Okuyalım, öğnenelim, öğretelim de
Kur'an yolunda olalım.

ALLÂH'IN KELÂMI ÎRÂBININ TAMÂMI

1. CİLD

Müellifi

Süleyman oğlu
Hüseyin KALELİ
Emekli Müftü

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

ALLÂH'IN KELÂMI İRÂBININ TAMÂMI

CİLD
I

Müellifi:
Süleyman oğlu
Hüseyin KALELİ
Emekli Müftü

Yayın Kurulu:
Necati Tuncer
Bekir Tuncer
Ömer Tuncer

Redekte & Dizgi:
Soner & Şule Dağ

Baskı ve Cilt:
Dizgi Ofset Matbaacılık
F.Çakmak Mah. 10451 Sk. No: 4 Karatay/Konya
Tel: 0(332) 342 07 42

Basım Tarihi:
Eylül - 2012

© Copyright:
Tüm Hakları Saklıdır.

ISBN
Takım: 9789758954-90-2
1.Cild: 9789758954-91-9

≈ SÛRELER ≈

Sûre Adı Sayfa No:

1/Fâtiha Sûresi 1

2/Bakara Sûresi 4

3/Âl-i Imran Sûresi 261

4/Nisâ Sûresi 415

TAKDİM

Lütfi kereminden Kur'ân'ı Kerîm'i gönderen Allâhu Zül'celâl'e hamdolsun. Onu bizi hakkıyla tebliğ eden Rasûlüne, onun ehline ve eshâbına salâtü selâm olsun. Onu hıfzederek, yazarak, îrâbını ve tefsîrini yaparak, ahkâmını beyân ederek bize kadar ulaştıranlardan Allâh râzı olsun.

Îrâbına şiddetle ihtiyaç duyulan Kurân'ı Kerîm'in, bu ihtiyâca Türkçe ile cevab verecek bir eserin bulunmayışı, benim dikkatimi çekiyor ve uzun uzun düşündürüyor idi. Kurân'ı Kerîm'in gerek Arapça, gerek Türkçe yazılmış bazı tercüme ve tefsirlerinde de îrab, sarf ve belâğatla ilgili hataların mevcûdiyeti, bana bu istikâmette araştırma ve çalışma yapma ihtiyacını duyurdu. Bu hususta çeşitli sarf, nahiv ve îrab kitaplarını okumakla edindiğim bilgilerle birlikte, çok ağır ve mes'ûliyetini idrâk ettiğim bu konuya Allâh'a sığınarak ve güvenerek başladım.

Bu eseri hazırlarken, daha önce araştırma esnâsında te'min ettiğim kıymetli eserlerden yararlanarak, ihtilaflara dalmadan, her kelime ve harfin îrâbdaki yerini göstermeye çalıştım.

Bilindiği gibi kıraatı seb'anın ihtilâfı çok yer tutmakta ve okuyanı zorlamaktadır. Hem eseri uzatıp büyültmemek, hem de sâde olmasını hedef alarak –İslâm âleminde ve bilhassa Türkiye'mizde çok okunan– (قراءة حفص بن سليمان الذي أخذ عن عاصم بن أبي النجود الأسدي) Ebi Necveddin Esedî'nin oğlu Asım'dan alınan Süleyman oğlu Hafs'ın kıraatını tercih ederek "ÎRÂBI" bu kıraat üzerinde yapmaya çalıştım. Bu kıraatte de ihtilâf görüldüğünde afdal ve akvâ olanı tercih ettim. Tercih yapamadığım yerde ise "veya" diyerek diğerlerini zikrettim. Nahv kâideleri ile çelişen yerlerde ise Kur'ân'ı Kerîm'in telaffuzunu dikkate alarak müfessirlerin beyânı doğrultusunda îrâb yaptım.

Sarf konusunda müştaklara girmeden fiil ve masdarların zikri ile iktifa ettim.

Îrâb tabirlerini tedrîsâtta kullanılan istilahlara göre yaptım. Fâidesiz tekrarlara da yer vermemeye gayret ettim.

Herhangi bir kelimenin îrâbda ve sarfda yerini belirtirken kâidelere girmedim. Çünkü kâideler sarf ve nahv kitaplarında yer alır.

Şimdi îrâbın önemi ve tarihçesi hakkında şu bilgileri edinmekte fayda görüyorum:

KUR'ÂN'DA ÎRÂBIN ÖNEMİ

Ebû Bekr Enbâri:

"Peygamber S.A.V., onun eshâbı ve tâbiîn R.Anhüm; Kur'ân'ın îrâbının fazîleti, onu öğrenmeye teşvik, yanlış okumanın kerâhiyeti ile zemmi hakkında ve Kur'ân okuyanların îrâbı öğrenmelerinde kendilerine vâcib olana sarılmaları gerektiğini belirtmiştir."

Bu hususta:

Ebû Hüreyre R.A. Rasûlullâh S.A.V.'in:

"Kur'ânı îrâb edin ve ğarâibini araştırın." buyurduğunu nakletmiştir.

Ğarâib hakkında İbni Abbâs R.A. şöyle söylüyor:

"Bana Kur'ân'ın ğarâibini sorarsanız onu şiirde arayın. Çünkü şiir arabın dîvânıdır."

Gerek îrâbda gerekse lugatta asıl olan şiirlerdir. Pek çok âyetler şiirlerde çözülmüştür.

Abdullâh ibni Mes'ûd R.A.:

"Kur'ân'ı iyi (tecvidle) okuyun, onu seslerin en güzeli ile zînetleyin, onu îrâb edin. Çünkü o Arabcadır. Allâh onun îrâblanmasını sever." demiştir.

İbni Ömer R.A. da:

"Kur'ânı îrâblayın" demiştir.

Ömer R.A. de:

"Kim Kur'ânı okur ve îrâb ederse, Allâh katında onun için şehid ecri vardır." diyor.

Ebû Bekr ve Ömer R.Anhüme de:

"Bizim için Kur'ân'ın bazısını îrâb etmek, onun harflerini ezberlemekten daha sevimlidir." demişlerdir.

İbni Müleyk R.A. de şöyle anlatır:

Ömer ibni Hattab zamanında bir Ârâbi geldi ve:

- "Muhammed S.A.V.e inen Kur'ân'dan bana kim okuyuverecek?" dedi. Bunun üzerine bir kimse "Berâet" Sûresini okudu. (أَنَّ اللّٰهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ) deki (وَرَسُولُهُ) kelimesini (وَرَسُولِهِ) şeklinde esre okuyunca, Ârâbi:

- Eh Allâh Rasûl'ünden beri olmuştur. Eğer Allâh, Rasûl'ünden beri olursa, ben ondan daha beri olurum." dedi.

Ârâbinin sözü Ömer R.A.'e ulaşınca onu çağırttı ve:

- "Ey Ârâbi! Rasûlullâh'tan berî misin?" dedi. O da:

- "Ey Mü'minlerin Emîri! Ben Medîne'ye geldim. Benim Kur'ân'dan hiçbir bilgim yok idi. Bana kimin Kur'ân okuyuvereceğini sordum. Şu kimse "Berâet" Sûresini okudu ve (أَنَّ اللّٰهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولِهِ) dedi. Bende: Eh Allâh

Rasûl'ünden beri olmuş. Eğer Allâh Rasûlünden beri ise, ben ondan daha beri olurum." dedim. Ömer R.A. de:

- "Böyle değil ey Ârâbi?" dedi. Ârâbi de:

- "O nasıl ya, ey Mü'minlerin Emîri?" dedi. Ömer R.A. de:

- (أَنَّ اللّهَ بَرِيٓءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ) bu kısımdaki (رَسُولُهُ) kelimesini zamme ile okudu. Sonra Ârâbi:

- "Vallâhi bende Allâh ve Rasûlünün beri olduğu şeyden (müşriklerden) daha beriyim." dedi.

Görüldüğü gibi burada (رَسُولُهُ) kelimesinin kesre ile okunması (مِنَ الْمُشْرِكِينَ) ye atfedilmiş, olacağından Ârâbi manayı ona göre anlamış ve yanılmış. Ama Ömer R.A.'in zamme ile okuması (رَسُولُهُ) ün (أَنَّ) nin haberi olan (بَرِيٓءٌ) e atfedildiğinden mana doğru anlaşılmış oldu.

Bunun üzerine Ömer R.A. Arabca'yı iyi bilenden başkasının insanlara Kur'ân okumamasını emretti ve Nahv (Îrâb) ilminin tedvîni için Ebul'esved Düelî'ye tâlimat verdi.

İbni Atıyye:

"Kur'ân'ın îrâbı, şerîatte temeldir. Çünki şerîat olan manalar onunla sağlamlaştırılır." dedi.

Bu hususta gerek müfessirlerin, gerekse nahv âlimlerinin pek çok beyânları vardır.

Kur'ân'ın îrâbı, önceleri tefsîrle birlikte yapılırdı. Mısır ulemâsından doğumu bilinmeyen ve hicretin 337 veya 338 yılında vefât eden ve "Nehhâs" diye tanınan İsmâil oğlu Muhammed'in mahdûmu Ahmed Ebû Câfer ilk olarak "Îrâbu'l Kur'ân" adındaki tefsirden mücerred olan Kur'ân'ın îrâbını yazmıştır.

Bu zât, Mısır'da doğmuş, uzun zaman Bağdad'da tahsil görmüş ve devrin ulemâsı olan Muhammed ibni Velîd, Ebul Hasan Ali ibni Süleyman Zeccâc Ebû İshâk, İbni Keysân, Ebû Abdullâh, Ebû Bekr Ahmed, İbni Rustem Ennesâî Ebû Abdurrahmân, Ettahâvî, Bekr ibni Sehl gibi zevâttan Bağdad ve Kûfe'de ders almış. Mısır'a döndükten sonrada Mısırlı, Faslı ve Endülüslü pek çok talebe yetiştirmiş. Hicretin 337 veya 338 tarihlerinde dârı bekâya irtihal etmiş. Allâh rahmet eylesin.

Kur'ân'ın îrâbına emek çeken pek çok ulemâ gelip, geçmiştir. Bunların en sonuncularından diyebileceğimiz ve eserinden çokça faydalandığım, Suriye'nin Hımmıs şehrinde 1985'te vefât eden "elcedvel fî îrâbil'kur'ân ve sarfihi ve beyânihi" adlı eserin müellifi Mahmûd Abdurrahîm Sâfî'dir. Allâh rahmet eylesin ve emsâlini arttırsın.

BAZI KISALTMALAR HAKKINDA AÇIKLAMA

1- (ذلك), "(ذا) ismi işâret, (ل) lilbu'd, (ك) lilhıtab" denilmesi gerekirken, "(ذلك) ismi işâret" denilmiştir. (تلك) ve (أولئك) de böyledir.

2- (هنالك), "(هنا) zarfı mekân, (ل) lilbu'd, (ك) lilhıtab" denilmesi gerekirken, "(هنالك) zarf" denilmiştir.

3- Mebni kelimelerde "mebni" demeyip, "mahallen mansub, mahallen merfu, mahallen mecrur" denilmiştir.

4- Zamirlerin tamamı ile fi'li mâzılar, fi'li emrler ve sonuna te'kîd (ن) u, müennes (ن) u bitişen muzâriler, mebniler. Bunların herbirinde "mebni" denilmeyip, bunun karînesi olan "mahallen" demekle iktifâ edilmiştir. Sonra bunların zamme, fetha, kesre, hazf, sükûn üzere mi mebni olduklarını anlatmaya lüzûm görülmemiştir. Çünki, kelimeye bakıldığı zaman, bu hususlar bellidir.

5- Îlâla ihtiyâç olan kelimelerde de sözü uzatmamak için bütün îlâl şekillerini kapsayan târifler, en son cildin sonuna eklenmiştir. Îlâla ihtiyâç görülen yerlerde oraya mürâcat edilmelidir.

6- Zarflar, bilindiği gibi "zarfı zaman", "zarfı mekân" diye iki kısma ayrılır. Îrâb yapılırken, bazı yerlerde sadece "zarf" denilmiştir. Çünki kelimenin zamanla mı, mekânla mı ilgili olduğu bellidir.

7- Zarflar, cârr-mecrurlar gibi tealluk ederler. Tealluk edeceği yerin zikrinde zârûret varsa belirtilmiştir. Yoksa hâli üzere bırakılmıştır.

8- Harfi cerler ile mecrurlar, sadece "cârr-mecrur" denilmekle iktifâ edilmiştir. Meselâ; (من عند), "(من) harfi cerr, îrâbda yeri yoktur. (عند) mecrur. Cerr alâmeti kesre." denilmesi gerekirken "cârr-mecrur" şeklinde kısaltılmıştır.

9- (لو) "harfi imtina' limtinâ" denilmesi gerekirken "harfi imtina" denilmiştir.

10- Zamirlerde bilindiği için hâli üzere bırakılmıştır. (هو) müfred müzekker ğâib, (هما) tesniye müzekker ğâib, (هم) cemi müzekker ğâib, (هي) müfred müennes ğâibe, (هنّ) cemi müennes ğâibe, (أنتَ) müfred müzekker muhâtab, (أنتم) cemi müzekker muhâtab, (أنتِ) müfred müennes muhâtaba, (أنتنّ) cemi müennes muhâtaba gibi.

TAVSİYE

Bilindiği gibi sarf ve nahv ilimleri çabukça ve çokça unutulan ilimlerdir. Bunların unutulmaması için îrâbın çokça tekrarlanması gerekir. Bundan dolayı Kur'ân îrâbının birkaç cüz veya daha fazlasının sık sık okunmasını ve tekrarlanmasını tavsiye ederim.

Okurken her halde sesli okumaya çalışılmalıdır. Sessiz gözden geçirilerek okumalar meleke kazandırmaz.

Sarf ve nahv kitaplarındaki kâideleri o kitaplardan öğrenmek gerekir. Îrâbda bu kâidelere yer verilmez ve verilmemiştir.

Îlâllı kelimelerde son cildin sonundaki kâideleri okuyarak îlâllar yapılabilir.

Âyetlerin îrâbını yaparken kendinizi meâl yazmaya da alıştırabilirsiniz.

Bu hizmetten, İmam-Hatip Okulları ile İlâhiyat öğrencileri ve değerli hocalarının yararlanacağını, ayrıca husûsi Arabca okuyanlar ile tercüme ve tefsir yapanların da faydalanacağını umar, Allâh'tan mağfiret diler, okuyanlardan duâ beklerim.

Elbette benim de hatalarım olacaktır. Bilenlerin bu hataları tashîh etmelerini istirhâm ederim.

وصلي الله علي رسولنا محمد وعلي اله وصحبه اجمعين

Süleyman oğlu
Hüseyin Kaleli

MÜELLİFİN KİMLİĞİ

BEYŞEHİR kazasına bağlı Yenidoğan kasabasında Mart 1340 – 1924'de doğan Hüseyin Kaleli'nin babası İstiklâl Savaşı gazisi olan Süleyman, annesi de Meryem'dir.

Küçük yaşta annesini kaybeden Hüseyin, babası ve babaannesi himayesinde büyümüştür. Çocuk iken cami imamlarından Kur'ânı Kerîm'i öğrenmiş, hıfza çalışmış, ilkokulu doğum yerinde okumuştur.

Askerliğini yaptıktan sonra Beyşehir Hamidiye Camii İmam Hatipliğine tayin edilmiştir. Bu sırada özel olarak Beyşehir müftüsü Ömer Tekin ve merkez vaizi Mevlüt Okutan'dan arapça, fıkıh ve ferâiz derslerini almıştır.

Daha sonra Mısır'a giden Hüseyin Kaleli, Ezher Üniversitesinde tahsilini yaparak Türkiye'ye dönmüş ve Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından Demirci müftülüğüne tayin edilmiştir. Sırasıyla Demirci, Eşme, İzmir, Urla ve Bergama müftülüklerinde hizmet etmiştir. 1975 yılının Ağustos ayında Bergama müftülüğünden emekli olarak KONYA'ya yerleşmiştir.

FÂTİHA SÛRESİ

1. Sûredir
7 Âyettir
Mekke'de nâzil oldu

Âyet: 1

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ ﴿١﴾

İrâbı:

(بِ) harf-i cerr. (إسْمِ) mecrur, cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur. (اَبْدَاُ) veya (أقْرَأُ) takdîrindeki fiile müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ) lafzı celâlin sıfatları, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 2

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَم۪ينَۙ ﴿٢﴾

İrâbı:

(الْحَمْدُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِ) harf-i cerr (للّٰهِ) lafzı celâl mecrur. Cerr alâmeti kesre. Cârr-mecrur, mahzuf (مخصوصٌ) takdirindeki habere müteallık. (رَبِّ) lafzı celâlden bedel veya sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Âyet: 3

اَلرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِۙ ﴿٣﴾

İrâbı:

(الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ) her ikisi de Allah'ın sıfatlarıdır, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesrelerdir.

Âyet: 4

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِۜ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(مَالِكِ) Allâh'ın sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf (يَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Bu da muzâf (الدِّينِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmetleri kesreler.

Âyet: 5

اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُۜ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(إِيَّا) zamir mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (كَ) harfi hıtab. (نَعْبُدُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (و) âtıfa. (إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ) geçen ki gibi.

Âyet: 6

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَۙ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(اهدِ) fi'li emr düâ. (ي) nı hazfi üzere mebni. (نَا) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (الصِّرَاطَ المُسْتَقِيمَ) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Âyet: 7

صِرَاطَ الَّذِينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْۙ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ
عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّٓالِّينَ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(صِرَاطَ) geçen âyettekinden bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf (الَّذِينَ) muzâfun ileyh, ismi mavsul. Mebni, mahallen mecrur. (أنعَمتَ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيهِمْ) cârr-mecrur (أنعَمتَ) ye müteallık. (غَيرِ), (الَّذِينَ) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. Bu muzâf (المَغضُوبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيهِمْ) cârr-mecrur, (المَغضُوبِ) nin nâibi fâili gibidir. (و) âtıfa. (لَا) nâfiye –(غَيرِ)

ifâdeli–. (الضَّالِّينَ), (المَغضُوبِ) ye ma'tuftur, onun gibidir, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...الْحَمْدُ للّٰهِ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِيَّاكَ نَعْبُدُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...اهدِنَا الصِّرَاط) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أنعَمتَ عَلَيهِمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

FÂTİHA SÛRESİNİN SONU

BAKARA SÛRESİ

2. Sûredir

286 Âyettir

Medine'de nazil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّح۪يمِ

Âyet: 1, 2

الٓمٓ ﴿١﴾ ذٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَۚ ف۪يهِۚ هُدًى لِلْمُتَّق۪ينَۙ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(**الم**) Bu harfler üzerindeki ihtilafların en doğrusu, Îrâbda yerlerinin yokluğudur. (**ذٰلِكَ**) Bunun aslı (**ذا**) ismi işaret. Mübteda, mahallen merfu. (**ل**) lil'bu'd, (**ك**) lil'hıtâb. Bu terkib böyle geldiği için, "(**ذٰلِكَ**) ismi işaret" denilecektir. (**الْكِتَابُ**), (**ذا**) den bedel veya atfı beyan merfu. Raf alâmeti zamme. (**لا**) nâfiye lilcins. (**رَيْبَ**) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (**فِيهِ**) cârr-mecrur, (**لا**) nın mahzuf haberine müteallık. (**هُدًى**), (**ذا**) nin ikinci haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (**لِلْمُتَّقِينَ**) cârr-mecrur, (**هُدًى**) e müteallık. Cerr alâmeti (**ى**). (**ن**) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(**ذٰلِكَ الْكِتَابُ**...) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.

(**لا رَيْبَ فِيهِ**) cümlesi, (**ذا**) nin birinci haberi. Mahallen merfu.

(**هُدًى**) cümlesi, (**ذا**) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 3

اَلَّذ۪ينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُق۪يمُونَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا
رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَۙ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(**اَلَّذِينَ**) ismi mavsul. (**الْمُتَّقِينَ**) nin sıfatı, mahallen mecrur. (**يُؤْمِنُونَ**) muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili. (**بِالْغَيْبِ**) cârr-mecrur, (**يُؤْمِنُونَ**) ye müteallık. (**و**) âtıfa. (**يُقِيمُونَ**), (**يُؤْمِنُونَ**) gibi. (**الصَّلاةَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**و**)

âtıfa. (مِمَّا) cârr-mecrur, gelecek (يُنفِقُونَ) ye müteallık. (رَزَقَ) fi'li mâzı. (نَا) fâili mahallen merfu. (هُمْ) mef'ûlü bih, mebni, mahallen mansub. (يُنفِقُونَ), (يُؤْمِنُونَ) gibi.

Cümleler:

(يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ) cümlesi. Geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(رَزَقْنَاهُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُنفِقُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ ج
وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ط ﴿٤﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (الَّذِينَ) geçen âyetteki ismi mavsula ma'tuf, mahallen mecrur. (يُؤْمِنُونَ) geçen âyetteki gibi. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) müteallık. (أُنزِلَ) fi'li mâzı mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أُنزِلَ) ye müteallık. (و) âtıfa. (مَا أُنزِلَ) geçenki gibi. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أُنزِلَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) âtıfa. (بِالآخِرَةِ) cârr-mecrur, (يُوقِنُونَ) ye müteallık. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُوقِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُنزِلَ إِلَيْكَ) cümlesi, önceki (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ يُوقِنُونَ) cümlesi, (يُؤْمِنُونَ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُوقِنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 5

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(أولاء) ismi işaret. Mübteda, mebni, mahallen merfu. (كَ) harfi hıtab. Bu da çok kere (أولَئِكَ) terkîbi üzere geldiği için (ذَلِكَ), (تلكَ) gibi "ismi işaret" denilecektir. (عَلَى هُدًى) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (مِنْ رَبِّهِمْ) cârr-mecrur (هُدًى) nin mahzuf sıfatına müteallık. (و) âtıfa. (أولَئِكَ) önceki gibi. (هُمْ) zamîri fasl, Îrâbda yeri yok. (الْمُفْلِحُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(أولَئِكَ عَلَى هُدًى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 6

اِنَّ الَّذينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (الَّذِينَ), (إِنَّ) nin ismi, ismi mavsul, mebni, mahallen mansub. (كَفَرُوا) fi'li mâzı, (و) fâili. (سَوَاءٌ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (سَوَاءٌ) e müteallık. (أ) tesviye için masdariyyedir. (أَنْذَرْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَمْ) harfi atf tesviye hemzesine denk. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تُنْذِرْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنتَ). (لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(أأَنْذَرْتَهُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde muahhar mübteda. Mahallen merfu.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(أَنْذَرْتَهُمْ) cümlesi, (أ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ تُنْذِرْهُمْ) cümlesi, (أَمْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 7

خَتَمَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوبِهِمْ وَعَلٰى سَمْعِهِمْ وَعَلٰٓى اَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ
وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظٖيمٌ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(خَتَمَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (عَلٰى قُلُوبِ) cârr-mecrur, (خَتَمَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (عَلٰى سَمْعِ) de (خَتَمَ) ye müteallık. (هِمْ) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (عَلٰى أَبْصَارِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (غِشَاوَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ عَظِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(خَتَمَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(عَلٰى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَهُمْ عَذَابٌ...) cümlesi de ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَبِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَمَا هُمْ
بِمُؤْمِنٖينَ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) atfa veya isti'nâfiyye. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul. Mübteda muahhar. Mahallen merfu. (يَقُولُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili, (بِاللّٰهِ), (وَبِالْيَوْمِ), (بِاللّٰهِ) ye ma'tuf, cârr-mecrurlar. (آمَنَّا) ye müteallıklar. (الآخِرِ), (الْيَوْمِ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (لَيس) gibi. (هُمْ), (مَا) nın ismi. Mahallen merfu. (ب) harfi cer zâid. (مُؤْمِنِينَ), (مَا) nın haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(مِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ) cümlesi, ya geçenki isti'nâfiyyeye ma'tuf veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَقُولُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آمَنَّا بِاللّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(مَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ) cümlesi, (مَنْ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 9

يُخَادِعُونَ اللّٰهَ وَالَّذِينَ اٰمَنُواۚ وَمَا يَخْدَعُونَ اِلَّٓا اَنْفُسَهُمْ
وَمَا يَشْعُرُونَۜ ﴿٩﴾

Îrâbı:

(يُخَادِعُونَ اللّٰهَ) fi'li muzâri, fâili ve mansub olan mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Lafzı celâla ma'tuf, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (يَخْدَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (وَ) fâili. (اِلَّا) edetı istisna ve hasr. (أَنْفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. Bu muzâf (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye veya âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَشْعُرُونَ), (يَخْدَعُونَ) gibi.

Cümleler:

(يُخَادِعُونَ اللّٰهَ) cümlesi, geçen âyetteki (يَقُولُ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا يَخْدَعُونَ) cümlesi, (يُخَادِعُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(مَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, (يُخَادِعُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 10

فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌۙ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضاًۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَل۪يمٌۙ
بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَرَضٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ)

âtıfa. (زَادَهُمُ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan birinci mef'ûlü ile merfu olan fâili. (مَرَضاً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِ) harfi cerr (مَا) harfi masdar. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَكْذِبُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

(...مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (بِ) ile mahallen mecrur. (عَذَابٌ) nün (مستحق) takdîrindeki ikinci sıfatına müteallık.

Cümleler:

(فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ) cümlesi, isti'nâfiyye veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(زَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضاً) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَهُم عَذَابٌ أَلِيمٌ) cümlesi de geçen (...زَادَهُمُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَكْذِبُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.
(كَانُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 11

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِى الْاَرْضِ قَالُوٓا اِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) şart mânasıyla birlikte gelecek zaman için zarf, cevâbına müteallık, mahallen mansub. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (لَا) nâhiye, câzime. (تُفْسِدُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نَ) un hazfi. (وَ) fâili. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (تُفْسِدُوا) ye müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (مُصْلِحُونَ) haber, merfu raf alâmeti (وَ). (نَ) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قِيلَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لَا تُفْسِدُوا) cümlesi, (قِيلَ) nin "nâibi fâilinin müfessiri" denilmiş ise de, "cümle nâibi fâildir" de denilmiştir. Mahallen merfudur.
(قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(نَحْنُ مُصْلِحُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 12

اَلَآ اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلٰكِنْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(ألا) harfi tenbih. (إنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (الْمُفْسِدُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (و) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrâk. (لا) nâfiye. (يَشْعُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إنَّهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُمُ الْمُفْسِدُونَ) cümlesi, (إنَّ) nin haberi, mahallen merfu.

Âyet: 13

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ اٰمِنُوا كَمَا اٰمَنَ النَّاسُ قَالُوا اَنُؤْمِنُ كَمَا اٰمَنَ
السُّفَهَاءُ اَلَآ اِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلٰكِنْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(وَإذَا قِيلَ لَهُمْ) 11. âyetteki gibi. (آمِنُوا) fi'li emr ve fâili, (كَ) harfi cer. (مَا) masdariyye. (آمَنَ النَّاسُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili.

(مَا آمَنَ النَّاسُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَ) ile mahallen mecrur, mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (آمِنُوا إيمَانًا كَإيمَانِ النَّاسِ) takdîrinde.

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) istifhâm inkâri. (نُؤْمِنُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ), geçen (كَمَا آمَنَ النَّاسُ) gibi. (ألا إنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلٰكِنْ لَا يَعْلَمُونَ), geçen 12. âyet gibi.

Cümleler:

(قِيلَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(آمِنُوا) cümlesi, esah olana göre (قِيلَ) nin nâibi fâili. Mahallen merfu.
(قَالُوا) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(نُؤْمِنُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 14

وَاِذَا لَقُوا الَّذٖينَ اٰمَنُوا قَالُوا اٰمَنَّا وَاِذَا خَلَوْا اِلٰى
شَيَاطٖينِهِمْ قَالُوا اِنَّا مَعَكُمْ اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِؤُنَ ﴿١٤﴾

İrâbı:

(وَإِذَا) geçen âyetteki gibi. (لَقُوا الَّذِينَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (قَالُوا) de öyle. (آمَنَّا) de fi'li mâzı ve fâili. (وَإِذَا) geçenkiler gibi. (خَلَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى شَيَاطِينِ) cârr-mecrur, (خَلَوْا) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (مَعَ) zarfı mekân mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ) 11. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(لَقُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. İrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. İrâbda yeri yok.
(آمَنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(خَلَوْا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
İkinci (قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. İrâbda yeri yok.
(إِنَّا مَعَكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. İrâbda yeri yok.

Âyet: 15

اَللّٰهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فٖى طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٥﴾

İrâbı:

(اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَسْتَهْزِئُ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِهِمْ) cârr-mecrur, (يَسْتَهْزِئُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَمُدُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي طُغْيَان) cârr-mecrur, (يَمُدُّ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَعْمَهُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(اللّٰهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.
(يَمُدُّهُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(يَعْمَهُونَ) cümlesi, (يَمُدُّهُمْ) deki (هُمْ) zamîrinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 16

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا رَبِحَتْ
تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(أولَئِكَ) ismi işâret ve harfi hıtab. Mübteda, mahallen merfu. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Haber, mahallen merfu. (اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ) fi'li mâzı, fâili ve mansub olan mef'ûlu. (بِالْهُدَى) cârr-mecrur, (اشْتَرَوُا) e müteallık. (فَ) âtıfa sebebiyye. (مَا) nâfiye. (رَبِحَتْ) fi'li mâzı. (تِجَارَتُ) fâil, merfu, raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مُهْتَدِينَ) haberi, mansub, nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(أُولَئِكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اشْتَرَوُا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا رَبِحَتْ) ve (مَا كَانُوا) cümleleri, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 17

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَاراً فَلَمَّا اَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ
ذَهَبَ اللّٰهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِى ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(مَثَلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَمَثَلِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الَّذِي) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اسْتَوْقَدَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye âid. (نَاراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (لَمَّا) zarf hîniyye, şartıyye.

Cevâbına müteallık. (أَضَاءَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (نَاراً) a râci. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (حَوْلَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nın sılesine müteallık. (ه) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذَهَبَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (بِنُورِ) cârr-mecrur, (ذَهَبَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تَرَكَهُمْ) fi'li mâzı ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir. (فِي ظُلُمَاتٍ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (لَا) nâfiye. (يُبْصِرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(مَثَلُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اسْتَوْقَدَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَضَاءَتْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(ذَهَبَ اللّٰهُ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَرَكَهُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَا يُبْصِرُونَ) cümlesi, (تَرَكَهُمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 18

صُمٌّ بُكْمٌ عُمْىٌ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَۙ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ), (هُمْ) takdîrindeki mübtedânın haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فَ) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يَرْجِعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(“هُمْ” صُمٌّ بُكْمٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ لَا يَرْجِعُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 19

اَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاۤءِ فيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌۚ يَجْعَلُونَ
اَصَابِعَهُمْ فٖى اٰذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِۜ وَاللّٰهُ
مُحٖيطٌ بِالْكَافِرٖينَ ﴿١٩﴾

İrâbı:

(أَوْ) harfi atf. (كَصَيِّبٍ) cârr-mecrur, (مَثَلُهُمْ) takdîrindeki mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (صَيِّبٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (فِيهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (ظُلُمَاتٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (و) lar, âtıfalar. (رَعْدٌ وَبَرْقٌ), (ظُلُمَاتٌ) e ma'tuflar, merfular. Raf alâmeti zammeler. (يَجْعَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَصَابِعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي آذَانِ) cârr-mecrur, (يَجْعَلُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الصَّوَاعِقِ) cârr-mecrur, (يَجْعَلُونَ) ye müteallık. (حَذَرَ) mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (و) isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. (اللّٰهُ مُحِيطٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِالْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (مُحِيطٌ) a müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(أَوْ كَصَيِّبٍ) cümlesi, 17. âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(فِيهِ ظُلُمَاتٌ) cümlesi, (صَيِّبٍ) nin ikinci sıfatı. Mahallen mecrur.
(يَجْعَلُونَ) cümlesi, isti'nâfbeyâniyye. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ مُحِيطٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ اَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا اَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَاِذَا اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارِهِمْ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

İrâbı:

(يَكَادُ الْبَرْقُ) fi'li muzâri, nâkıs ve ismi, merfular. Raf alâmeti zammeler. (يَخْطَفُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili müstetir zamir, (الْبَرْقُ) ya râci. (أَبْصَارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كُلَّمَا) zarfı zaman şartıyye. (مَشَوْا) e müteallık. (أَضَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (الْبَرْقُ) ya râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَضَاءَ) ye müteallık. (مَشَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (مَشَوْا) e müteallık. (و) âtıfa. (إِذَا) şart anlamıyla birlikte gelecek zaman için zarf. Mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (أَظْلَمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (الْبَرْقُ) ya râci. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَظْلَمَ) ye müteallık. (قَامُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina' limtitina' ve şart. (شَاءَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kîd. (ذَهَبَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِسَمْعِ) cârr-mecrur, (ذَهَبَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَبْصَارِهِمْ) ma'tuf olduğu (سَمْعِهِمْ) gibi. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan lafzatullah ismi (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, (نَّ) nin haberi ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(يَكَادُ الْبَرْقُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَخْطَفُ) cümlesi, (يَكَادُ) nün haberi. Mahallen mansub.
(أَضَاءَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(مَشَوْا) cümlesi, (كُلَّمَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَظْلَمَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَامُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(شَاءَ اللّٰهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(ذَهَبَ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذٖى خَلَقَكُمْ وَالَّذٖينَ مِنْ
قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred. Zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (النَّاسُ) münâdadan bedel veya sıfat lafzan ona tâbi, merfu. (اعْبُدُوا) fi'li emr ve fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) ismi mavsul. (رَبَّ) nin sıfatı, mahallen mansub. (خَلَقَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (رَبَّ) e râci. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mef'ûlü olan (كُمْ) e ma'tuf, mahallen mansub. (مِنْ قَبْلِ) cârr-mecrur, (الَّذِينَ) nin mahzuf sılesine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve mahallen mansub olan ismi. (تَتَّقُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(**يَا أَيُّهَا النَّاسُ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**اعْبُدُوا**) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(**خَلَقَكُمْ**) cümlesi, (**الَّذِي**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(**لَعَلَّكُمْ**) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(**تَتَّقُونَ**) cümlesi, (**لَعَلَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 22

اَلَّذ۪ى جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَٓاءَ بِنَٓاءًۖ وَاَنْزَلَ مِنَ
السَّمَٓاءِ مَٓاءً فَاَخْرَجَ بِه۪ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْۚ فَلَا
تَجْعَلُوا لِلّٰهِ اَنْدَادًا وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(**الَّذِي**) ismi mavsul. Geçen âyetteki (**الَّذِي**) den bedel, mahallen mansub. (**جَعَلَ**) fi'li mâzı. Fâili müstetir zamir, geçen âyetteki (**رَبَّ**) ye râci. (**لَكُمُ**) cârr-mecrur, (**جَعَلَ**) ye müteallık. (**الأَرْضَ فِرَاشاً**) birinci ve ikinci mef'uller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (**وَ**) âtıfa. (**السَّمَاءَ بِنَاءً**) geçen mef'ullere ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (**و**) âtıfa. (**أَنزَلَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (**رَبَّ**) ye râci. (**مِنَ السَّمَاءِ**) cârr-mecrurlar, (**أَنزَلَ**) ye müteallıklar. (**مَاءً**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**فَ**) âtıfa. (**أَخْرَجَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (**رَبَّ**) ye râci. (**بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ**) cârr-mecrurlar, (**أَخْرَجَ**) ye müteallıklar. (**رِزْقاً**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**لَكُمْ**) cârr-mecrur, (**رِزْقاً**) nın mahzuf sıfatına müteallık. (**فَ**) mahzuf şartın cevâbında vâkı veya sebebiyye. (**لاَ**) nâhiye, câzime. (**تَجْعَلُوا**) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) fâili. (**لِلَّهِ**) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (**أَنْدَاداً**) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**و**) hâliyye. (**أَنْتُمْ**) mübteda, mahallen merfu. (**تَعْلَمُونَ**) muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili.

Cümleler:

(**جَعَلَ...**) cümlesi, (**الَّذِي**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(**أَنزَلَ...**) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(**أَخْرَجَ...**) cümlesi de (**أَنزَلَ**) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(**لاَ تَجْعَلُوا...**) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(تَعْلَمُونَ أَنتُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(تَعْلَمُونَ) cümlesi, haber. Mahallen merfu.

Âyet: 23

وَاِنْ كُنْتُمْ فى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا فَاْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ
مِثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٣﴾

İrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (فِي رَيْبٍ) cârr-mecrur, (كان) nin mahzuf haberine müteallık. (مِمَّا) cârr-mecrur, (رَيْبٍ) e müteallık. (نَزَّلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى عَبْدِ) cârr-mecrur, (نَزَّلْنَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vakı. (أْتُوا) fi'li emr ve fâili. (بِسُورَةٍ) cârr-mecrur, (أْتُوا) ye müteallık. (مِن مِثْل) cârr-mecrur, (سُورَةٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) âtıfa. (ادْعُوا) fi'li emr ve fâili. (شُهَدَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (شُهَدَاءَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنْ كُنتُمْ) geçenki gibi. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(كُنتُمْ فِي رَيْبٍ...) cümlesi, isti'nâfiyye. İrâbda yeri yok.
(نَزَّلْنَا...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. İrâbda yeri yok.
(أْتُوا بِسُورَةٍ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(ادْعُوا شُهَدَاءكُم) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(كُنتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. İrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf. Mâ kabli delâlet etmiştir.

Âyet: 24

فَاِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتى وَقُودُهَا
النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ ج اُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَفْعَلُوا) fi'li muzâri, fi'li şart (لَمْ) ile meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (و) îtirâzıyye. (لَنْ) harfi nefy ve nasb ve te'kîd. (تَفْعَلُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فَ) cevâbda vâkı. (اتَّقُوا) fi'li emr ve fâili. (النَّارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّتِي) ismi mavsul. (النَّارَ) nın sıfatı, mahallen mansub. (وَقُودُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (النَّاسُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (الْحِجَارَةُ) habere ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (أُعِدَّتْ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (النَّارَ) ye râci. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (أُعِدَّتْ) e müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(لَمْ تَفْعَلُوا) cümlesi, geçen âyetteki isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَنْ تَفْعَلُوا) cümlesi, îtirazıyye. Îrâbda yeri yok.
(فَاتَّقُوا النَّارَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(وَقُودُهَا النَّاسُ) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُعِدَّتْ...) cümlesi, (النَّارَ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 25

وَبَشِّرِ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرٖى
مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا
هٰذَا الَّذٖى رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَاُتُوا بِهٖ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فٖيهَا اَزْوَاجٌ
مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فٖيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(و) isti'nâfiyye. (بَشِّرِ) fi'li emr, sükûn üzere mebni, kesre arızâ. Fâili, müstetir zamir (أنت): (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (جَنَّاتٍ), (أَنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre. (أَنَّ) ismi ve haberi ile mastar te'vîlinde mahzuf (ب) ile mahallen mecrur,

(بَشِّرِ) e müteallık. (تَجْرِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلَّمَا) zarf, şartıyye. (رُزِقُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (رُزِقُوا) ya müteallık. (مِن ثَمَرَةٍ) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (رِزْقاً) dan hâl olan mahzufe müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هَا) harfi tenbih ve ismi işaret. (ذَا) Mübteda, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul. Haber, mahallen merfu. (رُزِقْنَا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. İkinci mef'ûl mahzuf, (رُزِقْنَاهُ) takdîrinde. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur, (رُزِقْنَا) ye müteallık. (و) îtirâzıyye veya hâliyye. (أُتُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâil. (بِهِ) cârr-mecrur, (أُتُوا) ye müteallık. (مُتَشَابِهاً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (و) âtıfa. (لَهُمْ), (فِيهَا) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (و) âtıfa. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu, raf alâmeti (و) olan (خَالِدُونَ) e müteallık.

Cümleler:

(...بَشِّرِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَجْرِي) cümlesi, (جَنَّاتٍ) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(...رُزِقُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قَالُوا) cümlesi, (كُلَّمَا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...هَذَا الَّذِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(رُزِقْنَا) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أُتُوا) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Veya hâliyye. Mahallen mansub.
(لَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) cümlesi, (لَهُمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 26

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَسْتَحْيٖٓ اَنْ يَضْرِبَ مَثَلاً مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَاۜ
فَاَمَّا الَّذٖينَ اٰمَنُوا فَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْۚ وَاَمَّا الَّذٖينَ
كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَٓا اَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلاًۢ يُضِلُّ بِهٖ كَثٖيراً

وَيَهْدى بِهِ كَثيراً وَمَا يُضِلُّ بِهِ اِلاَّ الْفَاسِقينَ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لا) nâfiye. (يَسْتَحْيِي) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَضْرِبَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَثَلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) zâide te'kîd için. (بَعُوضَةً), (مَثَلاً) den bedel veya sıfat veya atfı beyân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul. (بَعُوضَةً) e ma'tuf, mahallen mansub. (فَوْقَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يَضْرِبَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf (من) ile mahallen mecrur (يَسْتَحْيِي) ye müteallık.

(فَ) isti'nâfiyye. (أَمَّا) harfi şart ve tafsîl. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu, raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (الْحَقُّ) haberi, merfu raf alâmeti zamme. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (الْحَقُّ) dan hâl olan mahzufe müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) âtıfa. (أَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ) geçen (أَمَّا الَّذِينَ...) gibi. (مَا) ismi istifhâm. Mübteda, mahallen merfu. (ذَا), (الَّذِي) gibi ismi mavsul veya ismi işaret. Haber, mahallen merfu. (أَرَادَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve merfu ve raf alâmeti zamme olan fâili. (بِهَذَا) harfi cer, harfi tenbih ve mahallen mecrur olan ismi işâret. Cârr-mecrur, (أَرَادَ) ye müteallık. (مَثَلاً) ismi işaretin temyîzi veya ondan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُضِلُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِهِ) cârr ve mahallen mecrur, (يُضِلُّ) ye müteallık. (كَثِيراً), (عملاً) takdîrindeki mef'ûlü bihin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (و) âtıfa. (يَهْدِي بِهِ كَثِيراً) ma'tuf olduğu cümle gibi. (و) isti'nâfiyye veya hâliyye. (مَا) nâfiye. (يُضِلُّ بِهِ) geçenki gibi. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (الْفَاسِقِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(إِنَّ اللَّهَ لا يَسْتَحْيِي...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لا يَسْتَحْيِي...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(الَّذِينَ آمَنُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَعْلَمُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi, mahallen merfu.
(الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَقُولُونَ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(مَاذَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَرَادَ اللَّهُ) cümlesi, (ذَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُضِلُّ بِهِ كَثِيراً) cümlesi, (مَثَلاً) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(يَهْدِي بِهِ كَثِيراً) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...مَا يُضِلُّ بِهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 27

اَلَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا اَمَرَ اللّٰهُ
بِهِ اَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِى الْاَرْضِ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul. Geçen âyetteki (الْفَاسِقِينَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (يَنْقُضُونَ) merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَهْدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (يَنْقُضُونَ) ye müteallık. (مِيثَاقِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَقْطَعُونَ), (يَنْقُضُونَ) gibi. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَمَرَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve merfu olan lafzı celâl fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَمَرَ) ya müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُوصَلَ) muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya aid.

(أَنْ يُوصَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (مَا) dan bedel, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (يُفْسِدُونَ) ma'tuf olduğu (يَقْطَعُونَ) gibi. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (يُفْسِدُونَ) ye müteallık. (أُولَٰئِكَ) ismi işaret ve harfi hıtab. Mübteda, mahallen merfu. (هُمْ) zamîri fasl. (الْخَاسِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...يَنْقُضُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَقْطَعُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَمَرَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُفْسِدُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا فَاَحْيَاكُمْ ج ثُمَّ يُمِيتُكُمْ
ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(كَيْفَ) ismi istifham teaccübî. Muzâri ve merfu olan (تَكْفُرُونَ) nin fâilinden hâl, mahallen mansub. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (تَكْفُرُونَ) ye müteallık. (و) hâliyye. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أَمْوَاتاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَـ) âtıfa. (أَحْيَاكُمْ) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (ثُمَّ) ler âtıfalar. (يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ) fi'li muzâriler ve mef'ulleri. Fâilleri, müstetir zamirler, Allâh'a râciler. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, muzâri, mechul ve merfu olan (تُرْجَعُونَ) e müteallık.

Cümleler:

(تَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كُنتُمْ أَمْوَاتاً) cümlesi, (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.
(أَحْيَاكُمْ) cümlesi, geçenkine, (يُمِيتُكُمْ), (يُحْيِيكُمْ), (تُرْجَعُونَ) cümleleri de bu cümleye ma'tuflar. Mahallen mansublar.

Âyet: 29

هُوَ الَّذٖى خَلَقَ لَكُمْ مَا فِى الْاَرْضِ جَمٖيعًا ثُمَّ اسْتَوٰى اِلَى
السَّمَٓاءِ فَسَوّٰيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ ط وَهُوَ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلٖيمٌ ع ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(هُوَ) mübteda, (الَّذِي) haberi, mebniler, mahallen merfular. (خَلَقَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye âid. (لَكُم) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (جَمِيعاً), (مَا) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) harfi atf. (اسْتَوَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِلَى السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (اسْتَوَى) ye müteallık. (فَـ) âtıfa. (سَوَّاهُنَّ) fi'li mâzı ve zamir mef'ûlü bih, mahallen mansub. (ن) harfi, cemi müennes için. (سَبْعَ) ikinci mef'ul, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَمَاوَاتٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(الَّذِي هُوَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(خَلَقَ...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اسْتَوَى...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(سَوَّاهُنَّ...) cümlesi de geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ بِكُلِّ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 30

وَاِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنّى جَاعِلٌ فِى الْاَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا
اَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ
بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ اِنّى اَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. Fi'li mâzı olan (قَالَ) ye müteallık. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلْمَلَائِكَةِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (جَاعِلٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (جَاعِلٌ) e müteallık. (خَلِيفَةً), (جَاعِلٌ) nün mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) istifhâmiyye. (تَجْعَلُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِيهَا) cârr-mecrur, (تَجْعَلُ) ye müteallık. (مَنْ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُفْسِدُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (فِيهَا) cârr-mecrur, (يُفْسِدُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يَسْفِكُ), (يُفْسِدُ) gibi. (الدِّمَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (نُسَبِّحُ) muzari, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نَحْنُ). (بِحَمْدِ) cârr-mecrur, (نَحْنُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نُقَدِّسُ), (نُسَبِّحُ) gibi. (لَكَ) cârr-mecrur, (نُقَدِّسُ) ye müteallık. (قَالَ) geçenki gibi. (إِنِّي) geçenki gibi. (أَعْلَمُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَا) nâfiye. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قَالَ رَبُّكَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...إِنِّي جَاعِلٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...تَجْعَلُ فِيهَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يُفْسِدُ فِيهَا) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(الدِّمَاء يَسْفِكُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(نُسَبِّحُ نَحْنُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...نُسَبِّحُ) cümlesi, (نَحْنُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...نُقَدِّسُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
İkinci (قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...إِنِّي أَعْلَمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَعْلَمُ) cümlesi, (إِنِّي) nin haberi. Mahallen merfu.
(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

وَعَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَٓاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلٰٓئِكَةِ فَقَالَ
اَنْبِؤُنِي بِاَسْمَٓاءِ هٰٓؤُلَٓاءِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (عَلَّمَ آدَمَ الأَسْمَاءَ) fi'li mâzı, birinci ve ikinci mef'ûlleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (كُلَّ) te'kîd, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (عَرَضَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَى الْمَلَائِكَةِ) cârr-mecrur, (عَرَضَ) ya müteallık. (فَ) âtıfa. (قَالَ), (عَرَضَ) gibi. (أَنبِئُونِي) fi'li emr ve fâili. (ن) vikâye için. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِأَسْمَاءِ) cârr-mecrur, (أَنبِئُوا) ye müteallık. (هَؤُلَاءِ) harfi tenbih ve ismi işâret. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...عَلَّمَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...عَرَضَهُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَ) cümlesi de ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَنبِئُونِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(كُنتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 32

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَٓا اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَاۜ اِنَّكَ اَنْتَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سُبْحَانَ), (نُسَبِّحُ) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye lilcins. (عِلْمَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لَنَا) cârr-mecrur, (لَا) nın mahzuf haberine müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna. (مَا) harfi masdar. (عَلَّمْتَنَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَنتَ) zamîri fasl. (الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(سُبْحَانَ "نُسَبِّحُ") cümlesi, îtirâzıyye, düâiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَا عِلْمَ لَنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(عَلَّمْتَنَا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّكَ أَنتَ الْعَلِيمُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 33

قَالَ يَٓا اٰدَمُ اَنْبِئْهُمْ بِاَسْمَٓائِهِمْۚ فَلَمَّٓا اَنْبَاَهُمْ بِاَسْمَٓائِهِمْۙ
قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ اِنّ۪ٓى اَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
وَاَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (يَا) harfi nidâ. (آدَمُ) münâda müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (أَنبِئْهُم) fi'li emr ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِأَسْمَآءِ) cârr-mecrur, (أَنْبِئْ) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) anlamında zarf, şartıyye. Cevâbına müteallık. (أَنْبَأَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Âdem'e râci. (بِأَسْمَآءِ) cârr-mecrur, (أَنْبَأَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (قَالَ) geçenki gibi. (أَ) istifhâm tevbîhi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (أَقُلْ) muzâri, meczum. Cerr alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أَقُلْ) e müteallık. (إِنِّي) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَعْلَمُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (غَيْبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْأَرْضِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَعْلَمُ) geçenki gibi. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تُبْدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul. Geçenkine ma'tuf, mahallen mansub. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَكْتُمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قَالَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Nidâ cümlesi ve cevâbı, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَنْبِئْهُمْ...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَنْبَأَهُمْ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
İkinci (قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ أَقُلْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنِّي أَعْلَمُ...) cümlesi, (أَقُلْ) ün makûlül'kavli. Mahallen mansub.
(أَعْلَمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
İkinci (أَعْلَمُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(تُبْدُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كُنْتُمْ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَكْتُمُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 34

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوٓا اِلَّٓا اِبْلٖيسَ
اَبٰى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرٖينَ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلْمَلَائِكَةِ) cârr-mecrur, (قُلْنَا) ye müteallık. (اسْجُدُوا) fi'li emr ve fâili. (لِآدَمَ) cârr-mecrur, (اسْجُدُوا) ye müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (سَجَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَّا) edâtı istisna. (إِبْلِيسَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَبَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (إِبْلِيسَ) e râci. (وَ) âtıfa. (اسْتَكْبَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (إِبْلِيسَ) e râci. (وَ) îtirâzıyye veya hâliyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nakıs. İsmi, müstetir zamir, (إِبْلِيسَ) e râci. (مِنَ الْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قُلْنَا...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(اسْجُدُوا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(سَجَدُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَبَى) cümlesi, (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.
(اسْتَكْبَرَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(كَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Veya hâliyye. Mahallen mansub.

Âyet: 35

وَقُلْنَا يَـآ اٰدَمُ اسْكُنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا
حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (آدَمُ) münâda müfred, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (اسْكُنْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (أَنْتَ) geçenkine te'kîdi, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (زَوْجُ), müstetir zamire ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْجَنَّةَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (كُلَا) fi'li emr. (ا) fâili, mahallen merfu. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (كُلَا) ye müteallık. (رَغَدًا) mahzuf (أَكْلًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَيْثُ) zarfı mekân, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (كُلَا) ye müteallık. (شِئْتُمَا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَقْرَبَا) muzâri, meczum. Cerr alâmeti (ن) un hazfi. (ا) fâili. (هٰذِهِ) harfi tenbih ve ismi işâret. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الشَّجَرَةَ), (ذِهِ)

den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) sebebiyye. (تَكُونَا) muzâri, nâkıs ve ismi. Gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (مِنَ الظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, (تَكُونَا) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...قُلْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (قُلْنَا) cümlesine mâtuf. Mahallen mecrur.
(يَا آدَمُ اسْكُنْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اسْكُنْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كُلَا مِنْهَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(شِئْتُمَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...لَا تَقْرَبَا) cümlesi, nidâ cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

فَاَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَاَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا
اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِى الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ
وَمَتَاعٌ اِلَى حِينٍ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (أَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ) fi'li mâzı, mef'ûlu ve fâili. (عَنْهَا) cârr-mecrur, (أَزَلَّ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (أَخْرَجَهُمَا), (أَزَلَّهُمَا) gibi. (مِمَّا) cârr-mecrur, (أَخْرَجَ) ye müteallık. (كَانَا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهِ) cârr-mecrur, (كَانَا) nin mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (اهْبِطُوا) fi'li emr ve fâili. (بَعْضُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِبَعْضٍ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَدُوٌّ) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (لَكُمْ) ve (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (مُسْتَقَرٌّ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَتَاعٌ) ma'tuf, merfu, Raf alâmeti zamme. (إِلَى حِينٍ) cârr-mecrur, (مَتَاعٌ) a müteallık.

Cümleler:

(أَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَخْرَجَهُمَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَانَا فِيهِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...قُلْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(اهْبِطُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(لَكُمْ فِي الأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 37

فَتَلَقّٰٓى اٰدَمُ مِنْ رَبِّه۪ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِۜ اِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ
الرَّح۪يمُ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (تَلَقَّى آدَمُ) fi'li mâzı, merfu olan fâili. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (تَلَقَّى) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَلِمَاتٍ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennesi sâlim). (فَ) âtıfa. (تَابَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (تَابَ) ye müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (هُوَ) zamîri fasl. (التَّوَّابُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الرَّحِيمُ) ikinci haber, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(تَلَقَّى آدَمُ...) cümlesi, geçen âyetteki isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَابَ عَلَيْهِ) cümlesi de geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَم۪يعًاۚ فَاِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنّ۪ى هُدًى فَمَنْ
تَبِعَ هُدَاىَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (اهْبِطُوا) fi'li emr ve fâili. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (اهْبِطُوا) ya müteallık. (جَمِيعاً), (اهْبِطُوا) nun fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (مَا) zaide. (يَأْتِيَنَّ) muzâri, harfi te'kîd geldiği için mebni, fi'li şart, mahallen meczum. (نَ) harfi te'kîd. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْ) harfi cerr. (نِ) vikâye için. (ي) mahallen mecrur. Cârr-mecrur, (يَأْتِيَنَّ) ye müteallık. (هُدًى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (مَن) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (تَبِعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (هُدَايَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâfiye. (خَوْفٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) zâide nefyi te'kîd için. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَحْزَنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قُلْنَا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اهْبِطُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَأْتِيَنَّكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُدَايَ مَنْ تَبِعَ) cümlesi, (إِنْ) şartının cevâbı. Mahallen meczum.
(هُدَايَ تَبِعَ) cümlesi, (مَن) nin haberi, mahallen merfu.
(لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ) cümlesi, (مَن) şartının cevâbı. Mahallen meczum.
(هُمْ يَحْزَنُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(يَحْزَنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 39

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَا اُو۬لٰئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ ع
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ع ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كَذَّبُوا), (كَفَرُوا) gibi. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُولَئِكَ) ismi işâret ve harfi hıtab. Mübteda, mahallen merfu. (أَصْحَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَالِدُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, geçen âyetteki (هُدَايَ مَنْ تَبِعَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَذَّبُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أولَئِكَ أصْحَابُ النَّارِ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) cümlesi, (أصْحَابُ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 40

يَابَنِى اِسْرَآئِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِىَ الَّتِى اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاَوْفُوا
بِعَهْدِى اُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَاِيَّاىَ فَارْهَبُونِ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (بَنِي) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi müzekker sâlime mülhak). (إسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (اذْكُرُوا) fi'li emr ve fâili. (نِعْمَتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّتِي) ismi mavsul. (نِعْمَتِ) nin sıfatı, mahallen mansub. (أنْعَمْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أنْعَمْتُ) ye müteallık. (و) âtıfa. (أوْفُوا), (اذْكُرُوا) gibi. (بِعَهْدِ) cârr-mecrur, (أوْفُوا) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أوفِ) talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illet (ي) nin hazfi. (بِعَهْدِ) cârr-mecrur, (أوفِ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إيَّايَ) zamir (ارْهَبُو) takdîrindeki fi'lin veya gelecek olan (ارْهَبُونِ) un mef'ûlü, mahallen mansub. (فَ) zâide. (ارْهَبُو) fi'li emr ve fâili. (ن) vikâye için. Mahzuf mütekellim (ي) sı, mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(يَا بَنِي إسْرَائِيلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اذْكُرُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أنْعَمْتُ...) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أوْفُوا...) cümlesi, nidâ cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أوفِ...) cümlesi, mukadder şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder (ارْهَبُو) cümlesi, nidâ cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(ارْهَبُو) cümlesi, mukadder cümlenin tefsîri. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

وَاٰمِنُوا بِمَآ اَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوآ اَوَّلَ كَافِرٍ

بِهِۖ وَلَا تَشْتَرُوا بِاٰيَاتٖي ثَمَنًا قَلٖيلًاۘ وَاِيَّايَ فَاتَّقُونِ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (آمِنُوا) fi'li emr ve fâili. (بِمَا) cârr, mahallen mecrur, (آمِنُوا) ye müteallık. (أنزَلْتُ) fi'li mâzı ve fâili. Âid olan zamir, mahzuf. (مُصَدِّقًا) mahzuf olan zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَا) cârr-mecrur, (مُصَدِّقًا) a müteallık. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (أوَّلَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَافِرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِهِ) cârr-mecrur, (كَافِرٍ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ تَشْتَرُوا), (لاَ تَكُونُوا) gibi. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (تَشْتَرُوا) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثَمَنًا قَلِيلاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (إِيَّايَ فَاتَّقُونِ) geçen âyetteki (إِيَّايَ فَارْهَبُونِ) gibi.

Cümleler:

(...آمِنُوا) cümlesi, geçen âyetteki nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أنزَلْتُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَكُونُوا), (لاَ تَشْتَرُوا) ve (اتَّقُوا) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(اتَّقُونِ) cümlesi, mukadder cümlenin tefsîri. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 42

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ تَلْبِسُوا) geçen âyetteki (لاَ تَكُونُوا) gibi. (الْحَقَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْبَاطِلِ) cârr-mecrur, (تَلْبِسُوا) ye müteallık. (و) âtıfa veya maıyye. (تَكْتُمُوا) matuf olduğu (تَلْبِسُوا) gibi. (veya maıyyet (و) ından sonra gizli (أن) ile mansub. (و) fâili). (الْحَقَّ) mef'ûlü bih, mansub. (و) hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...لاَ تَلْبِسُوا) cümlesi, geçen âyetteki nehy cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَكْتُمُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 43

وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَقِيمُوا الصَّلَاةَ) fi’li emr, fâili ve mansub olan mef’ûlü. (وَ) âtıfa. (آتُوا الزَّكَاةَ), (أَقِيمُوا الصَّلَاةَ) gibi. (وَ) âtıfa. (ارْكَعُوا) fi’li emr ve fâili. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ارْكَعُوا) ye müteallık. (الرَّاكِعِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(أَقِيمُوا...) cümlesi, geçen âyetteki (لَا تَلْبِسُوا) ye ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(آتُوا...) ve (ارْكَعُوا...) cümleleri, geçenkine ma’tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 44

اَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ اَنْفُسَكُمْ وَاَنْتُمْ تَتْلُونَ
الْكِتَابَۜ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(أ) istifham inkâri. (تَأْمُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (النَّاسَ) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْبِرِّ) cârr-mecrur, (تَأْمُرُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (تَنْسَوْنَ), (تَأْمُرُونَ) gibi. (أَنْفُسَ) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (تَتْلُونَ), (تَأْمُرُونَ) gibi. (الْكِتَابَ) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أ) istifhâm tevbîhi. (فَ) dolgu. (لَا) nâfiye. (تَعْقِلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(تَأْمُرُونَ...) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَنْسَوْنَ...) cümlesi, geçenkine ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَنْتُمْ تَتْلُونَ...) cümlesi, (تَنْسَوْنَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(تَتْلُونَ...) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi, mahallen merfu.
(تَعْقِلُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma’tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلٰوةِ وَاِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ اِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اسْتَعِينُوا) fi'li emr ve fâili. (بِالصَّبْرِ) cârr-mecrur, (اسْتَعِينُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الصَّلَاةِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (إِنَّهَا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (كَبِيرَةٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (عَلَى) harfi cerr. (الْخَاشِعِينَ) mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (كَبِيرَةٌ) e müteallık.

Cümleler:

(اسْتَعِينُوا...) cümlesi, 43. âyetteki (أَقِيمُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 46

اَلَّذِينَ يَظُنُّونَ اَنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ وَاَنَّهُمْ اِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِينَ) ismi mavsul. (الْخَاشِعِينَ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (يَظُنُّونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (مُلَاقُوا) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) izâfet için mahzuf. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) de muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنَّ) cümlesi, ismi ve haberi ile masdar te'vîlinde (يَظُنُّونَ) nin iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.
(و) âtıfa. (أَنَّهُمْ) geçenki gibi. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin haberi ve merfu olan (رَاجِعُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümle:

(يَظُنُّونَ) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 47

يَابَنٖٓى اِسْرَٓائٖيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِىَ الَّتٖٓى اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاَنّٖى
فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمٖينَ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(**يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ**) geçen 40. âyetteki gibi. (**وَ**) âtıfa. (**أَنِّي**) harfi te'kîd ve ismi. (**فَضَّلْتُكُمْ**) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (**عَلَى**) harfi cerr. (**الْعَالَمِينَ**) mecrur. Cerr alâmeti (**ي**). (**ن**) müfredindeki tenvinden ıvaz. Cârr-mecrur, (**فَضَّلْتُ**) ye müteallık.

(**أَنِّ**) ismi ve haberi ile masdar te'vîlinde (**نِعْمَتِ**) ye ma'tuf, mahallen mansub.

Âyet: 48

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزٖى نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْـًٔا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا
شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَاهُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(**وَ**) âtıfa. (**اتَّقُوا**) fi'li emr ve fâili. (**يَوْماً**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**لَا**) nâfiye. (**تَجْزِي**) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (**نَفْسٌ**) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**عَنْ نَفْسٍ**) cârr-mecrur, (**تَجْزِي**) ye müteallık. (**شَيْئاً**) masdardan vekil mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**وَ**) âtıfa. (**لَا**) nâfiye. (**يُقْبَلُ**) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (**مِنْهَا**) cârr-mecrur, (**يُقْبَلُ**) ye müteallık. (**شَفَاعَةٌ**) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (**وَ**) âtıfa. (**لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ**) geçenki gibi. (**وَ**) âtıfa. (**لَا**) nâfiye. (**هُمْ**) mübteda, mahallen merfu. (**يُنْصَرُونَ**) fi'li muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) nâibi fâili.

Cümleler:

(**اتَّقُوا**...) cümlesi, 47. âyetteki nidâ cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(**لَا تَجْزِي نَفْسٌ**) cümlesi, (**يَوْماً**) nin sıfatı, mahallen mansub. Râbıt (**فِيهِ**) takdîrinde.
(**لَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ**) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(**لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ**) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(**لَا يُنْصَرُونَ**) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(**يُنْصَرُونَ**) cümlesi, (**هُمْ**) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 49

وَاِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوٓءَ الْعَذَابِ
يُذَبِّحُونَ اَبْنَاۤءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاۤءَكُمْ ۜ وَفٖى ذٰلِكُمْ بَلَاۤءٌ
مِنْ رَبِّكُمْ عَظٖيمٌ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذْ) zarf (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (نَجَّيْنَاكُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِنْ آلِ) cârr-mecrur, (نَجَّيْنَا) ye müteallık. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (يَسُومُونَكُمْ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (سُوءَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْعَذَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَ) fi'li muzâri, fâili ve mansub olan mef'ûlü. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَسْتَحْيُونَ نِسَاءكُمْ), (يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءكُمْ) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (فِي ذَلِكُمْ) harfi cerr. İsmi işâret, mahallen mecrur. (ل) li'bud. (كُمْ) harfi hıtab ve cemi alâmeti. Cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (بَلَاءٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ رَبٍّ) cârr-mecrur, (بَلَاءٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَظِيمٌ), (بَلَاءٌ) nün ikinci sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(نَجَّيْنَاكُم...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(يَسُومُونَكُمْ) cümlesi, (آلِ فِرْعَوْنَ) den hâl. Mahallen mansub.
(يُذَبِّحُونَ) cümlesi, geçenkine bedel. Mahallen mansub.
(يَسْتَحْيُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(فِي ذَلِكُم بَلَاءٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

وَاِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَاَنْجَيْنَاكُمْ وَاَغْرَقْنَاۤ اٰلَ فِرْعَوْنَ
وَاَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذْ فَرَقْنَا), geçen âyetteki (إِذْ نَجَّيْنَا) gibi. (بِكُمْ) cârr-mecrur, (فَرَقْنَا) ye müteallık. (الْبَحْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (أَنجَيْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (و) âtıfa. (أغْرَقْنَا), (أنجَيْنَا) gibi. (آلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (و) hâliyye. (أنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (تَنظُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(فَرَقْنَا...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(أنجَيْنَاكُمْ) ve (أغْرَقْنَا...) cümlesi, geçenkine ma'tuflar. Mahallen mecrurlar.
(تَنظُرُونَ أنتُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(تَنظُرُونَ) cümlesi, (أنتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 51

وَاِذْ وٰعَدْنَا مُوسٰى اَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ
وَاَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (إذْ وَاعَدْنَا), (فَرَقْنَا إذْ) gibi. (مُوسَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (أرْبَعِينَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi müzekker sâlime mülhak). (لَيْلَةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) harfi atf. (اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. İkinci mef'ul mahzuf, (إلـهًا) takdîrinde. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (اتَّخَذْتُمُ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) hâliyye. (أنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (ظَالِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(وَاعَدْنَا...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(اتَّخَذْتُمْ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(تَنظُرُونَ أنتُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 52

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (عَفَوْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْكُمْ) ve (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrurlar, (عَفَوْنَا) ye müteallıklar. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تَشْكُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...عَفَوْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَشْكُرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 53

وَاِذْ اٰتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (إِذْ آتَيْنَا), (إِذْ فَرَقْنَا) veya (إِذْ نَجَّيْنَا) gibi. (مُوسَى) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (الْكِتَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (و) âtıfa. (الْفُرْقَانَ) ikinci mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...آتَيْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَهْتَدُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 54

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ اِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ اَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ
الْعِجْلَ فَتُوبُوا اِلٰى بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُوا اَنْفُسَكُمْ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ
عِنْدَ بَارِئِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ اِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (إِذْ) geçen zaman için zarf. Mahzuf fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. (مُوسَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لِقَوْمِ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَا) harfi nidâ. (قَوْمِ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf olan mütekellim

(ي) sı, muzâfun ileyh. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ) fi'li mâzı, fâili, mef'ûlü ve muzâfun ileyh. (بِاتِّخَاذِ) cârr-mecrur, (ظَلَمْتُمْ) e müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْعِجْلَ), (اتِّخَاذِ) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. İkinci mef'ul mahzuf, (إِلٰهًا) takdîrinde. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. Sebebiyye. (تُوبُوا) fi'li emr ve fâili. (إِلَى بَارِئِ) cârr-mecrur, (تُوبُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (اقْتُلُوا) fi'li emr ve fâili. (أَنْفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذٰلِكُمْ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَارِئِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (تَابَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (بَارِئِ) ye râci. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (تَابَ) ye müteallık. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (هُوَ) zamîri fasl. (التَّوَّابُ الرَّحِيمُ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(قَالَ مُوسَى...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
Nidâ ve cevâbının cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(ظَلَمْتُمْ إِنَّكُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تُوبُوا...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(اقْتُلُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(لَكُمْ خَيْرٌ ذٰلِكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(عَلَيْكُمْ تَابَ) cümlesi, (فعلتم) takdîrindeki cümleye ma'tuf.
(التَّوَّابُ هُوَ إِنَّهُ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 55

وَاِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسٰى لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى نَرَى اللّٰهَ جَهْرَةً
فَاَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ وَاَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (إِذْ) geçen âyetteki gibi. (قُلْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (مُوسَى) münâda, müfred. Mukadder zamme üzere mebni. (لَنْ) harfi te'kîd ve nasb ve nefy. (نُؤْمِنَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (لَكَ) cârr-mecrur, (نُؤْمِنَ) ye müteallık. (حَتَّى) harfi ğaye ve cerr. (نَرَى) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن): (اللّٰهَ)

lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَهْرَةً) lafzı celâlden hâl yerinde masdar, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَـ) âtıfa, sebebiyye. (أَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (وَ) hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (تَنْظُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قُلْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
Nidâ cümlesi cevâbı ile makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لَنْ نُؤْمِنَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَنْتُمْ تَنْظُرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(تَنْظُرُونَ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 56

ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (بَعَثْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَعْدِ مِنْ) cârr-mecrur, (بَعَثْنَا) ye müteallık. (مَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تَشْكُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(بَعَثْنَاكُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (أَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَشْكُرُونَ) cümlesi (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 57

وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَاَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰىۜ
كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْۜ وَمَا ظَلَمُونَا وَلٰكِنْ كَانُوٓا
اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (ظَلَّلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْكُمُ) cârr-mecrur, (ظَلَّلْنَا) ye müteallık. (الْغَمَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (و) âtıfa. (أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ), (ظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ) gibi. (الْمَنَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالسَّلْوٰى) âtıfa ve ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (مِنْ طَيِّبَاتِ) cârr-mecrur, (كُلُوا) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَزَقْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (ظَلَمُونَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (و) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrak. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أَنْفُسَ) mukaddem mef'ul, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَظْلِمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(ظَلَّلْنَا...) cümlesi, geçen âyetteki (بَعَثْنَاكُمْ) e ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَنْزَلْنَا...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كُلُوا...) cümlesi, mukadder (قُلْنَا) nin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
(رَزَقْنَاكُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ظَلَمُونَا مَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا لٰكِنْ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَظْلِمُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nun haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 58

وَاِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا
وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ ط
وَسَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (إِذْ), (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (ادْخُلُوا) fi'li emr ve fâili. (هٰذِهِ) harfi tenbih ve ismi işâret. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْقَرْيَةَ), (ذِهِ) den bedel mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (كُلُوا) ye müteallık. (حَيْثُ) zarfı mekân. Zamme üzere mebni. (كُلُوا) ye müteallık. (شِئْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (رَغَداً) mahzuf (اَكْلاً) takdîrindeki mef'ûlu mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (ادْخُلُوا الْبَابَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlu. (سُجَّداً), (ادْخُلُوا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قُولُوا) fi'li emr ve fâili. (حِطَّةٌ), (مَسْأَلَتُنَا) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَغْفِرْ) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَكُمْ) cârr-mecrur, (نَغْفِرْ) e müteallık. (خَطَايَا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (سَ) harfi tenfis. (نَزِيدُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (الْمُحْسِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قُلْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...ادْخُلُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...كُلُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(شِئْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
İkinci (ادْخُلُوا) cümlesi, geçen (ادْخُلُوا) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(...قُولُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(حِطَّةٌ "مَسْأَلَتُنَا") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...نَغْفِرْ) cümlesi, mukadder şartın (فَ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 59

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلاً غَيْرَ الَّذِى قِيلَ لَهُمْ فَانْزَلْنَا عَلَى
الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (بَدَّلَ الَّذِينَ) fi'li mâzı ve fâili. (ظَلَمُوا قَوْلاً) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlu. (غَيْرَ), (قَوْلاً) nin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (الْقَوْل) e râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (أَنْزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (ظَلَمُوا) mâzı ve fâili. (رِجْزاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) ye müteallık. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَفْسُقُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(...مَا كَانُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (بِ) ile mahallen mecrur. (أَنْزَلْنَا) ye müteallık.

Cümleler:

(بَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا) cümlesi, geçen âyetteki (قُلْنَا) ye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قِيلَ لَهُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَنزَلْنَا) cümlesi, (بَدَّلَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.
İkinci (ظَلَمُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا يَفْسُقُونَ) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَفْسُقُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 60

وَاِذِ اسْتَسْقٰى مُوسٰى لِقَوْمِهٖ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ ط فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ط قَدْ عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ مَشْرَبَهُمْ ط كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللّٰهِ وَلَا تَعْثَوْا فِى الْاَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذِ اسْتَسْقَى مُوسَى لِقَوْمِهِ), 54. âyetteki (إِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ) gibi. (فَ) âtıfa. (فَقُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (اضْرِبْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِعَصَا) cârr-mecrur, (اضْرِبْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْحَجَرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (انْفَجَرَتْ)` fi'li mâzı, müennes. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (انْفَجَرَتْ) e müteallık. (اثْنَتَا) fâil, merfu. Raf alâmeti (ا) (tesniyeye mülhak). (عَشْرَةَ) sayı. Fetha üzere mebni, Îrâbda yeri yok. (عَيْنًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَدْ) harfi tahkık. (عَلِمَ) fi'li mâzı. (كُلُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أُنَاسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَشْرَبَ) mef'ûlü bih, mansub. Raf alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (وَ) âtıfa. (اشْرَبُوا), (كُلُوا) gibi. (مِنْ رِزْقِ) cârr-mecrur, geçen fiillere müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَعْثَوْا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (تَعْثَوْا) e müteallık. (مُفْسِدِينَ), (تَعْثَوْا) fâili olan (و) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(اسْتَسْقَى مُوسَى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قُلْنَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(اضْرِبْ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(انْفَجَرَتْ مِنْهُ...) cümlesi, (فضرب) takdîrindeki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. (hâl de olabilir)
(كُلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اشْرَبُوا) ve (لَا تَعْثَوْا) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 61

وَاِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسٰى لَنْ نَصْبِرَ عَلٰى طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا رَبَّكَ
يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِتُ الْاَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَّٓائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا
وَبَصَلِهَاۜ قَالَ اَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذ۪ي هُوَ اَدْنٰى بِالَّذ۪ي هُوَ خَيْرٌۜ
اِهْبِطُوا مِصْرًا فَاِنَّ لَكُمْ مَا سَاَلْتُمْۜ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ
وَالْمَسْكَنَةُ وَبَٓاؤُ۫ بِغَضَبٍ مِنَ اللّٰهِۜ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ
بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيّ۪نَ بِغَيْرِ الْحَقِّۜ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا
وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى), 55. âyetteki gibi. (لَنْ) harfi te'kîd ve nasb ve nefy. (نَصْبِرَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (عَلَى طَعَامٍ) cârr-mecrur, (نَصْبِرَ) ye müteallık. (وَاحِدٍ), (طَعَامٍ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) sebebiyye. (ادْعُ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا) cârr-mecrur, (ادْعُ) ye müteallık. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُخْرِجْ) muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (رَبَّ) e râci. Mef'ûlü ise (شيئًا) takdîrinde mahzuf. (لَنَا) cârr-mecrur, (يُخْرِجْ) e müteallık. (مِمَّا) cârr-mecrur, (يُخْرِجْ) e müteallık. (تُنْبِتُ الأَرْضُ) fi'li muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (مِنْ بَقْلِ) cârr-mecrur, (تُنْبِتُ) nün mahzuf mef'ûlünden hâl olan mahzufe müteallık. (تنبتهُ) takdîrinde. (وَ) lar âtıfalar. (وَقِثَّآئِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا) ma'tuf oldukları (بَقْلِهَا) gibiler. (هَا) ler muzâfun ileyhler, mahallen mecrurlar. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مُوسَى) ya râci. (أ) istifhâm inkari. (تَسْتَبْدِلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الَّذِي) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أَدْنَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (بِالَّذِي) cârr-mecrur, (تَسْتَبْدِلُونَ) ye müteallık. (هُوَ خَيْرٌ), (هُوَ أَدْنَى) gibi. (اهْبِطُوا مِصْرًا) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (فَ) ta'lîliyye veya mukadder şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مَا) ismi mavsul. (إِنَّ) nin muahhar ismi, mahallen mansub. (سَأَلْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (و) isti'nâfiyye. (ضُرِبَتْ) fi'li mâzı, mechul. (عَلَيْهِمُ) cârr-mecrur, (ضُرِبَتْ) e müteallık. (الذِّلَّةُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (و) âtıfa. (الْمَسْكَنَةُ) ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (و) âtıfa. (بَآؤُا) fi'li mâzı ve fâili. (بِغَضَبٍ) cârr-mecrur. Fâil olan (و) dan hâl olan mahzufe müteallık. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (غَضَبٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (ذَلِكَ) ismi işaret. Mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَكْفُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(أَنَّ) ismi ve haberi, masdar te'vîlinde (ب) ile mahallen mecrur. (ذَلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (يَكْفُرُونَ) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَقْتُلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (النَّبِيِّينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (يَقْتُلُونَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (الْحَقِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذَلِكَ) geçenki gibi. (بِ) harfi cerr, sebebiyye. (مَا) harfi masdar. (عَصَوا) fi'li mâzı ve fâili. (و) âtıfa. (كَانُوا يَعْتَدُونَ), geçen (كَانُوا يَكْفُرُونَ) gibi.

(مَا عَصَوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (بِ) ile mahallen mecrur. (ذَلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(قُلْتُمْ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
Nidâ cümlesi ve cevâbı, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(لَنْ نَصْبِرَ...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(ادْعُ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُخْرِجْ) cümlesi, mukadder şartın (فَ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تُنْبِتُ الأَرْضُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ...) cümlesi, isti'nâf mukadder süâlin beyânı. Îrâbda yeri yok.
(تَسْتَبْدِلُونَ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(هُوَ أَدْنَى) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ خَيْرٌ) cümlesi, ikinci (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اهْبِطُوا...) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ لَكُمْ مَا سَأَلْتُمْ) cümlesi, ta’lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(سَأَلْتُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(بَاؤُا...) cümlesi, geçenkine ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ...) cümlesi, ta’lîliyye veya isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا يَكْفُرُونَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَكْفُرُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.
(يَقْتُلُونَ) cümlesi, geçenkine ma’tuf. Mahallen mansub.
(ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا) cümlesi, geçenki (ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ) cümlesinden bedel. Îrâbda yeri yok.
(عَصَوْا) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا يَعْتَدُونَ) cümlesi, geçenkine ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَعْتَدُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 62

إِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارٰى وَالصَّابِئِينَ مَنْ
اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te’kîd ve mahallen mansub olan ismi. (آمَنُوا) fi’li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Geçenkine ma’tuf, mahallen mansub. (هَادُوا), (آمَنُوا) gibi. (وَالنَّصَارَى وَالصَّابِئِينَ) birinci ismi mavsule ma’tuflar, mansublar. Birincinin nasb alâmeti mukadder fetha. İkincinin nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (مَنْ) ismi mavsul. Geçen isimlerden bedel, mahallen mansub. (آمَنَ) fi’li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (آمَنَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْيَوْمِ الآخِرِ) lafzı celâla ma’tuf ve sıfatı mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (عَمِلَ صَالِحاً) fi’li mâzı ve mef’ûlü, mansub. Fi’li, (آمَنَ) ninki gibi. (فَـ) zâide. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَجْرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِنْدَ) zarf. Nasb alâmeti fetha. (أَجْرُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, mühmele. (خَوْفٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ) zâide te'kîd için. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَحْزَنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هَادُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنَ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَهُمْ أَجْرُهُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(لاَ هُمْ يَحْزَنُونَ) cümlesi de öyle. Mahallen merfu.
(يَحْزَنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 63

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا اٰتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذْ) geçen zamanın zarfı. (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (أَخَذْنَا مِيثَاقَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) hâliyye. (رَفَعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فَوْقَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَفَعْنَا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الطُّورَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خُذُوا) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آتَيْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِقُوَّةٍ) cârr-mecrur, (كُمْ) den hâl olan mahzufe müteallık. (و) âtıfa. (اذْكُرُوا) fi'li emr ve fâili. (مَا) geçenki gibi. (فِيهِ) cârr-mecrur, (مَا) nin mahzuf sılesine müteallık. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تَتَّقُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَخَذْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...رَفَعْنَا) cümlesi, (قد) takdîri ile hâl. Mahallen mansub.

(خُذُوا...) cümlesi, mukadder (قُلْنَا) nin makûlül'kavli. Mahallen mansub. Mukadder cümle ise, hâl yerinde.
(آتَيْنَاكُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اذْكُرُوا...) cümlesi, (خُذُوا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَتَّقُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 64

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ
لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (تَوَلَّيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (تَوَلَّيْتُمْ) e müteallık. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) isti'nâfiyye. (لَوْلَا) harfi imtina' livucudi şart ğayri câzım. (فَضْلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (موجود) takdîrindeki haber vucûben mahzuf. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (فَضْلُ) ye müteallık. (و) âtıfa. (رَحْمَتُ), (فَضْلُ) ye ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd (لَوْلَا) nin cevâbında vâkı. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنَ الْخَاسِرِينَ) cârr-mecrur, (كُنْتُمْ) ün mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(تَوَلَّيْتُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (أَخَذْنَا) ye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(لَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ) cümlesi, (لَوْلَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 65

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدَوْا مِنْكُمْ فِى السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ
كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (عَلِمْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اعْتَدَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (اعْتَدَوا) in fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (فِي السَّبْتِ) cârr-mecrur, (اعْتَدَوا) e müteallık. (فَ) âtıfa. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قُلْنَا) ye müteallık. (كُونُوا) fi'li emr, nâkıs ve ismi. (قِرَدَةً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَاسِئِينَ) sıfat, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...عَلِمْتُمُ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...اعْتَدَوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...قُلْنَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كُونُوا قِرَدَةً) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 66

فَجَعَلْنَاهَا نَكَالاً لِمَابَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً
لِلْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (جَعَلْنَاهَا) fi'li mâzı ve fâili ve birinci mef'ûlü. Zamir ukûbete râci. (نَكَالاً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَا) cârr-mecrur, (نَكَالاً) e müteallık. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, geçenkine ma'tuf, mahallen mecrur. (خَلْفَ), (بَيْنَ) gibi. (هَا) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (مَوْعِظَةً), (نَكَالاً) e ma'tuf. Mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, (مَوْعِظَةً) e müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümle:

(...جَعَلْنَاهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 67

وَاِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ اِنَّ اللّٰهَ يَاْمُرُكُمْ اَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً قَالُوا
اَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا قَالَ اَعُوذُ بِاللّٰهِ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ) 54. âyetteki gibi. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَأْمُرُكُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَذْبَحُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بَقَرَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ تَذْبَحُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (يَأْمُرُكُمْ) e müteallık.

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) istifhâm inkâri. (تَتَّخِذُنَا هُزُواً) muzâri, merfu ve birinci, ikinci mef'ulleri. Fâili, müstetir zamir (أنت). (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مُوسَى) ya râci. (أَعُوذُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (أَعُوذُ) ye müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (أَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (أنا). (مِنَ الْجَاهِلِينَ) cârr-mecrur, haberine müteallık.

(أَنْ أَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cer (مِنْ) ile mahallen mecrur. (أَعُوذُ) ye müteallık.

Cümleler:

(قَالَ مُوسَى...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur
(إِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَأْمُرُكُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(قَالُوا...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(أَتَتَّخِذُنَا هُزُواً) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قَالَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَعُوذُ بِاللّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 68

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَۜ قَالَ اِنَّهُ يَقُولُ اِنَّهَا
بَقَرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بِكْرٌۜ عَوَانٌ بَيْنَ ذٰلِكَۜ فَافْعَلُوا
مَا تُؤْمَرُونَ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (ادْعُ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا) cârr-mecrur, (ادْعُ) ye müteallık. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ك) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُبَيِّنْ) muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (رَبَّ) ye râci. (لَنَا) cârr-mecrur, (يُبَيِّنْ) e müteallık. (مَا) ismi istifhâm. Mübteda, mahallen merfu. (هِيَ) haber, mahallen merfu. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مُوسَى) ya râci. (اِنَّهُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (يَقُولُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (رَبَّ) ye râci. (اِنَّهَا), (اِنَّهُ) gibi. (بَقَرَةٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لاَ) nâfiye, mühmele. (فَارِضٌ), (بَقَرَةٌ) ün sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لاَ) geçenki gibi. (بِكْرٌ) ma'tuf olduğu (فَارِضٌ) gibi. (عَوَانٌ) de (بَقَرَةٌ) nün sıfatı, merfu. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَوَانٌ) e müteallık. (ذٰلِكَ) ismi işâret, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (افْعَلُوا) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahalen merfu –âid mahzuf–. (تُؤْمَرُونَ) muzâri, mechul, merfu ve nâibi fâili.

Cümleler:

(قَالُوا...) cümlesi, isti'nâf beyânı. Îrâbda yeri yok.
(ادْعُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يُبَيِّنْ) cümlesi, mukadder şartın (فَ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(مَا هِيَ) cümlesi, (يُبَيِّنْ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.
(قَالَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اِنَّهُ يَقُولُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَقُولُ...) cümlesi, (اِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(اِنَّهَا بَقَرَةٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(افْعَلُوا...) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تُؤْمَرُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْنُهَا قَالَ اِنَّهُ يَقُولُ اِنَّهَا
بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَوْنُهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْنُهَا قَالَ اِنَّهُ يَقُولُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ), geçen âyetteki gibi. (صَفْرَاءُ), (فَاقِعٌ), (بَقَرَةٌ) nün sıfatları, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لَوْنُ), (فَاقِعٌ) nun fâili, merfu. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَسُرُّ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, (لَوْنٌ) ye râci. (النَّاظِرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(تَسُرُّ النَّاظِرِينَ) cümlesi, (بَقَرَةٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
Diğer cümleler, geçen âyette zikredilmiştir.

Âyet: 70

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ اِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا
وَاِنَّا اِنْ شَاءَ اللّٰهُ لَمُهْتَدُونَ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ) 68. âyetteki gibi. (إِنَّ الْبَقَرَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (تَشَابَهَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (الْبَقَرَ) ya râci. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (تَشَابَهَ) ye müteallık. (و) âtıfa. (إِنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (إِنْ) harfi şart, câzim. (شَاءَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (اللَّهُ) lafzatullah, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَ) harfi te'kîd. (مُهْتَدُونَ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و): (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyânı. Îrâbda yeri yok.
(تَشَابَهَ عَلَيْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّا...لَمُهْتَدُونَ) cümlesi, ta'lîliyye cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنْ شَاءَ اللَّهُ) cümlesi îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı, mahzuf.

Âyet: 71

قَالَ اِنَّهُ يَقُولُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْاَرْضَ وَلَا تَسْقِي
الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَا شِيَةَ فِيهَا قَالُوا الْـٰٔنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ
فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ) 68. âyetteki gibi. (لَا) nâfiye. (ذَلُولٌ), (بَقَرَةٌ) nün sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (تُثِيرُ الْأَرْضَ) fi'li muzâri, merfu ve mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (بَقَرَةٌ) e râci. (و) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (تَسْقِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, (بَقَرَةٌ) e râci. (الْحَرْثَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُسَلَّمَةٌ), (بَقَرَةٌ) nün sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (لاَ) nâfiye lilcins. (شِيَةَ) ismi, fetha üzere mebni. Mahallen mansub. (فِيهَا) cârr-mecrur, (لاَ) nın mahzuf haberine müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الآنَ) zarfı zaman, fetha üzere mebni, mahallen mansub. fi'li mâzı ve fâili olan (جِئْتَ) ye müteallık. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (جِئْتَ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (ذَبَحُوهَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiyye. (كَادُوا) fi'li mâzı, fi'li mukârebe ve ismi. (يَفْعَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قَالَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهُ يَقُولُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَقُولُ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّهَا بَقَرَةٌ) cümlesi, (يَقُولُ) nün makûlül'kavli. Mahallen mansub.
(تُثِيرُ الأَرْضَ) cümlesi, (بَقَرَةٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(لاَ تَسْقِي الْحَرْثَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(لاَ شِيَةَ فِيهَا) cümlesi, (بَقَرَةٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(قَالُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(جِئْتَ بِالْحَقِّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(ذَبَحُوهَا) cümlesi, mukaddir isti'naf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(مَا كَادُوا يَفْعَلُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(يَفْعَلُونَ) cümlesi, (كَادُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 72

وَاِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادّٰرَءْتُمْ فِيهَاۜ وَاللّٰهُ مُخْرِجٌ مَا كُنْتُمْ
تَكْتُمُونَۚ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(و) isti'nâfiyye. (إِذْ) geçen zaman için zarf. (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قَتَلْتُمْ نَفْساً) fi'li mâzı, fâili ve mansub olan mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (ادَّارَأْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (ادَّارَأْتُمْ) e müteallık. (و) îtirazıyye. (اللّٰهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُخْرِجٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul. (مُخْرِجٌ) nün mef'ûlü, mahallen mansub (âd mahzuf). (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَكْتُمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قَتَلْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(ادَّارَاْتُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(اللّٰهُ مُخْرِجٌ) cümlesi, îtirazıyye. Îrâbda yeri yok.
(كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَكْتُمُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 73

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا ۚ كَذٰلِكَ يُحْيِ اللّٰهُ الْمَوْتٰى وَيُرِيكُمْ
اٰيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (اضْرِبُو) fi'li emr ve fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِبَعْضِ) cârr-mecrur, (اضْرِبُو) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, mahzuf mef'ulü mutlaka müteallık. (يُحْيِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (اللّٰهُ) lafzı celâl, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمَوْتٰى) mef'ûlü bih. Mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (يُرِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (كُمْ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (آيَاتِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تَعْقِلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(اضْرِبُوهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يُحْيِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُرِيكُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعْقِلُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 74

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ اَوْ اَشَدُّ قَسْوَةً
وَاِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْاَنْهَارُؕ وَاِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ
فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَٓاءُؕ وَاِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِؕ
وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (قَسَتْ) fi'li mâzı, müennes. (قُلُوبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (قَسَتْ) e müteallık. (ذَلِكَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) ta'lîliyye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (كَالْحِجَارَةِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (أَوْ) harfi atf. (أَشَدُّ), (هِيَ) takdîrindeki mübtedânın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَسْوَةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (و) isti'nâfiyye veya hâliyye. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (مِنَ الْحِجَارَةِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (مَا) ismi mavsul. (إِنَّ) nin muahhar ismi, mahallen merfu. (يَتَفَجَّرُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (يَتَفَجَّرُ) ya müteallık. (الأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (و) âtıfa. (إِنَّ مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ), geçen (إِنَّ) cümlesi gibi. (فَ) âtıfa. (يَخْرُجُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (يَخْرُجُ) ye müteallık. (الْمَاءُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (و) âtıfa. (إِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ) de geçenki gibi. (مِنْ خَشْيَةِ) cârr-mecrur, (يَهْبِطُ) ya müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (و) isti'nâfiyye. (مَا), (ليس) gibi. (اللّٰهُ) lafzı celâl, ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِ) harfi cerr, zâid. (غَافِلٍ) haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (عَمَّا) cârr-mecrur, (غَافِلٍ) e müteallık. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. Âid mahzuf. (تَعْمَلُونَه) takdîrinde.

Cümleler:

(قَسَتْ قُلُوبُكُم) cümlesi, (فضربوها...) takdîrindeki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هِيَ كَالْحِجَارَةِ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(هِيَ" أَشَدُّ قَسْوَةً") cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.
(يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الأَنْهَارُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ مِنْهَا لَمَا...) cümlesi, (إِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَشَّقَّقُ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ) cümlesi, (يَشَّقَّقُ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ) cümlesi, (إِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَهْبِطُ) cümlesi, üçüncü (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, dördüncü (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 75

اَفَتَطْمَعُونَ اَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ
كَلَامَ اللّٰهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm inkâri. (فَ) isti'nâf te'kîdiye. (تَطْمَعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُؤْمِنُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُوا) ye müteallık.

(أَنْ يُؤْمِنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (فِي) ile mahallen mecrur. (تَطْمَعُونَ) ye müteallık.

(و) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كَانَ فَرِيقٌ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi, merfu. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (فَرِيقٌ) nun mahzuf sıfatına müteallık. (يَسْمَعُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (كَلَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثُمَّ) harfi atf. (يُحَرِّفُونَ), (يَسْمَعُونَ) gibi. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (يُحَرِّفُونَ) ye müteallık. (مَا) harfi masdar. (عَقَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(مَا عَقَلُوهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh, mahallen mecrur.
(و) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(تَطْمَعُونَ) cümlesi, mukadder isti'nâfiyye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(قَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(يَسْمَعُونَ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.
(يُحَرِّفُونَهُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.

(هُمْ يَعْلَمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 76

وَاِذَا لَقُوا الَّذِينَ اٰمَنُوا قَالُوا اٰمَنَّاۚ وَاِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ اِلٰى
بَعْضٍ قَالُوا اَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ
بِه۪ عِنْدَ رَبِّكُمْۜ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (إذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا) 14. âyetteki gibi. (و) âtıfa. (إذَا) şart anlamıyla birlikte. Gelecek zaman için zarf. Mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (خَلَا) fi'li mâzı. (بَعْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إلَى بَعْضٍ) cârr-mecrur, (خَلَا) ye müteallık. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) istifhâm tevbîhi. (تُحَدِّثُونَهُم) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (بِمَا) cârr-mecrur, (تُحَدِّثُونَ) ye müteallık. (فَتَحَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (فَتَحَ) ya müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُحَاجُّوا) muzâri, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُحَاجُّوا) ye müteallık. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُحَاجُّوا) ya müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أنْ يُحَاجُّوكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (تُحَدِّثُونَ) ye müteallık.

(أ) istifhâm tevbîhi. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَعْقِلُونَ) muzâri, merfu. sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لَقُوا...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا...) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(آمَنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(خَلَا بَعْضُهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالُوا...) cümlesi, ikinci (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أتُحَدِّثُونَهُم) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(فَتَحَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْقِلُونَ) cümlesi, (تُحَدِّثُونَهُم) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 77

اَوَلَا يَعْلَمُونَ اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾

Îrâbi:

(أ) istifhâm tevbîhi. (و) âtıfa. (لا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أنَّ اللهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَعْلَمُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul. mef'ûlü bih, mahallen mansub. –âid mahzuf– (يُسِرُّونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (و) âtıfa. (مَا يُعْلِنُونَ), (مَا يُسِرُّونَ) gibi.

(أنَّ اللهَ يَعْلَمُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَعْلَمُونَ) nin iki mef'ûlü yerinde.

Cümleler:

(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (أيلومونهم) takdîrindeki mahzuf isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَعْلَمُ) cümlesi, (أنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يُسِرُّونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُعْلِنُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 78

وَمِنْهُمْ اُمِّيُّونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ اِلَّٓا اَمَانِيَّ وَاِنْ هُمْ
اِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أمِّيُّونَ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (لا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إلاَّ) edâtı istisna. (أمَانِيَّ) mübtesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (و) âtıfa. (إنْ) nâfiye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (إلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (يَظُنُّونَ) fi'li muzâri. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(مِنْهُمْ أمِّيُّونَ) cümlesi, 75. âyetteki (قَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(لا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ) cümlesi, (أمِّيُّونَ) nin sıfatı. Mahallen merfu.
(إنْ هُمْ إلاَّ يَظُنُّونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.

(يَظُنُّونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 79

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِاَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هٰذَا مِنْ
عِنْدِ اللّٰهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًاؕ فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ
اَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (وَيْلٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (بِأَيْدِي) cârr-mecrur, (يَكْتُبُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (يَقُولُونَ), (يَكْتُبُونَ) gibi. (هٰذَا) harfi tenbih ve ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, (ذَا) mahzuf haberine müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَشْتَرُوا) fi'li muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَشْتَرُوا) ye müteallık. (ثَمَنًا قَلِيلًا) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أَنْ يَشْتَرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (يَقُولُونَ) ye müteallık.

(فَ) âtıfa. (وَيْلٌ) geçenki gibi. (لَهُمْ) ve (مِمَّا) cârr-mecrurlar, mahzuf habere müteallıklar. (كَتَبَتْ) fi'li mâzı. (أَيْدِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) âtıfa. (وَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا) geçenki gibi. (يَكْسِبُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(وَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُبُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَكْتُبُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَقُولُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هٰذَا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...وَيْلٌ لَهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...وَيْلٌ لَهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَكْسِبُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 80

وَقَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ اِلَّٓا اَيَّامًا مَعْدُودَةً ط قُلْ اَتَّخَذْتُمْ
عِنْدَ اللّٰهِ عَهْدًا فَلَنْ يُخْلِفَ اللّٰهُ عَهْدَهُٓ اَمْ تَقُولُونَ عَلَى
اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَن) harfi te'kîd ve nasb ve nefy. (تَمَسَّ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (النَّارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (أيَّاماً مَعْدُودَةً) zarf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنتَ). (أ) istifhamiyye. (اتَّخَذتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (عِندَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اتَّخَذتُمْ) e müteallık. (اللهِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَهْداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (لَن) harfi te'kîd ve nasb ve nefy. (يُخْلِفَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَهْدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أمْ) harfi atf muttesıle. (تَقُولُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَى اللهِ) cârr-mecrur, (تَقُولُونَ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لا) nâfiye. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لَن تَمَسَّنَا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أتَّخَذتُمْ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(لَن يُخْلِفَ اللّهُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَقُولُونَ) cümlesi, (أتَّخَذتُمْ) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لا تَعْلَمُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 81

بَلٰى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَاَحَاطَتْ بِهٖ خَطٖيٓئَتُهُ فَاُولٰٓئِكَ
اَصْحَابُ النَّارِ ج هُمْ فٖيهَا خَالِدُونَ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(بَلٰى) harfi cevâb. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (كَسَبَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (سَيِّئَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَحَاطَتْ) fi'li mâzı. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَحَاطَتْ) a müteallık. (خَطِيئَتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (أُولَئِكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (أَصْحَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَالِدُونَ) e müteallık. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(مَنْ كَسَبَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَسَبَ سَيِّئَةً) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(أَحَاطَتْ بِهِ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(أُولَئِكَ أَصْحَابُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 82

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا), (آمَنُوا) gibi. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) geçen âyetteki gibi.

Cümleler:

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(عَمِلُوا...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أُولَئِكَ أَصْحَابُ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 83

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنٖٓى اِسْرَٓائٖيلَ لَا تَعْبُدُونَ اِلَّا اللّٰهَ
وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا وَذِى الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكٖينِ
وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَاَقٖيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ
ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ اِلَّا قَلٖيلًا مِنْكُمْ وَاَنْتُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذْ) zarf. (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (أَخَذْنَا مِيثَاقَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بَنِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (لا) nâfiye. (تَعْبُدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (اللَّهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (بِالْوَالِدَيْنِ) cârr-mecrur, (أحسنوا) takdîrindeki fi'le müteallık. (إِحْسَانًا) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha –(بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا) nin Îrâbındaki beş ayrı ihtilafdan böylesi tercih edilmiştir–. (وَ) âtıfa. (ذِي), (وَالِدَيْنِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (Esmâü hamse) den. (الْقُرْبَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (الْيَتَامَى) de (وَالِدَيْنِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَالْمَسَاكِينِ) aynı yere ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (قُولُوا) fi'li emr ve fâili. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (قُولُوا) ye müteallık. (حُسْنًا), (قولاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أَقِيمُوا الصَّلاَةَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (آتُوا الزَّكَاةَ), (أَقِيمُوا الصَّلاَةَ) gibi. (ثُمَّ) âtıfa. (تَوَلَّيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (إِلاَّ) edâtı istisna. (قَلِيلاً) mahzuf müstesnânın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf müstesnânın ikinci sıfatına müteallık. (إلاأنَاسًا قليلا عَبَاقِلا) takdîrinde. (وَ) hâliyye. (أَنتُم) mübtedâ, mahallen merfu. (مُعْرِضُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(أَخَذْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لاَ تَعْبُدُونَ إِلاَّ اللَّهَ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أحسنوا "بِالْوَالِدَيْنِ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قُولُوا...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(أَقِيمُوا...) ve (آتُوا...) cümleleri, (قُولُوا) ye ma'tuf. Mahallen mansublar.

(تَوَلَّيْتُمْ) cümlesi, mukadder mahzuf isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَنْتُمْ مُعْرِضُونَ) cümlesi, müekked hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 84

وَاِذْ اَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاۤءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُونَ اَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ اَقْرَرْتُمْ وَاَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ) geçen âyetteki gibi. (لَا) nâfiye. (تَسْفِكُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (دِمَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا تُخْرِجُونَ أَنْفُسَكُمْ), (لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ) gibi. (مِنْ دِيَارِ) cârr-mecrur, (تُخْرِجُونَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) âtıfa. (أَقْرَرْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (تَشْهَدُونَ), (تَسْفِكُونَ) gibi.

Cümleler:

(أَخَذْنَا...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لَا تَسْفِكُونَ...) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَا تُخْرِجُونَ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَقْرَرْتُمْ) cümlesi, mahzuf istinâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَنْتُمْ تَشْهَدُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(تَشْهَدُونَ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 85

ثُمَّ اَنْتُمْ هٰۤؤُلَاۤءِ تَقْتُلُونَ اَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْؗ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِؕ وَاِنْ يَاْتُوكُمْ اُسَارٰى تُفَادُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ اِخْرَاجُهُمْؕ اَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍۚ فَمَا جَزَاۤءُ مَنْ يَفْعَلُ ذٰلِكَ مِنْكُمْ اِلَّا خِزْيٌ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَاۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يُرَدُّونَ

إِلَى أَشَدِّ الْعَذَابِ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (هَؤُلَاءِ) harfi tenbih ve ismi işâret. Haber, mebni, mahallen merfu. (تَقْتُلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) âtıfa. (تُخْرِجُونَ), (تَقْتُلُونَ) gibi. (فَرِيقاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنكُم) cârr-mecrur, (فَرِيقاً) nın mahzuf sıfatına müteallık. (مِن دِيَارِ) cârr-mecrur, (تُخْرِجُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَظَاهَرُونَ) aslı (تَتَظَاهَرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تَظَاهَرُونَ) ye müteallık. (بِالْإِثْمِ) cârr-mecrur, (تَظَاهَرُونَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (و) âtıfa. (الْعُدْوَانِ) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (و) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَأْتُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَسَارَى) hâl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (تُفَادُوا) şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (و) hâliyye. (هُوَ) zamîri şân. Mübteda, mahallen merfu. (مُحَرَّمٌ) mukaddem haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (مُحَرَّمٌ) e müteallık. (إِخْرَاجُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm inkâri, tevbîhi. (فَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (تُؤْمِنُونَ), (تَقْتُلُونَ) gibi. (بِبَعْض) cârr-mecrur, (تُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (تَكْفُرُونَ), (تَقْتُلُونَ) gibi. (بِبَعْضٍ) cârr-mecrur, (تَكْفُرُونَ) ye müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (جَزَاءُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَنْ) ismi mavsul. muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَفْعَلُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (ذَلِكَ) ismi işâret. mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (يَفْعَلُ) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (خِزْيٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الْحَيَاةِ) cârr-mecrur, (خِزْيٌ) e müteallık. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (و) isti'nâfiyye. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُرَدُّونَ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُرَدُّونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (إِلَى أَشَدِّ) cârr-mecrur, (يُرَدُّونَ) ye müteallık. (الْعَذَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (و) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye, (لَيس) gibi. (اللَّهُ) lafzı celâl, ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِ) harfi cerr. (غَافِلٍ) haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (عَمَّا) cârr-mecrur, (غَافِلٍ) e müteallık. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ) cümlesi, geçen âyetteki (أَقْرَرْتُمْ) e ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَقْتُلُونَ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün ikinci haberi. Mahallen merfu.
(...تُخْرِجُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(تَظَاهَرُونَ) cümlesi, (تُخْرِجُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(يَأْتُوكُمْ) cümlesi, (تَقْتُلُونَ) ye ma'tuf. Mahallen merfu.
(تُفَادُوهُمْ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ مُحَرَّمٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(تُؤْمِنُونَ) cümlesi, mukadder mahzuf cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَكْفُرُونَ) cümlesi, bu geçene ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...مَا جَزَاءُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَفْعَلُ ذٰلِكَ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُرَدُّونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 86

أُولٰٓئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْاٰخِرَةِ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(أُولٰئِكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (الَّذِينَ) ismi mavsul. haber, mahallen merfu. (اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ) fi'li mâzı, fâili ve mansub olan mef'ûlü. (الدُّنْيَا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (بِالْآخِرَةِ) cârr-mecrur, (اشْتَرَوُا) a müteallık. (فَ) âtıfa, sebebiyye. (لَا) nâfiye. (يُخَفَّفُ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنْهُمُ) cârr-mecrur, (يُخَفَّفُ) ye müteallık. (الْعَذَابُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَا) zâide nefyi te'kîd için. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُنْصَرُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(أُولٰئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اشْتَرَوُا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...لَا يُخَفَّفُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَا هُمْ يُنصَرُونَ) cümlesi de şu geçene ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُنصَرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 87

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ وَآتَيْنَا
عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ؕ أَفَكُلَّمَا
جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُكُمُ اسْتَكْبَرْتُمْ ۚ فَفَرِيقًا
كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(وَلَقَدْ) harfi atf, kasem lâmı ve harfi tahkık. (آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ) fi'li mâzı, fâili ve iki mef'ûlü. Birinin Nasb alâmeti mukadder fetha, diğerininki açık fetha. (وَ) âtıfa. (قَفَّيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بَعْدِ مِن) cârr-mecrur, (قَفَّيْنَا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالرُّسُلِ) cârr-mecrur, (قَفَّيْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (آتَيْنَا عِيسَى) geçenki gibi. (ابْنَ) bedel veya sıfat, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (الْبَيِّنَاتِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (وَ) âtıfa. (أَيَّدْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِرُوحِ) cârr-mecrur, (أَيَّدْنَا) ye müteallık. (الْقُدُسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أ) istifham inkâri, tevbîhi. (فَ) isti'nâfiyye. (كُلَّمَا) şart anlamında zarf (حين) gibi. (جَاءَكُمْ رَسُولٌ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve merfu olan fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (لَا) nâfiye. (تَهْوَى) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (أَنفُسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اسْتَكْبَرْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa. (فَرِيقاً) mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَذَّبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (فَرِيقاً) geçenki gibi. (تَقْتُلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...آتَيْنَا) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...قَفَّيْنَا), ikinci (...آتَيْنَا) ve (...أَيَّدْنَاهُ) cümleleri, geçene ma'tuf. Îrâbda yerleri yok.
(جَاءَكُمْ رَسُولٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لَا تَهْوَى أَنفُسُكُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اسْتَكْبَرْتُمْ) cümlesi, (كُلَّمَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كَذَّبْتُمْ) ve (تَقْتُلُونَ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 88

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ ؕ بَلْ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلاً
مَا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(و) isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (قُلُوبُنَا غُلْفٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَلْ) harfi idrâb. (لَعَنَهُمُ اللّٰه) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (بِكُفْرِ) cârr-mecrur, (لَعَنَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (قَلِيلاً), (إيمانا) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) zâide te'kîd için. (يُؤْمِنُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قَالُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قُلُوبُنَا غُلْفٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(لَعَنَهُمُ اللّٰه) cümlesi, isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(يُؤْمِنُونَ) cümlesi, birinci veya ikinci isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 89

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ ۙ وَكَانُوا
مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا
عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ ؗ فَلَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (لَمَّا), (حين) anlamında şart ifadeli zarf. Cevâbına müteallık. (جَاءَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (كِتَابٌ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُصَدِّقٌ), (كِتَابٌ) nün sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِمَا) cârr-mecrur, (مُصَدِّقٌ) a müteallık. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) îtirâzıyye. (كَانُوا) fi’li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنْ) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. (يَسْتَفْتِحُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, (يَسْتَفْتِحُونَ) ye müteallık. (كَفَرُوا) fi’li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa. (لَمَّا جَاءَهُمْ) baştaki gibi. (مَا) ismi mavsul. Fâil, mahallen merfu. (عَرَفُوا) fi’li mâzı ve fâili. (كَفَرُوا) de öyle. (بِهِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَعْنَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَى الْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(جَاءَهُمْ كِتَابٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (لَمَّا) nın cevâbı mahzuf.
(كَانُوا...) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(يَسْتَفْتِحُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Îrâbda yeri yok.
İkinci (جَاءَهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(عَرَفُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا بِهِ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ) cümlesi, (إن كانوا كذالك) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum

Âyet: 90

بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهِ اَنْفُسَهُمْ اَنْ يَكْفُرُوا بِمَا اَنْزَلَ اللّٰهُ بَغْيًا
اَنْ يُنَزِّلَ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلٰى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ج فَبَاؤُ
بِغَضَبٍ عَلٰى غَضَبٍ ط وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(بِئْسَ) fi’li mâzı câmid. (مَا) nekira mavsûfe, (بِئْسَ) fâili olan müstetir zamirin temyîzi, mahallen mansub. (اشْتَرَوْا) fi’li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (اشْتَرَوْا) e müteallık. (أَنْفُسَ) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَكْفُرُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أن يَكْفُرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda, mahallen merfu. Haberi, (بِئْسَ) cümlesi.

(بِمَا) cârr-mecrur, (يَكْفُرُوا) ye müteallık. (أَنْزَلَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (بَغْياً) mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُنَزِّلَ) muzâri mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهُ) lafzatullâh fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن فَضْلِ) cârr-mecrur, (يُنَزِّلَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن يُنَزِّلَ اللّٰهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (عَلَى) ile mahallen mecrur. (بَغْياً) e müteallık.

(عَلَى مَن) cârr-mecrur, (يُنَزِّلَ) ye müteallık. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, (يَشَاءُ) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (بَآؤُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِغَضَبٍ) cârr-mecrur, (بَآؤُوا) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (عَلَى غَضَبٍ) cârr-mecrur, (غَضَبٍ) nin sıfatına müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ مُهِينٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(بِئْسَمَا...) cümlesi, (أن يَكْفُرُوا) cümlesinin mukaddem haberi. Mahallen merfu.
(اشْتَرَوْا) cümlesi, (مَا) nın sıfatı. Mahallen mansub.
(أَنْزَلَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(بَآؤُوا) cümlesi, (أن يَكْفُرُوا...) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 91

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ اٰمِنُوا بِمَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَٓا اُنْزِلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَٓاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ ط قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ اَنْبِيَٓاءَ اللّٰهِ مِنْ قَبْلُ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إذَا) şart anlamıyla birlikte gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (آمِنُوا) fi'li emr ve fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (آمِنُوا) ye müteallık. (أَنْزَلَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (نُؤْمِنُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (بِمَا) cârr-mecrur, (نُؤْمِنُ) ye müteallık. (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (أُنزِلَ) ye müteallık. (و) hâliyye. (يَكْفُرونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (يَكْفُرونَ) ye müteallık. (وَرَاءَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْحَقُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُصَدِّقاً), (الْحَقُّ) zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَا) câr-mecrur, (مُصَدِّقاً) a müteallık. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لِ) harfi cerr. (مَ) ismi istifhâm, mahallen mecrur. (تَقْتُلُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنبِيَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. (تَقْتُلُونَ) ye müteallık. (إِن) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (مُؤْمِنِينَ), (كُنتُمْ) ün haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَبْلُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(آمِنُوا...) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.
(أَنزَلَ اللّهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا...) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(نُؤْمِنُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أُنزِلَ عَلَيْنَا) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَكْفُرونَ) cümlesi, (قَالُوا) nun fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(هُوَ الْحَقُّ) cümlesi, (مَا) dan hâl. Mahallen mansub.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَقْتُلُونَ) cümlesi, (إِن كُنتُمْ كذالك) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum. Mukadder şart, cevâbı ile makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(مُؤْمِنِينَ كُنتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 92

وَلَقَدْ جَٓاءَكُمْ مُوسٰى بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ
بَعْدِه۪ وَاَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَقَدْ), harfi kasem ve harfi tahkık. (جَاءَكُمْ مُوسَى) fi'li mâzı. Mef'ûlü ve merfu olan fâili. Raf alâmeti mukadder zamme. (بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (ثُمَّ) harfi atf. (اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ) fi'li mâzı, fâili ve mansub olan mef'ûlü. İkinci mef'ûlü mahzuf, (إلهًا) takdîrinde. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (اتَّخَذَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (ظَالِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(جَاءَكُمْ مُوسَى) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Kasem cümlesi, geçen isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّخَذْتُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَنْتُمْ ظَالِمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 93

وَاِذْ اَخَذْنَا م۪يثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَۜ خُذُوا مَٓا
اٰتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاسْمَعُواۜ قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاُشْرِبُوا
ف۪ي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْۜ قُلْ بِئْسَمَا يَاْمُرُكُمْ بِه۪ٓ
ا۪يمَانُكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِن۪ينَ ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (إِذْ) zarf. (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub (أَخَذْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِيثَاقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (رَفَعْنَا), (أَخَذْنَا) gibi. (فَوْقَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الطُّورَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خُذُوا) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi mavsul. mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آتَيْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِقُوَّةٍ) cârr-mecrur, (آتَيْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اسْمَعُوا), (خُذُوا) gibi. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سَمِعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَصَيْنَا) ma'tuf olduğu (سَمِعْنَا) gibi. (وَ) hâliyye. (أُشْرِبُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, (أُشْرِبُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْعِجْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِكُفْرِ) cârr-mecrur, (أُشْرِبُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. Fâili, müstetir zamir, geçen cümleye râci. (مَا) nekira mavsûfe, müstetir zamirin temyîzi, mahallen mansub. (يَأْمُرُكُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَأْمُرُ) ye müteallık. (إِيمَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) 91. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(أَخَذْنَا...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(رَفَعْنَا...) cümlesi, (قَدْ) takdîri ile hâl. Mahallen mansub.
(خُذُوا...) cümlesi, (قُلْنَا) takdîrindeki fi'lin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
(آتَيْنَاكُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اسْمَعُوا) cümlesi, (خُذُوا) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(قَالُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(سَمِعْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(عَصَيْنَا) cümlesi, geçene ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أُشْرِبُوا) cümlesi, (قَدْ) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(بِئْسَمَا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيمَانُكُمْ) cümlesi, (مَا) nın sıfatı. Mahallen mansub.
(إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 94

قُلْ اِنْ كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ عِنْدَ اللّٰهِ خَالِصَةً مِنْ
دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ): (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (الدَّارُ الْآخِرَةُ), (كَانَتْ) in muahhar ismi ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَالِصَةً), (الدَّارُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, (خَالِصَةً) e müteallık. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (تَمَنَّوُا) fi'li emr ve fâili. (الْمَوْتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) 91. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(قُلْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(تَمَنَّوُا...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(كُنْتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 95

وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ اَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ
بِالظَّالِمِينَ ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَنْ) harfi te'kîd ve nasb ve nefy. (يَتَمَنَّوْا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَبَدًا) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَتَمَنَّوْا) ye müteallık. (بِمَا) cârr-mecrur da (يَتَمَنَّوْا) ye müteallık. (قَدَّمَتْ) fi'li mâzı. (أَيْدِي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzatullâh, mübteda, (عَلِيمٌ) haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِالظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık.

Cümleler:

(يَتَمَنَّوْهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 96

وَلَتَجِدَنَّهُمْ اَحْرَصَ النَّاسِ عَلٰى حَيٰوةٍۚ وَمِنَ الَّذِينَ اَشْرَكُوا
يَوَدُّ اَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرُ اَلْفَ سَنَةٍۚ وَمَا هُوَ بِمُزَحْزِحِهِ مِنَ
الْعَذَابِ اَنْ يُعَمَّرَۜ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (تَجِدَنَّ) fi'li muzâri, te'kîd (نْ) nu geldiği için mebni. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنتَ). (أَحْرَصَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَى حَيَاةٍ) cârr-mecrur, (أَحْرَصَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci (أَحْرَصَ) ya müteallık. (أَشْرَكُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يَوَدُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَحَدُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَوْ) harfi masdar. (يُعَمَّرُ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir, (أَحَدُ) ye râci. (أَلْفَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَحَدُ) ya müteallık. (سَنَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(لَوْ يُعَمَّرُ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (مُزَحْزِحِ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye -hicâziyye- (لَيْسَ) gibi. (هُوَ) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (مُزَحْزِحِ), (مَا) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الْعَذَابِ) cârr-mecrur, (مُزَحْزِحِ) ye müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُعَمَّرَ) muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. Nâibi fâili, müstetir zamir, (أَحَدُ) ye râci.

(أَنْ يُعَمَّرَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (مُزَحْزِحِ) nin fâili, mahallen merfu.

(وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, (بَصِيرٌ) haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِمَا) cârr-mecrur, (بَصِيرٌ) a müteallık. (يَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (وْ) fâili.

Cümleler:

(تَجِدَنَّهُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَشْرَكُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَوَدُّ أَحَدُهُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok. Veya hâl.
(يُعَمَّرُ) cümlesi, (أَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا هُوَ بِمُزَحْزِحِهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya (أَحَدُ) den hâl.

İkinci (يُعَمَّرُ) cümlesi, (أَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ بَصِيرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 97

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللّٰهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (مَنْ) harfi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (عَدُوًّا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِجِبْرِيلَ) cârr-mecrur, (عَدُوًّا) e müteallık. Cerr alâmeti fetha. (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (نَزَّلَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (جِبْرِيلَ) ye râci. (عَلَى قَلْبِ) cârr-mecrur, (نَزَّلَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (نَزَّلَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُصَدِّقًا), (نَزَّلَهُ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَا) cârr-mecrur, (مُصَدِّقًا) a müteallık. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) lar âtıfalar. (هُدًى وَبُشْرَى), (مُصَدِّقًا) a ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri mukadder fethalar. (لِلْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (هُدًى وَبُشْرَى) ya müteallık.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ كَانَ عَدُوًّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...كَانَ عَدُوًّا) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
Şartın cevâbı mahzuf. (فَلَا وَجْهَ لِعَدَاوَتِهِ) veya (...فَلْيَمُتْ غَيْظًا) takdîrinde.
(...إِنَّهُ نَزَّلَهُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 98

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَاِنَّ
اللّٰهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ﴿٩٨﴾

İrâbı:

(مَن كَانَ عَدُوّاً لِلّٰهِ) geçen âyetteki gibi. (وَمَلآئِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ) lafzı celâla ma'tuf olan isimler, mecrurlar. İlk ikisinin Cerr alâmeti kesre, diğer ikisinin ki fethadır. (هِ) ler muzâfun ileyhler, mahallen mecrurlar. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ اللّٰهَ عَدُوٌّ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (عَدُوٌّ) e müteallık.

Cümleler:

(مَن كَانَ عَدُوّاً) cümlesi, isti'nâfiyye. İrâbda yeri yok.
(كَانَ عَدُوّاً) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّ اللّٰهَ عَدُوٌّ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 99

وَلَقَدْ اَنْزَلْنَٓا اِلَيْكَ اٰيَاتٍ بَيِّنَاتٍۚ وَمَا يَكْفُرُ بِهَٓا
اِلَّا الْفَاسِقُونَ ﴿٩٩﴾

İrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَقَدْ) kasem lâmı ve harfi tahkık. (أَنزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَنزَلْنَا) ye müteallık. (آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri kesreler (cemi' müennes sâlimler). (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (يَكْفُرُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهَا) cârr-mecrur, (يَكْفُرُ) ye müteallık. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (الْفَاسِقُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(أَنزَلْنَا...) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. İrâbda yeri yok.
(مَا يَكْفُرُ بِهَا...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. İrâbda yeri yok.

Âyet: 100

اَوَكُلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ بَلْ اَكْثَرُهُمْ
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٠﴾

İrâbı:

(أ) istifham inkâri. (و) âtıfa. (كُلَّمَا), (حين) anlamında şart ifadeli cevâbına müteallık. (عَاهَدُوا) fi’li mâzı ve fâili. (عَهْداً) ikinci mef’ûl, mansub. Birincisi mahzuf, (عَاهَدُوا اللّهَ عَهْداً) takdîrinde. (نَبَذَهُ فَرِيقٌ) fi’li mâzı, mef’ûlü ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (فَرِيقٌ) nun mahzuf sıfatına müteallık. (بَلْ) harfi idrâb. (أَكْثَرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(عَاهَدُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(نَبَذَهُ فَرِيقٌ) cümlesi, (كُلَّمَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَكْثَرُهُمْ لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (أَكْثَرُ) nun haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 101

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ نَبَذَ
فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللّٰهِ وَرَاءَ
ظُهُورِهِمْ كَاَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

İrâbı:

(و) âtıfa. (لَمَّا), (حين) anlamında şart ifadeli zarf. Cevâbına müteallık. (جَاءَهُمْ رَسُولٌ) fi’li mâzı, mef’ûlü ve merfu olan fâili. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, (رَسُولٌ) ün mahzuf birinci sıfatına müteallık. (اللّهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مُصَدِّقٌ) ikinci sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِمَا) cârr-mecrur, (مُصَدِّقٌ) a müteallık. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَبَذَ فَرِيقٌ) fi’li mâzı ve merfu olan fâili. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (فَرِيقٌ) nun mahzuf sıfatına müteallık. (أُوتُوا الْكِتَابَ) fi’li mâzı, mechul.

Nâibi fâili ve mansub olan mef'ûlü. (كِتَابَ), (نَبَذَ) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَرَاءَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ظُهُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَاَنَّهُمْ) harfi teşbih ve ismi. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(جَاءَهُمْ رَسُولٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(نَبَذَ فَرِيقٌ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أُوتُوا الْكِتَابَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَاَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (فَرِيقٌ) den hâl. Mahallen mansub.
(لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (كَاَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 102

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلٰى مُلْكِ سُلَيْمٰنَ ۚ وَمَا كَفَرَ
سُلَيْمٰنُ وَلٰكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ السِّحْرَ ۗ وَمَا
اُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ ؕ وَمَا يُعَلِّمَانِ
مِنْ اَحَدٍ حَتّٰى يَقُولَا اِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ ؕ فَيَتَعَلَّمُونَ
مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ ؕ وَمَا هُمْ بِضَآرِّينَ بِهِ
مِنْ اَحَدٍ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ ؕ
وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرٰیهُ مَا لَهُ فِى الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ قف
وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ اَنْفُسَهُمْ ؕ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (اتَّبَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَتْلُوا) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الشَّيَاطِينُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلٰى مُلْكِ) cârr-mecrur, (تَتْلُوا) ye müteallık. (سُلَيْمَانَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (و) îtirâzıyye. (مَا) nâfiye. (كَفَرَ سُلَيْمَانُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (و) âtıfa. (لٰكِنَّ الشَّيَاطِينَ) harfi istidrak ve mansub olan ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يُعَلِّمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (النَّاسَ السِّحْرَ) birinci ve ikinci mefuller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (و) âtıfa. (مَا) ismi mavsul. mef'ûle ma'tuf, mahallen mansub. (أُنزِلَ) mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (عَلَى الْمَلَكَيْنِ) ve (بِبَابِلَ) cârr-mecrurlar, (أُنزِلَ) ye müteallıklar. (هَارُوتَ), (الْمَلَكَيْنِ) den bedel. (وَمَارُوتَ) ma'tuf, mecrurlar. Cerr alâmetleri fethalar (ğayri münsarifler). (و) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (يُعَلِّمَانِ) fi'li muzâri. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (ا) fâili. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَحَدٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَقُولاَ) muzâri gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (ا) fâili.

(أَنْ يَقُولاَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَتَّى) ile mahallen mecrur. (يُعَلِّمَانِ) ye müteallık.

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (فِتْنَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَكْفُرْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) isti'nâfiyye. (يَتَعَلَّمُونَ), (يُعَلِّمُونَ) gibi. (مِنْهُمَا) cârr-mecrur, (يَتَعَلَّمُونَ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul. mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُفَرِّقُونَ), (يُعَلِّمُونَ) gibi. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُفَرِّقُونَ) ye müteallık. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمَرْءِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَزَوْجِ) ma'tuf, mecrur. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) îtirâzıyye veya hâliyye. (مَا) nâfiye, hıcâziyye, (ليس) gibi. (هُمْ) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (ضَآرِّينَ) haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. Cerr alâmeti (ي). (بِهِ) cârr-mecrur, (أَحَدٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَحَدٍ), (ضَآرِّينَ) nin mef'ûlü, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (بِهِ) deki zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (و) âtıfa. (يَتَعَلَّمُونَ) geçenki gibi. (مَا) ismi mavsul. mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَضُرُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (و) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (يَنْفَعُهُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (و) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (عَلِمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi ibtida ve te'kîd. (مَنِ) ismi mavsul. mübteda, mahallen merfu. (اشْتَرَاهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (مَا) nâfiye. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (فِي الآخِرَةِ) cârr-mecrur, (خَلاَقٍ) dan hâl olan mahzufe müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (خَلاَقٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (و) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (بِئْسَ) fi'li mâzı câmid. (مَا) ismi mavsul. Fâil, mahallen merfu. (شَرَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (شَرَوْا) a müteallık. (أَنفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَوْ) harfi imtina. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(اتَّبَعُوا...) cümlesi, geçen âyetteki şart-cevâb cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(لَكِنَّ الشَّيَاطِينَ كَفَرُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَفَرُوا) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يُعَلِّمُونَ النَّاسَ) cümlesi, (اتَّبَعُوا) nun fâilinden hâl. Mahallen mansub.

(أُنزِلَ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُعَلِّمَانِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(لَا تَكْفُرْ) cümlesi, mukadder (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(يَتَعَلَّمُونَ) cümlesi, (يُعَلِّمَانِ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُفَرِّقُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَا هُمْ بِضَارِّينَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Veya hâl.

(يَتَعَلَّمُونَ) cümlesi, geçenki (يَتَعَلَّمُونَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya isti'nâfiyye.

(يَضُرُّهُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَنفَعُهُمْ) cümlesi, geçene ma'tuf. Îrâbı da öyle.

(عَلِمُوا) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(مَنِ اشْتَرَاهُ) cümlesi, (عَلِمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

(اشْتَرَاهُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.

(بِئْسَ مَا شَرَوْا...) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(شَرَوْا...) cümlesi, (مَا) nin sıfatı. Mahallen merfu.

(كَانُوا يَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nun haberi. Mahallen mansub. (لَوْ) in cevâbı mahzuf.

Âyet: 103

وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ

لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٣﴾

İrâbı:

(و) isti’nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina. (أَنَّهُمْ) harfi te’kîd ve ismi. (آمَنُوا) fi’li mâzı ve fâili.

(أَنَّهُمْ آمَنُوا) cümlesi, masdar te’vîlinde (ثَبَتَ) takdirindeki fi’lin fâili, mahallen merfu.

(و) âtıfa. (اتَّقَوْا) fi’li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te’kîd (لَوْ) in cevâbında vâkı. (مَثُوبَةٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, (مَثُوبَةٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (اللَّهِ) lafzatullah, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(“ثبت” أَنَّهُمْ) cümlesi, isti’nâfiyye. İrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(اتَّقَوْا) cümlesi, geçene ma’tuf. Mahallen merfu.
(مَثُوبَةٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. İrâbda yeri yok.
(كَانُوا يَعْلَمُونَ) cümlesi, isti’nâfiyye. İrâbda yeri yok.
(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub. İkinci (لَوْ) in cevâbı mahzuf.

Âyet: 104

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انْظُرْنَا
وَاسْمَعُوا ۜ وَلِلْكَافِرٖينَ عَذَابٌ اَلٖيمٌ ﴿١٠٤﴾

İrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda, müfred. Zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul. (أَيُّ) nün sıfatı veya ondan bedel, mahallen merfu veya mansub. (آمَنُوا) fi’li mâzı ve fâili. (لَا) nâhiye, câzime. (تَقُولُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (رَاعِ) fi’li emr. (نَا) mef’ûlü bih, mahallen mansub. (و) âtıfa. (قُولُوا) fi’li emr ve fâili. (انْظُرْنَا) fi’li emr ve mef’ûlü. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (و) âtıfa. (اسْمَعُوا) fi’li emr ve fâili. (و) isti’nâfiyye. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا...) nidâ cümlesi, isti’nâfiyye. İrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. İrâbda yeri yok.

(لَا تَقُولُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(رَاعِنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قُولُوا...) cümlesi, nidâya ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(انْظُرْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(اسْمَعُوا) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 105

مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ اَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَاللّٰهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠٥﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (يَوَدُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (و) âtıfa. (لَا) zîde nefyi te'kîd için. (الْمُشْرِكِينَ), (أَهْلِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُنَزَّلَ) fi'li muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يُنَزَّلَ) ye müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (خَيْرٍ) nâibi fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (يُنَزَّلَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يُنَزَّلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَوَدُّ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub. (و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَخْتَصُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِرَحْمَتِ) cârr-mecrur, (يَخْتَصُّ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَنْ) ismi mavsul. mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (و) âtıfa. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذُو) haber, merfu. Raf alâmeti (و) (Esmâü hamseden). (الْفَضْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْعَظِيمِ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(مَا يَوَدُّ الَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ يَخْتَصُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَخْتَصُّ) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.
(...اللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 106

مَا نَنْسَخْ مِنْ اٰيَةٍ اَوْ نُنْسِهَا نَاْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَٓا اَوْ مِثْلِهَاۜ
اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَد۪يرٌ ﴿١٠٦﴾

Îrâbı:

(مَا) ismi şart, câzim. Mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (نَنْسَخْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن) (Mütekellim muazzam). (مِنْ آيَةٍ) cârr-mecrur, ismi şartdan hâl olan mahzufe müteallık. (أَوْ) harfi atf. (نُنْسِ) ma'tuf olduğu (نَنْسَخْ) gibi. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نَأْتِ) şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illet (ي) nin hazfi. Fâili, müstetir zamir (نحن) (Mütekellim muazzam). (بِخَيْرٍ) cârr-mecrur, (نَأْتِ) ye müteallık. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (خَيْرٍ) e müteallık. (أَوْ) harfi atf. (مِثْلِ), (خَيْرٍ) e ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifham inkâri. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَعْلَمْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin haberi ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنَّ اللّٰهَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَعْلَمْ) in iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(نَنْسَخْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(نُنْسِهَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...تَعْلَمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 107

اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا لَكُمْ
مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٧﴾

Îrâbı:

(أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللّٰهَ) geçen âyetteki gibi. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ) muzâfun ileyh ve ma'tufu, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (و) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (لَكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (وَلِيٍّ) den hâl olan mahzufe müteallık. (اللّٰهِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِن) harfi cerr zâid. (وَلِيٍّ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (لَا) zâide nefyi te'kîd için. (نَصِيرٍ) ma'tuf olduğu (وَلِيٍّ) gibi.

Cümleler:

(لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(مَا لَكُم مِن دُونِ اللّٰهِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 108

اَمْ تُرِيدُونَ اَنْ تَسْـَٔلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسٰى مِنْ قَبْلُ
وَمَنْ يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْاِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٠٨﴾

Îrâbı:

(أَمْ) harfi ibtida munkatı', (بل) ve inkâr anlamında olan istifham hemzesi anlamında. (تُرِيدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَسْأَلُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (رَسُولَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن تَسْأَلُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (تُرِيدُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(كَ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (سُئِلَ مُوسَى) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme.

(...مَا سُئِلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَ) ile mahallen mecrur. (سؤالاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık.
(مِنْ) harfi cerr. (قَبْلُ) zamme üzere mebni, mahallen mecrur. (سُئِلَ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَتَبَدَّلِ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Kesre arıza. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (الْكُفْرَ) mef'ûlü bih, mansub. (بِالْإِيمَانِ) cârr-mecrur, (يَتَبَدَّلِ) ye müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (ضَلَّ سَوَاءَ) fi'li mâzı ve mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e aid. (السَّبِيلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...تُرِيدُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَسْأَلُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...سُئِلَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ يَتَبَدَّلِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَتَبَدَّلِ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...ضَلَّ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 109

وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ ايمَانِكُمْ
كُفَّارًا حَسَدًا مِنْ عِنْدِ اَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ
فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتّٰى يَأْتِيَ اللّٰهُ بِاَمْرِهِ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٩﴾

Îrâbı:

(وَدَّ) fi'li mâzı. (كَثِيرٌ), mahzuf (نَاسٌ) takdîrindeki fâilin sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrur, (كَثِيرٌ) a müteallık. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَوْ) harfi masdar. (يَرُدُّونَكُمْ) fi'li muzâri, merfu, fâili ve mef'ûlü.

(لَوْ يَرُدُّونَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (وَدَّ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (يَرُدُّونَ) ye müteallık. (إِيمَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كُفَّاراً), (يَرُدُّونَ) nin ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَسَداً) mef'ûlü lieclih. Âmili, (وَدَّ) veya

(يَرُدُّونَ). (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, (حَسَداً) ye müteallık. (أنفسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (وَدَّ) ye müteallık. (مَا) harfi masdar. (تَبَيَّنَ) fi'li mâzı. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (تَبَيَّنَ) ye müteallık. (الْحَقُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(مَا تَبَيَّنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اعْفُوا) fi'li emr ve fâili. (وَ) âtıfa. (اصْفَحُوا) ma'tuf olduğu (اعْفُوا) gibi. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَأْتِيَ) gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهُ) zülcelal, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِأَمْرِ) cârr-mecrur, (يَأْتِيَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن يَأْتِيَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَتَّى) ile mahallen mecrur. (اعْفُوا وَاصْفَحُوا) ye müteallık.

(إِنَّ اللّٰهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) geçen 106. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(وَدَّ كَثِيرٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَرُدُّونَكُم) cümlesi, (لَوْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَبَيَّنَ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اعْفُوا) cümlesi, (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(اصْفَحُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.
(إِنَّ اللّٰهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 110

وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ ۜ وَمَا تُقَدِّمُوا لِاَنْفُسِكُمْ مِنْ
خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللّٰهِ ۜ اِنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٠﴾

Îrâbı:

(و) isti'nâfiyye. (أَقِيمُوا الصَّلَاةَ) fi'li emr, fâili ve mansub olan mef'ûlü. (و) âtıfa. (آتُوا الزَّكَاةَ) geçenki gibi. (و) isti'nâfiyye. (مَا) ismi şart, câzim. (تُقَدِّمُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لأنفسِ) cârr-mecrur, (تُقَدِّمُوا) ye müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ خَيْرٍ) cârr-mecrur, (مَا) nın temyîzi. (تَجِدُوا) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) nun hazfi. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَجِدُوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بِمَا) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (بَصِيرٌ) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَقِيمُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آتُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Ona ma'tuf.
(تُقَدِّمُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَجِدُوا) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 111

وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ اِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا اَوْ نَصَارٰى تِلْكَ اَمَانِيُّهُمْ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١١١﴾

Îrâbı:

(و) isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَدْخُلَ) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْجَنَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (مَنْ) ismi mavsul. Fâil, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (مَنْ) e aid. (هُوداً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) harfi atf. (نَصَارَى), (هُوداً) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (تِلْكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (أَمَانِيُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هَاتُوا) fi'li emr ve fâili. (بُرْهَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَنْ يَدْخُلَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...هَاتُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 112

بَلٰى مَنْ اَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ اَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّه۪

وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٢﴾

Îrâbı:

(**بَلَى**) harfi cevâb. (**مَنْ**) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (**أَسْلَمَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (**مَنْ**) e âid. (**وَجْهَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**هُ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**لِلَّهِ**) cârr-mecrur, (**أَسْلَمَ**) ye müteallık. (**وَ**) hâliyye. (**هُوَ**) mübteda, mahallen merfu. (**مُحْسِنٌ**) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (**فَ**) şartın cevâbında vâkı. (**لَهُ**) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (**أَجْرُ**) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**هُ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**عِنْدَ**) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**أَجْرُ**) den hâl olan mahzufe müteallık. (**رَبِّ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**هِ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**لَا**) nâfiye, mühmele. (**خَوْفٌ**) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**عَلَيْهِمْ**) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**لَا**) zâide nefyi te'kîd için. (**هُمْ**) mübteda, mahallen merfu. (**يَحْزَنُونَ**) muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili.

Cümleler:

(**مَنْ أَسْلَمَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**أَسْلَمَ وَجْهَهُ**) cümlesi, (**مَنْ**) in haberi. Mahallen merfu.
(**هُوَ مُحْسِنٌ**) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(**لَهُ أَجْرُهُ**) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(**لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ**) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(**لَا هُمْ يَحْزَنُونَ**) cümlesi de bu geçene ma'tuf. Mahallen meczum.
(**يَحْزَنُونَ**) cümlesi, (**هُمْ**) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 113

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارٰى عَلٰى شَيْءٍ وَقَالَتِ النَّصَارٰى

لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلٰى شَيْءٍ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ كَذٰلِكَ قَالَ

الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ ۚ فَاللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ
فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَتِ الْيَهُودُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (لَيْسَتِ) fi'li mâzı, nâkıs. (النَّصَارٰى) ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَلٰى شَيْءٍ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (وَقَالَتِ النَّصَارٰى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلٰى شَيْءٍ) geçenki cümle gibi. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَتْلُونَ الْكِتَابَ) merfu olan muzâri ve fâili ile mansub olan mef'ûlü. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (قَوْلًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (قَالَ الَّذِينَ) fi'li mâzı ve mahallen merfu olan fâili, ismi mavsul. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (مِثْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَوْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اللّٰهُ) lafzı kerîm mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَحْكُمُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَحْكُمُ) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَحْكُمُ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِيمَا) cârr-mecrur, (يَحْكُمُ) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهِ) cârr-mecrur, muzâri. Merfu olan (يَخْتَلِفُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(قَالَتِ الْيَهُودُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَيْسَتِ النَّصَارٰى...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قَالَتِ النَّصَارٰى) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Onun gibi.
(لَيْسَتِ الْيَهُودُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(هُمْ يَتْلُونَ) cümlesi, (الْيَهُودُ وَالنَّصَارٰى) den hâl. Mahallen mansub.
(قَالَ الَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ يَحْكُمُ...) cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nun haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 114

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللّٰهِ اَنْ يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ وَسَعٰى
فى خَرَابِهَاۜ اُو۬لٰٓئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ اَنْ يَدْخُلُوهَٓا اِلَّا خَٓائِفِينَۜ
لَهُمْ فِى الدُّنْيَا خِزْىٌ وَلَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٤﴾

Îrâbı:

(**وَ**) isti'nâfiyye. (**مَنْ**) ismi istifhâm. Mübteda, mahallen merfu. (**أَظْلَمُ**) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (**مِمَّنْ**) cârr-mecrur, (**أَظْلَمُ**) ye müteallık. (**مَنَعَ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (**مَنْ**) e âid. (**مَسَاجِدَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**اللّٰهِ**) lafzıcelâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**أَنْ**) harfi masdar ve nasb. (**يُذْكَرَ**) muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**فِيهَا**) cârr-mecrur, (**يُذْكَرَ**) ye müteallık. (**اسْمُ**) nâibi fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (**هُ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(**أَنْ يُذْكَرَ**...) cümlesi, masdar te'vîlinde (**مَنَعَ**) nın ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(**وَ**) âtıfa. (**سَعَى**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (**مَنْ**) e âid. (**فِي خَرَابِ**) cârr-mecrur, (**سَعَى**) ya müteallık. (**هَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**أُولَئِكَ**) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (**مَا**) nâfiye. (**كَانَ**) fi'li mâzı, nâkıs. (**لَهُمْ**) cârr-mecrur, mukaddem haberine müteallık. (**أَنْ**) harfi masdar ve nasb. (**يَدْخُلُوا**) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) fâili. (**هَا**) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (**إِلَّا**) edâtı istisna ve hasr. (**خَائِفِينَ**), (**يَدْخُلُوا**) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (**ي**). (**ن**) tenvinden ıvaz.

(**أَنْ يَدْخُلُوهَا**) cümlesi, masdar te'vîlinde (**كَانَ**) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(**لَهُمْ**) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (**فِي الدُّنْيَا**) cârr-mecrur, (**خِزْيٌ**) den hâl olan mahzufe müteallık. (**خِزْيٌ**) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**و**) âtıfa. (**لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ**) geçen cümle gibi. (**عَظِيمٌ**) sıfat, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(**مَنْ أَظْلَمُ**...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**مَنَعَ مَسَاجِدَ**) cümlesi, (**مَنْ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(**سَعَى**...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(**أُولَئِكَ مَا كَانَ**...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَا كَانَ لَهُمْ...) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Îrâbda yeri yok.
(لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَهُمْ فِي الآخِرَةِ عَذَابٌ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 115

وَلِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَاَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللّٰهِ ط اِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمَشْرِقُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (الْمَغْرِبُ) ma'tuf olduğu (الْمَشْرِقُ) gibi. (فَ) âtıfa sebebiyye. (أَيْنَمَا) ismi şart, câzim. Zarfı mekân olarak, mahallen mansub. cevâba müteallık. (تُوَلُّوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (ثَمَّ) zarfı mekân, mahallen mansub. Mukaddem habere müteallık. (وَجْهُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ) harfi te'kîd, mansub olan ismi ile merfu olan haberleri. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(لِلّٰهِ الْمَشْرِقُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تُوَلُّوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(ثَمَّ وَجْهُ اللّٰهِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 116

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا لا سُبْحَانَهُ ط بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ط كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ ﴿١١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا) fi'li mâzı, merfu olan fâili ile mansub olan mef'ûlü. (سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. (ه) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَلْ) harfi idrâb. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul, muahhar mübteda, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (مَا) nin mahzuf sılesine müteallık. (وَالأَرْضِ) ma'tuf olduğu (السَّمَاوَاتِ) gibi. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَانِتُونَ) e müteallık.

Cümleler:

(قَالُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَداً) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(سُبْحَانَهُ) cümlesi, îtirâzıyye, düâiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 117

بَدِيعُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۜ وَاِذَا قَضٰٓى اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُولُ
لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿١١٧﴾

Îrâbı:

(بَدِيعُ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedânın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الأَرْضِ) ma'tuf olduğu (السَّمَاوَاتِ) gibi. (وَ) âtıfa. (إِذَا) şart anlamıyla birlikte gelecek zaman için zarf. Mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (قَضَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (أَمْراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَقُولُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لَهُ) cârr-mecrur, (يَقُولُ) ye müteallık. (كُنْ) fi'li emr, tam. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (فَ) âtıfa, sebebiyye. (فَيَكُونُ) muzâri, tam, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (أَمْراً) a râci.

Cümleler:

(“هُوَ” بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَضَى...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(إِنَّمَا يَقُولُ...) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كُنْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَكُونُ) cümlesi, (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberi. Mahallen merfu.
Mukadder (يَكُونُ هُوَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 118

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللّٰهُ اَوْ تَاْتِينَآ اٰيَةٌ ۜ
كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ ۜ تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ ۜ
قَدْ بَيَّنَّا الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿١١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَ الَّذِينَ) fi’li mâzı ve fâili. (لَا) nâfiye. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (لَوْلَا) harfi tahdîd. (يُكَلِّمُنَا اللّٰهُ) fi’li muzâri, mef’ûlu ve fâili. (أَوْ) harfi atf. (تَأْتِينَا آيَةٌ) fi’li muzâri, mef’ûlü ve fâili. (كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ) geçen 113. âyetteki gibi. (تَشَابَهَتْ قُلُوبُ) fi’li mâzı ve merfu olan fâili. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَدْ) harfi tahkık. (بَيَّنَّا الآيَاتِ) fi’li mâzı, fâili ve kesre ile mansub olan mef’ûlü. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (بَيَّنَّا) ye müteallık. (يُوقِنُونَ) muzâri merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قَالَ الَّذِينَ...) cümlesi, 116. âyetin başı (قَالُوا اتَّخَذَ) ye ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَعْلَمُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sıfatı. Îrâbda yeri yok.
(لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللّٰهُ) cümlesi, makûlül’kavl. Mahallen mansub.
(تَأْتِينَا آيَةٌ) cümlesi, geçenkine ma’tuf. Mahallen mansub.
(قَالَ الَّذِينَ...) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ) cümlesi, isti’nâfiyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(قَدْ بَيَّنَّا...) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُوقِنُونَ) cümlesi, (لِقَوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 119

اِنَّآ اَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا ۙ وَلَا تُسْـَٔلُ عَنْ
اَصْحَابِ الْجَحِيمِ ﴿١١٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te’kîd ve ismi. (أَرْسَلْنَاكَ) fi’li mâzı, fâili ve mef’ûlü. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, fi’le veya mef’ûlden hâl olan mahzufe müteallık. (بَشِيراً) mef’ûlden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (نَذِيراً) ma’tuf olduğu (بَشِيراً) gibi. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye.

(تُسْأَلُ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنْ أصْحَابِ) cârr-mecrur, (تُسْأَلُ) ye müteallık. (الْجَحِيمِ) muzâfun ileyh, mecrur.

Cümleler:

(إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَرْسَلْنَاكَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لاَ تُسْأَلُ...) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 120

وَلَنْ تَرْضٰى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارٰى حَتّٰى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ
اِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰى وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَٓاءَهُمْ بَعْدَ الَّذ۪ي
جَٓاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَص۪يرٍ ﴿١٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تَرْضَى) fi'li muzâri, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (عَنكَ) cârr-mecrur, (تَرْضَى) ye müteallık. (الْيَهُودُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لاَ) zâide nefyi te'kîd için. (النَّصَارَى) ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (تَتَّبِعَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِلَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هُدَى) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُوَ) zamîri fasl. (الْهُدَى), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (اتَّبَعْتَ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (أَهْوَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اتَّبَعْتَ) ye müteallık. (الَّذِي) ismi mavsul. muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَاءَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü bih. Fâili, (كثير) takdîrindeki mahzuf. (مِنَ الْعِلْمِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (مَا) nâfiye. (لَكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (وَلِيٍّ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (وَلِيٍّ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (لَا) zâide nefyi te'kîd için. (نَصِيرٍ) ma'tuf olduğu (وَلِيٍّ) gibi.

Cümleler:

(لَنْ تَرْضَى عَنْكَ...) cümlesi, geçen âyetteki isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَتَّبِعَ...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قُلْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(اتَّبَعْتَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf. Kasemin cevâbı delâlet ediyor.

Âyet: 121

اَلَّذِينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهِ ؕ اُولٰٓئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ ؕ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ع ﴿١٢١﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul. mübteda, mahallen merfu. (آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ) fi'li mâzı, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlü. (يَتْلُونَهُ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (حَقَّ) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تِلَاوَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُولَئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (و) âtıfa. (مَن) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَكْفُرْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَكْفُرْ) e müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (أُولَئِكَ) geçenki gibi. (هُمْ) zamîri fasl. (الْخَاسِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (نَ) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(الَّذِينَ آتَيْنَاهُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَتْلُونَهُ) cümlesi, birinci ve ikinci mef'ûlden hâl. Mahallen mansub.
(أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يُؤْمِنُونَ بِهِ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(مَن يَكْفُرْ بِهِ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَكْفُرْ بِهِ...) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(أولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 122

يَا بَنِى اِسْرَآئِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِىَ الَّتِى اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ
وَاَنِّى فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٢٢﴾

Îrâbı:

Bu âyetin Îrâbı aynen 47. âyetteki gibi.

Âyet: 123

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِى نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا
عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿١٢٣﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (اتَّقُوا) fi'li emr ve fâili. (يَوْماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لا) nâfiye. (تَجْزِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (نَفْسٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنْ نَفْسٍ) cârr-mecrur, (تَجْزِي) ye müteallık. (شَيْئاً) masdardan vekil, mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (يُقْبَلُ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (يُقْبَلُ) ye müteallık. (عَدْلٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (تَنْفَعُهَا) muzâri ve mef'ûlü. (شَفَاعَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لا) nâfiye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُنصَرُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(اتَّقُوا يَوْماً) cümlesi, geçen âyetteki nidâ cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لا تَجْزِي نَفْسٌ...) cümlesi, (يَوْماً) nin sıfatı. Mahallen mansub. Râbıt mahzuf (فيه).
(لا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ), (شَفَاعَةٌ لا تَنفَعُهَا) ve (لا هُمْ يُنصَرُونَ) cümleleri. Geçenkine ma'tuflar. Mahallen mansublar.
(يُنصَرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 124

وَاِذِ ابْتَلٰٓى اِبْرٰهٖيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَاَتَمَّهُنَّ قَالَ اِنّ۪ى
جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ اِمَامًا قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّت۪ى قَالَ لَا يَنَالُ
عَهْدِى الظَّالِم۪ينَ ﴿١٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) geçen zaman için zarf. (اذكر) takdirindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (ابْتَلَى) fi'li mâzı. (إِبْرَاهِيمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِكَلِمَاتٍ) cârr-mecrur, (ابْتَلَى) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (أَتَمَّهُنَّ) fi'li mâzı ve mahallen mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (إِبْرَاهِيمَ) e râci. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (رَبُّ) ye râci. (إِنِّي جَاعِلُ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi ile, merfu olan haberi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (إِمَاماً) den hâl olan mahzufe müteallık. (إِمَاماً), (جَاعِلُ) nün mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (إِبْرَاهِيمَ) e râci. (وَ) âtıfa. (وَمِنْ ذُرِّيَّةِ) cârr-mecrur, (إِجْعَلْ) takdîrindeki fi'le müteallık. Mütekellim (يِ) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (رَبُّ) ye râci. (لاَ) nâfiye. (يَنَالُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَهْدِ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme –kesre ârıza–. Mütekellim (يِ) sı muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الظَّالِمِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (يِ). (نَ) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(ابْتَلَى إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(أَتَمَّهُنَّ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya tefsîri. Îrâbda yeri yok.
(إِنِّي جَاعِلُكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
İkinci (قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مِنْ ذُرِّيَّتِي "إِجْعَلْ") cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
Üçüncü (قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 125

وَاِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِلنَّاسِ وَاَمْنًاۜ وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ
اِبْرٰهيمَ مُصَلًّىۜ وَعَهِدْنَٓا اِلٰٓى اِبْرٰهيمَ وَاِسْمٰعيلَ اَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ
لِلطَّٓائِفينَ وَالْعَاكِفينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿١٢٥﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (إِذْ) geçen âyetteki gibi. (جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً) fi'li mâzı, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlü, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (مَثَابَةً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (و) âtıfa. (أَمْنًا) ma'tuf olduğu (مَثَابَةً) gibi. (و) isti'nâfiyye. (اتَّخِذُوا) fi'li emr ve fâili. (مِنْ مَقَامِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf mef'ûlü bihe müteallık. (إِبْرَاهِيمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (مُصَلًّى) birinci mef'ûl, mansub. (و) isti'nâfiyye. (عَهِدْنَا), (جَعَلْنَا) gibi. (إِلَى إِبْرَاهِيمَ) cârr-mecrur, (عَهِدْنَا) ye müteallık. (و) âtıfa. (إِسْمَاعِيلَ) ma'tuf olduğu (إِبْرَاهِيمَ) gibi. (أَنْ) harfi tefsir. (طَهِّرَا) fi'li emr ve fâili. (بَيْتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (يَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلطَّائِفِينَ) cârr-mecrur, (طَهِّرَا) ya müteallık. (و) âtıfa. (الْعَاكِفِينَ) ma'tuf olduğu (الطَّائِفِينَ) gibi. Cerr alâmetleri (ي) ler. (ن) lar tenvinden ıvazlar. (وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ) geçenkilere ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...جَعَلْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...اتَّخِذُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...عَهِدْنَا) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...طَهِّرَا) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 126

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهيمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا وَارْزُقْ اَهْلَهُ مِنَ
الثَّمَرَاتِ مَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِۜ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَاُمَتِّعُهُ
قَليلًا ثُمَّ اَضْطَرُّهُٓ اِلٰى عَذَابِ النَّارِۜ وَبِئْسَ الْمَصيرُ ﴿١٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذْ) bir önceki âyetteki gibi. (قَالَ إِبْرَاهِيمُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (رَبِّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Mahzuf mütekellim (يِ) sı, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اجْعَلْ) fi'li emr düâ. Fâili, müstetir zamir (أَنتَ). (هَذَا) harfi tenbih ve mef'ûlü bih, mahallen mansub olan ismi işâret. (بَلَداً آمِناً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (ارْزُقْ), (اجْعَلْ) gibi. (أَهْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الثَّمَرَاتِ) cârr-mecrur, (ارْزُقْ) a müteallık. (مَنْ) ismi mavsul. (أَهْلَ) den bedel, mahallen mansub. (آمَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (آمَنَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (آمَنَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْيَوْمِ الآخِرِ) lafzı celâla ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul. (ارْزُقْ) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (كَفَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (فَ) âtıfa. (أُمَتِّعُهُ) muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أَنَا). (قَلِيلاً), (آمِناً) takdîrindeki zarfı zamanın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) harfi atf. (أَضْطَرُّهُ), (أُمَتِّعُهُ) gibi. (إِلَى عَذَابِ) cârr-mecrur, (أَضْطَرُّ) ya müteallık. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (بِئْسَ) fi'li mâzı câmid. (الْمَصِيرُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(قَالَ إِبْرَاهِيمُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...رَبِّ اجْعَلْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اجْعَلْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...ارْزُقْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَن كَفَرَ "ارْزُقْ") cümlesi, mukadder makûlül'kavle ma'tuf. Mahallen mansub.
(...كَفَرَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أُمَتِّعُهُ) cümlesi, mahzuf olan (ارْزُقْ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...أَضْطَرُّهُ) cümlesi, geçene ma'tuf. Mahallen mansub
(بِئْسَ الْمَصِيرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 127

وَاِذْ يَرْفَعُ اِبْرٰهيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَاِسْمٰعيلُ رَبَّنَا
تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ اَنْتَ السَّميعُ الْعَليمُ ﴿١٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذْ) geçen zaman için zarf. (اذكر) takdirindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ) fi'li muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (الْقَوَاعِدَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الْبَيْتِ) cârr-mecrur, (الْقَوَاعِدَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (إِسْمَاعِيلُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَبَّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur –harfi nidâ mahzuf–. (تَقَبَّلْ) fi'li emr düâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِنَّا) cârr-mecrur, (تَقَبَّلْ) e müteallık. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve ismi. (أَنْتَ) zamîri fasl. (السَّمِيعُ الْعَلِيمُ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(رَبَّنَا تَقَبَّلْ...) cümlesi, (يقولان) takdîrindeki fi'lin makûlül'kavli. Mahallen mansub. Bu mukadder cümle (إِبْرَاهِيمُ وَإِسْمَاعِيلُ) den hâl. Mahallen mansub.
(تَقَبَّلْ مِنَّا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 128

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا اُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ وَاَرِنَا
مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحيمُ ﴿١٢٨﴾

Îrâbı:

(رَبَّنَا) geçen âyetteki gibi. (وَ) âtıfa. (اجْعَلْنَا) fi'li emr düâ ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مُسْلِمَيْنِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (لَكَ) cârr-mecrur, (مُسْلِمَيْنِ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مِنْ ذُرِّيَّةِ) cârr-mecrur, (اجعل) takdîrindeki fi'le müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُمَّةً مُسْلِمَةً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (لَكَ) cârr-mecrur, (مُسْلِمَةً) e müeallık. (وَ) âtıfa. (أَرِنَا) fi'li emr düâ ve mef'ûlü. (مَنَاسِكَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (تُبْ), (اجعل) gibi. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (تُبْ) e müteallık. (إنَّكَ أنتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...رَبَّنَا) nidâ cümlesi, istirhâm için îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...اجْعَلْنَا) cümlesi, geçen âyetteki (تَقَبَّلْ مِنَّا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(“اجعل” مِن ذُرِّيَّتِنَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أرِنَا) ve (تُبْ عَلَيْنَا) cümleleri de (اجْعَلْنَا) ye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(...إنَّكَ أنتَ التَّوَّابُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 129

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولاً مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٢٩﴾

Îrâbı:

(رَبَّنَا) geçenkiler gibi. (وَابْعَثْ), (وَاجْعَلْ) gibi. (فِيهِمْ) cârr-mecrur, (وَابْعَثْ) e müteallık. (رَسُولاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (رَسُولاً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (يَتْلُوا) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, (رَسُول) e râci. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَتْلُوا) ye müteallık. (آيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ) fi'li muzâri, merfu ve birinci, ikinci mef'ulleri. Fâili, müstetir zamir, (رَسُول) e râci. (وَ) âtıfa. (الْحِكْمَةَ) ma'tuf olduğu (الْكِتَابَ) gibi. (وَ) âtıfa. (يُزَكِّيهِمْ), (يُعَلِّمُهُمْ) gibi. (إنَّكَ أنتَ العَزِيزُ الحَكِيمُ) geçen âyetlerin sonları gibi.

Cümleler:

(...رَبَّنَا) nidâ cümlesi, îtirâzıyye, istirhâmiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ابْعَثْ فِيهِمْ) cümlesi, 128. âyetteki (اجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَتْلُو عَلَيْهِمْ) cümlesi, (رَسُولاً) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(...يُعَلِّمُهُمُ) ve (يُزَكِّيهِمْ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen mansublar.
(...إنَّكَ أنتَ العَزِيزُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 130

وَمَنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ اِبْرٰهِيمَ اِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ ؕ وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِى الدُّنْيَا ۚ وَاِنَّهُ فِى الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَن) ismi istifham inkâri nefy anlamında. Mübteda, mahallen merfu. (يَرْغَبُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (عَن مِلَّةِ) cârr-mecrur, (يَرْغَبُ) ya müteallık. (إبْرَاهِيم) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (إلَّا) edâtı istisna. (مَن) ismi mavsul. müstesna, mahallen mansub. (سَفِهَ نَفْسَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدِ) harfi tahkık. (اصْطَفَيْنَاهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur, mef'ûl zamirden hal olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (إنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (فِي الآخِرَةِ) cârr-mecrur, (الصَّالِحِينَ) e müteallık. (لَ) harfi te'kîd kasemiyye. (مِنَ الصَّالِحِينَ) cârr-mecrur, (إنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(مَن يَرْغَبُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَرْغَبُ عَن مِلَّةِ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(سَفِهَ...) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اصْطَفَيْنَاهُ...) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إنَّهُ فِي الآخِرَةِ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 131

اِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ اَسْلِمْ ۙ قَالَ اَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إذْ) geçen zaman için zarf. (اذكر) takdirindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. (لَهُ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَسْلِمْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (إبْرَاهِيم) e râci. (أَسْلَمْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (لِرَبِّ) cârr-mecrur, (أَسْلَمْتُ) ye müteallık. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَالَ لَهُ رَبُّهُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(أَسْلِمْ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(قَالَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أَسْلَمْتُ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 132

وَوَصّٰى بِهَٓا اِبْرٰه۪يمُ بَن۪يهِ وَيَعْقُوبُۜ يَا بَنِيَّ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰى

لَكُمُ الدّ۪ينَ فَلَا تَمُوتُنَّ اِلَّا وَاَنْتُمْ مُسْلِمُونَۜ ﴿١٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (وَصَّى) fi'li mâzı. (بِهَا) cârr-mecrur, (وَصَّى) ye müteallık. (إِبْرَاهِيمُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَنِي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi' müzekker sâlime mülhak). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَعْقُوبُ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَا) harfi nidâ. (بَنِيَ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti (ي). İkinci (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (اصْطَفَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (اصْطَفَى) ye müteallık. (الدِّينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa sebebiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تَمُوتُنَّ) fi'li muzâri, mebni. Mahallen meczum. (ن) harfi te'kîd. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (وَ) hâliyye. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (مُسْلِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(وَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Nidâ cümlesi ve cevâbı, mahzuf (قَالَ) nin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(إِنَّ اللّٰهَ اصْطَفَى) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(اصْطَفَى لَكُمُ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(لَا تَمُوتُنَّ) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أَنتُمْ مُسْلِمُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 133

اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ اِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ اِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا
تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِى قَالُوا نَعْبُدُ اِلٰهَكَ وَاِلٰهَ اٰبَائِكَ اِبْرٰهِيمَ
وَاِسْمٰعِيلَ وَاِسْحٰقَ اِلٰهاً وَاحِداًۚ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٣﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بَل) ve istifham hemzesi anlamında. (كُنتُمْ شُهَدَاءَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi ile haberi. (إِذْ) geçen zaman için zarf. Mahallen mansub. (شُهَدَاءَ) ye müteallık. (حَضَرَ) fi'li mâzı. (يَعْقُوبَ) mukaddem mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمَوْتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِذْ), geçenkinden bedel. Mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (يَعْقُوب) ye râci. (لِبَنِي) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi istifham. Mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (تَعْبُدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (تَعْبُدُونَ) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (نَعْبُدُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نَحْنُ). (إِلَه) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَإِلَهَ) geçenkine ma'tuf, onun gibi. (آبَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِبْرَاهِيمَ), (آبَاءِ) den bedel, mecrur. (وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ), (إِبْرَاهِيمَ) ye ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri fethalar (ğayri münsarifler). (وَاحِداً إِلَهاً) önceki (إِلَهَ) den bedel ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (و) hâliyye. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُسْلِمُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(كُنتُمْ شُهَدَاءَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(حَضَرَ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالَ لِبَنِيهِ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(مَا تَعْبُدُونَ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قَالُوا...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(نَعْبُدُ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 134

تِلْكَ اُمَّةٌ قَدْ خَلَتْۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْۚ
وَلَا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٤﴾

Îrâbı:

(تِلْكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (أُمَّةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَدْ) harfi tahkık. (خَلَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (أُمَّةٌ) e râci. (لَهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul. muahhar mübteda, mahallen merfu. (كَسَبَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (أُمَّةٌ) e râci –âid mahzuf–. (كسبته) takdîrinde. (و) âtıfa. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) geçenki gibi. (كَسَبْتُمْ) fi'l ve fâil –âid mahzuf–. (كسبتموه) takdîrinde. (و) isti'nâfiyye. (لَا) nâfiye. (تُسْأَلُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (عَمَّا) cârr-mecrur, (تُسْأَلُونَ) ye müteallık. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...تِلْكَ أُمَّةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَدْ خَلَتْ) cümlesi, (أُمَّةٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(لَهَا مَا كَسَبَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَسَبَتْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَسَبْتُمْ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَا تُسْأَلُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا يَعْمَلُونَ) cümlesi, üçüncü (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 135

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا اَوْ نَصَارٰى تَهْتَدُواۜ قُلْ بَلْ مِلَّةَ اِبْرٰهِيمَ
حَنِيفًاۜ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٣٥﴾

Îrâbı:

(و) isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (كُونُوا) fi'li emr, nâkıs ve ismi. (هُوداً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) harfi atf. (نَصَارَى), (هُوداً) e ma'tuf, mansub.

Nasb alâmeti mukadder fetha. (تَهْتَدُوا) fi'li muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بَلْ) harfi idrâb. (مِلَّةَ), (نَتبِعُ) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إبْرَاهِيمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri münsarif). (حَنِيفاً), (إبْرَاهِيمَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (و) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, (إبْرَاهِيمَ) e râci. (مِنَ الْمُشْرِكِينَ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(قَالُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كُونُوا هُوداً) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(تَهْتَدُوا...) cümlesi, mukadder şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قُلْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
("نَتبِعُ" مِلَّةَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 136

قُولُوا اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَا اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَمَا اُنْزِلَ اِلٰى اِبْرٰهِيمَ وَاِسْمٰعِيلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ وَمَا اُوتِيَ مُوسٰى وَعِيسٰى وَمَا اُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٦﴾

Îrâbı:

(قُولُوا) fi'li emr ve fâili. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (آمَنَّا) ye müteallık. (و) âtıfa. (مَا) ismi mavsul. Lafzı celâla ma'tuf, mahallen mecrur. (أنزِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (إلَيْنَا) cârr-mecrur, (أنزِلَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا أنزِلَ إلَى إبْرَاهِيمَ) geçen cümle gibi. (وَإسْمَاعِيلَ وَإسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالأسْبَاطِ), (و) larla (إبْرَاهِيمَ) e ma'tuflar, mecrurlar. Üçünün Cerr alâmetleri fethalar, birininki de kesre. (و) âtıfa. (مَا أوتِيَ), (مَا أنزِلَ) gibi. (مُوسَى) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَعِيسَى) ma'tuf olduğu (مُوسَى) gibi. (و) âtıfa. (مَا أوتِيَ) geçenki gibi. (النَّبِيُّونَ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (مِنْ رَبٍّ) cârr-mecrur, (أوتِيَ) ye müteallık. (هِمْ)

muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâfiye. (نُفَرِّقُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نَحْنُ). (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَحَدٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَحَدٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُسْلِمُونَ) e müteallık.

Cümleler:

(قُولُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنَّا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أُنْزِلَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
İkinci (أُنْزِلَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُوتِيَ) cümlesi, üçüncü (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
İkinci (أُوتِيَ) cümlesi, dördüncü (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لاَ نُفَرِّقُ) cümlesi, (آمَنَّا) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 137

فَاِنْ اٰمَنُوا بِمِثْلِ مَٓا اٰمَنْتُمْ بِهٖ فَقَدِ اهْتَدَوْاۚ وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا
هُمْ ف۪ي شِقَاقٍۚ فَسَيَكْف۪يكَهُمُ اللّٰهُۚ وَهُوَ السَّم۪يعُ الْعَل۪يمُ ﴿١٣٧﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (بِ) harfi cerr. (مِثْلِ) buna "zâid. Çünki Allâh'a veya kur'âna teşbih var." diyen olmuş ise de yanlıştır. Buradaki teşbih tamâmen kullar ile ilgilidir. Onun için zâid olamaz. (مِثْلِ) zâid değil, mecrurdur. Cerr alâmeti kesre. (آمَنُوا) ye müteallık. (مَا) harfi masdar. (آمَنْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (آمَنْتُمْ) e müteallık.

(مَا آمَنْتُمْ بِهِ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (اهْتَدَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (إِنْ تَوَلَّوْا), (إِنْ آمَنُوا) gibi. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِي شِقَاقٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سَ) harfi tenfis. (يَكْفِيكَهُمُ اللّٰهُ) fi'li muzâri. Birinci ve ikinci mef'ûller ile merfu olan fâil lafzı celâl. (وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(آمَنُوا) cümlesi, isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(آمَنتُم بِهِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَدِ اهْتَدَوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تَوَلَّوْا) cümlesi, (آمَنُوا) ya ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ فِي شِقَاقٍ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(سَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ) cümlesi, (إن أرادوا الكيد) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(هُوَ السَّمِيعُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 138

صِبْغَةَ اللّٰهِ ۚ وَمَنْ اَحْسَنُ مِنَ اللّٰهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ
لَهُ عَابِدُونَ ﴿١٣٨﴾

Îrâbı:

(صِبْغَةَ), (صَبَغَنَا اللَّهُ) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) îtirâzıyye. (مَنْ) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (أَحْسَنُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (أَحْسَنَ) ye müteallık. (صِبْغَةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَابِدُونَ) e müteallık.

Cümleler:

(صِبْغَةَ اللَّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ أَحْسَنُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(نَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 139

قُلْ اَتُحَاجُّونَنَا فِى اللّٰهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ ۚ وَلَنَا اَعْمَالُنَا
وَلَكُمْ اَعْمَالُكُمْ ۚ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ ۙ ﴿١٣٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) istifham inkâri. (تُحَاجُّونَنَا) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (فِي اللّٰهِ) cârr-mecrur, (تُحَاجُّونَ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (رَبُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَبُّ) ma'tuf olduğu (رَبُّ) gibi. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَنَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَعْمَالُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ), (لَنَا أَعْمَالُنَا) gibi. (وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(قُلْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَتُحَاجُّونَنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(هُوَ رَبُّنَا) cümlesi, (تُحَاجُّونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(لَنَا أَعْمَالُنَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ) cümlesi de geçene ma'tuf. Mahallen mansub.
(نَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ) cümlesi, (هُوَ رَبُّنَا) ye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 140

اَمْ تَقُولُونَ اِنَّ اِبْرٰهِيمَ وَاِسْمٰعِيلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطَ
كَانُوا هُودًا اَوْ نَصَارٰى قُلْ ءَاَنْتُمْ اَعْلَمُ اَمِ اللّٰهُ وَمَنْ اَظْلَمُ
مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللّٰهِ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا
تَعْمَلُونَ ﴿١٤٠﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بل) ve istifham hemzesi anlamında. (تَقُولُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِنَّ إِبْرَاهِيمَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالأَسْبَاطَ) (و) larla ma'tuf oldukları (إِبْرَاهِيمَ) gibiler. (كَانُوا هُوداً) fi'li mâzı, nâkıs, ismi ve haberi. (أَوْ) harfi atf. (نَصَارَى), (هُوداً) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أ) istifham inkâri. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (أَعْلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَمِ) harfi atf. (اللّٰهُ) lafzı celâl, (أَنْتُمْ) e ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (و) isti'nâfiyye. (مَنْ)

ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (أظلَمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (ممَّن) cârr-mecrur, (أظلَمُ) ye müteallık. (كَتَمَ شَهَادَةً) fi'li mâzı ve ikinci mef'ûlü. Birinci mef'ûl, mahzuf. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (عِندَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَهَادَةً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (شَهَادَةً) nin mahzuf ikinci sıfatına müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (اللّٰهُ) lafzatullâh, ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِ) harfi cerr zâid. (غافِلٍ) haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (عمَّا) cârr-mecrur, (غافِلٍ) e müteallık –âid mahzuf–. (تَعمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(تَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إنَّ إبْرَاهِيمَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(كَانُوا هُوداً) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أأنْتُمْ أعلَمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(مَنْ أظلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَتَمَ شَهَادَةً) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا اللّٰهُ بغَافِلٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 141

تِلْكَ اُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ ۚ
وَلَا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۟ ﴿١٤١﴾

Îrâbı:

Geçen 134. âyetin aynısı. Oraya bakalım.

BİRİNCİ CÜZÜN SONU

İKİNCİ CÜZÜN BAŞI

Âyet: 142

سَيَقُولُ السُّفَهَٓاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلّٰيهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ الَّت۪ى كَانُوا عَلَيْهَاۜ قُلْ لِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُۜ يَهْد۪ى مَنْ يَشَٓاءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَق۪يمٍ ﴿١٤٢﴾

İrâbı:

(سَ) harfi tenfis. (يَقُولُ السُّفَهَاءُ) muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, (السُّفَهَاءُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مَا) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (وَلاَّهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ye âid. (عَنْ قِبْلَةِ) cârr-mecrur, (وَلاَّ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّتِي) ismi mavsul. (قِبْلَةِ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (كَانُوا) nün mahzuf haberine müteallık. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمَشْرِقُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَالْمَغْرِبُ) ma'tuf olduğu (الْمَشْرِقُ) gibi. (يَهْدِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَنْ) ismi mavsul. mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِلَى صِرَاطٍ) cârr-mecrur, (يَهْدِي) ye müteallık. (مُسْتَقِيمٍ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَا وَلاَّهُمْ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(وَلاَّهُمْ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.
(كَانُوا عَلَيْهَا) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قُلْ...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(لِلّٰهِ الْمَشْرِقُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَهْدِي) cümlesi, isti'nâfiyye, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 143

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ اُمَّةً وَسَطاً لِتَكُونُوا شُهَدَٓاءَ عَلَى النَّاسِ
وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيداًۜ وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتٖى كُنْتَ
عَلَيْهَٓا اِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلٰى عَقِبَيْهِۜ
وَاِنْ كَانَتْ لَكَبٖيرَةً اِلَّا عَلَى الَّذٖينَ هَدَى اللّٰهُۜ وَمَا كَانَ
اللّٰهُ لِيُضٖيعَ اٖيمَانَكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُ۫فٌ رَحٖيمٌ ﴿١٤٣﴾

Îrâbı:

(**و**) âtıfa. (**كَذٰلِكَ**) cârr-mecrur, (**جعلاً**) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (**جَعَلْنَاكُمْ**) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (**أُمَّةً وَسَطاً**) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (**لِ**) harfi ta'lîl ve cerr. (**تَكُونُوا**) fi'li muzâri, nâkıs, gizli (**أن**) ile mansub. Nasb alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) ismi. (**شُهَدَاءَ**) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**عَلَى النَّاسِ**) cârr-mecrur, (**شُهَدَاءَ**) ye müteallık.

(**أن تَكُونُوا...**) cümlesi, masdar te'vîlinde (**لِ**) ile mahallen mecrur. (**جَعَلْنَا**) ye müteallık.

(**و**) âtıfa. (**يَكُونَ**) muzâri, nâkıs, geçenkine ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**الرَّسُولُ**) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (**عَلَيْكُمْ**) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (**شَهِيداً**) e müteallık.

(**أنْ يَكُونَ...**) cümlesi, masdar te'vîlinde matuf olduğu geçenki masdar gibi.

(**و**) âtıfa. (**مَا**) nâfiye. (**جَعَلْنَا**) fi'li mâzı ve fâili. (**الْقِبْلَةَ**) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. İkinci mef'ûl mahzuf. (**قِبْلَةً**) takdîrinde. (**الَّتِي**) ismi mavsul. Sıfat, mahallen mansub. (**كُنْتَ**) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (**عَلَيْهَا**) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (**إلاَّ**) edâtı istisnâ ve hasr. (**لِ**) harfi ta'lîl. (**نَعْلَمَ**) muzâri, gizli (**أن**) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (**نحن**) (mütekellim muazzam). (**مَنْ**) ismi mavsul. mef'ûlü bih, mahallen mansub. (**يَتَّبِعُ الرَّسُولَ**) muzâri merfu ve mef'ûlü, mansub. Fâili, müstetir zamir, (**مَنْ**) e âid. (**مِمَّنْ**) cârr-mecrur, (**نَعْلَمَ**) ye müteallık. (**يَنْقَلِبُ**) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (**مَنْ**) e âid. (**عَلَى عَقِبَيْ**) cârr-mecrur, (**يَنْقَلِبُ**) ye müteallık. Cerr alâmeti (**ي**). (**ن**) mahzuf.

(نَعْلَمَ أن...) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (جَعَلْنَا) ye müteallık.

(و) hâliyye veya îtirâzıyye. (إن) muhaffefe. İhmâli vâcib. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir (هي) ya'ni ka'beye yönelme. (لَ) fârika. Ya'ni nâfiye olan (إن) ile muhaffefe olan (إن) i ayıran ve gerekli olandır. (كَبِيرَةً), (كَانَتْ) in haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (عَلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, (كَبِيرَةً) e müteallık. (هَدَى اللّٰهُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (و) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve merfu olan ismi. (لِ) cuhud lâmı. (يُضِيعَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إيمَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(يُضِيعَ أن...) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(إنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بالنَّاس) cârr-mecrur, (إنَّ) nin haberleri ve merfu olan (رَؤُوفٌ رَحِيمٌ) e müteallık. (لَ) harfi te'kîd.

Cümleler:

(جَعَلْنَاكُمْ...) cümlesi, geçen âyetteki (يَهْدِي مَن يَشَاءُ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَكُونُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَكُونَ الرَّسُولُ) cümlesi de (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(جَعَلْنَا مَا...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كُنتَ عَلَيْهَا) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(نَعْلَمَ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَتَّبِعُ الرَّسُولَ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَنقَلِبُ) cümlesi, ikinci (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَانَتْ لَكَبِيرَةً) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.

(هَدَى اللّٰهُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَا كَانَ اللّٰهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُضِيعَ) cümlesi, (ن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إنَّ اللّٰهَ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 144

قَدْ نَرٰى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِى السَّمَاءِۚ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضٰيهَاۖ
فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِۜ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا
وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُۜ وَاِنَّ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ
الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْۜ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٤﴾

Îrâbı:

(قَدْ) harfi tahkık. (نَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (Mütekellim muazzam). (تَقَلُّبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَجْهِ) muzâfun ileyh, Cerr alâmeti kesre. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (تَقَلُّبَ) ye müteallık. (فَ) âtıfa, sebebiyye. (لَ) kasemiyye. (نُوَلِّيَنَّ) muzâri, mebni. (ن) harfi te'kîd. (كَ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (Mütekellim muazzam). (قِبْلَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَرْضَاهَا) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (وَلِّ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَجْهَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَطْرَ) zarfı mekân, fetha üzere mebni. Mahallen mansub. (وَلِّ) ye müteallık. (الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ) muzâfun ileyh ve sıfatı. Mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (حَيْثُ مَا) ismi şart, câzim. Zarfı mekân, mahallen mansub. (كُنْتُمْ) e müteallık. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, tam ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) cevâbda vâkı. (وَلُّوا) fi'li emr ve fâili. (وُجُوهَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَطْرَ) geçenki gibi. (هُ) e müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أُوتُوا الْكِتَابَ) fi'li mâzı, mechul, nâibi fâili ve mef'ûlü. (لَ) harfi te'kîd. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (الْحَقُّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (الْحَقُّ) dan hâl olan mahzufe müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنَّ) ismi ve haberi ile masdar te'vîlinde (يَعْلَمُونَ) nin iki mef'ûlü yerinde. (و) âtıfa. (مَا) nâfiye (ليس) gibi. (اللَّهُ) lafzı celâl, ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِ) harfi cerr zâid. (غَافِلٍ) haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (عَمَّا) cârr-mecrur, (غَافِلٍ) e müteallık –âid mahzuf–. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...نَرَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...نُوَلِّيَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَرْضَاهَا) cümlesi, (قِبْلَةً) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(وَلِّ وَجْهَكَ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı.
(كُنْتُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf.
(وَلُّوا وُجُوهَكُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أوتُوا الْكِتَابَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(مَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ) cümlesi, son isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 145

وَلَئِنْ اَتَيْتَ الَّذٖينَ اُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ اٰيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَۚ
وَمَٓا اَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْۚ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍؕ وَلَئِنِ
اتَّبَعْتَ اَهْوَٓاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَكَ مِنَ الْعِلْمِۙ اِنَّكَ اِذًا لَمِنَ
الظَّالِمٖينَۘ ﴿١٤٥﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart câzim. (أَتَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (الَّذِينَ) ismi mavsul. mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أوتُوا الْكِتَابَ) fi'li mâzı, mechul, nâibi fâili ve mef'ûlü. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, (أَتَيْتَ) ye müteallık. (آيَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) nâfiye. (تَبِعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (قِبْلَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) îtirâzıyye. (مَا) nâfiye (ليس) gibi. (أَنتَ) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (تَابِع) haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (قِبْلَةَ), (تَابِع) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) âtıfa. (مَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ) geçen cümle gibi. (و) âtıfa. (لَئِنِ اتَّبَعْتَ), (لَئِنْ أَتَيْتَ)

gibi. (أَهْوَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (اتَّبَعْتَ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul. muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَاءَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ye âid. (مِنَ الْعِلْمِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve ismi. (إِذاً) harfi cevâb. (لَ) kasemiyye. (مِنَ الظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(إِنْ أَتَيْتَ) cümlesi, (قَدْ نَرَى) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أُوتُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا تَبِعُوا...) cümlesi, (لَئِنْ أَتَيْتَ...) deki mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı, mahzuf. Kasemin cevâbı onun yerini tutar.
(مَا أَنتَ بِتَابِعٍ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(بِتَابِعٍ مَا بَعْضُهُم...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنْ اتَّبَعْتَ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(جَاءَكَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّكَ إِذاً لَمِنَ الظَّالِمِينَ) cümlesi, (لَئِنِ اتَّبَعْتَ) deki mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Şartın cevâbı, mahzuf. Kasemin cevâbı onun yerini tutar.

Âyet: 146

اَلَّذ۪ينَ اٰتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ اَبْنَاۤءَهُمْ ۜ
وَاِنَّ فَر۪يقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٦﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul. mübteda, mahallen merfu. (آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ) fi'li mâzı, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlü. (يَعْرِفُونَهُ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) harfi masdar. (يَعْرِفُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَبْنَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(مَا يَعْرِفُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَ) ile mahallen mecrur. (معرفة) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık.

(وَ) âtıfa. (إِنَّ فَرِيقاً) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (فَرِيقاً) nın mahzuf sıfatına müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (يَكْتُمُونَ الْحَقَّ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَعْلَمُونَ), (يَعْرِفُونَ) gibi.

Cümleler:

(الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْرِفُونَهُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ فَرِيقاً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَكْتُمُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(هُمْ يَعْلَمُونَ) cümlesi, (يَكْتُمُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 147

اَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ع ﴿١٤٧﴾

Îrâbı:

(الْحَقُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَكُونَنَّ) fi'li muzâri, nâkıs, mebni, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir (أَنْتَ). (نَ) harfi te'kîd. (مِنَ الْمُمْتَرِينَ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı.

Âyet: 148

وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ ؕ اَيْنَ مَا تَكُونُوا
يَأْتِ بِكُمُ اللّٰهُ جَمِيعًا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لِكُلٍّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (وِجْهَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مُوَلِّي) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) sebebiyye. (اسْتَبِقُوا) fi'li emr ve fâili. (اسْتَبِقُوا) mansubun bi nez'ilhâfiz. (Yani harfi cerr (إلي) nin kalkması ile mansub oldu.) Nasb alâmeti kesre. (أيْنَ مَا) ismi şart, câzim. Zarfı mekân, mahallen mansub. (تَكُونُوا) ye müteallık. (تَكُونُوا) fi'li muzâri, tam. Fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (يَأْتِ) fi'li muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cerr alâmeti harfi illet (ي) nin hazfi. (بِكُمُ) cârr-mecrur, (يَأْتِ) ye müteallık. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (جَمِيعاً), (كُمُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(لِكُلٍّ وِجْهَةٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ مُوَلِّيهَا) cümlesi, (وِجْهَةٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(اسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ) cümlesi, isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَكُونُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَأْتِ بِكُمُ اللّٰهُ) cümlesi, şartın (فَ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 149

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۖ
وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ ۗ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنْ) harfi cerr. (حَيْثُ) zamme üzere mebni. Mahallen mecrur. (وَلِّ) ye müteallık. (خَرَجْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) zâide. Geçeni geleceğe bağlar. (وَلِّ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَجْهَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَطْرَ) zarfı mekân, fetha üzere mebni. Mahallen mansub. (وَلِّ) ye müteallık. (الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) hâliyye. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (لَ) harfi te'kîd. (الْحَقُّ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (الْحَقُّ) dan hâl olan mahzufe müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ) geçen 144. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(خَرَجْتَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(وَلِّ) cümlesi, geçen mukadder veya açık isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّهُ لَلْحَقُّ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 150

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ
مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ ۙ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ
حُجَّةٌ ۗ اِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِى وَلِاُتِمَّ
نِعْمَتِى عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۙ ﴿١٥٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ) geçen âyetteki gibi. (وَ) âtıfa. (حَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ) 144. âyetteki gibi. (لِ) harfi ta'lil ve cerr. (أن) harfi masdar ve nasb. (لا) nâfiye. (يَكُونَ) muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (يَكُونَ) nin mahzuf haberine müteallık. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يَكُونَ) nin muahhar ismi ve merfu olan (حُجَّةٌ) den hâl olan mahzufe müteallık.

(أن لا يَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (وَلُّوا) ye müteallık.

(إِلَّا) edâtı istisna. (الَّذِينَ) ismi mavsul. müstesna, mahallen mansub. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (ظَلَمُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لا) nâhiye, câzime. (تَخْشَوْا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (اخْشَوْا) fi'li emr ve fâili. (ن) vikâye için. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (و) âtıfa. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (أتِمَّ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (نِعْمَتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أتِمَّ) ye müteallık.

(أن أتِمَّ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (ل) ile mahallen mecrur. Geçenki müevvel masdara ma'tuf. Tealluku da öyle.
(وَ) isti'nâfiyye. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تَهْتَدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(يَكُونَ لِلنَّاسِ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ظَلَمُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَخْشَوْهُمْ) cümlesi, mukadder (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(اخْشَوْنِي) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أتِمَّ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَهْتَدُونَ لَعَلَّكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Geçenki ta'lîl ile bağlantılı.
(تَهْتَدُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 151

كَمَآ اَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولاً مِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ اٰيَاتِنَا
وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُمْ مَا لَمْ
تَكُونُوا تَعْلَمُونَۜ ﴿١٥١﴾

Îrâbı:

(كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) masdariyye. (أرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili.
(مَا أرْسَلْنَا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَ) ile mahallen mecrur. Geçen âyetteki (أتِمَّ) nin mahzuf mef'ûlü mutlakı olan (إتمامًا) e müteallık.
(فِيكُمْ) cârr-mecrur, (أرْسَلْنَا) ye müteallık. (رَسُولاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (رَسُولاً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (يَتْلُوا) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, (رَسُولاً) e âid. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يَتْلُوا) ye müteallık. (آيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُزَكِّيكُمْ) muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (رَسُولاً) e râci. (وَ) âtıfa. (يُعَلِّمُكُمُ) ma'tuf olduğu (يُزَكِّيكُمْ) gibi. (الْكِتَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالْحِكْمَةَ), (وَيُعَلِّمُكُمْ) de öyle. (مَا) ismi mavsul. ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(أَرْسَلْنَا) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَتْلُوا...) cümlesi, (رَسُولاً) nin ikinci sıfatı. Mahallen mansub.
(يُزَكِّيكُمْ) ve (يُعَلِّمُكُمْ) cümleleri, geçen cümleye ma'tuflar. Mahallen mansublar.
İkinci (يُعَلِّمُكُمْ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Mahallen mansub.
(تَكُونُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (تَكُونُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 152

فَاذْكُرُونِى اَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِى وَلَا تَكْفُرُونِ ﴿١٥٢﴾

Îrâbı:

(فَ) ta'lîliyye veya mukadder şartın cevâbında vâkı. (اذْكُرُونِي) fi'li emr ve fâili. (ن) vikaye için. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَذْكُرْ) muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنا). (و) âtıfa. (اشْكُرُوا) ma'tuf olduğu (اذْكُرُوا) gibi. (لِي) cârr-mecrur, (اشْكُرُوا) ye müteallık. (و) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تَكْفُرُونِ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ن) vikâye için. Mahzuf olan mütekellim (ي) si mef'ûlü bih, mahallen mansub.

Cümleler:

(اذْكُرُونِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum. (إن قدمت لكم هذه النعم فاذكروا) takdîrinde.
(أَذْكُرْكُمْ) cümlesi, mukadder şartın (فَ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(اشْكُرُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لا تَكْفُرُونِ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 153

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلٰوةِ اِنَّ
اللّٰهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٣﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda müfred. Zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul. bedel veya sıfat, mahallen merfu veya mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اسْتَعِينُوا) fi'li emr ve fâili. (بِالصَّبْرِ) cârr-mecrur, (اسْتَعِينُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الصَّلَاةِ) ma'tuf olduğu (الصَّبْرِ) gibi. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (الصَّابِرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اسْتَعِينُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ مَعَ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 154

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فى سَبيلِ اللّٰهِ اَمْوَاتٌ بَلْ اَحْيَاءٌ
وَلٰكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَقُولُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (تَقُولُوا) ye müteallık. (يُقْتَلُ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يُقْتَلُ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَمْوَاتٌ), (هُمْ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَلْ) harfi idrab. (أَحْيَاءٌ), (أَمْوَاتٌ) gibi. (وَ) hâliyye. (لٰكِنْ) harfi istidrak. (لَا) nâfiye. (تَشْعُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لَا تَقُولُوا...) cümlesi, geçen âyetteki (اسْتَعِينُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُقْتَلُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
("هُمْ" أَمْوَاتٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
("هُمْ" أَحْيَاءٌ) cümlesi, mukadder (قول) ün makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(لَا تَشْعُرُونَ) cümlesi, (تَقُولُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 155

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْاَمْوَالِ
وَالْاَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ ؕ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ۙ ﴿١٥٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (نَبْلُوَنَّ) muzâri, mebni. (ن) harfi te'kîd. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (Mütekellim muazzam). (بِشَيْءٍ) cârr-mecrur, (نَبْلُوَنَّ) ye müteallık. (مِنَ الْخَوْفِ) cârr-mecrur, (شَيْءٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (الْجُوعِ) ma'tuf olduğu (الْخَوْفِ) gibi. (وَ) âtıfa. (نَقْصٍ) da ma'tuf olduğu (شَيْءٍ) gibi. (مِنَ الأمْوَالِ) cârr-mecrur, (نَقْصٍ) e müteallık. (وَالأنْفُسِ), (وَالثَّمَرَاتِ) ma'tuf oldukları (الأموَالِ) gibiler. (وَ) isti'nâfiyye. (بَشِّرِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنتَ). (الصَّابِرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(نَبْلُوَنَّكُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(بَشِّرِ الصَّابِرِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 156

اَلَّذِينَ اِذَا اَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ ۙ قَالُوا اِنَّا لِلّٰهِ وَاِنَّا
اِلَيْهِ رَاجِعُونَ ؕ ﴿١٥٦﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul. geçen âyetteki (الصَّابِرِينَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (إذَا) gelecek zaman için zarf. Şart anlamlı cevâbına müteallık. (أصَابَتْهُم مُصِيبَةٌ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (إنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (إنَّا) geçenki gibi. (إلَيْهِ) cârr-mecrur, (إنَّ) nin haberi ve merfu olan (رَاجِعونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(إذَا) şart ve cevâb cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أصَابَتْهُم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(قَالُوا...) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إنَّا لِلّٰهِ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إنَّا إلَيْهِ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 157

اُولٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ
الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾

Îrâbı:

(أولَئِكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (صَلَوَاتٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (صَلَوَاتٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَحْمَةٌ) ma'tuf olduğu (صَلَوَاتٌ) gibi. (وَ) âtıfa. (أولَئِكَ) geçenki gibi. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (الْمُهْتَدُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(أولَئِكَ عَلَيْهِمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ) cümlesi, (أولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
İkinci (أولَئِكَ هُمْ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هُمُ الْمُهْتَدُونَ) cümlesi, ikinci (أولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 158

اِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَٓائِرِ اللّٰهِۚ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ
اَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَاۜ وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًاۙ
فَاِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلٖيمٌ ﴿١٥٨﴾

Îrâbı:

(إنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (الصَّفَا) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (الْمَرْوَةَ) ma'tuf olduğu (الصَّفَا) gibi. Nasb alâmeti açık fetha. (مِنْ شَعَآئِرِ) cârr-mecrur, (إنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (حَجَّ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (الْبَيْتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) harfi atf. (اعْتَمَرَ) fi'li mâzı. Ma'tuf olduğu (حَجَّ) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لاَ) nâfiye lilcins. (جُنَاحَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (لاَ) nin mahzuf haberine mütealık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَطَّوَّفَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِهِمَا) cârr-mecrur, (يَطَّوَّفَ) ye müteallık.

(أَنْ يَطَّوَّفَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (فِي) takdîrindeki harfi cerr ile mahallen mecrur. Mahzuf habere müteallık.

(وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (تَطَوَّعَ) fi'li mâzı. Fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (خَيْراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberleri.

Cümleler:

(...إِنَّ الصَّفَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ حَجَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...حَجَّ الْبَيْتَ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(اعْتَمَرَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(لاَ جُنَاحَ عَلَيْهِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(مَنْ تَطَوَّعَ) cümlesi, (مَنْ حَجَّ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 159

اِنَّ الَّذ۪ينَ يَكْتُمُونَ مَٓا اَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدٰى مِنْ بَعْدِ
مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِى الْكِتَابِۙ اُو۬لٰٓئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللّٰهُ
وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَۙ ﴿١٥٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (يَكْتُمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul. mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنْزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. Mef'ûlü mahzuf (أَنْزَلْنَاهُ) takdîrinde. (مِنَ الْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, (أَنْزَلْنَا) nin mef'ûlünden hâl olan mahzufe müteallık. (و) âtıfa. (الْهُدَى), (الْبَيِّنَاتِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (يَكْتُمُونَ) ye müteallık. (مَا) harfi masdar. (بَيَّنَّاهُ) fi'li mâzı. Fâili ve mef'ûlü. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (بَيَّنَّا) ye müteallık.

(مَا بَيَّنَّاهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (فِي الْكِتَابِ) cârr-mecrur, (بَيَّنَّاهُ) nün mef'ûlünden hâl olan mahzufe müteallık. (أُولَئِكَ) ismi işâret. mübteda. Mahallen merfu. (يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ) muzâri, merfu, mef'ûlü ve fâili. (و) âtıfa. (يَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ) geçen cümle gibi. Fâilin Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَكْتُمُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَنزَلْنَا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(بَيَّنَّاهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُولَئِكَ يَلْعَنُهُمُ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 160

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُوا فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۚ
وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (الَّذِينَ) ismi mavsul. müstesna, mahallen mansub. (تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُوا) fi'li mâzılar ve fâilleri. (و) lar âtıfalar. (ف) ta'lîliyye. (أُولَئِكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (أَتُوبُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَتُوبُ) ye müteallık. (و) hâliyye veya isti'nâfiyye. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (التَّوَّابُ الرَّحِيمُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(تَابُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَصْلَحُوا) ve (بَيَّنُوا) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(أُولَئِكَ أَتُوبُ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(أَتُوبُ عَلَيْهِمْ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(أَنَا التَّوَّابُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 161

اِنَّ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ اُو۬لٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالنَّاسِ اَجْمَع۪ينَ ﴿١٦١﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَمَاتُوا) ma'tuf olduğu (كَفَرُوا) gibi. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (كُفَّارٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أُولَئِكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (لَعْنَةُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ) lafzı celâla ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) lar âtıfalar. (أَجْمَعِينَ) geçen mecrurların te'kîdi, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَاتُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كُفَّارٌ هُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللّٰهِ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 162

خَالِد۪ينَ ف۪يهَاۚ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿١٦٢﴾

Îrâbı:

(خَالِدِينَ) geçen âyetteki (عَلَيْهِمْ) in zamîrinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (لَا) nâfiye. (يُخَفَّفُ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنْهُمُ) cârr-mecrur, (يُخَفَّفُ) ye müteallık. (الْعَذَابُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye nefyi te'kîd için. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُنْظَرُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ) cümlesi, (خَالِدِينَ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ يُنْظَرُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.
(يُنْظَرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 163

وَاِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ وَاحِدٌ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّح۪يمُ ﴿١٦٣﴾

Îrâbı:

"(وَ) isti'nâfiyye. (إِلَهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَهٌ وَاحِدٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لاَ) nâfiye lilcins. (إِلَهَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. Haberi (موجودٌ) takdîrinde mahzuf. (إِلاَّ) edâtı istisna. (هُوَ), haberin zımnındaki zamirden bedel, mahallen merfu. (الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ) sıfatları, merfular. Raf alâmetleri zammeler."
Bu kısım Mahmud Sâfî'nin Cetvel'inden alınmıştır. Burada şöyle bir Îrâbda uygundur:
"(لاَ) nâfiye lilcins. (إِلَهَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı istisna. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ) haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler. İstisna cümlesi, (لاَ) nin haberi. Mahallen merfu. (هُوَ) cümlesi de müstesna, mahallen mansub."
Her iki Îrâbda manayı değiştirmez.

Cümleler:

(إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ) cümlesi, (إِلَهُكُمْ) ün ikinci haberi. Mahallen merfu.
(هُوَ الرَّحْمَنُ...) cümlesi, bedel zamirden hâl. Mahallen mansub. Veya müstesna. Mahallen mansub.

Âyet: 164

إِنَّ فِى خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ
وَالْفُلْكِ الَّتِى تَجْرِى فِى الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَٓا اَنْزَلَ
اللّٰهُ مِنَ السَّمَٓاءِ مِنْ مَٓاءٍ فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ
فِيهَا مِنْ كُلِّ دَٓابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ
بَيْنَ السَّمَٓاءِ وَالْاَرْضِ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٤﴾

Îrâbı:

(**إِنَّ**) harfi te'kîd ve nasb. (**فِي خَلْق**) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (**السَّمَاوَاتِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**وَالأَرْضِ**) ma'tuf olduğu (**السَّمَاوَاتِ**) gibi. (**وَاخْتِلَافِ**) ma'tuf olduğu (**خَلْق**) gibi. (**اللَّيْلِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**وَالنَّهَارِ**) ma'tuf olduğu (**اللَّيْلِ**) gibi. (**وَالْفُلْكِ**) de ma'tuf olduğu (**خَلْق**) gibi. (**الَّتِي**) ismi mavsul. (**الْفُلْكِ**) nin sıfatı, mahallen mecrur. (**تَجْرِي**) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, (**الْفُلْكِ**) ye râci. (**فِي الْبَحْرِ**) cârr-mecrur, (**تَجْرِي**) ye müteallık. (**بِمَا**) cârr-mecrur, (**تَجْرِي**) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (**يَنْفَعُ**) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (**مَا**) ye âid. (**النَّاسَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**وَ**) âtıfa. (**مَا**) ismi mavsul. (**خَلْق**) ye ma'tuf, mahallen mecrur. (**أَنزَلَ اللَّهُ**) fi'li mâzı ve fâili. (**مِنَ السَّمَاءِ**) cârr-mecrur, (**أَنزَلَ**) ye müteallık. (**مِن مَاء**) cârr-mecrur, (**أنزله**) takdîrindeki (**مَا**) ya aîd olan mef'ûl zamirinden hâl olan mahzufe müteallık. (**فَ**) âtıfa. (**أَحْيَا**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (**بِهِ**) cârr-mecrur, (**أَحْيَا**) ye müteallık. (**الأَرْضَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**بَعْدَ**) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**أَحْيَا**) ye müteallık. (**مَوْتِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**هَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**بَثَّ**) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (**فِيهَا**) cârr-mecrur, (**بَثَّ**) ye müteallık. (**مِن كُلِّ**) cârr-mecrur, (**بَثَّ**) nin (**مخلوقا**) takdîrindeki mef'ûlünün mahzuf sıfatına müteallık. (**دَآبَّةٍ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**وَ**) âtıfa. (**تَصْرِيفِ**) ma'tuf olduğu (**خَلْق**) gibi. (**الرِّيَاحِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**وَ**) âtıfa. (**السَّحَابِ الْمُسَخَّرِ**), (**الرِّيَاحِ**) ye ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (**بَيْنَ**) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**الْمُسَخَّرِ**) ye müteallık. (**السَّمَاءِ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالْأَرْضِ) ma'tuf olduğu (السَّمَاءِ) gibi. (لِ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ) başdaki (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (يَعْقِلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِنَّ فِي خَلْقِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَجْرِي...) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَنفَعُ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَنزَلَ اللّٰهُ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَحْيَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(بَثَّ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَعْقِلُونَ) cümlesi, (لِقَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 165

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللّٰهِ ۜ
وَالَّذِينَ اٰمَنُوٓا اَشَدُّ حُبًّا لِلّٰهِ ۜ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوٓا اِذْ يَرَوْنَ
الْعَذَابَ ۙ اَنَّ الْقُوَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul. muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَتَّخِذُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (يَتَّخِذُ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَندَاداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُحِبُّونَهُمْ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (كَحُبِّ) cârr-mecrur, mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (اللّٰهِ) geçenki gibi. (وَ) îtirâzıyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul. mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَشَدُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (حُبّاً) temyiz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (حُبّاً) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina. (يَرَى) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul. fâil, mahallen merfu. (ظَلَمُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِذْ) gelecek için geçmişten istiâre edilen zarf, mahallen mansub. (يَرَى) ya müteallık. (يَرَوْنَ الْعَذَابَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (أَنَّ الْقُوَّةَ) harfi te'kîd ve ismi. (لِلّٰهِ) geçenki gibi. (أَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (جَمِيعاً) haberdeki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنَّ) ismi ve haberi ile masdar te'vîlinde mahzuf (علموا) nun iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub. (لَوْ) in de cevâbı.

(وَ) âtıfa. (أَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ) harfi te'kîd, ismi ve haberi. (الْعَذَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

İkinci müevvel masdar, birincisine ma'tuf. Mahallen mansub.

Cümleler:

(مِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ) cümlesi, geçen âyetteki isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَتَّخِذُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُحِبُّونَهُمْ) cümlesi, (أَنْدَاداً) in sıfatı. Mahallen mansub.
(الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَرَى الَّذِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(ظَلَمُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَرَوْنَ الْعَذَابَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 166

إِذْ تَبَرَّاَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَاَوُا الْعَذَابَ
وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ ﴿١٦٦﴾

Îrâbı:

(إِذْ) gelecek zaman için zarf. Geçen âyettekinden bedel, mahallen mansub. (تَبَرَّأَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul. fâil, mahallen merfu. (اتُّبِعُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (تَبَرَّأَ) ye müteallık. (اتَّبَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) hâliyye. (رَأَوُا الْعَذَابَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (تَقَطَّعَتْ) fi'li mâzı. (بِهِمُ) cârr-mecrur, (تَقَطَّعَتْ) e müteallık. (الأَسْبَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(تَبَرَّأَ الَّذِينَ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(اتُّبِعُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اتَّبَعُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(رَأَوُا) cümlesi, (تَبَرَّأَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(تَقَطَّعَتْ بِهِمُ الأَسْبَابُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub. Veya (تَبَرَّأَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 167

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا
مِنَّا ط كَذٰلِكَ يُرِيهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ ط وَمَا هُمْ
بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ع ﴿١٦٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul. fâil, mahallen merfu. (اتَّبَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْ) harfi temenni ve şart. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَنَا) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (كَرَّةً) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنَّ) ismi ve haberi, masdar te'vîlinde (ثبت) takdîrindeki fi'lin fâili. Mahallen merfu.

(فَ) sebebiyye. (نَتَبَرَّأَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (نَتَبَرَّأَ) ye mütealık.

(أن نَتَبَرَّأَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde geçenki müevvel masdara ma'tuf. Mahallen merfu.

(كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) harfi masdar. (تَبَرَّؤُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَّا) cârr-mecrur, (تَبَرَّؤُوا) ye müteallık.

(مَا تَبَرَّؤُوا مِنَّا) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَ) ile mahallen mecrur. (تَبَرّءً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık.

(كَ) geçenki gibi. (ذٰلِكَ) ismi işaret. Mahallen mecrur. Mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (يُرِيهِمُ اللّٰهُ) fi'li muzâri, mef'ûlü ve fâili. (أَعْمَالَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَسَرَاتٍ) hâl, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (حَسَرَاتٍ) e müteallık. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (مَا) nâfiye (ليس) gibi. (هُم) ismi, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr zâid. (خَارِجِينَ) haberi, lafzan mecrur. Mahallen mansub. (مِنَ النَّارِ) cârr-mecrur, (خَارِجِينَ) ye müteallık.

Cümleler:

(قَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا) cümlesi, geçen âyetteki (تَبَرَّأَ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(اتَّبَعُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(نَتَبَرَّأَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَبَرَّؤُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Makûlül'kavl, mahzuf. (ثبت حصول الكرة) takdîrinde.
(...يُرِيهِمُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَا هُم بِخَارِجِينَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya (يُرِيهِمُ) in zamîrinden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 168

يَآ اَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِى الْاَرْضِ حَلَالاً طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا
خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۜ اِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٦٨﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda müfred. Zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (النَّاسُ), (أيُّ) den bedel, Îrâbı aynı. (كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (مِمَّا) cârr-mecrur, (كُلُوا) ye müteallık. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (مَا) nin mahzuf sılesine müteallık. (حَلَالاً طَيِّباً) birkaç Îrâbdan birisi: (أكلاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatları, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَتَّبِعُوا) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (خُطُوَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (الشَّيْطَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (عَدُوٌّ) den hâl olan mahzufe müteallık. (عَدُوٌّ مُبِينٌ), (إنَّ) nin haberi ve haberin sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كُلُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَتَّبِعُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ) cümlesi, ta'lîliyye. Mahallen mansub.

Âyet: 169

اِنَّمَا يَاْمُرُكُمْ بِالسُّوٓءِ وَالْفَحْشَآءِ وَاَنْ تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٦٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَأْمُرُكُمْ) muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (الشَّيْطَانُ) a râci. (بِالسُّوءِ) cârr-mecrur, (يَأْمُرُ) ye müteallık. (وَالْفَحْشَاءِ) ma'tuf olduğu (السُّوءِ) gibi. (وَ) âtıfa. (أَنْ) harfi masdar ve nasb, (تَقُولُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نَ) un hazfi. (وَ) fâili. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (تَقُولُوا) ye müteallık.

(أَنْ تَقُولُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (السُّوءِ) ye ma'tuf. Mahallen mecrur.

(مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih. Mahallen mansub. (لَا) nâfiye. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(يَأْمُرُكُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(تَقُولُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَعْلَمُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 170

وَاِذَا قٖيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَٓا
اَلْفَيْنَا عَلَيْهِ اٰبَٓاءَنَاۜ اَوَلَوْ كَانَ اٰبَٓاؤُ۬هُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْـًٔا
وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf şart anlamında. Mahallen mansub. cevâbına müteallık. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (اتَّبِعُوا) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi mavsul, mef'ûlü bih. Mahallen mecrur. (أَنْزَلَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. Âid mahzuf. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَلْ) harfi idrab. (نَتَّبِعُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (مَا) geçen gibi. (أَلْفَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (آبَاءَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَ) istifhâm inkâri. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (آبَاؤُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَعْقِلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (شَيْئًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا يَهْتَدُونَ), (لَا يَعْقِلُونَ) gibi.

Cümleler:

(قِيلَ لَهُمْ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(اتَّبِعُوا...) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.
(أَنزَلَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا...) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok. Makûlül'kavl, mahzuf.
(نَتَّبِعُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَلْفَيْنَا) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ آبَاؤُهُمْ...) cümlesi, mukadder hâl cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub. (ليتبعون آبَاؤُهُمْ في كل حال...) takdîrinde.
(لاَ يَعْقِلُونَ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.
(لاَ يَهْتَدُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf. (لَوْ) in cevâbı, mahzuf.

Âyet: 171

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِى يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ
إِلَّا دُعَاءً وَنِدَاءً صُمٌّ بُكْمٌ عُمْىٌ فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَثَلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul. muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (كَمَثَلِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الَّذِي) ismi mavsul. muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَنْعِقُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye âid. (بِمَا) cârr-mecrur, (يَنْعِقُ) ye müteallık. (لاَ) nâfiye. (يَسْمَعُ), (يَنْعِقُ) gibi. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (دُعَاءً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَنِدَاءً) ma'tuf olduğu (دُعَاءً) gibi. (صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ), (هُمْ) takdîrindeki mübtedânın haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فَ) âtıfa sebebiyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لاَ) nâfiye. (يَعْقِلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَنْعِقُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يَسْمَعُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
("هُمْ" صُمٌّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ لاَ يَعْقِلُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَعْقِلُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 172

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا
لِلّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٢﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda müfred. Zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul. münâdadan bedel veya sıfat. Ona tabi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (مِنْ طَيِّبَاتِ) cârr-mecrur, (كُلُوا) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul. muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَزَقْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (اشْكُرُوا) fi'li emr ve fâili. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (اشْكُرُوا) ye müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (إِيَّاهُ) zamîri munfasıl. Mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَعْبُدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كُلُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(رَزَقْنَاكُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اشْكُرُوا) cümlesi, (كُلُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كُنْتُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 173

اِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَٓا اُهِلَّ
بِهِ لِغَيْرِ اللّٰهِۚ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَٓا اِثْمَ عَلَيْهِۜ
اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٧٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (حَرَّمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَيْكُمُ) cârr-mecrur, (حَرَّمَ) ye müteallık. (الْمَيْتَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الدَّمَ) ma'tuf olduğu (الْمَيْتَةَ) gibi. (وَلَحْمَ) de öyle. (الْخِنزِيرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul, (الْمَيْتَةَ) ye matuf. Mahallen mansub. (أُهِلَّ) mâzı, mechul. (بِهِ) cârr-mecrur, nâibi fâil yerinde. (لِغَيْرِ) cârr-mecrur, (أُهِلَّ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullah, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) isti'nâfiyye. (مَنِ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (اضْطُرَّ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَنِ) e âid. (غَيْرَ) nâibi fâilden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَاغٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (لَا) zâide nefyi te'kîd için. (عَادٍ) ma'tuf olduğu (بَاغٍ) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâfiye lilcins. (إِثْمَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) harfi te'kîd, mansub olan ismi ve merfu olan haberleri. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أُهِلَّ بِهِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَنِ اضْطُرَّ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اضْطُرَّ...) cümlesi, (مَنِ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لَا إِثْمَ عَلَيْهِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 174

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتَرُونَ بِهِ
ثَمَنًا قَلِيلًا أُولٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا
يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٤﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (يَكْتُمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul. mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنْزَلَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ الْكِتَابِ) cârr-mecrur, (أَنْزَلَ) nin mef'ûlünden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (يَشْتَرُونَ), (يَكْتُمُونَ) gibi. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَشْتَرُونَ) ye müteallık. (ثَمَناً قَلِيلاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (أُولَئِكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (مَا) nâfiye. (يَأْكُلُونَ), (يَكْتُمُونَ) gibi. (فِي بُطُونِ) cârr-mecrur, (يَأْكُلُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلاَّ) edatı istisna ve hasr. (النَّارَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ) fi'li muzâri, mef'ûlü ve fâili. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لاَ يُزَكِّيهِمْ), (لاَ يُكَلِّمُهُمُ) gibi. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı. Merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَكْتُمُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَنْزَلَ اللَّهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَشْتَرُونَ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أُولَئِكَ مَا يَأْكُلُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(مَا يَأْكُلُونَ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لاَ يُزَكِّيهِمْ وَلَهُ), (لاَ يُزَكِّيهِمْ) ve (لَهُمْ عَذَابٌ) cümleleri, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 175

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ وَالْعَذَابَ بِالْمَغْفِرَةِ ۚ
فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿١٧٥﴾

Îrâbı:

(أُولَئِكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (الَّذِينَ) ismi mavsul. haber, mahallen merfu. (اشْتَرَوُا) fi'li mâzı ve fâili. (الضَّلاَلَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْهُدَى) cârr-mecrur, (اشْتَرَوُا) ye müteallık. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (الْعَذَابَ) mahzuf (اشْتَرَوُا) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْمَغْفِرَةِ) cârr-mecrur, mahzuf fi'le müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (مَا) teaccübiyye, nekira tâmme, (شَيْءٌ) ma'nasında. Mübteda, mahallen merfu. (أَصْبَرَ) fi'li teaccüb câmid, mebni. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ye âid. (عَلَى النَّارِ) cârr-mecrur, (أَصْبَرَ) ye müteallık –fi'lin câmid olması ta'lîka mâni değil–.

Cümleler:

(أُولَئِكَ الَّذِينَ...) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.
(اشْتَرَوُا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
Mukadder (اشْتَرَوُا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(مَا أَصْبَرَهُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَصْبَرَهُمْ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 176

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَاِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا
فِى الْكِتَابِ لَفِى شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿١٧٦﴾

Îrâbı:

(ذَلِكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (نَزَّلَ الْكِتَابَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (الْكِتَابَ) den hâl olan mahzufe müteallık.

(أَنَّ) ismi ve haberi, masdar te'vîlinde harfi cerr (بِ) ile mahallen mecrur. (ذَلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (اخْتَلَفُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الْكِتَابِ) cârr-mecrur, (اخْتَلَفُوا) ye müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (فِي شِقَاقٍ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (بَعِيدٍ), (شِقَاقٍ) ın sıfatı, mecrur.

Cümleler:

(ذَلِكَ بِأَنَّ اللّٰهَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(نَزَّلَ...) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اخْتَلَفُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 177

لَيْسَ الْبِرَّ اَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلٰكِنَّ
الْبِرَّ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيّٖنَۚ
وَاٰتَى الْمَالَ عَلٰى حُبِّه۪ ذَوِى الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاك۪ينَ وَابْنَ
السَّب۪يلِ وَالسَّٓائِل۪ينَ وَفِى الرِّقَابِۚ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَۚ
وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ اِذَا عَاهَدُواۚ وَالصَّابِر۪ينَ فِى الْبَاْسَٓاءِ
وَالضَّرَّٓاءِ وَح۪ينَ الْبَاْسِۜ اُو۬لٰٓئِكَ الَّذ۪ينَ صَدَقُواۜ وَاُو۬لٰٓئِكَ
هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾

Îrâbı:

(لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (الْبِرَّ) mukaddem haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أن) harfi masdar ve nasb. (تُوَلُّوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وُجُوهَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن تُوَلُّوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (لَيْسَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(قِبَلَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُوَلُّوا) ye müteallık. (الْمَشْرِقِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالْمَغْرِبِ) ma'tuf olduğu (الْمَشْرِق) gibi. (وَ) âtıfa. (لٰكِنَّ الْبِرَّ) harfi istidrak ve mansub olan ismi. (مَنْ) ismi mavsul, (لٰكِنَّ) nin haberi, mahallen merfu. (آمَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِاللّٰهِ) câr-mecrur, (آمَنَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْيَوْمِ الآخِرِ) lafzı celâle ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَالْمَلآئِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ) de lafzı celâle ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. Sonunkisi ise (ي). (وَ) âtıfa. (آتَى الْمَالَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (عَلَى حُبٍّ) câr-mecrur, (الْمَالَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (ه) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذَوِي) birinci veya ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi' müzekker sâlim). (الْقُرْبَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ وَالسَّآئِلِينَ...), (ذَوِي) ye ma'tuflar, mansublar. Nasb birinci de alâmeti mukadder fetha, sonuncu da (ي), diğerlerinde fetha. (السَّبِيلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (فِي الرِّقَابِ) cârr-mecrur, (دفع المال) takdîrindeki fi'le müteallık –Aslında (في فك الرقاب) idi. Muzâf olan (فك) mahzuf–. (وَ) âtıfa. (أقَامَ الصَّلَاةَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (وَآتَى الزَّكَاةَ), (آتَى الْمَالَ) gibi. (وَالْمُوفُونَ), (مَنْ) e ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و). (بِعَهْدِ) cârr-mecrur, (الْمُوفُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إذَا) gelecek için zarf. Şart anlamı yok. (الْمُوفُونَ) ye müteallık. (عَاهَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (الصَّابِرِينَ), (أمْدَحُ) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (فِي الْبَأسَاءِ) cârr-mecrur, (الصَّابِرِينَ) ye müteallık. (والضَّرَّاءِ) ma'tuf olduğu (الْبَأسَاءِ) gibi. (وَ) âtıfa. (حِينَ) zarfı zaman, mansub, (الصَّابِرِينَ) ye müteallık. (الْبَأسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أولَئِكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (الَّذِينَ) haber, mahallen merfu. (صَدَقُوا), (عَاهَدُوا) gibi. (وَ) âtıfa. (أولَئِكَ) geçenki gibi. (هُمْ) zamîri fasl. (الْمُتَّقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(لَيْسَ الْبِرَّ أن تُوَلُّوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تُوَلُّوا...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَكِنَّ الْبِرَّ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(آمَنَ بِاللّٰهِ...) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آتَى الْمَالَ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
("دفع" ذَوِي الْقُرْبَى) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أقَامَ...) cümlesi, (آمَنَ بِاللّٰهِ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(آتَى الزَّكَاةَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(عَاهَدُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
("أمدح" الصَّابِرِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(صَدَقُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ) cümlesi, geçen (أولَئِكَ...) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هُمُ الْمُتَّقُونَ) cümlesi, (أولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 178

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِى الْقَتْلٰىۜ
اَلْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْاُنْثٰى بِالْاُنْثٰىۜ فَمَنْ عُفِىَ لَهُ
مِنْ اَخٖيهِ شَيْءٌ فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَاَدَٓاءٌ اِلَيْهِ بِاِحْسَانٍۜ
ذٰلِكَ تَخْفٖيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌۜ فَمَنِ اعْتَدٰى بَعْدَ ذٰلِكَ
فَلَهُ عَذَابٌ اَلٖيمٌ ﴿١٧٨﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا) harfi nidâ, münâda müfred, zamme üzere mebni, harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (أَيٌّ) den bedel veya onun sıfatı, Îrâbı da öyle. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (كُتِبَ) fi'li mâzı, mechul. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (كُتِبَ) ye müteallık. (الْقِصَاصُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الْقَتْلَى) cârr-mecrur, (كُتِبَ) ye müteallık. (الْحُرُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالْحُرِّ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) âtıfa. (الْعَبْدُ بِالْعَبْدِ), geçen cümle gibi. (وَ) âtıfa. (الأنثى بالأنثى) de ötekiler gibi. (فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (عُفِيَ) fi'li mâzı, mechul, fi'li şart, mahallen meczum. (لَهُ) cârr-mecrur, (عُفِيَ) ye müteallık. (مِنْ أَخِي) cârr-mecrur, (شَيْءٌ) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. –aslı: (من دمِ اخيه) idi. Muzâf olan (دمِ) hazfolundu. (أَخِي) de esmâ hamse den. Cerr alâmeti (ي).– (شَيْءٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (اتِّبَاعٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi mahzuf, (فعليه اتِّبَاعٌ) takdîrinde. (بِالْمَعْرُوفِ) cârr-mecrur, (اتِّبَاعٌ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (أَدَاءٌ إِلَيْهِ), (اتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ) gibi. (بِإِحْسَانٍ) cârr-mecrur, (أَدَاءٌ) e müteallık. (ذَلِكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (تَخْفِيفٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (تَخْفِيفٌ) e müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَحْمَةٌ) ma'tuf olduğu (تَخْفِيفٌ) gibi. (فَ) âtıfa. (مَنْ اعْتَدَى), (مَنْ عُفِيَ) gibi. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اعْتَدَى) ye müteallık. (ذَلِكَ) ismi işâret. muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ كُتِبَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(الْحُرُّ بِالْحُرِّ) cümlesi, (الْقِصَاصُ) den bedel. –bedeli iştimal nev'inden–. Îrâbda yeri yok.
(الْعَبْدُ بِالْعَبْدِ) ve (الْأُنْثَى بِالْأُنْثَى) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen merfular.
(...مَنْ عُفِيَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...عُفِيَ لَهُ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(“عليه” اتِّبَاعٌ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahalen meczum.
(ذَلِكَ تَخْفِيفٌ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(مَنِ اعْتَدَى) cümlesi, (مَنْ عُفِيَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(اعْتَدَى) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...لَهُ عَذَابٌ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahalen meczum.

Âyet: 179

وَلَكُمْ فِى الْقِصَاصِ حَيٰوةٌ يَٓا اُو۬لِى الْاَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (فِي الْقِصَاصِ) cârr-mecrur, (حَيَاةٌ) den hâl olan mahzufe müteallık. (حَيَاةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَا) harfi nidâ. (أُولِي) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti (ي). (الْأَلْبَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تَتَّقُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لَكُمْ فِي الْقِصَاصِ) cümlesi, geçen âyetteki (...كُتِبَ عَلَيْكُمْ) e ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَا أُولِي الْأَلْبَابِ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَتَّقُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 180

كُتِبَ عَلَيْكُمْ اِذَا حَضَرَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ اِنْ تَرَكَ خَيْرًاۚ اَلْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِۚ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَۜ ﴿١٨٠﴾

Îrâbı:

(كُتِبَ عَلَيْكُمْ) bir önceki âyetteki gibi. (إِذَا) şart anlamıyla birlikte gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. cevâbına müteallık. (حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ) fi'li mâzı, mef'ûlü bih ve fâil. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi mavsul. (تَرَكَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (أَحَدَ) ye râci. (خَيْراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْوَصِيَّةُ), (كُتِبَ) nin nâibi fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْوَالِدَيْنِ) cârr-mecrur, (الْوَصِيَّةُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (الأَقْرَبِينَ) ma'tuf olduğu (الْوَالِدَيْنِ) gibi. Cerr alâmetleri (ي) ler. (ن) lar tenvinlerden ıvazlar. (بِالْمَعْرُوفِ) cârr-mecrur, (الْوَصِيَّةُ) den ikinci hâl olan mahzufe müteallık. (حَقّاً) mahzuf mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى الْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, (حَقّاً) a müteallık.

Cümleler:

(كُتِبَ عَلَيْكُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(حَضَرَ أَحَدَكُمُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (إِذَا) nin cevâbı, mahzuf.
(تَرَكَ خَيْراً) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 181

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَاِنَّمَا اِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُۜ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌۜ ﴿١٨١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (بَدَّلَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَدَّلَ) ye müteallık. (مَا) harfi masdar. (سَمِعَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. – Bu mef'ûl zamirleri, mukadder (الإِسَاء) e râcîler.– Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid.

(مَا سَمِعَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (إِثْمُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (يُبَدِّلُونَهُ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (إِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) harfi te'kîd, mansub olan ismi ve merfu olan haberleri.

Cümleler:

(...مَنْ بَدَّلَهُ) cümlesi, geçen âyetteki (كُتِبَ عَلَيْكُمْ) e ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(بَدَّلَهُ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّمَا إِثْمُهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يُبَدِّلُونَهُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 182

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوصٍ جَنَفًا اَوْ اِثْمًا فَاَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَٓا اِثْمَ عَلَيْهِۜ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿١٨٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (خَافَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (مِنْ مُوصٍ) cârr-mecrur, (خَافَ) ye müteallık. (جَنَفاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) harfi atf. (إِثْماً) ma'tuf olduğu (جَنَفاً) gibi. (فَ) âtıfa. (أَصْلَحَ), (خَافَ) gibi. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَصْلَحَ) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (لَا) nâfiye lilcins. (إِثْمَ) ismi, fetha üzere mebni. Mahallen mansub. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (لَا) nın mahzuf haberine müteallık. (إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...مَنْ خَافَ) cümlesi, geçen âyetteki (مَنْ بَدَّلَهُ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(خَافَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(أَصْلَحَ بَيْنَهُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(لَا إِثْمَ عَلَيْهِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 183

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ
عَلَى الَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَۙ ﴿١٨٣﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ) geçen 178. âyet gibi. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) harfi masdar. (كُتِبَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâil, müstetir zamir, (الصِّيَامُ) ye râci. (عَلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, (كُتِبَ) ye müteallık.

(مَا كُتِبَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَ) ile mahallen mecrur. (كتابة) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık.

(مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (الَّذِينَ) nin mahzuf sılesine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تَتَّقُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ...) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَتَّقُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 184

اَيَّامًا مَعْدُودَاتٍۜ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَر۪يضًا اَوْ عَلٰى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ
مِنْ اَيَّامٍ اُخَرَۜ وَعَلَى الَّذ۪ينَ يُط۪يقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْك۪ينٍۜ
فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُۜ وَاَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ
اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾

Îrâbı:

(أَيَّاماً) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (صوموا) takdîrindeki fi'li emre müteallık. (مَعْدُودَاتٍ) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi müennes sâlim). (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. Fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin isminden hâl olan mahzufe müteallık. (مَرِيضاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) harfi atf. (عَلَى سَفَرٍ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin haberine ma'tuf olan mahzuf (موجودا) takdîrindeki kelimeye müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (عِدَّةٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi mahzuf, (عليه عدة) takdîrinde. (مِنْ أَيَّامٍ) cârr-mecrur, (عِدَّةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (أُخَرَ), (أَيَّامٍ) in sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (عَلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, mukaddem habere müteallık. (يُطِيقُونَهُ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (فِدْيَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (طَعَامُ), (فِدْيَةٌ) den bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِسْكِينٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (مَن) geçenki gibi. (تَطَوَّعَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (خَيْراً) mef'ûlü bih veya harfi cerrin hazfi ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) cevâbda vâkı. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (و) âtıfa. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَصُومُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أن تَصُومُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda. Mahallen merfu.

(خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (إن) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(مَن كَانَ مِنكُم...) cümlesi, geçen âyetteki (كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ) ye mâtuf. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ مِنكُم مَرِيضاً) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(عِدَّةٌ "عليه") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(عَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ) cümlesi, ilk cümleye mâtuf. Îrâbda yeri yok.
(يُطِيقُونَهُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَن تَطَوَّعَ...) cümlesi, bir önceki cümleye mâtuf. Îrâbda yeri yok.
(تَطَوَّعَ خَيْراً) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(هُوَ خَيْرٌ لَهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تَصُومُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كُنتُمْ تَعْلَمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 185

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذ۪ٓى اُنْزِلَ ف۪يهِ الْقُرْاٰنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ
مِنَ الْهُدٰى وَالْفُرْقَانِۚ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُۜ
وَمَنْ كَانَ مَر۪يضًا اَوْ عَلٰى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ اَيَّامٍ اُخَرَۜ يُر۪يدُ
اللّٰهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُر۪يدُ بِكُمُ الْعُسْرَۘ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ
وَلِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ عَلٰى مَا هَدٰيكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾

Îrâbı:

(شَهْرُ), (تلك الإيام) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَمَضَانَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (الَّذِي) ismi mavsul, (شَهْرُ) nun sıfatı, mahallen merfu. (أنزلَ) fi'li mâzı, mechul. (فِيهِ) cârr-mecrur, (أنزلَ) ye müteallık. (الْقُرْآنُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُدًى), (الْقُرْآنُ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (هُدًى) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (بَيِّنَاتٍ), (هُدًى) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi müennes sâlim). (مِنَ الْهُدَى) cârr-mecrur, (بَيِّنَاتٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (الْفُرْقَانِ), (الْهُدَى) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (شَهِدَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (شَهِدَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (الشَّهْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) cevâbda vâkı. (لْ) emir lâmı. (يَصُمْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) mef'ûlü fîh veya mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (مَنْ كَانَ مَرِيضاً أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ) geçen âyetteki gibi. (يُرِيدُ اللّٰهُ) fi'li muzâri ve fâili. (بِكُمْ) cârr-mecrur, (يُرِيدُ) ye müteallık. (الْيُسْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تُكْمِلُوا) fi'li muzâri, gizli (أَن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْعِدَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَلِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ) ma'tuf olduğu (وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ) gibi.

(أن تُكْمِلُوا...) ve (أن تُكَبِّرُوا...) cümleleri, masdar te'vîllerinde (لِ) ler ile mahallen mansublar. (يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ) ya ma'tuf olan mahzuf fi'le müteallıklar.

(عَلَى) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (هَدَاكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci.

(مَا هَدَاكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَلَى) ile mahallen mecrur. (تُكَبِّرُوا) ye müteallık.
(وَ) âtıfa. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تَشْكُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(شَهْرُ رَمَضَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ شَهِدَ...) cümlesi, ilk cümleye mâtuf. Îrâbda yeri yok.
(شَهِدَ مِنكُمُ الشَّهْرَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(يَصُمْهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يُرِيدُ اللَّهُ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ) cümlesi, geçenkine mâtuf. Îrâbda yeri yok.
(تُكْمِلُوا الْعِدَّةَ) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تُكَبِّرُوا اللَّهَ) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok. Ve müevvel masdarlara ma'tuf.
(تَشْكُرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 186

وَاِذَا سَاَلَكَ عِبَادٖى عَنّٖى فَاِنّٖى قَرٖيبٌۜ اُجٖيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا
دَعَانِۙ فَلْيَسْتَجٖيبُوا لٖى وَلْيُؤْمِنُوا بٖى لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) şart anlamıyla birlikte gelecek zaman için zarf. Mahallen mansub. cevâbına müteallık. (عِبَادِ سَأَلَكَ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَنِّي) cârr-mecrur, (سَأَلَ) ye müteallık. (فَـ) cevâbda vâkı. (إِنِّي) harfi te'kîd ve ismi. (قَرِيبٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أُجِيبُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (دَعْوَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الدَّاعِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (إِذَا) geçenki gibi. (دَعَا) fi'li mâzı. (ن) vikâye için. Mahzuf olan (ي) mef'ûlü bih. Fâili, müstetir zamir, (دَاعِ) ye râci. (فَـ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı. (يَسْتَجِيبُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لِي) cârr-mecrur, (يَسْتَجِيبُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لِيُؤْمِنُوا بِي), (لِيَسْتَجِيبُوا لِي) gibi. (لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(سَأَلَكَ عِبَادِي) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(إِنِّي قَرِيبٌ) cümlesi, mukadder (قول) nin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
(أُجِيبُ) cümlesi, (إِنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.
(دَعَانِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. Cevâb mahzuf.
(يَسْتَجِيبُوا) cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يُؤْمِنُوا) cümlesi, geçenkine mâtuf. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ يَرْشُدُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يَرْشُدُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 187

اُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ اِلٰى نِسَٓائِكُمْ ؕ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَاَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ ؕ عَلِمَ اللّٰهُ اَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ اَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ ۚ فَالْـٰٔنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْ ۖ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتّٰى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْاَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْاَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ۖ ثُمَّ اَتِمُّوا الصِّيَامَ اِلَى الَّيْلِ ۚ وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَاَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِى الْمَسَاجِدِ ؕ تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ فَلَا تَقْرَبُوهَا ؕ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ اٰيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٨٧﴾

Îrâbı:

(أُحِلَّ) fi'li mâzı, mechul. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أُحِلَّ) ye müteallık. (لَيْلَةَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُحِلَّ) ye müteallık. (الصِّيَامِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الرَّفَثُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَى نِسَاءِ) cârr-mecrur, (الرَّفَثُ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُنَّ) mübteda, mahallen merfu. (لِبَاسٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (لِبَاسٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (أَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ), (هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ) gibi.

(عَلِمَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّكُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَخْتَانُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنْفُس) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَـ) âtıfa. (تَابَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (تَابَ) ye müteallık. (و) âtıfa. (عَفَا عَنْكُمْ), (تَابَ عَلَيْكُمْ) gibi.

(أَنَّ) ismi ve haberi, masdar te'vîlinde (عَلِمَ) nin iki mef'ûlü yerinde.

(فَـ) isti'nâfiyye. (الْآنَ) zarfı zaman, fetha üzere mebni, mahallen mansub, (بَاشِرُو) ye müteallık. (بَاشِرُوهُنَّ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (ابْتَغُوا) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi mavsul. mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَتَبَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (كَتَبَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (كُلُوا) fi'li emr ve fâili. (وَاشْرَبُوا) ma'tuf olduğu (كُلُوا) gibi. (حَتّٰى) harfi ğâye ve cerr. (يَتَبَيَّنَ) fi'li muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يَتَبَيَّنَ) ye müteallık. (الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ) fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (مِنَ الْخَيْطِ) cârr-mecrur, (يَتَبَيَّنَ) ye müteallık. (الْأَسْوَدِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنَ الْفَجْرِ) cârr-mecrur, (يَتَبَيَّنَ) ye müteallık.

(أن يَتَبَيَّنَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَتّٰى) ile mahallen mecrur. (كُلُوا وَاشْرَبُوا) ye müteallık.

(ثُمَّ) harfi atf. (أَتِمُّوا الصِّيَامَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إِلَى اللَّيْلِ) cârr-mecrur, (أَتِمُّوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تُبَاشِرُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَاكِفُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (فِي الْمَسَاجِدِ) cârr-mecrur, (عَاكِفُونَ) ye müteallık. (تِلْكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (حُدُودُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَـ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَقْرَبُوهَا), (تُبَاشِرُوهُنَّ) gibi. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (بياناً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (يُبَيِّنُ اللّٰهُ) fi'li muzâri ve fâili. (آيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi müennes sâlim). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (يُبَيِّنُ) ye müteallık. (لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ) bir önceki âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(أُحِلَّ لَكُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ) cümlesi, ta'lîliyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(أَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ) cümlesi, geçenkine mâtuf. Îrâbda yeri yok.
(عَلِمَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(تَخْتَانُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.
(تَابَ عَلَيْكُمْ) cümlesi, mahzufe ma'tuf. Îrâbda yeri yok. (فتبتم فتاب عليكم) takdîrinde.
(عَفَا عَنْكُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(بَاشِرُوهُنَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(ابْتَغُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَتَبَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كُلُوا) cümlesi, (بَاشِرُوهُنَّ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(اشْرَبُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَتَبَيَّنَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَتِمُّوا الصِّيَامَ) cümlesi, (بَاشِرُوهُنَّ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَا تُبَاشِرُوهُنَّ) cümlesi, (بَاشِرُوهُنَّ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَنْتُمْ عَاكِفُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَقْرَبُوهَا) cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يُبَيِّنُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يَتَّقُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 188

وَلَا تَأْكُلُوا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا بِهَا اِلَى الْحُكَّامِ
لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِنْ اَمْوَالِ النَّاسِ بِالْاِثْمِ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تَأْكُلُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (وْ) fâili. (أَمْوَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَأْكُلُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْبَاطِلِ) cârr-mecrur, (تَأْكُلُوا) ye müteallık. (وَ) maıyyet vâvı. (تُدْلُوا) muzâri vucûben gizli olan (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (نْ) un hazfi. (وْ) fâili. (بِهَا) ve (إِلَى الْحُكَّامِ) cârr-mecrurlar, (تُدْلُوا) ye müteallıklar.

(أَنْ تُدْلُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen sözün zımninden doğan (لَا يَكُنْ اَكْلٌ لِلأَمْوَالِ) takdîrindeki masdara ma'tufdur. Îrâbda yeri yok.

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَأْكُلُوا) muzâri, gizli (أَن) ile mansub. Nasb alâmeti (نَ) un hazfi. (و) fâili. (فَرِيقاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ أَمْوَالِ) cârr-mecrur, (فَرِيقاً) nın mahzuf sıfatına müteallık. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِالإِثْمِ) cârr-mecrur, (تَأْكُلُوا) deki zamirden hâl olan mahzufe müteallık.

(أَن تَأْكُلُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (تُدْلُوا) ye veya (لاَ تَأْكُلُوا) ye müteallık.

(و) hâliyye. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لاَ تَأْكُلُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تُدْلُوا) cümlesi, (أَن) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَأْكُلُوا فَرِيقاً) cümlesi de (أَن) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَنتُمْ تَعْلَمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (أَنتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 189

يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْاَهِلَّةِ ؕ قُلْ هِىَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ ؕ
وَلَيْسَ الْبِرُّ بِاَنْ تَاْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلٰكِنَّ الْبِرَّ
مَنِ اتَّقٰى ۚ وَاْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ اَبْوَابِهَا ۖ وَاتَّقُوا اللّٰهَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٨٩﴾

Îrâbı:

(يَسْأَلُونَكَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (عَنِ الأَهِلَّةِ) cârr-mecrur, (يَسْأَلُونَ) ye müteallık. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (مَوَاقِيتُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (مَوَاقِيتُ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (و) âtıfa. (الْحَجِّ) ma'tuf olduğu (النَّاسِ) gibi. (و) âtıfa. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. (الْبِرُّ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِ) harfi cerr zâid. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَأْتُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نَ) un hazfi. (و) fâili. (الْبُيُوتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن ظُهُورِ) cârr-mecrur, (تَأْتُوا) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(تَأْتُوا أنْ...) cümlesi, masdar te'vîlinde zâid (بِ) ile mahallen mecrur –Yakın olan budur–. (لَيْسَ) nin haberi, mahallen mansub –bu ihtimal zayıf–.
(و) âtıfa. (لَكِنَّ الْبِرَّ) harfi istidrâk ve ismi. (مَنْ) ismi mavsul, (لَكِنَّ) nin haberi, mahallen merfu. (اتَّقَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (و) isti'nâfiyye. (ائْتُوا) fi'li emr ve fâili. (الْبُيُوتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ أَبْوَابِ) cârr-mecrur, (ائْتُوا) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) âtıfa. (اتَّقُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) önceki âyetlerin sonları gibi.

Cümleler:

(يَسْأَلُونَكَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قُلْ...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(هِيَ مَوَاقِيتُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mánsub.
(لَيْسَ الْبِرُّ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(لَكِنَّ الْبِرَّ...) cümlesi, geçene ma'tuf. Mahallen mansub.
(اتَّقَى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ائْتُوا الْبُيُوتَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اتَّقُوا اللّٰهَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تُفْلِحُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 190

وَقَاتِلُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا ط
إِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩٠﴾

Îrâbı:

(و) isti'nâfiyye. (قَاتِلُوا) fi'li emr ve fâili. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (قَاتِلُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّذِينَ) ismi mavsul, mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُقَاتِلُونَكُمْ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (و) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَعْتَدُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْمُعْتَدِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَاتِلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُقَاتِلُونَكُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَعْتَدُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللّٰهَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 191

وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَاَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ اَخْرَجُوكُمْ
وَالْفِتْنَةُ اَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ ۚ وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
حَتّٰى يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ ۚ فَاِنْ قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ ۗ كَذٰلِكَ
جَزَٓاءُ الْكَافِرِينَ ﴿١٩١﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (اقْتُلُوهُمْ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (حَيْثُ) zarfı mekân, zamme üzere mebni, mahallen mansub, (اقْتُلُوا) ye müteallık. (ثَقِفْتُمُوهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (و) işba' için. (و) âtıfa. (أَخْرِجُوهُمْ), (اقْتُلُوهُمْ) gibi. (مِنْ حَيْثُ) cârr-mahallen mecrur, (أَخْرِجُوا) ye müteallık. (أَخْرَجُوكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (و) îtirâzıyye. (الْفِتْنَةُ أَشَدُّ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (مِنَ الْقَتْلِ) cârr-mecrur, (أَشَدُّ) ye müteallık. (و) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تُقَاتِلُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfı. (و) fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (حَتّٰى) harfi ğâye ve cerr. (يُقَاتِلُوا) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfı. (و) fâili. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِيهِ) cârr-mecrur, (يُقَاتِلُوا) ye müteallık.

(...أن يُقَاتِلُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَتّٰى) ile mahallen mecrur. (لَا تُقَاتِلُوا) ye müteallık.

(فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (قَاتَلُوا) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (و) fâil. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) cevâbda vâkı. (اقْتُلُوهُمْ) geçenki gibi. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (جَزَاءُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكَافِرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(اقْتُلُوهُمْ...) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(ثَقِفْتُمُوهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(أَخْرِجُوهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَخْرَجُوكُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(الْفِتْنَةُ أَشَدُّ...) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تُقَاتِلُوهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُقَاتِلُوكُمْ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنْ قَاتَلُوكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اقْتُلُوهُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 192

فَاِنِ انْتَهَوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿١٩٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (انْتَهَوْا) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (و) fâili. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) harfi te'kîd, mansub olan ismi ile merfu olan haberleri. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(إِنِ انْتَهَوْا) cümlesi, geçen âyetteki (قَاتَلُوكُمْ) e ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 193

وَقَاتِلُوهُمْ حَتّٰى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدّ۪ينُ لِلّٰهِۜ
فَاِنِ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ اِلَّا عَلَى الظَّالِم۪ينَ ﴿١٩٣﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (قَاتِلُوهُمْ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (لاَ) nâfiye. (تَكُونَ) muzâri, tam. Gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِتْنَةٌ) fâil, merfu.

(أن لاَ تَكُونَ فِتْنَةٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَتَّى) ile mahallen mecrur. (قَاتِلُوا) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (يَكُونَ) ma'tuf olduğu (تَكُونَ) gibi. Nâkısda olabilir. (الدِّينُ) fâili veya ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (الدِّينُ) den hâl olan mahzufe müteallık veya (يَكُونَ) nin mahzuf haberine müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (إِنِ انْتَهَوْا) geçen âyetteki gibi. (فَ) cevâbda vâkı. (لاَ) nâfiye lilcins. (عُدْوَانَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (عَلَى الظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, (لاَ) nın mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(قَاتِلُوا...) cümlesi, geçen 190, 191. âyetlerdeki benzerlerine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَكُونَ فِتْنَةٌ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَكُونَ الدِّينُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنِ انْتَهَوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ عُدْوَانَ إِلاَّ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 194

اَلشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ فَمَنِ اعْتَدٰى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدٰى عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٤﴾

Îrâbı:

(الشَّهْرُ الْحَرَامُ) mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ) cârr-mecrur ve mecrur olan sıfatı. Mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (الْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (اعْتَدَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (اعْتَدَى) ye müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (اعْتَدُوا) fi'li emr ve fâili. (عَلَيْهِ) ve (بِمِثْلِ) cârr-mecrurlar, (اعْتَدُوا) ye müteallıklar. (مَا) harfi masdar. (اعْتَدَى) geçenki gibi. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (اعْتَدَى) ye müteallık.

(مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(وَ) isti'nâfiyye. (اتَّقُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (اعْلَمُوا), (اعْتَدُوا) gibi. (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (الْمُتَّقِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

(أَنَّ) ismi ve haberi ile masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nün iki mef'ûlü yerinde.

Cümleler:

(الشَّهْرُ الْحَرَامُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(الْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(مَنِ اعْتَدَى...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(اعْتَدَى عَلَيْكُمْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(اعْتَدُوا عَلَيْهِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(اعْتَدَى عَلَيْكُمْ) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اتَّقُوا اللّٰهَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اعْلَمُوا...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 195

وَاَنْفِقُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ وَلَا تُلْقُوا بِاَيْدِيكُمْ اِلَى التَّهْلُكَةِ
وَاَحْسِنُوا اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَنفِقُوا) fi'li emr ve fâili. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (أَنفِقُوا) ya müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تُلْقُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَيْدِي) cârr-mecrur, (تُلْقُوا) ya müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى التَّهْلُكَةِ) cârr-mecrur, (تُلْقُوا) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (أَحْسِنُوا), (أَنفِقُوا) gibi. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْمُحْسِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(أَنفِقُوا...) cümlesi, geçen âyetteki (اتَّقُوا اللّٰهَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَا تُلْقُوا...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَحْسِنُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 196

وَاَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلّٰهِۜ فَاِنْ اُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ
مِنَ الْهَدْيِۚ وَلَا تَحْلِقُوا رُؤُ۫سَكُمْ حَتّٰى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُۜ
فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَر۪يضًا اَوْ بِه۪ٓ اَذًى مِنْ رَاْسِه۪ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ
اَوْ صَدَقَةٍ اَوْ نُسُكٍۚ فَاِذَٓا اَمِنْتُمْ فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ اِلَى
الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِۚ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلٰثَةِ
اَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ اِذَا رَجَعْتُمْۜ تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌۜ ذٰلِكَ
لِمَنْ لَمْ يَكُنْ اَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِۜ وَاتَّقُوا
اللّٰهَ وَاعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ شَد۪يدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (أَتِمُّوا الْحَجَّ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَالْعُمْرَةَ) ma'tuf olduğu (الْحَجَّ) gibi. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (أَتِمُّوا) ya müteallık. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أُحْصِرْتُمْ) fi'li mâzı, mechul, fi'li şart, mahallen meczum ve nâibi fâili. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (مَا) ismi mavsul. mübteda, mahallen merfu, haberi mahzuf (وَاجِبٌ عَلَيْكُمْ) takdîrinde. (اسْتَيْسَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ye âid. (مِنَ الْهَدْيِ) cârr-mecrur, (اسْتَيْسَرَ) nın fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَحْلِقُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نَ) un hazfi. (و) fâili. (رُؤُوسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَبْلُغَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْهَدْيُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَحِلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يَبْلُغَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَتَّى) ile mahallen mecrur. (تَحْلِقُوا) ye müteallık.

(فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin isminden hâl olan mahzufe müteallık. (مَرِيضاً), (كَانَ) nin haberi, mansub.

Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) harfi atf. (بِهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَذًى) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِنْ رَأسِ) cârr-mecrur, (أَذًى) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (فِدْيَةٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi mahzuf, (عليه فِدْيَةٌ) takdîrinde. (مِنْ صِيَامٍ) cârr-mecrur, (فِدْيَةٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ) ma'tuf oldukları (صِيَامٍ) gibiler. (فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek zaman için zarf. Hâfizun li şartihi, mahallen mansubun bi cevâbihi. Cevâbına müteallık. (أَمِنْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) cevâbda vâkı. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (تَمَتَّعَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (بِالْعُمْرَةِ) câlr-mecrur, (تَمَتَّعَ) ya müteallık. (إِلَى الْحَجِّ) cârr-mecrur, (تَمَتَّعَ) nın fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (مَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ) geçenki gibi. (فَ) âtıfa. (مَنْ) geçenki gibi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَجِدْ) fi'li muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (فَ) cevâbda vâkı. (صِيَامُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi mahzuf, (عليه صِيَامُ) takdîrinde. (ثَلاثَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَيَّامٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِي الْحَجِّ) cârr-mecrur, (أَيَّامٍ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (سَبْعَةٍ) ma'tuf olduğu (ثَلاثَةِ) gibi. (إِذَا) gelecek zaman için şartsız zarf. Mahallen mansub. (صِيَامُ) ye müteallık. (رَجَعْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (تِلْكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (ذَلِكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (لِمَنْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُنْ) muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (أَهْلُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَاضِرِي) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). Tenvinden ıvaz olan (ن) izafet için hazfolundu. (الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) isti'nâfiyye. (اتَّقُوا اللّهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (اعْلَمُوا), (اتَّقُوا) gibi. (أَنَّ اللّهَ شَدِيدُ) harfi te'kîd, mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (الْعِقَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَنَّ) ismi ve haberi, masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde.

Cümleler:

(أَتِمُّوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(أُحْصِرْتُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(مَا اسْتَيْسَرَ "واجب عليكم") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(اسْتَيْسَرَ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لاَ تَحْلِقُوا...) cümlesi, isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(الْهَدْيُ يَبْلُغَ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَن كَانَ مِنكُم...) cümlesi, (لَا تَحْلِقُوا) ye ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ مِنكُم...) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(بِهِ أَذًى) cümlesi, (كَانَ) nin haberine ma’tuf. Mahallen mansub.
(“عليه” فِدْيَةٌ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِذَا أَمِنتُمْ...) cümlesi, (مَن كَانَ مِنكُم...) cümlesine ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَمِنتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(مَن تَمَتَّعَ...) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(“عليه” مَا اسْتَيْسَرَ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(مَن لَمْ يَجِدْ) cümlesi, (مَن تَمَتَّعَ) ya ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ يَجِدْ) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(عليه صِيَامُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(رَجَعْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(تِلْكَ عَشَرَةٌ...) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(ذَلِكَ لِمَن لَمْ يَكُنْ) cümlesi, isti’nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ...) cümlesi, (مَن) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اتَّقُوا اللَّهَ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اعْلَمُوا) cümlesi, geçenkine ma’tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 197

اَلْحَجُّ اَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا
فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِى الْحَجِّ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللّٰهُ
وَتَزَوَّدُوا فَاِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوٰى وَاتَّقُونِ يَٓا اُولِى الْاَلْبَابِ ﴿١٩٧﴾

Îrâbı:

(الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ) mübteda, haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فَ) âtıfa. (مَن) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (فَرَضَ) fi’li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (فِيهِنَّ) cârr-mecrur, (فَرَضَ) ya müteallık. (الْحَجَّ) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) cevâbda vâkı. (لَا) nâfiye lilcins. (رَفَثَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لَا فُسُوقَ), (لَا رَفَثَ) gibi. (وَلَا جِدَالَ) de öyle. (فِي الْحَجِّ) cârr-mecrur, (لَا) ların mahzuf haberlerine müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi şart, câzim. (تَفْعَلُوا) nun mukaddem mef’ûlü, mahallen mansub. (تَفْعَلُوا)

fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنْ خَيْرٍ) cârr-mecrur, (مَا) den hâl olan mahzufe müteallık. (يَعْلَمْ) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللّٰهُ) lafzı celâl, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (تَزَوَّدُوا) fi'li mâzı ve fâili. Mef'ûlü mahzuf. (ما يبلغكم لسفركم) takdîrinde. (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّ خَيْرَ) harfi te'kîd ve ismi. (الزَّادِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (التَّقْوَى), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (اتَّقُونِ) fi'li emr ve fâili. (ن) vikâye için. Mahzuf olan (ي) mef'ûlü bih. (يَا) harfi nidâ. (أُولِي) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi müzekkere mülhak). (الأَلْبَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(الْحَجُّ أَشْهُرٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ فَرَضَ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(فَرَضَ فِيهِنَّ...) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(لاَ رَفَثَ وَلاَ فُسُوقَ وَلاَ جِدَالَ فِي الْحَجِّ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تَفْعَلُوا) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَعْلَمْهُ اللّٰهُ) cümlesi, şartın (فَ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَزَوَّدُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ خَيْرَ الزَّادِ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يَا أُولِي الأَلْبَابِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 198

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَبْتَغُوا فَضْلاً مِنْ رَبِّكُمْ فَاِذَا اَفَضْتُمْ
مِنْ عَرَفَاتٍ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَاذْكُرُوهُ
كَمَا هَدٰيكُمْ وَاِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الضَّٓالّ۪ينَ ﴿١٩٨﴾

Îrâbı:

(لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (جُنَاحٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَبْتَغُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فَضْلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (تَبْتَغُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ تَبْتَغُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (فِي) takdîrindeki harfi cerr ile mahallen mecrur. (جُنَاحٌ) nun mahzuf sıfatına müteallık.

(فَ) âtıfa. (إِذَا) şart anlamıyla birlikte gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. cevâbına müteallık. (أَفَضْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ عَرَفَاتٍ) cârr-mecrur, (أَفَضْتُمْ) e müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (اذْكُرُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (اذْكُرُوهُ) geçenki gibi. (كَ) harfi teşbih ve cerr. (مَا) harfi masdar. (هَدَاكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci.

(مَا هَدَاكُمْ) cümlesi masdar te'vîlinde (كَ) ile mahallen mecrur. (اذْكُرُوهُ) ye müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) muhaffefe, mühmele. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنْ قَبْلِ) cârr-mecrur, (الضَّآلِّينَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd ve (إِنْ) in muhaffefe olduğunu belli eden. (مِنَ الضَّآلِّينَ) cârr-mecrur, (كُنْتُمْ) ün mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَبْتَغُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَفَضْتُمْ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(اذْكُرُوا اللّٰهَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(اذْكُرُوهُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كُنْتُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 199

ثُمَّ اَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ اَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ اِنَّ
اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٩﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (أَفِيضُوا) fi'li emr ve fâili. (مِنْ حَيْثُ) cârr ve mahallen mecrur, (أَفِيضُوا) ye müteallık. (أَفَاضَ النَّاسُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (اسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) harfi te'kîd, mansub olan ismi ve merfu olan haberleri.

Cümleler:

(أَفِيضُوا) cümlesi, geçen âyetteki (اذْكُرُوا اللّٰهَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(أَفَاضَ النَّاسُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(اسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 200

فَاِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَذِكْرِكُمْ اٰبَاءَكُمْ اَوْ
اَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا اٰتِنَا فِى الدُّنْيَا وَمَا
لَهُ فِى الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ﴿٢٠٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِذَا) şart anlamıyla birlikte gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. cevâbına müteallık. (قَضَيْتُم) fi'li mâzı ve fâili. (مَنَاسِكَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (اذْكُرُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (كَذِكْرِ) cârr-mecrur, (ذكرًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آبَاءَ), masdar (ذِكْرِ) nin mef'ûlü bihi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) harfi atf. (أَشَدَّ), (ذِكْرِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (ذِكْراً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) isti'nâfiyye. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَن) ismi mavsul. muahhar mübteda, mahallen merfu. (يَقُولُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (رَبَّ) münâda, muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur –harfi nidâ mahzuf–. (آتِنَا) fi'li emr, düâ ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur, (آتِنَا) nin (نَا) sinden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (فِي الآخِرَةِ) cârr-mecrur, (خَلَاقٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (خَلَاقٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(...قَضَيْتُم) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(اذْكُرُوا اللّٰهَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(مِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَقُولُ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
Nidâ cümlesi ve cevâbı. Makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(آتِنَا فِي الدُّنْيَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(مَا لَهُ فِي الآخِرَةِ...) cümlesi, (مِنَ النَّاسِ مَن...) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 201

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى الْآخِرَةِ
حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنْهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَن يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا) geçen âyetteki gibi. (حَسَنَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (فِي الآخِرَةِ حَسَنَةً) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (قِنَا) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَذَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(مِنْهُم مَن يَقُولُ) cümlesi, geçen âyetteki (مِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(قِنَا عَذَابَ النَّارِ) cümlesi, (آتِنَا...) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 202

أُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِمَّا كَسَبُوا ۚ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠٢﴾

Îrâbı:

(أولَئِكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (لَهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (نَصِيبٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّا) cârr-mecrur, (نَصِيبٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (كَسَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ سَرِيعُ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (الْحِسَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(أولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَهُم نَصِيبٌ...) cümlesi, (أولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(كَسَبُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 203

وَاذْكُرُوا اللّٰهَ فٖى اَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فٖى يَوْمَيْنِ فَلَاۤ اِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَاَخَّرَ فَلَاۤ اِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقٰى وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوۤا اَنَّكُمْ اِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٠٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اذْكُرُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mansub olan mef'ûlü. (فِي أَيَّامٍ) cârr-mecrur, (اذْكُرُوا) ye müteallık. (مَعْدُودَاتٍ) sıfat, mavsufu olan (أَيَّامٍ) gibi mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (تَعَجَّلَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (فِي يَوْمَيْنِ) cârr-mecrur, (تَعَجَّلَ) ye müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâfiye lilcins. (إِثْمَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (مَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ) ma'tuf olduğu cümle gibi. (لِمَنِ) cârr-mecrur, (هو) takdîrindeki mübtedânın mahzuf haberine müteallık. (اتَّقٰى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا اللّٰهَ), (اذْكُرُوا اللّٰهَ) gibi. (وَ) âtıfa. (اعْلَمُوا) fi'li emr ve fâili. (أَنَّكُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (تُحْشَرُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

(أَنَّ) ismi ve haberi ile masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde.

Cümleler:

(اذْكُرُوا اللّٰهَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ تَعَجَّلَ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لَا إِثْمَ عَلَيْهِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
("هو" لِمَنِ اتَّقٰى) cümlesi, îtirâzıyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(اتَّقٰى) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اتَّقُوا اللّٰهَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(اعْلَمُوا) cümlesi, taleb cümlelerinden birine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تُحْشَرُونَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 204

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيُشْهِدُ
اللّٰهَ عَلٰى مَا فِى قَلْبِهِۙ وَهُوَ اَلَدُّ الْخِصَامِ ﴿٢٠٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مِنَ النَّاسِ مَن يُعْجِبُ) 200. âyetteki (مِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ) gibi. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَوْلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur, (مَن) e âid. (فِي الْحَيَاةِ) cârr-mecrur, (قَوْلُ) ye müteallık. (الدُّنْيَا) sıfat, mavsuf gibi mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) hâliyye. (يُشْهِدُ اللَّهَ) fi'li muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (عَلَى مَا) cârr-mecrur, (يُشْهِدُ) ye müteallık. (فِي قَلْبِ) cârr-mecrur, (مَا) nin mahzuf sılesine müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur, (مَن) e âid. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu, (مَن) e âid. (أَلَدُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْخِصَامِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(مِنَ النَّاسِ مَن...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ) cümlesi, (مَن) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُشْهِدُ اللَّهَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(هُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 205

وَاِذَا تَوَلّٰى سَعٰى فِى الْاَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ
وَالنَّسْلَۜ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ ﴿٢٠٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) şart analamıyla birlikte gelecek zaman için zarf. Mahallen mansub, cevâbı olan (سَعَى) ya müteallık. (تَوَلَّى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, geçen âyetteki (مَن) e âid. (سَعَى), (تَوَلَّى) gibi. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (سَعَى) ya müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُفْسِدَ) muzâri, gizli (أَن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, geçen âyetteki (مَن) e âid. (فِيهَا) cârr-mecrur, (سَعَى) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (يُهْلِكَ) ma'tuf olduğu (يُفْسِدَ) gibi. (الْحَرْثَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالنَّسْلَ) ma'tuf olduğu (الْحَرْثَ) gibi.

(أنْ يُفْسِدَ) ve (أنْ يُهْلِكَ) cümleleri, masdar te'vîllerinde (لِ) ile mahallen mecrurlar. (سَعَى) ye müteallıklar.

(وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لاَ) nâfiye. (يُحِبُّ الْفَسَادَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü, mansub. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci.

Cümleler:

(تَوَلّٰى) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(سَعٰى) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Geçen cümleler, şart-cevâb olarak geçen âyetteki (يُعْجِبُكَ) cümlesine ma'tuflar.
(يُفْسِدَ) cümlesi, (أنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُهْلِكَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ لاَ يُحِبُّ الْفَسَادَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يُحِبُّ الْفَسَادَ) cümlesi, lafzı celâl'ın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 206

وَاِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللّٰهَ اَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْاِثْمِ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ ؕ وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٢٠٦﴾

Îrâbı:

(وَإذَا) geçen âyetteki gibi. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul –nâibi fâil cümle olarak gelecek–. (لَهُ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (اتَّقِ اللّٰهَ) fi'li emr ve mef'ûlü. (أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (بِالْإِثْمِ) cârr-mecrur, (أَخَذَتْ) e müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (حَسْبُهُ جَهَنَّمُ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَ) mahzuf kasemin cevâbında vâkı. (بِئْسَ الْمِهَادُ) fi'li mâzı, câmid ve fâili.

Cümleler:

(...قِيلَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(اتَّقِ اللّٰهَ) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.
(أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(حَسْبُهُ جَهَنَّمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(بِئْسَ الْمِهَادُ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 207

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِى نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ ۜ
وَاللّٰهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠٧﴾

İrâbı:

(وَ) âtıfa. (مِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي) geçen 200. âyetteki (مِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ) gibi. (نَفْسَ) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur, (مَنْ) e âid. (ابْتِغَاءَ) mef’ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَرْضَاتِ اللّٰهِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) isti’nâfiyye. (اللّٰهُ رَؤُوفٌ) lafzatullâh, mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِالْعِبَادِ) cârr-mecrur, (رَؤُوفٌ) e müteallık.

Cümleler:

(مِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي) cümlesi, 200. âyetteki benzeri cümleye ma’tuf. İrâbda yeri yok.

(...يَشْرِي) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. İrâbda yeri yok.

(...اللّٰهُ رَؤُوفٌ) cümlesi, isti’nâfiyye. İrâbda yeri yok.

Âyet: 208

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا ادْخُلُوا فِى السِّلْمِ كَٓافَّةً ۖ وَلَا تَتَّبِعُوا
خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۜ اِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٠٨﴾

İrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّ) münâda müfred. Zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul. (أَيُّ) den bedel veya sıfatı, mahallen merfu veya mansub. (آمَنُوا) fi’li mâzı ve fâili. (ادْخُلُوا) fi’li emr ve fâili. (فِي السِّلْمِ) cârr-mecrur, (ادْخُلُوا) ye müteallık. (كَآفَّةً), (ادْخُلُوا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَتَّبِعُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (خُطُوَاتِ) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi’ müennes sâlim). (الشَّيْطَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّهُ) harfi te’kîd ve ismi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (عَدُوٌّ) den hâl olan mahzufe müteallık. (عَدُوٌّ مُبِينٌ), (إِنَّ) nin haberi ve haberin sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 209

فَاِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَتْكُمُ الْبَيِّنَاتُ فَاعْلَمُوا اَنَّ
اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٠٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (زَلَلْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (زَلَلْتُمْ) e müteallık. (مَا) harfi masdar. (جَاءَتْكُمُ الْبَيِّنَاتُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve merfu olan fâili.

(مَا جَاءَتْكُمُ...) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (اعْلَمُوا) fi'li emr ve fâili, (أَنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) harfi te'kîd mansub olan ismi ve merfu olan haberleri.

(أَنَّ) ismi ve haberi, masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde.

Cümleler:

(إِنْ زَلَلْتُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (ادْخُلُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(جَاءَتْكُمُ الْبَيِّنَاتُ) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اعْلَمُوا...) cümlesi, şartın (انتظروا) takdîrindeki cevâbın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 210

هَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّٓا اَنْ يَاْتِيَهُمُ اللّٰهُ فِى ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ
وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَقُضِىَ الْاَمْرُۜ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ ﴿٢١٠﴾

Îrâbı:

(هَلْ) nefy anlamında harfi istifhâm inkâri. (يَنظُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَأْتِيَ)

muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) mef’ûlü bih, mahallen mansub. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâili, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أن يَأْتِيَهُمُ اللّٰهُ) cümlesi, masdar te’vîlinde mef’ûlü bih. Mahallen mansub. (فِي ظُلَلٍ) ve (مِنَ الْغَمَامِ) cârr-mecrurlar, (يَأْتِيَ) ye müteallıklar. (وَ) âtıfa. (الْمَلاَئِكَةُ) lafzı celâla ma’tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti’nâfiyye veya âtıfa. (قُضِيَ الأَمْرُ) fi’li mâzı, mechul ve nâibi fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti’nâfiyye. (إِلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (تُرْجَعُ) ya müteallık. Bu fiil, muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (الأُمُورُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(يَنظُرُونَ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَأْتِيَهُمُ اللّٰهُ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قُضِيَ الأَمْرُ) cümlesi, isti’nâfiyye veya geçenkine ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(تُرْجَعُ الأُمُورُ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 211

سَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَمْ آتَيْنَاهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ وَمَنْ يُبَدِّلْ
نِعْمَةَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١١﴾

Îrâbı:

(سَلْ) fi’li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بَنِي) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi’ müzekkere mülhak). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (كَمْ) ismi istifham, çok sayıdan kinâye. Mukaddem ikinci mef’ûl, mahallen mansub. (آتَيْنَاهُمْ) fi’li mâzı, fâili ve birinci mef’ûlü. (مِنْ آيَةٍ), (كَمْ) in temyîzi. (مِنْ) zâide. (بَيِّنَةٍ), (آيَةٍ) e tâbi. Onun sıfatı. (وَ) isti’nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يُبَدِّلْ) fi’li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (نِعْمَةَ) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (يُبَدِّلْ) e müteallık. (مَا) harfi masdar. (جَاءَتْهُ) fi’li mâzı ve mef’ûlü. Fâili, müstetir zamir (هي).

(مَا جَاءَتْهُ) cümlesi, masdar te’vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ) harfi te’kîd, mansub olan ismi ve merfu olan haberi. (الْعِقَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(سَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آتَيْنَاهُمْ) cümlesi, tef'sîriyye veya isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ يُبَدِّلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللّٰهِ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(جَاءَتْهُ) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ...) cümlesi, mukadder cevâbın ta'lîli.

Âyet: 212

زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ
اٰمَنُوا ۘ وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ وَاللّٰهُ يَرْزُقُ
مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٢﴾

Îrâbı:

(زُيِّنَ) fi'li mâzı, mechul. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (زُيِّنَ) ye müteallık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الْحَيَاةُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدُّنْيَا) sıfatı, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (يَسْخَرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (يَسْخَرُونَ) ye müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul. mübteda, mahallen merfu. (اتَّقَوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَوْقَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. mahzuf olan habere müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَرْزُقُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَنْ) ismi mavsul. mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (رزقا) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın mahzuf sıfatına müteallık. (حِسَابٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(زُيِّنَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَسْخَرُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(الَّذِينَ اتَّقَوْا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(اتَّقَوْا) cümlesi, üçüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ يَرْزُقُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok. (مَنْ) e âid mef'ûl ile birlikte mahzuf, (رَزْقَهُ) takdîrinde.

Âyet: 213

كَانَ النَّاسُ اُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللّٰهُ النَّبِيّنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَۖ
وَاَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِيمَا اخْتَلَفُوا
فِيهِۜ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ اِلَّا الَّذِينَ اُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ
الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْۚ فَهَدَى اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ
مِنَ الْحَقِّ بِاِذْنِهِۜ وَاللّٰهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢١٣﴾

Îrâbı:

(كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً) fi'li mâzı, nâkıs, merfu olan ismi ve mansub olan haberi ile sıfatı. (فَ) âtıfa. (بَعَثَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ) mef'ûlü bih ve hâl, mansublar. Nasb alâmetleri (ي) ler. (ن) lar, müfredlerindeki tenvinlerden ıvazlar. (وَ) âtıfa. (مُنْذِرِينَ) ma'tuf olduğu (مُبَشِّرِينَ) gibi. (وَ) âtıfa. (أَنْزَلَ) fi'li mâzı. Müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَعَ) zarfı mekân, mef'ûlü fîh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْزَلَ) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (الْكِتَابَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَحْكُمَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a veya Peygambere râci. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِيمَا) cârr-mecrur, (يَحْكُمَ) ye müteallık. (اخْتَلَفُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (اخْتَلَفُوا) ye müteallık. (وَ) îtirâzıyye. (مَا) nâfiye. (اخْتَلَفَ) fi'li mâzı. (فِيهِ) cârr-mecrur, (اخْتَلَفَ) ye müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (الَّذِينَ) ismi mavsul. fâil, mahallen merfu. (أُوتُوهُ) fi'li mâzı, mechul, nâibi fâil ve mef'ûlü. (مِنْ

بَعْدِ) cârr-mecrur, (اخْتَلَفَ) ye müteallık. (مَا) harfi masdar. (جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ) fi’li mâzı, mef’ûlü ve fâili.

(مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ) cümlesi, masdar te’vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(بَغْياً) mef’ûlü lieclih veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَيْنَ) geçenki gibi. (بَغْياً) e müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (هَدَى اللّٰهُ) fi’li mâzı ve fâili. (الَّذِينَ) ismi mavsul. mef’ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi’li mâzı ve fâili. (لِمَا) cârr-mecrur, (هَدَى) ye müteallık. (اخْتَلَفُوا) geçenki gibi. (فِيهِ) cârr-mecrur, (اخْتَلَفُوا) ye müteallık. (مِنَ الْحَقِّ) cârr-mecrur, (فِيهِ) deki zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (الَّذِينَ آمَنُوا) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti’nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَهْدِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مَنْ) ismi mavsul. mef’ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh’a râci. (إِلَى) harfi cerr. (صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ) mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. Cârr-mecrurlar, (يَهْدِي) ye müteallıklar.

Cümleler:

(كَانَ النَّاسُ...) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(بَعَثَ اللّٰهُ...) cümlesi, mukadder (اخْتَلَفُوا فَبَعَثَ) cümlesine ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَنْزَلَ...) cümlesi, geçenkine ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَحْكُمَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اخْتَلَفُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا اخْتَلَفَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(أُوتُوهُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(جَاءَتْهُمُ) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هَدَى اللّٰهُ) cümlesi, ilk cümleye ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَهْدِي...) cümlesi, lafzı celâlin haberi. Mahallen merfu.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 214

اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَاْتِكُمْ مَثَلُ الَّذ۪ينَ خَلَوْا
مِنْ قَبْلِكُمْۜ مَسَّتْهُمُ الْبَاْسَٓاءُ وَالضَّرَّٓاءُ وَزُلْزِلُوا حَتّٰى يَقُولَ
الرَّسُولُ وَالَّذ۪ينَ اٰمَنُوا مَعَهُ مَتٰى نَصْرُ اللّٰهِۜ اَلَٓا اِنَّ نَصْرَ اللّٰهِ
قَر۪يبٌ ﴿٢١٤﴾

Îrâbı:

(أَمْ) istifham ve (بل) ma'nasında. (حَسِبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَدْخُلُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْجَنَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أن تَدْخُلُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَسِبَ) nin iki mef'ûlü yerinde.

(و) hâliyye. (لَمَّا) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَاْتِ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illet (ي) nin hazfi. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مَثَلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul. muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (خَلَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (خَلَوْا) e müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَسَّتْهُمُ الْبَاْسَاءُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (وَ) âtıfa. (الضَّرَّاءُ) ma'tuf olduğu (الْبَاْسَاءُ) gibi. (وَ) âtıfa. (زُلْزِلُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَقُولَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (الرَّسُولُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أن يَقُولَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَتَّى) ile mahallen mecrur. (زُلْزِلُوا) ye müteallık.

(و) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul, (الرَّسُولُ) ye ma'tuf, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آمَنُوا) ye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَتَى) ismi istifhâm. Zarfı zaman olarak mahallen mansub, mukaddem mahzuf habere müteallık. (نَصْرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ألا) edâtı tenbih. (إنَّ نَصْرَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (اللّهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَرِيبٌ), (إنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(حَسِبْتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَدْخُلُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَمَّا يَأْتِكُم مَثَلُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(خَلَوْا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya tefsîri. Îrâbda yeri yok.
(زُلْزِلُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَقُولَ الرَّسُولُ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا مَعَهُ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَتَى نَصْرُ اللَّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni istifhamın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 215

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ فَلِلْوَالِدَيْنِ
وَالْأَقْرَبِينَ وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا تَفْعَلُوا
مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢١٥﴾

Îrâbı:

(يَسْأَلُونَكَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (مَا) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (ذَا) ismi işâret veya ismi mavsul. haber, mahallen merfu. –Bu ikisi, (مَاذَا) şeklinde bir olarak "ismi istifham" diye de Îrâb olunur–. (يُنْفِقُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi şart, câzim. (أنفقتم) ün mukaddem mef'ûlü. Bu kelime, fi'li mâzı ve fâili, fi'li şart, mahallen meczum. (مِنْ خَيْرٍ) cârr-mecrur, (مَا) nin temyîzi. (فَ) cevâbda vâkı. (لِلْوَالِدَيْنِ) cârr-mecrur, (ماله) takdîrindeki mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (وَالأَقْرَبِينَ وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ), (و) larla (الْوَالِدَيْنِ) ye ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri sıra ile (ي), mukadder kesre, açık kesreler. (السَّبِيلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (و) âtıfa. (مَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ), (مَا أَنفَقْتُم مِنْ خَيْرٍ) gibi. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık.

Cümleler:

(يَسْأَلُونَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَاذَا...) cümlesi, ikinci mef'ûl. Mahallen mansub.
(يُنْفِقُونَ) cümlesi, (ذَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(مَا أَنْفَقْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(“ماله” لِلْوَالِدَيْنِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنَّ اللّٰهَ بِهِ عَلِيمٌ) cümlesi, ikinci şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 216

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَكُمْ ۚ وَعَسٰٓى اَنْ تَكْرَهُوا
شَيْـًٔا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ۚ وَعَسٰٓى اَنْ تُحِبُّوا شَيْـًٔا وَهُوَ شَرٌّ
لَكُمْ ۗ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۟ ﴿٢١٦﴾

Îrâbı:

(كُتِبَ) fi'li mâzı, mechul. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (كُتِبَ) ye mütealık. (الْقِتَالُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (و) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (كُرْهٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (كُرْهٌ) e müteallık. (و) isti'nâfiyye. (عَسَى) fi'li mâzı, tâm, câmid. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَكْرَهُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ) geçen cümle gibi. (و) âtıfa. (عَسَى أن تُحِبُّوا شَيْئاً وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ) geçenler gibi. (و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْلَمُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (و) âtıfa. (أنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لاَ) nâfiye. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...كُتِبَ عَلَيْكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...وَهُوَ كُرْهٌ لَكُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(عَسَى أن تَكْرَهُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أن تَكْرَهُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin fâili. Mahallen merfu.
(هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ) cümlesi, (شَيْئاً) den hâl. Mahallen mansub.
(عَسَى أن تُحِبُّوا) cümlesi, geçen (...عَسَى) ye ma'tuf. Mahallen merfu.
(...أن تُحِبُّوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin fâili. Mahallen merfu.
(هُوَ شَرٌّ لَكُمْ) cümlesi, ikinci (شَيْئاً) den hâl. Mahallen mansub.
(اللّٰهُ يَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَعْلَمُ) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.

(أَنْتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, geçen (اللّٰهُ يَعْلَمُ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. (لاَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 217

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِۜ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌۜ
وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاِخْرَاجُ
اَهْلِهِ مِنْهُ اَكْبَرُ عِنْدَ اللّٰهِۚ وَالْفِتْنَةُ اَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِۜ وَلَا
يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ حَتّٰى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ اِنِ اسْتَطَاعُواۜ
وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَاُو۬لٰٓئِكَ حَبِطَتْ
اَعْمَالُهُمْ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِۚ وَاُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِۚ
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٧﴾

Îrâbı:

(يَسْأَلُونَكَ) bir önceki âyetteki gibi. (عَنِ الشَّهْرِ) cârr-mecrur, (يَسْأَلُونَ) ye müteallık. (الْحَرَامِ) sıfat, mavsufu (الشَّهْرِ) gibi. (قِتَالٍ), (الشَّهْرِ) den bedeli iştimâl, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِيهِ) cârr-mecrur, (قِتَالٍ) e müteallık. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (قِتَالٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِيهِ) cârr-mecrur, (قِتَالٌ) e müteallık. (كَبِيرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (و) âtıfa. (صَدٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَنْ سَبِيلِ) cârr-mecrur, (صَدٌّ) e müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (و) âtıfa. (كُفْرٌ) ma'tuf olduğu (صَدٌّ) gibi. (بِهِ) cârr-mecrur, (كُفْرٌ) e müteallık. (و) âtıfa. (الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ), (سَبِيلِ) ye ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (و) âtıfa. (إِخْرَاجُ) ma'tuf olduğu (صَدٌّ) gibi. (أَهْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (إِخْرَاجُ) ye müteallık. (أَكْبَرُ), (صَدٌّ) ün haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) geçenki gibi. (و) âtıfa. (الْفِتْنَةُ أَكْبَرُ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (مِنَ الْقَتْلِ) cârr-mecrur, (أَكْبَرُ) ye müteallık. (و) isti'nâfiyye. (لاَ) nâfiye. (يَزَالُونَ) muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu.

(و) ismi. (يُقَاتِلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَرُدُّوا) muzâri, gizli (أَن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَن يَرُدُّوكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَتَّى) ile mahallen mecrur. (يُقَاتِلُونَ) ye müteallık.

(عَن دِينِ) cârr-mecrur, (يَرُدُّوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh. (إِنِ اسْتَطَاعُوا) harfi şart, câzim ve fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (و) fâili. (و) isti'nâfiyye. (مَن) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَرْتَدِدْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (يَرْتَدِدْ) in fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (عَن دِينِ) cârr-mecrur, (يَرْتَدِدْ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَـ) âtıfa. (يَمُتْ) muzâri, (يَرْتَدِدْ) e ma'tuf, meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (و) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (كَافِرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَـ) cevâbda vâkı. (أُولَاءِ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (كَ) harfi hıtab. (حَبِطَتْ) fi'li mâzı. (أَعْمَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur, (حَبِطَتْ) e müteallık. (و) âtıfa. (الآخِرَةِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (و) âtıfa. (أُولَئِكَ) geçenki gibi. (أَصْحَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَالِدُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(...يَسْأَلُونَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...قِتَالٌ فِيهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...صَدٌّ عَن سَبِيلِ) ve (الْفِتْنَةُ أَكْبَرُ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen mansublar.
(لَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُقَاتِلُونَكُمْ) cümlesi, (لَا يَزَالُونَ) nin haberi. Mahallen mansub.
(يَرُدُّوكُمْ) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اسْتَطَاعُوا) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(مَن يَرْتَدِدْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَرْتَدِدْ) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(يَمُتْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(هُوَ كَافِرٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...أُولَئِكَ حَبِطَتْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(أُولَئِكَ أَصْحَابُ...) cümlesi, (أُولَئِكَ حَبِطَتْ) a ma'tuf. Mahallen meczum.
(هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 218

اِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ ۙ
اُولٰٓئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللّٰهِ ط وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢١٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (و) âtıfa. (الَّذِينَ) geçenkine ma'tuf, mahallen mansub. (هَاجَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (و) âtıfa. (جَاهَدُوا) ma'tuf olduğu (هَاجَرُوا) gibi. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (جَاهَدُوا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أُولَئِكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (يَرْجُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (رَحْمَتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) geçenki gibi. (و) isti'nâfiyye. (اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هَاجَرُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(جَاهَدُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أُولَئِكَ يَرْجُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَرْجُونَ رَحْمَتَ...) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(اللَّهُ غَفُورٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 219

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ط قُلْ فِيهِمَٓا اِثْمٌ كَبِيرٌ
وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ ز وَاِثْمُهُمَٓا اَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا ط وَيَسْـَٔلُونَكَ
مَاذَا يُنْفِقُونَ ط قُلِ الْعَفْوَ ط كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيَاتِ
لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ۙ ﴿٢١٩﴾

Îrâbı:

(يَسْئَلُونَكَ) muzâri, fâili ve mef’ûlü. (عَنِ الْخَمْرِ) cârr-mecrur, (يَسْئَلُونَ) ye müteallık. (و) âtıfa. (الْمَيْسِرِ) ma’tuf olduğu (الْخَمْرِ) gibi. (قُلْ) fi’li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِيهِمَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (إِثْمٌ كَبِيرٌ) mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (و) âtıfa. (مَنَافِعُ) ma’tuf olduğu (إِثْمٌ) gibi. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (مَنَافِعُ) nun mahzuf sıfatına müteallık. (و) îtirâzıyye veya hâliyye. (إِثْمُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَكْبَرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ نَفْعِ) cârr-mecrur, (أَكْبَرُ) ye müteallık. (مِنْ نَفْعِ) geçenki gibi. (و) âtıfa. (يَسْئَلُونَكَ) başdaki gibi. (مَاذَا) ismi istifhâm. Mukaddem mef’ûl, mahallen mansub –(مَا) ile (ذَا) nin ayrı da Îrâbları câizdir–. (يُنْفِقُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (قُلْ) geçenki gibi. (الْعَفْوَ), (أنفقوا) takdîrindeki fi’lin mef’ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (بيناً) takdîrindeki mef’ûlü mutlaka müteallık. (يُبَيِّنُ اللّٰهُ) muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (يُبَيِّنُ) ye müteallık. (الْاٰيَاتِ) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi’ müennes şâlim). (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تَتَفَكَّرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...يَسْئَلُونَكَ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قُلْ) cümlesi, isti’nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(فِيهِمَا إِثْمٌ) cümlesi, makûlül’kavl. Mahallen mansub.
(إِثْمُهُمَا أَكْبَرُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
İkinci (يَسْئَلُونَكَ) cümlesi, öncekine ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُنْفِقُونَ) cümlesi, mef’ûlü bih. Mahallen mansub.
İkinci (قُلْ) cümlesi, isti’nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(الْعَفْوَ "أنفقوا") cümlesi, makûlül’kavl. Mahallen mansub.
(يُبَيِّنُ اللّٰهُ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ) cümlesi, ta’lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَتَفَكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّكُمْ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 220

فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِۜ وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْيَتَامٰىۜ قُلْ اِصْلَاحٌ لَهُمْ
خَيْرٌۜ وَاِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَاِخْوَانُكُمْۜ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ
الْمُصْلِحِۜ وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ لَاَعْنَتَكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٠﴾

Îrâbı:

(**فِي الدُّنْيَا**) cârr-mecrur, geçen âyetteki (**تَتَفَكَّرُونَ**) ye müteallık. (**و**) âtıfa. (**الآخِرَةِ**) ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**و**) âtıfa. (**يَسْأَلُونَكَ**) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (**عَنِ الْيَتَامَى**) cârr-mecrur, (**يَسْأَلُونَ**) ye müteallık. Cerr alâmeti mukadder kesre. (**قُلْ**) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (**أنت**). (**إِصْلاَحٌ**) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**لَهُمْ**) cârr-mecrur, (**إِصْلاَحٌ**) a müteallık. (**خَيْرٌ**) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (**و**) âtıfa. (**إِنْ**) harfi şart, câzim. (**تُخَالِطُوا**) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) fâili. (**هُمْ**) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (**فَ**) şartın cevâbında vâkı. (**إِخْوَانُ**), (**هُم**) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (**كُمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**و**) isti'nâfiyye. (**اللّٰهُ**) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**يَعْلَمُ**) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (**الْمُفْسِدَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**مِنَ الْمُصْلِحِ**) cârr-mecrur, (**يَعْلَمُ**) ye müteallık. (**و**) âtıfa. (**لَوْ**) harfi imtina' limtina'şartıyye. (**شَاءَ اللّٰهُ**) fi'li mâzı ve fâili. (**ل**) harfi te'kîd, şartın cevâbında vâkı. (**أَعْنَتَكُمْ**) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (**إِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ**) harfi te'kîd, mansub olan ismi ve merfu olan haberleri.

Cümleler:

(**يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَى**) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(**قُلْ**...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(**إِصْلاَحٌ لَهُمْ**...) cümlesi, (**قُلْ**) ün mef'ûlü. Mahallen mansub.
(**إِنْ تُخَالِطُوهُمْ**) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(**هُم" إِخْوَانُكُمْ**") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(**اللّٰهُ يَعْلَمُ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**يَعْلَمُ**) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.
(**لَوْ شَاءَ اللّٰهُ**) cümlesi, bir önceki isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(**أَعْنَتَكُمْ**) cümlesi, (**لَوْ**) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(**إِنَّ اللّٰهَ عَزِيزٌ**...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 221

وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتّٰى يُؤْمِنَّ ؕ وَلَاَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ
مُشْرِكَةٍ وَلَوْ اَعْجَبَتْكُمْ ۚ وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتّٰى يُؤْمِنُوا ؕ
وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ وَلَوْ اَعْجَبَكُمْ ؕ اُولٰٓئِكَ يَدْعُونَ اِلَى
النَّارِ ۚ وَاللّٰهُ يَدْعُوا اِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِاِذْنِهِ ۚ وَيُبَيِّنُ اٰيَاتِهِ
لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ؏ ﴿٢٢١﴾

Îrâbı:

(و) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تَنكِحُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْمُشْرِكَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يُؤْمِنَّ) fi'li muzâri, mebni, gizli (أن) ile mahallen mansub. (ن) zamir, fâil, mahallen merfu.

(أن يُؤْمِنَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَتَّى) ile mahallen mecrur. (تَنكِحُوا) ya müteallık.

(و) isti'nâfiyye. (ل) harfi te'kîd. (أَمَةٌ مُؤْمِنَةٌ) mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ مُشْرِكَةٍ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (و) hâliyye. (لَوْ) harfi imtina'. (أَعْجَبَتْكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مُشْرِكَةٍ) e râci. (و) âtıfa. (لَا تُنكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا) baştaki cümle gibi. (و) isti'nâfiyye. (لَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ) geçenki gibi. (أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (يَدْعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَى النَّارِ) cârr-mecrur, (يَدْعُونَ) ye müteallık. (و) âtıfa. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَدْعُوا) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِلَى الْجَنَّةِ) cârr-mecrur, (يَدْعُوا) ye müteallık. (و) âtıfa. (الْمَغْفِرَةِ) ma'tuf olduğu (الْجَنَّةِ) gibi. (بإِذْنِ) cârr-mecrur, (يَدْعُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) âtıfa. (يُبَيِّنُ آيَاتِ) muzâri, merfu ve mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (يُبَيِّنُ) ye müteallık. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve ismi. (يَتَذَكَّرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لاَ تَنكِحُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُؤْمِنَّ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أمَةٌ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(أعْجَبَتْكُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. (لَوْ) in cevâbı mahzuf.
(عَبْدٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(أعْجَبَكُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. (لَوْ) in cevâbı mahzuf.
(لاَ تُنكِحُوا الْمُشرِكِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُؤْمِنُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أولَئِكَ يَدْعُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَدْعُونَ إلَى النَّارِ) cümlesi, (أولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(اللَّهُ يَدْعُوا) cümlesi, bir önceki isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَدْعُوا إلَى الْجَنَّةِ) cümlesi, lafzı celâlin haberi. Mahallen merfu.
(يُبَيِّنُ آيَاتِهِ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يَتَذَكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّهُمْ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 222

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ ؕ قُلْ هُوَ اَذًى ۙ فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ
فِي الْمَحِيضِ ۙ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتّٰى يَطْهُرْنَ ۚ فَاِذَا تَطَهَّرْنَ
فَاْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ اَمَرَكُمُ اللّٰهُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ
وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يَسْألُونَكَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (عَنِ الْمَحِيضِ) cârr-mecrur, (يَسْألُونَ) ye müteallık. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنتَ). (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (أذًى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اعْتَزِلُوا) fi'li emr ve fâili. (النِّسَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الْمَحِيضِ) cârr-mecrur, (اعْتَزِلُوا) ye müteallık. (و) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَقْرَبُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نَ) un hazfi. (و) fâili. (هُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَطْهُرْنَ) muzâri, mebni, gizli (أن) ile mahallen mansub. (ن) Cemi müennes zamiri fâil, mahallen merfu.

(أن يَطْهُرْنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَتّٰى) ile mahallen mecrur. (تَقْرَبُوا) ye müteallık.

(فَ) isti'nâfiyye. (إذَا) şart anlamıyla birlikte gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (تَطَهَّرْنَ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) cevâbda vâkı. (ائْتُوهُنَّ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (مِنْ حَيْثُ) cârr ve zamme üzere mebni olan mahallen mecrur, (ائْتُوا) ye müteallık. (أَمَرَكُمُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (التَّوَّابِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (يُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ) ma'tuf olduğu cümle gibi.

Cümleler:

(يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ) cümlesi, 217. âyetin başına ma'tuf olduğu cümle gibi.

(قُلْ...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(هُوَ أَذًى) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(اعْتَزِلُوا النِّسَاءَ) cümlesi, mukadder (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لَا تَقْرَبُوهُنَّ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَطْهُرْنَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(تَطَهَّرْنَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(ائْتُوهُنَّ) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(أَمَرَكُمُ اللّٰهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يُحِبُّ التَّوَّابِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(يُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 223

نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ اَنّٰى شِئْتُمْ وَقَدِّمُوا
لِاَنْفُسِكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوا اَنَّكُمْ مُلَاقُوهُ وَبَشِّرِ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٣﴾

İrâbı:

(نِسَآءُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَرْثٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (حَرْثٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ائْتُوا) fi'li emr ve fâili. (حَرْثَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنَّى); (كيف), (أين) ve (متي) ma'nalarında zarfdır. (ائْتُوا) ye müteallık. (شِئْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (قَدِّمُوا) fi'li emr ve fâili. (لأنفُس) cârr-mecrur, (قَدِّمُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) isti'nâfiyye. (اعْلَمُوا) fi'li emr ve fâili. (أَنَّكُم) harfi te'kîd ve ismi. (مُلاَقُوا), (أَنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و). Tenvinden ıvaz olan (ن) izâfet için mahzuf. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَشِّرِ) fi'li emr, sükûn üzere mebni, kesre ârıza. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(نِسَآؤُكُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. İrâbda yeri yok.
(فَأْتُوا...) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(قَدِّمُوا...) ve (اتَّقُوا اللّٰهَ) cümleleri geçenkine ma'tuflar. Mahallen meczumlar.
(اعْلَمُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. İrâbda yeri yok.
(أَنَّكُم...) cümlesi, masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde.
(بَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ) cümlesi, (اعْلَمُوا) cümlesine ma'tuf. İrâbda yeri yok.

Âyet: 224

وَلَا تَجْعَلُوا اللّٰهَ عُرْضَةً لِاَيْمَانِكُمْ اَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا
وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِۜ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٤﴾

İrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَجْعَلُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (اللّٰهَ) lafzı celâl, birinci, (عُرْضَةً) ikinci mef'ûl, mansublar. Nasb alâmeti fethalar. (لِأَيْمَان) cârr-mecrur, (عُرْضَةً) e müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَبَرُّوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أن تَبَرُّوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَيْمَان) den bedel. Mahallen mecrur.

(وَتَتَّقُوا) ile (وَتُصْلِحُوا) ma'tuf oldukları (أَنْ تَبَرُّوا) gibiler. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُصْلِحُوا) ya müteallık. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) lafzı celâl mübteda, diğerleri haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(لَا تَجْعَلُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَبَرُّوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَتَّقُوا) ve (تُصْلِحُوا) cümleleri, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yerleri yok.
(اللّٰهُ سَمِيعٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 225

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ بِاللَّغْوِ فٖى اَيْمَانِكُمْ وَلٰكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ
بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ ۜ وَاللّٰهُ غَفُورٌ حَلٖيمٌ ﴿٢٢٥﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye. (يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ) fi'li muzâri, mef'ûlü ve fâili. (بِاللَّغْوِ) câr-mecrur, (يُؤَاخِذُ) ye müteallık. (فِي أَيْمَانِ) câr-mecrur, (اللَّغْوِ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrâk. (يُؤَاخِذُكُمْ) geçenki gibi. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِمَا) câr-mecrur, (يُؤَاخِذُ) ye müteallık. (كَسَبَتْ قُلُوبُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
İkinci (يُؤَاخِذُكُمْ) cümlesi, geçene ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ غَفُورٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 226

لِلَّذٖينَ يُؤْلُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرَبُّصُ اَرْبَعَةِ اَشْهُرٍ ۚ فَاِنْ فَاۤؤُ
فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحٖيمٌ ﴿٢٢٦﴾

Îrâbı:

(لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (يُؤْلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (مِن نِسَآءِ) cârr-mecrur, (يُؤْلُونَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَرَبُّصُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (فَآؤُوا) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (و) fâili. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) harfi te'kîd, mansub olan ismi ile merfu olan haberleri.

Cümleler:

(يُؤْلُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لِلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِن نِسَآئِهِمْ تَرَبُّصُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(فَآؤُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ...) cümlesi, şartın mahzuf cevâbının ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 227

وَاِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَاِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (عَزَمُوا) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (الطَّلَاقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(عَزَمُوا الطَّلَاقَ) cümlesi, geçen âyetteki (فَآؤُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 228

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِاَنْفُسِهِنَّ ثَلٰثَةَ قُرُوٓءٍ ط وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ
اَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللّٰهُ فٖٓي اَرْحَامِهِنَّ اِنْ كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللّٰهِ
وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ط وَبُعُولَتُهُنَّ اَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فٖي ذٰلِكَ اِنْ اَرَادُٓوا
اِصْلَاحًا ط وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذٖي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ص وَلِلرِّجَالِ

عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ۜ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الْمُطَلَّقَاتُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَتَرَبَّصْنَ) muzâri, mebni. (ن) fâil, mahallen merfu. (بِأَنْفُسِ) cârr-mecrur, (يَتَرَبَّصْنَ) ye müteallık. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثَلَاثَةَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُرُوءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَحِلُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُنَّ) cârr-mecrur, (يَحِلُّ) ye müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَكْتُمْنَ) muzâri, mebni. Mahallen mansub. (ن) fâil, mahallen merfu.

(أَنْ يَكْتُمْنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَحِلُّ) nün fâili. Mahallen merfu. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (خَلَقَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (فِي أَرْحَامِ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنَّ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. (ن) ismi, mahallen merfu. (يُؤْمِنَّ) muzâri mebni. (ن) fâili, mahallen merfu. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنَّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْيَوْمِ الْآخِرِ) lafzı celâla ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (بُعُولَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَحَقُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِرَدِّ) cârr-mecrur, (أَحَقُّ) ya müteallık. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي ذٰلِكَ) cârr-mecrur, (أَحَقُّ) ya müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَرَادُوا) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (و) fâili. (إِصْلَاحاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (و) âtıfa. (لَهُنَّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِثْلُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِي) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَيْهِنَّ) cârr-mecrur, (الَّذِي) nin mahzuf sılesine müteallık. (بِالْمَعْرُوفِ) cârr-mecrur, (مِثْلُ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (و) âtıfa. (لِلرِّجَالِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَلَيْهِنَّ) cârr-mecrur, (دَرَجَةٌ) den hâl olan mahzufe müteallık. (دَرَجَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) lafzı celâl, mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(الْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ) cümlesi, bir önceki âyetteki (لِلَّذِينَ يُؤْلُونَ) ye veya (فَآؤُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَتَرَبَّصْنَ) cümlesi, (الْمُطَلَّقَاتُ) nün haberi. Mahallen merfu.

(لَا يَحِلُّ لَهُنَّ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَكْتُمْنَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(خَلَقَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كُنَّ يُؤْمِنَّ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(يُؤْمِنَّ...) cümlesi, (كُنَّ) nin haberi. Mahallen mansub.
(بُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَرَادُوا إِصْلَاحاً) cümlesi îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Cevâb mahzuf.
(لَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ...) cümlesi de ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ عَزِيزٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 229

اَلطَّلَاقُ مَرَّتَانِۖ فَاِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ اَوْ تَسْرِيحٌ بِاِحْسَانٍۜ وَلَا
يَحِلُّ لَكُمْ اَنْ تَاْخُذُوا مِمَّٓا اٰتَيْتُمُوهُنَّ شَيْـًٔا اِلَّٓا اَنْ يَخَافَٓا اَلَّا
يُق۪يمَا حُدُودَ اللّٰهِۜ فَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا يُق۪يمَا حُدُودَ اللّٰهِۙ فَلَا جُنَاحَ
عَلَيْهِمَا ف۪يمَا افْتَدَتْ بِه۪ۜ تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ فَلَا تَعْتَدُوهَاۚ
وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللّٰهِ فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٢٩﴾

Îrâbı:

(الطَّلَاقُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَرَّتَانِ) haber, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (فَـ) âtıfa. (إِمْسَاكٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (واجب عليكم) takdîrindeki mukaddem haber mahzuf. (بِمَعْرُوفٍ) cârr-mecrur, (إِمْسَاكٌ) e müteallık. (أَوْ) harfi atf. (تَسْرِيحٌ) ma'tuf olduğu (إِمْسَاكٌ) gibi. (بِإِحْسَانٍ) cârr-mecrur, (تَسْرِيحٌ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَحِلُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يَحِلُّ) ye müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَأْخُذُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِمَّا) cârr-mecrur, (شَيْئاً) den hâl olan mahzufe müteallık. (آتَيْتُمُوهُنَّ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (و) zâide, işba' için. (شَيْئاً), (تَأْخُذُوا) nün mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آتَيْتُمُوهُنَّ) nin ikinci mef'ûlü mahzuf, (إِيَّاه) takdîrinde.

(أَنْ تَأْخُذُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَحِلُّ) nün fâili. Mahallen merfu.
(إِلَّا) edâtı istisna. (أَنْ) harfi masdar ve nasb, (يَخَافَا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أن يَخَافَا) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesna mahallen mansub veya mahzuf harfi cerr ile mahallen mecrur. Mahzuf müstesnaya müteallık.

(أن) harfi masdar ve nasb. (لا) nâfiye. (يُقِيمَا), (يَخَافَا) gibi. (حُدُودَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(ألاَّ يُقِيمَا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَخَافَا) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(فَـ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (خِفْتُمْ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum ve fâili. (ألاَّ يُقِيمَا حُدُودَ اللّٰهِ) geçenki gibi.

Müvvel masdar da aynı ancak (خِفْتُمْ) ün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(فَـ) şartın cevâbında vâkı. (لا) nâfiye lilcins. (جُنَاحَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (عَلَيْهِمَا) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (فِيمَا) cârr-mecrur, mahzuf olan habere müteallık. (افْتَدَتْ) fi'li mâzı. (بِهِ) cârr-mecrur, (افْتَدَتْ) e müteallık. (تِلْكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (حُدُودُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَـ) cevâbda vâkı. (لا) nâhiye, câzime. (تَعْتَدُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (و) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَتَعَدَّ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (حُدُودَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَـ) cevâbda vâkı. (أولَئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (هُمْ) zamîri fasl. (الظَّالِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(الطَّلاَقُ مَرَّتَانِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
("عليكم" إِمْسَاكٌ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يَحِلُّ...) cümlesi, âyetin ilk cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَأْخُذُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آتَيْتُمُوهُنَّ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَخَافَا) cümlesi, ikinci (أن) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُقِيمَا) cümlesi, üçüncü (أن) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(خِفْتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُقِيمَا) cümlesi, dördüncü (أن) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لاَ جُنَاحَ عَلَيْهِمَا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(افْتَدَتْ بِهِ) cümlesi (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا تَعْتَدُوهَا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(مَنْ يَتَعَدَّ...) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَتَعَدَّ...) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(أُولٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 230

فَانْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدُ حَتّٰى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ ۗ فَانْ
طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا اَنْ يَتَرَاجَعَا اِنْ ظَنَّا اَنْ يُقِيمَا
حُدُودَ اللّٰهِ ۗ وَتِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٣٠﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (طَلَّقَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, mukadder (زوج) e râci. (فَ) cevâbda vâkı. (لَا) nâfiye. (تَحِلُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (هي) mukadder (زوجة) e râci. (لَهُ) ve (مِنْ بَعْدُ) cârr-mecrurlar, (تَحِلُّ) ye müteallıklar. (بَعْدُ) zamme üzere mebni. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr, (إلا) anlamında. (تَنْكِحَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (هي). (زَوْجاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (غَيْرَ) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن تَنْكِحَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَتَّى) ile mahallen mecrur. (تَحِلُّ) ye müteallık.

(فَ) âtıfa. (إِنْ طَلَّقَهَا) baştaki gibi. Fâili, müstetir zamir, ikinci (زوج) e râci. (فَ) cevâbda vâkı. (لَا) nâfiye lilcins. (جُنَاحَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (عَلَيْهِمَا) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَتَرَاجَعَا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (ا) fâili.

(أن يَتَرَاجَعَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (في) ile mahallen mecrur. (لَا) nın mahzuf haberine müteallık.

(إن) harfi şart, câzim. (ظَنَّا) fi'li mâzı ve fi'li, fi'li şart, mahallen meczum. (أن يُقِيمَا), (أن يَتَرَاجَعَا) gibi. (حُدُودَ) mef'ûlü bih, mansub. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur.

(أن يُقِيمَا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (ظَنَّ) nin iki mef'ûlü yerinde.

(وَ) âtıfa. (تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ) geçen âyetteki gibi. (يُبَيِّنُهَا) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لِقَوْمٍ) cârr-mecrur, (يُبَيِّنُ) ye müteallık. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(طَلَّقَهَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَحِلُّ) cümlesi, (هي) takdîrindeki mübtedanın haberi. Mahallen merfu.
(لَا تَحِلُّ "هي") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تَنْكِحَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
İkinci (طَلَّقَهَا) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يَتَرَاجَعَا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ظَنَّا) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Cevâb cümlesi mahzuf.
(يُقِيمَا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُبَيِّنُهَا) cümlesi, (حُدُودُ اللّٰهِ) den hâl. Mahallen mansub.
(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (قَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 231

وَاِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَٓاءَ فَبَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَاَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ اَوْ
سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا لِتَعْتَدُواۚ وَمَنْ يَفْعَلْ
ذٰلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُۜ وَلَا تَتَّخِذُٓوا اٰيَاتِ اللّٰهِ هُزُوًاۘ وَاذْكُرُوا
نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَمَٓا اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ
يَعِظُكُمْ بِهٖۜ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُٓوا اَنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلٖيمٌ ﴿٢٣١﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (إِذَا) şart anlamıyla birlikte gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. cevâbına müteallık. (طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ) fi'li mâzı, fâili ve mansub olan mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (بَلَغْنَ أَجَلَ) fi'li mâzı, fâili ve mansub olan mef'ûlü. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (أَمْسِكُوهُنَّ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (بِمَعْرُوفٍ) cârr-mecrur, (أَمْسِكُوا) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (أَوْ) harfi atf.

(سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ) matuf olduğu geçen cümle gibi. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تُمْسِكُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُنَّ) mef’ûlü bih, mahallen mansub. (ضِرَاراً) mef’ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ل) harfi ta’lîl ve cerr. (تَعْتَدُوا) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أن تَعْتَدُوا...) cümlesi, masdar te’vîlinde (ل) ile mahallen mecrur. (ضِرَاراً) a müteallık.

(و) isti’nâfiyye. (مَن) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَفْعَلْ) fi’li muzâri, fi’li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (ذَلِكَ) ismi işâret. mef’ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (ظَلَمَ نَفْسَ) fi’li mâzı ve mansub olan mef’ûlü. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti’nâfiyye. (لَا تَتَّخِذُوا), (لَا تُمْسِكُوا) gibi. (آيَاتِ) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi’ müennes sâlim). (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُزُواً) ikinci mef’ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (اذْكُرُوا) fi’li emr ve fâili. (نِعْمَتَ) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (نِعْمَتَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul. ma’tuf olduğu (نِعْمَتَ) gibi. (أَنزَلَ) fi’li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh’a râci. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أَنزَلَ) ye müteallık. (مِنَ الْكِتَابِ) cârr-mecrur, (أَنزَلَ) nin (ه) takdîrindeki mef’ûlünden hâl olan mahzufe müteallık. (وَالْحِكْمَةِ) ma’tuf olduğu (الْكِتَابِ) gibi. (يَعِظُكُم) muzâri ve mef’ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh’a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَعِظُ) ye müteallık. (وَ) isti’nâfiyye. (اتَّقُوا اللّٰهَ) fi’li emr, fâili ve mansub olan mef’ûlü. (وَ) âtıfa. (اعْلَمُوا) fi’li emr ve fâili. (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te’kîd ve mansub olan ismi. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin haberi ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَنَّ) cümlesi, ismiyle ve haberiyle, masdar te’vîlinde (اعْلَمُوا) nun iki mef’ûlü yerinde.

Cümleler:

(طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(بَلَغْنَ...) cümlesi, geçenkine ma’tuf. Mahallen mecrur.

(أَمْسِكُوهُنَّ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(سَرِّحُوهُنَّ) ve (لَا تُمْسِكُوهُنَّ) cümleleri, geçenkine ma’tuf. Îrâbda yerleri yok.

(تَعْتَدُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(مَن يَفْعَلْ) cümlesi, isti’nâfiyye. Ta’lîl manasıda var. Îrâbda yeri yok.

(يَفْعَلْ ذَلِكَ) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.

(قَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...لَا تَتَّخِذُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اذْكُرُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَنزَلَ عَلَيْكُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعِظُكُمْ بِهِ) cümlesi, (أَنزَلَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(اتَّقُوا اللّٰهَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اعْلَمُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 232

وَاِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَٓاءَ فَبَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ اَنْ يَنْكِحْنَ
اَزْوَاجَهُنَّ اِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِۜ ذٰلِكَ يُوعَظُ بِه۪ مَنْ
كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِۜ ذٰلِكُمْ اَزْكٰى لَكُمْ
وَاَطْهَرُۜ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٢﴾

Îrâbı:

(وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ) geçen âyetin başı gibi. (فَ) cevâbda vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَعْضُلُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَنكِحْنَ) muzâri, mebni, mahallen mansub. (ن) fâili. (أَزْوَاجَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن يَنكِحْنَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (مِن) ile mahallen mecrur. (تَعْضُلُوا) ye müteallık.

(إِذَا) baştaki gibi. (تَرَاضَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَرَاضَوْا) a müteallık. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْمَعْرُوفِ) cârr-mecrur, (تَرَاضَوْا) a müteallık. (ذَلِكَ) mübteda, mahallen merfu. (يُوعَظُ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُوعَظُ) ya müteallık. (مَن) ismi mavsul. Nâibi fâil, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, (مَن) e âid. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُ) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (يُؤْمِنُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُ) ye müteallık. (وَالْيَوْمِ الآخِرِ) lafzı celâla ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (ذَلِكُمْ) mübteda, mahallen merfu. (أَزْكَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (لَكُم) cârr-mecrur,

(أَزْكَى) ye müteallık. (وَأَطْهَرُ) ma'tuf olduğu (أَزْكَى) gibi. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْلَمُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لَا تَعْضُلُوهُنَّ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَرَاضَوْا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. Cevâb mahzuf.
(ذٰلِكَ يُوعَظُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُوعَظُ بِهِ مَنْ...) cümlesi, (ذٰلِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(كَانَ مِنْكُمْ...) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ...) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.
(ذٰلِكُمْ أَزْكَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ يَعْلَمُ) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَعْلَمُ) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.
(أَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ) cümlesi, bir önceki isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَعْلَمُونَ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 233

وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ اَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ اَرَادَ اَنْ يُتِمَّ
الرَّضَاعَةَ ۜ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۜ لَا
تُكَلَّفُ نَفْسٌ اِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَا تُضَآرَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ
بِوَلَدِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذٰلِكَ ۚ فَاِنْ اَرَادَا فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ
مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا ۜ وَاِنْ اَرَدْتُمْ اَنْ تَسْتَرْضِعُوا
اَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اِذَا سَلَّمْتُمْ مَآ اٰتَيْتُمْ بِالْمَعْرُوفِ ۜ
وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الْوَالِدَاتُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُرْضِعْنَ) muzâri, mebni. (نَ) fâili. (أَوْلَادَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ) zarfı zaman, mef'ûlü fîh ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri (ي) lar. (ن) lar müfredlerindeki tenvinlerden ıvazlar. (لِمَنْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. Mübteda mahzuf, (ذٰلِكَ) takdîrinde. (أَرَادَ) fi'li mâzı. Fâili müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُتِمَّ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (الرَّضَاعَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أن يُتِمَّ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (على الْمَوْلُودِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (لَهُ) cârr-mecrur, (الْمَوْلُودِ) nin nâibi fâili. (رِزْقُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَكِسْوَتُهُنَّ) ma'tuf olduğu (رِزْقُهُنَّ) gibi. (بِالْمَعْرُوفِ) cârr-mecrur, (رِزْقُ وَكِسْوَةُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (لَا) nâfiye. (تُكَلَّفُ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَفْسٌ) nâibi fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (وُسْعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا تُضَآرَّ) nâhiye, câzime ve muzâri, mechul, meczum. Cezm alâmeti sükûn –fetha ârıza tezîf için–. (وَالِدَةٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِوَلَدِ) cârr-mecrur, (لَا تُضَآرَّ) ya müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime –meczum fiil, mahzuf–. (مَوْلُودٌ) mahzuf fi'lin nâibi fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, ismi mef'ûl olan (مَوْلُودٌ) ün nâibi fâili. (بِوَلَدِ) cârr-mecrur, mahzuf fi'le müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (عَلَى الْوَارِثِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِثْلُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَرَادَا) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (ا) fâili. (فِصَالاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَنْ تَرَاضٍ) cârr-mecrur, (فِصَالاً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (مِنْهُمَا) cârr-mecrur, (فِصَالاً) e müteallık. (وَتَشَاوُرٍ) ma'tuf olduğu (تَرَاضٍ) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâfiye lilcins. (جُنَاحَ) ismi, fetha üzere mebni. Mahallen mansub. (عَلَيْهِمَا) cârr-mecrur, mahzuf haberine mütealllık. (وَ) âtıfa. (إِنْ أَرَدْتُمْ) geçen (إِنْ أَرَادَا) gibi. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَسْتَرْضِعُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نَ) un hazfi. (و) fâili. (أَوْلَادَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن تَسْتَرْضِعُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(فَ) şartın cevâbında vâkı. (لاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ) geçenki gibi. (إِذَا) geçen âyetin başındaki gibi. (سَلَّمْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آتَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (بِالْمَعْرُوفِ) cârr-mecrur, (آتَيْتُمْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mansub olan mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (اعْلَمُوا) fi'li emr ve fâili. (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin haberi ve merfu olan (بَصِيرٌ) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alalmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(أَنَّ) ismi ve haberi, masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nün iki mef'ûlü yerinde.

Cümleler:

(الْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُرْضِعْنَ) cümlesi, haber. Mahallen merfu.
(...أَرَادَ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...ذٰلِكَ" لِمَنْ أَرَادَ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(عَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تُكَلَّفُ نَفْسٌ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تُضَارَّ وَالِدَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ "تُضَارَّ" مَوْلُودٌ لَهُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...عَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ) cümlesi, (عَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنْ أَرَادَا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لاَ جُنَاحَ عَلَيْهِمَا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...أَرَدْتُمْ) cümlesi, (إِنْ أَرَادَا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(آتَيْتُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اتَّقُوا اللّٰهَ) ve (اعْلَمُوا) cümleleri, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yerleri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 234

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ اَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِاَنْفُسِهِنَّ
اَرْبَعَةَ اَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَاِذَا بَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا
فَعَلْنَ فٖى اَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٤﴾

İrâbı:

(وَ) âtıfa. (اَلَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (يُتَوَفَّوْنَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, nâibi fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (يَذَرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَزْوَاجاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَتَرَبَّصْنَ) muzâri, mebni. (ن) fâili. (بِأَنْفُسِ) cârr-mecrur, (يَتَرَبَّصْنَ) ye müteallık. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَرْبَعَةَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَتَرَبَّصْنَ) ye müteallık. (أَشْهُرٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (عَشْراً) ma'tuf olduğu (أَرْبَعَةَ) gibi mansub. (فَ) âtıfa. (إِذَا) şart ma'nâsıyla birlikte gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (بَلَغْنَ أَجَلَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) cevâbda vâkı. (لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ) geçen âyetteki gibi. (فِيمَا) cârr-mecrur, (لَا) nın mahzuf haberine müteallık. (فَعَلْنَ), (بَلَغْنَ) gibi. (فِي أَنْفُسِهِنَّ), (بِأَنْفُسِهِنَّ) gibi. (فَعَلْنَ) ye müteallık. (بِالْمَعْرُوفِ) cârr-mecrur, (فَعَلْنَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَبِيرٌ) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...اَلَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ) cümlesi, geçen isti'nâfa ma'tuf. İrâbda yeri yok.
(...يُتَوَفَّوْنَ) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. İrâbda yeri yok.
(...يَذَرُونَ) cümlesi, geçene ma'tuf. İrâbda yeri yok.
(يَتَرَبَّصْنَ) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. İrâbda yeri yok.
(...بَلَغْنَ) cümlesi, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.
(لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. İrâbda yeri yok.
(...فَعَلْنَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. İrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. İrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. İrâbda yeri yok.

Âyet: 235

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فٖيمَا عَرَّضْتُمْ بِهٖ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَٓاءِ اَوْ
اَكْنَنْتُمْ فٖٓى اَنْفُسِكُمْ ؕ عَلِمَ اللّٰهُ اَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلٰكِنْ لَا

تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا اِلَّآ اَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَعْرُوفًا ؕ وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ
النِّكَاحِ حَتّٰى يَبْلُغَ الْكِتَابُ اَجَلَهُ ؕ وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ مَا
فٖىٓ اَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ ۚ وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ حَلٖيمٌ ﴿٢٣٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ) geçen âyetlerdeki gibi. (فِيمَا) cârr-mecrur, (لَا) nın mahzuf haberine müteallık. (عَرَّضْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (عَرَّضْتُمْ) e müteallık. (مِنْ خِطْبَةِ) cârr-mecrur, (بِهِ) deki zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (النِّسَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَوْ) harfi atf. (أَكْنَنْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فِي أَنفُسِ) cârr-mecrur, (أَكْنَنْتُمْ) e müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلِمَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّكُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (سَ) harfi tenfis. (تَذْكُرُونَهُنَّ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü.

(أَنَّ) ismi ve haberi, masdar te'vîlinde (عَلِمَ) nin iki ismi yerinde.

(وَ) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrâk. (لَا) nâhiye, câzime. (تُوَاعِدُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (هُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (سِرّاً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَّا) edâtı istisna. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَقُولُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili.

(أَنْ تَقُولُوا) cümlesi masdar te'vîlinde müstesna, mahallen mansub.

(قَوْلاً مَعْرُوفاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَعْزِمُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (عُقْدَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النِّكَاحِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَبْلُغَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْكِتَابُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَجَلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh.

(أَنْ يَبْلُغَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَتَّى) ile mahallen mecrur. (تَعْزِمُوا) ye müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (اعْلَمُوا) fi'li emr ve fâili. (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَعْلَمُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي أَنفُسِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنَّ) ismi ve haberi, masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (احْذَرُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (اعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ) geçenki gibi. (غَفُورٌ حَلِيمٌ), (أَنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ) cümlesi, geçen âyetteki isti'nâf cümlesine mâtuf. Îrâbda yeri yok.
(...عَرَّضْتُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَكْنَنْتُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...عَلِمَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(سَتَذْكُرُونَهُنَّ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...لَا تُوَاعِدُوهُنَّ) cümlesi (فاذكروهن) takdîrindeki cümleye ma'tuf.
(...تَقُولُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَا تَعْزِمُوا) cümlesi, (لَا تُوَاعِدُوهُنَّ) cümlesine ma'tuf.
(...يَبْلُغَ الْكِتَابُ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اعْلَمُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْلَمُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Îrâbda yeri yok.
(احْذَرُوهُ) cümlesi, mukadder (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
İkinci (اعْلَمُوا) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 236

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اِنْ طَلَّقْتُمُ النِّسَٓاءَ مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ اَوْ تَفْرِضُوا
لَهُنَّ فَرِيضَةًۚ وَمَتِّعُوهُنَّۚ عَلَى الْمُوسِعِ قَدَرُهُ وَعَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهُۚ
مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِۚ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٣٦﴾

Îrâbı:

(لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ) geçen âyetlerdeki gibi. (إِنْ) harfi şart, câzim. (طَلَّقْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (النِّسَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) masdariyye, zarfiyye ve şartıyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَمَسُّوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfı. (و) fâili. (هُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde zarfı zaman olarak mahallen mansub. Mahzuf (لَا) nın mahzuf haberine müteallık.

(أَوْ) âtıfa. (تَفْرِضُوا) ma'tuf olduğu (تَمَسُّوا) gibi. (لَهُنَّ) cârr-mecrur, (تَفْرِضُوا) ya müteallık. (فَرِيضَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَتِّعُوهُنَّ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (عَلَى الْمُوسِعِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (قَدَرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur, (وَ) âtıfa. (عَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهُ) geçen cümle gibi. (مَتَاعاً) masdardan vekil mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْمَعْرُوفِ) cârr-mecrur, (مَتَاعاً) nın mahzuf sıfatına müteallık. (حَقّاً) mahzuf fi'lin mefûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha –geçenin te'kîdi–. (عَلَى الْمُحْسِنِينَ) cârr-mecrur, (حَقّ) takdîrindeki fi'le müteallık.

Cümleler:

(لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنْ طَلَّقْتُمُ...) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(لَمْ تَمَسُّوهُنّ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَفْرِضُوا...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(مَتِّعُوهُنَّ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(عَلَى الْمُوسِعِ قَدَرُهُ) cümlesi, (مَتِّعُوا) nun fâilinden hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâf.
(عَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(حَقّاً "حَقّ ذَلِكَ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 237

وَاِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً
فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ اِلَّٓا اَنْ يَعْفُونَ اَوْ يَعْفُوَا الَّذ۪ي بِيَدِه۪ عُقْدَةُ
النِّكَاحِؕ وَاَنْ تَعْفُٓوا اَقْرَبُ لِلتَّقْوٰيؕ وَلَا تَنْسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْؕ
اِنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَص۪يرٌ ﴿٢٣٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ) geçen âyetteki (إِنْ طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ) gibi. (و) işba' için. (مِنْ قَبْلِ) cârr-mecrur, (طَلَّقْتُمُوا) ye müteallık. (أَن) harfi masdar ve nasb. (تَمَسُّوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَن تَمَسُّوهُنَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (فَرَضْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُنَّ) cârr-mecrur, (فَرَضْتُمْ) e müteallık. (فَرِيضَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (نِصْفُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Haberi mahzuf (عَلَيْكُمْ) veya (لَهُنَّ) nin mahzuf müteallekı. (مَا) ismi mavsul. muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَرَضْتُمْ) geçen gibi. (إلاَّ) edâtı istisna. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَعْفُونَ) muzâri, mebni. (ن) fâili.

(أن يَعْفُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesna, mahallen mansub.

(أَوْ) harfi atf. (يَعْفُوَ) ma'tuf olduğu (يَعْفُونَ) gibi. (الَّذِي) ismi mavsul. fâil, mahallen merfu. (بِيَدِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عُقْدَةُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (النِّكَاحِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. (أَن) harfi masdar ve nasb. (تَعْفُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أن تَعْفُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda, mahallen merfu.

(أَقْرَبُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلتَّقْوَى) cârr-mecrur, (أَقْرَبُ) ye müteallık. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَنسَوُا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْفَضْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْفَضْلَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللّٰه) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بِمَا) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (بَصِيرٌ) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إن طَلَّقْتُمُوهُنَّ) cümlesi, geçen isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَمَسُّوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...فَرَضْتُمْ) cümlesi, fâil veya mef'ûl zamîrinden hâl. Mahallen mansub.
(نِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
İkinci (فَرَضْتُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْفُونَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْفُوَ الَّذِي) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أن تَعْفُوا أَقْرَبُ) cümlesi, ikinci (أن) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ تَنسَوُا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللّٰه) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 238

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلٰوةِ الْوُسْطٰى وَقُومُوا
لِلّٰهِ قَانِتِينَ ﴿٢٣٨﴾

Îrâbı:

(حَافِظُوا) fi'li emr ve fâili. (عَلَى الصَّلَوَاتِ) cârr-mecrur, (حَافِظُوا) ya müteallık. (و) âtıfa. (الصَّلَاةِ الْوُسْطَى) mecrura ma'tuf, kesre ile mecrur ve sıfatı, mukadder kesre ile mecrur. (وَ) âtıfa. (قُومُوا) fi'li emr ve fâili. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (قُومُوا) ye müteallık. (قَانِتِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(حَافِظُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قُومُوا...) cümlesi, geçene ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 239

فَاِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا اَوْ رُكْبَانًا فَاِذَٓا اَمِنْتُمْ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ
كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ خِفْتُمْ) harfi şart, câzim ve fi'li şart, mahallen meczum ile fâili. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (رِجَالًا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) harfi atf. (رُكْبَانًا) ma'tuf olduğu (رِجَالًا) gibi. (فَ) âtıfa. (إِذَا) gelecek için zarf, şartını cerr eder, cevâbı ile mahallen mansub. (أَمِنْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) cevâbda vâkı. (اذْكُرُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (كَمَا) cârr-mecrur, (ذِكْرًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (عَلَّمَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul. Geçen (مَا) ya âid olan mahzufden bedel veya mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِنْ خِفْتُمْ) cümlesi, geçen âyetteki isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(رِجَالاً "صلوا") cümlesi, şartın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(اَمِنْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(اذْكُرُوا...) cümlesi, (اِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(عَلَّمَكُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ تَكُونُوا) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (تَكُونُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 240

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ اَزْوَاجًا ۚ وَصِيَّةً لِاَزْوَاجِهِمْ مَتَاعًا اِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ اِخْرَاجٍ ۚ فَاِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِى مَا فَعَلْنَ فِى اَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍ ۗ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٤٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اَلَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجاً) geçen 234. âyetteki gibi. (وَصِيَّةً) mahzuf fi'linin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِأَزْوَاجِ) cârr-mecrur, (وَصِيَّةً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَتَاعاً) hâl yerinde masdar, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَى الْحَوْلِ) cârr-mecrur, (مَتَاعاً) a müteallık. (غَيْرَ), (أَزْوَاجَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِخْرَاجٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ خَرَجْنَ) harfi şart, câzim ve fi'li şart, mahallen meczum. (ن) fâili. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâfiye lilcins. (جُنَاحَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (عَلَيْكُمْ فِي مَا) cârr-mecrurlar, (لَا) nın mahzuf haberine müteallıklar. (فَعَلْنَ) fi'li mâzı ve fâili. (فِي أَنْفُسِ) cârr-mecrur, (فَعَلْنَ) ye müteallık. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ مَعْرُوفٍ) cârr-mecrur, (فَعَلْنَهُ) takdîrindeki âid olan zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (و) isti'nâfiyye. (اَللّٰهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) lafzı celâl mübteda, diğerleri haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(اَلَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ...) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَذَرُونَ...) cümlesi, geçene ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(وَصِيَّةً "يوصون") cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(إِنْ خَرَجْنَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(فَعَلْنَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ عَزِيزٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 241

وَلِلْمُطَلَّقَاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ ؕ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٢٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لِلْمُطَلَّقَاتِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَتَاعٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالْمَعْرُوفِ) cârr-mecrur, (مَتَاعٌ) a müteallık. (حَقًّا) mahzuf fi'linin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَلَى الْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, mahzuf olan (حَقّ) ya müteallık.

Cümleler:

(لِلْمُطَلَّقَاتِ مَتَاعٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(حَقًّا "حَقّ") cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 242

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ع ﴿٢٤٢﴾

Îrâbı:

(كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (بيانًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (يُبَيِّنُ اللّٰهُ) muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يُبَيِّنُ) ye müteallık. (آيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تَعْقِلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(يُبَيِّنُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعْقِلُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 243

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذٖينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ اُلُوفٌ حَذَرَ
الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللّٰهُ مُوتُوا ثُمَّ اَحْيَاهُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَذُو
فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٣﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâm tenbih ve teaccübi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (إِلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, (تَرَ) ya müteallık. (خَرَجُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ دِيَار) cârr-mecrur, (خَرَجُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (أُلُوفٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (حَذَرَ) mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مُوتُوا) fi'li emr ve fâili. (ثُمَّ) harfi atf. (أَحْيَاهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَ) harfi te'kîd. (ذُو), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti (و) (Esmâü hamseden). (فَضْلٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَى النَّاس) cârr-mecrur, (فَضْلٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لٰكِنَّ أَكْثَرَ) harfi istidrâk ve mansub olan ismi. (النَّاس) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يَشْكُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(خَرَجُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ أُلُوفٌ...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(قَالَ لَهُمُ اللّٰهُ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(مُوتُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَحْيَاهُمْ) cümlesi, mukadder cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ لَذُو فَضْلٍ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لٰكِنَّ أَكْثَرَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَشْكُرُونَ) cümlesi, (لٰكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 244

وَقَاتِلُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ وَاعْلَمُوٓا اَنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَاتِلُوا) fi'li emr ve fâili. (فِي سَبِيل) cârr-mecrur, (قَاتِلُوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (اعْلَمُوا), (قَاتِلُوا) gibi. (أَنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) harfi te'kîd, mansub olan ismi ile merfu olan haberleri.

(أَنَّ) ismi ve haberi, masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde.

Cümleler:

(...قَاتِلُوا) cümlesi, mukadder isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...اعْلَمُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 245

مَنْ ذَا الَّذِى يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُٓ اَضْعَافًا
كَثِيرَةًۜ وَاللّٰهُ يَقْبِضُ وَيَبْصُۜطُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٥﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (ذَا) ismi işâret. haber, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul. (ذَا) den bedel, mahallen merfu. (يُقْرِضُ اللّٰهَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü, mansub. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (قَرْضاً حَسَناً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) sebebiyye. (يُضَاعِفَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لَهُ) cârr-mecrur, (يُضَاعِفَ) ye müteallık.

(أَنْ يُضَاعِفَ لَهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde, sözün gelişinden alınan mukadder masdara ma'tuf. (أثمة قرض الله فمضاعفة منه لكم) takdîrinde.

(أَضْعَافاً كَثِيرَةً) hâl veya mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَقْبِضُ وَيَبْسُطُ) muzâriler, merfular. Raf alâmetleri zammeler ve harfi atf. Fâilleri, müstetir zamirler, Allâh'a râciler. (وَ) âtıfa. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (تُرْجَعُونَ) ye müteallık. Muzâri mechul olan bu fiil, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) nâibi fâili.

Cümleler:

(مَن ذَا الَّذِي...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُقْرِضُ...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُضَاعِفَهُ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَقْبِضُ) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.
(يَبْسُطُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ) cümlesi, ikinci isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 246

اَلَمْ تَرَ اِلَى الْمَلَاِ مِنْ بَنٖى اِسْرَٓائٖيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسٰى اِذْ قَالُوا
لِنَبِىٍّ لَهُمُ ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا نُقَاتِلْ فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِ ؕ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ
اِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ اَلَّا تُقَاتِلُوا ؕ قَالُوا وَمَا لَنَٓا اَلَّا نُقَاتِلَ
فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِ وَقَدْ اُخْرِجْنَا مِنْ دِيَارِنَا وَاَبْنَٓائِنَا ؕ فَلَمَّا كُتِبَ
عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا اِلَّا قَلٖيلًا مِنْهُمْ ؕ وَاللّٰهُ عَلٖيمٌ
بِالظَّالِمٖينَ ﴿٢٤٦﴾

Îrâbı:

(أَلَمْ تَرَ) geçen 243. âyetteki gibi. (إِلَى الْمَلَإِ) cârr-mecrur, (تَرَ) ye müteallık. (مِن بَنِي) cârr-mecrur, (الْمَلَإِ) den hâl olan mahzufe müteallık. Cerr alâmeti (ي). (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (الْمَلَإِ) den ikinci hâl olan mahzufe müteallık. (مُوسَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (إِذْ) geçen zaman için zarf, mahallen mansub. (الْمَلَإِ) den hâl olan mahzuflara müteallık. Burada muzâf mahzuf. (قصة الْمَلَإِ) takdîrinde. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِنَبِيٍّ) cârr-mecrur, (قَالُوا) ye müteallık. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (نَبِيٍّ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (ابْعَثْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا) cârr-mecrur, (ابْعَثْ) e müteallık. (مَلِكاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُقَاتِلْ) muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن). (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (نُقَاتِلْ) e müteallık. (اللَّهِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (نَبِيٍّ) e râci. (هَلْ) harfi istifham.

(عَسَيْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid ve ismi. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُتِبَ) fi'li mâzı, mechul. Fi'li şârt, mahallen meczum. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (كُتِبَ) ye müteallık. (الْقِتَالُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَن) harfi masdar ve nasb. (لاَ) nâfiye. (تُقَاتِلُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أَلاَّ تُقَاتِلُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَي) nin haberi. Mahallen mansub. (قَالُوا) geçen gibi. (و) zâide veya âtıfa. (مَا) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (لَنَا) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (أَلاَّ نُقَاتِلَ) geçenki gibi. Fâili, müstetir zamir (نحن). (فِي سَبِيلِ اللّٰهِ) geçenki gibi. (نُقَاتِلَ) ye müteallık.

(أَلاَّ نُقَاتِلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (فِي) takdîrindeki harfi cerr ile mahallen mecrur. Mahzuf olan habere müteallık.
(وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أُخْرِجْنَا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (مِنْ دِيَارِ) cârr-mecrur, (أُخْرِجْنَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَبْنَآءِ), (نَا) ya ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا) zarfiyye, şartıyye (حين) anlamında. (تَوَلَّوْا) e müteallık. (كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ) geçenki gibi. (تَوَلَّوْا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلاَّ) edâtı istisna. (قَلِيلاً), (نَاسًا) takdîrindeki müstesnânın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, sıfat olan (قَلِيلاً) e müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ عَلِيمٌ) lafzatullâh mübteda, diğeri haber. Merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِالظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık.

Cümleler:

(أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَإِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(ابْعَثْ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(نُقَاتِلْ...) cümlesi, mukadder şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(هَلْ عَسَيْتُمْ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنْ كُتِبَ...) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(لاَ تُقَاتِلُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَا لَنَا أَلاَّ نُقَاتِلَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(لاَ نُقَاتِلَ) cümlesi, ikinci (أن) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَدْ أُخْرِجْنَا...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(كُتِبَ عَلَيْهِمُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(تَوَلَّوْا) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ عَلِيمٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 247

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اللّٰهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًاۜ
قَالُوٓا اَنّٰى يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ اَحَقُّ بِالْمُلْكِ
مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِۜ قَالَ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰيهُ عَلَيْكُمْ
وَزَادَهُ بَسْطَةً فِى الْعِلْمِ وَالْجِسْمِۜ وَاللّٰهُ يُؤْتِى مُلْكَهُ مَنْ
يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (نَبِيُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (قَدْ) harfi tahkık. (بَعَثَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (بَعَثَ) ye müteallık. (طَالُوتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَلِكاً), (طَالُوتَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّى) ismi istifhâm (كَيفَ) anlamında. (الْمُلْكُ) den hâl, mahallen mansub. (يَكُونُ) muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, (يَكُونُ) nün mahzuf haberine müteallık. (الْمُلْكُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (الْمُلْكُ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (أَحَقُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالْمُلْكِ مِنْهُ) cârr-mecrurlar, (أَحَقُّ) ye müteallıklar. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُؤْتَ) muzâri, mechul, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Nâibi fâili, müstetir zamir, (طَالُوتَ) ye râci. (سَعَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الْمَالِ) cârr-mecrur, (يُؤْتَ) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. (إِنَّ اللّٰهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ), geçen (إِنَّ اللّٰهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ) gibi. (اصْطَفَاهُ) deki (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (زَادَهُ بَسْطَةً) fi'li mâzı ve birinci ile ikinci mef'ûller. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (فِي الْعِلْمِ) cârr-mecrur, (بَسْطَةً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَالْجِسْمِ) ma'tuf olduğu (الْعِلْمِ) gibi. (وَ) isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُؤْتِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مُلْكَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَنْ) ismi mavsul. ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (يَشَاءُ) muzâri, merfu.

Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (اللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(قَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ قَدْ بَعَثَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قَدْ بَعَثَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...أَنّٰى يَكُونُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...نَحْنُ أَحَقُّ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...لَمْ يُؤْتَ سَعَةً) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللّٰهَ اصْطَفَاهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اصْطَفَاهُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...زَادَهُ بَسْطَةً) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(...اللّٰهُ يُؤْتِي) cümlesi, isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُؤْتِي مُلْكَهُ) cümlesi, lafzı celâlin haberi. Mahallen merfu.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ وَاسِعٌ) cümlesi, (اللّٰهُ يُؤْتِي) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 248

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اٰيَةَ مُلْكِه۪ٓ اَنْ يَاْت۪يَكُمُ التَّابُوتُ ف۪يهِ
سَك۪ينَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِمَّا تَرَكَ اٰلُ مُوسٰى وَاٰلُ هٰرُونَ تَحْمِلُهُ
الْمَلٰٓئِكَةُ اِنَّ ف۪ي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِن۪ينَ ﴿٢٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (قَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ) geçen âyetteki gibi. (إِنَّ آيَةَ) harfi te'kîd ve ismi. (مُلْكِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَأْتِيَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (التَّابُوتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أَنْ يَأْتِيَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(فِيهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (سَكِينَةٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (سَكِينَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَبَقِيَّةٌ) ma'tuf olduğu (سَكِينَةٌ) gibi. (مِمَّا) cârr-mecrur, (بَقِيَّةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (تَرَكَ آلُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (مُوسٰى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَآلُ) ma'tuf olduğu (آلُ) gibi. (هَارُونَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (تَحْمِلُهُ الْمَلَٓائِكَةُ) muzâri, merfu ve mef'ûlü ile merfu olan fâili. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذٰلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (آيَةً) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (آيَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (مُؤْمِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(قَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ...) cümlesi, geçen âyetteki istifhâma ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(فِيهِ سَكِينَةٌ...) cümlesi, (التَّابُوتُ) den hâl. Mahallen mansub.
(تَرَكَ آلُ مُوسٰى) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَحْمِلُهُ الْمَلَٓائِكَةُ) cümlesi, (التَّابُوتُ) den ikinci hâl. Mahallen mansub.
(إِنَّ فِي ذٰلِكَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنْ كُنْتُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 249

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ ۙ قَالَ اِنَّ اللّٰهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ ۚ
فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي ۚ وَمَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَاِنَّهُ مِنِّي اِلَّا مَنِ
اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ ۚ فَشَرِبُوا مِنْهُ اِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ ۗ فَلَمَّا جَاوَزَهُ
هُوَ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا مَعَهُ ۙ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ
وَجُنُودِهِ ۗ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ اَنَّهُمْ مُلَاقُوا اللّٰهِ ۙ كَمْ مِنْ فِئَةٍ
قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِاِذْنِ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٢٤٩﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye veya âtıfa. (لَمَّا) şartıyye, (حين) anlamında zarf. (قَالَ) ye müteallık. (فَصَلَ طَالُوت) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (بِالْجُنُودِ) cârr-mecrur, (فَصَلَ) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (مُبْتَلِي) haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِنَهَر) cârr-mecrur, (مُبْتَلِي) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (مَن) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (شَرِب) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (شَرِب) ye müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَيْس) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. İsmi, müstetir zamir, (مَن) e âid. (مِنِّي) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (مَن) geçenki gibi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَطْعَم) muzâri, (لَمْ) ile meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fi'li şart. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (مِنِّي) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (إِلَّا) edâtı istisnâ. (مَن) ismi mavsul. müstesna, mahallen mansub. (اغْتَرَفَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (غُرْفَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِيَدِ) cârr-mecrur, (اغْتَرَفَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) isti'nâfiyye. (شَرِبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (شَرِبُوا) ye müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna. (قَلِيلاً), (عدداً) takdîrindeki müstesnânın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, sıfat olan (قَلِيلاً) e müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا جَاوَزَ), (لَمَّا فَصَلَ) gibi. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, (طَالُوتُ) ye râci. (هُوَ), (جَاوَزَ) nin fi'linin te'kîdi. Mahallen merfu. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul. fâile ma'tuf, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَعَ) zarfı mekân, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَا) nâfiye lilcins. (طَاقَةَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لَنَا) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (الْيَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَا) nın mahzuf haberine müteallık. (بِجَالُوتَ) cârr-mecrur –Cerr alâmeti fetha– geçen tealluklar gibi. (وَجُنُودِ) ma'tuf olduğu (جَالُوتَ) gibi. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ الَّذِينَ) fi'li mâzı ve fâili. (يَظُنُّونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنَّهُم) harfi te'kîd ve ismi. (مُلَاقُوا) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَنَّهُم مُلَاقُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَظُنُّونَ) nin iki mef'ûlü yerinde.

(كَم) sayıdan kinâye isim. Mübteda, mahallen merfu. (مِن فِئَةٍ) cârr-mecrur, (كَم) in temyîzi. (قَلِيلَةٍ) sıfat, mavsufu gibi mecrur. Cerr alâmeti kesre. (غَلَبَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (هي). (فِئَةٍ) e râci. (فِئَةً كَثِيرَةً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar.

Nasb alâmetleri fethalar. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (غَلَبَتْ) e müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَعَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. mahzuf habere müteallık. (الصَّابِرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(فَصَلَ طَالُوتُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mansub.
(قَالَ...) cümlesi, (لَمَّا) nin haberi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ مُبْتَلِيكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(مَنْ شَرِبَ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(شَرِبَ مِنْهُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَيْسَ مِنِّي) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(مَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ) cümlesi, (مَنْ شَرِبَ) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(لَمْ يَطْعَمْهُ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in haberi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهُ مِنِّي) cümlesi, ikinci şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(اغْتَرَفَ...) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(شَرِبُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(جَاوَزَهُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(آمَنُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا...) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَا طَاقَةَ لَنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَظُنُّونَ...) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَمْ مِنْ فِئَةٍ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(غَلَبَتْ فِئَةً) cümlesi, (كَمْ) in haberi. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ مَعَ الصَّابِرِينَ) cümlesi, bir önceki makûlül'kavle ma'tuf. Mahallen mansub. veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 250

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ اَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٥٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَمَّا) geçen âyetin başındaki gibi. (بَرَزُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِجَالُوتَ) cârr-mecrur, (بَرَزُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (جُنُودِ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur –harfi nidâ mahzuf–. (أَفْرِغْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (أَفْرِغْ) a müteallık. (صَبْرًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (ثَبِّتْ), (أَفْرِغْ) gibi. (أَقْدَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (انْصُرْنَا) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَى الْقَوْمِ) cârr-mecrur, (انْصُرْ) a müteallık. (الْكَافِرِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(بَرَزُوا...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالُوا...) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(رَبَّنَا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَفْرِغْ...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(ثَبِّتْ أَقْدَامَنَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(انْصُرْنَا...) cümlesi de (أَفْرِغْ) a ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 251

فَهَزَمُوهُمْ بِاِذْنِ اللّٰهِ ۙ وَقَتَلَ دَاوُ۫دُ جَالُوتَ وَاٰتٰيهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ
وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَٓاءُۜ وَلَوْلَا دَفْعُ اللّٰهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ
بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْاَرْضُ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى
الْعَالَمِينَ ﴿٢٥١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (هَزَمُوهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (هَزَمُوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (قَتَلَ دَاوُودُ جَالُوتَ) fi'li mâzı, merfu olan fâili ve mansub olan mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (آتَاهُ اللّٰهُ الْمُلْكَ) fi'li mâzı, birinci mef'ûlü, fâili ve ikinci mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (الْحِكْمَةَ) ma'tuf olduğu (الْمُلْكَ) gibi. (وَ) âtıfa. (وَعَلَّمَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مِمَّا) cârr-mecrur, (عَلَّمَ) ye müteallık. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) isti'nâfiyye. (لَوْلاَ) harfi imtina' livucud. (دَفْعُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (موجود) takdîrindeki haber vucûben mahzuf. (اللّٰهِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (النَّاسَ) masdar olan (دفْعُ) nun mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعْضَ), (النَّاسَ) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِبَعْضٍ) cârr-mecrur, (دَفْعُ) ya müteallık. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْلاَ) nin cevâbında vâkı. (فَسَدَتِ الْأَرْضُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (وَ) âtıfa. (لٰكِنَّ اللّٰهَ) harfi istidrâk ve mansub olan ismi, lafzı celâl. (ذُو) haberi, merfu. Raf alâmeti (و) (Esmâü hamseden). (فَضْلٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَى الْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (فَضْلٍ) e müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...هَزَمُوهُمْ) cümlesi, (فاستجاب الله لهم) takdîrindeki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قَتَلَ دَاوُودُ), (...آتَاهُ اللّٰهُ) ve (عَلَّمَهُ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...دَفْعُ اللّٰهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(فَسَدَتِ الْأَرْضُ) cümlesi, (لَوْلاَ) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لٰكِنَّ اللّٰهَ ذُو فَضْلٍ) cümlesi, bir önceki isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 252

تِلْكَ اٰيَاتُ اللّٰهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَاِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥٢﴾

Îrâbı:

(تِلْكَ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (آيَاتُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَتْلُو) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (نَتْلُو) ye müteallık. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (نَتْلُو) nün fâilinden veya mef'ûlünden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve ismi. (لَ) harfi te'kîd. (مِنَ الْمُرْسَلِينَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(تِلْكَ آيَاتُ اللّهِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(نَتْلُوهَا...) cümlesi, (آيَاتُ) den hâl. Mahallen mansub.
(إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

İKİNCİ CÜZÜN SONU

ÜÇÜNCÜ CÜZÜN BAŞI

Âyet: 253

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللّٰهُ
وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ ط وَاٰتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ
وَاَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ ط وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ
بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَلٰكِنِ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ
مَنْ اٰمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ ط وَلَوْ شَاءَ اللّٰهُ مَا اقْتَتَلُوا وَلٰكِنَّ
اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ع ﴿٢٥٣﴾

Îrâbı:

(تِلْكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (الرُّسُلُ) ismi işâretten sonra gelen isim (ال) li olursa, üç vecih câiz olur: 1– Haber. 2– Bedel veya atfı beyan. 3– Sıfat. Buna göre (الرُّسُلُ) ye “haber, merfu” diyebiliriz. Raf alâmeti zamme. (فَضَّلْنَا) fi’li mâzı ve fâili. (بَعْضَ) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلٰى بَعْضٍ) cârr-mecrur, (فَضَّلْنَا) ye müteallık. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul. Muahhar mübteda, mahallen merfu. (كَلَّمَ اللّٰهُ) fi’li mâzı ve merfu olan fâili. (مَنْ) e olan âid, (كَلَّمَهُ) takdîrindeki mef’ul zamiri. (وَ) âtıfa. (رَفَعَ بَعْضَ) fi’li mâzı ve mef’ûlü (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. Fâili, müstetir zamir, Allâh’a râci. (دَرَجَاتٍ) hâl veya mef’ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi’ müennes sâlim). (وَ) âtıfa. (آتَيْنَا) fi’li mâzı ve fâili. (عِيسٰى) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ابْنَ) sıfatı veya bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (الْبَيِّنَاتِ) ikinci mef’ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَيَّدْنَاهُ) fi’li mâzı. Fâili ve mef’ûlü. (بِرُوحِ) cârr-mecrur, (أَيَّدْنَا) ye müteallık. (الْقُدُسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti’nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina’. (شَاءَ اللّٰهُ) fi’li mâzı ve merfu olan fâili. (مَا) nâfiye. (اقْتَتَلَ) fi’li mâzı. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Fâil, mahallen merfu. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur,

(الَّذِينَ) nin mahzuf sılesine müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (اقْتَتَلَ) ye müteallık. (مَا) harfi masdar. (جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili.

(مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ) cümlesi, masdar te'vîlinde. Muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(وَ) âtıfa. (لَكِنِ) harfi istidrâk. (اخْتَلَفُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) ta'lîliyye. (مِنْهُمْ مَنْ آمَنَ), (مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ) gibi. (وَ) âtıfa. (مِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ) de öyle. (وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا) de geçen örneği gibi. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ اللَّهَ) harfi istidrâk ve mansub olan lafzı celâl, ismi. (يَفْعَلُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُرِيدُ), (يَفْعَلُ) gibi.

Cümleler:

(تِلْكَ الرُّسُلُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(فَضَّلْنَا...) cümlesi, (الرُّسُلُ) den hâl. Mahallen mansub.
(مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(كَلَّمَ اللَّهُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آتَيْنَا عِيسَى...), (رَفَعَ...) ve (آتَيْنَا...) cümleleri, isti'nâf beyâniye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَيَّدْنَاهُ...) cümlesi, geçenkilere ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَوْ شَاءَ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَا اقْتَتَلَ...) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَكِنِ اخْتَلَفُوا) cümlesi, geçen isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(مِنْهُمْ مَنْ آمَنَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ) cümlesi, ta'lîliyye ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرَ) cümlesi, ikinci (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
İkinci (لَوْ شَاءَ اللَّهُ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَفْعَلُ) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يُرِيدُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 254

يَـآ اَيُّهَا الَّذينَ اٰمَنُوٓا اَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَاْتِىَ
يَوْمٌ لاَ بَيْعٌ فيهِ وَلاَ خُلَّةٌ وَلاَ شَفَاعَةٌ ۗ وَالْكَافِرُونَ هُمُ
الظَّالِمُونَ ﴿٢٥٤﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّهَا) münâda, müfred, zamme üzere mebni ve harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul. (أيٌّ) den bedel veya sıfatı, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنفِقُوا) fi'li emr ve fâili. (مِمَّا) cârr-mecrur, (أَنفِقُوا) ye müteallık. (رَزَقْنَاكُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (أَنفِقُوا) ye müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَأْتِيَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَوْمٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أن يَأْتِيَ يَوْمٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (لاَ) nâfiye. (بَيْعٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِيهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَلاَ خُلَّةٌ) ve (وَلاَ شَفَاعَةٌ) ma'tuf oldukları (لاَ بَيْعٌ) gibiler. Haberi mahzuf, (فِيهِ) takdîrinde. (وَ) isti'nâfiyye. (الْكَافِرُونَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (هُمْ) zamîri fasl. (الظَّالِمُونَ) haber, merfu. (الْكَافِرُونَ) gibi.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَنفِقُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(رَزَقْنَاكُم) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَأْتِيَ يَوْمٌ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لاَ بَيْعٌ فِيهِ) cümlesi, (يَوْمٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(لاَ خُلَّةٌ...) ve (لاَ شَفَاعَةٌ...) cümleleri geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.
(الْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 255

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۚ اَلْحَىُّ الْقَيُّومُۚ لَا تَاْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌۜ
لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِۜ مَنْ ذَا الَّذ۪ى يَشْفَعُ عِنْدَهُٓ
اِلَّا بِاِذْنِه۪ۜ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْد۪يهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْۚ وَلَا يُح۪يطُونَ
بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِه۪ٓ اِلَّا بِمَا شَٓاءَۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمٰوَاتِ
وَالْاَرْضَۚ وَلَا يَؤُ۫دُهُ حِفْظُهُمَاۚ وَهُوَ الْعَلِىُّ الْعَظ۪يمُ ﴿٢٥٥﴾

Îrâbı:

(اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لا) nâfiye lilcins. (إِلٰهَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. Haberi mahzuf, (موجود) takdîrinde. (إلاَّ) edâtı istisna. (هُوَ) haberdeki zamirden bedel, mahallen merfu. (الْحَيُّ الْقَيُّومُ) ikinci, üçüncü haberler, merfular. Raf alâmeti zammeler. (لا) nâfiye. (تَأْخُذُهُ سِنَةٌ) muzâri, merfu, mef'ûlü ve fâili (وَ) âtıfa. (لا) zâide nefyi te'kîd için. (نَوْمٌ) ma'tuf olduğu (سِنَةٌ) gibi. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul. Muahhar mübteda, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الأَرْضِ) ma'tuf olduğu (مَا فِي السَّمَاوَاتِ) gibi. (مَنْ) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (ذَا) ismi işâret. Haber, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul. (ذَا) den bedel veya sıfat, mahallen merfu. (يَشْفَعُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e aid. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَشْفَعُ) ya müteallık. (ه) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (يَشْفَعُ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَعْلَمُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَيْدِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا خَلْفَهُمْ) ma'tuf olduğu (مَا بَيْنَ... هِمْ) gibi. (أَيْدِي) hâriç. (وَ) isti'nâfiyye veya hâliyye. (لا) nâfiye. (يُحِيطُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِشَيْءٍ) cârr-mecrur, (يُحِيطُونَ) ye müteallık. (مِنْ عِلْمِ) cârr-mecrur, (شَيْءٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إلاَّ) edâtı istisna. (بِمَا) cârr-mecrur, mahzuf (الإحاطة) takdîrindeki müstesnâya müteallık. (شَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a raci. (وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ) fi'li mâzı, fâili ve mefûlü. (هُ) muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (وَالْأَرْضَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (لَا) nâfiye. (يَؤُودُهُ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. (حِفْظُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(اللّٰهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.
(لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ) cümlesi, lafzı celâlın dördüncü haberi. Mahallen merfu.
(لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, lafzı celâlın beşinci haberi. Mahallen merfu.
(مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَشْفَعُ...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْلَمُ مَا بَيْنَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا يُحِيطُونَ...) cümlesi isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.
(شَاءَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(وَسِعَ كُرْسِيُّهُ....) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَؤُودُهُ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.
(هُوَ الْعَلِيُّ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 256

لَآ اِكْرَاهَ فِى الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّۚ فَمَنْ يَكْفُرْ
بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللّٰهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰىۗ
لَا انْفِصَامَ لَهَاؕ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٦﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye lilcins. (إِكْرَاهَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (فِي الدِّينِ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (قَدْ) harfi tahkık. (تَبَيَّنَ الرُّشْدُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنَ الْغَيِّ) cârr-mecrur, (تَبَيَّنَ) ye müteallık. (فَ) âtıfa tefsîriyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَكْفُرْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (بِالطَّاغُوتِ) cârr-mecrur, (يَكْفُرْ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (يُؤْمِنْ) ma'tuf olduğu

(يَكْفُرْ) gibi. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنْ) e müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدِ) harfi tahkık. (اسْتَمْسَكَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِالْعُرْوَةِ) cârr-mecrur (اسْتَمْسَكَ) ye müteallık. (الْوُثْقٰى) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (لَا) nâfiye lilcins. (انْفِصَامَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لَهَا) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) lafzatullâh mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmeti zammeler.

Cümleler:

(لَا إِكْرَاهَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَدْ تَبَيَّنَ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ يَكْفُرْ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَكْفُرْ...) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(يُؤْمِنْ...) cümlesi, geçene ma'tuf. Mahallen merfu.
(قَدِ اسْتَمْسَكَ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(لَا انْفِصَامَ لَهَا) cümlesi, (الْعُرْوَةِ) den hâl. Mahallen mansub.
(اللّٰهُ سَمِيعٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 257

اَللّٰهُ وَلِيُّ الَّذِينَ اٰمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا اَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ اِلَى الظُّلُمَاتِ اُولٰئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٧﴾

Îrâbı:

(اللّٰهُ وَلِيُّ) lafzı celâl, mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (الَّذِينَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (يُخْرِجُهُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ) cârr-mecrurlar, (يُخْرِجُ) ye müteallıklar. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا), (آمَنُوا) gibi. (أَوْلِيَاءُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الطَّاغُوتُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُخْرِجُونَهُمْ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ) cârr-mecrurlar, (يُخْرِجُونَ) ye müteallık. (أُولٰئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (أَصْحَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَالِدُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...اللّٰهُ وَلِيُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُخْرِجُهُمْ) cümlesi, fâil veya mef'ûlden hâl. Mahallen mansub.
(الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَوْلِيَآؤُهُمُ الطَّاغُوتُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi, mahallen merfu.
(...يُخْرِجُونَهُمْ) cümlesi, mübteda ve haberden hâl. Mahallen mansub.
(...أُولٰئِكَ أَصْحَابُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) cümlesi, (أَصْحَابُ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 258

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذ۪ى حَٓاجَّ اِبْرٰه۪يمَ ف۪ى رَبِّه۪ٓ اَنْ اٰتٰيهُ اللّٰهُ
الْمُلْكَ اِذْ قَالَ اِبْرٰه۪يمُ رَبِّىَ الَّذ۪ى يُحْي۪ وَيُم۪يتُ قَالَ
اَنَا اُحْي۪ وَاُم۪يتُ قَالَ اِبْرٰه۪يمُ فَاِنَّ اللّٰهَ يَأْت۪ى بِالشَّمْسِ
مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذ۪ى كَفَرَ
وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِم۪ينَ ﴿٢٥٨﴾

Îrâbı:

(أ) istifham teaccübi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَى الَّذِي) cârr-mecrur, (تَرَ) ya müteallık. (حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye âid. (فِي رَبِّ) cârr-mecrur, (حَاجَّ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْ) harfi masdar. (آتَاهُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (الْمُلْكَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ آتَاهُ اللّٰهُ) cümlesi masdar te'vilinde (ل) takdîrindeki harfi cerr ile mahallen mecrur. (حَاجَّ) ye müteallık. –Bu cümle mef'ûlü lieclih anlamında–.

(إِذْ) geçen zaman için zarf, mahallen mansub. (حَاجَّ) ye müteallık. (قَالَ إِبْرَاهِيمُ) fi'li mâzı ve fâili. (رَبِّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) haber, mahallen merfu. (يُحْيِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye (yani Allâh'a) âid. (وَ) âtıfa. (يُمِيتُ) ma'tuf olduğu (يُحْيِي) gibi. Raf alâmeti zamme. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir baştaki (الَّذِي) ye âid. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (أُحْيِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أَنَا). (وَ) âtıfa. (أُمِيتُ) ma'tuf olduğu (أُحْيِي) gibi. Raf alâmeti zamme. (قَالَ إِبْرَاهِيمُ) geçen gibi. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı.(إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَأْتِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ) cârr-mecrurlar, (يَأْتِي) ye müteallıklar. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (إِئْتِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ) cârr-mecrurlar, (إِئْتِ) ye müteallıklar. (فَ) âtıfa. (بُهِتَ) fi'li mâzı, mechul ise de ma'nâsı ma'lum. (الَّذِي) ismi mavsul. Fâil, mahallen merfu. (كَفَرَ) Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye âid. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَا) nâfiye. (يَهْدِي), (يُحْيِي) gibi. (الْقَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الظَّالِمِينَ) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(أَلَمْ تَرَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(حَاجَّ...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آتَاهُ اللّٰهُ...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ إِبْرَاهِيمُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يُحْيِي) cümlesi, ikinci (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُمِيتُ) cümlesi, geçene ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(أَنَا أُحْيِي) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أُحْيِي) cümlesi, (أَنَا) nin haberi. Mahallen merfu.
(أُمِيتُ) cümlesi, geçene ma'tuf. Mahallen merfu.
(قَالَ إِبْرَاهِيمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ يَأْتِي...) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Şart cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَأْتِي بِالشَّمْسِ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(بُهِتَ الَّذِي...) cümlesi, yakın isti'nâfiyye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(كَفَرَ) cümlesi, üçüncü (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ لَا يَهْدِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَا يَهْدِي) cümlesi, lafzı celâlın haberi, mahallen merfu.

Âyet: 259

اَوْ كَالَّذٖى مَرَّ عَلٰى قَرْيَةٍ وَهِىَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوشِهَاۚ قَالَ اَنّٰى
يُحْيٖ هٰذِهِ اللّٰهُ بَعْدَ مَوْتِهَاۚ فَاَمَاتَهُ اللّٰهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُؕ قَالَ
كَمْ لَبِثْتَؕ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا اَوْ بَعْضَ يَوْمٍؕ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِائَةَ
عَامٍ فَانْظُرْ اِلٰى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْؕ وَانْظُرْ اِلٰى حِمَارِكَ
وَلِنَجْعَلَكَ اٰيَةً لِلنَّاسِ وَانْظُرْ اِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنْشِزُهَا ثُمَّ
نَكْسُوهَا لَحْمًاؕ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۙ قَالَ اَعْلَمُ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ
شَىْءٍ قَدٖيرٌ ﴿٢٥٩﴾

Îrâbı:

(أَوْ) âtıfa. (كَ) burada: "(مِثْل) ma'nâsında (رأيت) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub veya geçen âyetin başındaki (الَّذِي) ye ma'tuf, mahallen mecrur. Veya zâide, Îrâbda yeri yok." denilmiş ise de, (مِثْل) ma'nâsı ile birlikte harfi teşbih ve cerr. (الَّذِي) ismi mavsul, mahallen mecrur. (مَرَّ) nın mahzuf mef'ûlü mutlakı olan (مرورًا) na müteallıktır. (مَرَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye âid. (عَلَى قَرْيَةٍ) cârr-mecrur, (مَرَّ) ya müteallık. (وَ) hâliyye. (هِيَ) mübteda, mahallen merfu. (خَاوِيَةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى عُرُوش) cârr-mecrur, (خَاوِيَةٌ) e müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye âid. (أَنَّى), (كيف) ma'nâsında (هَذِهِ) den hâl, mahallen mansub. (يُحْيِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هَذِهِ) harfi tenbih ve ismi işâret, mefûlü bih, mahallen mansub. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُحْيِي) ye müteallık. (مَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) isti'nâfiyye. (أَمَاتَهُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (مِئَةَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أمات) ye müteallık. (عامٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثُمَّ) harfi atf. (بَعَثَهُ), (أماتَهُ) gibi. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (قال) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (كَمْ) ismi istifham sayıdan kinâye. Zarfı zaman olarak mahallen mansub. Fi'li mâzı ve fiili olan (لَبِثْتَ) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (الَّذِي) ye âid. (لَبِثْتُ) geçen gibi. (يَوْماً) mef'ûlü fîh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَبِثْتُ) ye müteallık. (أوْ) harfi atf. (بَعْضَ) ma'tuf olduğu (يَوْماً) gibi. (يَوْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بَلْ) harfi idrab. (لَبِثْتَ مِئَةَ عَامٍ), (لَبِثْتَ بَعْضَ يَوْمٍ) gibi. (فَـ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (انظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إلى طعَامِ) cârr-mecrur, (انظُرْ) a müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (شَرَابِكَ) ma'tuf olduğu (طَعَامِكَ) gibi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَتَسَنَّهْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, yiyecek ve içecek'e râci. (وَ) âtıfa. (انظُرْ إِلَى حِمَارِكَ), (انظُرْ إِلَى طَعَامِكَ) gibi. (وَ) âtıfa (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (نَجْعَلَ) fi'li muzari, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (آيَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur (آيَةً) nin mahzuf sıfatına müteallık.

(أن نَجْعَلَكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (فعلنا) takdîrindeki fi'le müteallık.

(وَ) âtıfa. (انظُرْ إِلَى العِظَامِ), (انظُرْ إِلَى طعَامِ) gibi. (كَيْفَ) ismi istifham. Hâl, mahallen mansub. (نُنشِزُهَا) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن). (ثُمَّ) harfi atf. (نَكْسُوهَا), (نُنشِزُهَا) gibi. (لَحْماً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَـ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) gibi zarf, (قَالَ) ye müteallık. (تَبَيَّنَ) fi'li mâzı. Fâili, (كيفيةُ) takdîrindeki kelime. (لَهُ) cârr-mecrur, (تَبَيَّنَ) ye müteallık. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye âid. (أَعْلَمُ) muzâri merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (أَنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin haberi ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur.

(أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَعْلَمُ) nün iki mef'ûlü yerinde.

Cümleler:

(مَرَّ...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هِيَ خَاوِيَةٌ) cümlesi, (قَرْيَةٍ) den hâl. Mahallen mansub.
(قَالَ أَنَّى...) cümlesi, (مَرَّ) nın fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(يُحْيِي...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَمَاتَهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(بَعَثَهُ) cümlesi, geçenkine ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (قَالَ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَمْ لَبِثْتَ) cümlesi, makûlül’kavl. Mahallen mansub.
Üçüncü (...قَالَ) cümlesi, isti’nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...لَبِثْتُ يَوْماً) cümlesi, makûlül’kavl. Mahallen mansub.
Dördüncü (...قَالَ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...بَلْ لَبِثْتَ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Makûlül’kavl mahzuf.
(انْظُرْ إِلَى طَعَامِكَ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(لَمْ يَتَسَنَّهْ) cümlesi, (طَعَامِ) ve (شَرَابِ) dan hâl. Mahallen mansub.
(انْظُرْ إِلَى حِمَارِكَ) cümlesi, meczum olan cümleye ma’tuf. Mahallen meczum.
(...نَجْعَلَكَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(انْظُرْ إِلَى الْعِظَامِ) cümlesi de meczum olana ma’tuf. Mahallen meczum.
(نُنْشِزُهَا) cümlesi, (الْعِظَامِ) den hâl. Mahallen mansub.
(نَكْسُوهَا) cümlesi, geçenkine ma’tuf. Mahallen mansub.
(تَبَيَّنَ لَهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...أَعْلَمُ) cümlesi, makûlül’kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 260

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِيمُ رَبِّ اَرِنٖى كَيْفَ تُحْيِ الْمَوْتٰىۜ قَالَ اَوَلَمْ
تُؤْمِنْۜ قَالَ بَلٰى وَلٰكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبٖىۜ قَالَ فَخُذْ اَرْبَعَةً مِنَ
الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ اِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلٰى كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ
ادْعُهُنَّ يَأْتٖينَكَ سَعْيًاۜ وَاعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ عَزٖيزٌ حَكٖيمٌ ﴿٢٦٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذْ) geçen zaman için zarf. (اذكر) takdîrindeki fi’lin mef’ûlü. Mahallen mansub. (قَالَ إِبْرَاهِيمُ) fi’li mâzı ve merfu olan fâili. (رَبِّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder zamme. Mahzuf mütekellim (ي) sı, muzâfun ileyh. (أَرِ) fi’li emr. (ن) vikâye için. (ي) mef’ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَيْفَ) ismi istifhâm, hâl, mahallen mansub. (تُحْيِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْمَوْتَى) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (أ) istifham takrîri. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تُؤْمِنْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (إِبْرَاهِيمُ) e râci. (بَلَى) harfi cevâb. (وَ) âtıfa. (لَـكِن) harfi istidrâk. (ل) harfi ta'lîl ve cerr. (يَطْمَئِنَّ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَلْبِ) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن يَطْمَئِنَّ قلبي) cümlesi, masdar te'vîlinde (ل) ile mahallen mecrur. (اسأل) takdîrindeki fi'le müteallık.

(قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (خُذْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَرْبَعَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الطَّيْرِ) cârr-mecrur, temyîz. (فَ) âtıfa. (صُرْ), (خُذْ) gibi. (هُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (صُرْ) a müteallık. (ثُمَّ) harfi atf. (اجْعَلْ), (خُذْ) gibi. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, (اجْعَلْ) e müteallık. (جَبَلٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْهُنَّ) cârr-mecrur, (اجْعَلْ) e müteallık. (جُزْءاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ ادْعُ), (ثُمَّ اجْعَلْ) gibi. (هُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَأْتِينَ) muzâri, mebni, talebin cevâbı, mahallen meczum. (ن) fâil. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (سَعْياً) fâilden hâl veya mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (اعْلَمْ), (اجْعَلْ) gibi. (أَنَّ اللّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ) harfi te'kîd, mansub olan ismi ile merfu olan haberleri.

(أَنَّ) cümlesi, ismi ve haberi ile masdar te'vîlinde (اعْلَمْ) in iki mef'ûlü yerinde.

Cümleler:

(قَالَ إِبْرَاهِيمُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
Nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أرِنِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تُحيي) cümlesi, (أر) fi'linin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.
İkinci (...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَوَلَمْ تُؤْمِن) cümlesi, makûlül'kavl olan mukadder cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
Üçüncü (...قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
Mukadder olan (بلي آمنت) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَطْمَئِنَّ قلبي) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
Dördüncü (...قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...خُذْ أَرْبَعَةً) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
Mudakker şart cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(صُرْهُنَّ إِلَيْكَ) cümlesi, (خُذْ أَرْبَعَةً) cümlesine ma'tuf. Mahallen meczum.

(اِجْعَلْ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(اُدْعُهُنَّ...) cümlesi de şu geçene ma'tuf. Mahallen meczum.
(اِعْلَمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 261

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ
اَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِى كُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍ ۗ وَاللّٰهُ يُضَاعِفُ
لِمَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦١﴾

Îrâbı:

(مَثَلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul. muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُنفِقُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَمْوَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يُنفِقُونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَمَثَلِ) cârr-mecrur, (مَثَلُ) nün mahzuf haberine müteallık. (حَبَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَنبَتَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هي), (حَبَّةٍ) e râci. (سَبْعَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَنَابِلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (فِي كُلِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (سُنبُلَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِئَةُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (حَبَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (و) âtıfa. (اللّٰهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُضَاعِفُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لِمَن) cârr-mecrur, (يُضَاعِفُ) ye müteallık. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (و) âtıfa. (اللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(مَثَلُ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُنفِقُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَنبَتَتْ...) cümlesi, (حَبَّةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.
(فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ...) cümlesi, (سَبْعَ سَنَابِلَ) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(اللّٰهُ يُضَاعِفُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُضَاعِفُ) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu

(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ وَاسِعٌ) cümlesi, ikinci isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 262

اَلَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا
اَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا اَذًى لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٢﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِينَ) ismi mavsul. (يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ) geçen âyetteki gibi. (ثُمَّ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يُتْبِعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (مَا) harfi masdar. (أنفقوا) fi'li mâzı ve fâili.

(مَا أنفقوا) cümlesi, masdar te'vîlinde birinci mef'ûl. Mahallen mansub. (مَنًّا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (و) âtıfa. (لَا) zâide nefyi te'kîd için. (أَذًى) ma'tuf olduğu (مَنًّا) gibi. Nasb alâmeti mukadder fetha. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَجْرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) âtıfa. (لَا) nâfiye. (خَوْفٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَلَا) geçenkiler gibi. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَحْزَنُونَ) fi'li muzâri, merfu. (يُتْبِعُونَ) gibi.

Cümleler:

(...اَلَّذِينَ يُنفِقُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَا يُتْبِعُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أنفقوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُمْ أَجْرُهُمْ) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ) ve (هُمْ يَحْزَنُونَ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen merfular.
(يَحْزَنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 263

قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَٓا اَذًىۜ وَاللّٰهُ
غَنِىٌّ حَلِيمٌ ﴿٢٦٣﴾

Îrâbı:

(قَوْلٌ مَعْرُوفٌ) mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (مَغْفِرَةٌ خَيْرٌ) ma'tuf ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (مِنْ صَدَقَةٍ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (يَتْبَعُهَا أَذًى) muzâri, mef'ûlü ve fâili. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ) lafzı celâl, mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(قَوْلٌ مَعْرُوفٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَتْبَعُهَا أَذًى) cümlesi, (صَدَقَةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.
(اللّٰهُ غَنِيٌّ حَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 264

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْاَذٰىۙ
كَالَّذِى يُنْفِقُ مَالَهُ رِئَٓاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِۜ
فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَاَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًاۜ
لَا يَقْدِرُونَ عَلٰى شَیْءٍ مِمَّا كَسَبُواۜ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ
الْكَافِرِينَ ﴿٢٦٤﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّهَا) münâda müfred. Zamme üzere mebni ve harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul. (أَيٌّ) nün sıfatı veya ondan bedel, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَا) nâhiye, câzime. (تُبْطِلُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نَ) un hazfi. (و) fâili. (صَدَقَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْمَنِّ) cârr-mecrur, (تُبْطِلُوا) ye müteallık. (و)

âtıfa. (الأذى) ma'tuf olduğu (المنّ) gibi. Cerr alâmeti mukadder kesre. (كَالَّذِي) cârr-mecrur, mahzuf mef'ûlü mutlaka müteallık. (يُنفِقُ مَالَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِينَ) ye âid. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رِئَاءَ) mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (و) âtıfa. (لا) nâfiye. (يُؤْمِنُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِينَ) ye âid. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُ) ye müteallık. (و) âtıfa. (الْيَوْمِ الآخِرِ) lafzı celâla ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (فَ) ta'lîliyye. (مَثَلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَمَثَلِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (صَفْوَانٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (تُرَابٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (أَصَابَهُ وَابِلٌ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve merfu olan fâili. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (تَرَكَهُ صَلْداً) fi'li mâzı, birinci ve ikinci mef'ûller. Fâili, müstetir zamir, (وَابِلٌ) e râci. (لا) nâfiye. (يَقْدِرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَى شَيْءٍ) cârr-mecrur, (يَقْدِرُونَ) ye müteallık. (مِمَّا) cârr-mecrur, (شَيْءٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (كَسَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لا) nâfiye. (يَهْدِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْقَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْكَافِرِينَ) sıfatı mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لا تُبْطِلُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يُنفِقُ مَالَهُ...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لا يُؤْمِنُ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(مَثَلُهُ كَمَثَلِ...) cümlesi, isti'nâfiyye, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(عَلَيْهِ تُرَابٌ) cümlesi, (صَفْوَانٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.
(أَصَابَهُ وَابِلٌ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(تَرَكَهُ صَلْداً) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(لا يَقْدِرُونَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَسَبُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ لا يَهْدِي...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لا يَهْدِي الْقَوْمَ...) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 265

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ وَتَثْبِيتًا مِنْ
اَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ اَصَابَهَا وَابِلٌ فَاٰتَتْ اُكُلَهَا ضِعْفَيْنِۚ
فَاِنْ لَمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلٌّؕ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَثَلُ الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ) geçen 261. âyetteki gibi. (ابْتِغَاء) mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَرْضَاتِ اللّهِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (و) âtıfa. (تَثْبِيتاً) ma'tuf olduğu (ابْتِغَاء) gibi. (مِنْ أَنفُسِ) cârr-mecrur, (تَثْبِيتاً) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَمَثَلِ) cârr-mecrur, (مَثَلُ) nün mahzuf haberine müteallık. (جَنَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِرَبْوَةٍ) cârr-mecrur, (جَنَّةٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (أَصَابَهَا وَابِلٌ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (فَ) âtıfa. (آتَتْ أُكُلَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. Fâili, müstetir zamir, (جَنَّةٍ) e râci. (ضِعْفَيْنِ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). İkinci mef'ûl mahzuf, (صاحبها) takdîrinde. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُصِبْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَابِلٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (طَلٌّ), (مصلبها) takdîrindeki mübtedânın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (و) isti'nâfiyye. (اللّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, lafzı celâlın haberi ve merfu olan (بَصِيرٌ) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(مَثَلُ الَّذِينَ يُنفِقُونَ...) cümlesi, geçen isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَصَابَهَا وَابِلٌ) cümlesi, (جَنَّةٍ) den hâl. Mahallen mansub.
(آتَتْ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(إِن لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ) cümlesi, (أَصَابَهَا) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(طَلٌّ "مصلبها") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(اللّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 266

اَيَوَدُّ اَحَدُكُمْ اَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَاَعْنَابٍ تَجْرِى
مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَاَصَابَهُ الْكِبَرُ
وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ فَاَصَابَهَا اِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ
كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاٰيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٦٦﴾

Îrâbı:

(أ) nefyden yakın uzaklaşma ma'nası olan istifham. (يَوَدُّ أَحَدُ) fi'li muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (تَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (جَنَّةٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أن تَكُونَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَوَدُّ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(مِنْ نَخِيلٍ) cârr-mecrur, (جَنَّةٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (و) âtıfa. (أعْنَابٍ) ma'tuf olduğu (نَخِيلٍ) gibi. (تَجْرِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِنْ تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الأنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ فِيهَا) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (مِنْ كُلِّ) cârr-mecrur, (أنواعٌ) takdîrindeki mübtedanın sıfatı. (الثَّمَرَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ), (قد) takdîriyle hâliyye. (أصَابَهُ الكِبَرُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve merfu olan fâili. (وَ) hâliyye. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem habere müteallık. (ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فَـ) âtıfa. (أصَابَهَا إعْصَارٌ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve merfu olan fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (نَارٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَـ) âtıfa. (احْتَرَقَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (هي). (كَذٰلِكَ) cârr-mecrur, (تَبْيِينًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (يُبَيِّنُ اللّٰهُ) fi'li muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يُبَيِّنُ) ye müteallık. (الآيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تَتَفَكَّرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(يَوَدُّ أَحَدُكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَجْرِي مِنْ تَحْتِ) cümlesi, (جَنَّةٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(...لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ) cümlesi, (جَنَّةٌ) nün ikinci sıfatı. Mahallen merfu.
(أَصَابَهُ الْكِبَرُ) cümlesi, (لَهُ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.
(...لَهُ ذُرِّيَّةٌ) cümlesi, (أَصَابَهُ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.
(أَصَابَهَا إِعْصَارٌ) cümlesi, (تَجْرِي) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(فِيهِ نَارٌ) cümlesi, (إِعْصَارٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(احْتَرَقَتْ) cümlesi, (أَصَابَهَا) cümlesine ma'tuf. Mahallen mansub.
(يُبَيِّنُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَتَفَكَّرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 267

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا
اَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ
وَلَسْتُمْ بِاٰخِذِيهِ اِلَّآ اَنْ تُغْمِضُوا فِيهِ ۜ وَاعْلَمُوا اَنَّ اللّٰهَ
غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٢٦٧﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) geçen 264. âyetteki gibi. (أَنْفِقُوا) fi'li emr ve fâili. (مِنْ طَيِّبَاتِ) cârr-mecrur, (أَنْفِقُوا) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul. muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَسَبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (مِمَّا) cârr-mecrur, (أَنْفِقُوا) ye müteallık. (أَخْرَجْنَا) fi'li mâzi ve fâili. (لَكُم مِنَ الْأَرْضِ) cârr-mecrurlar, (أَخْرَجْنَا) ye müteallıklar. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَيَمَّمُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْخَبِيثَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُ) cârr-mecrur. Muzâri, merfu olan (تُنْفِقُونَ) ye müteallık. (و) isti'nâfiyye veya hâliyye. (لَسْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid ve ismi. (بِ) harfi cerr zâid. (آخِذِي), (ليس) nin haberi, lafzan mecrur. Mahallen mansub. Cerr alâmeti (ي). (ن) izâfet için mahzuf. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (أن) harfi masdar ve nasb. (تُغمِضُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (تُغمِضُوا) ye müteallık.

(أن تُغمِضُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (بِ) ile mahallen mecrur. (آخِذِي) ye müteallık.

(و) isti'nâfiyye. (اعْلَمُوا), (أنفِقُوا) gibi. (أنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberleri.

(أنَّ اللّٰهَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (اعْلَمُوا) nun iki mef'ûlü yerinde. Mahallen mansub.

Cümleler:

(يَا أيُّهَا الَّذِينَ...) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أنفِقُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كَسَبْتُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أخْرَجْنَا...) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَيَمَّمُوا...) cümlesi, (أنفِقُوا) cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(مِنْهُ تُنفِقُونَ) cümlesi, (تَيَمَّمُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(لَسْتُمْ بِآخِذِيهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. (تُنفِقُونَ) nin fâilinden hâl.
(اعْلَمُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 268

اَلشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَاْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَٓاءِۚ وَاللّٰهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًاۜ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلٖيمٌۚ ﴿٢٦٨﴾

Îrâbı:

(الشَّيْطَانُ يَعِدُ) mübteda ve muzâri, merfular. Raf alâmetleri zammeler. Fâili, müstetir zamir, (الشَّيْطَانُ) a râci. (كُمْ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (الفَقْرَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (و) âtıfa. (يَأمُرُكُمْ), (يَعِدُكُمْ) gibi. (بِالفَحْشَاءِ) cârr-mecrur, (يَأمُرُ) ye müteallık. (و) âtıfa. (اللّٰهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعِدُكُمْ) geçen gibi. (مَغْفِرَةً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (مَغْفِرَةً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (و) âtıfa. (فَضْلاً) ma'tuf olduğu (مَغْفِرَةً) gibi. (و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ) lafzı celâl ile haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ) cümlesi, haber. Mahallen merfu.
(يَأْمُرُكُمْ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(اللّٰهُ يَعِدُكُمْ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.
(اللّٰهُ وَاسِعٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 269

يُؤْتِى الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَٓاءُۚ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ اُو۫تِىَ
خَيْرًا كَث۪يرًاۜ وَمَا يَذَّكَّرُ اِلَّٓا اُو۬لُوا الْاَلْبَابِ ﴿٢٦٩﴾

Îrâbı:

(يُؤْتِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْحِكْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَنْ) ismi mavsul. ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يُؤْتَ) muzâri, mechul, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illet (ي) nin hazfi. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (الْحِكْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (أُوتِيَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (خَيْراً كَثِيراً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (يَذَّكَّرُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (أُولُوا) fâil, merfu. Raf alâmeti (وَ) (cemi müzekker sâlime mülhak). (الْأَلْبَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(يُؤْتِي الْحِكْمَةَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ يُؤْتَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُؤْتَ الْحِكْمَةَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Îrâbda yeri yok.
(قَدْ أُوتِيَ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(مَا يَذَّكَّرُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 270

وَمَٓا اَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ اَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُهُۜ
وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ اَنْصَارٍ ﴿٢٧٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) ismi şart, câzim. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنْفَقْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (مِنْ نَفَقَةٍ) cârr-mecrur, (مَا) nin temyîzi. (مِنْ) beyâniyye. (أَوْ) âtıfa. (نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ), (أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ) gibi. –(وَ) mukadder–. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَعْلَمُهُ) muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (لِلظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَنْصَارٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur ise de mahallen mecrur.

Cümleler:

(أَنْفَقْتُمْ...) cümlesi, geçen âyetteki (مَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(نَذَرْتُمْ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يَعْلَمُهُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(مَا لِلظَّالِمِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 271

اِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعِمَّا هِيَۚ وَاِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا
الْفُقَرَٓاءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْۜ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّـَٔاتِكُمْۜ وَاللّٰهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٧١﴾

Îrâbı:

(إِنْ) harfi şart, câzim. (تُبْدُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الصَّدَقَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (فَ) şartın cevâbında vâkı. (نِعِمَ) fi'li mâzı, câmid. –medh için–. (مَا), (شيء) ma'nâsında fîldir, mahallen merfudur. (هِيَ) muahhar mübteda, mahallen merfu. Haberi, (نِعِمَّا) cümlesi. (وَ) âtıfa. (إِنْ تُخْفُوهَا), (إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ) gibi. (وَ) âtıfa. (تُؤْتُوهَا) ma'tuf olduğu (تُخْفُوهَا) gibi. (الْفُقَرَاءَ) ikinci mef'ûl, mansub.

Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (يُكَفِّرُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِ) cârr-mecrurlar, (يُكَفِّرُ) ye müteallıklar. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَبِيرٌ) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِنْ تُبْدُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(نِعِمَّا هِيَ) cümlesi, haber. Mahallen merfu.
(هِيَ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنْ تُخْفُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تُؤْتُوهَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يُكَفِّرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 272

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدٰيهُمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَهْدٖى مَنْ يَشَٓاءُۜ وَمَا تُنْفِقُوا
مِنْ خَيْرٍ فَلِاَنْفُسِكُمْۜ وَمَا تُنْفِقُونَ اِلَّا ابْتِغَٓاءَ وَجْهِ اللّٰهِۜ وَمَا
تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ اِلَيْكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٢﴾

Îrâbı:

(لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (هُدَي) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ اللّٰهَ) harfi istidrâk ve mansub olan ismi. (يَهْدِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَنْ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi atf, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (تُنْفِقُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنْ خَيْرٍ) cârr-mecrur, (مَا) nin temyîzi. (فَ)

şartın cevâbında vâkı. (لأنفس) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) îtirâzıyye. (مَا) nâfiye. (تُنفِقُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلاَّ) edâtı istisnâ ve hasr. (ابْتِغَاء) mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَجْهِ اللَّهِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (مَا تُنفِقُوا مِنْ خَيْرٍ) geçenki gibi. (يُوَفَّ) muzâri, mechul şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Nâibi fâili, sözün gelişi (جزاؤه) takdîrinde. (إِلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يُوَفَّ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (أَنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لاَ) nâfiye. (تُظْلَمُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(لَيْسَ عَلَيْكَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَهْدِي...) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا تُنفِقُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لأَنفُسِكُمْ "هُوَ") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(مَا تُنفِقُونَ إِلاَّ...) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(يُوَفَّ إِلَيْكُمْ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَنتُمْ لاَ تُظْلَمُونَ) cümlesi, (إِلَيْكُمْ) deki (كُمْ) den hâl. Mahallen mansub.
(لاَ تُظْلَمُونَ) cümlesi, (أَنتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 273

لِلْفُقَرَآءِ الَّذِينَ اُحْصِرُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ
ضَرْبًا فِى الْاَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ اَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ
تَعْرِفُهُمْ بِسِيمٰيهُمْ لَا يَسْـَٔلُونَ النَّاسَ اِلْحَافًا وَمَا تُنْفِقُوا
مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِيمٌ ﴿٢٧٣﴾

Îrâbı:

(لِلْفُقَرَاءِ) cârr-mecrur, (الصدقاتُ) takdîrindeki mübtedânın mahzuf haberine müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul. (لِلْفُقَرَاءِ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (أُحصِرُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (أُحصِرُوا) ye müteallık. (اللَّهِ)

muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يَسْتَطِيعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (ضَرْباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (ضَرْباً) e müteallık –çünkü masdar–. (يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ) muzâri, birinci mef'ûl, fâil ve ikinci mef'ûl. (مِنَ التَّعَفُّفِ) cârr-mecrur, (يَحْسَبُ) ye müteallık. (تَعْرِفُهُم) muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِسِيمَا) cârr-mecrur, (تَعْرِفُ) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (يَسْأَلُونَ), (يَسْتَطِيعُونَ) gibi. (النَّاسَ) birinci mef'ûl mansub. Nasb alâmeti fetha. İkinci mef'ûl mahzuf, (أموالاً) takdîrinde. (إِلْحَافاً) hâl veya mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (و) isti'nâfiyye. (مَا تُنفِقُوا مِنْ خَيْرٍ) geçen âyetteki gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık.

Cümleler:

(“الصدقات” لِلْفُقَرَاءِ) cümlesi, isti'nâfiyye. İrâbda yeri yok.
(أحصِرُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. İrâbda yeri yok.
(لَا يَسْتَطِيعُونَ...), (يَحْسَبُهُمُ...), (تَعْرِفُهُم...) ve (لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ) cümleleri, (أحصِرُوا) nun fâilinden hâller. Mahallen mansublar.
(مَا تُنفِقُوا مِنْ خَيْرٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. İrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 274

اَلَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ
اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْۚ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٤﴾

İrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (يُنفِقُونَ) muzâri merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَمْوَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (بِاللَّيْلِ) cârr-mecrur, (يُنفِقُونَ) ye müteallık. (و) âtıfa. (النَّهَارِ) ma'tuf olduğu (اللَّيْلِ) gibi. (سِرّاً), (إنفاقاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'ın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (و) âtıfa. (عَلَانِيَةً) ma'tuf olduğu (سِرّاً) gibi. (فَ) zâide. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَجْرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِندَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَجْرُ) den hâl olan mahzufe müteallık.

(رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ) geçen 262. âyetteki gibi.

Cümleler:

(...اَلَّذِينَ يُنْفِقُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُمْ أَجْرُهُمْ) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(لَا هُمْ يَحْزَنُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(يَحْزَنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 275

اَلَّذِينَ يَاْكُلُونَ الرِّبٰوا لَا يَقُومُونَ اِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِى
يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّۜ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوا اِنَّمَا
الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبٰواۢ وَاَحَلَّ اللّٰهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبٰواۜ فَمَنْ
جَٓاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهٖ فَانْتَهٰى فَلَهُ مَا سَلَفَۜ وَاَمْرُهُٓ اِلَى اللّٰهِۜ
وَمَنْ عَادَ فَاُو۬لٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِۚ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧٥﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (يَأْكُلُونَ الرِّبَا) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (لَا) nâfiye. (يَقُومُونَ), (يَأْكُلُونَ) gibi. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (كَ) harfi cerr ve teşbih. (مَا) harfi masdar. (يَقُومُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (اَلَّذِي) fâil, mahallen merfu. (يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ) muzâri, mef'ûlü ve fâili. (مِنَ الْمَسِّ) cârr-mecrur, (يَتَخَبَّطُ) ye müteallık. (مِنَ) sebebiyye.

(...مَا يَقُومُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَ) ile mahallen mecrur. (قِيَامًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık.

(ذٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr sebebiyye. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(أَنَّهُمْ قَالُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (بِ) ile mahallen mecrur. (ذٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(إِنَّمَا) edatı hasr. (الْبَيْعُ مِثْلُ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (الرِّبَا) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (و) isti'nâfiyye. (أَحَلَّ اللّٰهُ الْبَيْعَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (و) âtıfa. (حَرَّمَ الرِّبَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (فَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum ve mef'ûlü ile fâili. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (مَوْعِظَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (انْتَهَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul. Muahhar mübteda, mahallen merfu. (سَلَفَ), (أَحَلَّ) gibi. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (أَمْرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (أَمْرُ) nun mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (مَنْ عَادَ), (مَنْ جَاءَ) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (أُولٰئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (أَصْحَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَالِدُونَ) ye müteallık.

Cümleler:

(الَّذِينَ يَأْكُلُونَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَأْكُلُونَ الرِّبَا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَقُومُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَقُومُ الَّذِي) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ...) cümlesi (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ...) cümlesi ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا...) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَحَلَّ اللّٰهُ الْبَيْعَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(حَرَّمَ الرِّبَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(مَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(انْتَهَى) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(لَهُ مَا سَلَفَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(سَلَفَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَمْرُهُ إِلَى اللّٰهِ) cümlesi, bir önceki cümle gibi meczum. Ona ma'tuf.
(مَنْ عَادَ) cümlesi, (مَنْ جَاءَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(عَادَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(أُولَئِكَ أَصْحَابُ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 276

يَمْحَقُ اللّٰهُ الرِّبٰوا وَيُرْبِى الصَّدَقَاتِۜ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ اَث۪يمٍ ﴿٢٧٦﴾

Îrâbı:

(يَمْحَقُ اللّهُ الرِّبَا) merfu olan muzâri ve fâili ile mukadder fethası olan mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (يُرْبِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الصَّدَقَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (وَ) âtıfa. (اللّهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَا) nâfiye. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (كُلَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَفَّارٍ أَثِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(يَمْحَقُ اللّهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُرْبِي الصَّدَقَاتِ) ve (اللّهُ لَا يُحِبُّ...) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.
(لَا يُحِبُّ كُلَّ...) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 277

اِنَّ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتَوُا الزَّكٰوةَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْۚ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ), (عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) gibiler. Ona ma'tuflar. (لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ) geçen 262. âyetteki gibi.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ), (أَقَامُوا الصَّلَاةَ) ve (آتَوُا الزَّكَاةَ) cümleleri, geçen cümleler gibi.
(...لَهُمْ أَجْرُهُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ) ve (هُمْ يَحْزَنُونَ) cümleleri, geçen cümleler gibiler. Ona ma’tuflar.
(يَحْزَنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 278

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبٰوا
اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِن۪ينَ ﴿٢٧٨﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا) harfi nidâ, münâda müfred zamme üzere mebni ve harfi tenbih. (الَّذِينَ), (أيٌّ) den bedel veya sıfat, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi’li mâzı ve fâili. (اتَّقُوا اللّٰهَ) fi’li emr, fâili ve mef’ûlü. (وَ) âtıfa. (ذَرُوا), (اتَّقُوا) gibi. (مَا) ismi mavsul. mef’ûlü bih, mahallen mansub. (بَقِيَ) fi’li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ye âid. (مِنَ الرِّبَا) cârr-mecrur, (بَقِيَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi’li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi’li şart, mahallen meczum. (مُؤْمِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اتَّقُوا اللّٰهَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...ذَرُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma’tuf.
(...بَقِيَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 279

فَاِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِه۪ۚ وَاِنْ تُبْتُمْ
فَلَكُمْ رُؤُ۫سُ اَمْوَالِكُمْۚ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَفْعَلُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. Fiil, şartıyye. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (ائذنوا) fi'li emr ve fâili. (بِحَرْبٍ) cârr-mecrur, (ائذنوا) ye müteallık. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (بِحَرْبٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (رَسُول) ma'tuf olduğu lafzı celâl gibi. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تُبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (رُؤُوسُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَمْوَالِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâfiye. (تَظْلِمُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (لاَ تُظْلَمُونَ) geçen gibi. Fiil, mechul (و) nâibi fâil.

Cümleler:

(لَمْ تَفْعَلُوا) cümlesi, geçen âyetteki (اتَّقُوا اللّٰهَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(ائذنوا...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنْ تُبْتُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَكُمْ رُؤُوسُ أَمْوَالِكُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(لاَ تَظْلِمُونَ) cümlesi, (أَمْوَالِكُمْ) deki (كُمْ) den hâl. Mahallen mansub.
(لاَ تُظْلَمُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 280

وَاِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ اِلٰى مَيْسَرَةٍ ۗ وَاَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ
لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, tam. Fi'li şart, mahallen meczum. (ذُو) fâil, merfu. Raf alâmeti (و) (Esmâü hamseden). (عُسْرَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (نَظِرَةٌ), (الواجبُ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَى مَيْسَرَةٍ) cârr-mecrur, (نَظِرَةٌ) e müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَصَدَّقُوا), (ت) nin biri mahzuf olan muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (خَيْرٌ) müevvel masdarın mukaddem haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık.

(أن تَصَدَّقُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde muahhar mübteda. Mahallen merfu. (إن كُنتُمْ) bir önceki âyetteki gibi. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إن كَانَ ذُو عُسْرَةٍ) cümlesi, geçen âyetteki (إن لَمْ تَفْعَلُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نَظِرَةٌ "الواجب") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(أن تَصَدَّقُوا خَيْرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi, mahallen mansub. Şartın cevâbı mahzuf. Mâ kabli delâlet ediyor.

Âyet: 281

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ اِلَى اللّٰهِ ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَا
كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye veya âtıfa. (اتَّقُوا) fi'li emr ve fâili. (يَوْماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُرْجَعُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (فِيهِ إلَى اللّٰهِ) cârr-mecrurlar, (تُرْجَعُونَ) ye müteallıklar. (ثُمَّ) harfi atf. (تُوَفّٰى) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُلُّ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَسَبَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (نَفْسٍ) e râci. (مَا) ye âid olan zamir, mahzuf. (كسبته) takdîrinde. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يُظْلَمُونَ), (تُرْجَعُونَ) gibi.

Cümleler:

(اتَّقُوا يَوْماً) cümlesi, isti'nâfiyye veya geçen âyetteki isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...تُرْجَعُونَ فِيهِ) cümlesi, (يَوْماً) nin sıfatı. Mahallen mansub.

(تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(كَسَبَتْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ لَا يُظْلَمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(لَا يُظْلَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 282

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ اِلٰٓى اَجَلٍ مُسَمًّى فَاكْتُبُوهُۜ وَلْيَكْتُبْ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِۖ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ اَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللّٰهُ فَلْيَكْتُبْۚ وَلْيُمْلِلِ الَّذ۪ي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْـًٔاۜ فَاِنْ كَانَ الَّذ۪ي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَف۪يهًا اَوْ ضَع۪يفًا اَوْ لَا يَسْتَط۪يعُ اَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِۜ وَاسْتَشْهِدُوا شَه۪يدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْۚ فَاِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَاَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَٓاءِ اَنْ تَضِلَّ اِحْدٰيهُمَا فَتُذَكِّرَ اِحْدٰيهُمَا الْاُخْرٰىۜ وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَٓاءُ اِذَا مَا دُعُواۜ وَلَا تَسْـَٔمُٓوا اَنْ تَكْتُبُوهُ صَغ۪يرًا اَوْ كَب۪يرًا اِلٰٓى اَجَلِه۪ۜ ذٰلِكُمْ اَقْسَطُ عِنْدَ اللّٰهِ وَاَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَاَدْنٰٓى اَلَّا تَرْتَابُٓوا اِلَّٓا اَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُد۪يرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَلَّا تَكْتُبُوهَاۜ وَاَشْهِدُٓوا اِذَا تَبَايَعْتُمْۖ وَلَا يُضَٓارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَه۪يدٌۜ وَاِنْ تَفْعَلُوا فَاِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْۜ وَاتَّقُوا اللّٰهَۜ وَيُعَلِّمُكُمُ اللّٰهُۜ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَل۪يمٌ ﴿٢٨٢﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) 278. âyetteki gibi. (إِذَا) şart anlamıyla birlikte gelecek zaman için zarf. Şartını cerr eder cevâbına müteallık. Mahallen mansub. (تَدَايَنْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (بِدَيْنٍ) ve (إِلَى أَجَلٍ) cârr-mecrurlar, (تَدَايَنْتُمْ) e müteallıklar. (مُسَمًّى), (أَجَلٍ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (فَ) cevâbda vâkı. (اكْتُبُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (لْ) emr için. (يَكْتُبْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. (يَكْتُبْ) e müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَاتِبٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِالْعَدْلِ) cârr-mecrur, (كَاتِبٌ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (يَأْبَ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illet (ي) nin hazfi. (كَاتِبٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْ) harfi masdar ve nasb, muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, (كَاتِبٌ) e râci.

(أَنْ يَكْتُبَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَأْبَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(كَمَا) cârr-mecrur, (لاَ يَأْبَ) ye müteallık. (عَلَّمَهُ اللّهُ) fi'li mâzı, birinci mef'ûlü ve fâili. Âid ise, (إياه) takdîrindeki ikinci mef'ûldür. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لْيَكْتُبْ) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (لْيُمْلِلِ) de (لْيَكْتُبْ) gibi. (الَّذِي) ismi mavsul. fâil, mahallen merfu. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْحَقُّ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لْيَتَّقِ), (لْيَكْتُبْ) gibi. Cezm alâmeti harfi illet (ي) nin hazfi. (اللّهَ) lafzatullâh mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَبَّ) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ يَبْخَسْ), (لاَ يَأْبَ) gibi. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye âid. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (يَبْخَسْ) e müteallık. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. (الَّذِي) ismi, mahallen merfu. (عَلَيْهِ الْحَقُّ) geçenki gibi. (سَفِيهاً), (كَانَ) nin haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) harfi atf. (ضَعِيفاً) ma'tuf olduğu (سَفِيهاً) gibi. (أَوْ) harfi atf. (لاَ) nâfiye. (يَسْتَطِيعُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, ismi mavsule âid. (أَنْ يُمِلَّ), (أَنْ يَكْتُبَ) gibi. Fâili, müstetir zamir, ismi mavsule âid. (هُوَ); (يُمِلَّ) nin fâilinin te'kîdi, mahallen merfu. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لْيُمْلِلْ) geçenki gibi. (وَلِيُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْعَدْلِ) cârr-mecrur, (يُمْلِلْ) e müteallık.

(أَنْ يُمِلَّ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (لاَ يَسْتَطِيعُ) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) isti'nâfiyye. (اسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (مِن رِجَالِ) cârr-mecrur, (شَهِيدَيْنِ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُونَا) fi'li muzâri, nâkıs, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (ا) ismi. (رَجُلَيْنِ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (رَجُلٌ) mahzuf mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (امْرَأَتَانِ), (رَجُلٌ) e ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) tenvinden ıvaz. (مِمَّن) cârr-mecrur, (رَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (تَرْضَوْنَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِنَ الشُّهَدَاءِ) cârr-mecrur, (تَرْضَوْنَهُ) takdîrindeki mahallen mansub olan mef'ûl zamirinden hâl olan mahzufe müteallık. (أَن تَضِلَّ), (أَنْ يَكْتُبَ) gibi. (إِحْدَي) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَن تَضِلَّ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü lieclih. Mahallen mansub.

(فَ) âtıfa. (تُذَكِّرَ) muzâri, ma'tuf olduğu (تَضِلَّ) gibi. (إِحْدَاهُمَا) geçen gibi. (الأُخْرَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (لاَ يَأْبَ الشُّهَدَاءُ), (لاَ يَأْبَ كَاتِبٌ) gibi. (إِذَا) baştaki gibi. (مَا) zâide. (دُعُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَسْئَمُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَكْتُبُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (صَغِيراً) bu zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) âtıfa. (كَبِيراً) ma'tuf olduğu (صَغِيراً) gibi. (إِلَى أَجَلِ) cârr-mecrur, (تَكْتُبُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَن تَكْتُبُوهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (تَسْئَمُوا) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(ذَلِكُمْ) ismi işâret. mübteda, mahallen merfu. (أَقْسَطُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَقْوَمُ) ma'tuf olduğu (أَقْسَطُ) gibi. (لِلشَّهَادَةِ) cârr-mecrur, (أَقْوَمُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَدْنَى) ma'tuf olduğu (أَقْسَطُ) gibi. Raf alâmeti mukadder zamme. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (لاَ) nâfiye. (تَرْتَابُوا), (تَكْتُبُوا) gibi.

(أَن لاَ تَرْتَابُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr ile mahallen mecrur. (أَدْنَى) ye müteallık.

(إِلاَّ) edâtı istisnâ. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَكُونَ) fi'li muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. ismi, müstetir zamir (هي) yani (المبايعة). (تِجَارَةً حَاضِرَةً) haberi ve onun sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أَن تَكُونَ تِجَارَةً) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesna. Mahallen mansub.

(تُدِيرُونَهَا) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُدِيرُونَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) isti'nâfiyye. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (جُنَاحٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَلاَّ تَكْتُبُوا), (أَلاَّ تَرْتَابُوا) gibi. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَلاَّ تَكْتُبُوهَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (فِي) ile mahallen mecrur. (لَيْسَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(و) isti'nâfiyye. (أَشْهِدُوا) fi'li emr ve fâili. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şartsız. Mahallen mansub. (أَشْهِدُوا) ye müteallık. (تَبَايَعْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (و) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (يُضَارَّ) muzâri, mechul, meczum. Cezm alâmeti tez'îf (yani kelimenin sonundaki (ر) iki oluşu) sebebiyle mukadder sükûn. (كَاتِبٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لاَ) zâide, nefyi te'kîd için. (شَهِيدٌ) ma'tuf olduğu (كَاتِبٌ) gibi. (وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَفْعَلُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّهُ فُسُوقٌ) harfi te'kîd, ismi ve haberi. (بِكُمْ) cârr-mecrur, (فُسُوقٌ) a müteallık. (و) isti'nâfiyye. (اتَّقُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) isti'nâfiyye. (يُعَلِّمُكُمُ اللّٰهُ) muzâri, mef'ûlü ve fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِذَا) şartıyla cevâbıyla, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَدَايَنْتُمْ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(اكْتُبُوهُ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لِيَكْتُبْ بَيْنَكُمْ...) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.
(لاَ يَأْبَ كَاتِبٌ) cümlesi, (اكْتُبُوهُ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَكْتُبَ...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(عَلَّمَهُ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لِيَكْتُبْ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(لِيُمْلِلِ الَّذِي...) cümlesi, geçen cümle gibi meczum. Ona ma'tuf.
(عَلَيْهِ الْحَقُّ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لِيَتَّقِ اللّٰهَ...) ve (لاَ يَبْخَسْ) cümleleri, (لِيُمْلِلِ) gibiler. Ona ma'tuflar.
(إِنْ كَانَ الَّذِي...) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(عَلَيْهِ الْحَقُّ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَا يَسْتَطِيعُ) cümlesi, (كَانَ) nin haberine ma'tuf. Mahallen mansub.
(لِيُمْلِلْ وَلِيُّهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يُمِلَّ...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اسْتَشْهِدُوا...) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنْ لَمْ يَكُونَا...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(رَجُلٌ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تَرْضَوْنَ) cümlesi, (مَن) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَضِلَّ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تُذَكِّرَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(لَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ) cümlesi, (اسْتَشْهِدُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(دُعُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (إِذَا) nin cevâbı yok. Çünki şartsız.
(لَا تَسْئَمُوا...) cümlesi, (لَا يَأْبَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَكْتُبُوهُ...) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ذَلِكُمْ أَقسَطُ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَرْتَابُوا) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَكُونَ تِجَارَةً...) cümlesi de (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تُدِيرُونَهَا...) cümlesi, (تِجَارَةً) den hâl. Mahallen mansub.
(لَيْسَ عَلَيْكُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَكْتُبُوهَا) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَشْهِدُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَبَايَعْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لَا يُضَآرَّ كَاتِبٌ...) cümlesi, isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنْ تَفْعَلُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهُ فُسُوقٌ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(اتَّقُوا اللّٰهَ), (يُعَلِّمُكُمُ اللّٰهُ) ve (اللّٰهُ بِكُلِّ...) cümleleri, isti'nâfiyyeler. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 283

وَاِنْ كُنْتُمْ عَلٰى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانٌ مَقْبُوضَةٌ ۜ
فَاِنْ اَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِى اؤْتُمِنَ اَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ
اللّٰهَ رَبَّهُ ۜ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ ۜ وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَاِنَّهُ اٰثِمٌ

قَلْبُهُ ۗ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٨٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye veya âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (عَلٰى سَفَرٍ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَجِدُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كَاتِبًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (رِهَانٌ مَقْبُوضَةٌ), (الْوَثِيقَةُ) takdîrindeki mübtedanın haberi ve onun sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَمِنَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (بَعْضُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَعْضًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لْ) emr için. (يُؤَدِّ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illet (ي) nin hazfi. (الَّذِي) ismi mavsul. fâil, mahallen merfu. (اؤْتُمِنَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye âid. (أَمَانَتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لْيَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهُ) geçen âyetteki gibi. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَكْتُمُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الشَّهَادَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَكْتُمْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّهُ آثِمٌ) harfi te'kîd, ismi ve haberi. (قَلْبُ), (آثِمٌ) nün fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِنْ كُنْتُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye veya geçen isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
("الْوَثِيقَةُ" رِهَانٌ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنْ أَمِنَ بَعْضُكُمْ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لِيُؤَدِّ الَّذِي...) cümlesi, ikinci şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(اؤْتُمِنَ...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لِيَتَّقِ اللّٰهَ...) ve (لَا تَكْتُمُوا...) cümleleri, (لِيُؤَدِّ الَّذِي) ye ma'tuflar. Mahallen meczumlar.
(مَنْ يَكْتُمْهَا) cümlesi, isti'nâfiyye ve ta'lîl ma'nası. Îrâbda yeri yok.

(يَكْتُمْهَا) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّهُ آثِمٌ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahalen meczum.
(اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 284

لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِۜ وَاِنْ تُبْدُوا مَا فٖى
اَنْفُسِكُمْ اَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللّٰهُۜ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَٓاءُ
وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدٖيرٌ ﴿٢٨٤﴾

Îrâbı:

(لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (ما) ismi mavsul. muahhar mübteda, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (ما) nin mahzuf sılesine müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الأَرْضِ) ma'tuf olduğu (ما فِي السَّمَاوَاتِ) gibi. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تُبْدُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (ما) ismi mavsul. mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي أنفس) cârr-mecrur, (ما) nin mahzuf sılesine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) harfi atf. (تُخْفُوا) ma'tuf olduğu (تُبْدُوا) gibi. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُحَاسِبْ) şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُحَاسِبْ) e müteallık. (اللّٰهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) isti'nâfiyye. (يَغْفِرُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (يَغْفِرُ) ya müteallık. (يَشَاءُ), (يَغْفِرُ) gibi. (وَ) âtıfa. (يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ), (يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(لِلّٰهِ ما فِي السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِن تُبْدُوا...) cümlesi, geçene ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تُخْفُوهُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(حَاسِبْكُم بِهِ...) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يَغْفِرُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يُعَذِّبُ) cümlesi, (يَغْفِرُ) ya ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (يَشَاءُ) cümlesi, ikinci (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 285

آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ ؕ كُلٌّ آمَنَ
بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ ؕ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ ۗ
وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾

Îrâbı:

(آمَنَ الرَّسُولُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (آمَنَ) ye müteallık. (أُنْزِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ye âid. (إِلَيْهِ) ve (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrurlar, (أُنْزِلَ) ye müteallıklar. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الْمُؤْمِنُونَ), (الرَّسُولُ) ye ma'tuf. Merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme –buradaki tenvin muzâfun ileyhden ıvaz (كلهم) demek–. (آمَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (كُلٌّ) e râci. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (آمَنَ) ye müteallık. (وَمَلَآئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ) lafzı celâle ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (هِ) ler muzâfun ileyhler, mahallen mecrurlar. (لَا) nâfiye. (نُفَرِّقُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَحَدٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْ رُسُلِ) cârr-mecrur, (أَحَدٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سَمِعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (أَطَعْنَا) ma'tuf olduğu (سَمِعْنَا) gibi. (غُفْرَانَ) mahzuf fi'linin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَبَّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha –harfi nidâ mahzuf–. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمَصِيرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(...آمَنَ الرَّسُولُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أُنْزِلَ إِلَيْهِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كُلٌّ آمَنَ بِاللّٰهِ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(آمَنَ بِاللّٰهِ...) cümlesi, (كُلٌّ) nün haberi. Mahallen merfu.
(لَا نُفَرِّقُ...) cümlesi, (يقولون) takdîrindeki fi'lin makûlül'kavli. Mahallen mansub. Mukadder olan fiil cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(قالوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(سَمِعْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أطَعْنَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(غُفْرَانَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(رَبَّنَا) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(إِلَيْكَ الْمَصِيرُ) cümlesi, mukadder isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 286

لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا ؕ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا
اكْتَسَبَتْ ؕ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِينَا اَوْ اَخْطَاْنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا
تَحْمِلْ عَلَيْنَا اِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا ۚ رَبَّنَا
وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ ۚ وَاعْفُ عَنَّا قف وَاغْفِرْ لَنَا قف
وَارْحَمْنَا قف اَنْتَ مَوْلٰينَا فَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٨٦﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye. (يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْساً) merfu olan fi'li muzâri ile merfu olan fâili ve mansub olan mef'ûlü. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (وُسْعَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul. muahhar mübteda, mahallen merfu. (كَسَبَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (نَفْس) e râci. (وَ) âtıfa. (عَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ), (لَهَا مَا كَسَبَتْ) gibi. (رَبَّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha –harfi nidâ mahzuf–. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâhiye, câzime. (تُؤَاخِذْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أَنتَ). (إِنْ) harfi şart, câzim. (نَسِينَا) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (أَوْ) harfi atf. (أَخْطَأْنَا) ma'tuf olduğu (نَسِينَا) gibi. (رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ), (رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْ) gibi –(و) âtıfa–. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (تَحْمِلْ) e müteallık. (إِصْراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَمَا) cârr-mecrur, (حملاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (حَمَلْتَهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur,

(حَمَلْتَهُ) ye müteallık. (مِنْ قَبْلِ) cârr-mecrur, (الَّذِينَ) nın mahzuf sılesine müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَبَّنَا) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (لَا تُحَمِّلْ), (لَا تَحْمِلْ) gibi. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مَا) ismi mavsul. ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (لَا) nâfiye lilcins. (طَاقَةَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لَنَا) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (بِهِ) cârr-mecrur, (نَا) den hâl olan mahzufa müteallık. (وَ) âtıfa. (اعْفُ) fi'li emr, düâ. Fâili, müstetir zamir (أنتَ). (عَنَّا) cârr-mecrur, (اعْفُ) ye müteallık. (وَاغْفِرْ لَنَا), (وَاعْفُ عَنَّا) gibi. (وَارْحَمْ), (وَاعْفُ) gibi. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أنتَ) mübteda, mahallen merfu. (مَوْلَا) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) sebebiyye mahza. (انصُرْنَا), (ارْحَمْنَا) gibi. (عَلَى الْقَوْمِ) cârr-mecrur, (انصُرْ) a müteallık. (الْكَافِرِينَ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَهَا مَا كَسَبَتْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(كَسَبَتْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(عَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(اكْتَسَبَتْ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Nidâ cümlesi ve cevâbı, mahzuf fi'lin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

(لَا تُؤَاخِذْنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(إِنْ نَسِينَا) cümlesi, ta'lîl hükmünde. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

(أَخْطَأْنَا) cümlesi, geçene ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(رَبَّنَا) nidâ cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا...) cümlesi, (لَا تُؤَاخِذْنَا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(حَمَلْتَهُ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَا تُحَمِّلْنَا) cümlesi, (لَا تُؤَاخِذْنَا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اعْفُ عَنَّا), (اغْفِرْ لَنَا) ve (ارْحَمْنَا) cümleleri, (لَا تُؤَاخِذْنَا) ye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(أَنْتَ مَوْلَانَا) cümlesi, isti'nâfiyye, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(انْصُرْنَا...) cümlesi, isti'nâfiyye, sebebiyye. Îrâbda yeri yok.

BAKARA SÛRESİNİN SONU

ÜÇÜNCÜ CÜZÜN DEVÂMI

ÂL-İ IMRAN SÛRESİ

3. Sûredir

200 Âyettir

Medîne'de nazil olmuştur.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

Âyet: 1

الٓمٓ ﴿١﴾

Îrâbı:

En doğru olan "Hurûfu mukattaa" denilen. Bu harflerin Îrâbda yerlerinin olmadığıdır.

Âyet: 2

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ﴿٢﴾

Îrâbı:

(اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لا) nâfiye lilcins. (إلَهَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لا) nın haberi (موجود) takdîrinde mahzuf. (إلاَّ) edâtı istisnâ. (هُوَ) mahzuf haberdeki zamirden veya (لا) ile isminin mahallinden bedel, mahallen merfu. (الْحَيُّ الْقَيُّومُ) haberler veya sıfatlar, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(اللّٰهُ لا إلَهَ...) cümlesi, ibtidâiyye. İrabda yeri yok.

(لا إلَهَ إلاَّ هُوَ) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 3

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَاَنْزَلَ
التَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(نَزَّلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (نَزَّلَ) ye müteallık. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (الْكِتَابَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مُصَدِّقًا), (عَلَيْكَ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَا) cârr-mecrur, (مُصَدِّقًا) a müteallık. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (يَدَيْ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أنزَلَ التَّوْرَاةَ), (نَزَّلَ الْكِتَابَ) gibi. (وَ) âtıfa. (الإِنجِيلَ) ma'tuf olduğu (التَّوْرَاةَ) gibi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(نَزَّلَ عَلَيْكَ...) cümlesi, geçen âyetteki lafzı celâlın dördüncü haberi. Mahallen merfu.

(أنزَلَ التَّوْرَاةَ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 4

مِنْ قَبْلُ هُدًى لِلنَّاسِ وَاَنْزَلَ الْفُرْقَانَ اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِاٰيَاتِ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَاللّٰهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤﴾

Îrâbı:

(مِن قَبْلُ) cârr ve mahallen mecrur olan isim, geçen âyetteki (أنزَلَ) ye müteallık. (هُدًى) mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (هُدًى) e müteallık. (وَ) âtıfa. (أنزَلَ الْفُرْقَانَ) geçen âyetteki (أنزَلَ التَّوْرَاةَ) gibi. (إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَفَرُوا) ye müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ شَدِيدٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ عَزِيزٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (ذُو) ikinci haber, merfu. Raf alâmeti (و) (Esmaü hamseden). (انتِقَامٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(أَنزَلَ الْفُرْقَانَ) cümlesi, geçen âyetteki (أَنزَلَ التَّوْرَاةَ) ye ma'tuf. Mahallen merfu.
(...إِنَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...اللّٰهُ عَزِيزٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 5

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَخْفٰى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِى الْاَرْضِ وَلَا فِى السَّمَٓاءِ ﴿٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لاَ) nâfiye. (يَخْفَى) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (يَخْفَى) ye müteallık. (شَيْءٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الأَرْضِ) cârr-mecrur, (شَيْءٌ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ) zâide, nefyi te'kîd için. (فِي السَّمَاء), (فِي الأَرْضِ) gibi. Tealluku da aynı.

Cümleler:

(...إِنَّ اللّٰهَ لاَ يَخْفَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ يَخْفَى) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 6

هُوَ الَّذٖى يُصَوِّرُكُمْ فِى الْاَرْحَامِ كَيْفَ يَشَٓاءُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ
الْعَزٖيزُ الْحَكٖيمُ ﴿٦﴾

Îrâbı:

(هُوَ الَّذِي) mübteda ve haber, mahallen merfular. (يُصَوِّرُكُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye âid. (فِي الأَرْحَامِ) cârr-mecrur, mef'ûl zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (كَيْفَ) câzim olmayan ismi şart, mebni, hâl, mahallen mansub. Âmili, muzâri ve merfu olan (يَشَاءُ). Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye âid. Mef'ûlü, mahzuf. (يُصَوِّرُكُمْ) takdîrinde. (لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمِ) ikinci âyet gibi.

Cümleler:

(هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يُصَوِّرُكُمْ...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَشَاءُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. (كَيْفَ) nin cevâbı mahzuf.
(لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ الْعَزِيزُ...) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

هُوَ الَّذ۪ٓى اَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ اٰيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ
اُمُّ الْكِتَابِ وَاُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌۜ فَاَمَّا الَّذ۪ينَ ف۪ى قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ
فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَٓاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَٓاءَ تَاْو۪يلِه۪ۚ وَمَا
يَعْلَمُ تَاْو۪يلَهُٓ اِلَّا اللّٰهُۢ وَالرَّاسِخُونَ فِى الْعِلْمِ يَقُولُونَ اٰمَنَّا
بِه۪ۙ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَاۚ وَمَا يَذَّكَّرُ اِلَّٓا اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿٧﴾

Îrâbı:

(هُوَ الَّذِي) geçen âyetteki gibi. (أَنزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ) geçen üçüncü âyetteki gibi. (مِنْهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (هُنَّ) mübteda, mahallen merfu. (أُمُّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أُخَرُ) ma'tuf olduğu (آيَاتٌ) gibi. (مُتَشَابِهَاتٌ) sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) isti'nâfiyye. (أَمَّا) harfi atf ve tafsıl. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (زَيْغٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (يَتَّبِعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَشَابَهَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (تَشَابَهَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (ابْتِغَاءَ) mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْفِتْنَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (ابْتِغَاءَ تَأْوِيلِ) ma'tuf olduğu (ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ) gibi. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (يَعْلَمُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (تَأْوِيلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa.

(الرَّاسِخُونَ) lafzatullâh gibi. Ona ma'tuf. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (فِي الْعِلْمِ) cârr-mecrur, (الرَّاسِخُونَ) ye müteallık. (يَقُولُونَ), (يَتَّبِعُونَ) gibi. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (آمَنَّا) ye müteallık. (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. Tenvin mahzufdan ıvaz. (كلهم) takdîrinde. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, mahzuf haberi müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (يَذَّكَّرُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلاَّ) edâtına hasr. (أُولُوا) fâil, merfu. Raf alâmeti (و) (cemi' müzekker sâlime mülhak). (الأَلْبَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(هُوَ الَّذِي أَنزَلَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَنزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مِنْهُ آيَاتٌ...) cümlesi, (الْكِتَابَ) den hâl. Mahallen mansub.
(هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ) cümlesi, (آيَاتٌ) den hâl. Mahallen mansub. Veya (آيَاتٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَتَّبِعُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu. (أَمَّا) nin de cevâbı.
(تَشَابَهَ مِنْهُ...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(يَقُولُونَ) cümlesi, (الرَّاسِخُونَ) den hâl. Mahallen mansub.
(آمَنَّا بِهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا) cümlesi, geçen cümleden bedel. Mahallen mansub.
(مَا يَذَّكَّرُ إِلاَّ أُولُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 8

رَبَّنَا لاَ تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ
رَحْمَةً اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٨﴾

Îrâbı:

(رَبَّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha –harfi nidâ mahzuf–. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâhiye, düâiyye, câzime. (تُزِغْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (قُلُوبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِذْ) vakt ma'nâsına zarf, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَدَيْتَنَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (هَبْ) fi'li emr düâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا مِنْ لَدُنْ) cârr-mecrurlar, (هَبْ) e müteallıklar. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَحْمَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve ismi. (أنتَ) mübteda, mahallen merfu. (الْوَهَّابُ) haber, merfu.

Cümleler:

(رَبَّنَا لَا تُزِغْ...) nidâ cümlesi, (قالوا) takdîrindeki fi'lin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
(لَا تُزِغْ قُلوبَنَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(هَدَيْتَنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(هَبْ...) cümlesi, (لَا تُزِغْ) a mâtuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّكَ أنتَ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 9

رَبَّنَآ اِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِۜ اِنَّ اللّٰهَ
لَا يُخْلِفُ الْمِيعَادَ ع ﴿٩﴾

Îrâbı:

(رَبَّنَا) geçen âyetteki gibi. (إِنَّكَ) de öyle. (جَامِعُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِيَوْمٍ) cârr-mecrur, (جَامِعُ) ne müteallık. (لَا) nâfiye lilcins. (رَيْبَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (فِيهِ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يُخْلِفُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْمِيعَادَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(رَبَّنَا) cümlesi, îtirâzıyye istirhâmı te'kîd için. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَا رَيْبَ فِيهِ) cümlesi, (لِيَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.
(لَا يُخْلِفُ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 10

اِنَّ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَٓا اَوْلَادُهُمْ
مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ۜ وَاُو۬لٰٓئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِۙ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تُغْنِيَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (تُغْنِيَ) ye müteallık. (أَمْوَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ) âide, nefyi te'kîd için. (أَوْلاَدُ) ma'tuf olduğu (أَمْوَالُ) gibi. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ اللهِ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (شَيْئاً) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (أولَئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (هُمْ) zamîri fasl. (وَقُودُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّار) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(أولَئِكَ هُمْ وَقُودُ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 11

كَدَأْبِ اٰلِ فِرْعَوْنَۙ وَالَّذ۪ينَ مِنْ قَبْلِهِمْۜ كَذَّبُوا بِاٰيَاتِنَاۚ
فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوبِهِمْۜ وَاللّٰهُ شَد۪يدُ الْعِقَابِ ﴿١١﴾

Îrâbı:

(كَدَأبِ) cârr-mecrur, (دأبُهم) takdîrindeki mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (آلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِرْعَوْنَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul. (آلِ) ye ma'tuf, mahallen mecrur. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (الَّذِينَ) nin sılesine müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَذَّبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كَذَّبُوا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa sebebiyye. (أَخَذَهُمُ اللهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (بِذُنُوبِ) cârr-mecrur, (أَخَذَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) isti'nâfiyye. (اللهُ شَدِيدُ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (الْعِقَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

("دأبُهم" كَدَأْبِ آلِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَذَّبُوا...) cümlesi, tefsîriyye, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَخَذَهُمُ اللّٰهُ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ شَدِيدُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 12

قُلْ لِلَّذٖينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُحْشَرُونَ اِلٰى جَهَنَّمَۜ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (قُلْ) e müteallık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سَ) harfi tenfis. (تُغْلَبُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (وَ) âtıfa. (تُحْشَرُونَ), (تُغْلَبُونَ) gibi. (اِلَى جَهَنَّمَ) cârr-mecrur, (تُحْشَرُونَ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. (الْمِهَادُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(قُلْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(سَتُغْلَبُونَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(تُحْشَرُونَ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(بِئْسَ الْمِهَادُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

قَدْ كَانَ لَكُمْ اٰيَةٌ فٖى فِئَتَيْنِ الْتَقَتَاۜ فِئَةٌ تُقَاتِلُ فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِ وَاُخْرٰى كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَاْىَ الْعَيْنِۜ وَاللّٰهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهٖ مَنْ يَشَٓاءُۜ اِنَّ فٖى ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِاُو۬لِى الْاَبْصَارِ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(قَدْ) harfi tahkık. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (آيَةٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي فِئَتَيْ) cârr-mecrur, (آيَةٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (الْتَقَتَا) fi'li mâzı ve fâili. (فِئَةٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (تُقَاتِلُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (فِئَةٌ) e râci. (فِي سَبِيلِ اللَّهِ) cârr-mecrur, (تُقَاتِلُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أُخْرَى) geçen (فِئَةٌ) e ma'tuf olan mahzuf (فِئَةٌ) nün sıfatı, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كَافِرَةٌ) ikinci sıfat merfu. Raf alâmeti zamme. (يَرَوْنَهُمْ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (مِثْلَيْ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رَأْيَ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْعَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُؤَيِّدُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِنَصْرِ) cârr-mecrur, (يُؤَيِّدُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَنْ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (عِبْرَةً) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِأُولِي) cârr-mecrur, (عِبْرَةً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (أُولِي) nin Cerr alâmeti (ي) (cemi' müzekker sâlime mülhak). (الْأَبْصَارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(قَدْ كَانَ لَكُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(الْتَقَتَا...) cümlesi, (فِئَتَيْنِ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.
(تُقَاتِلُ...) cümlesi, haber. Mahallen merfu.
(يَرَوْنَهُمْ...) cümlesi, (أُخْرَى) nın sıfatı. Mahallen merfu.
(اللَّهُ يُؤَيِّدُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ...) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ فِي ذَلِكَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَٓاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ
الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْاَنْعَامِ
وَالْحَرْثِؕ ذٰلِكَ مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَاۚ وَاللّٰهُ عِنْدَهُ حُسْنُ
الْمَاٰبِ ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(زُيِّنَ) fi'li mâzı, mechul. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (زُيِّنَ) ye müteallık. (حُبُّ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الشَّهَوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنَ النِّسَاءِ) cârr-mecrur, (الشَّهَوَاتِ) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَالْبَنِينَ) ma'tuf olduğu (النِّسَاءِ) gibi, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (و) âtıfa. (الْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ), (النِّسَاءِ) ye ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (مِنَ الذَّهَبِ) cârr-mecrur, (الْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ) den hâl olan mahzufe müteallık. (و) âtıfa. (الْفِضَّةِ), ma'tuf olduğu (الذَّهَبِ) gibi. (وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ) de ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ) de (النِّسَاءِ) ye ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (مَتَاعُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحَيَاةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الدُّنْيَا) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (و) âtıfa. (اللّٰهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حُسْنُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمَآبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...زُيِّنَ لِلنَّاسِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...ذٰلِكَ مَتَاعُ) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ عِنْدَهُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...عِنْدَهُ حُسْنُ) cümlesi, haber. Mahallen merfu.

Âyet: 15

قُلْ اَؤُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذٰلِكُمْۜ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ
جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَاَزْوَاجٌ
مُطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللّٰهِۜ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِۚ ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi’li emr. Fâili, müstetir zamir (أنتَ). (أ) istifhâmiyye. (أنَبِّئُكُمْ) fi’li muzâri, merfu ve mef’ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بِخَيْرٍ) cârr-mecrur, (أنَبِّئُ) ye müteallık. (مِنْ ذٰلِكُمْ) cârr-mecrur, (خَيْرٍ) e müteallık. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (اتَّقَوْا) fi’li mâzı ve fâili. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَيْرٍ) e müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَنَّاتٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (تَجْرِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِنْ تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِدِينَ), ismi mavsulden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ), (جَنَّاتٌ) e ma’tuf ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (رِضْوَانٌ) ma’tuf olduğu (جَنَّاتٌ) gibi. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (رِضْوَانٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (و) isti’nâfiyye. (اللّٰهُ بَصِيرٌ) lafzı celâl, mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِالْعِبَادِ) cârr-mecrur, (بَصِيرٌ) a müteallık.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أؤُنَبِّئُكُمْ) cümlesi, makûlül’kavl. Mahallen mansub.
(...لِلَّذِينَ اتَّقَوْا) cümlesi, isti’nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا) cümlesi, (جَنَّاتٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(...اللّٰهُ بَصِيرٌ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

اَلَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اِنَّنَا اٰمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا
عَذَابَ النَّارِۚ ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul. (هُم) takdîrindeki mübtedânın haberi, mahallen merfu. (يَقُولُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (رَبَّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha –harfi nidâ mahzuf–. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّنَا) harfi te'kîd ve ismi. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) âtıfa sebebiyye. (اغْفِرْ) fi'li emir duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا) cârr-mecrur, (اغْفِرْ) e müteallık. (ذُنُوبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قِنَا) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّارِ) muzâfun ileyh mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(الَّذِينَ "هُم") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَقُولُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
Nidâ ve cevâbı cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّنَا آمَنَّا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(آمَنَّا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(اغْفِرْ لَنَا...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(قِنَا...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 17

اَلصَّابِرٖينَ وَالصَّادِقٖينَ وَالْقَانِتٖينَ وَالْمُنْفِقٖينَ وَالْمُسْتَغْفِرٖينَ بِالْاَسْحَارِ ﴿١٧﴾

Îrâbı:

Bu âyetteki beş kelime, 15. âyetteki (لِلَّذِينَ) ye ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri (ي) lar. (بِالأَسْحَارِ) cârr-mecrur, (الْمُسْتَغْفِرِينَ) ye müteallık.

Âyet: 18

شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۙ وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَاُو۬لُوا الْعِلْمِ قَٓائِمًا بِالْقِسْطِۜ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزٖيزُ الْحَكٖيمُ ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(شَهِدَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ) bu sûrenin 2. ve 6. âyetlerindeki gibi.

(أَنَّ) ismi ve haberi ile masdar te'vîlinde mukadder (ب) ile mahallen mecrur. (شَهِدَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (الْمَلَائِكَةُ) lafzı celâla ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَأُولُوا) de lafzı celâla ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و) (cemi' müzekker sâlime mülhak). (الْعِلْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَائِمًا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْقِسْطِ) cârr-mecrur, (قَائِمًا) e müteallık. (لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ) geçenki gibi. (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ), (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler. Bu cümle (هُوَ) den bedel.

Cümleler:

(شَهِدَ اللّٰهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
İkinci (لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Te'kîd için.

Âyet: 19

اِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللّٰهِ الْاِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَٓاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الدِّينَ) harfi te'kîd ve ismi. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الدِّينَ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْإِسْلَامُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (اخْتَلَفَ الَّذِينَ) fi'li mâzı ve fâili. (أُوتُوا الْكِتَابَ) fi'li mâzı, mechul, nâibi fâili ve mef'ûlü. (إِلَّا) edâtı hasr. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (اخْتَلَفَ) ye müteallık. (مَا) harfi masdar. (جَاءَهُمُ الْعِلْمُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili.

(مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(بَغْيًا) mef'ûlü lieclih veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَغْيًا) e müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye veya âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَكْفُرْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (يَكْفُرْ) a müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ اللّٰهَ), (إِنَّ الدِّينَ) gibi. (سَرِيعُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْحِسَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللّٰهِ الْإِسْلَامُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَا اخْتَلَفَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أُوتُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَهُمُ الْعِلْمُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ يَكْفُرْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللّٰهِ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ) cümlesi, mahzuf olan şartın cevâbının ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

فَاِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ اَسْلَمْتُ وَجْهِىَ لِلّٰهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِۜ وَقُلْ لِلَّذِينَ
اُوتُوا الْكِتَابَ وَالْاُمِّيّنَ ءَاَسْلَمْتُمْۜ فَاِنْ اَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوْاۚ
وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُۜ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (حَآجُّوا) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (و) fâil. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (أَسْلَمْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَجْهِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur. (أَسْلَمْتُ) ye müteallık. (و) âtıfa. (مَنْ) ismi mavsul. (أَسْلَمْتُ) nün fâiline ma'tuf, mahallen merfu. (اتَّبَعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (ن) vikâye için. Mahzuf olan (ي) mef'ûlü bih. (وَ) isti'nâfiyye. (قُلْ) geçen gibi. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (قُلْ) e müteallık. (أُوتُوا الْكِتَابَ) geçen âyetteki gibi. (وَ) âtıfa. (الْأُمِّيِّينَ), (الَّذِينَ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (أ) emre delâlet eden istifham. (أَسْلَمْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ أَسْلَمُوا), (إِنْ حَآجُّوا) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (اهْتَدَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (إِنْ تَوَلَّوْا) de (إِنْ حَآجُّوا) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (عَلَيْكَ)

cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْبَلَاغُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ) geçen 15. âyetteki gibi.

Cümleler:

(إِنْ حَاۤجُّوكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قُلْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(اتَّبَعَنِ) cümlesi, (مَنِ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أُوتُوا الْكِتَابَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَأَسْلَمْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَسْلَمُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَدِ اهْتَدَوْا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...إِنْ تَوَلَّوْا) cümlesi, (أَسْلَمُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(عَلَيْكَ الْبَلَاغُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...اللّٰهُ بَصِيرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِـايَاتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيّنَ بِغَيْرِ حَقٍّ ۙ
وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَامُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ ۙ فَبَشِّرْهُمْ
بِعَذَابٍ اَلِيمٍ ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (يَكْفُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (و) fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (يَكْفُرُونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (يَقْتُلُونَ) nin fâilinden müekkid hâl olan mahzufe müteallık. (حَقٍّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَقْتُلُونَ) geçenki gibi. (الَّذِينَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَأْمُرُونَ), (يَكْفُرُونَ) gibi. (بِالْقِسْطِ) cârr-mecrur, (يَأْمُرُونَ) ye müteallık. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, (يَأْمُرُونَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (فَ) zâide. (بَشِّرْهُمْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (بِعَذَابٍ) cârr-mecrur, (بَشِّرْ) e müteallık. (أَلِيمٍ) sıfat mavsufu olan (عَذَابٍ) gibi.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللّٰهِ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَقْتُلُونَ...) ve ikinci (يَقْتُلُونَ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(يَأْمُرُونَ...) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(بَشِّرْهُمْ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 22

اُولٰٓئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(أولَئِكَ الَّذِينَ) ismi işâret ve ismi mavsul. Mübteda ve haber, mahallen merfular. (حَبِطَتْ أَعْمَالُ) fi'li mâzı ve fâili. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur, (أَعْمَالُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (الآخِرَةِ), (الدُّنْيَا) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَهُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (نَاصِرِينَ) mübteda muahhar, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(أولَئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.
(حَبِطَتْ أَعْمَالُهُم...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا لَهُم مِن نَاصِرِينَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 23

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ اُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ اِلٰى كِتَابِ اللّٰهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلّٰى فَرِيقٌ مِنْهُمْ وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâmiyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, (تَرَ) ya müteallık. (أُوتُوا نَصِيباً) fi'li mâzı, mechul, nâibi fâili ve mef'ûlü. (مِنَ الْكِتَابِ) cârr-mecrur, (نَصِيباً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (يُدْعَوْنَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (إِلَى كِتَابِ) cârr-mecrur, (يُدْعَوْنَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَحْكُمَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَحْكُمَ) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يَحْكُمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (يُدْعَوْنَ) ye müteallık.

(ثُمَّ) harfi atf. (يَتَوَلَّى) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (فَرِيقٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (فَرِيقٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (مُعْرِضُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(أَلَمْ تَرَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أُوتُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُدْعَوْنَ...) cümlesi, (الَّذِينَ أُوتُوا) den hâl. Mahallen mansub.
(يَحْكُمَ...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَتَوَلَّى فَرِيقٌ...) cümlesi, (يُدْعَوْنَ) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(هُمْ مُعْرِضُونَ) cümlesi (فَرِيقٌ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 24

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ
وَغَرَّهُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٤﴾

Îrâbı:

(ذَلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(أَنَّ) ismi ve haberi, masdar te'vîlinde (بِ) ile mahallen mecrur. (ذَلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تَمَسَّ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (النَّارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (أَيَّاماً) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَمَسَّ) ye müteallık. (مَعْدُودَاتٍ) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (غَرَّهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (فِي دِينِ) cârr-mecrur, (غَرَّ) ya müteallık. (هِمِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi mavsul. Fâil, mahallen merfu. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَفْتَرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(غَرَّهُمْ...) cümlesi, (قَالُوا) ye ma'tuf. Mahallen merfu.
(كَانُوا...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَفْتَرُونَ) cümlesi, (كَانَ) nin haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 25

فَكَيْفَ اِذَا جَمَعْنَاهُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ
مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (كَيْفَ) ismi istifham. Fetha üzere mebni. (حالهم) takdîrindeki mübtedânın mukaddem haberi, mahallen merfu. (إِذَا) şartsız, mücerred zarf, mahallen mansub, mukadder fi'le müteallık. (جَمَعْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لِيَوْمٍ) cârr-mecrur, (جَمَعَ) ya müteallık. (لَا) nâfiye lilcins. (رَيْبَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (فِيهِ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (وُفِّيَتْ كُلُّ) fi'li mâzı mechul ve nâibi fâili. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَسَبَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (نَفْسٍ) e râci. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لَا) nâfiye. (يُظْلَمُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(كَيْفَ "حالهم") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(جَمَعْنَاهُمْ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لَا رَيْبَ فِيهِ) cümlesi, (يَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.
(وُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(كَسَبَتْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok. Âid olan zamir mahzuf, (كسبته) takdîrinde.

(هُمْ لاَ يُظْلَمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(لاَ يُظْلَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 26

قُلِ اللّٰهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِى الْمُلْكَ مَنْ تَشَاۤءُ وَتَنْزِعُ
الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاۤءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاۤءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاۤءُ بِيَدِكَ
الْخَيْرُ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَیْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اللَّهُ) lafzı celâl, münâda müfred, zamme üzere mebni. Mahallen mansub. Şeddeli (مَّ) zâid harfi nidâdan ıvaz. (مَالِكَ) lafzı celâldan bedel, onun mahalline tâbi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمُلْكِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تُؤْتِي الْمُلْكَ) muzâri ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَنْ) ikinci mef'ûl, mahallen mansub. (تَشَاء) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (تَنْزِعُ الْمُلْكَ), (تُؤْتِي) gibi. (مِمَّنْ) cârr-mecrur, (تَنْزِعُ) ye müteallık. (تَشَاء) geçenki gibi. (وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاء وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاء), (تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاء وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاء) gibi. (بِيَدِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْخَيْرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve ismi. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(قُلْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(تُؤْتِي الْمُلْكَ...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri oyk.
(تَشَاء) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَنْزِعُ الْمُلْكَ...) cümlesi, (تُؤْتِي) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (تَشَاء) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تُعِزُّ...) cümlesi, (تُؤْتِي) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
Üçüncü (تَشَاء) cümlesi, üçüncü (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تُذِلُّ...) cümlesi, (تُؤْتِي) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
Dördüncü (تَشَاء) cümlesi, dördüncü (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

(بِيَدِكَ الْخَيْرُ) cümlesi, (...تُؤْتِي) den bedel. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّكَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

تُولِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ وَتُخْرِجُ
الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ
تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(تُولِجُ اللَّيْلَ) muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي النَّهَارِ) cârr-mecrur, (تُولِجُ) ye müteallık. (و) âtıfa. (تُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ) geçen cümle gibi. (و) âtıfa. (تُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ) ve (تُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ) cümleleri, (تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ) gibi. (و) âtıfa. (تَرْزُقُ), (تُولِجُ) gibi. (مَنْ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَشَاءُ) de (تُولِجُ) gibi. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (رزقا) takdîrindeki mef'ûlü mutlaka müteallık. (حِسَابٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...تُولِجُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...تُولِجُ), (...تُخْرِجُ), ikinci (...تُخْرِجُ) ve (...تَرْزُقُ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(...تَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ اَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ج
وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ فِى شَيْءٍ اِلَّا اَنْ تَتَّقُوا
مِنْهُمْ تُقٰيةً ط وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(لَا) nâhiye, câzime. (يَتَّخِذِ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. –kesre ârıza–. (الْمُؤْمِنُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (الْكَافِرِينَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (أَوْلِيَاءَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن دُونِ) cârr-mecrur, (يَتَّخِذِ) ye müteallık. (الْمُؤْمِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (وَ) îtirâzıyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَفْعَلْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (ذَلِكَ) ismi işâret. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (مِنَ اللّهِ) cârr-mecrur, (شَيْءٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (فِي شَيْءٍ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mahzuf haberine müteallık. (إِلاَّ) edâtı hasr. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَتَّقُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (تَتَّقُوا) ye müteallık. (تُقَاةً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ تَتَّقُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü lieclih. Mahallen mansub. Âmili, (لاَ يَتَّخِذْ).

(وَ) âtıfa. (يُحَذِّرُكُمُ اللّهُ نَفْسَهُ) muzâri, mef'ûlü bih ve fâil ile mef'ûl. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (إِلَى اللّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمَصِيرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(لاَ يَتَّخِذْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ يَفْعَلْ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(يَفْعَلْ ذَلِكَ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(لَيْسَ مِنَ اللّهِ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تَتَّقُوا...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُحَذِّرُكُمُ اللّهُ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِلَى اللّهِ الْمَصِيرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

قُلْ اِنْ تُخْفُوا مَا فٖى صُدُورِكُمْ اَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمْهُ اللّٰهُ ۜ
وَيَعْلَمُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۜ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ
شَیْءٍ قَدٖيرٌ ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنْ) harfi şart, câzim. (تُخْفُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي صُدُورِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (أَوْ) harfi atf. (تُبْدُوا) ma'tuf olduğu (تُخْفُوا) gibi. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَعْلَمْ) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللّٰهُ) lafzatullâh fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (يَعْلَمُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَا) geçen gibi. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (وَمَا فِي الأَرْضِ), (مَا فِي السَّمَاوَاتِ) gibi. Buna ma'tuf. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) geçen 26. âyetin sonu gibi. (قَدِيرٌ) lafzı celâlın haberi.

Cümleler:

(قُلْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنْ تُخْفُوا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(تُبْدُوهُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يَعْلَمْهُ اللّٰهُ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يَعْلَمُ مَا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ عَلَى كُلِّ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 30

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَراً وَمَا عَمِلَتْ
مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ اَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ اَمَداً بَعِيداً وَيُحَذِّرُكُمُ
اللّٰهُ نَفْسَهُ وَاللّٰهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ), (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَجِدُ كُلُّ) fi'li muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَمِلَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (نَفْسٍ) e râci. (مِنْ خَيْرٍ) cârr-mecrur, (عَمِلَتْ) in, (مَا) âid olan mahzuf zamirden hal olan mahzufe müteallık. (مُحْضَراً), (مَا) dan hâl veya

(تَجِدُ) nün ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ), (مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ) gibi. (تَوَدُّ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (هي), (نَفْسٌ) e râci. (لَوْ) harfi imtina' limtina'. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَهُ) ma'tuf olduğu (بَيْنَهَا) gibi. (أَمَداً بَعِيداً), (أَنَّ) nin muahhar ismi ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أَنَّ) ismi ve haberi, masdar te'vîlinde mukadder (ثبت) fi'linin fâili, mahallen merfu. Yani, (ثبت حصول الأمد البعيد بينها و بينه) takdîrinde.
(وَ) isti'nâfiyye. (يُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَ) fi'li muzâri, mef'ûlü ve fâili ile ikinci mef'ûl. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ رَؤُوفٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِالْعِبَادِ) cârr-mecrur, (رَؤُوفٌ) ye müteallık.

Cümleler:

(تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...عَمِلَتْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...عَمِلَتْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَوَدُّ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Âmili, (تَجِدُ).
Mukadder "ثبت حصول" cümlesi, (تَوَدُّ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.
(يُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ رَؤُوفٌ) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْ
لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (تُحِبُّونَ اللّٰهَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (اتَّبِعُونِي) fi'li emr ve fâili. (ن) vikâye için. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُحْبِبْ) muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُمُ) mef'ûlü bih mahallen mansub. (اللّٰهُ) fâil, merfu. (وَ) âtıfa. (يَغْفِرْ), (يُحْبِبْ) gibi, ona ma'tuf. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يَغْفِرْ) e müteallık. (ذُنُوبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ

غَفُورٌ رَحِيمٌ) lafzı celâl, mübteda. Ötekiler, haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنْ كُنْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...تُحِبُّونَ) cümlesi, (كان) nin haberi. Mahallen mansub.
(اتَّبِعُونِي) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...يُحْبِبْكُمُ) cümlesi, mukadder şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ غَفُورٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet:32

قُلْ اَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَۚ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ
الْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(قُلْ) geçen âyetteki gibi. (أَطِيعُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (و) âtıfa. (الرَّسُولَ) lafzı celâl gibi. Ona ma'tuf. (ف) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَوَلَّوْا) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum –bu fiil, muzâri de olabilir, (ت) nin biri mahzuf–. (ف) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve ismi. (لا) nâfiye. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْكَافِرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(...قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَطِيعُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنْ تَوَلَّوْا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...إِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...لَا يُحِبُّ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 33

اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰٓى اٰدَمَ وَنُوحًا وَاٰلَ اِبْرٰهٖيمَ وَاٰلَ عِمْرٰنَ عَلَى الْعَالَمٖينَۙ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (اِصْطَفٰى آدَمَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (و) lar âtıfalar. (نُوحاً وَآلَ وَآلَ), (آدَمَ) gibiler. Ona ma'tuflar. (إِبْرَاهِيمَ عِمْرَانَ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri fethalar (ğayri munsarifler). (عَلَى الْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (اِصْطَفٰى) ye müteallık.

Cümleler:

(إِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰى...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اِصْطَفٰى...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 34

ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍۜ وَاللّٰهُ سَمٖيعٌ عَلٖيمٌۚ ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(ذُرِّيَّةً) geçen âyetteki (آدَمَ) ve diğerlerinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَعْضُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ بَعْضٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfuları. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ) cümlesi, (ذُرِّيَّةً) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(اللّٰهُ سَمِيعٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 35

اِذْ قَالَتِ امْرَاَةُ عِمْرٰنَ رَبِّ اِنّٖى نَذَرْتُ لَكَ مَا فٖى بَطْنٖى
مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنّٖىۚ اِنَّكَ اَنْتَ السَّمٖيعُ الْعَلٖيمُ ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(إِذْ) zarf (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قَالَتِ امْرَأَةُ) fi'li mâzı ve fâili. (عِمْرَانَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (رَبِّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. –harfi nidâ mahzuf–. Mukadder olan mütekellim (ي) si, muzâfun ileyh. (إِنِّي) harfi te'kîd ve ismi. (نَذَرْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَكَ) cârr-mecrur, (نَذَرْتُ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي بَطْنِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُحَرَّراً) ismi mavsuldan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa sebebiyye veya mukadder şartın cevâbında vâkı. (تَقَبَّلْ) fi'li emr duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مِنِّي) cârr-mecrur, (تَقَبَّلْ) e müteallık. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve ismi. (أنت) zamîri fasl. (السَّمِيعُ الْعَلِيمُ), (إِنَّ) nin haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(قَالَتِ امْرَأَةُ عِمْرَانَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
Nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنِّي نَذَرْتُ...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(نَذَرْتُ لَكَ...) cümlesi, (إِنِّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(تَقَبَّلْ مِنِّي) cümlesi, (إِنِّي نَذَرْتُ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنَّكَ أنتَ السَّمِيعُ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 36

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ اِنّ۪ي وَضَعْتُهَٓا اُنْثٰىۜ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ
بِمَا وَضَعَتْۜ وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْاُنْثٰىۚ وَاِنّ۪ي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ
وَاِنّ۪ٓي اُع۪يذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّج۪يمِ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا), (حين) ma'nâsında zarf, şart ifâdeli. (قَالَتْ) e müteallık. (وَضَعَتْهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (امْرَأَةُ) ye râci. (قَالَتْ), (وَضَعَتْ) gibi. (رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُ) geçen âyetteki (رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ) gibi. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أُنثَى), (هَا) den hâl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (و) îtirâzıyye. (اللَّهُ أَعْلَمُ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (وَضَعَتْ) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (لَيْسَ الذَّكَرُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (كَالأُنثَى) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنِّي سَمَّيْتُهَا), (إِنِّي وَضَعْتُهَا) gibi. (مَرْيَمَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِنِّي أُعِيذُهَا) de (إِنِّي وَضَعْتُهَا) gibi. –fi'l, muzâri, fâili (أنا)–. (بِكَ) cârr-mecrur, (أُعِيذُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (ذُرِّيَّةَ) mef'ûle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ الشَّيْطَانِ) cârr-mecrur, (أُعِيذُ) ye müteallık. (الرَّجِيمِ) sıfat, mavsûfu olan (الشَّيْطَانِ) gibi.

Cümleler:

(وَضَعَتْهَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالَتْ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنِّي وَضَعْتُهَا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(وَضَعْتُهَا أُنثَى...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi, mahallen merfu.
(اللَّهُ أَعْلَمُ...) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(وَضَعَتْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَيْسَ الذَّكَرُ...) cümlesi, cevâb cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنِّي سَمَّيْتُهَا...) cümlesi de nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(وإِنِّي أُعِيذُهَا...) cümlesi de nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أُعِيذُهَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 37

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَاَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًاۙ وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّاۜ كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَۙ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًاۚ قَالَ يَا مَرْيَمُ اَنّٰى لَكِ هٰذَاۜ قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِۜ اِنَّ اللّٰهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَٓاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (تَقَبَّلَهَا رَبُّهَا) fi'li mâzı. Mef'ûlü ve fâili ile muzâfun ileyh. (بِقَبُولٍ) cârr-mecrur, (تَقَبَّلَ) ye müteallık. (حَسَنٍ) sıfat, mavsufu olan (قَبُولٍ) gibi. (وَ) âtıfa. (أَنبَتَهَا), (تَقَبَّلَهَا) gibi. (نَبَاتاً حَسَناً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (كَفَّلَهَا) de (تَقَبَّلَهَا) gibi. (زَكَرِيَّا) ikinci mef'ûl, mansub.

Nasb alâmeti mukadder fetha. (كُلَّ) şart anlamlı zarfı, mansub. Nasb alâmeti fetha. Cevâba müteallık. (مَا) harfi masdar. (دَخَلَ) fi'li mâzı. (عَلَيْهَا) cârr-mecrur, (دَخَلَ) ye müteallık. (زَكَرِيَّا) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْمِحْرَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَجَدَ), (دَخَلَ) gibi. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَجَدَ) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رِزْقًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(مَا دَخَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(قَالَ), (دَخَلَ) gibi. (يَا) harfi nidâ. (مَرْيَمُ) münâda müfred, zamme üzere mebni. Mahallen mansub. (أَنَّى) ismi istifham. Zarfı mekân olarak mahallen mansub. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (لَكِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (هَذَا) harfi tenbih ve ismi işâret, muahhar mübteda, mahallen merfu. (قَالَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَرْيَمُ) e râci. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَرْزُقُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetetir zamir, Allâh'a râci. (مَنْ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ), (يَرْزُقُ) gibi. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (رِزْقًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık. (حِسَابٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(تَقَبَّلَهَا رَبُّهَا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَنبَتَهَا...) ve (كَفَّلَهَا...) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(دَخَلَ عَلَيْهَا...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(وَجَدَ...) cümlesi, (كُلَّ) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَا مَرْيَمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَنَّى لَكِ هَذَا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قَالَتْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّ اللّٰهَ يَرْزُقُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَشَاءُ...) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yer iyok.

Âyet: 38

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ ۚ قَالَ رَبِّ هَبْ لِى مِنْ لَدُنْكَ
ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ۚ اِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاۤءِ ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(هُنَالِكَ) ismi işâret. Zarfiyyet üzere, mahallen mansub. Veya mübteda, mahallen merfu. (دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü ile muzâfun ileyh. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (زَكَرِيَّا) ya râci. (رَبِّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. Mahzuf mütekellim (ي) sı muzâfun ileyh. (هَبْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنتَ). (لِي مِن لَدُنْ) cârr-mecrurlar, (هَبْ) e müteallıklar. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (إِنَّكَ سَمِيعُ) harfi te'kîd, ismi ve haberi. (الدُّعَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(دَعَا زَكَرِيَّا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(رَبِّ) nidâ cümlesi, îtrâzıyye. İstirhâm için. Îrâbda yeri yok.
(هَبْ لِي...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّكَ سَمِيعُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 39

فَنَادَتْهُ الْمَلٰۤئِكَةُ وَهُوَ قَاۤئِمٌ يُصَلِّى فِى الْمِحْرَابِ ۙ اَنَّ
اللّٰهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيٰى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَسَيِّدًا
وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣٩﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (نَادَتْهُ الْمَلَائِكَةُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (قَائِمٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُصَلِّي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, (زَكَرِيَّا) ya râci. (فِي الْمِحْرَابِ) cârr-mecrur, (يُصَلِّي) ye müteallık. (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi.

(يُبَشِّرُكَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِيَحْيَى) cârr-mecrur, (يُبَشِّرُ) ye müteallık.

(أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (ب) ile mahallen mecrur. (نَادَتْ) e müteallık.

(مُصَدِّقاً), (يَحْيَى) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِكَلِمَةٍ) cârr-mecrur, (مُصَدِّقاً) a müteallık. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (كَلِمَةٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَسَيِّداً وَحَصُوراً وَنَبِيّاً), (مُصَدِّقاً) a ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (مِنَ الصَّالِحِينَ) cârr-mecrur, (نَبِيّاً) nin mahzuf sıfatına müteallık.

Cümleler:

(نَادَتْهُ الْمَلَآئِكَةُ) cümlesi, geçen âyetin ilk cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ قَائِمٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ) cümlesi, (هُوَ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.
(...يُبَشِّرُكَ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 40

قَالَ رَبِّ اَنّٰى يَكُونُ لٖى غُلَامٌ وَقَدْ بَلَغَنِىَ الْكِبَرُ
وَامْرَاَتٖى عَاقِرٌ ۜ قَالَ كَذٰلِكَ اللّٰهُ يَفْعَلُ مَا يَشَٓاءُ ﴿٤٠﴾

Îrâbı:

(قَالَ رَبِّ) bir önceki âyetteki gibi. (أَنَّى) ismi istifham (كيف) anlamında. Hâl, mahallen mansub. (يَكُونُ) muzâri, tam. (لِي) cârr-mecrur, (يَكُونُ) ye müteallık. (غُلَامٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ) fi'li mâzı, vikâye (ن) u, mef'ûlü ve fâili. (وَ) âtıfa. (امْرَأَتِي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَاقِرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (رَبِّ) ye râci. (كَذَلِكَ) cârr-mecrur, (الأمر) takdîrindeki mübtedânın mahzuf haberine müteallık. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَفْعَلُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci.

Cümleler:

(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أَنَّى يَكُونُ...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yer iyok.
(بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(امْرَأَتِي عَاقِرٌ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
İkinci (قَالَ...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ يَفْعَلُ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَفْعَلُ...) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 41

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لٖى اٰيَةًۜ قَالَ اٰيَتُكَ اَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلٰثَةَ
اَيَّامٍ اِلَّا رَمْزاًۜ وَاذْكُرْ رَبَّكَ كَث۪يراً وَسَبِّحْ بِالْعَشِيِّ
وَالْاِبْكَارِ ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(قَالَ رَبِّ) geçen âyetteki gibi. (اجْعَلْ) fi'li emr duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِي) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (آيَةً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (رَبِّ) ye râci. (آيَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (لَا) nâfiye. (تُكَلِّمَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (آيَةُ) nün haberi. Mahallen merfu. (ثَلَاثَةَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُكَلِّمَ) ye müteallık. (أَيَّامٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِلَّا) edâtı istisna. (رَمْزاً) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (اذْكُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَثِيراً), (ذِكْرًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'ın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (سَبِّحْ), (اذْكُرْ) gibi. (بِالْعَشِيِّ) cârr-mecrur, (سَبِّحْ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (الْإِبْكَارِ) ma'tuf olduğu (الْعَشِيِّ) gibi.

Cümleler:

(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(رَبِّ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(اجْعَلْ...) cümlesi nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

İkinci (قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...آيَتُكَ أَلاَّ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...اذْكُرْ) ve (سَبِّحْ) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.

Âyet: 42

وَاِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يَا مَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰيكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفٰيكِ عَلٰى نِسَٓاءِ الْعَالَمِينَ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf. (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قَالَتِ الْمَلاَئِكَةُ) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (مَرْيَمُ) münâda, müfred. Zamme üzere mebni, mahallen mansub. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (اصْطَفَاكِ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ), (اصْطَفَاكِ) gibiler. Ona ma'tuflar. (عَلَى نِسَاءِ) cârr-mecrur, (اصْطَفَى) ye müteallık. (الْعَالَمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَالَتِ الْمَلاَئِكَةُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
Nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(اصْطَفَاكِ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(طَهَّرَكِ) ve (اصْطَفَاكِ) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar

Âyet: 43

يَا مَرْيَمُ اقْنُتِى لِرَبِّكِ وَاسْجُدِى وَارْكَعِى مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(يَا مَرْيَمُ) geçen âyetteki gibi. (اقْنُتِي) fi'li emr ve fâili. (لِرَبِّ) cârr-mecrur, (اقْنُتِي) ye müteallık. (كِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَاسْجُدِي وَارْكَعِي), (اقْنُتِي) gibiler. Ona ma'tuflar. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. (ارْكَعِي) ye müteallık. (الرَّاكِعِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

Nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اقْنُتِي) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(اسْجُدِي) ve (...ارْكَعِي) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.

Âyet: 44

ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَاۤءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ اِلَيْكَؕ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يُلْقُونَ اَقْلَامَهُمْ اَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (مِنْ أَنْبَاءِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (الْغَيْبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نُوحِيهِ) muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (نُوحِي) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كُنْتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَدَي) zarfı mekân, mahallen mansub. Mahzuf haberine müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (كُنْتَ) nin mahzuf haberine müteallık. (يُلْقُون) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَقْلَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَيٌّ) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَكْفُلُ مَرْيَمَ) muzâri, merfu ve mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (أَيٌّ) ye âid. (وَ) âtıfa. (مَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ) geçenki gibi. (إِذْ يَخْتَصِمُونَ), (إِذْ يُلْقُونَ) gibi.

Cümleler:

(...إِذْ يُلْقُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...نُوحِيهِ) cümlesi, (الْغَيْبِ) den hâl. Mahallen mansub.
(مَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُلْقُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...أَيُّهُمْ يَكْفُلُ) cümlesi, mahzuf fi'lin mef'ûlü. Mahallen mansub.
(...يَكْفُلُ) cümlesi, (أَيٌّ) nün haberi. Mahallen merfu.
İkinci (مَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ) cümlesi, geçen benzerine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَخْتَصِمُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 45

اِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يَا مَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُۙ اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَۙ ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(إِذْ قَالَتِ الْمَلآئِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللّهَ) geçen 42. âyetteki gibi. (يُبَشِّرُكِ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِكَلِمَةٍ) cârr-mecrur, (يُبَشِّرُ) ye müteallık. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (كَلِمَةٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (اسْمُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْمَسِيحُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِيسَى), (الْمَسِيحُ) den bedel, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ابْنُ), (عِيسَى) nin sıfatı veya ondan bedel merfu. Raf alâmeti zamme. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (وَجِيهاً), (كَلِمَةٍ) lafzından hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَجِيهاً) e müteallık. (وَالآخِرَةِ) ma'tuf olduğu (الدُّنْيَا) gibi, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مِنَ الْمُقَرَّبِينَ) geçen hâle ma'tuf olan mahzuf hâle müteallık. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(قَالَتِ الْمَلآئِكَةُ) cümlesi, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.
(يَا مَرْيَمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنَّ اللّهَ يُبَشِّرُكِ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يُبَشِّرُكِ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...اسْمُهُ الْمَسِيحُ) cümlesi, (كَلِمَةٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.

Âyet: 46

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِى الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يُكَلِّمُ النَّاسَ) muzâri, merfu ve mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (عِيسَى) ya râci. (فِي الْمَهْدِ) cârr-mecrur, (يُكَلِّمُ) nün fâilinden hâl olan mahzufa müteallık. (وَ) âtıfa. (كَهْلاً) mahzuf olan hâle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(وَ) âtıfa. (مِنَ الصَّالِحِينَ) cârr-mecrur, geçen âyetteki (كَلِمَةٍ) lafzından hâl olan mahzufa müteallık. Bu hâl, (وَجِيهاً) e ma'tuf.

Cümle:

(...يُكَلِّمُ النَّاسَ) cümlesi, geçen âyetteki (اسْمُهُ الْمَسِيحُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 47

قَالَتْ رَبِّ اَنّٰى يَكُونُ لِى وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِى بَشَرٌ ۚ
قَالَ كَذٰلِكِ اللّٰهُ يَخْلُقُ مَا يَشَٓاءُ ۚ اِذَا قَضٰى اَمْرًا فَاِنَّمَا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(قَالَتْ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَرْيَمُ) e râci. (رَبِّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha –kesre ârıza–. mahzuf olan (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنَّى) ismi istifhâm. Hâl, mahallen mansub. Âmili, (يَكُونُ). Bu fiil, muzâri, tam, merfu. (لِي) cârr-mecrur, (يَكُونُ) ye müteallık. (وَلَدٌ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) hâliyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَمْسَسْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (ن) vikâye için. (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَشَرٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (رَبِّ) ye râci. (كَذَلِكِ) cârr-mecrur, (الأمر) takdîrindeki mübtedânın mahzuf haberine müteallık. (اللّهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَخْلُقُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِذَا) gelecek zaman için zarf şart anlamlı. Mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (قَضَى أَمْراً) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (فَ) cevâbında vâkı. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَقُولُ) muzâri, merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, (يَقُولُ) ye müteallık. (كُنْ) fi'li emr, tam. Fâili, müstetir zamir (أنت) . (فَ) âtıfa sebebiyye. (يَكُونُ) geçenki gibi.

Cümleler:

(قَالَتْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(رَبِّ) nidâ cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَكُونُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub. Veya nidânın cevâbı.

(لَمْ يَمْسَسْنِي...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(قَالَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(“الأمر” كَذَلِكِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(اللّٰهُ يَخْلُقُ) cümlesi, geçen cümleden bedel. Mahallen mansub.
(يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَضَى أَمْرًا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(إِنَّمَا يَقُولُ...) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كُنْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَكُونُ) cümlesi, (هو) takdîrindeki mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 48

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجٖيلَۚ ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (يُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ) muzâri ve birinci, ikinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالإِنْجِيلَ), (الْكِتَابَ) ye ma'tuflar, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(يُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ...) cümlesi, 45. âyetteki (اسْمُهُ الْمَسِيحُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

Âyet: 49

وَرَسُولًا اِلٰى بَنٖٓى اِسْرَٓائٖيلَ اَنّٖى قَدْ جِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْۙ
اَنّٖٓى اَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطّٖينِ كَهَيْـَٔةِ الطَّيْرِ فَاَنْفُخُ فٖيهِ فَيَكُونُ
طَيْرًا بِاِذْنِ اللّٰهِۚ وَاُبْرِئُ الْاَكْمَهَ وَالْاَبْرَصَ وَاُحْيِ الْمَوْتٰى
بِاِذْنِ اللّٰهِۚ وَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَاْكُلُونَ وَمَا تَدَّخِرُونَۙ فٖى بُيُوتِكُمْۜ
اِنَّ فٖى ذٰلِكَ لَاٰيَةً لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنٖينَۚ ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (رَسُولاً), (يجعله) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَى بَنِي) cârr-mecrur, (رَسُولاً) e müteallık. (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (أَنِّي) harfi te'kîd ve ismi. (قَدْ) harfi tahkık. (جِئْتُكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِآيَةٍ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, (آيَةٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (ب) ile mahallen mecrur. (رَسُولاً) den hâl olan mahzufe müteallık.

(أَنِّي) geçen gibi. (أَخْلُقُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكُمْ مِنَ الطِّينِ) cârr-mecrurlar, (أَخْلُقُ) ya müteallıklar. (كَهَيْئَةِ) cârr-mecrur, (شيئًا) takdîrindeki mef'ûlün mahzuf sıfatına müteallık. (الطَّيْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَنِّي أَخْلُقُ...) cümlesi, geçenki müevvel masdardan veya (آيَةٍ) den bedel mahallen mecrur.

(فَ) âtıfa. (أَنْفُخُ), (أَخْلُقُ) gibi. (فِيهِ) cârr-mecrur, (أَنْفُخُ) ya müteallık. (فِيهِ) deki zamir, (أَخْلُقُ) nun mahzuf mef'ûlüne râci. (فَ) âtıfa. (يَكُونُ) muzâri, nâkıs, merfu. İsmi, müstetir zamir, mahzuf mef'ûle râci. (طَيْراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (طَيْراً) nın mahzuf sıfatına müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullah, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أُبْرِئُ), (أَخْلُقُ) gibi. (الأَكْمَهَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (و) âtıfa. (الأَبْرَصَ), (الأَكْمَهَ) gibi, ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (أُحْيِي) de (أَخْلُقُ) gibi. (الْمَوْتَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (بِإِذْنِ اللّٰهِ) geçenki gibi. (أُحْيِي) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أُنَبِّئُ), (أَخْلُقُ) gibi. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بِمَا) cârr-mecrur, (أُنَبِّئُ) ye müteallık. (تَأْكُلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (مَا تَدَّخِرُونَ), (مَا تَأْكُلُونَ) gibi. (فِي بُيُوتِ) cârr-mecrur, (تَدَّخِرُونَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي ذَلِكَ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (ل) harfi te'kîd. (آيَةً), (إِنَّ) nin ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (آيَةً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (مُؤْمِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(“يجعله” رَسُولاً) cümlesi, geçen âyetteki (يُعَلِّمُهُ) cümlesine ma'tuf. Mahallen mecrur.

(جِئْتُكُمْ...) cümlesi, (أَنّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(...أَخْلُقُ) cümlesi, ikinci (أَنّ) nin haberi, mahallen merfu.
(...أَنْفُخُ) ve (...يَكُونُ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen merfular.
(...أُبْرِئُ), (...أُحْيِي) ve (...أُنَبِّئُكُم) cümleleri, (أَخْلُقُ) cümlesine ma'tuflar. Mahallen merfular.
(تَأْكُلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَدَّخِرُونَ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ فِي ذَلِكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنْ كُنْتُم) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 50

وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَلِاُحِلَّ لَكُمْ بَعْضَ الَّذٖى حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِاٰيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطٖيعُونِ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مُصَدِّقًا) geçen âyetteki (رَسُولاً) e ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَا) cârr-mecrur, (مُصَدِّقًا) a müteallık. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (يَدَيَّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). İkinci (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ التَّوْرَاةِ) cârr-mecrur, (مَا) dan hâl olan mahzufa müteallık. Buradaki âmil, (مُصَدِّقًا). (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (أُحِلَّ) muzâri gizli (أَن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (لَكُم) cârr-mecrur (أُحِلَّ) ye müteallık. (بَعْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حُرِّمَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (بَعْضَ) ya râci. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (حُرِّمَ) ye müteallık.

(أَن أُحِلَّ) masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (أَرْسِلْتُ) takdîrindeki fi'le müteallık.

(وَ) âtıfa. (جِئْتُكُم) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِآيَةٍ) cârr-mecrur, (جِئْتُ) ye müteallık. (مِن رَبٍّ) cârr-mecrur, (آيَة) nin mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa sebebiyye. (اتَّقُوا اللّه) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (أَطِيعُونِ) fi'li emr ve fâili. (ن) vikâye için. Mahzuf mütekellim (ي) sı mef'ûlü bih.

Cümleler:

(...أُحِلَّ لَكُم) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(حُرِّمَ عَلَيْكُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ...) cümlesi, geçen âyetteki (قَدْ جِئْتُكُمْ) e ma'tuf. Mahallen merfu.
(اتَّقُوا اللّٰهَ) cümlesi geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(أَطِيعُونِ) cümlesi geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 51

اِنَّ اللّٰهَ رَبّ۪ي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُۜ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَق۪يمٌ ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (رَبِّ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَبُّكُمْ) ma'tuf olduğu (رَبِّي) gibi. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اعْبُدُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (هٰذَا) harfi tenbih ve ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ) haber ile sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(إِنَّ اللّٰهَ رَبِّي...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اعْبُدُوهُ) cümlesi, mukadder (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(هٰذَا صِرَاطٌ...) cümlesi, ta'lîl hükmünde isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

فَلَمَّٓا اَحَسَّ ع۪يسٰى مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ اَنْصَار۪ٓي اِلَى اللّٰهِۜ
قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ اَنْصَارُ اللّٰهِۚ اٰمَنَّا بِاللّٰهِۚ وَاشْهَدْ
بِاَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا) zarf (حين) gibi, şart ifâdeli. (قَالَ) ye müteallık. (أَحَسَّ عِيسَى) fi'li mâzı ve fâili. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِنْهُمُ) cârr-mecrur, (الْكُفْرَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (الْكُفْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (عِيسَى) ye râci. (مَنْ) ismi istifhâm. Mübteda, mahallen merfu. (أَنصَارِي) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme –kesre ârıza–. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, mütekellim (ي) sından hâl olan mahzufe müteallık. (قَالَ الْحَوَارِيُّونَ) fi'li mâzı ve fâili, merfu. Raf alâmeti (و).

(ن) tenvinden ıvaz. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (أنصَارُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّهِ) lafzatullâh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللّهِ) cârr-mecrur, (آمَنَّا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اشْهَدْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِ) harfi cerr. (أنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (مُسْلِمُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أنَّا مُسْلِمُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ب) ile mahallen mecrur. (اشْهَدْ) e müteallık.

Cümleler:

(أحَسَّ عِيسَى...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالَ) cümlesi, (لَمَّا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ أنصَارِي...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قَالَ الْحَوَارِيُّونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(نَحْنُ أنصَارُ اللّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(آمَنَّا بِاللّهِ) cümlesi, (أنصَارُ) dan hâl. Mahallen mansub.
(اشْهَدْ...) cümlesi, (نَحْنُ أنصَارُ اللّهِ) ye ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 53

رَبَّنَآ اٰمَنَّا بِمَآ اَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(رَبَّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur –harfi nidâ mahzuf–. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (آمَنَّا) ye müteallık. (أنزَلْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (اتَّبَعْنَا الرَّسُولَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اكْتُبْنَا) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اكْتُبْنَا) ye müteallık. (الشَّاهِدِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(رَبَّنَا) cümlesi, îtirâzıyye, istirhâmiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنَّا...) cümlesi, geçen âyetteki (آمَنَّا) den bedel. Mahallen mansub.
(أنزَلْتَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اتَّبَعْنَا...) cümlesi, geçen (آمَنَّا) ye ma'tuf. Mahallen mansub.

(اكْتُبْنَا...) cümlesi, (إن صدق) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 54

وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللّٰهُۜ وَاللّٰهُ خَيْرُ الْمَاكِر۪ينَ ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَكَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (مَكَرَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ خَيْرُ) lafzı celâl, mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (الْمَاكِرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

Cümlelerin üçü de isti'nâfiyye. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 55

اِذْ قَالَ اللّٰهُ يَا ع۪يسٰٓى اِنّ۪ي مُتَوَفّ۪يكَ وَرَافِعُكَ اِلَيَّ وَمُطَهِّرُكَ
مِنَ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا وَجَاعِلُ الَّذ۪ينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذ۪ينَ كَفَرُٓوا
اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِۚ ثُمَّ اِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَاَحْكُمُ بَيْنَكُمْ ف۪يمَا كُنْتُمْ
ف۪يهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(إذْ) zarf, (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü. Mahallen mansub. (قَالَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (يَا) harfi nidâ. (عِيسَى) münâda müfred, mukadder zamme üzere mebni. (إنِّي) harfi te'kîd ve ismi. (مُتَوَفِّي) haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كَ) muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (رَافِعُكَ), (مُتَوَفِّيكَ) gibi, ona ma'tuf. (إلَيَّ) cârr-mecrur, (رَافِعِ) ya müteallık. (وَمُطَهِّرُكَ) ma'tuf olduğu (مُتَوَفِّيكَ) gibi. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (مُطَهِّرِ) ye müteallık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (جَاعِلُ) ma'tuf olduğu (مُتَوَفِّي) gibi, merfu. (الَّذِينَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اتَّبَعُوكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَوْقَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جَاعِلُ) nün mahzuf mef'ûlüne müteallık. (الَّذِينَ كَفَرُوا) geçenki gibi. (إلَى يَوْمِ) cârr-mecrur, (جَاعِلُ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثُمَّ) harfi atf. (إلَيَّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَرْجِعُ) haber, merfu.

Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrrur. (فَ) âtıfa. (أَحْكُمُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنا). (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَحْكُمُ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فِيمَا) cârr-mecrur, (أَحْكُمُ) ye müteallık. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهِ) cârr-mecrur, (تَخْتَلِفُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قَالَ اللّٰهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(يَا عِيسَى) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...إِنِّي مُتَوَفِّيكَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّبَعُوكَ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...كَفَرُوا) cümlesi, üçüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَحْكُمُ بَيْنَكُمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...كُنتُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yer iyok.
(تَخْتَلِفُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 56

فَاَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَاُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِى الدُّنْيَا
وَالْاٰخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa tefrî'ıyye. (أَمَّا) harfi şart ve tafsil. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) cevâbda vâkı. (أُعَذِّبُهُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَذَاباً شَدِيداً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فِي الدُّنْيَا) cârr-mecrur, (أُعَذِّبُ) ye müteallık. (و) âtıfa. (الآخِرَةِ) ma'tuf olduğu cerr alâmeti mukadder kesre olan (الدُّنْيَا) gibi. Cerr alâmeti açık kesre. (و) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (نَاصِرِينَ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu.

Cümleler:

(الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, geçen âyetteki (أَحْكُمُ) gibi. Ona ma'tuf.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُعَذِّبُهُمْ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(مَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ) cümlesi, (أُعَذِّبُهُمْ) e ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 57

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(و) âtıfa. (أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا) geçen âyetteki (أَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا) gibi. (و) âtıfa. (عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) cevâbda vâkı. (يُوَفِّيهِمْ أُجُورَ) muzâri, birinci ve ikinci mef'ulleri. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَا) nâfiye. (يُحِبُّ الظَّالِمِينَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(عَمِلُوا...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يُوَفِّيهِمْ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi, mahallen merfu.
(اللَّهُ لَا يُحِبُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 58

ذَلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(ذَلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (نَتْلُوهُ) muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (نَتْلُو) ye müteallık. (مِنَ الآيَاتِ) cârr-mecrur, (نَتْلُوهُ) deki zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (الذِّكْرِ الْحَكِيمِ), (الْآيَاتِ) ye ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(ذَلِكَ نَتْلُوهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(نَتْلُوهُ...) cümlesi, (ذَلِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 59

إِنَّ مَثَلَ عِيسَى عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ
ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(إِنَّ مَثَلَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عِيسَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَمَثَلِ) câr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (آدَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (خَلَقَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مِنْ تُرَابٍ) câr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (ثُمَّ) harfi atf. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لَهُ) câr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (كُنْ فَيَكُونُ) geçen 47. âyetteki gibi.

Cümleler:

(إِنَّ مَثَلَ عِيسَى...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(خَلَقَهُ...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(كُنْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَكُونُ) cümlesi, (هو) takdîrindeki mübtedanın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 60

اَلْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(الْحَقُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye câzime. (تَكُنْ) muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (أنت). (مِنَ الْمُمْتَرِينَ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَا تَكُنْ) cümlesi, mukadder (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 61

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا
نَدْعُ ابْنَاءَنَا وَابْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَانْفُسَنَا
وَانْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللّٰهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. (حَاجَّ) fi'li mâzı, fi'li şart. Mahallen meczum. (كَ) mef'ûl, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (فِيهِ مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrurlar, (حَاجَّ) ye müteallıklar. (مَا) ismi mavsul. muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَاءَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (مِنَ الْعِلْمِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (تَعَالَوْا) fi'li emr ve fâili. (نَدْعُ) muzâri, talebin cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (نحن). (أَبْنَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وأَنْفُسَكُمْ), (أَبْنَاءَنَا) gibiler. (و) lar ile ona ma'tuflar. (ثُمَّ) harfi atf. (نَبْتَهِلْ), (نَدْعُ) gibi, ona ma'tuf. (فَ) âtıfa. (نَجْعَلْ), (نَبْتَهِلْ) gibi, ona ma'tuf. (لَعْنَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. (عَلَى الْكَاذِبِينَ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık.

Cümleler:

(مَنْ حَاجَّكَ) cümlesi, geçen âyetteki (إِنَّ مَثَلَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...حَاجَّكَ) cümlesi (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...جَاءَكَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...قُلْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تَعَالَوْا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...نَدْعُ) cümles, şartın (فَ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(نَبْتَهِلْ) ve (...نَجْعَلْ) cümleleri, geçenki gibiler. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 62

إِنَّ هٰذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ ۚ وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّا اللّٰهُ ۚ وَاِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (هٰذَا) harfi tenbih ve (إِنَّ) nin ismi ve mahallen mansub olan ismi işâret. (لَ) harfi te'kîd. (هُوَ) zamîri fasl. (الْقَصَصُ الْحَقُّ), (إِنَّ) nin haberi ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (مِنْ) harfi cerr zâid. (إِلٰهٍ) mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı istisna ve hasr. (اللّٰهُ) lafzatullâh, haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَهُوَ) geçenki gibi. (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) haberler, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...إِنَّ هٰذَا لَهُوَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...مَا مِنْ إِلٰهٍ) ve (...إِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.

Âyet: 63

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَوَلَّوْا) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (و) fâil. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (بِالْمُفْسِدِينَ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık.

Cümleler:

(إِنْ تَوَلَّوْا) cümlesi, geçen âyetteki istinâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 64

قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا اِلٰى كَلِمَةٍ سَوَٓاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
اَلَّا نَعْبُدَ اِلَّا اللّٰهَ وَلَا نُشْرِكَ بِه۪ شَيْـًٔا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
بَعْضًا اَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِ ۜ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا
بِاَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (يَا) harfi nidâ. (أَهْلَ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (تَعَالَوْا) fi'li emr ve fâili. (إِلَى كَلِمَةٍ) cârr-mecrur, (تَعَالَوْا) e müteallık. (سَوَاءٍ) sıfat, mavsuf olan (كَلِمَةٍ) gibi. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَكُمْ) ma'tuf olduğu (بَيْنَنَا) gibi, (سَوَاءٍ) e müteallıklar. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (لَا) nâfiye. (نَعْبُدَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن). (إِلَّا) edatı hasr. (اللّٰهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَلَّا نَعْبُدَ...) masdar te'vîlinde (سَوَاءٍ) den bedel, mahallen mecrur.

(وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (نُشْرِكَ) ma'tuf olduğu (نَعْبُدَ) gibi. (بِهِ) cârr-mecrur, (نُشْرِكَ) ye müteallık. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا يَتَّخِذَ) ma'tuf olduğu (لَا نَعْبُدَ) gibi. (بَعْضُ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَعْضاً أَرْبَاباً) birinci ve ikinci mef'uller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, (أَرْبَاباً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ تَوَلَّوْا) geçen âyetteki gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قُولُوا) fi'li emr ve fâili. (اشْهَدُوا), (قُولُوا) gibi. (بِ) harfi cerr. (أَنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (مُسْلِمُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أَنَّا مُسْلِمُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ب) ile mahallen mecrur. (اشْهَدُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَا أَهْلَ الْكِتَابِ) nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(تَعَالَوْا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لاَ نَعْبُدَ إلاَّ اللّٰهَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لاَ نُشْرِكَ...) ve (لاَ يَتَّخِذَ...) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.
(تَوَلَّوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(فَقُولُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(اشْهَدُوا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 65

يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُحَٓاجُّونَ ف۪ٓي اِبْرٰه۪يمَ وَمَٓا اُنْزِلَتِ
التَّوْرٰيةُ وَالْاِنْج۪يلُ اِلَّا مِنْ بَعْدِه۪ۜ اَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(يَا أهْلَ الْكِتَابِ) geçen âyetteki gibi. (لِ) harfi cerr. (ما) ismi istifham. Mahallen mecrur. (تُحَآجُّونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي إبْرَاهِيمَ) cârr-mecrur, (تُحَآجُّونَ) ye müteallık. (وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (أنزِلَتِ التَّورَاةُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (وَ) âtıfa. (الإنجِيلُ) ma'tuf olduğu (التَّورَاةُ) gibi. (إلاَّ) edâtı hasr. (مِن بَعْدِ) cârr-mecrur, (أنزِلَت) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifham inkârı. (فَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (تَعْقِلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(يَا أهْلَ الْكِتَابِ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تُحَآجُّونَ...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أنزِلَتِ التَّورَاةُ...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(تَعْقِلُونَ) cümlesi, (أغفلتم) takdîrindeki isti'nâfa ma'tuf. İrabda yeri yok.

Âyet: 66

هَٓا اَنْتُمْ هٰٓؤُ۬لَٓاءِ حَاجَجْتُمْ ف۪يمَا لَكُمْ بِه۪ عِلْمٌ فَلِمَ تُحَٓاجُّونَ
ف۪يمَا لَيْسَ لَكُمْ بِه۪ عِلْمٌۜ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih ve işâret. (أنتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (هَؤُلاَءِ) harfi tenbih ve ismi işâret, mebni, münâda, mahallen mansub –harfi nidâ mahzuf–. (حَاجَجْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فِيمَا) cârr-mecrur, (حَاجَجْتُمْ) e müteallık. (لَكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (بِهِ) cârr-mecrur, muahhar mübteda olan (عِلْمٌ) den hâl olan mahzufe müteallık. (فَ) âtıfa. (لِمَ تُحَآجُّونَ) geçen âyetteki gibi. (فِيمَا) cârr-mecrur, (تُحَآجُّونَ) ye müteallık. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَكُم بِهِ عِلْمٌ) geçenki gibi. (لَيْسَ) nin mukaddem haberine müteallık, muahhar ismi ve mahzuf hâle müteallık. (و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَعْلَمُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لاَ) nâfiye. (تَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(أَنْتُمْ هَؤُلاَءِ حَاجَجْتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هَؤُلاَءِ) nidâ cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(حَاجَجْتُمْ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.
(لَكُم بِهِ عِلْمٌ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لِمَ تُحَآجُّونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ يَعْلَمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَعْلَمُ) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.
(أَنْتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, bir önceki isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَعْلَمُونَ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 67

مَا كَانَ اِبْرٰهِيمُ يَهُودِيًّا وَلاَ نَصْرَانِيًّا وَلٰكِنْ كَانَ حَنِيفًا
مُسْلِمًا ط وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا) fi'li mâzı, nâkıs, merfu olan ismi ve mansub olan haberi. (وَ) âtıfa. (لاَ) zâide te'kîd için. (نَصْرَانِيًّا) ma'tuf olduğu (يَهُودِيًّا) gibi. (وَ) âtıfa. (لَكِنْ) harfi istidrâk. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, (إِبْرَاهِيمُ) e râci. (حَنِيفًا مُسْلِمًا) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (مَا كَانَ) baştaki gibi. İsmi, müstetir zamir, (إِبْرَاهِيمُ) e râci. (مِنَ الْمُشْرِكِينَ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(...مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ حَنِيفاً) ve (مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ) cümleleri geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.

Âyet: 68

اِنَّ اَوْلَى النَّاسِ بِاِبْرٰهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهٰذَا النَّبِيُّ
وَالَّذِينَ اٰمَنُوا ۜ وَاللّٰهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve mansub. (أَوْلَى) ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِإِبْرَاهِيمَ) cârr-mecrur, (أَوْلَى) ye müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (الَّذِينَ) ismi mavsul. (إِنَّ) nin haberi mahallen merfu. (اتَّبَعُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (هٰذَا) harfi tenbih ve ismi işâret, ismi mavsula ma'tuf. Mahallen merfu. (النَّبِيُّ) ismi işâretten bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) geçenkine ma'tuf, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) isti'nâfiyye veya âtıfa. (اللّٰهُ وَلِيُّ) lafzı celal mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (الْمُؤْمِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّبَعُوهُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ وَلِيُّ) cümlesi, isti'nâfiyye veya isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

وَدَّتْ طَٓائِفَةٌ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّونَكُمْ ۜ وَمَا يُضِلُّونَ
اِلَّٓا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(وَدَّتْ طَائِفَةٌ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrur, (طَائِفَةٌ) nün sıfatı. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَوْ) harfi masdar. (يُضِلُّونَكُمْ) muzâri, fâili ve mef'ûlü.

(لَوْ يُضِلُّونَكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (وَدَّتْ) in mef'ûlü. Mahallen mansub.
(وَ) hâliyye. (مَا) nâfiye. (يُضِلُّونَ) geçenki gibi. (إِلاَّ) edâtı istisna ve hasr. (أَنْفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (مَا يَشْعُرُونَ), (مَا يُضِلُّونَ) gibi.

Cümleler:

(وَدَّتْ طَائِفَةٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُضِلُّونَكُمْ) cümlesi, (لَوْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا يُضِلُّونَ...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(مَا يَشْعُرُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 70

يَا اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَاَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ) 65. âyetin başı gibi. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (تَكْفُرُونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (تَشْهَدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(يَا أَهْلَ الْكِتَابِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لِمَ تَكْفُرُونَ...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَنْتُمْ تَشْهَدُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(تَشْهَدُونَ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 71

يَا اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ
الْحَقَّ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ع ﴿٧١﴾

Îrâbı:

(يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ) de 65. âyetteki gibi. (الْحَقَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْبَاطِلِ) cârr-mecrur, (تَلْبِسُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (تَكْتُمُونَ الْحَقَّ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (وَ) hâliyye. (أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(يَا أَهْلَ الْكِتَابِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لِمَ تَلْبِسُونَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...تَكْتُمُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ) cümlesi hâl. Mahallen mansub.
(تَعْلَمُونَ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 72

وَقَالَتْ طَٓائِفَةٌ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ اٰمِنُوا بِالَّذٖٓى اُنْزِلَ عَلَى الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ وَاكْفُرُٓوا اٰخِرَهُ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَۚ ﴿٧٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَالَتْ طَائِفَةٌ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrur, (طَائِفَةٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (آمِنُوا) fi'li emr ve fâili. (بِالَّذِي) cârr-mecrur, (آمِنُوا) ye müteallık. (أُنْزِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye âid. (عَلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, (أُنْزِلَ) ye müteallık. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَجْهَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آمِنُوا) ye müteallık. (النَّهَارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (اكْفُرُوا آخِرَ), (آمِنُوا وَجْهَ) gibi. Zarf (اكْفُرُوا) ye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعَلَّهُمْ) harfi teracci ve ismi. (يَرْجِعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(قَالَتْ طَائِفَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمِنُوا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أُنْزِلَ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اكْفُرُوا) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَرْجِعُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 73

وَلَا تُؤْمِنُوٓا اِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دٖينَكُمْۜ قُلْ اِنَّ الْهُدٰى هُدَى اللّٰهِۙ
اَنْ يُؤْتٰٓى اَحَدٌ مِثْلَ مَٓا اُو۫تٖيتُمْ اَوْ يُحَٓاجُّوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْۜ قُلْ اِنَّ
الْفَضْلَ بِيَدِ اللّٰهِۚ يُؤْتٖيهِ مَنْ يَشَٓاءُۜ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلٖيمٌۚ ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لا) nâhiye, câzime. (تُؤْمِنُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إلاَّ) edâtı istisna. (ل) harfi cerr. (مَن) ismi mavsul. Mahallen mecrur. Mukadder müstesnadan bedel. (لا تؤمنوا لأحد إلا لمن تبع دينكم) takdîrinde. (تَبِعَ) fi'li mâzı, Fâili, müstetir zamir (مَن) e âid. (دِين) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إنَّ الْهُدَى) harfi te'kîd ve ismi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هُدَى) haberi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (اللّهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُؤْتَى) muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (أحَدٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِثْلَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أوتِيتُمْ) muzâri, mechul ve nâibi fâili.

(أن يُؤْتَى أحَدٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (تُؤْمِنُوا) ye müteallık.

(أوْ) harfi atf. (يُحَآجُّوا) fi'li muzâri, ma'tuf olduğu (يُؤْتَى) gibi. Mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُحَآجُّوا) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْ) fi'li emr. (إنَّ الْفَضْلَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بِيَدِ) cârr-mecrur, (إنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (اللّهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُؤْتِيهِ) muzari ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَن) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (و) isti'nâfiyye. (اللّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ) lafzı celâl, mübteda. Diğerleri haberleri, merfular. Mahallen mansub.

Cümleler:

(...لَا تُؤْمِنُوا) cümlesi, geçen âyetteki (آمِنُوا) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(تَبِعَ دِينَكُمْ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قُلْ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ الْهُدَى) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يُؤْتَى أَحَدٌ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُوتِيتُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُحَاجُّوكُمْ) cümlesi, (يُؤْتَى) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ الْفَضْلَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...يُؤْتِيهِ) cümlesi, (إِنَّ) nin ikinci haberi. Mahallen merfu.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اللَّهُ وَاسِعٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 74

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(يَخْتَصُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِرَحْمَةِ) cârr-mecrur, (يَخْتَصُّ) ya müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَنْ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. (ذُو) haber, merfu. Raf alâmeti (وَ) (Esmaü hamseden). (الْفَضْلِ الْعَظِيمِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(...يَخْتَصُّ) cümlesi, geçen âyetteki lafzı celâlın üçüncü haberi. Mahallen merfu.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اللَّهُ ذُو الْفَضْلِ) cümlesi, geçen âyetteki (اللَّهُ وَاسِعٌ) a ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 75

وَمِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ اِنْ تَاْمَنْهُ بِقِنْطَارٍ يُؤَدِّهٓ اِلَيْكَۚ
وَمِنْهُمْ مَنْ اِنْ تَاْمَنْهُ بِدٖينَارٍ لَا يُؤَدِّهٓ اِلَيْكَ اِلَّا مَا دُمْتَ
عَلَيْهِ قَٓائِمًاۜ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِى الْاُمِّيّٖنَ
سَبٖيلٌۚ وَيَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَنْ) ismi mavsul. Muahhar mübteda, mahallen merfu. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَأْمَنْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِقِنْطَارٍ) cârr-mecrur, (تَأْمَنْ) e müteallık. (بِ), (عَلَى) anlamında. (يُؤَدِّ) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (يُؤَدِّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنْهُ بِدِينَارٍ لاَ يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ) geçen cümle gibi. (إِلاَّ) edâtı istisna veya hasr. (مَا) harfi masdar zarfî. (دُمْتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, haberi ve mansub olan (قَآئِماً) e müteallık.

(مَا دُمْتَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde zarfı zaman üzere mahallen mansub. (لاَ يُؤَدِّ) ye müteallık.

(ذَلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(أَنَّهُمْ قَالُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (بِ) ile mahallen mecrur. (ذَلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَلَيْنَا فِي الأُمِّيِّينَ) cârr-mecrurlar, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallıklar. (سَبِيلٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (يَقُولُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (يَقُولُونَ) ye müteallık. (الْكَذِبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda. Mahallen merfu. (يَعْلَمُونَ), (يَقُولُونَ) gibi.

Cümleler:

(مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَأْمَنْهُ...) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(مِنْهُمْ مَنْ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (تَأْمَنْهُ...) cümlesi, ikinci (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَا يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ...) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(دُمْتَ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لَيْسَ عَلَيْنَا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يَقُولُونَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ يَعْلَمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 76

بَلٰى مَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهٖ وَاتَّقٰى فَاِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقٖينَ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(بَلَى) harfi cevâb. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (أَوْفَى) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِعَهْدِ) cârr-mecrur, (أَوْفَى) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اتَّقَى), (أَوْفَى) gibi. Ona ma'tuf. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْمُتَّقِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(مَنْ أَوْفَى...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَوْفَى...) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(اتَّقَى) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 77

اِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللّٰهِ وَاَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا اُولٰئِكَ
لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ وَلَا يَنْظُرُ اِلَيْهِمْ
يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi tekid ve ismi. (يَشْتَرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِعَهْدِ) cârr-mecrur, (يَشْتَرُونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (أَيْمَان) ma'tuf olduğu (عَهْدِ) gibi. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثَمَناً قَلِيلاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (أولَئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (لاَ) nâfiye lilcins. (خَلاَقَ) ismi. Fetha üzere mebni, mahallen mansub. (لَهُمْ فِي الآخِرَةِ) cârr-mecrurlar. (لاَ) nın mahzuf haberine müteallıklar. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ) fi'li muzâri, merfu. Mef'ûlü ve fâili. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (يَنظُرُ), (يُكَلِّمُ) gibi. (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَنظُرُ) ya müteallık. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَلاَ يُزَكِّيهِمْ), (وَلاَ يُكَلِّمُهُمْ) gibi. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı. Merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَشْتَرُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أولَئِكَ لاَ خَلاَقَ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لاَ خَلاَقَ لَهُمْ...) cümlesi, (أولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لاَ يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ...), (لاَ يَنظُرُ...), (لاَ يُزَكِّيهِمْ) ve (لَهُمْ عَذَابٌ...) cümleleri, geçenki gibi mahallen merfular. Ona ma'tuflar.

Âyet: 78

وَاِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلْوُنَ اَلْسِنَتَهُمْ بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ
الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِۚ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَمَا
هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِۚ وَيَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (فَرِيقاً), (إِنَّ) nin ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَلْوُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَلْسِنَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْكِتَابِ) cârr-mecrur, (يَلْوُونَ) ye müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَحْسَبُوا) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنَ الْكِتَابِ) cârr-mecrur, (معدوداً) takdîrindeki ikinci mef'ûle müteallık.

(أن تَحْسَبُوهُ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (يَلْوُونَ) ye müteallık.

(وَ) hâliyye. (مَا), (لَيْسَ) gibi. (هُوَ) ismi, mahallen merfu. (مِنَ الْكِتَابِ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (يَقُولُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ), (وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ) gibi. (وَيَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ) geçen 75. âyetteki gibi.

Cümleler:

(إِنَّ مِنْهُمْ...) cümlesi, geçen âyetteki ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَلْوُونَ...) cümlesi, (فَرِيقاً) nın sıfatı. Mahallen mansub.
(تَحْسَبُوهُ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(يَقُولُونَ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(مَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(يَقُولُونَ عَلَى اللّٰهِ...) cümlesi de ikinci cümleye ma'tuf. Mahallen mansub.
(هُمْ يَعْلَمُونَ) cümlesi de hâl. Mahallen mansub.
(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi, mahallen merfu.

Âyet: 79

مَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُؤْتِيَهُ اللّٰهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ثُمَّ
يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِى مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلٰكِنْ كُونُوا
رَبَّانِيِّنَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لِبَشَرٍ) mukaddem mahzuf haberine müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُؤْتِيَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (اللّٰهُ الْكِتَابَ) lafzı celâl, fâil, merfu ve diğeri ikinci mef'ûl, mansub. (وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ) ma'tuf oldukları (الْكِتَابَ) gibi, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أَنْ يُؤْتِيَهُ اللّٰهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(ثُمَّ) harfi atf. (يَقُولَ) muzâri, ma'tuf olduğu (يُؤْتِيَ) gibi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (يَقُولَ) ye müteallık. Fâili, müstetir zamir, (بَشَرَ) ya râci. (كُونُوا عِبَاداً) fi'li emr, nâkıs, ismi ve haberi. (لِي) cârr-mecrur, (عِبَاداً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, (لِي) deki (ي) dan hâl olan mahzufa müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. (وَلٰكِنْ) âtıfa ve harfi istidrâk. (كُونُوا) geçen gibi. (رَبَّانِيِّينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (بِ) harfi cerr. (مَا) masdariyye. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü.

(مَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (رَبَّانِيِّينَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (بِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ) aynen (بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ) gibi.

Cümleler:

(...مَا كَانَ لِبَشَرٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُؤْتِيَهُ اللّٰهُ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَقُولَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...كُونُوا عِبَاداً) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(كُونُوا رَبَّانِيِّينَ) cümlesi, (يَقُولُ) takdîrindeki fi'lin makûlül'kavli. Mahallen mansub. Mukadder cümle, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تُعَلِّمُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

(كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ) ye ma'tuf. Onun gibi. (تَدْرُسُونَ) cümlesi, ikinci (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 80

وَلَا يَاْمُرَكُمْ اَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلٰٓئِكَةَ وَالنَّبِيّٖنَ اَرْبَابًاۜ
اَيَاْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ اِذْ اَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَاْمُرَ) geçen âyetteki (يُؤْتِيَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, geçen âyetteki (بَشَرٍ) ya râci. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَتَّخِذُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْمَلَائِكَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (النَّبِيِّينَ) ma'tuf olduğu (الْمَلَائِكَةَ) gibi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (أَرْبَابًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ تَتَّخِذُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَأْمُرَ) nin ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(أ) istifham inkâri. (يَأْمُرُكُم) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (بَشَرٍ) ya râci. (بِالْكُفْرِ) cârr-mecrur, (يَأْمُرُ) ye müteallık. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. (يَأْمُرُ) ye müteallık. (إِذْ) zarf, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْتُم) mübteda, mahallen merfu. (مُسْلِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(لَا يَأْمُرَكُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (يُؤْتِيَهُ اللّٰهُ) ye mâtuf. Îrâbda yeri yok.
(تَتَّخِذُوا...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَيَأْمُرُكُم بِالْكُفْرِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَنْتُم مُسْلِمُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 81

وَاِذْ اَخَذَ اللّٰهُ ميثَاقَ النَّبِيّٖنَ لَمَٓا اٰتَيْتُكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ
ثُمَّ جَٓاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهٖ وَلَتَنْصُرُنَّهُۜ
قَالَ ءَاَقْرَرْتُمْ وَاَخَذْتُمْ عَلٰى ذٰلِكُمْ اِصْرٖيۜ قَالُٓوا اَقْرَرْنَاۜ قَالَ

فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf. (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (أَخَذَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (مِيثَاقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّبِيِّينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (لَ) kasemiyye. (مَا) ismi şart, câzim. (آتَيْتُ) nün mukaddem mef'ûlü, mahallen mansub. (آتَيْتُكُم) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (تُ) fâil, mahallen merfu. (كُم) mef'ûl, mahallen mansub. (مِنْ كِتَابٍ) cârr-mecrur, (مَا) nın temyîzi. (وَحِكْمَةٍ) harfi atf ve (كِتَابٍ) ma'tuf olan kelime mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثُمَّ) harfi atf. (جَاءَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (رَسُولٌ مُصَدِّقٌ) fâil ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لِمَا) cârr-mecrur, (مُصَدِّقٌ) a müteallık. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) kasemin cevâbında vâkı. (تُؤْمِنُنَّ) muzâri, mebni. Şeddeli (نَّ) harfi te'kîd. (بِهِ) cârr-mecrur, (تُؤْمِنُنَّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَتَنصُرُنَّ), (لَتُؤْمِنُنَّ) gibi. Ona ma'tuf. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (أ) istifham takrîrî. (أَقْرَرْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (أَخَذْتُمْ), (أَقْرَرْتُمْ) gibi. (عَلَى ذَلِكُمْ) cârr-mecrur, (أَخَذْتُمْ) ün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (إِصْرِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَقْرَرْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (قَالَ) geçenki gibi. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اشْهَدُوا) fi'li emr ve fâili. (وَ) hâliyye. (أَنَا) mübteda, mahallen merfu. (مَعَكُمْ) geçenki gibi. (الشَّاهِدِينَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مِنَ الشَّاهِدِينَ) cârr-mecrur (أَنَا) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(أَخَذَ اللّٰهُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(آتَيْتُكُم...) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(جَاءَكُمْ رَسُولٌ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تُؤْمِنُنَّ...) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(تَنصُرُنَّهُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(قَالَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَقْرَرْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَخَذْتُمْ...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(**أقْرَرْنَا**) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(**قَالَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**اشْهَدُوا**) cümlesi, (**إن أقْرَرْتُمْ**) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum. Mukadder şart cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(**أنَا مَعَكُمْ**...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye.

Âyet: 82

فَمَنْ تَوَلّٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَاُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(**فَ**) isti'nâfiyye. (**مَن**) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (**تَوَلَّى**) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (**مَن**) e âid. (**بَعْدَ**) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**تَوَلَّى**) ye müteallık. (**ذَلِكَ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**فَ**) şartın cevâbında vâkı. (**أولَئِكَ**) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (**هُمُ**) zamîri fasl. (**الْفَاسِقُونَ**) haber, merfu. Raf alâmeti (**و**). (**ن**) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(**مَن تَوَلَّى**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**تَوَلَّى بَعْدَ ذَلِكَ**) cümlesi, (**مَن**) nin haberi. Mahallen merfu.
(...**أولَئِكَ**) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 83

اَفَغَيْرَ دِينِ اللّٰهِ يَبْغُونَ وَلَهُٓ اَسْلَمَ مَنْ فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ
طَوْعًا وَكَرْهًا وَاِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(**أ**) istifham inkâri. (**فَ**) âtıfa veya isti'nâfiyye. (**غَيْرَ**) mukaddem mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**دِينِ اللّٰهِ**) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (**يَبْغُونَ**) muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili. (**و**) hâliyye. (**لَهُ**) cârr-mecrur, fi'li mâzı olan (**أسْلَمَ**) ye müteallık. (**مَنْ**) ismi mavsul. Fâil, mahallen merfu. (**فِي السَّمَاوَاتِ**) cârr-mecrur, (**مَن**) nin mahzuf sılesine müteallık. (**و**) âtıfa. (**الأرْضِ**) ma'tuf olduğu (**السَّمَاوَاتِ**) gibi. (**طَوْعاً**) hâl yerinde masdar, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**وَكَرْهاً**) ma'tuf olduğu (**طَوْعاً**) gibi. (**وَ**) âtıfa. (**إلَيْهِ**)

cârr-mecrur, muzâri, mechul ve merfu olan (يُرْجَعُونَ) ye müteallık. (و) nâibi fâil. (ن) raf alâmeti.

Cümleler:

(يَبْغُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(يُرْجَعُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 84

قُلْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَٓا اُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَٓا اُنْزِلَ عَلٰٓى اِبْرٰهِيمَ
وَاِسْمٰعِيلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ وَمَٓا اُوتِيَ مُوسٰى
وَعِيسٰى وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْۖ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْۘ
وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (آمَنَّا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul. Lafzı celâla ma'tuf, mahallen mecrur. (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur (أُنزِلَ) müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا أُنزِلَ عَلَى إبْرَاهِيمَ), (مَا أُنزِلَ عَلَيْنَا) gibi. (وَإسْمَاعِيلَ وَإسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالأسْبَاطِ), (إبْرَاهِيمَ) ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri fethalar (ğayri munsarifler). Sonuncunun cerr alâmeti kesre. (وَمَا أُوتِيَ), (وَمَا أُنزِلَ) gibi. (مُوسَى) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَعِيسَى) ma'tuf olduğu (مُوسَى) gibi. (وَالنَّبِيُّونَ) de, (مُوسَى) ye ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (مِنْ رَبِّ) cârr-mecrur. (أُوتِيَ) deki mukadder zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (..ما أوتيه موسي.) takdîrinde. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâfiye. (نُفَرِّقُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن). (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُفَرِّقُ) ye müteallık. (أحَدٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أحَدٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (لَهُ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (مُسْلِمُونَ) ye müteallık. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنَّا بِاللّٰهِ) cümlesi, makûlül’kavl. Mahallen mansub.
(أُنْزِلَ عَلَيْنَا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُنْزِلَ عَلٰى إِبْرَاهِيمَ...) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُوتِيَ مُوسٰى...) cümlesi, üçüncü (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَا نُفَرِّقُ...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma’tuf.

Âyet: 85

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْاِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُۚ وَهُوَ فِى
الْاٰخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti’nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. (يَبْتَغِ) muzâri, fi’li şart, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (غَيْرَ) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الإِسْلَامِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (دِينًا) temyiz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَنْ) harfi te’kîd ve nefy ve nasb. (يُقْبَلَ) muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (يُقْبَلَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (فِي الآخِرَةِ) cârr-mecrur, (الْخَاسِرِينَ) ye müteallık. (مِنَ الْخَاسِرِينَ) cârr-mecrur, (هُوَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(مَنْ يَبْتَغِ...) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَبْتَغِ...) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(هُوَ فِي الآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma’tuf.

Âyet: 86

كَيْفَ يَهْدِى اللّٰهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ ايمَانِهِمْ وَشَهِدُوٓا
اَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَجَٓاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللّٰهُ
لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(كَيْفَ) ismi istifham, hâl. Mahallen mansub. –inkâr ve istebâd anlamında–. (يَهْدِي اللّٰهُ قَوْماً) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَفَرُوا) ya müteallık. (إيمَان) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (شَهِدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ) harfi te'kîd, mansub olan ismi ve merfu olan haberi.

(أنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (ب) ile mahallen mecrur. (شَهِدُوا) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (جَاءهُمُ الْبَيِّنَاتُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لاَ) nâfiye. (يَهْدِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْقَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الظَّالِمِينَ) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَهْدِي اللّٰهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا...) cümlesi, (قَوْماً) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(شَهِدُوا...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(جَاءهُمُ الْبَيِّنَاتُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(اللّٰهُ لاَ يَهْدِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يَهْدِي...) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 87

اُولٰٓئِكَ جَزَٓاؤُهُمْ اَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ
وَالنَّاسِ اَجْمَعِينَ ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda. Mahallen merfu. (جَزَاؤُهُمْ) ikinci mübteda, merfu ve muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَعْنَةَ) muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالْمَلآئِكَةِ وَالنَّاسِ) lafzı celâle ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (أَجْمَعِينَ) geçenlerin tevkîdi, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

(أَنَّ عَلَيْهِمْ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (جَزَاءُ) nün haberi. Mahallen merfu.

Cümleler:

(أُولَئِكَ جَزَاؤُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(جَزَآؤُهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ...) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 88

خَالِدِينَ فِيهَا ۚ لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(خَالِدِينَ) geçen âyetteki (عَلَيْهِمْ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (هَا) zamir (لَعْنَةَ) ye veya onun mef'ûlü olan (جَهَنَّمَ) e râci. (لا) nâfiye. (يُخَفَّفُ) muzâri, mechul, merfu. (عَنْهُمُ) cârr-mecrur, (يُخَفَّفُ) ye müteallık. (الْعَذَابُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (و) âtıfa. (لا) nâfiye, nefyi te'kîd için. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يُنظَرُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâil.

Cümleler:

(لا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ...) cümlesi, (خَالِدِينَ) deki zımnî zamirden hâl. Mahallen mansub.
(هُمْ يُنظَرُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Mahallen mansub.
(يُنظَرُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 89

اِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَاَصْلَحُوا فَاِنَّ اللّٰهَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(إِلاَّ) edâtı istisnâ. (الَّذِينَ) müstesna, mahallen mansub. (تَابُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (تَابُوا) ye müteallık. (ذَلِكَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَصْلَحُوا), (تَابُوا) gibi. (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) harfi te'kîd, mansub olan ismi ve merfu olan haberleri.

Cümleler:

(تَابُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَصْلَحُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(إِنَّ اللهَ غَفُورٌ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 90

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا لَنْ تُقْبَلَ
تَوْبَتُهُمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha, (كَفَرُوا) ye müteallık. (إِيمَان) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (ازْدَادُوا), (كَفَرُوا) gibi. (كُفْراً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تُقْبَلَ) muzâri, mechul ve mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَوْبَةُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أُولَئِكَ هُمُ الضَّآلُّونَ) mübteda, mahallen merfu, zamiri fasl ve haber, merfu.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ازْدَادُوا...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(لَن تُقْبَلَ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(أُولَئِكَ هُمُ الضَّآلُّونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 91

اِنَّ الَّذٖينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ اَحَدِهِمْ مِلْءُ الْاَرْضِ ذَهَبًا وَلَوِ افْتَدٰى بِهٖ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلٖيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرٖينَ ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) geçen âyetteki gibi. (وَمَاتُوا), (كَفَرُوا) ya ma'tuf, onun gibi. Fiil ve fâil. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (كُفَّارٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) haberin başına geldiği için zâid. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يُقْبَلَ) muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ أَحَدِ) cârr-mecrur, (يُقْبَلَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِلْءُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الأَرْضِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذَهَباً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtina' limtina' şartıyye. (افْتَدَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (أَحَدِ) ye râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (افْتَدَى) ye müteallık. (أُولَئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (نَاصِرِينَ) muahhar mübteda, lafzan mecrur. Mahallen merfu.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَاتُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(هُمْ كُفَّارٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(لَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مِلْءُ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(افْتَدَى بِهِ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. (لَوْ) in cevâbı mahzuf.
(أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَهُمْ عَذَابٌ...) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(مَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

ÜÇÜNCÜ CÜZÜN SONU

DÖRDÜNCÜ CÜZÜN BAŞI

Âyet: 92

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتّٰى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ۜ وَمَا تُنْفِقُوا
مِنْ شَيْءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِه۪ عَل۪يمٌ ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تَنَالُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْبِرَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (تُنفِقُوا) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِمَّا) cârr-mecrur, (تُنفِقُوا) ye müteallık. (تُحِبُّونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(أن تُنفِقُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَتَّى) ile mahallen mecrur. (تَنَالُوا) ye müteallık.

(و) âtıfa. (مَا) ismi şart, câzim. Mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تُنفِقُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِن شَيْءٍ) cârr-mecrur, (مَا) nın temyîzi veya mahzuf hâle müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بِهِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık.

Cümleler:

(لَن تَنَالُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تُنفِقُوا...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تُحِبُّونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا تُنفِقُوا...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ بِهِ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 93

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلاًّ لِبَنٖى اِسْرَٓائٖيلَ اِلاَّ مَا حَرَّمَ اِسْرَٓائٖيلُ
عَلٰى نَفْسِهٖ مِنْ قَبْلِ اَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرٰيةُ قُلْ فَاْتُوا بِالتَّوْرٰيةِ
فَاتْلُوهَٓا اِنْ كُنْتُمْ صَادِقٖينَ ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الطَّعَامِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, (الطَّعَام) ye râci. (حِلاًّ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِبَنِي) cârr-mecrur, (حِلاًّ) e müteallık. (إِسْرَائِيلَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (إلاَّ) edâtı istisna. (مَا) ismi mavsul. Müstesna, mahallen mansub. (حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ) fi'li mâzı ve fâili, merfu. (عَلَى نَفْس) cârr-mecrur, (حَرَّمَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur da (حَرَّمَ) ye müteallık. (أَن) harfi masdar ve nasb. (تُنَزَّلَ) muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. (التَّوْرَاةُ) nâibi fâil, merfu.

(...أَن تُنَزَّلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنتَ). (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (إِئْتُوا) fi'li emr ve fâili. (بِالتَّوْرَاةِ) cârr-mecrur, (إِئْتُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (اتْلُوهَا) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إِن) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...كُلُّ الطَّعَامِ) cümlesi, mukadder fi'lin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
(...كَانَ حِلاًّ) cümlesi, (كُلُّ) nün haberi. Mahallen merfu.
(...حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قُلْ) cümlesi isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِئْتُوا) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(اتْلُوهَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 94

فَمَنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (افْتَرَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (افْتَرَى) ye müteallık. (الْكَذِبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (افْتَرَى) ya müteallık. (ذٰلِكَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (أُولٰئِكَ) mübteda, mahallen merfu. (هُمْ) zamîri fasl. (الظَّالِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(مَنِ افْتَرَى...) cümlesi, geçen âyetteki (قُلْ) e ma'tuf veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(افْتَرَى...) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(أُولٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 95

قُلْ صَدَقَ اللّٰهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ اِبْرٰهٖيمَ حَنٖيفًاۜ وَمَا كَانَ
مِنَ الْمُشْرِكٖينَ ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (صَدَقَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili, merfu. (فَ) âtıfa sebebiyye. (اتَّبِعُوا مِلَّةَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إِبْرَاهِيمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha. (حَنِيفاً), (إِبْرَاهِيمَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, (إِبْرَاهِيمَ) e râci. (مِنَ الْمُشْرِكِينَ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(صَدَقَ اللّٰهُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(اتَّبِعُوا...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.

(**مَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِك۪ينَ**) cümlesi, (**حَن۪يفًا**) e ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 96

إِنَّ اَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذ۪ى بِبَكَّةَ مُبَارَكًا
وَهُدًى لِلْعَالَم۪ينَۚ ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(**إِنَّ أَوَّلَ**) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (**بَيْتٍ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (**وُضِعَ**) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (**بَيْتٍ**) e râci. (**لِلنَّاسِ**) cârr-mecrur (**وُضِعَ**) ya müteallık. (**لَ**) harfi te'kîd. (**الَّذ۪ي**) ismi mavsul. (**إِنَّ**) nin haberi, mahallen merfu. (**بِبَكَّةَ**) cârr-mecrur, (**الَّذ۪ي**) nin mahzuf sılesine müteallık. (**مُبَارَكًا**) nâibi fâilden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**وَ**) âtıfa. (**هُدًى**), hâle ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (**لِلْعَالَم۪ينَ**) cârr-mecrur, (**هُدًى**) e müteallık.

Cümleler:

(**إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**وُضِعَ لِلنَّاسِ**...) cümlesi, (**أَوَّلَ**) nin sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 97

ف۪يهِ اٰيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَقَامُ اِبْرٰه۪يمَۚ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ اٰمِنًاۜ
وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَب۪يلًاۜ
وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَم۪ينَ ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(**ف۪يهِ**) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (**آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ**) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (**مَقَامُ**), (**آيَاتٌ**) den bedeli iştimâl, merfu. Raf alâmeti zamme. (**إِبْرَاه۪يمَ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (**وَ**) isti'nâfiyye. (**مَنْ**) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (**دَخَلَ**) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (**هُ**) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, (**مَنْ**) e âid. (**كَانَ**) fi'li mâzı, nâkıs, şartın cevâbı.

Mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir (مَن) e âid. (آمِناً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (لِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (حِجُّ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْبَيْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَن) ismi mavsul. (النَّاس) den bedeli ba'z minelkül. Mahallen mecrur. (اسْتَطَاعَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (إلَيْهِ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih, mansub olan (سَبِيلاً) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (مَن كَفَرَ), (مَن دَخَلَ) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إنَّ اللهَ غَنِيٌّ) harfi te'kîd, mansub olan ismi ve merfu olan haberi. (عَنِ الْعَالَمِينَ) cârr-mecrur, (غَنِيٌّ) e müteallık.

Cümleler:

(فِيهِ آيَاتٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَن دَخَلَهُ كَانَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(دَخَلَهُ...) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(كَانَ آمِناً) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(لِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اسْتَطَاعَ...) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرَ) cümlesi, (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إنَّ اللهَ غَنِيٌّ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
Şart cevâb cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 98

قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِۗ وَاللّٰهُ
شَهِيدٌ عَلٰى مَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾

Îrâbı:

(قُلْ) fi'li emr. (يَا) harfi nidâ. (أَهْلَ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لِمَ) harfi cerr ve ismi istifhâm, mahallen mecrur. (تَكْفُرُونَ) ye müteallık. Bu fiil, muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (تَكْفُرُونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye veya isti'nâfiyye. (اللّٰهُ شَهِيدٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (عَلَى مَا) cârr-mecrur, (شَهِيدٌ) e müteallık. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَا أَهْلَ الْكِتَابِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...تَكْفُرُونَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ شَهِيدٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub veya isti'nâfiyye.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 99

قُلْ يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ
تَبْغُونَهَا عِوَجًا وَاَنْتُمْ شُهَدَٓاءُ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا
تَعْمَلُونَ ﴿٩٩﴾

Îrâbı:

(قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ) geçen âyetteki gibi. (مَنْ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (تَبْغُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عِوَجاً) hâl yerinde masdar, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (شُهَدَاءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye, (ليس) gibi. (اللّٰهُ) lafzı celâl, ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِ) harfi cerr zâid. (غَافِلٍ) haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (عَمَّا) cârr-mecrur, (غَافِلٍ) e müteallık. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâil.

Cümleler:

(آمَنَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَبْغُونَهَا) cümlesi, (تَصُدُّونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(أَنْتُمْ شُهَدَاءُ) cümlesi, (تَبْغُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...مَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 100

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اِنْ تُط۪يعُوا فَر۪يقاً مِنَ الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا
الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ ا۪يمَانِكُمْ كَافِر۪ينَ ﴿١٠٠﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أيُّ) münâda müfred, zamme üzere mebni. (هَا) harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul. (أيُّ) den bedel veya sıfatı, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إنْ) harfi şart, câzim. (تُطِيعُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فَرِيقاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (فَرِيقاً) nın mahzuf sıfatına müteallık. (أوتُوا الْكِتَابَ) fi'li mâzı, mechul, nâibi fâili ve mef'ûlü. (يَرُدُّوا) şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إيمَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (كَافِرِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(يَا أيُّهَا الَّذِينَ...) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إنْ تُطِيعُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أوتُوا...) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَرُدُّوكُم...) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 101

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَاَنْتُمْ تُتْلٰى عَلَيْكُمْ اٰيَاتُ اللّٰهِ وَف۪يكُمْ
رَسُولُهُۜ وَمَنْ يَعْتَصِمْ بِاللّٰهِ فَقَدْ هُدِيَ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَق۪يمٍ ﴿١٠١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (كَيْفَ) ismi istifham, hâl, mahallen mansub. (تَكْفُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) hâliyye. (أنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (تُتْلَى) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (تُتْلَى) ye müteallık. (آيَاتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzatullah, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (فِيكُمْ) mukaddem mahzuf habere müteallık. (رَسُولُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَعْتَصِمْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَعْتَصِمْ) e müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (هُدِيَ) fi'li mâzı mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (إِلَى صِرَاطٍ) cârr-mecrur, (هُدِيَ) ye müteallık. (مُسْتَقِيمٍ), (صِرَاطٍ) sıfatı, mecrur.

Cümleler:

(تَكْفُرُونَ) cümlesi, geçen âyetteki nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أَنْتُمْ تُتْلَى) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...تُتْلَى) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.
(فِيكُمْ رَسُولُهُ) cümlesi, hâle ma'tuf. Mahallen mansub.
(...مَنْ يَعْتَصِمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَعْتَصِمْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...هُدِيَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 102

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ
اِلَّا وَاَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) bir önceki âyetteki gibi. (اتَّقُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (حَقَّ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُقَاتِهِ) muzâfun ileyhler. Biri açık, diğeri mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَمُوتُنَّ) muzâri, mebni, mahallen meczum. (ن) harfi te'kîd segîle. Fâil olan (و) mahzuf. (إِلَّا) edâtı hasr. (و) hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (مُسْلِمُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّقُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَمُوتُنَّ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 103

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيعاً وَلَا تَفَرَّقُواۖ وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ
اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ كُنْتُمْ اَعْدَاۤءً فَاَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ
بِنِعْمَتِه۪ٓ اِخْوَاناًۚ وَكُنْتُمْ عَلٰى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَاَنْقَذَكُمْ
مِنْهَاۜ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِه۪ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اِعْتَصِمُوا) fi'li emr ve fâili. (بِحَبْلِ) cârr-mecrur, (اِعْتَصِمُوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (جَمِيعاً), (اِعْتَصِمُوا) nun fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَفَرَّقُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. –Fiilde iki (ت) nin biri mahzuf, aslı (تَتَفَرَّقُوا)–. (وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (اذْكُرُوا) fi'li emr ve fâili. (نِعْمَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (نِعْمَةَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (اِذْ) geçmiş için zarf, mahallen mansub. (نِعْمَةَ) ye müteallık. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أَعْدَاءً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَـ) âtıfa. (أَلَّفَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. (أَلَّفَ) ye müteallık. (قُلُوبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَـ) âtıfa. (أَصْبَحْتُمْ), (كُنْتُمْ) gibi. (بِنِعْمَةِ) cârr-mecrur, (إِخْوَاناً) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِخْوَاناً), (أَصْبَحَ) nın haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (و) âtıfa veya isti'nâfiyye. (كُنْتُمْ) geçenki gibi. (عَلَى شَفَا) cârr-mecrur, (كُنْتُمْ) ün mahzuf haberine müteallık. (حُفْرَةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنَ النَّارِ) cârr-mecrur, (حُفْرَةٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (فَـ) âtıfa. (أَنْقَذَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (أَنْقَذَ) ye müteallık. (كَذَلِكَ) cârr-mecrur, (بياناً) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık. (يُبَيِّنُ اللّٰهُ) muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لَكُمْ) cârr-mecrur. (يُبَيِّنُ) ye müteallık. (آيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تَهْتَدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(اعْتَصِمُوا...) cümlesi, geçen âyetteki nidâya ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَفَرَّقُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(اذْكُرُوا...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Veya isti'nâfiyye.
(كُنْتُمْ أَعْدَاءً) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(أَلَّفَ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(أَصْبَحْتُمْ...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(كُنْتُمْ عَلَى شَفَا...) cümlesi, geçen (أَصْبَحْتُمْ) e ma'tuf. Onun gibi.
(فَأَنْقَذَكُمْ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.
(يُبَيِّنُ اللّٰهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَهْتَدُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 104

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ اُمَّةٌ يَدْعُونَ اِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَاُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (لْ) emir lâmı. (تَكُنْ) muzâri, nâkıs veya tam, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (أُمَّةٌ) den hâl olan mahzufe müteallık. (أُمَّةٌ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَدْعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَى الْخَيْرِ) cârr-mecrur, (يَدْعُونَ) ye müteallık. (و) âtıfa. (يَأْمُرُونَ), (يَدْعُونَ) gibi. (بِالْمَعْرُوفِ) cârr-mecrur, (يَأْمُرُونَ) ye müteallık. (و) âtıfa. (يَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ), (يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ) gibi. (و) isti'nâfiyye veya hâliyye. (أُولَئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (هُمْ) zamîri fasl. (الْمُفْلِحُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(لِتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ) cümlesi, geçen âyetteki (اعْتَصِمُوا) ye ma'tuf. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَدْعُونَ...) cümlesi, (تَكُنْ) nün haberi. Mahallen mansub.
(يَأْمُرُونَ...) ve (يَنْهَوْنَ...) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.
(أُولَئِكَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 105

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ
الْبَيِّنَاتُ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۙ ﴿١٠٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَكُونُوا) muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (كَالَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (تَفَرَّقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (اخْتَلَفُوا), (تَفَرَّقُوا) gibi. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا) lere müteallık. (مَا) harfi masdar. (جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili.

(مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(وَ) isti'nâfiyye. (أُولَٰئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ عَظِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(لَا تَكُونُوا...) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَفَرَّقُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اخْتَلَفُوا...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَهُمْ عَذَابٌ...) cümlesi, (أُولَٰئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 106

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ
وُجُوهُهُمْ ۖ أَكَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٦﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. Geçen âyetteki muahhar mübteda olan (عَذَابٌ) nün mukaddem mahzuf haberine müteallık. (تَبْيَضُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (وُجُوهٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (تَسْوَدُّ

(وُجُوهٌ), (تَبْيَضُّ وُجُوهٌ) gibi. (فَ) isti’nâfiyye tefcî’ıyye. (أَمَّا) harfi şart ve tefsîl. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (اسْوَدَّتْ وُجُوهُ) fi’li mâzı ve fâili, merfu. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أ) istifhâm tevbîhi. (كَفَرْتُمْ) fi’li mâzı ve fâili. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِيمَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ذُوقُوا الْعَذَابَ) fi’li emr, fâili ve mef’ûlü. (بِ) harfi cerr sebebiyye. (مَا) harfi masdar. (كُنْتُمْ) fi’li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَكْفُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ) cümlesi, masdar te’vîlinde (بِ) ile mahallen mecrur. (ذُوقُوا) ye müteallık.

Cümleler:

(تَبْيَضُّ وُجُوهٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(تَسْوَدُّ وُجُوهٌ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma’tuf.
(الَّذِينَ اسْوَدَّتْ) cümlesi isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَكَفَرْتُمْ...) cümlesi mukadder kavlin makûlül’kavli. Mahallen mansub.
(ذُوقُوا) cümlesi, (إِن كَفَرْتُمْ) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَكْفُرُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 107

وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِى رَحْمَةِ اللّٰهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ) geçen âyetteki gibi. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (فِي رَحْمَةِ) cârr-mecrur, (الَّذِينَ) mahzuf haberine müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَالِدُونَ) e müteallık.

Cümleler:

(الَّذِينَ ابْيَضَّتْ...) cümlesi, geçen âyettekine ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 108

تِلْكَ اٰيَاتُ اللّٰهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ ۜ وَمَا اللّٰهُ يُرِيدُ
ظُلْمًا لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

Îrâbı:

(تِلْكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (آيَاتُ) haber, merfu. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (نَتْلُو) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هَا) mef’ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (نَتْلُو) ye müteallık. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (نَتْلُو) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) isti’nâfiyye. (مَا), (ليس) gibi. (اللّٰهُ) lafzı celâl, ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُرِيدُ ظُلْماً) muzâri, merfu ve mef’ûlü bih, mansub. (لِ) harfi cerr zâid. (الْعَالَمِينَ), (ظُلْماً) nin mef’ûlü, lafzan mecrur. Mahallen mansub.

Cümleler:

(تِلْكَ آيَاتُ اللّٰهِ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(نَتْلُوهَا...) cümlesi, (آيَاتُ) den hâl. Mahallen mansub.
(مَا اللّٰهُ يُرِيدُ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُرِيدُ ظُلْماً) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 109

وَلِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۜ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ
الْاُمُورُ ﴿١٠٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul. Muahhar mübteda, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (مَا) nin mahzuf sılesine müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الْأَرْضِ) geçenki gibi. Ona ma’tuf. (وَ) âtıfa. (إِلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, muzâri, mechul ve merfu olan (تُرْجَعُ) ye müteallık. (الْأُمُورُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

Cümleler:

(لِلّٰهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, geçen âyetteki isti'nâf cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تُرْجَعُ الأُمُورُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 110

كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ اُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَاْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ ۗ وَلَوْ اٰمَنَ اَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ۗ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَاَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١١٠﴾

Îrâbı:

(كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (خَيْرَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أُمَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أُخْرِجَتْ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (أُمَّةٍ) e râci. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (أُخْرِجَتْ) e müteallık. (تَأْمُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالْمَعْرُوفِ) cârr-mecrur, (تَأْمُرُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (تَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ), (تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ) gibi. Ona ma'tuf. (وَ) âtıfa. (تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ) de öyle. (وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi şart. Câzim değil. (آمَنَ أَهْلُ) fi'li mâzı ve fâili. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَ), (لَوْ) in cevâbında vâkı. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, (إِيمَان) ye râci. (خَيْراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُم) cârr-mecrur, (خَيْراً) a müteallık. (مِنْهُمُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْمُؤْمِنُونَ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (و) âtıfa. (أَكْثَرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْفَاسِقُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و).

Cümleler:

(كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ) cümlesi, (أُمَّةٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.
(تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ) cümlesi, (كَانَ) nin ikinci haberi. Mahallen mansub.
(تَنْهَوْنَ...) ve (تُؤْمِنُونَ) cümleleri geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.
(آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ خَيْراً لَهُم) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(أَكْثَرُهُمْ...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 111

لَنْ يَضُرُّوكُمْ اِلَّٓا اَذًىؕ وَاِنْ يُقَاتِلُوكُمْ يُوَلُّوكُمُ الْاَدْبَارَ قف
ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ ﴿١١١﴾

Îrâbı:

(لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَضُرُّوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كُمْ) mef'ûlü bih. Mahallen mansub. (إلَّا) edâtı istisna veya hasr. (أَذًى) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (إنْ) harfi şart, câzim. (يُقَاتِلُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُوَلُّوكُمْ) şartın cevâbı, meczum. (يُقَاتِلُوكُمْ) gibi. (الأَدْبَارَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ثُمَّ) harfi atf. (لَا) nâfiye. (يُنْصَرُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâil.

Cümleler:

(لَنْ يَضُرُّوكُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إنْ يُقَاتِلُوكُمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يُوَلُّوكُمُ الأَدْبَارَ) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَا يُنْصَرُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 112

ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ اَيْنَ مَا ثُقِفُٓوا اِلَّا بِحَبْلٍ مِنَ اللّٰهِ
وَحَبْلٍ مِنَ النَّاسِ وَبَٓاؤُ بِغَضَبٍ مِنَ اللّٰهِ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ
الْمَسْكَنَةُؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَيَقْتُلُونَ
الْاَنْبِيَٓاءَ بِغَيْرِ حَقٍّؕ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ كف ﴿١١٢﴾

Îrâbı:

(ضُرِبَتْ) fi'li mâzı, mechul. (عَلَيْهِمُ) cârr-mecrur, (ضُرِبَتْ) e müteallık. (الذِّلَّةُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَيْنَ مَا) ismi şart, câzim. Zarfı mekân olarak mahallen mansub. (ثُقِفُوا) ya veya mukadder cevâba müteallık. (ثُقِفُوا) fi'li mâzı, mechul. (و) nâibi fâil. (إِلَّا) edâtı istisnâ. (بِحَبْلٍ) cârr-mecrur, şartın (ثُقِفُوا) takdîrindeki cevâbının fâilinden hâl olan (مُتَمَسِّكِينَ) takdîrindeki mahzufa müteallık. O da bütün hallerde müstesna. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (حَبْلٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (حَبْلٍ مِنَ النَّاسِ) ma'tuf olduğu (حَبْلٍ مِنَ اللّٰهِ) gibi. (وَ) âtıfa. (بَآؤُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِغَضَبٍ) cârr-mecrur, fâilden hal olan mahzufe müteallık. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (غَضَبٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ), (ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ) gibi. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (يَكْفُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (يَكْفُرُونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celal, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَقْتُلُونَ الْأَنْبِيَاءَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (يَقْتُلُونَ) ye müteallık. (حَقٍّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَنَّهُمْ كَانُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (ب) ile mahallen mecrur. (ذٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(ذٰلِكَ) geçenki gibi. (ب) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (عَصَوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (كَانُوا) geçen gibi. (يَعْتَدُونَ), (يَكْفُرُونَ) gibi.

(مَا عَصَوا...) cümlesi, masdar te'vilinde (ب) ile mahallen mecrur. İkinci (ذٰلِكَ) nin mahzuf haberine müteallık.

Cümleler:

(ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(ثُقِفُوا...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(بَآؤُوا...) ve (ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ) cümleleri, ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(كَانُوا يَكْفُرُونَ...) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَكْفُرُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.
(يَقْتُلُونَ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(ذٰلِكَ بِمَا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(عَصَوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا يَعْتَدُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَعْتَدُونَ) cümlesi, (كَانُوا) nün haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 113

لَيْسُوا سَوَٓاءًۜ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ اُمَّةٌ قَٓائِمَةٌ يَتْلُونَ اٰيَاتِ اللّٰهِ اٰنَٓاءَ الَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿١١٣﴾

İrâbı:

(لَيْسُوا سَوَاءً) fi'li mâzı, nâkıs, ismi ve haberi. (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أُمَّةٌ قَائِمَةٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (يَتْلُونَ آيَاتِ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (آنَاءَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَتْلُونَ) ye müteallık. (اللَّيْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَسْجُدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لَيْسُوا سَوَاءً) cümlesi, isti'nâfiyye. İrâbda yeri yok.
(مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ...) cümlesi, isti'nâf beyâni veya tefsîriyye. İrâbda yeri yok.
(يَتْلُونَ...) cümlesi, (أُمَّةٌ) nün sıfatı mahallen merfu. Veya hal. Mahallen mansub.
(هُمْ يَسْجُدُونَ) cümlesi, (يَتْلُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(يَسْجُدُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 114

يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِى الْخَيْرَاتِۜ وَاُو۬لٰٓئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٤﴾

İrâbı:

(يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (و) âtıfa. (الْيَوْمِ الْآخِرِ) lafzı celâla ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ), (وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ) ve (وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ) cümleleri, (يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ) gibiler. (و) larla ona ma'tuflar. (و) isti'nâfiyye.

(أولَئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (مِنَ الصَّالِحِينَ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

Cümleler:

(...يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ) cümlesi, geçen âyetteki (أُمَّةٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ), (وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ) ve (وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ) cümleleri, (يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ) cümlesi ma'tuflar. Mahallen merfular.
(أولَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 115

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوهُ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ
بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) ismi şart, câzim. Mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (يَفْعَلُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنْ خَيْرٍ) cârr-mecrur, (مَا) nın temyîzi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يُكْفَرُوا) muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) nâibi fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ عَلِيمٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِالْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık.

Cümleler:

(يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ) cümlesi, geçen âyetteki son cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَن يُكْفَرُوهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...اللّٰهُ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 116

اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِىَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَٓا اَوْلَادُهُمْ مِنَ
اللّٰهِ شَيْـًٔا ۗ وَاُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَن) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تُغْنِيَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (تُغْنِيَ) ye müteallık. (أَمْوَالُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (أَوْلاَدُ) ma'tuf olduğu (أَمْوَالُ) gibi. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (أَمْوَالُ وأَوْلاَدُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (شَيْئاً) mef'ûlü bih veya mahzuf mef'ûlü mutlak'ın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أُولَئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (أَصْحَابُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (فِيهَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَالِدُونَ) e müteallık.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَن تُغْنِيَ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi, mahallen merfu.
(أُولَئِكَ أَصْحَابُ...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) cümlesi, (أَصْحَابُ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 117

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فى هٰذِهِ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا
صِرٌّ اَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ فَاَهْلَكَتْهُ وَمَا ظَلَمَهُمُ
اللّٰهُ وَلٰكِنْ اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٧﴾

Îrâbı:

(مَثَلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُنفِقُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي) harfi cerr. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret. Mahallen mecrur. (يُنفِقُونَ) ye müteallık. (الْحَيَاةِ), (ذِهِ) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الدُّنْيَا), (الْحَيَاةِ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (كَمَثَلِ) cârr-mecrur mahzuf habere müteallık. (رِيحٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فِيهَا) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (صِرٌّ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَصَابَتْ حَرْثَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (رِيحٍ) a râci. (قَوْمٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ظَلَمُوا أَنفُسَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (أَهْلَكَتْهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (رِيحٍ) a râci. (وَ) isti'nâfiyye veya hâliyye. (مَا) nâfiye. (ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ)

fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (وَ) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrâk. (أنفُسَ) mukaddem mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَظْلِمُونَ), (يُنفِقُونَ) gibi.

Cümleler:

(مَثَلُ مَا يُنفِقُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُنفِقُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(فِيهَا صِرٌّ) cümlesi, (رِيحٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.
(...أصَابَتْ) cümlesi, (رِيحٍ) nin ikinci sıfatı. Mahallen mecrur.
(...ظَلَمُوا) cümlesi, (قَوْمٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.
(أهْلَكَتْهُ) cümlesi, (أصَابَتْ) e ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...مَا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya (ظَلَمُوا) nun fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(يَظْلِمُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 118

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا
يَاْلُونَكُمْ خَبَالًاۜ وَدُّوا مَا عَنِتُّمْۚ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَٓاءُ مِنْ
اَفْوَاهِهِمْۚ وَمَا تُخْفٖي صُدُورُهُمْ اَكْبَرُۜ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْاٰيَاتِ
اِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٨﴾

Îrâbı:

(يَا أيُّهَا) harfi nidâ, münâda, müfred, zamme üzere mebni ve harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul. (أيٌّ) den bedel veya sıfatı. Mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَا) nâhiye, câzime. (تَتَّخِذُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِطَانَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, (طَانَةً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. İkinci mef'ûl, mahzuf. (أصفِيَاءَ) takdîrinde. (لَا) nâfiye. (يَألُونَكُمْ خَبَالاً) muzâri, fâili ve birinci, ikinci mef'ûlleri. (وَدُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (مَا) harfi masdar. (عَنِتُّمْ) fi'li mâzı ve fâili.

(مَا عَنِتُّمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (وَدُّوا) nün mef'ûlü. Mahallen mansub. (قَدْ) harfi tahkık. (بَدَتِ الْبَغْضَاءُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (مِنْ أفوَاهِ) cârr-mecrur, (بَدَتِ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) âtıfa veya hâliyye.

(مَا) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (تُخْفِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (صُدُورُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَكْبَرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَدْ) harfi tahkık. (بَيَّنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (لَكُمُ) cârr-mecrur, (بَيَّنَّا) ye müteallık. (الْآيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (تَعْقِلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَتَّخِذُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَأْلُونَكُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(وَدُّوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(عَنِتُّمْ) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(بَدَتِ الْبَغْضَاءُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَا تُخْفِي...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(تُخْفِي...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ...) cümlesi, isti'nâfiyye veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعْقِلُونَ) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 119

هَا اَنْتُمْ اُولَاءِ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ
كُلِّهِ ۚ وَاِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا اٰمَنَّا ۗ وَاِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ
الْاَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ ؕ قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ
بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١١٩﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (أُولَاءِ) haber veya bedel, mahallen merfu. (تُحِبُّونَهُمْ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يُحِبُّونَكُمْ), (تُحِبُّونَهُمْ) gibi. (وَ) âtıfa. (تُؤْمِنُونَ), (تُحِبُّونَ) gibi. (بِالْكِتَابِ) cârr-mecrur, (تُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (كُلِّ) tevkîd, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِذَا) şart anlamıyla birlikte gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (لَقُوكُمْ) fi’li mâzı, fâili ve mef’ûlü. (قَالُوا) fi’li mâzı ve fâili. (آمَنَّا) de öyle. (وَ) âtıfa. (إِذَا خَلَوْا), (إِذَا لَقُوا) gibi. (عَضُّوا) fi’li mâzı ve fâili. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (عَضُّوا) nun fâilinden hâl olan mahzufa müteallık. (الْأَنَامِلَ) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الْغَيْظِ) cârr-mecrur, (عَضُّوا) ya müteallık. (قُلْ) fi’li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مُوتُوا) fi’li emr ve fâili. (بِغَيْظِ) cârr-mecrur, (مُوتُوا) ye müteallık –(ب) sebebiyye–. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ) harfi te’kîd, mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (بِذَاتِ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık. (الصُّدُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(أَنْتُمْ أُولَاءِ تُحِبُّونَهُمْ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أُولَاءِ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(تُحِبُّونَهُمْ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu. Veya ḥâl. Mahallen mansub.
(لَا يُحِبُّونَكُمْ), (تُؤْمِنُونَ) ve (إِذَا) şartı ve cevâbı cümleleri, geçenki gibi. Ona ma’tuflar.
(لَقُوكُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(آمَنَّا) cümlesi, makûlül’kavl. Mahallen mansub.
(خَلَوْا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(إِذَا) cümlesi, şartıyla cevâbıyla, geçen (إِذَا) gibi.
(عَضُّوا...) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قُلْ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مُوتُوا...) cümlesi, makûlül’kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ...) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 120

اِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَاِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا
بِهَا وَاِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا اِنَّ اللّٰهَ
بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢٠﴾

Îrâbı:

(إِنْ) harfi şart, câzim. (تَمْسَسْ) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (حَسَنَةٌ) fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (تَسُؤْ) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, (حَسَنَةٌ) e râci. (وَ) âtıfa. (إِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ) ma'tuf olduğu cümle gibi. (يَفْرَحُوا) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (يَفْرَحُوا) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنْ تَصْبِرُوا) harfi şart ve fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَتَتَّقُوا) ma'tuf olduğu (تَصْبِرُوا) gibi. (لَا) nâfiye. (يَضُرُّكُمْ كَيْدُ) muzâri, merfu, mef'ûlü ve fâili. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (شَيْئًا), (ضررًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'ın nâibi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (بِمَا) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (مُحِيطٌ) a müteallık. (يَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَسُؤْهُمْ) cümlesi, şartın (فـ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَفْرَحُوا بِهَا) cümlesi de geçenki gibi.
(تَصْبِرُوا) cümlesi de ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَتَّقُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona matu'tuf.
(لَا يَضُرُّكُمْ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنَّ اللّٰهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 121

وَاِذْ غَدَوْتَ مِنْ اَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ ط
وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۙ ﴿١٢١﴾

Îrâbı:

(و) isti'nâfiyye. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf. (اذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü. Mahallen mansub. (غَدَوْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrur, (غَدَوْتَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تُبَوِّئُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti

(ي). (ن) tenvinden ıvaz. (مَقَاعِدَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلْقِتَالِ) cârr-mecrur, (تُبَوِّئُ) ye müteallık. (و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...غَدَوْتَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...تُبَوِّئُ) cümlesi, (غَدَوْتَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...اللّٰهُ سَمِيعٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 122

إِذْ هَمَّتْ طَآئِفَتَانِ مِنْكُمْ اَنْ تَفْشَلاَ وَاللّٰهُ وَلِيُّهُمَا وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٢﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçen âyettekinden bedel, mahallen mansub. (هَمَّتْ طَآئِفَتَانِ) fi'li mâzı ve fâili, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) tenvinden ıvaz. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (طَآئِفَتَانِ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَفْشَلَا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (ا) fâili.

(أَنْ تَفْشَلَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (ب) ile mahallen mecrur. (هَمَّتْ) e müteallık.

(و) isti'nâfiyye veya hâliyye. (اللّٰهُ وَلِيُّ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَتَوَكَّلِ) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı. (يَتَوَكَّلِ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (الْمُؤْمِنُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(...هَمَّتْ طَآئِفَتَانِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(تَفْشَلَا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ وَلِيُّهُمَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.
(يَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
Mukadder şart cümlesi, (اللّٰهُ وَلِيُّهُمَا) ye ma'tuf. Onun gibi.

Âyet: 123

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ بِبَدْرٍ وَاَنْتُمْ اَذِلَّةٌۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (نَصَرَكُمُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (بِبَدْرٍ) cârr-mecrur. (نَصَرَ) ya müteallık. (وَ) hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (أَذِلَّةٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اتَّقُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تَشْكُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(نَصَرَكُمُ اللّٰهُ...) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَنْتُمْ أَذِلَّةٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(اتَّقُوا اللّٰهَ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(لَعَلَّكُمْ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَشْكُرُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 124

اِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنٖينَ اَلَنْ يَكْفِيَكُمْ اَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلٰثَةِ اٰلَافٍ مِنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُنْزَلٖينَۜ ﴿١٢٤﴾

Îrâbı:

(إِذْ) zarf, mahallen mansub. Geçen âyetteki (نَصَرَ) ya müteallık. (تَقُولُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لِلْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (تَقُولُ) ye müteallık. (أ) istifham inkâri. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَكْفِيَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُمِدَّكُمْ), (يَكْفِيَكُمْ) gibi. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde. (يَكْفِيَ) nin fâili, mahallen merfu.

(بِثَلَاثَةِ) cârr-mecrur, (يُمِدَّ) ye müteallık. (آلَافٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنَ الْمَلَآئِكَةِ) cârr-mecrur, temyîz. (مُنزَلِينَ), (الْمَلَآئِكَةِ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(تَقُولُ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لَن يَكْفِيَكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 125

بَلٰىۤ اِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَاْتُوكُمْ مِنْ فَوْرِهِمْ هٰذَا يُمْدِدْكُمْ
رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ اٰلَافٍ مِنَ الْمَلٰۤئِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿١٢٥﴾

Îrâbı:

(بَلَى) harfi cevâb. (إِن) harfi şart, câzim. (تَصْبِرُوا) fi'li muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَتَتَّقُوا) ile (وَيَأْتُوا) ma'tuf oldukları (تَصْبِرُوا) gibiler. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِن فَوْرِ) cârr-mecrur, (يَأْتُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هَا) harfi tenbih. (ذَا) ismi işâret. (فَوْرِ) nin sıfatı veya atfı beyân, mahallen mecrur. (يُمْدِدْ) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَآئِكَةِ) geçen âyetteki gibi. (مُسَوِّمِينَ), (الْمَلَآئِكَةِ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(إِن تَصْبِرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَتَّقُوا) ve (يَأْتُوكُم) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.
(يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم...) cümlesi, şartın (ف) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 126

وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهٖ
وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (جَعَلَهُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, birinci mef'ûl ve fâil. (إِلاَّ) edâtı hasr. (بُشْرَى) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (بُشْرَى) nın mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَطْمَئِنَّ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (قُلُوبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِهِ) cârr-mecrur, (تَطْمَئِنَّ) ye müteallık.

(أن تَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur, (لَكُمْ) e ma'tuf, (بُشْرَى) ya müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (النَّصْرُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلاَّ) edâtı hasr. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, diğerleri sıfatları, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(مَا جَعَلَهُ اللّٰهُ...) cümlesi, geçen âyetin ilk cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا النَّصْرُ إِلاَّ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 127

لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا
خَائِبِينَ ﴿١٢٧﴾

Îrâbı:

(لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَقْطَعَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (طَرَفاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (طَرَفاً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(أن يَقْطَعَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. Geçen âyetteki (مِنْ عِنْدِ) nin tealluk ettiği habere müteallık.

(أَوْ) harfi atf. (يَكْبِتَ) ma'tuf olduğu (يَقْطَعَ) gibi. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) âtıfa. (يَنْقَلِبُوا), (يَكْبِتَ) ye ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (خَائِبِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَقْطَعَ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَكْبِتَهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَنقَلِبُوا...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 128

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْاَمْرِ شَيْءٌ اَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ اَوْ يُعَذِّبَهُمْ
فَاِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٨﴾

Îrâbı:

(لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. (لَكَ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مِنَ الأمْر) cârr-mecrur, (شَيْءٌ) den hâl olan mahzufa müteallık. (شَيْءٌ), (لَيْسَ) nin muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أوْ) harfi atf, (إلي) ma'nâsında. (يَتُوبَ) muzâri, (أوْ) den sonra gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَتُوبَ) ye müteallık. (أوْ يُعَذِّبَ), (أوْ يَتُوبَ) gibi. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) ta'lîliyye. (إنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (ظَالِمُونَ) haberi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أن يَتُوبَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (شَيْءٌ) e ma'tuf. Mahallen merfu.
(أن يُعَذِّبَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen cümleye ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(لَيْسَ لَكَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَتُوبَ...) cümlesi, mukadder (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُعَذِّبَهُمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(إنَّهُمْ ظَالِمُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 129

وَلِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِؕ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَٓاءُ
وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَٓاءُؕ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَح۪يمٌ ﴿١٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul. Muahhar mübteda, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الْأَرْضِ) geçenki gibi. (يَغْفِرُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh’a râci. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (يَغْفِرُ) ya müteallık. (يَشَاءُ), (يَغْفِرُ) gibi. (وَ) âtıfa. (يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ), (يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ) gibi. (مَنْ) mef’ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) isti’nâfiyye. (اللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ) lafzı celâl, mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(يَغْفِرُ...) cümlesi, isti’nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُعَذِّبُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma’tuf.
İkinci (يَشَاءُ) cümlesi, ikinci (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ غَفُورٌ...) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 130

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبٰٓوا اَضْعَافاً مُضَاعَفَةًۖ وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَۚ ﴿١٣٠﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّهَا) münâda müfred, zamme üzere mebni ve harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul. (أَيّ) den bedel veya sıfatı, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi’li mâzı ve fâili. (لَا) nâhiye, câzime. (تَأْكُلُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الرِّبَا) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (أَضْعَافاً مُضَاعَفَةً) hâl yerinde masdar ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا اللّٰهَ) fi’li emr, fâili ve mef’ûlü. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تُفْلِحُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَأْكُلُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(اتَّقُوا...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma’tuf.
(لَعَلَّكُمْ...) cümlesi, ta’lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تُفْلِحُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 131

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِى اُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٣١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اتَّقُوا النَّارَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (الَّتِي) ismi mavsul. (النَّارَ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (أُعِدَّتْ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (النَّارَ) ye râci. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (أُعِدَّتْ) e müteallık.

Cümleler:

(اتَّقُوا النَّارَ...) cümlesi, geçen âyetteki (لاَ تَأْكُلُوا الرِّبَا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أُعِدَّتْ...) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 132

وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَطِيعُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَالرَّسُولَ) ma'tuf olduğu lafzı celâl gibi. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تُرْحَمُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(أَطِيعُوا اللّٰهَ...) cümlesi, bir önceki âyetteki (أُعِدَّتْ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 133

وَسَارِعُوا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوَاتُ
وَالْاَرْضُ اُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (سَارِعُوا) fi'li emr ve fâili. (إِلَى مَغْفِرَةٍ) cârr-mecrur, (سَارِعُوا) ye müteallık. (مِنْ رَبٍّ) cârr-mecrur, (مَغْفِرَةٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) âtıfa. (جَنَّةٍ) ma'tuf olduğu (مَغْفِرَةٍ) gibi. (عَرْضُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (السَّمَاوَاتُ)

haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَالْأَرْضُ) ma'tuf olduğu (السَّمَاوَاتُ) gibi. (أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ) bir önceki âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(سَارِعُوا...) cümlesi, 130. âyetteki (لَا تَأْكُلُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ...) cümlesi, (جَنَّةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.
(أُعِدَّتْ...) cümlesi, (جَنَّةٍ) in ikinci sıfatı. Mahallen mecrur. Veya (جَنَّةٍ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 134

اَلَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِى السَّرَّٓاءِ وَالضَّرَّٓاءِ وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِؕ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَۚ ﴿١٣٤﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul. (الْمُتَّقِينَ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (يُنفِقُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي السَّرَّاءِ) cârr-mecrur, (يُنفِقُونَ) ye müteallık. (وَالضَّرَّاءِ) ma'tuf olduğu (السَّرَّاءِ) gibi. (و) âtıfa. (الْكَاظِمِينَ), ismi mavsule ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (الْغَيْظَ), (الْكَاظِمِينَ) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالْعَافِينَ) ma'tuf olduğu (الْكَاظِمِينَ) gibi. (عَنِ النَّاسِ) cârr-mecrur, (الْعَافِينَ) ye müteallık. (و) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْمُحْسِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(يُنفِقُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ يُحِبُّ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 135

وَالَّذِينَ اِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً اَوْ ظَلَمُٓوا اَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْۚ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلَّا اللّٰهُؕ وَلَمْ

يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اَلَّذِينَ) ismi mavsul. Geçen âyettekine ma'tuf, mahallen mecrur. (إِذَا) gelecek zaman için zarf, şart ifâdeli. Mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (فَعَلُوا فَاحِشَةً) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (أَوْ) harfi atf. (ظَلَمُوا أَنْفُسَ), (فَعَلُوا فَاحِشَةً) gibi. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذَكَرُوا اللّٰهَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (اِسْتَغْفَرُوا), (ذَكَرُوا) gibi. (لِذُنُوبِ) cârr-mecrur, (اِسْتَغْفَرُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) îtirâzıyye veya hâliyye. (مَنْ) ismi istifham nefy anlamında. Mübteda, mahallen merfu. (يَغْفِرُ الذُّنُوبَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (إِلَّا) edâtı hasr. (اللّٰهُ) lafzatullâh, (يَغْفِرُ) nun fâilinden bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُصِرُّوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَلَى مَا) cârr-mecrur, (يُصِرُّوا) ye müteallık. (فَعَلُوا) geçenki gibi. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَعْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِذَا) şartıyla, cevâbıyla (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...فَعَلُوا) cümlesi, muzâfun ileyh, mahallen mecrur.
(...ظَلَمُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...ذَكَرُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...اِسْتَغْفَرُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ يَغْفِرُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.
(...يَغْفِرُ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...لَمْ يُصِرُّوا) cümlesi, (يَغْفِرُ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (فَعَلُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ يَعْلَمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(يَعْلَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 136

اُولٰٓئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرى مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ط وَنِعْمَ اَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿١٣٦﴾

Îrâbı:

(أولَئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (جَزَآءُ) ikinci mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَغْفِرَةٌ) ikinci mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (مَغْفِرَةٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَجَنَّاتٌ) ma'tuf olduğu (مَغْفِرَةٌ) gibi. (تَجْرِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن تَحْتِ) cârr-mecrur. (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الأنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِدِينَ), (جَزَآؤُهُم) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (نِعْمَ أجْرُ) fi'li mâzı, câmid ve merfu olan fâili. (الْعَامِلِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (مَدْح) e mahsus olan (الجنة) mahzuf.

Cümleler:

(أولَئِكَ جَزَآؤُهُم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(جَزَآؤُهُم مَغْفِرَةٌ...) cümlesi, (أولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(تَجْرِي...) cümlesi, (جَنَّاتٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(نِعْمَ أجْرُ الْعَامِلِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 137

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِى الْاَرْضِ فَانْظُرُوا
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٣٧﴾

Îrâbı:

(قَدْ) harfi tahkık. (خَلَتْ) fi'li mâzı. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (خَلَتْ) e müteallık. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سُنَنٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (سِيرُوا) fi'li emr ve fâili. (فِي الأرْضِ) cârr-mecrur, (سِيرُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (انْظُرُوا), (سِيرُوا) gibi. (كَيْفَ) ismi istifham. (كَانَ) nin mukaddem haberi, mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (عَاقِبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمُكَذِّبِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(خَلَتْ مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(سِيرُوا...) cümlesi, (إنْ شَكَكْتُمْ) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(اُنْظُرُوا...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(كَانَ عَاقِبَةُ...) cümlesi, (اُنْظُرُوا) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

Âyet: 138

هٰذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٨﴾

Îrâbı:

(هَذَا) harfi tenbih ve ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (بَيَانٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (بَيَانٌ) e müteallık. (وَهُدًى), (بَيَانٌ) e ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَمَوْعِظَةٌ) ma'tuf olduğu (بَيَانٌ) gibi. (لِلْمُتَّقِينَ) cârr-mecrur, (مَوْعِظَةٌ) e müteallık.

Cümle:

Bir cümle olan bu âyet, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 139

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَاَنْتُمُ الْاَعْلَوْنَ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تَهِنُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (و) fâili. (وَ) âtıfa. (لَا تَحْزَنُوا) geçen gibi. (وَ) hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (الْأَعْلَوْنَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz –harfi illet mahzuf–. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (مُؤْمِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(لَا تَهِنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَحْزَنُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.
(أَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 140

إِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ وَتِلْكَ الْاَيَّامُ
نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللّٰهُ الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَيَتَّخِذَ
مِنْكُمْ شُهَدَٓاءَ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِم۪ينَ ﴿١٤٠﴾

Îrâbı:

(إِنْ) harfi şart, câzim. (يَمْسَسْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (قَرْحٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (مِثْلُ) sıfat, mavsufu olan (قَرْحٌ) gibi. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (تِلْكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (الْأَيَّامُ) ismi işâretten bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (نُدَاوِلُهَا) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُدَاوِلُ) ye müteallık. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَعْلَمَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهُ) lafzı celâl, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(أَنْ يَعْلَمَ اللّٰهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (نُدَاوِلُ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (يَتَّخِذَ) ma'tuf olduğu (يَعْلَمَ) gibi. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (يَتَّخِذَ) ye müteallık.

(وَيَتَّخِذَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde ma'tuf olduğu (لِيَعْلَمَ) cümlesi gibi.

(شُهَدَاءَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) îtirâzıyye. (اللّٰهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَا) nâfiye. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الظَّالِمِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَمْسَسْكُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَدْ مَسَّ الْقَوْمَ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تِلْكَ الْأَيَّامُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(نُدَاوِلُهَا...) cümlesi, (تِلْكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَعْلَمَ اللّٰهُ...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(...يَتَّخِذَ) cümlesi, (يَعْلَمَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ لَا يُحِبُّ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 141

وَلِيُمَحِّصَ اللّٰهُ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ ﴿١٤١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لِيُمَحِّصَ اللّٰهُ الَّذِينَ آمَنُوا) geçen âyetteki (لِيَعْلَمَ اللّٰهُ الَّذِينَ آمَنُوا) gibi. (وَ) âtıfa. (يَمْحَقَ) ma'tuf olduğu (يُمَحِّصَ) gibi. (الْكَافِرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي).

(...أن يُمَحِّصَ اللّٰهُ) ve (...يَمْحَقَ) cümleleri, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrurlar. Ma'tuf oldukları geçen âyetteki (لِيَعْلَمَ اللّٰهُ) gibiler.

Cümleler:

(...يُمَحِّصَ اللّٰهُ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَمْحَقَ) cümlesi, ilk cümle gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 142

اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِينَ
جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٢﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بل) gibi. (حَسِبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَدْخُلُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْجَنَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أن تَدْخُلُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde birinci mef'ul, mahallen mansub. İkincisi mahzuf.

(و) hâliyye. (لَمَّا) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَعْلَمِ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (جَاهَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) maıyyet için. (يَعْلَمَ) muzâri, gizli

(أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الصَّابِرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

(أن يَعْلَمَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (أن تَدْخُلُوا...) ye ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(حَسِبْتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَدْخُلُوا...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَعْلَمِ اللّٰهُ...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 143

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ اَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَاَيْتُمُوهُ
وَاَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿١٤٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ) muzâri, merfu, fâili ve mef'ûlü –muzâriden (ت) nin biri mahzuf, aslı (تَتَمَنَّوْنَ)–. (مِنْ قَبْلِ) cârr-mecrur, (تَمَنَّوْنَ) ye müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَلْقَوْا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أن تَلْقَوْهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(فَ) âtıfa. (قَدْ) harfi tahkık. (رَأَيْتُمُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü –(و) zâide–. (و) hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (تَنْظُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ...) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem, geçen âyetteki isti'nâfa ma'tuf.
(تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ...) cümlesi, (كُنْتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub.
(تَلْقَوْهُ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(رَأَيْتُمُوهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَنْتُمْ تَنْظُرُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(تَنْظُرُونَ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 144

وَمَا مُحَمَّدٌ اِلاَّ رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ اَفَائِنْ
مَاتَ اَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلٰى اَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلٰى
عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللّٰهَ شَيْـًٔا وَسَيَجْزِى اللّٰهُ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (مُحَمَّدٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (إلاَّ) edâtı hasr. (رَسُولٌ) haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَدْ) harfi tahkık. (خَلَتْ) fi'li mâzı. (مِنْ قَبْلِ) cârr-mecrur, (خَلَتْ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الرُّسُلُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أ) istifham inkâri. (فَ) âtıfa. (إنْ) harfi şart, câzim. (مَاتَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مُحَمَّدٌ) e râci. (أوْ) harfi atf. (قُتِلَ) fi'li mâzı, mechul. (مَاتَ) ye ma'tuf, mahallen meczum. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مُحَمَّدٌ) e râci. (انْقَلَبْ) fi'li mâzı, şartın cevâbı. Mahallen meczum. (تُمْ) fâili, mahallen merfu. (عَلَى أعْقَابِ) cârr-mecrur, (انْقَلَبْ) e müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَنْقَلِبْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (عَلَى عَقِبَي) cârr-mecrur, (يَنْقَلِبْ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَضُرَّ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (اللّٰهَ) lafzı celâl, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْئاً) masdardan vekil mef'ûlü mutlak mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (سَ) harfi tenfis. (يَجْزِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (اللّٰهُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الشَّاكِرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(مَا مُحَمَّدٌ إلاَّ رَسُولٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...خَلَتْ) cümlesi, (رَسُولٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(قُتِلَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إنْ مَاتَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...انْقَلَبْتُمْ) cümlesi, şartın (فَ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ يَنْقَلِبْ) cümlesi, isti'nâfiyyeye ma'tuf veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَنْقَلِبْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(لَن يَضُرَّ اللّٰهَ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(سَيَجْزِي اللّٰهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 145

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ اَنْ تَمُوتَ اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ كِتَابًا مُؤَجَّلًا ۜ
وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهٖ مِنْهَا ۚ وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْاٰخِرَةِ
نُؤْتِهٖ مِنْهَا ۜ وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لِنَفْسٍ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mukaddem haberine müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَمُوتَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, (نَفْسٍ) e râci.

(أَنْ تَمُوتَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin ismi. Mahallen merfu. (إِلَّا) edâtı hasr. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (تَمُوتَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كِتَاباً مُؤَجَّلاً), mahzuf (كتب) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlak'ı ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (و) âtıfa. (مَن) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يُرِدْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (ثَوَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الدُّنْيَا) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (نُؤْتِ) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (نُؤْتِ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَن يُرِدْ ثَوَابَ الآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا) ma'tuf olduğu cümle gibi. (وَ) âtıfa. (سَ) harfi tenfis. (نَجْزِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (الشَّاكِرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(مَا كَانَ لِنَفْسٍ...) cümlesi, geçen âyetteki isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَمُوتَ...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَن يُرِدْ) cümlesi, isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُرِدْ ثَوَابَ...) cümlesi, (مَن) nin haberi. Mahallen merfu.
(نُؤْتِهِ مِنْهَا) cümlesi, şartın (فـ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

İkinci (مَنْ يُرِدْ) cümlesi, geçen benzerine ma'tuf. Onun gibi.
İkinci (يُرِدْ ثَوَابَ...) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
İkinci (نُؤْتِهِ...) cümlesi, şartın (فَ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(سَنَجْزِي...) cümlesi, isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 146

وَكَاَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَٓا
اَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللّٰهُ
يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَأَيِّنْ) sayıdan kinâye isim. Mübteda, mahallen merfu. (مِنْ نَبِيٍّ) cârr-mecrur, temyîz. (قَاتَلَ) fi'li mâzı. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَاتَلَ) ye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رِبِّيُّونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (كَثِيرٌ) sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (وَهَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِمَا) cârr-mecrur. (وَهَنُوا) ye müteallık. (أَصَابَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ye âid. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (أَصَابَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَمَا ضَعُفُوا) ile (وَمَا اسْتَكَانُوا) ma'tuf oldukları (وَهَنُوا) gibiler. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الصَّابِرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(كَأَيِّنْ مِنْ نَبِيٍّ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَاتَلَ مَعَهُ...) cümlesi, (كَأَيِّنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(مَا وَهَنُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(أَصَابَهُمْ...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا ضَعُفُوا) ve (مَا اسْتَكَانُوا) cümleleri, (مَا وَهَنُوا) ye ma'tuflar. Mahallen merfular.
(اللّٰهُ يُحِبُّ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُحِبُّ الصَّابِرِينَ) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 147

وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ اِلَّٓا اَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
وَاِسْرَافَنَا ف۪ٓى اَمْرِنَا وَثَبِّتْ اَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى
الْقَوْمِ الْكَافِر۪ينَ ﴿١٤٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (قَوْلَ) mukaddem haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إلاَّ) edâtı hasr. (أن) harfi masdar. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(أن قَالُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(رَبَّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اغْفِرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا) cârr-mecrur, (اغْفِرْ) e müteallık. (ذُنُوبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) geçen gibi. (وَ) âtıfa. (إسْرَافَنَا) ma'tuf olduğu (ذُنُوبَنَا) gibi. (فِي أمْرِ) cârr-mecrur, (إسْرَافَ) ye müteallık. (نَا) geçenkiler gibi. (وَ) âtıfa. (ثَبِّتْ أقْدَامَنَا), (اغْفِرْ ... ذُنُوبَنَا) gibi. (وَ) âtıfa. (انصُرْ), (اغْفِرْ) gibi. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَى الْقَوْمِ) cârr-mecrur, (انصُرْ) a müteallık. (الْكَافِرِينَ) sıfat, mavsufu olan (الْقَوْمِ) gibi, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(مَا كَانَ قَوْلَهُمْ) cümlesi, geçen âyetteki (وَهَنُوا...) ye ma'tuf. Mahallen merfu.
(قَالُوا...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
Nidâ cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(ثَبِّتْ...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(انصُرْنَا...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 148

فَاٰتٰيهُمُ اللّٰهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْاٰخِرَةِ وَاللّٰهُ
يُحِبُّ الْمُحْسِن۪ينَ ﴿١٤٨﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye, sebebiyye. (آتَاهُمُ اللّٰهُ ثَوَابَ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili ile ikinci mef'ûlü. (الدُّنْيَا) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (حُسْنَ) ma'tuf olduğu (ثَوَابَ) gibi. (ثَوَابِ الآخِرَةِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْمُحْسِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(آتَاهُمُ اللّٰهُ...) ve (اللّٰهُ يُحِبُّ...) cümleleri, isti'nâfiyye. Îrâbda yerleri yok.
(يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 149

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوٓا اِنْ تُطٖيعُوا الَّذٖينَ كَفَرُوا يَرُدُّوكُمْ
عَلٰٓى اَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرٖينَ ﴿١٤٩﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَيُّهَا) münâda müfred, zamme üzere mebni ve harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul. (أَيّ) den bedel veya sıfatı. Mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تُطِيعُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الَّذِينَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَفَرُوا), (آمَنُوا) gibi. (يَرُدُّوا) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَى أَعْقَابِ) cârr-mecrur, (يَرُدُّوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (تَنْقَلِبُوا) ma'tuf olduğu (يَرُدُّوا) gibi, meczum. (خَاسِرِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي).

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنْ تُطِيعُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَرُدُّوكُمْ...) cümlesi, şartın (فَ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَنْقَلِبُوا...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 150

بَلِ اللّٰهُ مَوْلٰيكُمْۚ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِر۪ينَ ﴿١٥٠﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrab. (اللّٰهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَوْلَي) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (النَّاصِرِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(اللّٰهُ مَوْلٰيكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 151

سَنُلْق۪ى ف۪ى قُلُوبِ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَٓا اَشْرَكُوا بِاللّٰهِ
مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِه۪ سُلْطَانًاۚ وَمَاْوٰيهُمُ النَّارُۜ وَبِئْسَ مَثْوَى
الظَّالِم۪ينَ ﴿١٥١﴾

Îrâbı:

(سَ) harfi tenfis. (نُلْقِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (فِي قُلوبِ) cârr-mecrur, (نُلْقِي) ye müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (الرُّعْبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (أشْرَكُوا), (كَفَرُوا) gibi. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (أشْرَكُوا) ye müteallık.

(مَا أشْرَكُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (بِ) ile mahallen mecrur. (نُلْقِي) ye müteallık.

(مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُنَزِّلْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُنَزِّلْ) e müteallık. (سُلْطَاناً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (مَأْوَي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (النَّارُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ)

isti'nâfiyye. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. (مَثْوَى) fâil, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الظَّالِمِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(سَنُلْقِي...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَشْرَكُوا...) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُنَزِّلْ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَأْوَاهُمُ النَّارُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(بِئْسَ مَثْوَى...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 152

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللّٰهُ وَعْدَهُٓ اِذْ تَحُسُّونَهُمْ بِاِذْنِهِۚ حَتّٰٓى اِذَا
فَشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِى الْاَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَٓا اَرٰيكُمْ مَا
تُحِبُّونَۜ مِنْكُمْ مَنْ يُر۪يدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُر۪يدُ الْاٰخِرَةَۚ
ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْۚ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْۜ وَاللّٰهُ
ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِن۪ينَ ﴿١٥٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (صَدَقَكُمُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve merfu olan fâili. (وَعْدَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذْ) geçen zaman için zarf, mahallen mansub. (صَدَقَ) ya müteallık. (تَحُسُّونَهُمْ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (تَحُسُّونَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَتَّى) harfi ibtida. (إِذَا) şart anlamıyla birlikte gelecek zaman için zarf. Mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (فَشِلْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (وَتَنَازَعْتُمْ) ma'tuf olduğu (فَشِلْتُمْ) gibi. (فِي الْأَمْرِ) cârr-mecrur, (تَنَازَعْتُمْ) e müteallık. (وَعَصَيْتُمْ) de (فَشِلْتُمْ) gibi. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (عَصَيْتُمْ) e müteallık. (مَا) harfi masdar. (أَرَاكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul. İkinci mef'ûl, mahallen mansub. (تُحِبُّونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(مَا أَرَاكُمْ...) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(مِنكُم) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَن) ismi mavsul. Muahhar mübteda, mahallen merfu. (يُرِيدُ الدُّنْيَا) muzâri, merfu ve mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (وَ) âtıfa. (مِنكُم مَن يُرِيدُ الآخِرَةَ) ma'tuf olduğu cümle gibi. (ثُمَّ) harfi atf. (صَرَفَكُمْ), (صَدَقَكُمُ) gibi. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (صَرَفَ) ye müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَبْتَلِيَ) muzâri, gizli (أنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci.

(أن يَبْتَلِيَكُمْ...) masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (صَرَفَ) ye müteallık.

(وَلَقَدْ عَفَا) baştaki gibi. (عَنكُمْ) cârr-mecrur, (عَفَا) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذُو) haber, merfu. Raf alâmeti (وَ) (Esmâü hamseden). (فَضْلٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَى الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (فَضْلٍ) e müteallık.

Cümleler:

(صَدَقَكُمُ اللّٰهُ...) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَحُسُّونَهُم...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(فَشِلْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(تَنَازَعْتُمْ...) ve (عَصَيْتُمْ...) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen mecrurlar.
(أرَاكُم) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تُحِبُّونَ...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مِنكُم مَن يُرِيدُ...) cümlesi, îtirâzıyye veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُرِيدُ الدُّنْيَا) cümlesi, (مَن) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
İkinci (مِنكُم مَن يُرِيدُ...) cümlesi, geçen benzerine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُرِيدُ الآخِرَةَ) cümlesi, ikinci (مَن) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ) cümlesi, mukadder şartın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(عَفَا عَنكُمْ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok. Bu kasem, baştaki kaseme ma'tuf.
(اللّٰهُ ذُو فَضْلٍ...) cümlesi, isti'nâfiyye ta'lîl ifâdeli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 153

اِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلْوُنَ عَلٰى اَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فٖى
اُخْرٰيكُمْ فَاَثَابَكُمْ غَمًّا بِغَمٍّ لِكَيْلَا تَحْزَنُوا عَلٰى مَا فَاتَكُمْ
وَلَا مَٓا اَصَابَكُمْ ۜ وَاللّٰهُ خَبٖيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٣﴾

Îrâbı:

(إِذْ) geçen zaman için zarf. Mahallen mansub. Geçen âyetteki (عَفَا) ye müteallık. (تُصْعِدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (و) âtıfa. (لا) nâfiye. (تَلْوُونَ), (تُصْعِدُونَ) gibi. (عَلَى أَحَدٍ) cârr-mecrur, (تَلْوُونَ) ye müteallık. (و) hâliyye. (الرَّسُولُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَدْعُوكُمْ) muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (الرَّسُولُ) ye râci. (فِي أُخْرَي) cârr-mecrur, (يَدْعُو) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa sebebiyye. (أَثَابَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (غَمًّا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِغَمٍّ) cârr-mecrur, (غَمًّا) nin mahzuf sıfatına müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (كَيْ) harfi masdar ve nasb. (لا) nâfiye. (تَحْزَنُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَلَى مَا) cârr-mecrur, (تَحْزَنُوا) ye müteallık. (فَاتَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ye âid.

(كَيْلَا تَحْزَنُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (أَثَابَ) ye müteallık.

(و) âtıfa. (لا) zâide. Nefyi te'kîd için. (مَا) ismi mavsul. Geçen (مَا) ya ma'tuf, mahallen mecrur. (أَصَابَكُمْ), (فَاتَكُمْ) gibi. (و) isti'nâfiyye. (اللَّهُ خَبِيرٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِمَا) cârr-mecrur, (خَبِيرٌ) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(تُصْعِدُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لَا تَلْوُونَ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(الرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(يَدْعُوكُمْ...) cümlesi, (الرَّسُولُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(أَثَابَكُمْ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(تَحْزَنُوا...) cümlesi, (كَيْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(فَاتَكُمْ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَصَابَكُمْ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(اللّٰهُ خَبيرٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, üçüncü (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 154

ثُمَّ اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ اَمَنَةً نُعَاسًا يَغْشٰى طَٓائِفَةً
مِنْكُمْ وَطَٓائِفَةٌ قَدْ اَهَمَّتْهُمْ اَنْفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ
ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْاَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ اِنَّ
الْاَمْرَ كُلَّهُ لِلّٰهِ يُخْفُونَ فٖٓي اَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ
لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْاَمْرِ شَيْءٌ مَا قُتِلْنَا هٰهُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فٖي
بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذٖينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ اِلٰى مَضَاجِعِهِمْ
وَلِيَبْتَلِيَ اللّٰهُ مَا فٖي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحِّصَ مَا فٖي قُلُوبِكُمْ
وَاللّٰهُ عَلٖيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٥٤﴾

Îrâbı:

(ثُمَّ) harfi atf. (أنزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَيْكُم مِنۢ بَعْدِ) cârr-mecrurlar, (أنزَلَ) ye müteallıklar. (الْغَمِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أمَنَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نُعَاساً), (أمَنَةً) den bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَغْشَى) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, (نُعَاساً) e râci. (طَآئِفَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (طَآئِفَةً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (طَآئِفَةٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَدْ) harfi tahkık. (أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَظُنُّونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَظُنُّونَ) ye müteallık. (غَيْرَ), (ظَنّاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın nâibi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَقِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ظَنَّ) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْجَاهِلِيَّةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَقُولُونَ), (يَظُنُّونَ) gibi. (هَلْ) harfi istifhâm. (لَنَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنَ الأمْرِ) cârr-mecrur, (شَيْءٍ) den hâl olan mahzufe müteallık. (مِن) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ) mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إنَّ الأمْرَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كُلَّ), (الأمْرَ) nin tevkîdi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (إنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (يُخْفُونَ), (يَظُنُّونَ) gibi. (فِي أنفُسِ) cârr-mecrur, (يُخْفُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لاَ) nâfiye. (يُبْدُونَ), (يَظُنُّونَ) gibi. (لَكَ) cârr-mecrur, (يُبْدُونَ) ye müteallık. (يَقُولُونَ), (يَظُنُّونَ) gibi. (لَوْ) harfi imtina'. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لَنَا مِنَ الأمْرِ) cârr-mecrurlar, (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallıklar. (شَيْءٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) nâfiye. (قُتِلْنَا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (هَا) harfi tenbih. (هُنَا) ismi işâret. Zarfı mekân, mahallen mansub. (قُتِلْنَا) ye müteallık. (قُلْ) geçenki gibi. (لَوْ) öyle. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِي بُيُوتِ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ), (لَوْ) in cevâbında vâkı. (بَرَزَ الَّذِينَ) fi'li mâzı ve fâili, mahallen merfu. (كُتِبَ) fi'li mâzı, mechul. (عَلَيْهِمُ) cârr-mecrur, (كُتِبَ) ye müteallık. (الْقَتْلُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إلَى مَضَاجِعِ) cârr-mecrur, (بَرَزَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَبْتَلِيَ) gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللَّهُ) lafzı celâl, fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي صُدُورِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ), (لِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ عَلِيمٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِذَاتِ) cârr-mecrur, (عَلِيمٌ) e müteallık. (الصُّدُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أن يَبْتَلِيَ اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. Mukadder fi'le müteallık.

(أن يُمَحِّصَ) cümlesi, masdar te'vîlinde geçenkine ma'tuf. (لِ) ile mahallen mecrur.

Cümleler:

(...أنزَلَ) cümlesi, geçen âyetteki (أثَابَكُمْ) e ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَغْشَى) cümlesi, (نُعَاساً) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(...طَآئِفَةٌ قَدْ أهَمَّتْهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أهَمَّتْهُمْ أنفُسُهُمْ) cümlesi, (طَآئِفَةٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(...يَظُنُّونَ بِاللَّهِ) cümlesi, (طَآئِفَةٌ) nün haberi, mahallen merfu.
(يَقُولُونَ) cümlesi, (يَظُنُّونَ) cümlesinden bedel. Mahallen merfu.

(هَلْ لَنَا مِنَ الأَمْرِ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ الأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يُخْفُونَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Veya hâl. Mahallen mansub.
(لاَ يُبْدُونَ لَكَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(لَوْ كَانَ لَنَا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(مَا قُتِلْنَا هَاهُنَا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(بَرَزَ الَّذِينَ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كُتِبَ عَلَيْهِمُ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَبْتَلِيَ اللَّهُ...) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُمَحِّصَ...) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللَّهُ عَلِيمٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 155

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ ۙ إِنَّمَا
اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا ۚ وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ
عَنْهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ۚ ﴿١٥٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (تَوَلَّوْا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufa müteallık. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَوَلَّوْا) e müteallık. (الْتَقَى الْجَمْعَانِ) fi'li mâzı ve fâili, merfu. Raf alâmeti (ا). (نِ) tenvinden ıvaz. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili, merfu. (بِبَعْضِ) cârr-mecrur, (اسْتَزَلَّ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَسَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (عَفَا اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (عَفَا) ye müteallık. (إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ) harfi te'kîd, mansub olan ismi ve merfu olan haberleri.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تَوَلَّوْا مِنْكُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(الْتَقَى الْجَمْعَانِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(كَسَبُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...عَفَا اللّٰهُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ) cümlesi, isti'nâfiyye ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 156

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا
لِاِخْوَانِهِمْ اِذَا ضَرَبُوا فِى الْاَرْضِ اَوْ كَانُوا غُزًّى لَوْ كَانُوا
عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللّٰهُ ذٰلِكَ حَسْرَةً فِى
قُلُوبِهِمْ وَاللّٰهُ يُحْيِى وَيُمِيتُ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٥٦﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) geçen 149. âyetin başı gibi. (لَا) nâhiye, câzime. (تَكُونُوا) fi'li muzâri, nâkıs ve ismi. Fi'li şart mahallen meczum. (كَالَّذِينَ) cârr-mecrur, (تَكُونُوا) nün mahzuf haberine müteallık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِإِخْوَانِ) cârr-mecrur, (قَالُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذَا) burada geçen zaman için zarf, şart anlamı yok. Mahallen mansub. (قَالُوا) ya müteallık. (ضَرَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (ضَرَبُوا) ya müteallık. (أَوْ) harfi atf. (كَانُوا غُزًّى) fi'li mâzı, nâkıs, ismi ve haberi. Nasb alâmeti mukadder fetha. (لَوْ) harfi imtina'. (كَانُوا) geçenki gibi. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَانُوا) nun mahzuf haberine müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (مَاتُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (مَا) nâfiye. (قُتِلُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَجْعَلَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهُ) lafzatullâh fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Birinci mef'ûl, mahallen mansub. (حَسْرَةً) ikinci mef'ûl, mansub nasb alâmeti fetha. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, (حَسْرَةً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ يَجْعَلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (قَالُوا) ye müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُحْيِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَيُمِيتُ) ma'tuf olduğu (يُحْيِي) gibi. Raf alâmeti açık zamme. (وَ) âtıfa. (اللّٰهُ) lafzı celâl, geçenki gibi. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (بَصِيرٌ) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(...يَا أَيُّهَا) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ تَكُونُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...قَالُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...ضَرَبُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(كَانُوا غُزًّى) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(مَا مَاتُوا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(مَا قُتِلُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...يَجْعَلَ اللّٰهُ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ يُحْيِي) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُحْيِي) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.
(يُمِيتُ) ve (اللّٰهُ...بَصِيرٌ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen merfular.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 157

وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ اَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللّٰهِ وَرَحْمَةٌ
خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿١٥٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَ) kasemiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (قُتِلْتُمْ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (قُتِلْتُمْ) e müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَوْ) harfi atf. (مُتُّمْ) ma'tuf olduğu (قُتِلْتُمْ) gibi. (لَ) kasemiyye. (مَغْفِرَةٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (مَغْفِرَةٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (وَرَحْمَةٌ) ma'tuf olduğu (مَغْفِرَةٌ) gibi. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّا) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (يَجْمَعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...قُتِلْتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مُتُّمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...مَغْفِرَةٌ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يَجْمَعُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 158

وَلَئِنْ مُتُّمْ اَوْ قُتِلْتُمْ لَاِلَى اللّٰهِ تُحْشَرُونَ ﴿١٥٨﴾

Îrâbı:

(وَلَئِنْ مُتُّمْ اَوْ قُتِلْتُمْ) geçen âyetteki gibi. (لَ) kasemiyye. (اِلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, muzâri, mechul ve merfu olan (تُحْشَرُونَ) e müteallık. (و) nâibi fâil.

Cümleler:

(مُتُّمْ) ve (قُتِلْتُمْ) cümleleri, geçen âyetteki ilk cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(تُحْشَرُونَ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 159

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ لِنْتَ لَهُمْ ۚ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ
لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ ۖ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ
فِى الْاَمْرِ ۚ فَاِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ۜ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ
الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٥٩﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (بِ) harfi cerr. (مَا) zâide. (رَحْمَةٍ), (بِ) ile mecrur. (لِنْتَ) ye müteallık. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (رَحْمَةٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (لِنْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (لِنْتَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ) fi'li mâzı, nâkıs, ismi ve mansub olan haberleri. (الْقَلْبِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَ), (لَوْ) in cevâbında vâkı. (انْفَضُّوا) fi'li mâzı ve fâili.

(مِنْ حَوْلِ) cârr-mecrur, (انفضُّوا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (اعْفُ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (اعْفُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اسْتَغْفِرْ لَهُمْ), (اعْفُ عَنْهُمْ) gibi. (وَ) âtıfa. (شَاوِرْ) de (اعْفُ) gibi. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي الأَمْرِ) cârr-mecrur, (شَاوِرْ) e müteallık. (فَ) âtıfa. (إِذَا) şart ifâdeli gelecek zaman için zarf. Mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (عَزَمْتَ), (لِنتَ) gibi. (فَ) cevâbda vâkı. (تَوَكَّلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَى اللهِ) cârr-mecrur, (تَوَكَّلْ) e müteallık. (إِنَّ اللهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْمُتَوَكِّلِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(لِنتَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كُنتَ...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(انفضُّوا...) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(اعْفُ عَنْهُمْ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(اسْتَغْفِرْ لَهُمْ) ve (شَاوِرْهُمْ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(عَزَمْتَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(تَوَكَّلْ...) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللهَ يُحِبُّ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 160

اِنْ يَنْصُرْكُمُ اللّٰهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ ۚ وَاِنْ يَخْذُلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذ۪ي
يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِه۪ ۜ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦٠﴾

Îrâbı:

(إِنْ) harfi şart, câzim. (يَنصُرْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (اللهُ) lafzı celâl fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâfiye lilcins. (غَالِبَ) ismi, fetha üzere mebni. Mahallen mansub. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (إِن يَخْذُلْكُمْ), (إِن يَنصُرْكُمْ) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (مَنْ) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (ذَا) ismi işâret. Haber, mahallen merfu. (الَّذِي) ismi mavsul. (ذَا) den bedel, mahallen merfu. (يَنصُرُكُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (يَنْصُرُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَتَوَكَّلِ) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı. (يَتَوَكَّلِ) muzâri meczum –kesre ârıza–. (الْمُؤْمِنُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (نَ) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(يَنْصُرْكُمُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا غَالِبَ لَكُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يَخْذُلْكُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ ذَا الَّذِي) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يَنْصُرُكُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لِيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ) cümlesi, (إن أراد المؤمنون) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
Mukadder şart cümlesi, ilk cümleye ma'tuf.

Âyet: 161

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَغُلَّۜ وَمَنْ يَغْلُلْ يَاْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِۚ
ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لِنَبِيٍّ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَغُلَّ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, (نَبِيٍّ) e râci.

(أَنْ يَغُلَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَغْلُلْ) fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (يَأْتِ) şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (بِمَا) cârr-mecrur, (يَأْتِ) ye müteallık. (غَلَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ye âid. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَأْتِ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثُمَّ) harfi atf. (تُوَفَّى) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُلُّ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَسَبَتْ) fi'li mâzı.

Fâili, müstetir zamir, (نَفْسٍ) e râci. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لاَ) nâfiye. (يُظْلَمُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(مَا كَانَ لِنَبِيٍّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَغُلَّ) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ يَغْلُلْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَغْلُلْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...يَأْتِ) cümlesi, şartın (فَـ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...غَلَّ) cümlesi (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تُوَفَّى كُلُّ) cümlesi, (مَنْ يَغْلُلْ) e ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَسَبَتْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ لاَ يُظْلَمُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(لاَ يُظْلَمُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 162

اَفَمَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللّٰهِ كَمَنْ بَاۤءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللّٰهِ وَمَاْوٰيهُ
جَهَنَّمُ ۚ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦٢﴾

Îrâbı:

(أَ) istifham. (فَـ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (اتَّبَعَ رِضْوَانَ) fi'li mâzı ve mansub olan mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَمَنْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (بَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِسَخَطٍ) cârr-mecrur, (بَاءَ) ye müteallık. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (سَخَطٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (مَأْوَي) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَهَنَّمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (بِئْسَ الْمَصِيرُ) fi'li mâzı, câmid ve fâili.

Cümleler:

(...مَنِ اتَّبَعَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّبَعَ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...بَاءَ بِسَخَطٍ) cümlesi, ikinci (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَأْوَاهُ جَهَنَّمُ) cümlesi, (بِسَخَطٍ) e ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(بِئْسَ الْمَصِيرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 163

هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَاللّٰهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٣﴾

Îrâbı:

(هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (دَرَجَاتٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (دَرَجَاتٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (اللّٰهُ بَصِيرٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (بَصِيرٌ) a müteallık. (يَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (وَ) fâili.

Cümleler:

(هُمْ دَرَجَاتٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ بَصِيرٌ...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 164

لَقَدْ مَنَّ اللّٰهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ اِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولاً مِنْ
اَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ اٰيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَاِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٦٤﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (مَنَّ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَى الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (مَنَّ) ye müteallık. (إِذْ) geçen zaman için zarf. Mahallen mansub. (مَنَّ) ye müteallık. (بَعَثَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (فِيهِمْ) cârr-mecrur, (بَعَثَ) ye müteallık. (رَسُولاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ أَنْفُسِ) cârr-mecrur, (رَسُولاً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَتْلُوا) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (رَسُولاً) e râci. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَتْلُوا) ye müteallık. (آيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُزَكِّيهِمْ) muzâri ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (رَسُولاً) e râci. (وَيُعَلِّمُهُمُ) ma'tuf olduğu (يُزَكِّيهِمْ) gibi. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالْحِكْمَةَ) ma'tuf olduğu (الْكِتَابَ) gibi. (وَ) hâliyye. (إِنْ) muhaffe, mühmele. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مِنْ قَبْلُ) cârr ve zamme üzere mebni olan mahallen mecrur. (كَانُوا) nün mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (فِي ضَلَالٍ) cârr-mecrur, (كَانُوا) nün mahzuf haberine müteallık. (مُبِينٍ) sıfat, mavsufu olan (ضَلَالٍ) gibi. Cerr alâmeti (ي).

Cümleler:

(...مَنَّ اللّٰهُ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...بَعَثَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...يَتْلُوا) cümlesi, (رَسُولاً) nin sıfatı veya ondan hâl. Mahallen mansub.
(يُزَكِّيهِمْ) ve (...يُعَلِّمُهُمْ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen mansublar.
(...كَانُوا) cümlesi, (يُعَلِّمُهُمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 165

اَوَ لَمَّا اَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ اَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا لا قُلْتُمْ اَنّٰى هٰذَا ط
قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اَنْفُسِكُمْ ط اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٥﴾

Îrâbı:

(أَ) istifham inkâri. (وَ) isti'nâfiyye. (لَمَّا) zarf (حِينَ) anlamında. Şart ifâdeli. Mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (قَدْ) harfi tahkık. (أَصَبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (مِثْلَيْ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قُلْتُمْ), (أَصَبْتُمْ) gibi. (أَنَّى) ismi istifham. Zarfı mekân olarak mahallen mansub, mukaddem habere müteallık. (من أين هذا) anlamında. (هٰذَا) harfi tenbih ve ismi işâret, muahhar mübteda, mahallen merfu. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (أَنْفُس) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin haberi ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...قَدْ أَصَبْتُمْ) cümlesi, (مُصِيبَةٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(قُلْتُمْ) cümlesi, (لَمَّا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(أَنَّى هَذَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ مِنْ عِنْدِ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(إِنَّ اللّٰهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 166

وَمَآ اَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَبِاِذْنِ اللّٰهِ وَلِيَعْلَمَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (أَصَابَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (صَابَ) ye müteallık. (الْتَقَى الْجَمْعَانِ) fi'li mâzı ve fâili, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) tenvinden ıvaz. Haberde, mübtedânın şarta benzeyeceği için (فَ) zâide. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (هُوَ) takdîrindeki mübtedanın mahzuf haberine müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَعْلَمَ) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(مَا أَصَابَكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَصَابَكُمْ...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(الْتَقَى الْجَمْعَانِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
("هُوَ" بِإِذْنِ اللّٰهِ) cümlesi, (مَا) nın haberi. Mahallen merfu.
(يَعْلَمَ...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 167

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا ۚ وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِى سَبِيلِ
اللّٰهِ اَوِ ادْفَعُوا ۜ قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَاتَّبَعْنَاكُمْ ۜ هُمْ لِلْكُفْرِ
يَوْمَئِذٍ اَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْاِيمَانِ ۚ يَقُولُونَ بِاَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ

فِى قُلُوبِهِمْ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَۚ ﴿١٦٧﴾

İrâbı:

(وَ) âtıfa. (لِيَعْلَمَ) geçen âyetteki gibi. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أن يَعْلَمَ الَّذِينَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. Geçen âyetteki gibi.

(نَافَقُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (تَعَالَوْا) fi'li emr, câmid ve fâili. (قَاتِلُوا) fi'li emr ve fâili. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (قَاتِلُوا) ye müteallık. (اللّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أو) harfi atf. (ادْفَعُوا) fi'li emr ve fâili. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْ) harfi imtina'. (نَعْلَمُ قِتَالاً) muzâri, merfu ve mef'ûlü bih, mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن). (ل) harfi te'kîd (لَوْ) in cevâbında vâkı. (اتَّبَعْنَاكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (لِلْكُفْرِ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (أقْرَبُ) ye müteallık. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إذٍ) zarf, muzâfun ileyh, mahallen mecrur –buradaki tenvin mahzuf cümleden ıvaz–. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أقْرَبُ) ye müteallık. (لِلإِيمَانِ), (لِلْكُفْرِ) gibi. (يَقُولُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِأفْوَاهِ) cârr-mecrur, (يَقُولُونَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) ismi mef'ûl, mef'ûlü bih. Mahallen mansub. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. İsmi, müstetir zamir, (مَا) ye âid. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, (لَيْسَ) nin mahzuf haberine müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) isti'nâfiyye. (اللّهُ أعْلَمُ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِمَا) cârr-mecrur, (أعْلَمُ) ye müteallık. (يَكْتُمُونَ), (يَقُولُونَ) gibi.

Cümleler:

(نَافَقُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. İrâbda yeri yok.
(قِيلَ لَهُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.
(تَعَالَوْا) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.
(قَاتِلُوا...) cümlesi, (تَعَالَوْا) den bedel. Mahallen merfu.
(ادْفَعُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. İrâbda yeri yok.
(لَوْ نَعْلَمُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(اتَّبَعْنَاكُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. İrâbda yeri yok.
(هُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. İrâbda yeri yok.
(يَقُولُونَ...) cümlesi de isti'nâfiyye. İrâbda yeri yok.

(لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ أَعْلَمُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَكْتُمُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 168

اَلَّذِينَ قَالُوا لاِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ اَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا ط
قُلْ فَادْرَؤُا عَنْ اَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٦٨﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِينَ) ismi mavsul. (هُمْ) takdîrindeki mübtedânın haberi, mahallen merfu. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِإِخْوَانِ) cârr-mecrur, (قَالُوا) ye müteallllık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) hâliyye. (قَعَدُوا), (قَالُوا) gibi. (لَوْ) harfi imtina'. (أَطَاعُونَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (مَا) nâfiye. (قُتِلُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أَنتَ). (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (ادْرَؤُوا) fi'li emr ve fâili. (عَنْ أَنفُسِ) cârr-mecrur, (ادْرَؤُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْمَوْتَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fethal. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(اَلَّذِينَ "هُمْ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا...) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَعَدُوا) cümlesi, (قَدْ) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.
(أَطَاعُونَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(مَا قُتِلُوا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(ادْرَؤُوا...) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
Mukadder cümlesi, makûlül'kavl.
(كُنتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

Âyet: 169

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ اَمْوَاتًا ط بَلْ اَحْيَاءٌ
عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ لا ﴿١٦٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تَحْسَبَنَّ) muzâri, mebni, mahallen meczum. (نَ) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنت). (الَّذِينَ) ismi mavsul. Birinci mef'ûl. Mahallen mansub. (قُتِلُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (قُتِلُوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَمْوَاتاً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَلْ) icâbı intikâli. (أَحْيَاءٌ), (هُمْ) takdîrindeki mübtedanın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِنْدَ) zarf, mansub. (يُرْزَقُونَ) ye müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُرْزَقُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübutu. (و) nâibi fâili.

Cümleler:

(لَا تَحْسَبَنَّ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قُتِلُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
("هُمْ" أَحْيَاءٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُرْزَقُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün ikinci haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 170

فَرِحِينَ بِمَا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ لا وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ
يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ لا اَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ م ﴿١٧٠﴾

Îrâbı:

(فَرِحِينَ) geçen âyetteki (يُرْزَقُونَ) nin zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (بِمَا) cârr-mecrur, (فَرِحِينَ) ye müteallık. (آتَاهُمُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. Âid, mahzuf. (مِنْ فَضْلِ) cârr-mecrur, (آتَاهُمْ) e müteallık. (وَ) hâliyye, (يَسْتَبْشِرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (بِالَّذِينَ) cârr-mecrur,

(يَسْتَبْشِرُونَ) ye müteallık. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَلْحَقُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بهم) cârr-mecrur, (يَلْحَقُوا) ya müteallık. (مِنْ خَلْفِ) cârr-mecrur, (يَلْحَقُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufa müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أنْ) muhaffefe. İsmi, mahzuf zamîri şân. (لا) nâfiye, mühmele veya (ليس) gibi amel eder. (خَوْفٌ), ya mübteda veya (لا) nın ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, mübtedanın veya (لا) nın mahzuf haberine müteallık. (و) âtıfa. (لا) zâide. Nefyi te'kîd için. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (يَحْزَنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...آتَاهُمُ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَسْتَبْشِرُونَ) cümlesi, (هُمْ) takdîrindeki mübtedânın haberi. Mahallen merfu.
(...لَمْ يَلْحَقُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ) cümlesi, muhaffef (أنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
Muhaffef (أنْ) ismi ve haberi masdar te'vîlinde mahzuf harfi cerr (ب) ile mahallen mecrur. (بِالَّذِينَ) nin tealluk ettiği (يَسْتَبْشِرُونَ) e müteallık.
(هُمْ يَحْزَنُونَ) cümlesi, (لاَ خَوْفٌ) e ma'tuf. Mahallen merfu.
(يَحْزَنُونَ) cümlesi, (هُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 171

يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللّٰهِ وَفَضْلٍ وَاَنَّ اللّٰهَ لاَ يُضِيعُ
اَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧١﴾

Îrâbı:

(يَسْتَبْشِرُونَ) geçen âyetteki gibi. (بِنِعْمَةٍ) cârr-mecrur, geçen fi'le müteallık. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (نِعْمَةٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَفَضْلٍ) ma'tuf olduğu lafzı celâl gibi, mecrur. (و) âtıfa. (أنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لا) nâfiye. (يُضِيعُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (أجْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمُؤْمِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

(...أنَّ اللّٰهَ لاَ يُضِيعُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (نِعْمَةٍ) e ma'tuf. Mahallen mecrur. Tealluku da öyle.

Cümleler:

(...يَسْتَبْشِرُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ يُضِيعُ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 172

اَلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلّٰهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَٓا اَصَابَهُمُ الْقَرْحُۜ
لِلَّذِينَ اَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا اَجْرٌ عَظِيمٌۚ ﴿١٧٢﴾

Îrâbı:

(اَلَّذِينَ) ismi mavsul. (هُمْ) takdîrindeki mübtedanın haberi, mahallen merfu. (اسْتَجَابُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (اسْتَجَابُوا) ye müteallık. (وَالرَّسُولِ) ma'tuf olduğu lafzı celâl gibi, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (اسْتَجَابُوا) ye müteallık. (مَا) harfi masdar. (أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili.

(أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَحْسَنُوا), (اسْتَجَابُوا) gibi. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَحْسَنُوا) nün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (و) âtıfa. (اتَّقَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (أَجْرٌ عَظِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...اسْتَجَابُوا لِلّٰهِ) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...أَحْسَنُوا) cümlesi, ikinci (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اتَّقَوْا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 173

اَلَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ اِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ
فَزَادَهُمْ اِيمَانًاۗ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul. (أَمْدَحُ) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mahallen mansub. (قَالَ) fi'li mâzı. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (قَالَ) ye müteallık. (النَّاسُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِنَّ النَّاسَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (قَدْ) harfi tahkık. (جَمَعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (جَمَعُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa sebebiyye. (اخْشَوْهُمْ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (زَادَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, sözün gelişindeki tahzire râci. (إِيمَانًا) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (حَسْبُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اللَّهُ) lafzatullâh haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (نِعْمَ الْوَكِيلُ) fi'li mâzı, câmid ve fâili.

Cümleler:

(قَالَ لَهُمُ النَّاسُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ النَّاسَ قَدْ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(جَمَعُوا...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(اخْشَوْهُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(زَادَهُمْ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 174

فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ
وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (انْقَلَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِنِعْمَةٍ) cârr-mecrur, (انْقَلَبُوا) nun fâilinden hâl olan mahzûfa müteallık. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (نِعْمَةٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (وَفَضْلٍ) ma'tuf olduğu lafzı celâl gibi, mecrur. Cerr alâmetleri kesreler. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَمْسَسْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (سُوءٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (اتَّبَعُوا رِضْوَانَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (اللَّهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzı celâl, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (ذُو) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (فَضْلٍ عَظِيمٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler.

Cümleler:

(انْقَلَبُوا...) cümlesi, geçen âyetteki (قَالُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَمْ يَمْسَسْهُمْ سُوٓءٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...اتَّبَعُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...اللّٰهُ ذُو فَضْلٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 175

اِنَّمَا ذٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ اَوْلِيَاءَهُۖ فَلَا تَخَافُوهُمْ
وَخَافُونِ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (ذٰلِكُمْ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (الشَّيْطَانُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَ) muzâri, merfu ve ikinci mef'ûlü. Birincisi mahzuf. Fâili, müstetir zamir, (الشَّيْطَانُ) ye râci. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَخَافُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (خَافُوا) fi'li emr ve fâili. (ن) vikâye için. Mahzuf olan (ي) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (مُؤْمِنِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(ذٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ) cümlesi, (الشَّيْطَانُ) den hâl. Mahallen mansub.
(لَا تَخَافُوهُمْ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(خَافُونِ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye veya tefsîriyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı, mahzuf. Mâkabli delâlet ediyor.

Âyet: 176

وَلَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِۚ اِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا
اللّٰهَ شَيْـًٔاۜ يُرِيدُ اللّٰهُ اَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا فِي الْاٰخِرَةِۚ
وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (يَحْزُنْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الَّذِينَ) fâil, mahallen merfu. (يُسَارِعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي الْكُفْرِ) cârr-mecrur, (يُسَارِعُونَ) ye müteallık. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَضُرُّوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (اللّٰهَ) lafzatullâh mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَيْئًا) masdar olan (ضَرَرًا) den vekil, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُرِيدُ اللّٰهُ) muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (لَا) nâfiye. (يَجْعَلَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يَجْعَلَ) ye müteallık. (حَظًّا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فِي الْآخِرَةِ) cârr-mecrur, (حَظًّا) nın mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ عَظِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(أَلَّا يَجْعَلَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُسَارِعُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(لَنْ يَضُرُّوا...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يُرِيدُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâf beyâni veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَجْعَلَ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَهُمْ عَذَابٌ...) cümlesi, (لَنْ يَضُرُّوا) ya ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 177

إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنْ يَضُرُّوا اللّٰهَ شَيْئًا ۚ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (اشْتَرَوُا الْكُفْرَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (بِالْإِيمَانِ) cârr-mecrur, (اشْتَرَوُا) ye müteallık. (لَنْ يَضُرُّوا اللّٰهَ شَيْئًا) geçen âyetteki gibi. (و) âtıfa. (لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرَوُا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اشْتَرَوُا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَنْ يَضُرُّوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 178

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوٓا اَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ خَيْرٌ لِاَنْفُسِهِمْ اِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ لِيَزْدَادُوٓا اِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٧٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لاَ) nâhiye, câzime, (يَحْسَبَنَّ) muzâri mebni, mahallen meczum. (ن) harfi te'kîd. (الَّذِينَ) fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَنَّمَا) harfi te'kîd ve ismi. (نُمْلِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (لَهُمْ) cârr-mecrur, (نُمْلِي) ye müteallık. Âid olan zamir mahzuf. (نُمْلِيه) takdîrinde. (خَيْرٌ), (أَنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِأَنْفُس) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (نُمْلِي لَهُمْ) geçen gibi. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يَزْدَادُوا) muzâri, gizli (أَن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِثْماً) temyiz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أن ما نُمْلِي) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَحْسَب) nün iki mef'ûlü yerinde.

(...أن يَزْدَادُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. İkinci (نُمْلِي) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ) geçen âyete gibi.

Cümleler:

(...لاَ يَحْسَبَنَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...نُمْلِي) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَنَّمَا نُمْلِي) cümlesi, isti'nâfiyye ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُمْ عَذَابٌ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 179

مَا كَانَ اللّٰهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِن۪ينَ عَلٰى مَٓا اَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتّٰى يَم۪يزَ
الْخَب۪يثَ مِنَ الطَّيِّبِۜ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ
وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَجْتَب۪ي مِنْ رُسُلِه۪ مَنْ يَشَٓاءُ فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِه۪ۚ
وَاِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ اَجْرٌ عَظ۪يمٌ ﴿١٧٩﴾

Îrâbı:

(مَا) nâfiye. (كَانَ اللّٰهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve merfu olan ismi. (لِ) cuhud lâmı ve cerr. (يَذَرَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.

(أن يَذَرَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (كَانَ) nin haberine müteallık.

(عَلَى مَا) cârr-mecrur, (يَذَرَ) ya müteallık. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَمِيزَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (الْخَبِيثَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ الطَّيِّبِ) cârr-mecrur, (يَمِيزَ) ye müteallık.

(أن يَمِيزَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَتَّى) ile mahallen mecrur. (يَذَرَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (مَا كَانَ اللّٰهُ لِيُطْلِعَ) baştaki cümle gibi. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَى الْغَيْبِ) cârr-mecrur, (يُطْلِعَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (لَكِنَّ اللّٰهَ) harfi istidrak ve mansub olan ismi. (يَجْتَبِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مِنْ رُسُلِ) cârr-mecrur, (يَجْتَبِي) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَنْ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (فَ) cevâbda vâkı. (آمِنُوا) fi'li emr ve fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (آمِنُوا) ye müteallık. (وَرُسُلِ) ma'tuf olduğu lafzı celâl gibi. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (و) isti'nâfiyye. (إنْ) harfi şart, câzim. (تُؤْمِنُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَتَتَّقُوا) ma'tuf olduğu (تُؤْمِنُوا) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَجْرٌ عَظِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(مَا كَانَ اللّٰهُ لِيَذَرَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَذَرَ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَنتُمْ عَلَيْهِ...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَمِيزَ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا كَانَ اللّٰهُ لِيُطْلِعَكُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لِيُطْلِعَكُمْ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَكِنَّ اللّٰهَ) cümlesi, ikinci (مَا كَانَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَجْتَبِي...) cümlesi, (لَكِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تُؤْمِنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَتَّقُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(لَكُمْ أَجْرٌ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 180

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَٓا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ
خَيْرًا لَهُمْ ۘ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ ۘ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ
الْقِيٰمَةِ ۘ وَلِلّٰهِ مِيرَاثُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۘ وَاللّٰهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (لَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ) bir önceki âyetin başı gibi. (يَبْخَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (يَبْخَلُونَ) ye müteallık. (آتَاهُمُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (مِن فَضْلِ) cârr-mecrur, (آتَاهُمْ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (هُوَ) zamiri fasl. (خَيْراً), (يَحْسَبَنَّ) nin ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (خَيْراً) a müteallık. (بَلْ) harfi idrab. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (شَرٌّ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (شَرٌّ) e müteallık. (سَ) harfi tenfis. (يُطَوَّقُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَخِلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (بَخِلُوا) ye müteallık. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُطَوَّقُونَ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ)

muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) îtirâzıyye. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِيرَاثُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالأَرْضِ) ma'tuf, olduğu (السَّمَاوَاتِ) gibi. (وَ) âtıfa. (اللَّهُ) lafzatullâh, mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (خَبِيرٌ) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(لاَ يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ...) cümlesi, bir önceki âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَبْخَلُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آتَاهُمُ اللَّهُ...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ شَرٌّ لَهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(سَيُطَوَّقُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(بَخِلُوا بِهِ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لِلَّهِ مِيرَاثُ...) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ) cümlesi, (سَيُطَوَّقُونَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 181

لَقَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوٓا اِنَّ اللّٰهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ
اَغْنِيَٓاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْاَنْبِيَٓاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ
وَنَقُولُ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٨١﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ) fi'li mâzı, merfu olan fâili ve mansub olan mef'ûlü. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (وَ) âtıfa. (نَحْنُ) mübteda, mahallen merfu. (أَغْنِيَاءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (سَ) harfi tenfîs. (نَكْتُبُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (نَحْنُ) (mütekellim muazzam). (مَا) harfi masdar. (قَالُوا) geçen gibi.

(مَا قَالُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (نَكْتُبُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (قَتْلَ) geçen masdara ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الأَنبِيَاءَ), (قَتْلَ) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (قَتْلَهُمُ) deki zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (حَقٍّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (نَقُولُ), (نَكْتُبُ) gibi. (ذُوقُوا) fi'li emr ve fâili. (عَذَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْحَرِيقِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(سَمِعَ اللّٰهُ...) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ فَقِيرٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(نَحْنُ أَغْنِيَاءُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(سَنَكْتُبُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا...) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(نَقُولُ) cümlesi, (سَنَكْتُبُ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(ذُوقُوا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Âyet: 182

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِۚ ﴿١٨٢﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (قَدَّمَتْ أَيْدِي) fi'li mâzı ve fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(مَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Mahzuf habere müteallık.

(وَ) âtıfa. (أَنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. İsmi, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِ) harfi cerr zâid. (ظَلَّامٍ), (لَيْسَ) nin haberi, lafzan mecrur, mahallen mansub. (لِلْعَبِيدِ) cârr-mecrur, (ظَلَّامٍ) e müteallık.

(أَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde geçenki masdara ma'tuf. Mahallen mecrur.

Cümleler:

(ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَيْسَ بِظَلَّامٍ...) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 183

اَلَّذٖينَ قَالُوٓا اِنَّ اللّٰهَ عَهِدَ اِلَيْنَٓا اَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ حَتّٰى يَاْتِيَنَا
بِقُرْبَانٍ تَاْكُلُهُ النَّارُۜ قُلْ قَدْ جَٓاءَكُمْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلٖى بِالْبَيِّنَاتِ
وَبِالَّذٖى قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقٖينَ ﴿١٨٣﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul. Bir önceki âyette olan (الَّذِينَ) den bedel, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (عَهِدَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِلَيْنَا) cârr-mecrur, (عَهِدَ) ye müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (لا) nâfiye. (نُؤْمِنَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, (نَحْنُ). (لِرَسُولٍ) cârr-mecrur, (نُؤْمِنَ) ye müteallık.

(أَلاَّ نُؤْمِنَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (فِي) ile mahallen mecrur. (عَهِدَ) ye müteallık.

(حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَأْتِيَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, (رَسُول) e râci. (بِقُرْبَانٍ) cârr-mecrur, (يَأْتِيَ) ye müteallık.

(أن يَأْتِيَنَا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَتَّى) ile mahallen mecrur. (نُؤْمِنَ) ye müteallık.

(تَأْكُلُهُ النَّارُ) fi'li muzâri, mef'ûlü ve fâili. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (قَدْ) harfi tahkık. (جَاءَكُمْ رُسُلٌ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (مِن قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrurlar, (جَاء) ye müteallıklar. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بِالَّذِي) cârr-mecrur, (بِالْبَيِّنَاتِ) ye ma'tuf. Tealluku da öyle. (قُلْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لِ) harfi cerr. (مَا) ismi istifham. Mahallen mecrur, fi'li mâzı ve fâili olan (قَتَلْتُمُ) e müteallık. (و) zâide işba' için. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (صَادِقِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz.

Cümleler:

(قَالُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ اللَّهَ عَهِدَ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(عَهِدَ إِلَيْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

(لاَ نُؤْمِنَ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَاْتِيَنَا...) cümlesi, ikinci (أن) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَاْكُلُهُ النَّارُ) cümlesi, (قُرْبَان) nin sıfatı. Mahallen mecrur.
(قُلْ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَدْ جَاءكُمْ...) cümlesi, makûlül’kavl. Mahallen mansub.
(قُلْتُمْ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَتَلْتُمُوهُمْ) cümlesi, (إِن كُنتُمْ) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(كُنتُمْ صَادِقِينَ) cümlesi, isti’nâfiyye veya tefsîriyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf. Mâkabli delâlet ediyor.

Âyet: 184

فَاِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ جَٓاؤُ بِالْبَيِّنَاتِ
وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿١٨٤﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَذَّبُوا) fi’li mâzı ve fâili. Fi’li şart, mahallen meczum. (كَ) mef’ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (كُذِّبَ) fi’li mâzı, mechul. (رُسُلٌ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, (رُسُلٌ) ün mahzuf sıfatına müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَآؤُوا) fi’li mâzı ve fâili. (بِالْبَيِّنَاتِ) cârr-mecrur, (جَآؤُوا) ye müteallık. (وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ) mecrûra ma’tuflar ve sıfat, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (و) lar âtıfalar.

Cümleler:

(قَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ...) cümlesi, mukadder olanın ta’lîli. Îrâbda yeri yok. Çünkü fi’li mâzı.
(جَآؤُوا...) cümlesi, (رُسُلٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 185

كُلُّ نَفْسٍ ذَٓائِقَةُ الْمَوْتِۜ وَاِنَّمَا تُوَفَّوْنَ اُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِۜ
فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَاُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَۜ وَمَا الْحَيٰوةُ
الدُّنْيَٓا اِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿١٨٥﴾

Îrâbı:

(كُلُّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَفْسٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ذَآئِقَةُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْمَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (تُوَفَّوْنَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâil. (أُجُورَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُوَفَّوْنَ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (زُحْزِحَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (عَنِ النَّارِ) cârr-mecrur, (زُحْزِحَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (أُدْخِلَ), (زُحْزِحَ) gibi. (الْجَنَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (فَازَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (وَ) isti'nâfiyye. (ما) nâfiye mühmele. (الْحَيَاةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدُّنْيَا) sıfatı, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (إِلاَّ) edâtı hasr. (مَتَاعُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (الْغُرُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(كُلُّ نَفْسٍ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تُوَفَّوْنَ أُجُورَكُمْ...) ve (مَنْ زُحْزِحَ...) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(زُحْزِحَ...) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.

(أُدْخِلَ...) cümlesi, geçene ma'tuf. Mahallen merfu.

(قَدْ فَازَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(الْحَيَاةُ ... مَتَاعُ ..) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 186

لَتُبْلَوُنَّ فِى اَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا
الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ اَشْرَكُوا اَذًى كَثِيرًا ۜ وَاِنْ
تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَاِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُورِ ﴿١٨٦﴾

Îrâbı:

(لَ) kasemiyye. (تُبْلَوُنَّ) muzâri, mechul, (و) nâibi fâil, mebni. (ن) harfi te'kîd. (فِي أَمْوَالِ) cârr-mecrur, (تُبْلَوُنَّ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(وَأَنفُسِكُمْ) ma'tuf olduğu (أَمْوَالِكُمْ) gibi. (و) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (تَسْمَعُنَّ) muzâri, mebni, mahzuf olan (و) fâili. (ن) harfi te'kîd. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (تَسْمَعُنَّ) ye müteallık. (أُوتُوا الْكِتَابَ) fi'li mâzı, mechul, nâibi fâili ve mef'ûlü. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, nâibi fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَمِنَ الَّذِينَ) ma'tuf olduğu (مِن قَبْلِ) gibi. (أَشْرَكُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَذًى كَثِيراً), (تَسْمَعُنَّ) nin mef'ûlü ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmeti birincisi mukadder fetha, ikincisi açık fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (إِن) harfi şart, câzim. (تَصْبِرُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَتَتَّقُوا) ma'tuf olduğu (تَصْبِرُوا) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ ذَٰلِكَ) harfi te'kîd ve ismi. (مِنْ عَزْمِ) cârr-mecrur. (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (الْأُمُورِ) muzâfun ileyh, mecrur.

Cümleler:

(لَتُبْلَوُنَّ...) mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَتَسْمَعُنَّ...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(أُوتُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَشْرَكُوا...) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِن تَصْبِرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَتَّقُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(إِنَّ ذَٰلِكَ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 187

وَاِذْ اَخَذَ اللّٰهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ
لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَاشْتَرَوْا
بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ ﴿١٨٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذْ) zarf (أذكر) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü. Mahallen mansub. (أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ) fi'li mâzı, merfu olan fâili ve mansub olan mef'ûlü. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أُوتُوا الْكِتَابَ) fi'li mâzı, mechul, nâibi fâili ve mef'ûlü. (لَ) kasemiyye. (تُبَيِّنُنَّ) muzâri, mebni. Mahzuf olan (و) fâili. (ن) harfi te'kîd. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (تُبَيِّنُنَّ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (تَكْتُمُونَهُ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (فَ) âtıfa. (نَبَذُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlu. (وَرَاءَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَبَذُوا) ye müteallık. (ظُهُورِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اشْتَرَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (اشْتَرَوْا) e müteallık. (ثَمَناً قَلِيلاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) isti'nâfiyye. (بِئْسَ) fi'li mâzı, câmid. (مَا) fâili, mahallen merfu. (يَشْتَرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(...أَخَذَ اللّهُ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...أُوتُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تُبَيِّنُنَّهُ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَكْتُمُونَهُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...نَبَذُوهُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...اشْتَرَوْا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...بِئْسَ مَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَشْتَرُونَ) cümlesi, (مَا) nın sıfatı. Mahallen merfu.

Âyet: 188

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَآ اَتَوْا وَيُحِبُّونَ اَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِنَ الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ ﴿١٨٨﴾

Îrâbı:

(لَا) nâhiye, câzime. (تَحْسَبَنَّ) muzâri, mebni, mahallen meczum. (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنت) . (الَّذِينَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَفْرَحُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (يَفْرَحُونَ) ye müteallık. (أَتَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (يُحِبُّونَ), (يَفْرَحُونَ) gibi. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُحْمَدُوا) muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) nâibi fâil. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُحْمَدُوا) ye müteallık. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَفْعَلُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فَ) zâide. (لَا تَحْسَبَنَّ) baştaki gibi. (هُمْ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (بِمَفَازَةٍ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (مِنَ الْعَذَابِ) cârr-mecrur, (مَفَازَةٍ) e veya mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ أَلِيمٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

(أن يُحْمَدُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُحِبُّونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(لاَ تَحْسَبَنَّ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَفْرَحُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَتَوْا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُحِبُّونَ) cümlesi, (يَفْرَحُونَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُحْمَدُوا...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ يَفْعَلُوا) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَحْسَبَنَّهُمْ...) cümlesi, isti'nâf mükerrer. Îrâbda yeri yok.
(لَهُمْ عَذَابٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 189

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مُلْكُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. (وَالأَرْضِ) ma'tuf mecrur. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (اللّٰهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى كُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (قَدِيرٌ) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 190

إِنَّ فِى خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ
لَاٰيَاتٍ لِاُولِى الْاَلْبَابِ ﴿١٩٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (فِي خَلْقِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (السَّمَاوَاتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالْأَرْضِ) ma'tuf olduğu (السَّمَاوَاتِ) gibi. (وَ) âtıfa. (اخْتِلَافِ) de ma'tuf olduğu (خَلْقِ) gibi. (اللَّيْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالنَّهَارِ), (اللَّيْلِ) gibi. Ona ma'tuf. (لَ) harfi te'kîd. (آيَاتٍ), (إِنَّ) nin muahhar ismi, mansub. Nasb alâmeti kesre. (لِأُولِي) cârr-mecrur, (آيَاتٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (الْأَلْبَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümle:

Tek cümle olan bu âyet, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 191

اَلَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللّٰهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلٰى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ
فِى خَلْقِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلًا
سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩١﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul. (أُولِي) den bedel, mahallen mecrur. (يَذْكُرُونَ اللَّهَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (قِيَاماً) hâl yerinde masdar, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قُعُوداً) ma'tuf olduğu (قِيَاماً) gibi. (وَ) âtıfa. (عَلَى جُنُوبِ) cârr-mecrur, (يَذْكُرُونَ) nin fâilinden hâl olan veya geçen hâle ma'tuf olan mahzufe müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَتَفَكَّرُونَ), (يَذْكُرُونَ) gibi. (فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) geçen âyetteki gibi, cârr-mecrur, (يَتَفَكَّرُونَ) ye müteallık. (رَبَّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha –harfi nidâ mahzuf–. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (خَلَقْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (هَذَا) harfi tenbih ve ismi işâret. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (بَاطِلاً), (ذَا) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سُبْحَانَ), (نُسَبِّحُ) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa sebebiyye. (قِنَا) fi'li emr – duâ– ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَذَابَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّارِ) muzâfun ileyh, mecrur.

Cümleler:

(...يَذْكُرُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَتَفَكَّرُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Onun gibi.
(رَبَّنَا) nidâ cümlesi, mukadder (قالوا) takdîrindeki fi'lin makûlül'kavli. Mahallen mansub.
Mukadder (قالوا) cümlesi de (يَذْكُرُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...مَا خَلَقْتَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(سُبْحَانَكَ) cümlesi, îtirâzıyye duâiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قِنَا عَذَابَ) cümlesi, bir önceki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 192

رَبَّنَا اِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ اَخْزَيْتَهُ ط وَمَا لِلظَّالِمِينَ
مِنْ اَنْصَارٍ ﴿١٩٢﴾

Îrâbı:

(رَبَّنَا) geçen âyetteki gibi. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve ismi. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mukaddem birinci mef'ûl, mahallen mansub. (تُدْخِلِ النَّارَ) muzâri, meczum ve ikinci mef'ûl. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (أَخْزَيْتَهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (لِلظَّالِمِينَ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (أَنْصَارٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur. Mahallen merfu.

Cümleler:

(رَبَّنَا إِنَّكَ) cümlesi, isti'nâfiyye veya îtirâzıyye, istirhâmiyye. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تُدْخِلِ النَّارَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(قَدْ أَخْزَيْتَهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...مَا لِلظَّالِمِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 193

رَبَّنَا اِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِى لِلْاِيمَانِ اَنْ اٰمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَاٰمَنَّا ۗ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّـَٔاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْاَبْرَارِ ۚ ﴿١٩٣﴾

Îrâbı:

(رَبَّنَا إِنَّنَا) geçen âyetteki gibi. (سَمِعْنَا مُنَادِيًا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (يُنَادِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, (مُنَادِيًا) e râci. (لِلإِيمَانِ) cârr-mecrur, (يُنَادِي) ye müteallık. (أَنْ) tefsîriyye. (آمِنُوا) fi'li emr ve fâili. (بِرَبِّ) cârr-mecrur, (آمِنُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa sebebiyye. (آمَنَّا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّنَا) geçenler gibi. (فَ) geçen gibi. (اغْفِرْ) fi'li emr duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَنَا) cârr-mecrur, (اغْفِرْ) e müteallık. (ذُنُوبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا), (اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا) gibi. (وَ) âtıfa. (تَوَفَّنَا) fi'li emr duâ ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَوَفَّنَا) ye müteallık. (الأَبْرَارِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(رَبَّنَا إِنَّنَا) cümlesi, isti'nâfiyye mükerrer. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّنَا سَمِعْنَا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(سَمِعْنَا مُنَادِيًا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يُنَادِي...) cümlesi, (مُنَادِيًا) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(آمِنُوا...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آمَنَّا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(رَبَّنَا) cümlesi, îtirâzıyye istirhâmiyye. Îrâbda yeri yok.
(اغْفِرْ...) cümlesi, (آمَنَّا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَفِّرْ...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(تَوَفَّنَا...) cümlesi, (اغْفِرْ) e ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 194

رَبَّنَا وَاٰتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلٰى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ط اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿١٩٤﴾

Îrâbı:

(رَبَّنَا) geçenkiler gibi. (وَ) âtıfa. (آتِنَا) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَعَدتَنَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَلَى رُسُلِ) cârr-mecrur, (وَعَدتَنَا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تُخْزِ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (نَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تُخْزِنَا) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّكَ) harfi te'kîd ve ismi. (لاَ) nâfiye. (تُخْلِفُ الْمِيعَادَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت).

Cümleler:

(رَبَّنَا) cümlesi, îtirâzıyye duâ. Îrâbda yeri yok.
(آتِنَا) cümlesi, geçen âyetteki (تَوَفَّنَا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...وَعَدتَنَا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ تُخْزِنَا) cümlesi, (آتِنَا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّكَ لاَ تُخْلِفُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ تُخْلِفُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 195

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ اَنِّى لَٓا اُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى ج بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ ج فَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَاُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَاُوذُوا فِى سَبِيلِى وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَاُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَاُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ ج ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ط وَاللّٰهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (اسْتَجَابَ) fi'li mâzı. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (اسْتَجَابَ) ye müteallık. (رَبُّ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنِّي) harfi te'kîd ve ismi. (لَا) nâfiye. (أُضِيعُ عَمَلَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَامِلٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (عَامِلٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (مِنْ ذَكَرٍ) geçen cârr-mecrurdan bedel, tealluku aynı. (أَوْ) harfi atf. (أُنْثَى) ma'tuf olduğu (ذَكَرٍ) gibi. Cerr alâmeti mukadder kesre. (بَعْضُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ بَعْضٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık.

(أَنِّي لَا أُضِيعُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf (بِ) ile mahallen mecrur. (اسْتَجَابَ) ye müteallık.

(فَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (هَاجَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (أُخْرِجُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (مِنْ دِيَارِ) cârr-mecrur, (أُخْرِجُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أُوذُوا), (أُخْرِجُوا) gibi. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (أُوذُوا) ye müteallık. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قَاتَلُوا), (هَاجَرُوا) gibi. (وَ) âtıfa. (قُتِلُوا), (أُخْرِجُوا) gibi. (لَ) kasemiyye. (أُكَفِّرَنَّ) muzâri, mebni. (نَ) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir (أنا). (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (أُكَفِّرَ) ya müteallık. (سَيِّئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَأُدْخِلَنَّ), (لَأُكَفِّرَنَّ) gibi. (هُمْ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. (جَنَّاتٍ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (تَجْرِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِنْ تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (ثَوَاباً), (أُدْخِلَنَّهُمْ) deki mef'ûl zamîrinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, (ثَوَاباً) e veya mahzuf sıfatına müteallık. (اللَّهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (اللَّهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حُسْنُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الثَّوَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(اسْتَجَابَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا أُضِيعُ...) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ) cümlesi, (عَامِلٍ) den hâl. Mahallen mansub. Veya sıfatı.
(الَّذِينَ هَاجَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هَاجَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أُخْرِجُوا...), (أُوذُوا...), (قَاتَلُوا) ve (قُتِلُوا) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(أُكَفِّرَنَّ...) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Mukadder kasem cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(أُدْخِلَنَّهُمْ...) cümlesi, kasemin cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَجْرِي...) cümlesi, (جَنَّاتٍ) nin sıfatı. Mahallen mansub.

(اللَّهُ عِنْدَهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(عِنْدَهُ حُسْنُ...) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 196

لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ﴿١٩٦﴾

Îrâbı:

(لَا) nâhiye, câzime. (يَغُرَّنَّ) muzâri, mebni, mahallen meczum. Harfi te'kîd segîle. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَقَلُّبُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الْبِلَادِ) cârr-mecrur, (تَقَلُّبُ) ye müteallık.

Cümleler:

(لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi.. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 197

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٩٧﴾

Îrâbı:

(مَتَاعٌ قَلِيلٌ), (هو) takdîrindeki mübtedanın haberi ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (ثُمَّ) harfi atf. (مَأْوَى) mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَهَنَّمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (بِئْسَ الْمِهَادُ) fi'li mâzı, câmid ve fâili, merfu.

Cümleler:

(هو "مَتَاعٌ") cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(بِئْسَ الْمِهَادُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 198

لَكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلاً مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۗ وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ خَيْرٌ لِلْاَبْرَارِ ﴿١٩٨﴾

Îrâbı:

(لَكِنِ) harfi istidrâk. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (اتَّقَوْا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (جَنَّاتٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الأَنْهَارُ) geçen 195. âyetteki gibi. (خَالِدِينَ), (لَهُمْ) deki zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (نُزُلاً), (نزل) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ عِندِ) cârr-mecrur, (نُزُلاً) e müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلأَبْرَارِ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık.

Cümleler:

(الَّذِينَ اتَّقَوْا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اتَّقَوْا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَهُمْ جَنَّاتٌ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(تَجْرِي...) cümlesi, (جَنَّاتٌ) nün sıfatı. Îrâbda yeri yok.
(مَا عِندَ اللّٰهِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 199

وَاِنَّ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ
وَمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلّٰهِۙ لَا يَشْتَرُونَ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ
ثَمَنًا قَلِيلًاۜ اُو۬لٰٓئِكَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْۜ اِنَّ اللّٰهَ
سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَ) harfi te'kîd. (مَنْ) ismi mavsul, (إِنَّ) nin muahhar ismi, mahallen mansub. (يُؤْمِنُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul. Lafzı celâle ma'tuf, mahallen mecrur. (أُنْزِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ye âid. (إِلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أُنْزِلَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ), (مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ) gibi. (خَاشِعِينَ), (يُؤْمِنُ) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي) –cemi oluşu, ma'na gereği–. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (خَاشِعِينَ) ye müteallık. (لَا) nâfiye. (يَشْتَرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (يَشْتَرُونَ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. (ثَمَناً قَلِيلاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (أُولٰئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَجْرُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عِنْدَ) zarf, mansub. (أَجْرُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (رَبِّ) muzâfun ileyh, mecrur. (هِمْ) de muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (الْحِسَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَا يَشْتَرُونَ) cümlesi, (يُؤْمِنُ) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...أُولٰئِكَ لَهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَهُمْ أَجْرُهُمْ...) cümlesi, (أُولَٰئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ...) cümlesi, isti'nâfiyye ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 200

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا
اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا) harfi nidâ, münâda müfred, zamme üzere mebni ve harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul. (أيّ) den bedel veya sıfatı, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (اصْبِرُوا) fi'li emr ve fâili. (وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا), ma'tuf oldukları (اصْبِرُوا) gibiler. (و) lar âtıfalar. (اللّٰهَ) lafzatullâh mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَعَلَّكُمْ) harfi teracci ve ismi. (تُفْلِحُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اصْبِرُوا) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(صَابِرُوا), (رَابِطُوا) ve (اتَّقُوا اللّٰهَ) cümleleri, (اصْبِرُوا) ye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تُفْلِحُونَ) cümlesi, (لَعَلَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

ÂL-İ IMRÂN SÛRESİNİN SONU

DÖRDÜNCÜ CÜZÜN DEVÂMI

NİSÂ SÛRESİ

4. Sûredir

176 Âyettir

Medine'de nâzil oldu

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحٖيمِ

Âyet: 1

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذٖى خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثٖيرًا وَنِسَٓاءً ج وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذٖى تَسَٓاءَلُونَ بِهٖ وَالْاَرْحَامَ ط اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقٖيبًا ﴿١﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا) harfi nidâ, münâda müfred, zamme üzere mebni ve harfi tenbih. (النَّاسُ), (أيٌّ) den bedel, ona tâbi. (اتَّقُوا) fi'li emr ve fâili. (رَبَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِي) ismi mavsul, (رَبَّ) nin sıfatı, mahallen mansub. (خَلَقَكُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِي) ye râci. (مِنْ نَفْسٍ) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ya müteallık. (وَاحِدَةٍ), (نَفْسٍ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (خَلَقَ) geçen gibi. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (خَلَقَ) ye müteallık. (زَوْجَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَثَّ), (خَلَقَ) gibi. (مِنْهُمَا) cârr-mecrur, (بَثَّ) ye müteallık. (رِجَالاً كَثِيراً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (نِسَاءً) ma'tuf olduğu (رِجَالاً) gibi. (وَ) âtıfa. (اتَّقُوا اللّٰهَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (الَّذِي) lafzatullâhın sıfatı, mahallen mansub. (تَسَاءَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili –(تَ) in biri mahzuf, aslı (تَتَسَاءَلُونَ)–. (بِهِ) cârr-mecrur, (تَسَاءَلُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الأَرْحَامَ) lafzı celâle ma'tuf, mansub. (إِنَّ اللّٰهَ)

harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin haberi ve mansub olan (رَقِيباً) e müteallık.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ) cümlesi, ibtidâiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّقُوا رَبَّكُمُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...خَلَقَكُم) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...خَلَقَ مِنْهَا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...بَثَّ) cümlesi, geçene ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...اتَّقُوا اللّٰهَ) cümlesi, (اتَّقُوا رَبَّكُمُ) e ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَسَاءلُونَ) cümlesi, ikinci (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ كَانَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيباً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 2

وَاٰتُوا الْيَتَامٰٓى اَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ
وَلَا تَاْكُلُوٓا اَمْوَالَهُمْ اِلٰٓى اَمْوَالِكُمْ ۜ اِنَّهُ كَانَ حُوبًا
كَبِيرًا ﴿٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (آتُوا الْيَتَامَى) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (أَمْوَالَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَتَبَدَّلُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْخَبِيثَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالطَّيِّبِ) cârr-mecrur, (تَتَبَدَّلُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَ), (لَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ) gibi. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى أَمْوَالِ) cârr-mecrur, (تَأْكُلُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. Zamir, tebdîle râci. (كَانَ حُوباً كَبِيراً) fi'li mâzı, nâkıs ve haberi ile sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. İsmi, müstetir zamir, men edilen işe râci.

Cümleler:

(...آتُوا الْيَتَامَى) cümlesi, geçen âyetteki (اتَّقُوا اللّٰهَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَتَبَدَّلُوا) ve (...تَأْكُلُوا) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(إِنَّهُ كَانَ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ حُوباً...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi, mahallen merfu.

Âyet: 3

وَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا تُقْسِطُوا فِى الْيَتَامٰى فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَٓاءِ مَثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبَاعَۚ فَاِنْ خِفْتُمْ اَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْۜ ذٰلِكَ اَدْنٰٓى اَلَّا تَعُولُواۜ ﴿٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (خِفْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (أن) harfi masdar ve nasb. (لا) nâfiye. (تُقْسِطُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِي الْيَتَامَى) cârr-mecrur, (تُقْسِطُوا) ye müteallık.

(أَلاَّ تُقْسِطُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَـ) şartın cevâbında vâkı. (انكِحُوا) fi'li emr ve fâili. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub –burada (مَا) âkıl olanı değil, âkılın "nevini" ifade eder. Yâni: (انكِحُوا النوع الذي طابَ لَكُم مِنَ النِّسَاء) demektir–. (طَابَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ye âid. (لَكُم) cârr-mecrur, (طَاب) ye müteallık. (مِنَ النِّسَاء) cârr-mecrur, (طَابَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (مَثْنَى), (مَا) dan hâl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَثُلاثَ وَرُبَاعَ), (مَثْنَى) ye ma'tuflar. Âtıfa olan (و) lar tahyîr için –her üç kelime de ğayri munsarif olduklari için tenvinsizler–. (فَـ) âtıfa. (إِنْ خِفْتُمْ أَلاَّ تَعْدِلُوا) baştaki gibi. (فَـ) şartın cevâbında vâkı. (وَاحِدَةً), (انكِحُوا) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) harfi atf, tahyîr için. (مَا), (وَاحِدَةً) e ma'tuf, geçen (مَا طَاب) deki (مَا) gibi. (مَلَكَتْ أَيْمَانُ) fi'li mâzı ve fâili. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذَلِكَ أَدْنَى) mübteda ve haber. İsmi işâret, mahallen merfu, diğeri mukadder zamme ile merfu. (أَلاَّ تَعُولُوا), (أَلاَّ تَعْدِلُوا) gibi.

(أَلاَّ تَعُولُوا) cümlesi, masdar te'vilinde mahzuf harfi cerr (إلي) ile mahallen mecrur. (أَدْنَى) ye müteallık.

Cümleler:

(إِنْ خِفْتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تُقْسِطُوا...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(انكِحُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen mezcum.
(طَابَ لَكُم...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

İkinci (إِنْ خِفْتُمْ...) cümlesi, baştakine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
("انكِحُوا" وَاحِدَةً) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum. "
(مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi, Îrâbda yeri yok.
(ذَلِكَ أَدْنَى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَعُولُوا) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 4

وَآتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَرِيئًا ﴿٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (آتُوا النِّسَاءَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (صَدُقَاتِ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نِحْلَةً) fâilden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (طِبْنَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. (ن) fâili. (لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ) cârr-mecrurlar, (طِبْنَ) ye müteallıklar. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (شَيْءٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (نَفْساً) fâilden temyiz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (كُلُوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (هَنِيئاً مَرِيئاً) fâil olan (و) dan haller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(آتُوا النِّسَاءَ...) cümlesi, geçen âyetteki ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنْ طِبْنَ لَكُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كُلُوهُ هَنِيئاً...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 5

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تُؤْتُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (السُّفَهَاءَ أَمْوَالَ) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّتِي) ismi mavsul, (أَمْوَالَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (جَعَلَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. Âid olan zamir, mahzuf. (جعلها) takdîrinde birinci mef'ûl. (لَكُمْ) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (قِيَاماً) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (ارْزُقُوهُمْ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (فِيهَا) cârr-mecrur, (ارْزُقُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اكْسُوهُمْ), (ارْزُقُوهُمْ) gibi. (وَ) âtıfa. (قُولُوا), (ارْزُقُوا) gibi. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قُولُوا) ye müteallık. (قَوْلاً مَعْرُوفاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(لاَ تُؤْتُوا...) cümlesi, geçen âyetteki (آتُوا النِّسَاءَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(جَعَلَ اللّٰهُ...) cümlesi, (الَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ارْزُقُوهُمْ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(اكْسُوهُمْ) ve (قُولُوا...) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 6

وَابْتَلُوا الْيَتَامٰى حَتّٰى اِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَۚ فَاِنْ اٰنَسْتُمْ مِنْهُمْ
رُشْدًا فَادْفَعُوا اِلَيْهِمْ اَمْوَالَهُمْۚ وَلَا تَاْكُلُوهَا اِسْرَافًا وَبِدَارًا
اَنْ يَكْبَرُواۜ وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْۚ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا
فَلْيَاْكُلْ بِالْمَعْرُوفِۜ فَاِذَا دَفَعْتُمْ اِلَيْهِمْ اَمْوَالَهُمْ فَاَشْهِدُوا
عَلَيْهِمْۜ وَكَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيبًا ﴿٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (ابْتَلُوا الْيَتَامَى) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü, mansub. Mukadder fetha. (حَتَّى) harfi ibtida. (إِذَا) şart anlamıyla birlikte gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (بَلَغُوا النِّكَاحَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنْ) harfi şart, câzim. (آنَسْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (آنَسْتُمْ) e müteallık. (رُشْداً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (ادْفَعُوا), (ابْتَلُوا) gibi. (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (ادْفَعُوا) ye müteallık. (أَمْوَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَأْكُلُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نَ) un hazfi. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِسْرَافاً) hâl yerinde masdar veya mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَبِدَاراً) de öyle. Ona ma'tuf. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَكْبَرُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أن يَكْبَرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (بِدَاراً) nın mef'ûlü veya mef'ûlü leh, mahallen mansub.

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (غَنِيّاً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı, câzime. (يَسْتَعْفِفْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (مَنْ كَانَ فَقِيراً فَلْيَأْكُلْ) geçen cümle gibi. (بِالْمَعْرُوفِ) cârr-mecrur, (يَأْكُلْ) ün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (إِذَا دَفَعْتُمْ), (إِذَا بَلَغُوا) gibi. (إِلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (دَفَعْتُمْ) e müteallık. (أَمْوَالَهُمْ) geçenki gibi. (فَ) cevâbda vâkı. (أَشْهِدُوا) fi'li emir ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَشْهِدُوا) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (كَفَى) fi'li mâzı. (بِ) harfi cerr zâid. (اللّٰهِ) lafzı celâl fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (حَسِيباً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(ابْتَلُوا الْيَتَامَى...) cümlesi, geçen isti'nâfiyyelere ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(بَلَغُوا...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(إِنْ آنَسْتُمْ...) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(ادْفَعُوا...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(لَا تَأْكُلُوهَا...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَكْبَرُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ كَانَ غَنِيّاً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ غَنِيّاً) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لِيَسْتَعْفِفْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(مَنْ كَانَ فَقِيراً) cümlesi, geçen benzerine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ فَقِيراً) cümlesi, ikinci (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لِيَأْكُلْ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(دَفَعْتُمْ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(أَشْهِدُوا...) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كَفَى بِاللّٰهِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 7

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ
نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ
نَصِيبًا مَفْرُوضًا ﴿٧﴾

Îrâbı:

(لِلرِّجَالِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (نَصِيبٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّا) cârr-mecrur, (نَصِيبٌ) nun mahzuf sıfatına müteallık. (تَرَكَ) fi'li mâzı. (الْوَالِدَانِ) fâil, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (الأَقْرَبُونَ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (لِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالأَقْرَبُونَ) geçen cümle gibi. (مِمَّا) geçenkinden bedel. Ona tâbi. (قَلَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ye âid. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (قَلَّ) ye müteallık. (أَوْ) harfi atf. (كَثُرَ), (قَلَّ) gibi. (نَصِيباً مَفْرُوضاً), (قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ) nın fâilinden hâl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَرَكَ الْوَالِدَانِ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (تَرَكَ الْوَالِدَانِ...) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ...) cümleleri, (مَا) nin sılesi ve ona ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 8

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُوا الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاكِينُ
فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) şart anlamıyla birlikte gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (حَضَرَ الْقِسْمَةَ) fi'li mâzı ve mukaddem mef'ûlü. (أُولُوا) fâil, merfu. Raf alâmeti (و) (cemi' müzekkere mülhak). (الْقُرْبَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) âtıfa. (الْيَتَامَى) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (وَ) âtıfa. (الْمَسَاكِينُ) de fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ), (إِذَا) nin cevâbında vâkı. (ارْزُقُوهُمْ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (ارْزُقُوا) ye müteallık. –(الْقِسْمَةَ) müennes olduğu halde (مِنْهُ) deki zamirin müzekker oluşu, (مقسوم) e râci olduğuna işârettir. Sözün gelişi bu yöndedir–. (وَ) âtıfa. (قُولُوا لَهُمْ قَوْلاً مَعْرُوفاً) geçen 5. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(حَضَرَ الْقِسْمَةَ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(ارْزُقُوهُم...) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قُولُوا...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 9

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكُوا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا خَافُوا
عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لْ) emir lâmı. (يَخْشَ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (الَّذِينَ) fâil, mahallen merfu. (لَوْ) harfi imtina'. (تَرَكُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ خَلْفِ) cârr-mecrur, (تَرَكُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ذُرِّيَّةً ضِعَافاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (خَافُوا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (خَافُوا) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لْ) emir lâmı. (يَتَّقُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (اللّهَ) lafzatullâh mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَلْيَقُولُوا) ma'tuf olduğu (لِيَتَّقُوا) gibi. (قَوْلاً سَدِيداً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(لِيَخْشَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَوْ تَرَكُوا...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(خَافُوا عَلَيْهِمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لِيَتَّقُوا اللّهَ) cümlesi, (إِنْ دخلت الخشية) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(لِيَقُولُوا...) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 10

إِنَّ الَّذِينَ يَاْكُلُونَ اَمْوَالَ الْيَتَامٰى ظُلْمًا اِنَّمَا يَاْكُلُونَ
فِى بُطُونِهِمْ نَارًا ۜ وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ۚ ﴿١٠﴾

Îrâbı:

(**إِنَّ الَّذِينَ**) harfi te'kîd ve ismi. (**يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ**) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (**الْيَتَامَى**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (**ظُلْماً**) hâl yerinde masdar, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**إِنَّمَا**) edâtı hasr. (**يَأْكُلُونَ**) muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili. (**فِي بُطُونِ**) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (**نَاراً**) dan hâl olan mahzufa müteallık. (**هِمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**سَ**) harfi tenfîs. (**يَصْلَوْنَ**), (**يَأْكُلُونَ**) gibi. (**سَعِيراً**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(**إِنَّ الَّذِينَ**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**يَأْكُلُونَ...**) cümlesi, (**الَّذِينَ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(**إِنَّمَا يَأْكُلُونَ...**) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.
(**سَيَصْلَوْنَ سَعِيراً**) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 11

يُوصِيكُمُ اللّٰهُ فِى اَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْاُنْثَيَيْنِ ۚ
فَاِنْ كُنَّ نِسَٓاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ ۚ وَاِنْ
كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ ۜ وَلِاَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا
السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ اِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ ۚ فَاِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ
وَوَرِثَهُٓ اَبَوَاهُ فَلِاُمِّهِ الثُّلُثُ ۚ فَاِنْ كَانَ لَهُٓ اِخْوَةٌ فَلِاُمِّهِ
السُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصٖى بِهَٓا اَوْ دَيْنٍ ۜ اٰبَٓاؤُ۬كُمْ
وَاَبْنَٓاؤُ۬كُمْ لَا تَدْرُونَ اَيُّهُمْ اَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا ۚ فَرٖيضَةً

مِنَ اللّٰهِ ۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١﴾

Îrâbı:

(يُوصِيكُمُ اللَّهُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme ve mef'ûlü ve fâili. (فِي أَوْلَادِ) cârr-mecrur, (يُوصِي) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلذَّكَرِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere mütealılk. (مِثْلُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (حَظِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الأُنْثَيَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنَّ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (نِسَاءً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَوْقَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نِسَاءً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (اثْنَتَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَهُنَّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (ثُلُثَا) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) izâfet için mahzuf. (مَا) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَرَكَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, mukadder (الميت) e râci. (مَا) ye olan âid, mahzuf, (تركه) takdîrinde. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi, müstetir zamir, mukadder (مولودة) e râci. (وَاحِدَةً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَهَا النِّصْفُ), (لَهُنَّ ثُلُثَا) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (لِأَبَوَيْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) izâfet için mahzuf. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, (لِأَبَوَيْ) den bedel, ona tâbi. (وَاحِدٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْهُمَا) cârr-mecrur, (وَاحِدٍ) in mahzuf sıfatına müteallık. (السُّدُسُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّا) cârr-mecrur, (السُّدُسُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (تَرَكَ) geçenki gibi. (إِنْ كَانَ), (إِنْ كَانَتْ) gibi. (لَهُ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (وَلَدٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy, ve cezm ve kalb. (يَكُنْ) muzâri, nâkıs, (لَمْ) ile meczum, fi'li şart. (لَهُ وَلَدٌ) geçenki gibi. (وَ) îtirâzıyye. (وَرِثَهُ أَبَوَا) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) un hazfi izâfet için. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لِأُمِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الثُّلُثُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ), (إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ) gibi. (فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ), (فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ) gibi. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (يُوصِيكُمْ) e veya (يستحقون) takdîrindeki fi'le müteallık. (وَصِيَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُوصِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, mukadder (الميت) e râci. (بِهَا) cârr-mecrur, (يُوصِي) ye müteallık. (أَوْ) harfi atf. (دَيْنٍ) ma’tuf olduğu (وَصِيَّةٍ) gibi. (آبَاءُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَبْنَاؤُكُمْ) ma’tuf olduğu (آبَاؤُكُمْ) gibi. (لَا) nâfiye. (تَدْرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَيُّ) ismi istifham, mübteda, merfu. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَقْرَبُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أَقْرَبُ) ye müteallık. (نَفْعاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَرِيضَةً), (فرض الله ذلك) takdîrindeki fi’lin mef’ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (فَرِيضَةً) e müteallık. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te’kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi’li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, Allâh’a râci. (عَلِيماً حَكِيماً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(يُوصِيكُمُ اللّٰهُ...) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لِلذَّكَرِ مِثْلُ...) cümlesi, isti’nâf beyâni veya tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنْ كُنَّ نِسَاءً...) cümlesi, isti’nâfiyye veya ona ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَهُنَّ ثُلُثَا...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تَرَكَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً) cümlesi, (إِنْ كُنَّ) ye ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَهَا النِّصْفُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(لِأَبَوَيْهِ...) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
İkinci (تَرَكَ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ لَهُ وَلَدٌ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ) cümlesi, geçenkine ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(وَرِثَهُ أَبَوَاهُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(لِأُمِّهِ الثُّلُثُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لِأُمِّهِ السُّدُسُ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يُوصِي بِهَا...) cümlesi, (وَصِيَّةٍ) nin sıfatı. Mahallen mecrur.
(آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَدْرُونَ) cümlesi, (آبَاءُ) nün haberi. Mahallen merfu.
(أَيُّهُمْ أَقْرَبُ...) cümlesi, (لَا تَدْرُونَ) nin mef’ûlü. Mahallen mansub.
(فَرِيضَةً مِنَ اللّٰهِ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ كَانَ) cümlesi, isti’nâfiyye ta’lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ عَلِيماً...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 12

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ اَزْوَاجُكُمْ اِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ ۚ فَاِنْ كَانَ
لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمُ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِينَ بِهَا
اَوْ دَيْنٍ ۗ وَلَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ اِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ ۚ فَاِنْ
كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ
بِهَا اَوْ دَيْنٍ ۗ وَاِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً اَوِ امْرَاَةٌ وَلَهُ اَخٌ اَوْ
اُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ ۚ فَاِنْ كَانُوا اَكْثَرَ مِنْ ذٰلِكَ
فَهُمْ شُرَكَاءُ فِى الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصٰى بِهَا اَوْ دَيْنٍ ۙ غَيْرَ
مُضَارٍّ ۚ وَصِيَّةً مِنَ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ۗ ﴿١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (نِصْفُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul, muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَرَكَ أَزْوَاجُ) fi'li mâzı ve fâili. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُنْ) muzâri, nâkıs, (لَمْ) ile meczum. Fi'li şart. (لَهُنَّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (وَلَدٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. (لَهُنَّ وَلَدٌ) geçenki gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَكُمُ الرُّبُعُ), (لَكُمْ نِصْفُ) gibi. (مِمَّا) cârr-mecrur, (الرُّبُعُ) dan hâl olan mahzufe müteallık. (تَرَكْنَ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ) geçen âyetteki gibi. (يُوصِينَ) muzâri, mebni. (نَ) fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (يُوصِينَ) ye müteallık. (أَوْ) harfi atf. (دَيْنٍ) ma'tuf olduğu (وَصِيَّةٍ) gibi. (وَ) âtıfa. (لَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ), (لَكُمُ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ) gibi. (إِن لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ), (إِن لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ) gibi. (فَ) âtıfa. (إِن كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُم مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ), (إِن كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمُ الرُّبُعُ) (مِمَّا تَرَكْنَ مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ) gibi. (تُوصُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِهَا) cârr-mecrur, (تُوصُونَ) ye müteallık. (أَوْ دَيْنٍ) geçenki gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (إِن كَانَ) geçenki gibi. (رَجُلٌ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُورَثُ)

muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir, (رَجُلٌ) e râci. (كَلَالَةً), (يُورَثُ) nün nâibi fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَو) harfi atf. (امْرَأَةٌ) ma'tuf olduğu (رَجُلٌ) gibi. (وَ) hâliyye. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أَخٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَوْ) harfi atf. (أُخْتٌ) ma'tuf olduğu (أَخٌ) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لِكُلِّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (وَاحِدٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْهُمَا) cârr-mecrur, (وَاحِدٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (السُّدُسُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (أَكْثَرَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ ذٰلِكَ) cârr-mecrur, (أَكْثَرَ) ye müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (شُرَكَاءُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِي الثُّلُثِ) cârr-mecrur, (شُرَكَاءُ) ye müteallık. (مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَى بِهَا أَوْ دَيْنٍ) geçenki gibi. (غَيْرَ), (يُوصَى) nın nâibi fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُضَآرٍّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَصِيَّةً) mahzuf, mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (وَصِيَّةً) e müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(لَكُمْ نِصْفُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı. Mahzuf.
(كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَكُمُ الرُّبُعُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...تَرَكْنَ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَهُنَّ الرُّبُعُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَرَكْتُمْ) cümlesi, üçüncü (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَهُنَّ الثُّمُنُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
İkinci (...تَرَكْتُمْ) cümlesi, dördüncü (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنْ كَانَ رَجُلٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُورَثُ كَلَالَةً) cümlesi, (رَجُلٌ) ün sıfatı. Mahallen merfu.
(...لَهُ أَخٌ) cümlesi, (يُورَثُ) nün nâibi fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen mansub.
(...كَانُوا أَكْثَرَ) cümlesi, geçen isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(هُمْ شُرَكَاءُ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يُوصَى بِهَا...) cümlesi, (وَصِيَّةٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.
(وَصِيَّةً مِنَ اللّٰهِ) cümlesi, isti'nâfiyye veya îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ عَلِيمٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 13

تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ ۚ وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

Îrâbı:

(تِلْكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (حُدُودُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يُطِعِ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (اللّٰهَ) lafzı celâl mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (رَسُولَ) ma'tuf olduğu lafzı celâl gibi. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُدْخِلْ) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُ) birinci mef'ûl, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (جَنَّاتٍ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (تَجْرِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِنْ تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِدِينَ), (يُدْخِلْ) ün mef'ûlünden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (فِيهَا) cârr-mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(تِلْكَ حُدُودُ اللّٰهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ يُطِعِ...) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُطِعِ اللّٰهَ...) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يُدْخِلْهُ...) cümlesi, şartın (فـ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَجْرِي...) cümlesi, (جَنَّاتٍ) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(ذٰلِكَ الْفَوْزُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 14

وَمَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا
فِيهَا ص وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ع ﴿١٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ يَعْصِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ) geçen âyetteki (مَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ) gibi. (يَعْصِ) nin cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (وَيَتَعَدَّ) ma'tuf olduğu (يَعْصِ) gibi. (حُدُودَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يُدْخِلْهُ نَاراً خَالِداً فِيهَا) geçen âyetteki (يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ ... خَالِدِينَ فِيهَا) gibi. (وَ) âtıfa. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (عَذَابٌ مُهِينٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(...مَنْ يَعْصِ اللّٰهَ) cümlesi, geçen âyetteki benzerine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْصِ اللّٰهَ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَتَعَدَّ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(...يُدْخِلْهُ) cümlesi, şartın (فَ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لَهُ عَذَابٌ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 15

وَالّٰتِى يَاْتِينَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَآئِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ اَرْبَعَةً
مِنْكُمْ ج فَاِنْ شَهِدُوا فَاَمْسِكُوهُنَّ فِى الْبُيُوتِ حَتّٰى يَتَوَفّٰيهُنَّ
الْمَوْتُ اَوْ يَجْعَلَ اللّٰهُ لَهُنَّ سَبِيلًا ﴿١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اللاَّتِي) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (يَأْتِينَ) muzâri, mebni. (نَ) fâil. (الْفَاحِشَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ نِسَآءِ) cârr-mecrur, (يَأْتِينَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) zâide. (اسْتَشْهِدُوا) fi'li emr ve fâili. (عَلَيْهِنَّ) cârr-mecrur, (اسْتَشْهِدُوا) ye müteallık. (أَرْبَعَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (أَرْبَعَةً) nin mahzuf sıfatına müteallık –sayının temyîzi mahzuf,

(شهداء) takdîrinde–. (فَ) isti'nâfiyye. (إن) harfi şart, câzim. (شَهِدُوا) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (أَمْسِكُوا) fi'li emr ve fâili. (هُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي الْبُيُوتِ) cârr-mecrur, (أَمْسِكُوا) ye müteallık. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَتَوَفَّي) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْمَوْتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أن يَتَوَفَّاهُنَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَتَّى) ile mahallen mecrur. (أَمْسِكُوا) ye müteallık.

(أَوْ) harfi atf. (يَجْعَلَ) ma'tuf olduğu (يَتَوَفَّي) gibi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّهُ) lafzatullâh fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُنَّ) cârr-mecrur, (يَجْعَلَ) ye müteallık. (سَبِيلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أن يَجْعَلَ اللّهُ) cümlesi de ma'tuf olduğu (حَتَّى يَتَوَفَّاهُنَّ) cümlesi gibi.

Cümleler:

(اللاَّتِي يَأْتِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَأْتِينَ...) cümlesi, (اللاَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اسْتَشْهِدُوا...) cümlesi, (اللاَّتِي) nin haberi. Mahallen merfu.
(إن شَهِدُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَمْسِكُوهُنَّ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يَتَوَفَّاهُنَّ الْمَوْتُ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَجْعَلَ اللّهُ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 16

وَالَّذَانِ يَاْتِيَانِهَا مِنْكُمْ فَاٰذُوهُمَا ۚ فَاِنْ تَابَا وَاَصْلَحَا
فَاَعْرِضُوا عَنْهُمَا ۗ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿١٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اللَّذَان) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (يَأْتِيَان) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (ا) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, fâilden hâl olan mahzufe müteallık. (فَ) zâide. (آذُوهُمَا) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (فَ) isti'nâfiyye. (إن) harfi şart, câzim. (تَابَا) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (ا) fâili. (وَأَصْلَحَا) ma'tuf olduğu (تَابَا) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (أَعْرِضُوا) fi'li emr ve fâili. (عَنْهُمَا) cârr-mecrur, (أَعْرِضُوا) ya müteallık. (إِنَّ

(اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, Allâh'a râci. (تَوَّاباً رَحِيماً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(اَلَّذَانِ يَأْتِيَانِهَا...) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَأْتِيَانِهَا...) cümlesi, (اَلَّذَانِ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آذُوهُمَا) cümlesi, (اَلَّذَانِ) nin haberi. Mahallen merfu.
(تَابَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَصْلَحَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(أَعْرِضُوا...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنَّ اللّٰهَ كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ تَوَّاباً...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 17

اِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللّٰهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّٓوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَاُولٰٓئِكَ يَتُوبُ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّمَا) edâtı hasr. (التَّوْبَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf hâle müteallık. (يَعْمَلُونَ السُّوءَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (بِجَهَالَةٍ) cârr-mecrur, (واقعين) takdîrindeki hâle müteallık. (ثُمَّ) harfi atf. (يَتُوبُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نَ) un sübûtu. (و) fâili. (مِنْ قَرِيبٍ) cârr-mecrur, (يَتُوبُونَ) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (أُولَئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (يَتُوبُ اللّٰهُ) fi'li muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَتُوبُ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللّٰهُ عَلِيماً حَكِيماً) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi ile haberleri.

Cümleler:

(إِنَّمَا التَّوْبَةُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ السُّوءَ...) cümlesi, (اَلَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَتُوبُونَ...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(أُولَئِكَ يَتُوبُ اللّٰهُ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يَتُوبُ اللّٰهُ...) cümlesi, (أولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(كَانَ اللّٰهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 18

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتّٰى اِذَا حَضَرَ
اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ اِنّ۪ى تُبْتُ الْئٰنَ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ
وَهُمْ كُفَّارٌ اُولٰٓئِكَ اَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا اَل۪يمًا ﴿١٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَيْسَتِ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. (التَّوْبَةُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (حَتَّى) harfi ibtida. (إذَا) şart anlamıyla birlikte gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. (قَالَ) ye müteallık. (حَضَرَ أحَدَهُمُ الْمَوْتُ) fi'li mâzı, mef'ûlü, muzâfun ileyh ve fâili. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (الَّذِينَ) ye âid. (إنِّي) harfi te'kîd ve ismi. (تُبْتُ) fi'li mâzı ve fâili. (الآنَ) zarfı zaman, mahallen mansub, (تُبْتُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ) zâide, nefyi te'kîd için. (الَّذِينَ) geçenkine ma'tuf, mahallen mecrur. (يَمُوتُونَ) geçen (يَعْمَلُونَ) gibi. (وَ) hâliyye. (هُمْ) mübteda, mahallen merfu. (كُفَّارٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (أولَئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (أعْتَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أعْتَدْنَا) ye müteallık. (عَذَاباً ألِيماً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(لَيْسَتِ التَّوْبَةُ...) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(حَضَرَ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَالَ) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إنِّي تُبْتُ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(تُبْتُ الآنَ...) cümlesi, (إنِّي) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَمُوتُونَ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُمْ كُفَّارٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(أولَئِكَ أعْتَدْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أعْتَدْنَا...) cümlesi, (أولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 19

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ اَنْ تَرِثُوا النِّسَٓاءَ كَرْهًاۜ
وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَٓا اٰتَيْتُمُوهُنَّ اِلَّٓا اَنْ يَاْت۪ينَ
بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍۚ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِۚ فَاِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسٰٓى
اَنْ تَكْرَهُوا شَيْـًٔا وَيَجْعَلَ اللّٰهُ ف۪يهِ خَيْرًا كَث۪يرًا ﴿١٩﴾

Îrâbı:

(**يَا أَيُّهَا**) harfi nidâ. Münâda müfred, zamme üzere mebni. Harfi tenbih. (**الَّذِينَ**) ismi mavsul. (**أيّ**) den bedel veya sıfatı. Mahallen merfu veya mansub. (**آمَنُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**لا**) nâfiye. (**يَحِلُّ**) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (**لَكُمْ**) cârr-mecrur, (**يَحِلُّ**) ye müteallık. (**أن**) harfi masdar ve nasb. (**تَرِثُوا**) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) fâili. (**النِّسَاء**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**كَرْهاً**) hâl yerinde masdar, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(**أن تَرِثُوا**...) cümlesi, masdar te'vîlinde fâil. Mahallen merfu.

(**و**) âtıfa. (**لا**) nâhiye, câzime. (**تَعْضُلُوا**) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) fâili. (**هُنَّ**) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (**لِ**) harfi ta'lîl ve cerr. (**تَذْهَبُوا**) muzâri, gizli (**أن**) ile mansub. Nasb alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) fâili. (**بِبَعْضِ**) cârr-mecrur, (**تَذْهَبُوا**) ye müteallık. (**مَا**) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**آتَيْتُمُوهُنَّ**) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü –(**و**) zâide işba' için–.

(**أن تَذْهَبُوا**...) cümlesi, masdar te'vîlinde (**لِ**) ile mahallen mecrur. (**تَعْضُلُوا**) ye müteallık.

(**إلاَّ**) edâtı istisna. (**أن**) harfi masdar ve nasb. (**يَأْتِينَ**) muzâri, mebni, mahallen mansub. (**ن**) fâil. (**بِفَاحِشَةٍ**) cârr-mecrur, (**يَأْتِينَ**) ye müteallık. (**مُبَيِّنَةٍ**) sıfat, mavsufu olan (**فَاحِشَةٍ**) gibi.

(**أن يَأْتِينَ**...) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (**فِي**) ile mahallen mecrur. Mahzuf müstesnâya müteallık.

(**و**) âtıfa. (**عَاشِرُوهُنَّ**) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (**بِالْمَعْرُوفِ**) cârr-mecrur, (**عَاشِرُوا**) ye müteallık. (**فَ**) isti'nâfiyye. (**إن**) harfi şart, câzim. (**كَرِهْتُمُوهُنَّ**), (**آتَيْتُمُوهُنَّ**) gibi. Fiil, şartıyye, mahallen meczum. (**فَ**) şartın cevâbında vâkı. (**عَسَى**) fi'li mâzı, tam. (**أن تَكْرَهُوا**), (**أن تَرِثُوا**) gibi. (**شَيْئاً**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(**أن تَكْرَهُوا**...) cümlesi, masdar te'vîlinde (**عَسَى**) nin fâili. Mahallen merfu.

(و) maıyyet için. (يَجْعَلَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهُ) lafzatullâh fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فِيهِ) cârr-mecrur, (يَجْعَلَ) ye müteallık. (خَيْراً كَثِيراً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أن يَجْعَلَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (مَعَ جَعَلَ اللّٰهِ) gibi. Mahallen mecrur.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَحِلُّ لَكُمْ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَرِثُوا...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَعْضُلُوهُنَّ) cümlesi, (لَا يَحِلُّ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَذْهَبُوا...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آتَيْتُمُوهُنَّ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَأْتِينَ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(عَاشِرُوهُنَّ...) cümlesi, (لَا يَحِلُّ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِن كَرِهْتُمُوهُنَّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(عَسَى أَن تَكْرَهُوا...) cümlesi, mukadder şartın (فاصبروا) takdîrindeki cevâbının ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(تَكْرَهُوا...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَجْعَلَ اللّٰهُ...) cümlesi de (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 20

وَاِنْ اَرَدْتُمُ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍۙ وَاٰتَيْتُمْ اِحْدٰيهُنَّ قِنْطَارًا
فَلَا تَاْخُذُوا مِنْهُ شَيْـًٔاؕ اَتَاْخُذُونَهُ بُهْتَانًا وَاِثْمًا مُبِينًا ﴿٢٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَرَدْتُمْ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum ve fâili. (اسْتِبْدَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (زَوْجٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَكَانَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اسْتِبْدَالَ) ye müteallık. (زَوْجٍ) geçenki gibi. (وَ) hâliyye. (آتَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (إِحْدَي) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قِنْطَاراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَأْخُذُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (تَأْخُذُوا) ye müteallık. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أ) istifham inkâri tevbîhi. (تَأْخُذُونَهُ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (بُهْتَاناً) fâilden hâl veya mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَإِثْماً مُبِيناً), (بُهْتَاناً) e ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(إِنْ أَرَدْتُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آتَيْتُمْ...) cümlesi, (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.
(لَا تَأْخُذُوا...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تَأْخُذُونَهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 21

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ اَفْضٰى بَعْضُكُمْ اِلٰى بَعْضٍ وَاَخَذْنَ
مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٢١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (كَيْفَ) ismi istifham. Hâl, mahallen mansub. İnkâr ve tevbîh için. (تَأْخُذُونَهُ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أَفْضَى بَعْضُ) fi'li mâzı ve fâili. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَى بَعْضٍ) cârr-mecrur, (أَفْضَى) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (أَخَذْنَ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (أَخَذْنَ) ye müteallık. (مِيثَاقاً غَلِيظاً) mef'ûlü bih ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(تَأْخُذُونَهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَفْضَى بَعْضُكُمْ...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(أَخَذْنَ...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 22

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ اٰبَٓاؤُ۬كُمْ مِنَ النِّسَٓاءِ اِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَۜ اِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًاۜ وَسَٓاءَ سَبِيلًا ۟ ﴿٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تَنْكِحُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (نَكَحَ آبَاءُ) fi'li mâzı ve fâili. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. Mef'ûlü, müstetir zamir (مَا) ye âid. (مِنَ النِّسَاءِ) cârr-mecrur, mef'ûl zamirden hâl olan mahzufa müteallık. (اِلاَّ) edâtı istisna. (مَا) ismi mavsul. Müstesna munkatı', mahallen mansub. (قَدْ) harfi tahkık. (سَلَفَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ye âid. (اِنَّهُ) harfi te'kîd ve ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, nikâh işine râci. (فَاحِشَةً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَمَقْتًا) ma'tuf olduğu (فَاحِشَةً) gibi. (و) âtıfa. (سَاءَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, nikah işine râci. (سَبِيلاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(لاَ تَنْكِحُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...نَكَحَ آبَاؤُكُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَدْ سَلَفَ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً) cümlesi, nehyin ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ فَاحِشَةً) cümlesi, (اِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(سَاءَ سَبِيلاً) cümlesi, (كَانَ) nin haberine ma'tuf olan mukadder (مقولاً) nin makûlül'kavli. Mahallen mansub.

Âyet: 23

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ اُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَاَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ
وَبَنَاتُ الْاَخِ وَبَنَاتُ الْاُخْتِ وَاُمَّهَاتُكُمُ الّٰتٖى اَرْضَعْنَكُمْ
وَاَخَوَاتُكُمْ مِنَ الرَّضَاعَةِ وَاُمَّهَاتُ نِسَٓائِكُمْ وَرَبَٓائِبُكُمُ الّٰتٖى فٖى
حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَٓائِكُمُ الّٰتٖى دَخَلْتُمْ بِهِنَّۘ فَاِنْ لَمْ تَكُونُوا
دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْۘ وَحَلَٓائِلُ اَبْنَٓائِكُمُ الَّذٖينَ مِنْ
اَصْلَابِكُمْۙ وَاَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْاُخْتَيْنِ اِلَّا مَا قَدْ سَلَفَۜ
اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحٖيمًاۙ ﴿٢٣﴾

Îrâbı:

(حُرِّمَتْ) fi'li mâzı, mechul. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (حُرِّمَتْ) e müteallık. (أُمَّهَاتُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الأَخِ وَبَنَاتُ الأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمْ) kadar zamirlere ve isimlere muzâf olan isimler, ilk (أُمَّهَاتُكُمْ) e ma'tuflar, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (اللاَّتِي) ismi mavsul. (أُمَّهَاتُ) nün sıfatı, mahallen merfu. (أَرْضَعْنَكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَأَخَوَاتُكُم مِنَ الرَّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَآءِ) de ilk (أُمَّهَاتُكُمْ) e ma'tuflar, diğerleri gibiler. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَرَبَائِبُكُمُ) de onlar gibi. (اللاَّتِي) geçenki gibi, (رَبَائِبُ) nün sıfatı, mahallen merfu. (فِي حُجُورِ) cârr-mecrur, (اللاَّتِي) nin mahzuf sılesine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ نِسَآءِ) cârr-mecrur, (اللاَّتِي) den hâl olan mahzufe müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (اللاَّتِي) geçenler gibi, (نِسَآءِ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (دَخَلْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِنَّ) cârr-mecrur, (دَخَلْتُمْ) e müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَكُونُوا) muzâri, nâkıs, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (دَخَلْتُمْ بِهِنَّ) geçenki gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لاَ) nafiye lilcins. (جُنَاحَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (وَحَلاَئِلُ) de ilk (أُمَّهَاتُ) ye ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَبْنَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الَّذِينَ) ismi mavsul. (أَبْنَاءِ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (مِنْ أَصْلاَبِ) cârr-mecrur, (الَّذِينَ) nin mahzuf sılesine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَجْمَعُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَجْمَعُوا) ye müteallık. (الأُخْتَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (إِلاَّ مَا قَدْ سَلَفَ) geçen âyetteki gibi.

(أَنْ تَجْمَعُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde ilk (أُمَّهَاتُ) ye ma'tuf, mahallen merfu.

(إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, Allâh'a râci. (غَفُوراً رَحِيماً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَرْضَعْنَكُمْ) cümlesi, (اللاَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(دَخَلْتُم بِهِنَّ) cümlesi, ikinci (اللاَّتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَكُونُوا) cümlesi, îtirâzıyye hükmünde isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

İkinci (دَخَلْتُم بِهِنَّ) cümlesi, (تَكُونُوا) nün haberi. Mahallen mansub.
(لاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...تَجْمَعُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَدْ سَلَفَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللّٰهَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ غَفُوراً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi, mahallen merfu.

DÖRDÜNCÜ CÜZÜN SONU

BEŞİNCİ CÜZÜN BAŞI

Âyet: 24

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاۤءِ اِلَّا مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْۚ كِتَابَ اللّٰهِ
عَلَيْكُمْۚ وَاُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاۤءَ ذٰلِكُمْ اَنْ تَبْتَغُوا بِاَمْوَالِكُمْ
مُحْصِن۪ينَ غَيْرَ مُسَافِح۪ينَۜ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِه۪ مِنْهُنَّ فَاٰتُوهُنَّ
اُجُورَهُنَّ فَر۪يضَةًۜ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ ف۪يمَا تَرَاضَيْتُمْ بِه۪ مِنْ
بَعْدِ الْفَر۪يضَةِۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَل۪يمًا حَك۪يمًا ﴿٢٤﴾

İrâbı:

(وَ) âtıfa. (الْمُحْصَنَاتُ) geçen âyetteki ilk (أُمَّهَاتُ) ye ma'tuf, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ النِّسَاءِ) cârr-mecrur, (الْمُحْصَنَاتُ) den hâl olan mahzûfe müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna. (مَا) ismi mavsul. Müstesna, mahallen mansub. (مَلَكَتْ أَيْمَانُ) fi'li mâzı ve merfu olan fâili. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كِتَابَ), (كتب) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (كتب) takdîrindeki fi'le müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (أُحِلَّ) fi'li mâzı, mechul. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (أُحِلَّ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul. Nâibi fâil, mahallen merfu. (وَرَاءَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (ذٰلِكُمْ) ismi işâret. Muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَبْتَغُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِأَمْوَالِ) cârr-mecrur, (تَبْتَغُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُحْصِنِينَ) hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (غَيْرَ) ikinci hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُسَافِحِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي).

(أَنْ تَبْتَغُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (مَا) dan bedel. Mahallen merfu. (فَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (اسْتَمْتَعْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (بِهِ مِنْهُنَّ) cârr-mecrurlar, (اسْتَمْتَعْتُمْ) e müteallıklar. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (آتُوهُنَّ أُجُورَ) fi'li emr, fâili, birinci mef'ûlü ve ikinci mef'ûlü. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَرِيضَةً) masdar (أُجُورَ) dan hâl yerinde, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâfiye lilcins.

(جُنَاحَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (عَلَيْكُمْ فِيمَا) cârr-mecrurlar, mahzuf haberine müteallıklar. (تَرَاضَيْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (تَرَاضَيْتُمْ) e müteallık. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (بِهِ) deki zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (الْفَرِيضَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلِيماً حَكِيماً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كِتَابَ اللّٰهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أُحِلَّ لَكُمْ) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَبْتَغُوا) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...مَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.
(...آتُوهُنَّ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...لاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَرَاضَيْتُمْ بِهِ) cümlesi, ikinci (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ عَلِيماً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 25

وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلاً اَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ
فَمِنْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِؕ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ
بِاِيمَانِكُمْؕ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍۚ فَانْكِحُوهُنَّ بِاِذْنِ اَهْلِهِنَّ وَاٰتُوهُنَّ
اُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسَافِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ
اَخْدَانٍۚ فَاِذَٓا اُحْصِنَّ فَاِنْ اَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى
الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِؕ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْؕ وَاَنْ
تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْؕ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٥﴾

İrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَسْتَطِعْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (يَسْتَطِعْ) ın fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (طَوْلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَنْكِحَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri kesreler.

(أَنْ يَنْكِحَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (طَوْلاً) den bedel, mahallen mansub. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (مِنْ مَا) cârr-mecrur, (انكحوا) takdîrindeki fi'le müteallık. (مَلَكَتْ أَيْمَانُ) fi'li mâzı ve fâili. (كُم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ فَتَيَاتِ) cârr-mecrur, (مَا) ye âid mef'ûl zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْمُؤْمِنَاتِ) sıfat mavsufu olan (فَتَيَاتِ) gibi. (وَ) îtirâzıyye. (اللّٰهُ أَعْلَمُ) mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِإِيمَانِ) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَعْضُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ بَعْضٍ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (فَ) âtıfa. (انْكِحُوهُنَّ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (انكحوا) ye müteallık. (أَهْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (آتُوهُنَّ), (انْكِحُوهُنَّ) gibi. (أُجُورَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْمَعْرُوفِ) cârr-mecrur, (آتُوا) ye müteallık. (مُحْصَنَاتٍ), (انْكِحُوهُنَّ) deki mef'ûl zamîrinden hâl, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (غَيْرَ) ikinci hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُسَافِحَاتٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لاَ) zâide, nefyi te'kîd için. (مُتَّخِذَاتِ), (غَيْرَ) ya ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (غَيْرَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) şart anlamıyla birlikte gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (أُحْصِنَّ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (فَ) cevâbda vâkı. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَتَيْنَ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (بِفَاحِشَةٍ) cârr-mecrur, (أَتَيْنَ) ye müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (عَلَيْهِنَّ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (نِصْفُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى الْمُحْصَنَاتِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (مِنَ الْعَذَابِ) cârr-mecrur, mahzuf sıledeki (مَا) ya âid, zamirden hâl olan mahzufe müteallık. (ذٰلِكَ) mübteda, mahallen merfu. (لِمَنْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (خَشِيَ الْعَنَتَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (خَشِيَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَصْبِرُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أن تَصْبِرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ غفورٌ رَحِيمٌ) lafzatullâh mübteda, diğerleri haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler.

Cümleler:

(مَن لَمْ يَسْتَطِعْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ يَسْتَطِعْ...) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(يَنكِحَ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
Mukadder (انكحوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(مَلَكَتْ أيْمَانُكُم...) cümlesi, (ما) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ أعْلَمُ...) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(بَعْضُكُم مِن بَعْضٍ) cümlesi, (أيْمَانُكُم) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.
(انكِحُوهُنَّ...) cümlesi, mukadder (انكحوا) ye ma'tuf. Mahallen meczum.
(آتُوهُنَّ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(أحْصِنَّ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(أتَيْنَ...) cümlesi, (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(عَلَيْهِنَّ نِصفُ مَا...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(خَشِيَ العَنَتَ...) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَصْبِرُوا...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ غفورٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 26

يُرِيدُ اللّٰهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ
وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ ط وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦﴾

Îrâbı:

(يُرِيدُ اللّٰهُ) fi'li muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لِ) zâide veya harfi ta'lîl. (يُبَيِّنَ) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يُبَيِّنَ) ye müteallık.

(أَنْ يُبَيِّنَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُ) nün mef'ûlü, mahallen mansub veya mecrur.
(وَ) âtıfa. (يَهْدِيَ) ma'tuf olduğu (يُبَيِّنَ) gibi. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (سُنَنَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ قَبْلِ) cârr-mecrur, (الَّذِينَ) nin sılesine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَتُوبَ) de ma'tuf olduğu (يُبَيِّنَ) gibi. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يَتُوبَ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(يُرِيدُ اللّٰهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُبَيِّنَ لَكُمْ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَهْدِيَكُمْ) ve (يَتُوبَ عَلَيْكُمْ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(اللّٰهُ عَلِيمٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 27

وَاللّٰهُ يُرِيدُ اَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ
اَنْ تَمِيلُوا مَيْلاً عَظِيمًا ﴿٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (اللّٰهُ) lafzatullah mübteda, merfu. (يُرِيدُ) muzâri, merfu. Raf alâmetleri zammeler. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَتُوبَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يَتُوبَ) ye müteallık.

(أَنْ يَتُوبَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.
(وَ) âtıfa. (يُرِيدُ) geçen gibi. (الَّذِينَ) fâil, mahallen merfu. (يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ) muzâri, fâili ve mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَمِيلُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَيْلاً عَظِيماً) mef'ûlü mutlak ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أَنْ تَمِيلُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde ikinci (يُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(اللّٰهُ يُرِيدُ...) cümlesi, geçen âyetteki isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُرِيدُ أن يَتُوبَ...) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.
(يَتُوبَ عَلَيْكُمْ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُرِيدُ الَّذِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَتَّبِعُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَمِيلُوا...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 28

يُرِيدُ اللّٰهُ اَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ ۚ وَخُلِقَ الْاِنْسَانُ ضَعِيفًا ﴿٢٨﴾

Îrâbı:

(يُرِيدُ اللّٰهُ) muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (أن يُخَفِّفَ عَنكُمْ) geçen âyetteki (أن يَتُوبَ عَلَيْكُمْ) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (خُلِقَ الإِنسَانُ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (ضَعِيفاً) nâibi fâilden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(يُرِيدُ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُخَفِّفَ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(خُلِقَ الإِنسَانُ...) cümlesi, isti'nâfiyye ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 29

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَأْكُلُٓوا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ
اِلَّٓا اَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُٓوا اَنْفُسَكُمْ ۜ
اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٩﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا) harfi nidâ, münâda müfred, zamme üzere mebni ve harfi tenbih. (الَّذِينَ) münâdadan bedel veya sıfatı, mahallen merfu. Veya mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَا تَأْكُلُوا) nâhiye, câzime ve muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَمْوَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَأْكُلُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بِالْبَاطِلِ) cârr-mecrur, (تَأْكُلُوا) ye müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna. (أن) harfi masdar ve nasb. (تَكُونَ) muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir (هي), (أمْوَال) ye râci. (تِجَارَةً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (عَنْ تَرَاضٍ) cârr-mecrur, (تِجَارَةً) in mahzuf sıfatına müteallık. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (تَرَاضٍ) in mahzuf sıfatına müteallık.

(أنْ تَكُونَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesna. Mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (لاَ تَقْتُلُوا أنْفُسَكُمْ), (لاَ تَأكُلُوا أمْوَالَكُمْ) gibi. (إنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِكُمْ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin haberi ve mansub olan (رَحِيماً) e müteallık.

Cümleler:

(يَا أيُّهَا الَّذِينَ...) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَأكُلُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَكُونَ تِجَارَةً...) cümlesi, (أنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَقْتُلُوا...) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إنَّ اللّٰهَ كَانَ...) cümlesi, isti'nâfiyye ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ بِكُمْ رَحِيماً) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 30

وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا ۜ وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَفْعَلْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عُدْوَاناً) mef'ûlü leh veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَظُلْماً) ma'tuf olduğu (عُدْوَاناً) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (سَوْفَ) harfi tenfis. (نُصْلِيهِ نَاراً) muzâri, mukadder zamme ile merfu, birinci ve ikinci mef'ûlleri. Fâili, müstetir zamir (نحن). (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ ذٰلِكَ) fi'li mâzı ve ismi. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (كَانَ) nin haberi ve mansub olan (يَسِيراً) a müteallık.

Cümleler:

(مَنْ يَفْعَلْ...) cümlesi, geçen âyetteki nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَفْعَلْ ذٰلِكَ...) cümlesi, (مَنْ) nin haberi, mahallen merfu.
(سَوْفَ نُصْلِيهِ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(كَانَ ذٰلِكَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 31

اِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَٓائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَنُدْخِلْكُمْ مُدْخَلاً كَرِيماً ﴿٣١﴾

Îrâbı:

(إِنْ) harfi şart, câzim. (تَجْتَنِبُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كَبَٓائِرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تُنْهَوْنَ) muzâri, mechul ve nâibi fâili. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (تُنْهَوْنَ) ye müteallık. (نُكَفِّرْ) şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (نحن). (عَنْكُمْ) cârr-mecrur, (نُكَفِّرْ) e müteallık. (سَيِّئَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (نُدْخِلْ) ma'tuf olduğu (نُكَفِّرْ) gibi. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مُدْخَلاً كَرِيماً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(تَجْتَنِبُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تُنْهَوْنَ عَنْهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(نُكَفِّرْ عَنْكُمْ...) cümlesi, şartın (ف) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(نُدْخِلْكُمْ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 32

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللّٰهُ بِهٖ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍۜ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ
مِمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَٓاءِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبْنَۜ وَسْئَلُوا اللّٰهَ
مِنْ فَضْلِهٖۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيماً ﴿٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تَتَمَنَّوْا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَضَّلَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (فَضَّلَ) ye müteallık. (بَعْضَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى بَعْضٍ) cârr-mecrur, (فَضَّلَ) ye müteallık. (لِلرِّجَالِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (نَصِيبٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِمَّا) cârr-mecrur, (نَصِيبٌ)

nun mahzuf sıfatına müteallık. (اكْتَسَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (لِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبْنَ), (لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبُوا) gibi. (وَ) âtıfa. (اسْأَلُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (مِنْ فَضْلِ) cârr-mecrur, (اسْأَلُوا) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيماً) geçen 29. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(لَا تَتَمَنَّوْا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...فَضَّلَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اكْتَسَبُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ) cümlesi, bir önceki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(اكْتَسَبْنَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...إِنَّ اللّٰهَ كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيماً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 33

وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِىَ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْاَقْرَبُونَ ۜ وَالَّذِينَ
عَقَدَتْ اَيْمَانُكُمْ فَاٰتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ ۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى
كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدًا ۧ ﴿٣٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لِكُلٍّ) cârr-mecrur, fi'li mâzı ve fâili olan (جَعَلْنَا) ye müteallık. (مَوَالِيَ) mef'ûlü bih, mansub. (مِمَّا) cârr-mecrur, (يرثون) takdîrindeki fi'le müteallık. (تَرَكَ الْوَالِدَانِ) fi'li mâzı ve fâili, merfu. Raf alâmeti (ا). (ن) tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (الْأَقْرَبُونَ) fâile ma'tuf, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda veya fâile ma'tuf, mahallen merfu. (عَقَدَتْ أَيْمَانُ) fi'li mâzı ve fâili. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) zâide. (آتُوهُمْ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (نَصِيبَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيداً) geçen âyetin sonu gibi. (شَيْءٍ) ler muzâfun ileyhler.

Cümleler:

(...جَعَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...تَرَكَ الْوَالِدَانِ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

(الَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(إِنَّ اللَّهَ كَانَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيداً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 34

اَلرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاۤءِ بِمَا فَضَّلَ اللّٰهُ بَعْضَهُمْ عَلٰى
بَعْضٍ وَبِمَاۤ اَنْفَقُوا مِنْ اَمْوَالِهِمْ ؕ فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ
حَافِظَاتٌ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللّٰهُ ؕ وَالّٰتِى تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ
فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِى الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ ۚ فَاِنْ اَطَعْنَكُمْ
فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا ﴿٣٤﴾

Îrâbı:

(الرِّجَالُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَوَّامُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (عَلَى النِّسَاءِ) cârr-mecrur, habere müteallık. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى بَعْضٍ) cârr-mecrur, (فَضَّلَ) ye müteallık.

(مَا فَضَّلَ اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde (بِ) ile mahallen mecrur. (قَوَّامُونَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (بِمَا أَنفَقُوا), (مَا فَضَّلَ اللَّهُ) gibi. (مِنْ أَمْوَالِ) cârr-mecrur, (أَنفَقُوا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(مَا أَنفَقُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. Geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(فَ) isti'nâfiyye. (الصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ) mübteda ve haberleri, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لِلْغَيْبِ) cârr-mecrur, (حَافِظَاتٌ) e müteallık. (بِمَا حَفِظَ اللَّهُ), (بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ) gibi.

(مَا حَفِظَ اللَّهُ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (حَافِظَاتٌ) e müteallık.

(وَ) âtıfa. (اللَّاتِي) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (تَخَافُونَ نُشُوزَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (هُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) zâide. (عِظُوهُنَّ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَاهْجُرُوهُنَّ ... وَاضْرِبُوهُنَّ) ma'tuf oldukları (عِظُوهُنَّ) gibiler. (فِي الْمَضَاجِعِ) cârr-mecrur, (اهْجُرُوا) ye müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَطَعْنَ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَبْغُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (عَلَيْهِنَّ) cârr-mecrur, (تَبْغُوا) ye müteallık. (سَبِيلاً) mef'ûlü bih, mansub. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلِيّاً كَبِيراً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(الرِّجَالُ قَوَّامُونَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(فَضَّلَ اللّٰهُ...) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَنْفَقُوا...) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(الصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(حَفِظَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللَّاتِي تَخَافُونَ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَخَافُونَ...) cümlesi, (اللَّاتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(عِظُوهُنَّ) cümlesi, (اللَّاتِي) nin haberi. Mahallen merfu.
(اهْجُرُوهُنَّ...) ve (اضْرِبُوهُنَّ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen merfular.
(أَطَعْنَكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَبْغُوا...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنَّ اللّٰهَ كَانَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ عَلِيّاً...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 35

وَاِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ اَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ
اَهْلِهَا اِنْ يُرِيدَٓا اِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللّٰهُ بَيْنَهُمَا اِنَّ اللّٰهَ كَانَ
عَلِيمًا خَبِيرًا ﴿٣٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (خِفْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart mahallen meczum. (شِقَاقَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (ابْعَثُوا) fi'li emr ve fâili. (حَكَماً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrur, (حَكَماً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَحَكَماً مِنْ أَهْلِهَا) ma'tuf olduğu (حَكَماً مِنْ أَهْلِهِ) gibi. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يُرِيدَا) muzari, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (ا) fâili. (إِصْلاَحاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُوَفِّقِ) şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (اللّٰهُ) lafzatullâh fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَيْنَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُوَفِّقِ) a müteallık. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيماً خَبِيراً) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(خِفْتُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(ابْعَثُوا...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنْ يُرِيدَا...) cümlesi, ta'lîl hükmünde isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُوَفِّقِ اللّٰهُ...) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ كَانَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ عَلِيماً...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 36

وَاعْبُدُوا اللّٰهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِه۪ شَيْـًٔا وَبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا وَبِذِي
الْقُرْبٰى وَالْيَتَامٰى وَالْمَسَاك۪ينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبٰى وَالْجَارِ
الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ وَابْنِ السَّب۪يلِۙ وَمَا مَلَكَتْ
اَيْمَانُكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًاۙ ﴿٣٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اعْبُدُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve lafzatullâh mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzime. (تُشْرِكُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (تُشْرِكُوا) ye müteallık. (شَيْئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (بِالْوَالِدَيْنِ) cârr-mecrur, (استوصوا) takdîrindeki fi'le müteallık. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (إِحْسَاناً) geçen mukadder fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (بِذِي) cârr-mecrur, (الْوَالِدَيْنِ) e ma'tuf, tealluku da öyle. (الْقُرْبَى) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَالْيَتَامَى), (ذِي الْقُرْبَى) gibi. Ona ma'tuf. (وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ) de öyle. (ذِي), (الْجَارِ) nin sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (الْقُرْبَى) geçenki gibi. (وَالْجَارِ) de geçenki gibi. (الْجُنُبِ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَالصَّاحِبِ) de (ذِي الْقُرْبَى) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِالْجَنْبِ) cârr-mecrur, (الصَّاحِبِ) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَابْنِ) de (ذِي الْقُرْبَى) ye ma'tuf, mecrur. (السَّبِيلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul. İlk mecrûra ma'tuf, mahallen mecrur. (مَلَكَتْ أَيْمَانُ) fi'li mâzı ve fâili. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لاَ) nâfiye. (يُحِبُّ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَنْ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih mahallen mansub. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (مُخْتَالاً فَخُوراً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(اعْبُدُوا اللَّهَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تُشْرِكُوا) ve (بِالْوَالِدَيْنِ "استوصوا") cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.
(مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللَّهَ لاَ يُحِبُّ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ يُحِبُّ مَنْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...كَانَ مُخْتَالاً) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 37

الَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ
اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿٣٧﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul. (هم) takdîrindeki mübtedânın haberi, mahallen merfu. (يَبْخَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَيَأْمُرُونَ) ma'tuf olduğu (يَبْخَلُونَ) gibi. (النَّاسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْبُخْلِ) cârr-mecrur, (يَأْمُرُونَ) ye müteallık. (وَيَكْتُمُونَ) ma'tuf olduğu (يَبْخَلُونَ) gibi. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (آتَاهُمُ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (مِنْ فَضْلِ) cârr-mecrur, (آتَي) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ)

isti'nâfiyye. (أَعْتَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (أَعْتَدْنَا) ye müteallık. (عَذَاباً مُهِيناً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(يَبْخَلُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَأْمُرُونَ) ve (يَكْتُمُونَ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(...آتَاهُمُ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...أَعْتَدْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 38

وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا ﴿٣٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ يُنْفِقُونَ) geçen âyetteki ma'tuf olduğu (الَّذِينَ يَبْخَلُونَ) gibi. (أَمْوَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (رِئَاءَ) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) zâide, nefyi te'kîd için. (بِالْيَوْمِ) ma'tuf olduğu (بِاللّٰهِ) gibi. Tealluku da öyle. (الْآخِرِ) sıfat, mavsûfu olan (الْيَوْمِ) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَكُنْ) muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (الشَّيْطَانُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَهُ) cârr-mecrur, haberi ve mansub olan (قَرِيناً) e müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (سَاءَ) fi'li mâzı, câmid. Fâili, müstetir zamir, (الشَّيْطَانُ) ye râci. (قَرِيناً) fâilinin temyîzi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يُنْفِقُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...يَكُنِ الشَّيْطَانُ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...سَاءَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 39

وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَاَنْفَقُوا
مِمَّا رَزَقَهُمُ اللّٰهُ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ بِهِمْ عَلٖيمًا ﴿٣٩﴾

İrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَاذَا) ismi istifhâm mübteda, mahallen merfu. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (لَوْ) harfi imtina'. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اَلْيَوْمِ الآخِرِ) lafzı celâle ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَأَنْفَقُوا) ma'tuf olduğu (آمَنُوا) gibi. (مِمَّا) cârr-mecrur, (أَنْفَقُوا) ye müteallık. (رَزَقَهُمُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللّٰهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِهِمْ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (عَلِيماً) e müteallık.

Cümleler:

(مَاذَا عَلَيْهِمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا...) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. (لَوْ) in cevâbı mahzuf.
(أَنْفَقُوا...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(رَزَقَهُمُ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ اللّٰهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 40

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ ۚ وَاِنْ تَكُ حَسَنَةً يُضَاعِفْهَا وَيُؤْتِ
مِنْ لَدُنْهُ اَجْرًا عَظٖيمًا ﴿٤٠﴾

İrâbı:

(إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يَظْلِمُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. Birinci mef'ûl, (أَحَدًا) takdîrinde. (مِثْقَالَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَرَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَكُ) muzâri, nâkıs, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti mahzuf (ن) üzerinde sükûn. İsmi, müstetir zamir, (ذَرَّةٍ) e râci. (حَسَنَةً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُضَاعِفْ) şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هَا) mef'ûlü, mansub. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (يُؤْتِ), (يُضَاعِفْ) gibi ona, ma'tuf. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (مِنْ لَدُنْ) cârr ve mahallen mecrur, (يُؤْتِ) ye müteallık. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَجْرًا عَظِيمًا) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. Birinci mef'ûl mahzuf. (فَاعِلَهَا) takdîrinde.

Cümleler:

(إِنَّ اللّٰهَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَا يَظْلِمُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...إِنْ تَكُ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُضَاعِفْهَا) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يُؤْتِ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 41

فَكَيْفَ اِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلٰى هٰٓؤُلَٓاءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (كَيْفَ) ismi istifham. (تصنعون) takdîrindeki fi'lin fâilinden hâl, mahallen mansub. (إِذَا) şartsız gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. Geçenki mukadder fi'le müteallık. (جِئْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (بِشَهِيدٍ ... كُلِّ) cârr-mecrurlar, (جِئْنَا) ye müteallıklar. (أُمَّةٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (جِئْنَا بِكَ), (جِئْنَا مِنْ كُلِّ) gibi. (عَلَى) harfi cerr. (هَا) harfi tenbih. (أولاءِ) mebni, mahallen mecrur, (بِكَ) deki hitab zamirinden hâl olan (شَهِيدًا) e müteallık.

Cümleler:

(كَيْفَ "تصنعون") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جِئْنَا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
İkinci (...جِئْنَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 42

يَوْمَئِذٍ يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُا الرَّسُولَ لَوْ تُسَوّٰى بِهِمُ
الْاَرْضُۜ وَلَا يَكْتُمُونَ اللّٰهَ حَدِيثًا ۧ ﴿٤٢﴾

Îrâbı:

(يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Muzâri ve merfu olan (يَوَدُّ) ye müteallık. (إِذٍ) muzâfun ileyh, mebni, mahallen mecrur. Tenvin, (يوم إذ جئنا) takdîrindeki cümleden ıvaz. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَصَوُا الرَّسُولَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لَوْ) harfi masdar veya harfi imtina'. (تُسَوَّى) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (بِهِمُ) cârr-mecrur, (تُسَوَّى) ye müteallık. (الأَرْضُ) nâibi fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(لَوْ تُسَوَّى...) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَوَدُّ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (لَا) nâfiye. (يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثاً) muzâri, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlleri.

Cümleler:

(يَوَدُّ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(عَصَوُا...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(تُسَوَّى...) cümlesi, (لَوْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَكْتُمُونَ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 43

يَٓا اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكَارٰى حَتّٰى
تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا اِلَّا عَابِرِى سَبِيلٍ حَتّٰى تَغْتَسِلُواۜ
وَاِنْ كُنْتُمْ مَرْضٰٓى اَوْ عَلٰى سَفَرٍ اَوْ جَٓاءَ اَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَٓائِطِ
اَوْ لٰمَسْتُمُ النِّسَٓاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَٓاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا
فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَاَيْدِيكُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٤٣﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا) harfi nidâ, münâda müfred, zamme üzere mebni, harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul. (أَيٌّ) den bedel veya sıfat, mahallen merfu veya mansub. (آمَنُوا) fi’li mâzı ve fâili. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَقْرَبُوا الصَّلاَةَ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili ve mef’ûlü, mansub. (و) hâliyye. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (سُكَارَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (تَعْلَمُوا) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَا) ismi mavsul. Mef’ûlü bih, mahallen mansub. (تَقُولُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(أَنْ تَعْلَمُوا...) cümlesi, masdar te’vîlinde mahallen mecrur. (تَقْرَبُوا) ya müteallık.

(وَ) âtıfa. (لاَ) zâide, nefyi te’kîd için. (جُنُباً), hâl olan (أَنْتُمْ سُكَارَى) ya matuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلاَّ) edâtı istisna. (عَابِرِي) müstesna, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) izâfet için mahzuf. (سَبِيلٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَتَّى تَغْتَسِلُوا), (حَتَّى تَعْلَمُوا) gibi.

(أَنْ تَغْتَسِلُوا) cümlesi, masdar te’vîlinde mahallen mecrur. (تَقْرَبُوا) ye müteallık.

(وَ) isti’nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi’li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi’li şart, mahallen meczum. (مَرْضَى) haberi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (أَوْ) harfi atf. (عَلَى سَفَرٍ) cârr-mecrur, (كُنْتُمْ) ün haberine ma’tuf olan mahzufa müteallık. (أَوْ) harfi atf. (جَاءَ أَحَدٌ) fi’li mâzı ve fâili. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (أَحَدٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (مِنَ الْغَائِطِ) cârr-mecrur, (جَاءَ) ye müteallık. (أَوْ) harfi atf. (لاَمَسْتُمُ النِّسَاءَ) fi’li mâzı, fâili ve mef’ûlü. (فَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَجِدُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَاءً) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (تَيَمَّمُوا صَعِيداً طَيِّباً) fi’li emr, fâili ve mef’ûlü ile sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) âtıfa, tefrîıyye. (امْسَحُوا) fi’li emr ve fâili. (بِوُجُوهِ) cârr-mecrur, (امْسَحُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَيْدِيكُمْ) ma’tuf olduğu (وُجُوهِكُمْ) gibi. Cerr alâmeti mukadder kesre. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te’kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi’li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, Allâh’a râci. (عَفُوّاً غَفُوراً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) nidâ cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَقْرَبُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(أَنْتُمْ سُكَارَى) cümlesi, (تَقْرَبُوا) nun fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(تَعْلَمُوا مَا) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَقُولُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَغْتَسِلُوا) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كُنْتُمْ مَرْضَى) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَاءَ أَحَدٌ), (...لَامَسْتُمُ) ve (...لَمْ تَجِدُوا) cümleleri, geçenkine ma’tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(...تَيَمَّمُوا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...امْسَحُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma’tuf.
(إِنَّ اللّٰهَ كَانَ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ عَفُوّاً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 44

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذ۪ينَ اُو۫تُوا نَص۪يبًا مِنَ الْكِتَابِ يَشْتَرُونَ
الضَّلَالَةَ وَيُر۪يدُونَ اَنْ تَضِلُّوا السَّب۪يلَ ﴿٤٤﴾

Îrâbı:

(أ) istifhâmiyye. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, (تَرَ) ya müteallık. (أُوتُوا نَصِيباً) fi’li mâzı, mechul, nâibi fâili ve mef’ûlü bih. (مِنَ الْكِتَابِ) cârr-mecrur, (نَصِيباً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ) muzâri, fâili ve mef’ûlü. (وَ) âtıfa. (يُرِيدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَن) harfi masdar ve nasb. (تَضِلُّوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (السَّبِيلَ) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(لَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أُوتُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَشْتَرُونَ) cümlesi, nâibi fâilden hâl. Mahallen mansub.
(يُرِيدُونَ) cümlesi, geçenkine ma’tuf. Mahallen mansub.
(...تَضِلُّوا) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 45

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاَعْدَٓائِكُمْۜ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَلِيًّاۘ وَكَفٰى
بِاللّٰهِ نَصِيرًا ﴿٤٥﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (اللّٰهُ أَعْلَمُ) lafzatullâh mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بِأَعْدَاءِ) cârr-mecrur, (أَعْلَمُ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كَفَى) fi'li mâzı. (بِ) zâide. (اللّٰهِ) lafzı celâl, fâil. Lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَلِيّاً) temyîz veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (كَفَى بِاللّٰهِ نَصِيراً) ma'tuf olduğu cümle gibi.

Cümleler:

(اللّٰهُ أَعْلَمُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Birinci (كَفَى بِاللّٰهِ...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
İkinci (كَفَى بِاللّٰهِ...) cümlesi de birinciye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 46

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهٖ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا
وَعَصَيْنَا وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ وَرَاعِنَا لَيًّا بِاَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا فِي
الدِّينِۜ وَلَوْ اَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا وَاسْمَعْ وَانْظُرْنَا لَكَانَ
خَيْرًا لَهُمْ وَاَقْوَمَۙ وَلٰكِنْ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ
اِلَّا قَلِيلًا ﴿٤٦﴾

Îrâbı:

(مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (قَوْمٌ) takdîrindeki mübtedanın mukaddem mahzuf haberine müteallık. (هَادُوا) fi'li mâzı ve fâil. (يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (عَنْ مَوَاضِعِ) cârr-mecrur, (يُحَرِّفُونَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَقُولُونَ), (يُحَرِّفُونَ) gibi. (سَمِعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (وَعَصَيْنَا) ma'tuf olduğu (سَمِعْنَا) gibi. (وَ) âtıfa. (اسْمَعْ) fi'li emr, duâ. Fâili, müstetir zamir (أنت). (غَيْرَ), (أنت) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُسْمَعٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (رَاعِنَا) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَيًّا) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِأَلْسِنَةِ) cârr-mecrur, (لَيًّا) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَطَعْنًا) ma'tuf olduğu (لَيًّا) gibi. (فِي الدِّينِ) cârr-mecrur, (طَعْنًا) e müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina'. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمَعْ), (سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمَعْ) gibi. (وَ) âtıfa. (انْظُرْنَا) fi'li emr duâ ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, bu ilâhi tevcîhe râci. (خَيْرًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (خَيْرًا) a müteallık. (وَأَقْوَمَ) ma'tuf olduğu (خَيْرًا) gibi.

(أَنَّهُمْ قَالُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (ثبت) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (لَكِنْ) harfi istidrâk. (لَعَنَهُمُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (بِكُفْرِ) cârr-mecrur, (لَعَنَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) ta'lîliyye. (لَا) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَّا) edâtı hasr. (قَلِيلًا), (إيماناً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(قَوْمٌ" مِنَ الَّذِينَ...") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(هَادُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُحَرِّفُونَ...) cümlesi, mukadder (قَوْمٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.

(يَقُولُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

(سَمِعْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(عَصَيْنَا), (اسْمَعْ...) ve (رَاعِنَا...) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen mansublar.

("ثبت" أَنَّهُمْ قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

İkinci (سَمِعْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(أَطَعْنَا), (اسْمَعْ) ve (انْظُرْنَا) cümleleri, (سَمِعْنَا) cümlesine ma'tuflar. Mahallen mansublar.

(كَانَ خَيْرًا لَهُمْ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لَعَنَهُمُ اللّٰهُ...) cümlesi, ("ثبت" أَنَّهُمْ قَالُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(لَا يُؤْمِنُونَ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 47

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اُوتُوا الْكِتَابَ اٰمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِمَا
مَعَكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ نَطْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلٰٓى اَدْبَارِهَٓا اَوْ نَلْعَنَهُمْ
كَمَا لَعَنَّٓا اَصْحَابَ السَّبْتِۜ وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُولًا ﴿٤٧﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) geçen 43. âyetteki gibi. (أُوتُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (آمِنُوا) fi'li emr ve fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (آمِنُوا) ye müteallık. (نَزَّلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مُصَدِّقًا) âid olan mahzuf zamirden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِمَا) cârr-mecrur, (مُصَدِّقًا) a müteallık. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَا) nin sılesine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِنْ قَبْلِ) cârr-mecrur, (آمِنُوا) ye müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (نَطْمِسَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (وُجُوهًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ نَطْمِسَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(فَ) âtıfa. (نَرُدَّ) muzâri, ma'tuf olduğu (نَطْمِسَ) gibi. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَلَى أَدْبَارِ) cârr-mecrur, (نَرُدَّ) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) harfi atf. (نَلْعَنَهُمْ), (نَرُدَّهَا) gibi. (كَ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (لَعَنَّا), (نَزَّلْنَا) gibi. (أَصْحَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (السَّبْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(مَا لَعَنَّا...) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَ) ile mahallen mecrur. (لَعَنَّا) takdîrindeki mef'ûlü muklak'a müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ أَمْرُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (اللَّهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَفْعُولًا) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أُوتُوا الْكِتَابَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آمِنُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(نَزَّلْنَا...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(نَطْمِسَ...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(نَرُدَّهَا), (نَلْعَنَهُمْ) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.

(...لَعَنَّا) cümlesi, (مَا) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ أَمْرُ اللّٰهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 48

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُشْرَكَ بِهٖ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذٰلِكَ لِمَنْ
يَشَٓاءُۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدِ افْتَرٰٓى اِثْمًا عَظِيمًا ﴿٤٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يَغْفِرُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُشْرَكَ) muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. Nâibi fâili, müstetir zamir, mukadder (الإله المعبود) e râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُشْرَكَ) ye müteallık.

(أَنْ يُشْرَكَ بِهِ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَغْفِرُ) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (يَغْفِرُ) geçenki gibi. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (دُونَ) zarfı mekân, mansub. (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (يَغْفِرُ) ye müteallık. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يُشْرِكْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُشْرِكْ) e müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدِ) harfi tahkık. (افْتَرَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (إِثْمًا عَظِيمًا) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(إِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَغْفِرُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يُشْرَكَ بِهِ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَغْفِرُ) cümlesi, (لَا يَغْفِرُ) ye ma'tuf. Mahallen merfu.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُشْرِكْ بِاللّٰهِ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...افْتَرَى) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 49

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذٖينَ يُزَكُّونَ اَنْفُسَهُمْ ۜ بَلِ اللّٰهُ يُزَكّٖى مَنْ
يَشَٓاءُ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتٖيلًا ﴿٤٩﴾

Îrâbı:

(أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ) geçen 44. âyetin başı gibi. (يُزَكُّونَ أنفس) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَلِ) harfi idrab. (اللّٰهُ) lafzı celâl mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُزَكِّي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَنْ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَشَاءُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يُظْلَمُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (فَتِيلاً), (ظلمًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'ın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. Ya'ni, (ظلما قدر الفتيل).

Cümleler:

(أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُزَكُّونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُزَكِّي...) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 50

اُنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ ۜ وَكَفٰى
بِهٖٓ اِثْمًا مُبٖينًا ۟ ﴿٥٠﴾

Îrâbı:

(انظُرْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (كَيفَ) ismi istifhâm. Hâl. Mahallen mansub. (يَفتَرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَفتَرُونَ) ye müteallık. (الكَذِبَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (كَفَى) fi'li mâzı. (بِ) harfi cerr zâid. (هِ) fâil, mahallen mecrur, garîben ve mahallen merfu, baîden (إثماً مُبِيناً) temyîz veya hâl ile sıfatı. Mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(انظرْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَفْتَرُونَ...) cümlesi, (انظرْ) un istifhâma muallak mef'ûlü. Mahallen mansub.
(كَفَى بِهِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 51

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ اُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ
بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هٰٓؤُلَٓاءِ اَهْدٰى
مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا سَبِيلًا ﴿٥١﴾

Îrâbı:

(أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيباً مِنَ الْكِتَابِ) geçen 44. âyetin başı gibi. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِالْجِبْتِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَالطَّاغُوتِ), (الْجِبْتِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (يَقُولُونَ), (يُؤْمِنُونَ) gibi. (لِلَّذِينَ) cârr-mecrur, (يَقُولُونَ) ye müteallık. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (أَهْدَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (أَهْدَى) ye müteallık. (آمَنُوا), (كَفَرُوا) gibi. (سَبِيلاً), (أَهْدَى) nin temyîzi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(أَلَمْ تَرَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أُوتُوا نَصِيباً...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُؤْمِنُونَ...) cümlesi, (أُوتُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(يَقُولُونَ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(كَفَرُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هَؤُلَاءِ أَهْدَى...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(آمَنُوا...) cümlesi, üçüncü (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 52

اُو۬لٰٓئِكَ الَّذٖينَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُۜ وَمَنْ يَلْعَنِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصٖيرًاۜ ﴿٥٢﴾

Îrâbı:

(أولَئِكَ الَّذِينَ) ismi işâret ve ismi mavsul. Mübteda ve haber, mahallen merfular. (لَعَنَهُمُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يَلْعَنْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (اللّٰهُ) lafzatullâh, fâil. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تَجِدَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنتَ). Birinci mef'ûl, mahzuf. (أحدًا) takdîrinde. (لَهُ) cârr-mecrur, ikinci mef'ûl ve mansub olan (نَصِيراً) a müteallık.

Cümleler:

(أولَئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَعَنَهُمُ اللّٰهُ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَلْعَنِ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَنْ تَجِدَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 53

اَمْ لَهُمْ نَصٖيبٌ مِنَ الْمُلْكِ فَاِذًا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقٖيرًاۙ ﴿٥٣﴾

Îrâbı:

(أَمْ), (بل) ve istif'ham anlamında munkatı'. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (نَصِيبٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ الْمُلْكِ) cârr-mecrur, (نَصِيبٌ) nun mahzuf sıfatına müteallık. (فَ) mukadder (إذا) nin cevâbında vâkı. (إذاً) harfi cevâb. (لا) nâfiye. (يُؤْتُونَ النَّاسَ نَقِيراً) muzâri, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlleri, mansublar.

Cümleler:

(...لَهُمْ نَصِيبٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لا يُؤْتُونَ) cümlesi, (هُمْ) takdîrindeki mübtedânın haberi. Mahallen merfu.
("هُمْ" لا يُؤْتُونَ) cümlesi, mukadder (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 54

اَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلٰى مَٓا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖۚ فَقَدْ اٰتَيْنَٓا اٰلَ اِبْرٰه۪يمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَاٰتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظ۪يمًا ﴿٥٤﴾

Îrâbı:

(أَمْ) geçen âyetteki gibi. (يَحْسُدُونَ النَّاسَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (عَلَى مَا) cârr-mecrur, (يَحْسُدُونَ) ye müteallık. (آتَاهُمُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. Âid olan zamir mahzuf, (إياه) takdîrinde. (مِنْ فَضْلِ) cârr-mecrur, âid zamirden hâl olan mahzûfe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) ta'lîliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (آتَيْنَا آلَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِبْرَاهِيمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالْحِكْمَةَ) ma'tuf olduğu (الْكِتَابَ) gibi. (وَ) âtıfa. (آتَيْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. (مُلْكاً عَظِيماً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(يَحْسُدُونَ النَّاسَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آتَاهُمُ اللّٰهُ...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(آتَيْنَاهُمْ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 55

فَمِنْهُمْ مَنْ اٰمَنَ بِهٖ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُۜ وَكَفٰى بِجَهَنَّمَ سَع۪يرًا ﴿٥٥﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَنْ) ismi mavsul. Muahhar mübteda, mahallen merfu. (آمَنَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) âid. (بِهِ) cârr-mecrur, (آمَنَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مِنْهُم مَن صَدَّ عَنْهُ), (مِنْهُم مَنْ آمَنَ بِهِ) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (كَفَى بِجَهَنَّمَ سَعِيراً) 50. âyetin sonundaki (كَفَى بِهِ إِثْماً) gibi.

Cümleler:

(مِنْهُم مَنْ آمَنَ...) cümlesi, geçen âyetteki (يَحْسُدُونَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(**آمَنَ بِهِ**) cümlesi, (**مَنْ**) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(**مِنْهُم مَن صَدَّ...**) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(**صَدَّ عَنْهُ**) cümlesi, ikinci (**مَنْ**) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(**كَفَى بِجَهَنَّمَ...**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 56

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا ۖ كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٦﴾

Îrâbı:

(**إِنَّ الَّذِينَ**) harfi te'kîd ve ismi. (**كَفَرُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**بِآيَاتِ**) cârr-mecrur, (**كَفَرُوا**) ye müteallık. (**نَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**سَوْفَ**) harfi tenfîs. (**نُصْلِيهِمْ نَارًا**) fi'li muzâri, birinci ve ikinci mef'ûlleri. Fâili, müstetir zamir (**نحن**) (mütekellim muazzam). (**كُلَّ**) zarfı zaman, mansub. (**بَدَّلْنَا**) ye müteallık. (**مَا**) harfi masdar. (**نَضِجَتْ جُلُودُ**) fi'li mâzı ve fâili. (**هُمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(**مَا نَضِجَتْ...**) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**بَدَّلْنَاهُمْ جُلُوداً**) fi'li mâzı, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlleri. (**غَيْرَ**), (**جُلُوداً**) nin sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**هَا**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**لِ**) harfi ta'lîl ve cerr. (**يَذُوقُوا**) muzâri, gizli (**أن**) ile mansub. Nasb alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) fâili. (**الْعَذَابَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(**أن يَذُوقُوا**) cümlesi, masdar te'vîlinde (**لِ**) ile mahallen mecrur. (**بَدَّلْنَا**) ye müteallık.

(**إِنَّ اللَّهَ**) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (**كَانَ**) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, Allâh'a râci. (**عَزِيزاً حَكِيماً**) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(**إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا...**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**كَفَرُوا...**) cümlesi, (**الَّذِينَ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(**سَوْفَ نُصْلِيهِمْ...**) cümlesi, (**إِنَّ**) nin haberi. Mahallen merfu.
(**نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ**) cümlesi, (**مَا**) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(**بَدَّلْنَاهُمْ...**) cümlesi, (**كُلَّ**) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(**يَذُوقُوا...**) cümlesi, (**أن**) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ اللّٰهَ كَانَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ عَزِيزاً...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 57

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ مِنْ
تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَٓا اَبَدًاۜ لَهُمْ فِيهَٓا اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌۘ
وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا ﴿٥٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا), (آمَنُوا) gibi. (الصَّالِحَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ) geçen âyetteki (سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَاراً) gibi. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (تَجْرِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِنْ تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِدِينَ), (نُدْخِلُهُمْ) deki mef'ûl zamirinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (أَبَداً) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَالِدِينَ) ye müteallık. (لَهُمْ فِيهَا) cârr-mecrurlar, mukaddem mahzuf habere müteallıklar. (أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (نُدْخِلُهُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü bih. (ظِلاًّ ظَلِيلاً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, geçen âyete ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(عَمِلُوا...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(سَنُدْخِلُهُمْ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(تَجْرِي...) cümlesi, (جَنَّاتٍ) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(لَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ...) cümlesi, (جَنَّاتٍ) ikinci sıfatı veya (سَنُدْخِلُهُمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.
(نُدْخِلُهُمْ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 58

إِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلٰى أَهْلِهَا ۙ وَإِذَا
حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ ۗ إِنَّ اللّٰهَ
نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ ۗ إِنَّ اللّٰهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (يَأْمُرُكُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تُؤَدُّوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الأَمَانَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (إِلَى أَهْل) cârr-mecrur, (تُؤَدُّوا) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنْ تُؤَدُّوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَأْمُرُ) nun ikinci mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) şart anlamıyla birlikte gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. Mukadder (يَأْمُرُ) ye müteallık. (حَكَمْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَكَمْتُمْ) e müteallık. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَنْ تَحْكُمُوا), (أَنْ تُؤَدُّوا) gibi. (بِالْعَدْلِ) cârr-mecrur, (تَحْكُمُوا) ye müteallık.

(أَنْ تَحْكُمُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (يَأْمُرُ) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

(إِنَّ اللّٰهَ) geçenki gibi. (نِعِمَّا), (نِعِمْ) ile (مَا) nın idğamlı şekli. (نِعِمْ) fi'li mâzı, câmid. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَا) fâilin temyîzi. (يَعِظُكُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَعِظُ) ya müteallık. (إِنَّ اللّٰهَ) geçenkiler gibi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, Allâh'a râci. (سَمِيعاً بَصِيراً) haberleri mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(إِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَأْمُرُكُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi, mahallen merfu.
(تُؤَدُّوا...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(حَكَمْتُمْ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
Mukadder "يَأْمُرُكُمْ" cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَحْكُمُوا...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ اللّٰهَ نِعِمَّا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(نِعِمَّا يَعِظُكُمْ) cümlesi, ikinci (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَعِظُكُمْ بِهِ) cümlesi, (مَا) nın sıfatı. Mahallen mansub.
(إِنَّ اللّٰهَ كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ سَمِيعاً...) cümlesi, üçüncü (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 59

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُٓوا اَط۪يعُوا اللّٰهَ وَاَط۪يعُوا الرَّسُولَ وَاُو۬لِي
الْاَمْرِ مِنْكُمْۚ فَاِنْ تَنَازَعْتُمْ ف۪ي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ اِلَى اللّٰهِ وَالرَّسُولِ
اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِۜ ذٰلِكَ خَيْرٌ
وَاَحْسَنُ تَأْو۪يلًاۚ ﴿٥٩﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا) harfi nidâ, münâda müfred zamme üzere mebni. Harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul. (أَيٌّ) den bedel veya sıfatı. Mahallen merfu veya mansub. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَطِيعُوا اللّٰهَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (أَطِيعُوا الرَّسُولَ) ma'tuf olduğu cümle gibi. (وَ) âtıfa. (أُولِي) lafzatullâha ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti (ي) (cemi' müzekker sâlime mülhak). (الأَمْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْكُمْ) cârr-mecrur, (أُولِي) den hâl olan mahzufe müteallık. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَنَازَعْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (فِي شَيْءٍ) cârr-mecrur, (تَنَازَعْتُمْ) e müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (رُدُّوهُ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إِلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (رُدُّوا) ye müteallık. (وَالرَّسُولِ) lafzı celâle ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كُنْتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (تُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (تُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَالْيَوْمِ الآخِرِ) lafzı celâla ma'tuf ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (ذَلِكَ) mübteda, mahallen merfu. (خَيْرٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَأَحْسَنُ) ma'tuf olduğu (خَيْرٌ) gibi. (تَأْوِيلاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أَطِيعُوا اللّٰهَ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَطِيعُوا الرَّسُولَ), (إِن تَنَازَعْتُمْ) cümleleri, geçenki gibiler. Ona ma'tuflar.
(...رُدُّوهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(...تُؤْمِنُونَ) cümlesi, (كُنتُمْ) ün haberi. Mahallen mansub. Şartın cevâbı mahzuf.
(...ذٰلِكَ خَيْرٌ) cümlesi, ilk şartın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 60

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذٖينَ يَزْعُمُونَ اَنَّهُمْ اٰمَنُوا بِمَٓا اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمَٓا
اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرٖيدُونَ اَنْ يَتَحَاكَمُٓوا اِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ
اُمِرُٓوا اَنْ يَكْفُرُوا بِهٖ وَيُرٖيدُ الشَّيْطَانُ اَنْ يُضِلَّهُمْ
ضَلَالًا بَعٖيدًا ﴿٦٠﴾

Îrâbı:

(أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ) 44. âyetteki gibi. (يَزْعُمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أُنزِلَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا أُنزِلَ مِن قَبْلِ), (مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ) gibi. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أَنَّهُمْ آمَنُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَزْعُمُونَ) nin iki mef'ûlü yerinde.
(يُرِيدُونَ), (يَزْعُمُونَ) gibi. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يَتَحَاكَمُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (إِلَى الطَّاغُوتِ) cârr-mecrur, (يَتَحَاكَمُوا) ye müteallık.

(أَن يَتَحَاكَمُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.
(وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (أُمِرُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (أَن يَكْفُرُوا), (أَن يَتَحَاكَمُوا) gibi. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَكْفُرُوا) ye müteallık.

(أَن يَكْفُرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (أُمِرُوا) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.
(وَ) âtıfa. (يُرِيدُ الشَّيْطَانُ) muzâri ve fâili. (أَن) harfi masdar ve nasb. (يُضِلَّ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir

zamir, (الشَّيْطَانُ) ye râci. (ضَلَالاً بَعِيداً) mef'ûlü mutlak –(إضلالا) den vekil– ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أن يُضِلَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُ) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَزْعُمُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا...) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(أُنزِلَ إِلَيْكَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُرِيدُونَ) cümlesi, (يَزْعُمُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(يَتَحَاكَمُوا...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَدْ أُمِرُوا) cümlesi, (يُرِيدُونَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(يَكْفُرُوا بِهِ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُرِيدُ الشَّيْطَانُ) cümlesi, (يُرِيدُونَ) ye ma'tuf. Mahallen mansub.
(يُضِلَّهُمْ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 61

وَاِذَا قٖيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَٓا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُولِ
رَاَيْتَ الْمُنَافِقٖينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًاۚ ﴿٦١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إذَا) şart ifâdeli, gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechul. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (تَعَالَوْا) fi'li mâzı, câmid ve fâili. (إِلَى مَا) cârr-mecrur, (تَعَالَوْا) e müteallık. (أَنزَلَ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (إِلَى الرَّسُولِ) cârr-mecrur, (أَنزَلَ) ye müteallık. (رَأَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (الْمُنَافِقِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (يَصُدُّونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَنكَ) cârr-mecrur, (يَصُدُّونَ) ye müteallık. (صُدُوداً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(قِيلَ لَهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(تَعَالَوْا...) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.
(أَنزَلَ اللَّهُ...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(...يَصُدُّونَ) cümlesi, (الْمُنَافِقِينَ) den hâl. Mahallen mansub.

Âyet: 62

فَكَيْفَ اِذَٓا اَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيهِمْ ثُمَّ جَٓاؤُكَ
يَحْلِفُونَ بِاللّٰهِ اِنْ اَرَدْنَٓا اِلَّٓا اِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا ﴿٦٢﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (كَيْفَ) geçen 41. âyetteki gibi. (إذَا) şart ifâdeli, gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (أصَابَتْهُم مُصِيبَةٌ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (بمَا) cârr-mecrur, (أصَابَتْ) e müteallık. (قَدَّمَتْ أيْدِي) fi'li mâzı ve fâili, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (جَآؤُوكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (يَحْلِفُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (باللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَحْلِفُونَ) ye müteallık. (إنْ) harfi nefy. (أرَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إلاَّ) edâtı hasr. (إحْسَاناً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَتَوْفِيقاً) ma'tuf olduğu (إحْسَاناً) gibi.

Cümleler:

(كَيْفَ "الأمر") cümlesi, geçen isti'nâfiyye ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...أصَابَتْهُم مُصِيبَةٌ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَدَّمَتْ أيْدِيهِمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(جَآؤُوكَ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Mahallen mecrur.
(...يَحْلِفُونَ) cümlesi, (جَآؤُوكَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(...أرَدْنَا) cümlesi, kasemin (يَحْلِفُونَ) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 63

اُو۬لٰٓئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللّٰهُ مَا فِى قُلُوبِهِمْ فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ
وَقُلْ لَهُمْ فِٓى اَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿٦٣﴾

Îrâbı:

(أولَئِكَ الَّذِينَ) ismi işâret ve ismi mavsul. Mübteda ve haber, mahallen merfular. (يَعْلَمُ اللّٰهُ) muzâri, merfu ve fâili. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فِي قُلُوبِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa sebebiyye. (أَعْرِضْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَعْرِضْ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (عِظْهُمْ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (قُلْ), (أَعْرِضْ) gibi. (لَهُمْ فِي أَنْفُسِ) cârr-mecrurlar, (قُلْ) e müteallıklar. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَوْلاً بَلِيغاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(أُولَئِكَ الَّذِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَعْلَمُ اللّهُ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَعْرِضْ عَنْهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(عِظْهُمْ) ve (قُلْ لَهُمْ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 64

وَمَٓا اَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ اِلَّا لِيُطَاعَ بِاِذْنِ اللّٰهِ ۜ وَلَوْ اَنَّهُمْ
اِذْ ظَلَمُٓوا اَنْفُسَهُمْ جَٓاؤُكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللّٰهَ وَاسْتَغْفَرَ
لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللّٰهَ تَوَّابًا رَح۪يمًا ﴿٦٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (أَرْسَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ) harfi cerr zâid. (رَسُولٍ) mef'ûlü bih, lafzan mecrur, mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı hasr. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (يُطَاعَ) muzâri, mechul, gizli (أن) ile mansub. Nâibi fâili, müstetir zamir, (رَسُولٍ) e râci.

(أن يُطَاعَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (أَرْسَلْنَا) ye müteallık.

(بِإِذْنِ) cârr-mecrur, (يُطَاعَ) ya müteallık. (اللّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (أَنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. (جَآؤُا) ye müteallık. (ظَلَمُوا أَنفُسَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَآؤُوكَ), (ظَلَمُوا أَنفُسَ) gibi.

(أَنَّهُمْ ... جَآؤُوكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (ثبت) takdîrindeki fi'lin fâili. Mahallen merfu.

(فَ) âtıfa. (اسْتَغْفَرُوا اللّهَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (اسْتَغْفَرَ) fi'li mâzı. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (اسْتَغْفَرَ) ya müteallık. (الرَّسُولُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (وَجَدُوا اللّهَ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü.

(تَوَّاباً رَحِيماً) ikinci mef'ûl ve sıfatı veya bedel, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(مَا أرْسَلْنَا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُطَاعَ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
("ثبت محيئهم") cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(ظَلَمُوا...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(جَآؤُوكَ) cümlesi, (أنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(اسْتَغْفَرُوا اللّهَ) ve (اسْتَغْفَرَ لَهُمُ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen merfular.
(وَجَدُوا...) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 65

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتّٰى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فٖى اَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لاَ) zâide, nefyi te'kîd için. (وَ) kasemiyye. Harfi cerr. (رَبِّ) mecrur, mukadder (أقسم) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لاَ) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يُحَكِّمُوا) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كَ) mef'ûlü bih.

(أن يُحَكِّمُوكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَتَّى) ile mahallen mecrur. (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık.

(فِيمَا) câr-mecur, (يُحَكِّمُوا) ye müteallık. (شَجَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَجَرَ) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (لاَ) nâfiye. (يَجِدُوا) ma'tuf olduğu (يُحَكِّمُوا) gibi. (فِي أنفس) câr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَرَجاً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِمَّا) câr-mecrur, (حَرَجاً) e veya mahzuf sıfatına müteallık. (قَضَيْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (يُسَلِّمُوا) ma'tuf olduğu (يُحَكِّمُوا) gibi. (تَسْلِيماً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(وَرَبِّكَ "أقسم") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا يُؤْمِنُونَ) cümlesi, kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يُحَكِّمُوا...) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(شَجَرَ بَيْنَهُمْ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَجِدُوا...) cümlesi, (يُحَكِّمُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(قَضَيْتَ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُسَلِّمُوا...) cümlesi, (يُحَكِّمُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 66

وَلَوْ اَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ اَنِ اقْتُلُوا اَنْفُسَكُمْ اَوِ اخْرُجُوا مِنْ
دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ اِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ ؕ وَلَوْ اَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ
بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاَشَدَّ تَثْبِيتًا ﴿٦٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (أَنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (كَتَبْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (كَتَبْنَا) ye müteallık. (أَن) harfi tefsîr. (اقْتُلُوا أَنفُسَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَو) harfi atf. (اخْرُجُوا), (اقْتُلُوا) gibi. (مِنْ دِيَارِ) cârr-mecrur, (اخْرُجُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مَا) nâfiye. (فَعَلُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلَّا) edâtı istisna. (قَلِيلٌ), (فَعَلُوا) nun fâilinden bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (قَلِيلٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (وَلَوْ أَنَّهُمْ), (وَلَوْ أَنَّا) gibi. (فَعَلُوا) geçenki gibi. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُوعَظُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُوعَظُونَ) ye müteallık. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, âyetin siyâkından anlaşılan fi'le râci. (خَيْراً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (خَيْراً) a müteallık. (وَ) âtıfa. (أَشَدَّ) habere ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَثْبِيتاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(“ثبت” أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ) cümlesi, geçen âyetteki isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(اقْتُلُوا...) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(اخْرُجُوا...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(مَا فَعَلُوهُ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(“ثبت” أَنَّهُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(فَعَلُوا مَا) cümlesi, (أَنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يُوعَظُونَ بِهِ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ خَيْراً...) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 67

وَإِذاً لَآتَيْنَاهُمْ مِنْ لَدُنَّا أَجْراً عَظِيماً ۙ ﴿٦٧﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذاً) harfi cevâb. (لَ) mukadder (لَوْ ثَبَتُوا) nün cevâbında vâkı. (آتَيْنَاهُمْ) fi’li mâzı, fâili ve birinci mef’ûlü. (مِنْ لَدُنْ) cârr ve mahallen mecrur, (آتَيْنَا) ye müteallık. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَجْراً عَظِيماً) ikinci mef’ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(آتَيْنَاهُمْ...) cümlesi, mukadder (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 68

وَلَهَدَيْنَاهُمْ صِرَاطاً مُسْتَقِيماً ﴿٦٨﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَهَدَيْنَاهُمْ) geçen âyetteki (آتَيْنَاهُمْ) gibi. (صِرَاطاً مُسْتَقِيماً) mef’ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümle:

(هَدَيْنَاهُمْ...) cümlesi, geçen âyetteki (آتَيْنَاهُمْ) e ma’tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 69

وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُولَ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذِينَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ
مِنَ النَّبِيِّنَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَٓاءِ وَالصَّالِحِينَ ۚ وَحَسُنَ
اُولٰٓئِكَ رَفِيقاً ﴿٦٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يُطِعِ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (اللّٰهَ) lafzatullâh mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الرَّسُولَ) lafzatullâha ma'tuf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (أُولٰئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَنْعَمَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (أَنْعَمَ) ye müteallık. (مِنَ النَّبِيِّينَ) cârr-mecrur, (عَلَيْهِمْ) deki zamirden hâl olan mahzûfe müteallık. (وَالصِّدِّيقِينَ) mecrura ma'tuf, mecrur. Cerr alâmetleri (يِ) ler. (وَالشُّهَدَاءِ) de mecrura ma'tuf. Cerr alâmeti kesre. (وَالصَّالِحِينَ), (الصِّدِّيقِينَ) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (حَسُنَ أُولٰئِكَ) fi'li mâzı ve fâili, mahallen merfu. (رَفِيقاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(مَنْ يُطِعِ اللّٰهَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُطِعِ اللّٰهَ...) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(أُولٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(أَنْعَمَ اللّٰهُ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(حَسُنَ أُولٰئِكَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 70

ذٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللّٰهِ ۜ وَكَفٰى بِاللّٰهِ عَلِيمًا ۟ ﴿٧٠﴾

Îrâbı:

(ذٰلِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (الْفَضْلُ), (ذَا) den bedel veya sıfatı, merfu. Raf alâmeti zamme –haber de olabilir–. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (كَفٰى) fi'li mâzı. (بِ) harfi cerr zâid. (اللّٰهِ) lafzı celâl fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (عَلِيماً) temyîz veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(ذٰلِكَ الْفَضْلُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفٰى بِاللّٰهِ...) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 71

يَـآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ فَـانْفِرُوا ثُبَاتٍ اَوِ انْفِرُوا جَمِيعًا ﴿٧١﴾

İrâbı:

(يَا أَيُّهَا) harfi nidâ, münâda müfred, zamme üzere mebni. Harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul. (أيٌّ) den bedel veya sıfatı, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi’li mâzı ve fâili. (خُذُوا حِذْرَ) fi’li emr, fâili ve mef’ûlü. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (انفِرُوا) fi’li emr ve fâili. (ثُبَاتٍ) hâl, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi’ müennes sâlim). (أو) harfi atf. (انفِرُوا جَمِيعاً), (انفِرُوا ثُبَاتٍ) gibi.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) nidâ cümlesi, isti’nâfiyye. İrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. İrâbda yeri yok.
(خُذُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. İrâbda yeri yok.
(انفِرُوا ثُبَاتٍ) ve (انفِرُوا جَمِيعاً) cümleleri, geçenkine ma’tuflar. İrâbda yerleri yok.

Âyet: 72

وَاِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَيُبَطِّئَنَّ فَاِنْ اَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَالَ قَدْ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيَّ اِذْ لَمْ اَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ﴿٧٢﴾

İrâbı:

(وَ) isti’nâfiyye. (إِنَّ) harfi te’kîd ve nasb. (مِنكُمْ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mukaddem mahzuf haberine müteallık. (لَ) harfi te’kîd. (مَن) ismi mavsul. (إِنَّ) nin muahhar ismi, mahallen mansub. (لَ) kasemiyye. (يُبَطِّئَنَّ) muzâri, mebni. (ن) te’kîd nûnu. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (أَصَابَتْ) fi’li mâzı, fi’li şart, mahallen meczum. (كُم) mef’ûlü bih, mahallen mansub. (مُصِيبَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (قَالَ) fi’li mâzı, şartın cevâbı. Mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (قَدْ) harfi tahkık. (أَنْعَمَ اللّهُ) fi’li mâzı ve fâili. (عَلَيَّ) cârr-mecrur, (أَنْعَمَ) ye müteallık. (إِذْ) zarf, mahallen mansub, (أَنْعَمَ) ye müteallık. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (أَكُنْ) muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (أنا). (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Haberi ve mansub olan (شَهِيداً) e müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

Cümleler:

(إِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
Mukadder kasem ve cevâb cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُبَطِّئَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(قَالَ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قَدْ أَنْعَمَ اللّٰهُ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(لَمْ أَكُنْ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

Âyet: 73

وَلَئِنْ اَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللّٰهِ لَيَقُولَنَّ كَاَنْ لَمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَا لَيْتَنى كُنْتُ مَعَهُمْ فَاَفُوزَ فَوْزًا عَظيمًا ﴿٧٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (إِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ) geçen âyetteki (إِنْ أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ) gibi. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (فَضْلٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (لَيَقُولَنَّ) geçen âyetteki (لَيُبَطِّئَنَّ) gibi. (كَأَنْ) harfi istidrâk muhaffef. İsmi, mahzuf zamîri şan. (لَمْ تَكُنْ) geçen âyetteki (لَمْ أَكُنْ) gibi. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَكُنْ) nün mukaddem mahzuf haberine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَهُ), (بَيْنَكُمْ) gibi. (مَوَدَّةٌ), (تَكُنْ) ün muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَا) edâtı tenbih. (لَيْتَ) harfi temenni. (ن) vikâye için. (ي) ismi, mahallen mansub. (كُنْتُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. (كُنْتُ) nün mahzuf haberine müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) sebebiyye. (أَفُوزَ) gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنا). (فَوْزًا عَظِيمًا) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أَنْ أَفُوزَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (أَتَمَنَّي) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(إِنْ أَصَابَكُمْ...) cümlesi, geçen âyetteki isti'nâfiyye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَقُولَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(كَأَنْ لَمْ تَكُنْ...) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ تَكُنْ...) cümlesi, (كَأَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.

(لَيتَنِي كُنتُ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَفوزَ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 74

فَلْيُقَاتِلْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْاٰخِرَةِ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ فَيُقْتَلْ اَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ اَجْرًا عَظِيمًا ﴿٧٤﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (لْ) emir lâmı. (يُقاتِلْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يُقاتِلْ) e müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh, muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Fâil, mahallen merfu. (يَشْرُونَ الْحَيَاةَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (الدُّنْيَا) sıfat, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (بِالآخِرَةِ) cârr-mecrur, (يَشْرُونَ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يُقَاتِلْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (فِي سَبِيلِ اللّٰهِ) geçenki gibi. (يُقاتِلْ) e müteallık. (فَ) âtıfa tefrîıyye. (يُقْتَلْ) muzâri, mechul, fi'li şarta ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (أو) harfi atf. (يَغْلِبْ) ma'tuf olduğu (يُقاتِلْ) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (نُؤْتِيهِ) muzâri ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (أَجْراً عَظِيماً) ikinci mef'ûl ve sıfatı. Mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(لِيُقاتِلْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَشْرُونَ الْحَيَاةَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ يُقاتِلْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(يُقْتَلْ) ve (يَغْلِبْ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen merfular.
(نُؤْتِيهِ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 75

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ
وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اَخْرِجْنَا مِنْ هٰذِهِ
الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ اَهْلُهَا ۚ وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ۚ وَاجْعَلْ
لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا ۭ ﴿٧٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَا) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf haberine müteallık. (لَا) nâfiye. (تُقَاتِلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (فِي سَبِيلِ اللّٰهِ) geçen âyetteki gibi. (تُقَاتِلُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (الْمُسْتَضْعَفِينَ), (سَبِيلِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (مِنَ الرِّجَالِ) cârr-mecrur, (الْمُسْتَضْعَفِينَ) den hâl olan mahzufa müteallık. (وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ) ma'tuf oldukları (الرِّجَالِ) gibiler. (الَّذِينَ) ismi mavsul. (الْمُسْتَضْعَفِينَ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (يَقُولُونَ), (تُقَاتِلُونَ) gibi. (رَبَّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَخْرِجْنَا) fi'li emr duâ ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (مِنْ) harfi cerr. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret, mahallen mecrur, (أَخْرِجْنَا) ye müteallık. (الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ), (ذِهِ) den bedel ve sıfat, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (أَهْلُ), (الظَّالِمِ) nin fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (اجْعَلْ), (أَخْرِجْ) gibi. (لَنَا) cârr ve mahallen mecrur, (اجْعَلْ) e müteallık. (مِنْ لَدُنْ) cârr ve mahallen mecrur, (اجْعَلْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَلِيّاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (اجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيراً) ma'tuf olduğu (اجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيّاً) gibi.

Cümleler:

(مَا لَكُمْ) cümlesi, geçen âyetteki isti'nâfiyye ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَا تُقَاتِلُونَ) cümlesi, (لَكُمْ) deki zamirden hâl. Mahallen mansub.
Nidâ cümlesi ve cevâbı, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...أَخْرِجْنَا) cümlesi nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Birinci (...اجْعَلْ) ve ikinci (...اجْعَلْ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 76

اَلَّذِينَ اٰمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِۚ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ
فِى سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُٓوا اَوْلِيَٓاءَ الشَّيْطَانِۚ اِنَّ كَيْدَ
الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًاۚ ﴿٧٦﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi’li mâzı ve fâili. (يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ) geçen âyetteki (تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ) gibi. (وَ) âtıfa. (الَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ) baştaki gibi. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (قَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ) fi’li emr, fâili ve mef’ûlü. (الشَّيْطَانِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنَّ كَيْدَ) harfi te’kîd ve ismi. (الشَّيْطَانِ) geçenki gibi. (كَانَ ضَعِيفاً) fi’li mâzı, nâkıs ve haberi, mansub. İsmi, müstetir zamir, (كَيْدَ) ye râci.

Cümleler:

(الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يُقَاتِلُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, ilk cümleye ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...يُقَاتِلُونَ) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin haberi. Mahellen merfu.
(...قَاتِلُوا) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...إِنَّ كَيْدَ) cümlesi, ta’lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ ضَعِيفاً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 77

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذ۪ينَ ق۪يلَ لَهُمْ كُفُّٓوا اَيْدِيَكُمْ وَاَق۪يمُوا الصَّلٰوةَ
وَاٰتُوا الزَّكٰوةَۚ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ اِذَا فَر۪يقٌ مِنْهُمْ
يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللّٰهِ اَوْ اَشَدَّ خَشْيَةًۚ وَقَالُوا رَبَّنَا
لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَۚ لَوْلَٓا اَخَّرْتَنَٓا اِلٰٓى اَجَلٍ قَر۪يبٍۜ
قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَل۪يلٌۚ وَالْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقٰى وَلَا
تُظْلَمُونَ فَت۪يلًا ﴿٧٧﴾

Îrâbı:

(أ) istifham teaccübi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَرَ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (إلَى الَّذِينَ) cârr-mecrur, (تَرَ) ya müteallık. (قِيلَ) fi'li mâzı, mechûl. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (قِيلَ) ye müteallık. (كُفُّوا أيْدِيَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أقِيمُوا الصَّلاَةَ) ve (آتُوا الزَّكَاةَ), (كُفُّوا أيْدِيَ) gibiler. (فَـ) isti'nâfiyye. (لَمَّا) şart ifâdeli, (حين) gibi zarf. Cevâbına müteallık. (كُتِبَ) fi'li mâzı, mechul. (عَلَيْهِمُ) cârr-mecrur, (كُتِبَ) ye müteallık. (الْقِتَالُ) nâibi fâil. (إذَا) füce iyye. (فَرِيقٌ) mübteda, merfu. Raf alâmeti fetha (ğayri munsarif). (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (فَرِيقٌ) nun mahzuf sıfatına müteallık. (يَخْشَوْنَ النَّاسَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (كَخَشْيَةِ) cârr-mecrur, mahzuf mef'ûlü mutlak'a müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أوْ) harfi atf. (أشَدَّ), (خَشْيَةِ) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (خَشْيَةً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (رَبَّ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِمَ) harfi cerr ve ismi istifham, mahallen mecrur, fi'li mâzı ve fâili olan (كَتَبْتَ) ye müteallık. (عَلَيْنَا) cârr-mecrur, (كَتَبْتَ) ye müteallık. (الْقِتَالَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَوْلاَ) harfi tahdîd. (أخَّرْتَنَا) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إلَى أجَلٍ قَرِيبٍ) cârr-mecrur ve sıfatı da mecrur, (أخَّرْتَنَا) ye müteallık. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (مَتَاعُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدُّنْيَا) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (قَلِيلٌ) mahzuf haberin sıfatı, merfu. Raf alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (الآخِرَةُ خَيْرٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لِمَنِ)

cârr-mecrur, (خَيْرٌ) a müteallık. (اتَّقٰى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنِ) e âid. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (تُظْلَمُونَ) muzâri, mechûl, merfu. Raf alâmeti (نَ) un hazfi. (و) fâili. (فَتِيلاً), (ظلماً) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'ın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(أَلَمْ تَرَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قِيلَ لَهُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ) cümlesi, nâibi fâil. Mahallen merfu.
(أَقِيمُوا...) ve (آتُوا...) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen merfular.
(كُتِبَ عَلَيْهِمُ...) cümlesi, muzâun ileyh. Mahallen mecrur.
(فَرِيقٌ مِنْهُمْ) cümlesi, (إِذَا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يَخْشَوْنَ...) cümlesi, (فَرِيقٌ) nun haberi. Mahallen merfu.
(قَالُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(لِمَ كَتَبْتَ...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَخَّرْتَنَا...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَتَاعُ الدُّنْيَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(الآخِرَةُ خَيْرٌ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(اتَّقٰى) cümlesi, (مَنِ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تُظْلَمُونَ) cümlesi, haber olan (خَيْرٌ) a ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 78

اَيْنَ مَا تَكُونُوا يُدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فٖى بُرُوجٍ مُشَيَّدَةٍ ط وَاِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هٰذِهٖ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ج وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هٰذِهٖ مِنْ عِنْدِكَ ط قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ط فَمَالِ هٰٓؤُلَاۤءِ الْقَوْمِ لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدٖيثًا ﴿٧٨﴾

Îrâbı:

(أَيْنَمَا) ismi şart, câzim. Zarfı mekân, mahallen mansub. Cevâb olan (يُدْرِكْ) ye müteallık. (تَكُونُوا) muzâri, tam, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (نَ) un hazfi. (و)

fâili. (يُدْرِك) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (كُمُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْمَوْتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina. (كُنتُمْ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِي بُرُوجٍ مُّشَيَّدَةٍ) cârr-mecrur ve sıfatı mecrur. (كان) nin mahzuf haberine müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (إِن) harfi şart, câzim. (تُصِبْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (حَسَنَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَقُولُوا) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هَا) harfi tenbih. (ذِهِ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (مِنْ عِندِ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (إِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِندِكَ) geçenki gibi. (قُلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir, (أنت). (كُلٌّ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْ عِندِ اللّٰهِ) geçenki gibi. Mahzuf habere müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (لِ) harfi cerr. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret. Mahallen mecrur. Mahzuf habere müteallık. (الْقَوْمِ), (أولاء) den bedel, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâfiye. (يَكَادُونَ) muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) ismi. (يَفْقَهُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (حَدِيثاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(تَكُونُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُدْرِككُّمُ الْمَوْتُ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(كُنتُمْ فِي بُرُوجٍ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَقُولُوا...) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(هَذِهِ مِنْ عِندِ اللّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (يَقُولُوا...) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(هَذِهِ مِنْ عِندِكَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كُلٌّ مِنْ عِندِ اللّٰهِ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(مَا لِهَؤُلاءِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَكَادُونَ) cümlesi, (الْقَوْمِ) den hâl. Mahallen mansub.
(يَفْقَهُونَ...) cümlesi, (يَكَادُونَ) nin haberi. Mahallen mansub.

Âyet: 79

مَآ اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّٰهِۘ وَمَآ اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ
نَفْسِكَۜ وَاَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًاۜ وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيدًا ﴿٧٩﴾

Îrâbı:

(مَا) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (أَصَابَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (مِنْ حَسَنَةٍ) cârr-mecrur, (أَصَابَ) nin fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (هو) takdîrindeki mübtedânın haberine müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ) geçenki benzeri gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (أَرْسَلْنَاكَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, (أَرْسَلْنَا) ye müteallık. (رَسُولاً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (كَفَى بِاللّٰهِ شَهِيداً) geçen 70. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(مَا أَصَابَكَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.
("هو" مِنَ اللّٰهِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
İkinci (مَا أَصَابَكَ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ) cümlesi, (مَا) nin haberi. Mahallen merfu.
("هو" مِنْ نَفْسِكَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(أَرْسَلْنَاكَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَى بِاللّٰهِ...) cümlesi de geçen gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 80

مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَۚ وَمَنْ تَوَلّٰى فَمَآ اَرْسَلْنَاكَ
عَلَيْهِمْ حَفِيظًاۜ ﴿٨٠﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يُطِعِ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (الرَّسُولَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (أطاعَ اللّهَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (وَ) âtıfa. (مَنْ) geçenki gibi. (تَوَلّٰى) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (فَـ) şartın cevâbında vâkı. (مَا) nâfiye. (أرْسَلْنَاكَ) fi'li mâzı fâili ve mef'ûlü. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (كَ) den hâl ve mansub olan (حَفِيظاً) a müteallık.

Cümleler:

(مَنْ يُطِعِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُطِعِ الرَّسُولَ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(قَدْ أطاعَ اللّهَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(مَنْ تَوَلّٰى) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَوَلّٰى) cümlesi, ikinci (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu. Şartın cevâbı mahzuf.
(مَا أرْسَلْنَاكَ...) cümlesi, mukadder cevâbın ta'lîli. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 81

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ ؗ فَـاِذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَآئِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ
الَّذٖى تَقُولُ ؕ وَاللّٰهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ ۚ فَـاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ
عَلَى اللّٰهِ ؕ وَكَفٰى بِـاللّٰهِ وَكٖيلاً ﴿٨١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَقُولُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (طاعَةٌ), (أمرُنا) takdîrindeki mübtedânın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَـ) âtıfa. (إذَا) şartıyye, gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (بَرَزُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, (بَرَزُوا) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (بَيَّتَ طَائِفَةٌ) fi'li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (طَائِفَةٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (غَيْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِي) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَقُولُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (أنت). (و) îtirâzıyye. (اللّهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَكْتُبُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub (âid mahzuf). (يُبَيِّتُونَ), (يَقُولُونَ) gibi. (فَـ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (أعْرِضْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (أعْرِضْ) a müteallık. (وَ) âtıfa. (تَوَكَّلْ), (أعْرِضْ) gibi. (عَلَى اللّهِ) cârr-mecrur, (تَوَكَّلْ) e müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (كَفٰى بِاللّهِ وَكِيلاً) geçen 70. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(...يَقُولُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(“أمرُنا” طاعَةٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...بَرَزُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...بَيَّتَ طآئِفَةٌ) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَقُولُ) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّهُ يَكْتُبُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
(يَكْتُبُ) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.
(يُبَيِّتُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أعْرِضْ عَنْهُمْ) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تَوَكَّلْ عَلَى اللّهِ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(...كَفَى بِاللّهِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 82

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْاٰنَ ۚ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللّٰهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴿٨٢﴾

Îrâbı:

(أ) istifham tevbîhî. (فَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (وَ) isti'nâfiyye. (لَوْ) harfi imtina'. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, (الْقُرْآنَ) ye râci. (مِنْ عِنْدِ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (غَيْرِ اللّهِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْ) in cevâbında vâkı. (وَجَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (وَجَدُوا) ye müteallık. (اخْتِلَافًا كَثِيرًا) mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...يَتَدَبَّرُونَ) cümlesi, mukadder isti'nâfiyye ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...وَجَدُوا) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 83

وَاِذَا جَٓاءَهُمْ اَمْرٌ مِنَ الْاَمْنِ اَوِ الْخَوْفِ اَذَاعُوا بِه۪ۜ وَلَوْ رَدُّوهُ
اِلَى الرَّسُولِ وَاِلٰٓى اُو۬لِي الْاَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذ۪ينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ
مِنْهُمْۜ وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ
الشَّيْطَانَ اِلَّا قَل۪يلًا ﴿٨٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إِذَا) şart ifâdeli, gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (جَاءَهُمْ أَمْرٌ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (مِنَ الأَمْنِ) cârr-mecrur, (أَمْرٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (أَو) harfi atf. (الْخَوْفِ) ma'tuf olduğu (الأَمْن) gibi. (أَذَاعُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِهِ) cârr-mecrur, (أَذَاعُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (رَدُّوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي) cârr-mecrurlar, (رَدُّوا) ye müteallıklar. (الأَمْرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أُولِي الأَمْرِ) den hâl olan mahzufe müteallık. (لَ) harfi te'kîd (لَوْ) in cevâbında vâkı. (عَلِمَهُ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. (الَّذِينَ) fâil, mahallen merfu. (يَسْتَنْبِطُونَهُ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (عَلِمَ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (لَوْلاَ) harfi imtina' lilvucûdin. (فَضْلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (فَضْلُ) ye müteallık. (وَرَحْمَةُ) ma'tuf olduğu (فَضْلُ) gibi. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْلاَ) nin cevâbında vâkı. (اتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (إِلاَّ) edâtı istisna. (قَلِيلاً) mahzuf müstesnânın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(جَاءَهُمْ أَمْرٌ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(أَذَاعُوا بِهِ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(رَدُّوهُ...) cümlesi, geçen âyetteki isti'nâfiyyeye ma'tuf olan şart-cevâb cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(عَلِمَهُ الَّذِينَ) cümlesi, (لَوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(يَسْتَنْبِطُونَهُ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(فَضْلُ اللَّهِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اتَّبَعْتُمُ...) cümlesi, (لَوْلاَ) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 84

فَقَاتِلْ فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِۚ لَا تُكَلَّفُ اِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ
الْمُؤْمِنٖينَۚ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَكُفَّ بَأْسَ الَّذٖينَ كَفَرُواۜ
وَاللّٰهُ اَشَدُّ بَأْسًا وَاَشَدُّ تَنْكٖيلًا ﴿٨٤﴾

Îrâbı:

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (قَاتِلْ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (قَاتِلْ) in fâilinden hâl olan mahzufa müteallık. (اللّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لاَ) nâfiye. (تُكَلَّفُ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir (أنت). (إلاَّ) edatı hasr. (نَفْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (حَرِّضِ), (قَاتِلْ) gibi –kesre ârıza–. (الْمُؤْمِنِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (عَسَى اللّهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (يَكُفَّ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بَأْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(أنْ يَكُفَّ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin haberi. Mahallen mansub.

(وَ) isti'nâfiyye. (اللّهُ أشَدُّ) lafzatullâh mübteda ve haberi, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (بَأْساً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (أشَدُّ تَنْكِيلاً) ma'tuf olduğu (أشَدُّ بَأْساً) gibi.

Cümleler:

(قَاتِلْ...) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(لاَ تُكَلَّفُ إلاَّ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Mahallen meczum.
(عَسَى اللّهُ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(يَكُفَّ...) cümlesi, (أنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اللّهُ أشَدُّ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 85

مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَاۚ وَمَنْ يَشْفَعْ
شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَاؕ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ
شَيْءٍ مُقِيتًا ﴿٨٥﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَشْفَعْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (شَفَاعَةً حَسَنَةً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (يَكُنْ) muzâri, nâkıs, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (نَصِيبٌ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهَا) cârr-mecrur, (نَصِيبٌ) nun mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) âtıfa. (مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا) ma'tuf olduğu cümle gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (اللّٰهُ) lafzatullah ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (عَلٰى كُلِّ) cârr-mecrur, haberi ve mansub olan (مُقِيتاً) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(...مَنْ يَشْفَعْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَشْفَعْ شَفَاعَةً) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ يَشْفَعْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً) cümlesi, ikinci (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 86

وَاِذَا حُيِّيتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِاَحْسَنَ مِنْهَٓا اَوْ رُدُّوهَاؕ اِنَّ اللّٰهَ
كَانَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٨٦﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) şart ifâdeli, gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (حُيِّيْتُمْ) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (بِتَحِيَّةٍ) cârr-mecrur, (حُيِّيْتُمْ) e müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (حَيُّوا) fi'li emr ve fâili. (بِأَحْسَنَ) cârr-mecrur, (حَيُّوا) ye müteallık. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (مِنْهَا) cârr-mecrur, (أَحْسَنَ) ye müteallık. (أَوْ) harfi atf. (رُدُّوهَا) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيباً) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(حُيِّيْتُمْ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(حَيُّوا...) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(رُدُّوهَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(إِنَّ اللّٰهَ كَانَ...) cümlesi, isti'nâfiyye, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيباً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 87

اَللّٰهُ لَٓا اِلٰهَ اِلَّا هُوَۜ لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ
لَا رَيْبَ فِيهِۜ وَمَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ حَدِيثًا ﴿٨٧﴾

Îrâbı:

(اللّٰهُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (لا) nâfiye lilcins. (إِلَهَ) ismi, fetha üzere mebni. Mahallen mansub. (إِلاَّ) edâtı istisna. (هُوَ), (موجود) takdîrindeki haberde bulunan zamirden bedel, mahallen merfu. (لَ) kasemiyye. (يَجْمَعَنَّ) muzâri, mebni. (ن) harfi te'kîd segîle. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِلَى يَوْمِ) cârr-mecrur, (يَجْمَعَنَّ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لا رَيْبَ), (لا إِلَهَ) gibi. (فِيهِ) cârr-mecrur, (لا) nın mahzuf haberine müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (أَصْدَقُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (أَصْدَقُ) ye müteallık. (حَدِيثاً) temyiz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(اللّٰهُ لا إِلَهَ إِلاَّ هُوَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لا إِلَهَ إِلاَّ هُوَ) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.
(يَجْمَعَنَّكُمْ...) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لَا رَيْبَ فِيهِ) cümlesi, (يَوْمِ الْقِيَامَةِ) den hâl. Mahallen mansub.
(مَنْ أَصْدَقُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 88

فَمَا لَكُمْ فِى الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ وَاللّٰهُ اَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا ط
اَتُرِيدُونَ اَنْ تَهْدُوا مَنْ اَضَلَّ اللّٰهُ ط وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ
فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلاً ﴿٨٨﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (فِي الْمُنَافِقِينَ) cârr-mecrur, (لَكُمْ) deki zamirden hâl ve (ي) ile mansub olan (فِئَتَيْنِ) ye müteallık. (و) hâliyye. (اللّٰهُ) lafzı celâl mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَرْكَسَهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِمَا) cârr-mecrur, (أَرْكَسَ) ye müteallık. (كَسَبُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أ) istifhâm inkâri. (تُرِيدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَهْدُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَنْ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَضَلَّ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. Mef'ûlü mahzuf (aslı, (أَضَلَّهُ اللّٰهُ) zamir (مَنْ) e âid).

(أَنْ تَهْدُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (تُرِيدُونَ) nin mef'ûlü, mahallen mansub.

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mef'ûlü bih, mahallen meczum. (يُضْلِلِ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (اللّٰهُ) lafzı celâl fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تَجِدَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أَنْتَ). (لَهُ) cârr-mecrur, (تَجِدَ) ye müteallık. (سَبِيلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(مَا لَكُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(اللّٰهُ أَرْكَسَهُمْ...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(أَرْكَسَهُمْ...) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.
(كَسَبُوا) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تُرِيدُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَهْدُوا...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أَضَلَّ اللّٰهُ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُضْلِلِ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَنْ تَجِدَ لَهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 89

وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا
مِنْهُمْ اَوْلِيَاءَ حَتّٰى يُهَاجِرُوا فِى سَبِيلِ اللّٰهِ فَاِنْ تَوَلَّوْا
فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ
وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٨٩﴾

Îrâbı:

(وَدُّوا) fi'li mâzı ve fâili. (لَوْ) harfi masdar. (تَكْفُرُونَ) fi'li muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

(لَوْ تَكْفُرُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (وَدُّوا) nün mef'ûlü. Mahallen mansub.

(كَ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (كَفَرُوا), (وَدُّوا) gibi.

(مَا كَفَرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَ) ile mahallen mecrur. (كفرًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık.

(فَ) âtıfa. (تَكُونُونَ) muzâri, nâkıs, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) ismi. (سَوَاءً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَتَّخِذُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (أَوْلِيَاءَ) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يُهَاجِرُوا) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يُهَاجِرُوا) nun fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(أَنْ يُهَاجِرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (حَتَّى) ile mahallen mecrur. (تَتَّخِذُوا) ye müteallık.

(فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَوَلَّوْا) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (خُذُوهُمْ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (اقْتُلُوهُمْ) ma'tuf olduğu (خُذُوهُمْ) gibi. (حَيْثُ) zarf, zamme üzere mebni, mahallen mansub. (اقْتُلُوا) ye müteallık. (وَجَدْتُمُوهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (و) zâide işba' için. (وَ) âtıfa. (لَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (لَا) zâide nefyi te'kîd için. (نَصِيراً) ma'tuf olduğu (وَلِيّاً) gibi.

Cümleler:

(وَدُّوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَكْفُرُونَ...) cümlesi, (لَوْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَكُونُونَ...) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَا تَتَّخِذُوا...) cümlesi, (إِنْ بَانَتْ هَدَوَتِهِمْ) takdîrindeki şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يُهَاجِرُوا...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَوَلَّوْا) cümlesi, mukadder şart cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(خُذُوهُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(اقْتُلُوهُمْ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(وَجَدْتُمُوهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لَا تَتَّخِذُوا...) cümlesi, (خُذُوهُمْ) e ma'tuf. Mahallen meczum.

Âyet: 90

اِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ اِلٰى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ اَوْ جَاؤُكُمْ
حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ اَنْ يُقَاتِلُوكُمْ اَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ
اللّٰهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتَلُوكُمْ فَاِنِ اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ
وَاَلْقَوْا اِلَيْكُمُ السَّلَمَ فَمَا جَعَلَ اللّٰهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلاً ﴿٩٠﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisnâ. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Geçen âyetteki (اقْتُلُوهُمْ) ün mef'ûl zamirinden müstesna, mahallen mansub. (يَصِلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلَى قَوْمٍ) cârr-mecrur, (يَصِلُونَ) ye müteallık. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (بَيْنَهُمْ) ma'tuf olduğu (بَيْنَكُمْ) gibi. (مِيثَاقٌ) mübteda muahhar, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَوْ) harfi atf. (جَاؤُوكُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (حَصِرَتْ صُدُورُ) fi'li mâzı ve fâili. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن) harfi masdar ve nasb. (يُقاتِلوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كُم) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أن يُقاتِلوكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde. (عن) takdîrindeki harfi cerr ile mahallen mecrur. (حَصِرَتْ) e müteallık.

(أوْ) harfi atf. (يُقاتِلوا) ma'tuf olduğu (يُقاتِلوا) gibi. (قوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (لوْ) harfi imtina'. (شاءَ اللّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَ) harfi te'kîd, (لوْ) in cevâbında vâkı. (سلَّطهُمْ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَليْكُمْ) cârr-mecrur, (سلَّط) ya müteallık. (فَ) âtıfa. (لَ) geçenki gibi. (قاتَلوا) fi'li mâzı ve fâili. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) âtıfa. (إنْ) harfi şart, câzim. (اعْتزَلوا) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum ve fâili. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (فَ) âtıfa. (لمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُقاتِلوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كُمْ) mef'ûlü, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (ألْقوْا) fi'li mâzı ve fâili. (إليْكُمُ) cârr-mecrur, (ألْقوْا) e müteallık. (السَّلَمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (مَا) nâfiye. (جَعَلَ اللّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (جَعَلَ) ye müteallık. (عَليْهِمْ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (سَبِيلاً) den hâl olan mahzufe müteallık.

Cümleler:

(...يَصِلُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(بيْنكُمْ وَبَيْنَهُم مِيثاقٌ) cümlesi, (قوْمٍ) in sıfatı. Mahallen mecrur.
(جَاۤؤُوكُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ) cümlesi, (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.
(يُقاتِلوكُمْ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يُقاتِلوا قوْمَهُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لوْ شاءَ اللّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(سلَّطهُمْ عَليْكُمْ) cümlesi, (لوْ) in cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(قاتَلوكُمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(اعْتزَلوكُمْ) cümlesi, isti'nâfa ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لمْ يُقاتِلوكُمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...ألْقوْا) cümlesi, (اعْتزَلوكُمْ) e ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...مَا جَعَلَ اللّهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 91

سَتَجِدُونَ اٰخَر۪ينَ يُر۪يدُونَ اَنْ يَأْمَنُوكُمْ وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْۜ كُلَّمَا
رُدُّٓوا اِلَى الْفِتْنَةِ اُرْكِسُوا ف۪يهَاۚ فَاِنْ لَمْ يَعْتَزِلُوكُمْ وَيُلْقُٓوا
اِلَيْكُمُ السَّلَمَ وَيَكُفُّٓوا اَيْدِيَهُمْ فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ
ثَقِفْتُمُوهُمْۜ وَاُو۬لٰٓئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُب۪ينًا ﴿٩١﴾

Îrâbı:

(سَ) harfi tenfîs. (تَجِدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (آخَرِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (يُرِيدُونَ), (آخَرِينَ) gibi. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَأمَنُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (يَأمَنُوا) ma'tuf olduğu (يَأمَنُوا) gibi. (قَوْمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(أن يَأمَنُوكُمْ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(كُلَّمَا) zarf (حين) gibi, şart ifâdeli. Cevâbına müteallık. (رُدُّوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (إِلَى الْفِتْنَةِ) cârr-mecrur, (رُدُّوا) ye müteallık. (أُرْكِسُوا), (رُدُّوا) gibi. (فِيهَا) cârr-mecrur, (أُرْكِسُوا) ye müteallık. (فَ) âtıfa. (إِن) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَعْتَزِلُوا) muzâri, (لَمْ) ile meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. Fiil şartıyye. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَ) âtıfa. (يُلْقُوا) ma'tuf olduğu (يَعْتَزِلُوا) gibi. (إِلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (يُلْقُوا) ye mütealık. (السَّلَمَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (يَكُفُّوا) de ma'tuf olduğu (يَعْتَزِلُوا) gibi. (أَيْدِيَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (خُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ) geçen 89. âyetteki gibi. (وَ) âtıfa. (أُولَئِكُمْ) ismi işâret. Mübtedâ, mahallen merfu. (جَعَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (سُلْطَاناً) den hâl olan mahzufe müteallık. (سُلْطَاناً مُبِيناً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(سَتَجِدُونَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يُرِيدُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.

(يَأمَنُوكُمْ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...رُدُّوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...أُرْكِسُوا) cümlesi, (كُلَّمَا) nın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ يَعْتَزِلُوكُمْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يُلْقُوا إِلَيْكُمُ), (...يَكُفُّوا) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(خُذُوهُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(اقْتُلُوهُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
(ثَقِفْتُمُوهُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(أُولَئِكُمْ جَعَلْنَا) cümlesi, (لَمْ يَعْتَزِلُوكُمْ) e ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...جَعَلْنَا) cümlesi, (أُولَئِكُمْ) ün haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 92

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ اَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا اِلَّا خَطَـًٔا ۚ وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَـًٔا
فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ اِلٰٓى اَهْلِهٖٓ اِلَّآ اَنْ يَصَّدَّقُوا ۜ فَاِنْ
كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ ۜ وَاِنْ
كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ اِلٰٓى اَهْلِهٖ
وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ ۚ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ ز
تَوْبَةً مِنَ اللّٰهِ ۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٩٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. (لِمُؤْمِنٍ) cârr-mecrur, mahzuf mukaddem haberine müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَقْتُلَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, (مُؤْمِنٍ) e râci. (مُؤْمِنًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِلَّا) edâtı hasr. (خَطَئًا), (قَتْلًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'ın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(...أَنْ يَقْتُلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَانَ) nin muahhar ismi. Mahallen merfu.

(وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (قَتَلَ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (مُؤْمِنًا) mef'ûlü bih, mansub.

Nasb alâmeti fetha. (خَطَأً) geçenki gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (تَحْرِيرُ), (الواجب) takdîrindeki mübtedânın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ) muzâfun ileyh ve sıfatı mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (وَ) âtıfa. (دِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ), (تَحْرِيرُ) ye ma'tuf ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (إِلَى أَهْلِ) cârr-mecrur, (مُسَلَّمَةٌ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلاَّ) edâtı istisna. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَصَّدَّقُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أَنْ يَصَّدَّقُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde müstesna. Mahallen mansub. (فَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. İsmi müstetir zamir, mukadder (المقتول) e râci. (مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ) cârr-mecrur ve sıfatı, (كَانَ) nin mahzuf haberine müteallık. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (عَدُوٍّ) e müteallık. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مُؤْمِنٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (إِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ) geçenki gibi. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَبَيْنَهُمْ) ma'tuf olduğu (بَيْنَكُمْ) gibi. (مِيثَاقٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (دِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَى أَهْلِهِ) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ) de geçenki gibi. (فَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَجِدْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (صِيَامُ), (الواجب) takdîrindeki mübtedânın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ) muzâfun ileyh ve sıfatı, mecrurlar. Cerr alâmetleri (ي) lar. (ن) lar tenvinden ıvazlar. (تَوْبَةً) mef'ûlü leh, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ اللَّهِ) cârr-mecrur, (تَوْبَةً) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللَّهُ عَلِيماً حَكِيماً) fi'li mâzı, nâkıs, merfu olan ismi ile mansub olan haberleri.

Cümleler:

(مَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَقْتُلَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...مَنْ قَتَلَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...قَتَلَ مُؤْمِناً) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...الواجب" تَحْرِيرُ") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يَصَّدَّقُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ مِنْ قَوْمٍ) cümlesi, (مَنْ قَتَلَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ مُؤْمِنٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
İkinci (...الواجب" تَحْرِيرُ") cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(كَانَ مِن قَوْمٍ...) cümlesi, (مَن قَتَلَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
("الواجب" دِيَةٌ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(مَن لَمْ يَجِدْ...) cümlesi, ikinci (كَانَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ يَجِدْ...) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
("الواجب" صِيَامُ...) cümlesi şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تَوْبَةً مِنَ اللّهِ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ اللّهُ عَلِيماً...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 93

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ
اللّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَاَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٣﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَن يَقْتُلْ مُؤْمِناً) geçen âyetteki gibi. (مُتَعَمِّداً), (يَقْتُلْ) ün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (جَزَآءُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَهَنَّمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِداً) mahzuf fi'lin mef'ûlünden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (جزاه اللّه خالدا) takdîrinde. (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِداً) e müteallık. (وَ) âtıfa. (غَضِبَ اللّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِ) cârr-mecrur, (غَضِبَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَعَنَهُ) fi'li mâzı ve fâili. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (وَ) âtıfa. (أَعَدَّ), (غَضِبَ) gibi. (لَهُ) cârr-mecrur, (أَعَدَّ) ye müteallık. (عَذَاباً عَظِيماً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(مَن يَقْتُلْ...) cümlesi, geçen âyetin ilk cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَقْتُلْ مُؤْمِناً) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(جَزَآؤُهُ جَهَنَّمُ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(غَضِبَ اللّهُ عَلَيْهِ), (لَعَنَهُ) ve (أَعَدَّ...) cümleleri, (جزاه اللّه) takdîrindeki isti'nâf cümleye ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

Âyet: 94

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوٓا اِذَا ضَرَبْتُمْ فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا
تَقُولُوا لِمَنْ اَلْقٰٓى اِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًاۚ تَبْتَغُونَ عَرَضَ
الْحَيٰوةِ الدُّنْيَاۘ فَعِنْدَ اللّٰهِ مَغَانِمُ كَثٖيرَةٌۜ كَذٰلِكَ كُنْتُمْ
مِنْ قَبْلُ فَمَنَّ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُواۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبٖيرًا ﴿٩٤﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا) harfi nidâ, münâda müfred, zamme üzere mebni ve harfi tenbih. (الَّذِينَ) ismi mavsul. (أَيٌّ) den bedel veya sıfatı. Mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِذَا) şart ifâdeli gelecek zaman için zarf, mahallen mansub, cevâbına müteallık. (ضَرَبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (ضَرَبْتُمْ) ün fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (اللَّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) cevâbda vâkı. (تَبَيَّنُوا) fi'li emr ve fâili. (وَ) âtıfa. (لَا) nâhiye, câzime. (تَقُولُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (تَقُولُوا) ye müteallık. (أَلْقَى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (إِلَيْكُمُ) cârr-mecrur, (أَلْقَى) ye müteallık. (السَّلَامَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَسْتَ مُؤْمِنًا) fi'li mâzı, nâkıs, câmid, ismi ve mansub olan haberi. (تَبْتَغُونَ عَرَضَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (الْحَيَاةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الدُّنْيَا) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (فَ) ta'lîliyye. (عِنْدَ) zarf, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere mütealılk. (اللَّهِ) lafzatullah muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ) muahhar mübteda ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (كَذَلِكَ) cârr-mecrur, fi'li mâzı, nâkıs ve ismi olan (كُنْتُمْ) ün mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مِنْ قَبْلُ) cârr ve mahallen mecrur da mahzuf habere müteallık. (فَ) âtıfa. (مَنَّ اللَّهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (مَنَّ) ye müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (تَبَيَّنُوا) geçenki gibi. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِمَا) cârr-mecrur, (كَانَ) nin haberi ve mansub olan (خَبِيرًا) a müteallık. Âid olan zamir mahzuf. (تَعْمَلُونَ), (خَبِيرًا) gibi.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ضَرَبْتُمْ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(تَبَيَّنُوا) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَقُولُوا...) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(أَلْقَى...) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَسْتَ مُؤْمِناً) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(تَبْتَغُونَ...) cümlesi, (تَقُولُوا) nün fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(عِنْدَ اللَّهِ مَغَانِمُ...) cümlesi, isti'nâf beyâni veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(كُنتُم مِن قَبْلُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَنَّ اللَّهُ...) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma'tuf.
(تَبَيَّنُوا) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنَّ اللَّهَ كَانَ...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيراً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 95

لاَ يَسْتَوِى الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ اُولِى الضَّرَرِ
وَالْمُجَاهِدُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ۜ فَضَّلَ اللّٰهُ
الْمُجَاهِدِينَ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً ۜ وَكُلاًّ
وَعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى ۜ وَفَضَّلَ اللّٰهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ
اَجْرًا عَظِيمًا ۙ ﴿٩٥﴾

Îrâbı:

(لاَ) nâfiye. (يَسْتَوِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (الْقَاعِدُونَ) fâil, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, (الْقَاعِدُونَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (غَيْرُ), (الْقَاعِدُونَ) den bedel, merfu. Raf alâmeti zamme. (أُولِي) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي) (cemi' müzekker sâlime mülhak). (الضَّرَرِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (الْمُجَاهِدُونَ) ma'tuf olduğu (الْقَاعِدُونَ) gibi. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (الْمُجَاهِدُونَ) ye müteallık.

(اللهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِأَمْوَالِ) cârr-mecrur, (الْمُجَاهِدُونَ) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَنْفُسِهِمْ) ma’tuf olduğu (أَمْوَالِهِمْ) gibi. (فَضَّلَ اللهُ الْمُجَاهِدِينَ) fi’li mâzı, fâili ve mef’ûlü. (بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ) geçenki gibi. (الْمُجَاهِدِينَ) ye müteallık. (عَلَى الْقَاعِدِينَ) cârr-mecrur, (فَضَّلَ) ye müteallık. (دَرَجَةً) mansûbun bi nez’ıl hâfiz. Yani harfi cerr (بِ) nin çekilmesi ile mansub. Aslı, (بِدَرَجَةٍ). (وَ) îtirâzıyye. (كُلاًّ) mukaddem mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَعَدَ اللهُ) fi’li mâzı ve fâili. (الْحُسْنَى) ikinci mef’ûl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) âtıfa. (فَضَّلَ اللهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ) geçenki gibi. (أَجْراً) mahzuf fi’lin mef’ûlü mutlakı. (عَظِيماً) sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...لاَ يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...فَضَّلَ اللهُ الْمُجَاهِدِينَ) cümlesi, isti’nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...وَعَدَ اللهُ) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.
İkinci (...فَضَّلَ اللهُ) cümlesi, birinciye ma’tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 96

دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوراً رَحِيماً ﴿٩٦﴾

Îrâbı:

(دَرَجَاتٍ) geçen âyetteki (أَجْراً) dan bedel, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi’ müennes sâlim). (مِنْهُ) cârr-mecrur, (دَرَجَاتٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً) ma’tuf oldukları (دَرَجَاتٍ) gibiler, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (كَانَ اللهُ غَفُوراً رَحِيماً) fi’li mâzı, nâkıs ve merfu olan ismi ile mansub olan haberleri.

Cümle:

(...كَانَ اللهُ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 97

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفّٰيهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ظَالِمِي اَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ ۜ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِى الْاَرْضِ ۜ قَالُوا اَلَمْ تَكُنْ اَرْضُ اللّٰهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا ۜ فَاُولٰٓئِكَ مَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ ۜ وَسَٓاءَتْ مَصِيرًا ۙ ﴿٩٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (ظَالِمِي) mef'ul zamîrinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). Tenvinden ıvaz olan (ن) izâfet için mahzuf. (أَنْفُسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِي) harfi cerr. (مَا) ismi istifham, mahallen mecrur –(ا) mahzuf–. cârr-mecrur, fi'li mâzı, nâkıs ve ismi olan (كُنْتُمْ) ün mukaddem mahzuf haberine müteallık. (قَالُوا) geçenki gibi. (كُنَّا), (كُنْتُمْ) gibi. (مُسْتَضْعَفِينَ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, bu habere müteallık. (قَالُوا) geçenkiler gibi. (أ) istifham inkâri. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَكُنْ) muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (أَرْضُ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَاسِعَةً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) sebebiyye. (تُهَاجِرُوا) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِيهَا) cârr-mecrur, (تُهَاجِرُوا) ye müteallık.

(أَنْ تُهَاجِرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde sözün gelişinden anlaşılan (إتساع) takdîrindeki masdara ma'tuf. Mahallen merfu.

(فَ) haberde geldiği için zâid. (أُولَئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (مَأْوَي) ikinci mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَهَنَّمُ) ikinci mübtedânın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) isti'nâfiyye. (سَاءَتْ) fi'li mâzı, câmid. Zem için. Fâili, müstetir zamir, (جَهَنَّمُ) ye râci. (مَصِيرًا) temyîz, mansub.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَوَفَّاهُمُ الْمَلآئِكَةُ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا...) cümlesi, (الْمَلآئِكَةُ) den (قد) takdîriyle hâl. Mahallen mansub.

(...كُنْتُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

İkinci (قَالُوا) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

Üçüncü (قَالُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(...تُهَاجِرُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(أُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi, mahallen merfu.

(مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

(سَاءتْ مَصِيراً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 98

اِلاَّ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ
لاَ يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلاَ يَهْتَدُونَ سَبِيلاً ﴿٩٨﴾

Îrâbı:

(إلاَّ) edâtı istisna. (الْمُسْتَضْعَفِينَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (مِنَ الرِّجَالِ) cârr-mecrur, (الْمُسْتَضْعَفِينَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ) ma'tuf oldukları (الرِّجَالِ) gibiler. (لاَ) nâfiye. (يَسْتَطِيعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (حِيلَةً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (و) âtıfa. (لاَ يَهْتَدُونَ), (لاَ يَسْتَطِيعُونَ) gibi. (سَبِيلاً) mansûbun bi nez'il hâfiz. Aslı, (إِلَى سَبِيلِ) harfi cerr kalkınca (سَبِيلاً) oldu.

Cümleler:

(...لاَ يَسْتَطِيعُونَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(...لاَ يَهْتَدُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 99

فَاُولٰئِكَ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَعْفُوَ عَنْهُمْ ۚ وَكَانَ
اللّٰهُ عَفُوًّا غَفُوراً ﴿٩٩﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (أولَئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (عَسَى اللّٰهُ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid ve ismi. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَعْفُوَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (يَعْفُوَ) ye müteallık.

(أن يَعْفُوَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (عَسَى) nin haberi. Mahallen mansub.

(وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللّٰهُ عَفُوّاً غَفُوراً) fi'li mâzı, nâkıs ve merfu olan ismi ile mansub olan haberleri.

Cümleler:

(أولَئِكَ عَسَى...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(عَسَى اللّٰهُ) cümlesi, (أولَئِكَ) in haberi. Mahallen merfu.
(يَعْفُوَ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ اللّٰهُ عَفُوّاً...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 100

وَمَنْ يُهَاجِرْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ يَجِدْ فِى الْاَرْضِ مُرَاغَمًا كَثِيرًا
وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ
يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ اَجْرُهُ عَلَى اللّٰهِ وَكَانَ اللّٰهُ
غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يُهَاجِرْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (فِي سَبِيلِ) cârr-mecrur, (يُهَاجِرْ) e müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَجِدْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (فِي الأرْضِ) cârr-mecrur, (يَجِدْ) e müteallık. (مُرَاغَماً كَثِيراً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (سَعَةً) ma'tuf olduğu (مُرَاغَماً) gibi. (وَ) âtıfa. (مَنْ يَخْرُجْ), (مَنْ يُهَاجِرْ) gibi. (مِنْ بَيْتِ) cârr-mecrur, (يَخْرُجْ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مُهَاجِراً) hâl, mansub. (إلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (مُهَاجِراً) a müteallık. (وَرَسُولِ) ma'tuf olduğu lafzı celâl gibi. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (يُدْرِكْ) ma'tuf olduğu (يَخْرُجْ) gibi. (هُ)

mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الْمَوْتُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (وَقَعَ أَجْرُ) fi'li mâzı ve fâili. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, (وَقَعَ) ya müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللّٰهُ غَفُوراً رَحِيماً) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(مَنْ يُهَاجِرْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُهَاجِرْ...) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(يَجِدْ...) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ يَخْرُجْ...) cümlesi, (مَنْ يُهَاجِرْ) e ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَخْرُجْ...) cümlesi, ikinci (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(قَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ) cümlesi, şartın cevâbı. mahallen meczum.
(كَانَ اللّٰهُ غَفُوراً...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 101

وَاِذَا ضَرَبْتُمْ فِى الْاَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَقْصُرُوا
مِنَ الصَّلٰوةِ ۗ اِنْ خِفْتُمْ اَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُواۜ اِنَّ
الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا ﴿١٠١﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِذَا) şart ifâdeli gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (ضَرَبْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (فِي الْأَرْضِ) cârr-mecrur, (ضَرَبْتُمْ) e müteallık. (فَ) cevâbda vâkı. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (جُنَاحٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَقْصُرُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنَ الصَّلَاةِ) cârr-mecrur, (تَقْصُرُوا) ye müteallık.

(أَنْ تَقْصُرُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (فِي) ile mahallen mecrur. (لَيْسَ) nin mahzuf haberine müteallık.

(إِنْ) harfi şart, câzim. (خِفْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يَفْتِنَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Fâil, mahallen merfu. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili.

(أَنْ يَفْتِنَكُمُ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (خِفْتُمْ) ün mef'ûlü. Mahallen mansub.
(إنَّ الْكَافِرِينَ) harfi te'kîd ve ismi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz.
(كَانُوا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (لَكُمْ) cârr-mecrur, haberi ve mansub olan (عَدُوّاً) den hâl olan mahzufe müteallık. (مُبِيناً) sıfat, mavsûfu olan (عَدُوّاً) gibi.

Cümleler:

(ضَرَبْتُمْ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(لَيْسَ عَلَيْكُمْ...) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَقْصُرُوا...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إنْ خِفْتُمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(إنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا...) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(كَانُوا لَكُمْ عَدُوّاً مُبِيناً) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 102

وَاِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَاَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلٰوةَ فَلْتَقُمْ طَٓائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ
وَلْيَاْخُذُٓوا اَسْلِحَتَهُمْ فَاِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَٓائِكُمْ
وَلْتَاْتِ طَٓائِفَةٌ اُخْرٰى لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَاْخُذُوا
حِذْرَهُمْ وَاَسْلِحَتَهُمْ وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ اَسْلِحَتِكُمْ
وَاَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اِنْ
كَانَ بِكُمْ اَذًى مِنْ مَطَرٍ اَوْ كُنْتُمْ مَرْضٰٓى اَنْ تَضَعُٓوا اَسْلِحَتَكُمْ
وَخُذُوا حِذْرَكُمْ اِنَّ اللّٰهَ اَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٠٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إذَا) geçen âyetteki gibi. (كُنْتَ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (فِيهِمْ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (فَ) âtıfa. (أقَمْتَ) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمُ) cârr-mecrur, (أقَمْتَ) ye müteallık. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ)

cevâbda vâkı. (لْ) emir lâmı. (تَقُمْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. (طَآئِفَةٌ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (طَآئِفَةٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَقُمْ) e müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لِيَأْخُذُوا), (لْتَقُمْ) gibi. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَسْلِحَةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh. Mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (إِذَا) geçenki gibi. (سَجَدُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فَ) cevâbda vâkı. (لِيَكُونُوا) emir lâmı, muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) ismi. (مِن وَرَآءِ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لْتَأْتِ طَآئِفَةٌ), (لْتَقُمْ طَآئِفَةٌ) gibi. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (أُخْرَى) sıfat mavsûfu (طَآئِفَةٌ) gibi. Raf alâmeti mukadder zamme. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُصَلُّوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فَ) âtıfa. (لِيُصَلُّوا) emir lâmı, muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَعَكَ) geçenki gibi. İkinci (يُصَلُّوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لِيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ), geçen (لِيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ) gibi. (وَأَسْلِحَتَهُمْ) ma'tuf olduğu (حِذْرَهُمْ) gibi. (وَدَّ الَّذِينَ) fi'li mâzı ve fâili. (كَفَرُوا), (سَجَدُوا) gibi. (لَوْ) harfi masdar. (تَغْفُلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَنْ أَسْلِحَةِ) cârr-mecrur, (تَغْفُلُونَ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَأَمْتِعَتِكُمْ) ma'tuf olduğu (أَسْلِحَتِكُمْ) gibi. (فَ) âtıfa. (يَمِيلُونَ), (تَغْفُلُونَ) gibi. (عَلَيْكُم) cârr-mecrur, (يَمِيلُونَ) ye müteallık. (مَيْلَةً وَاحِدَةً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(لَوْ تَغْفُلُونَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (وَدَّ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) isti'nâfiyye. (لاَ) nâfiye lilcins. (جُنَاحَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (عَلَيْكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. (بِكُمْ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (أَذًى) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِن مَطَرٍ) cârr-mecrur, (أَذًى) nin mahzuf sıfatına müteallık. (أَوْ) harfi atf. (كُنتُم), (كَانَ) gibi. (مَرْضَى) haberi, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (أَن) harfi masdar ve nasb. (تَضَعُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَسْلِحَتَكُمْ) geçenkiler gibi.

(أَن تَضَعُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (فِي) ile mahallen mecrur. (جُنَاحَ) ya müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (خُذُوا حِذْرَ) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (أَعَدَّ), (وَدَّ) gibi. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (أَعَدَّ) ye müteallık. (عَذَاباً مُهِيناً) mef'ûl ve sıfatı, mansublar, nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(كُنتَ فِيهِمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...أقَمْتَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma’tuf.
(...تَقُمْ طَآئِفَةٌ) cümlesi, (إذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يَأخُذُوا) cümlesi, geçen cümle gibi. Ona ma’tuf.
(سَجَدُوا) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...يَكُونُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma’tuf.
(...تَأتِ طَآئِفَةٌ) cümlesi, (تَقُمْ طَآئِفَةٌ) e ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ يُصَلُّوا) cümlesi, (طَآئِفَةٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(...لِيُصَلُّوا) cümlesi, (تَأتِ طَآئِفَةٌ) e ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(...لِيَأخُذُوا) cümlesi, geçenkine ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(وَدَّ الَّذِينَ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَغْفُلُونَ) cümlesi, (لَوْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَمِيلُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma’tuf.
(لاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ بِكُمْ أذًى) cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(كُنتُم مَرْضَى) cümlesi, geçen cümleye ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(...تَضَعُوا) cümlesi, (أنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...خُذُوا) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إنَّ اللّهَ أعَدَّ) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أعَدَّ) cümlesi, (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 103

فَاِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلٰوةَ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلٰى
جُنُوبِكُمْۚ فَاِذَا اطْمَاْنَنْتُمْ فَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَۚ اِنَّ الصَّلٰوةَ كَانَتْ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ﴿١٠٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (إذَا) geçen âyetteki gibi. (قَضَيْتُمُ الصَّلاَةَ) fi’li mâzı, fâili ve mef’ûlü. (فَ) cevâbda vâkı. (اذْكُرُوا اللّهَ) fi’li emr, fâili ve mef’ûlü. (قِيَاماً) hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَقُعُوداً) ma’tuf olduğu (قِيَاماً) gibi. (وَ) âtıfa. (عَلَى جُنُوبِ) cârr-mecrur da hâl. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa. (إِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ), (إِذَا قَضَيْتُمْ) gibi. (فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ), (فَاذْكُرُوا اللّٰهَ) gibi. (إِنَّ الصَّلَاةَ) harfi te'kîd ve ismi. (كَانَتْ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, (الصَّلَاةَ) ye râci. (عَلَى الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrur, haberi ve mansub olan (كِتَابًا) e müteallık. (مَوْقُوتًا) sıfat mavsufu olan (كِتَابًا) gibi.

Cümleler:

(قَضَيْتُمْ...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(اذْكُرُوا...) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(اطْمَأْنَنْتُمْ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(أَقِيمُوا الصَّلَاةَ) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 104

وَلَا تَهِنُوا فِى ابْتِغَاءِ الْقَوْمِۜ اِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَاِنَّهُمْ
يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَۚ وَتَرْجُونَ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا يَرْجُونَۜ
وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٠٤﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تَهِنُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) fâili. (فِي ابْتِغَاءِ) cârr-mecrur, (تَهِنُوا) ye müteallık. (الْقَوْمِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَكُونُوا) muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti (نْ) un hazfi. (و) ismi. (تَأْلَمُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (و) fâili. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّهُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (يَأْلَمُونَ), (تَأْلَمُونَ) gibi. (كَ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (تَأْلَمُونَ) geçenki gibi.

(مَا تَأْلَمُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَ) ile mahallen mecrur. (أَلَمًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (تَرْجُونَ), (تَأْلَمُونَ) gibi. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (تَرْجُونَ) ye müteallık. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَا) nâfiye. (يَرْجُونَ), (تَأْلَمُونَ) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا) fi'li mâzı, nâkıs, merfu olan ismi ile mansub olan haberleri.

Cümleler:

(لَا تَهِنُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنْ تَكُونُوا) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(تَأْلَمُونَ) cümlesi, (تَكُونُوا) nün haberi. Mahallen mansub.
(إِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يَأْلَمُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(تَأْلَمُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...تَرْجُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَرْجُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ اللّٰهُ عَلِيماً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 105

اِنَّٓا اَنْزَلْنَٓا اِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ
بِمَٓا اَرٰيكَ اللّٰهُ ۜ وَلَا تَكُنْ لِلْخَٓائِنِينَ خَصِيمًا ۙ ﴿١٠٥﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (أَنزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَنزَلْنَا) ye müteallık. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِالْحَقِّ) cârr-mecrur, (الْكِتَابَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (تَحْكُمَ) gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. (تَحْكُمَ) ye müteallık. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(...أَنْ تَحْكُمَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (أَنزَلْنَا) ye müteallık.

(بِمَا) cârr-mecrur, (تَحْكُمَ) ye müteallık. (أَرَاكَ اللّٰهُ) fi'li mâzı, birinci mef'ûl ve fâili. İkinci mef'ûl mahzuf, (إياه) takdîrinde. (وَ) isti'nâfiyye. (لَا) nâhiye, câzime. (تَكُنْ) muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (أنت). (لِلْخَآئِنِينَ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (خَصِيماً) e müteallık.

Cümleler:

(...إِنَّا أَنزَلْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...أَنزَلْنَا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...تَحْكُمَ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَرَاكَ اللّٰهُ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...لَا تَكُنْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 106

وَاسْتَغْفِرِ اللّٰهَۜ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَح۪يمًاۚ ﴿١٠٦﴾

İrâbı:

(وَ) âtıfa. (اسْتَغْفِرِ اللّٰهَ) fi'li emr ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, Allâh'a râci. (غفوراً رَحِيماً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(اسْتَغْفِرِ اللّٰهَ) cümlesi, geçen âyetteki (لاَ تَكُنْ) e ma'tuf. İrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ كَانَ...) cümlesi, ta'lîliyye. İrâbda yeri yok.
(كَانَ غفوراً...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 107

وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذ۪ينَ يَخْتَانُونَ اَنْفُسَهُمْۜ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ
مَنْ كَانَ خَوَّانًا اَث۪يمًاۚ ﴿١٠٧﴾

İrâbı:

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâhiye, câzim. (تُجَادِلْ) muzâri, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَنِ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (تُجَادِلْ) e müteallık. (يَخْتَانُونَ أنفس) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لاَ يُحِبُّ) nâfiye ve muzâri, merfu. (مَنْ) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَانَ خَوَّاناً أَثِيماً) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(لاَ تُجَادِلْ...) cümlesi, bir önceki âyetteki (لاَ تَكُنْ) e ma'tuf. İrâbda yeri yok.
(يَخْتَانُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. İrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ لاَ يُحِبُّ) cümlesi, isti'nâfiyye, ta'lîliyye. İrâbda yeri yok.
(لاَ يُحِبُّ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(كَانَ خَوَّاناً...) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. İrâbda yeri yok.

Âyet: 108

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللّٰهِ وَهُوَ مَعَهُمْ اِذْ
يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضٰى مِنَ الْقَوْلِ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا
يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٠٨﴾

Îrâbı:

(يَسْتَخْفُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (نْ) un sübûtu. (و) fâili. (مِنَ النَّاسِ) cârr-mecrur, (يَسْتَخْفُونَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللّٰهِ) geçenki gibi. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِذْ) geçmiş zaman için zarf, mahallen mansub. Geçenki mahzuf habere müteallık. (يُبَيِّتُونَ), (يَسْتَخْفُونَ) gibi. (مَا) ismi mavsul. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (لَا) nâfiye. (يَرْضَى) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ye âid. (مِنَ الْقَوْلِ) cârr-mecrur, (يَرْضَى) nın mahzuf mef'ûlünden hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللّٰهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (يَعْمَلُونَ), (يَسْتَخْفُونَ) gibi. (مُحِيطاً), (كَانَ) nin haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(مَا يَعْمَلُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (بِ) ile mahallen mecrur. (مُحِيطاً) a müteallık.

Cümleler:

(...يَسْتَخْفُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَا يَسْتَخْفُونَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(هُوَ مَعَهُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...يُبَيِّتُونَ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(...لَا يَرْضَى) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 109

هَا اَنْتُمْ هٰٓؤُلَٓاءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَادِلُ
اللّٰهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿١٠٩﴾

Îrâbı:

(هَا) harfi tenbih. (أَنْتُمْ) mübteda, mahallen merfu. (هَؤُلَاءِ) harfi tenbih ve ismi işâret, haber, mahallen merfu. (جَادَلْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ) cârr-mecrurlar, (جَادَلْتُمْ) e müteallıklar. (الدُّنْيَا) sıfat, mavsufu olan (الْحَيَاةِ) gibi. Cerr alâmeti mukadder kesre. (فَ) cevâbda vâkı. (مَنْ) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (يُجَادِلُ اللّهَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (عَنْهُمْ) cârr-mecrur, (يُجَادِلُ) ye müteallık. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُجَادِلُ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أم), (بل) gibi harfi idrâb –münkatı'–. (مَنْ) geçenki gibi. (يَكُونُ) muzâri, nâkıs, merfu. İsmi, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَكُونُ) nün haberi ve mansub olan (وَكِيلاً) e müteallık.

Cümleler:

(أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...جَادَلْتُمْ) cümlesi, (أَنْتُمْ) ün ikinci haberi. Mahallen merfu.
(...مَنْ يُجَادِلُ) cümlesi, mukadder (إذا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...يُجَادِلُ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(مَنْ يَكُونُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلاً) cümlesi, ikinci (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 110

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوٓءًا اَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللّٰهَ يَجِدِ
اللّٰهَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١١٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَعْمَلْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (سُوءاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ) harfi atf. (يَظْلِمْ), (يَعْمَلْ) gibi. Ona ma'tuf. (نَفْسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (يَسْتَغْفِرِ) muzâri, ma'tuf olduğu (يَظْلِمْ) gibi –kesre ârıza–. (اللّٰهَ) lafzatullâh, mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَجِدِ) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (اللّٰهَ) geçenki gibi. (غَفُوراً رَحِيماً) ikinci mef'ûl ve ondan bedel, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...مَنْ يَعْمَلْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَعْمَلْ سُوءاً) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...يَظْلِمْ) ve (...يَسْتَغْفِرِ) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Mahallen merfular.
(يَجِدِ اللّٰهَ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 111

وَمَنْ يَكْسِبْ اِثْمًا فَاِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلٰى نَفْسِهِ ۜ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ يَكْسِبْ إِثْماً) geçen âyetin başı gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (يَكْسِبُهُ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (عَلَى نَفْسِ) cârr-mecrur, mef'ûl zamiri (هُ) den hâl olan mahzufe müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللّٰهُ عَلِيماً حَكِيماً) fi'li mâzı, nâkıs ve merfu olan ismi ile mansub olan haberleri.

Cümleler:

(مَنْ يَكْسِبْ إِثْماً) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَكْسِبْ إِثْماً) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...إِنَّمَا يَكْسِبُهُ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...كَانَ اللّٰهُ عَلِيماً) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 112

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيٓئَةً اَوْ اِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهٖ بَرِيٓئًا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَاِثْمًا مُبِينًا ۟ ﴿١١٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَن يَكْسِبْ خَطِيئَةً) geçen iki âyetin başlarındaki gibi. (أوْ) harfi atf. (إثْماً) ma'tuf olduğu (خَطِيئَةً) gibi. (ثُمَّ) harfi atf. (يَرْمِ) muzâri, (يَكْسِبْ) e ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (بِهِ) cârr-mecrur, (يَرْمِ) ye müteallık. (بَرِيئاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدِ) harfi tahkık. (احْتَمَلَ بُهْتَاناً) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَن) e âid. (وَ) âtıfa. (إثْماً مُبِيناً), (بُهْتَاناً) e ma'tuf ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...مَن يَكْسِبْ) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَكْسِبْ خَطِيئَةً) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(...يَرْمِ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(...احْتَمَلَ) cümlesi, şartın cevâbı. mahallen meczum.

Âyet: 113

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَٓائِفَةٌ مِنْهُمْ اَنْ
يُضِلُّوكَۜ وَمَا يُضِلُّونَ اِلَّٓا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ
شَيْءٍۜ وَاَنْزَلَ اللّٰهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا
لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُۜ وَكَانَ فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴿١١٣﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَوْلاَ) harfi imtina' lilvucûd. (فَضْلُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (فَضْلُ) ye müteallık. (وَرَحْمَةُ) ma'tuf olduğu (فَضْلُ) gibi. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَ) harfi te'kîd, (لَوْلاَ) nin cevâbında vâkı. (هَمَّت طَآئِفَةٌ) fi'li mâzı ve fâili, merfu. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (طَآئِفَةٌ) nün mahzuf sıfatına müteallık. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُضِلُّوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كَ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أن يُضِلُّوكَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (ب) ile mahallen mecrur. (هَمَّت) e müteallık.

(وَ) hâliyye veya îtirâzıyye. (مَا) nâfiye. (يُضِلُّونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إِلاَّ) edâtı hasr. (أَنْفُسَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa veya isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (يَضُرُّونَكَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (مِنْ) harfi cerr zâid. (شَيْءٍ), (ضَرَرًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'ın sıfatı, lafzan mecrur, mahallen mansub. (وَ) isti'nâfiyye. (أَنْزَلَ اللّٰهُ) fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur (أَنْزَلَ) ye müteallık. (الْكِتَابَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالْحِكْمَةَ) ma'tuf olduğu (الْكِتَابَ) gibi. (وَ) âtıfa. (عَلَّمَكَ) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (مَا) ismi mavsul. İkinci mef'ûl, mahallen mansub. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (تَكُنْ) muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (أنت). (تَعْلَمُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (أنت). (وَ) âtıfa. (كَانَ فَضْلُ) fi'li mâzı, nâkıs ve merfu olan ismi. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (فَضْلُ) ye müteallık. (عَظِيماً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(لَوْلاَ فَضْلُ اللّٰهِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(هَمَّتْ طَآئِفَةٌ...) cümlesi, (لَوْلاَ) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(مَا يُضِلُّونَ...) cümlesi, (يُضِلُّوكَ) nin fâilinden hâl. Mahallen mansub.
(مَا يَضُرُّونَكَ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(أَنْزَلَ اللّٰهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(عَلَّمَكَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(تَكُنْ...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَعْلَمُ...) cümlesi, (تَكُنْ) nün haberi. Mahallen mansub.
(كَانَ فَضْلُ اللّٰهِ...) cümlesi, (أَنْزَلَ اللّٰهُ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 114

لَا خَيْرَ فِى كَثِيرٍ مِنْ نَجْوٰيهُمْ اِلَّا مَنْ اَمَرَ بِصَدَقَةٍ اَوْ مَعْرُوفٍ
اَوْ اِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ ۜ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ
فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ اَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١٤﴾

Îrâbı:

(لاَ) nâfiye lilcins. (خَيْرَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (فِي كَثِيرٍ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (مِنْ نَجْوَي) cârr-mecrur, (كَثِيرٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı istisna. (مَنْ) ismi mavsul. Müstesna, mahallen mansub. (أَمَرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِصَدَقَةٍ) cârr-mecrur, (أَمَرَ) ye müteallık. (أَوْ) harfi atf. (مَعْرُوفٍ) ma'tuf olduğu (صَدَقَةٍ) gibi. (أَوْ إِصْلَاحٍ), (أَوْ مَعْرُوفٍ) gibi. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. (إِصْلَاحٍ) e müteallık. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَفْعَلْ) fi'li şart, meczum. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (ذَلِكَ) ismi işâret. Mef'ûlü bih, mahallen mansub. (ابْتِغَاءَ) mef'ûlü lieclih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَرْضَاتِ اللّٰهِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (نُؤْتِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (أَجْراً عَظِيماً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَمَرَ بِصَدَقَةٍ...) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ...) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَفْعَلْ ذَلِكَ...) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 115

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدٰى وَيَتَّبِعْ
غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلّٰى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ ؕ
وَسَاءَتْ مَصِيرًا ع ﴿١١٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ) geçen âyetteki (مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ) gibi. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (يُشَاقِقِ) e müteallık. (مَا) harfi masdar. (تَبَيَّنَ) fi'li mâzı. (لَهُ) cârr-mecrur, (تَبَيَّنَ) ye müteallık. (الْهُدَى) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme.

(مَا تَبَيَّنَ لَهُ...) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.

(وَ) âtıfa. (يَتَّبِعْ) ma'tuf olduğu (يُشَاقِقِ) gibi. (غَيْرَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (سَبِيلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الْمُؤْمِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) müfredindeki tenvinden ıvaz. (نُوَلِّي)

muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (هِ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (مَا) ismi mavsul. İkinci mef'ûl, mahallen mansub. (تَوَلّٰى) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَا) ye âid. Mef'ûlü mahzuf. (تولاه) takdîrinde. (وَنُصْلِهِ) ma'tuf olduğu (نُوَلِّهِ) gibi. (جَهَنَّمَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (سَاءَتْ) fi'li mâzı, câmid. Fâili, müstetir zamir, (جَهَنَّمَ) ye râci. (مَصِيراً) müstetir zamir fâilin temyîzi, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(مَنْ يُشَاقِقِ...) cümlesi, geçen âyetteki (مَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُشَاقِقِ الرَّسُولَ...) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدٰى) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَتَّبِعْ...) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(نُوَلِّهِ...) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(تَوَلّٰى) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(نُصْلِهِ...) cümlesi, (نُوَلِّهِ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(سَاءَتْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 116

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ اَنْ يُشْرَكَ بِه۪ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذٰلِكَ لِمَنْ
يَشَٓاءُۜ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَع۪يدًا ﴿١١٦﴾

Îrâbı:

(إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لَا) nâfiye. (يَغْفِرُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُشْرَكَ) muzâri, mechul, mansub. Nasb alâmeti fetha. Nâibi fâili, müstetir zamir, mukadder (الإله) e râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُشْرَكَ) ye müteallık.

(أَنْ يُشْرَكَ بِهِ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَغْفِرُ) nun mef'ûlü. Mahallen mansub.

(وَ) âtıfa. (يَغْفِرُ) geçenki gibi. Ona ma'tuf. (مَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (دُونَ) zarfı mekân, mansub, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِمَنْ) cârr-mecrur, (يَغْفِرُ) ye müteallık. (يَشَاءُ), (يَغْفِرُ) gibi. (يَغْفِرُ) isti'nâfiyye. (مَنْ يُشْرِكْ) bir önceki âyetteki (مَنْ يَفْعَلْ) gibi. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يُشْرِكْ) e müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (ضَلَّ)

fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (ضَلَالًا بَعِيدًا) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(إِنَّ اللّٰهَ لَا يَغْفِرُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا يَغْفِرُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يُشْرَكَ بِهِ) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَغْفِرُ مَا دُونَ ذٰلِكَ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.
(يَشَاءُ) cümlesi, (مَنْ) in sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَنْ يُشْرِكْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُشْرِكْ بِاللّٰهِ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(ضَلَّ ضَلَالًا...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 117

اِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ اِلَّا اِنَاثًا وَاِنْ يَدْعُونَ
اِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ﴿١١٧﴾

Îrâbı:

(إِنْ) harfi nefy. (يَدْعُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, (يَدْعُونَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِلَّا) edâtı hasr. (إِنَاثًا) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (إِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا) geçenki gibi. (مَرِيدًا) sıfat, mavsufu olan (شَيْطَانًا) gibi.

Cümleler:

Birinci (يَدْعُونَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
İkinci (يَدْعُونَ...) cümlesi, birinci gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 118

لَعَنَهُ اللّٰهُ وَقَالَ لَاَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا ﴿١١٨﴾

Îrâbı:

(لَعَنَهُ اللّٰهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (وَ) âtıfa. (قَالَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir (شَيْطَانًا) a râci. (لَ) kasemiyye. (أَتَّخِذَنَّ) muzâri, mebni. (ن) harfi te'kîd segîle. Fâili, müstetir zamir (أنا). (مِنْ عِبَادِ) cârr-mecrur, (أتَّخِذ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (نَصِيباً مَفْرُوضاً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(لَعَنَهُ اللّٰهُ) cümlesi, geçen âyetteki (شَيْطَاناً) nın sıfatı. Mahallen mansub.
(قَالَ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
Mahzuf kasem cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...لَأَتَّخِذَنَّ) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 119

وَلَأُضِلَّنَّهُمْ وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ اٰذَانَ الْاَنْعَامِ
وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللّٰهِ ؕ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ
وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا ﴿١١٩﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لَ) kasemiyye. (أُضِلَّنَّ) muzâri, mebni. (نَ) harfi te'kîd segîle. Fâili, müstetir zamir (أنا). (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَآمُرَنَّهُمْ) ma'tuf oldukları (لَأُضِلَّنَّهُمْ) gibiler. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَيُبَتِّكُنَّ) geçenkiler gibi. Te'kîd (نَ) nun gelmesi. Raf alâmeti olan (نَ) ile fâil olan (وَ) ın hazfine sebeb olmuştur. (آذَانَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْأَنْعَامِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ), (لَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ) gibi. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَتَّخِذِ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (الشَّيْطَانَ وَلِيّاً) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, (يَتَّخِذِ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (خَسِرَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (خُسْرَاناً مُبِيناً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(لَأُضِلَّنَّهُمْ), (لَأُمَنِّيَنَّهُمْ) ve (لَآمُرَنَّهُمْ) cümleleri, geçen âyetteki (لَأَتَّخِذَنَّ) ye ma'tuflar. Îrâbda yeri yok.

(يُبَتِّكُنَّ...) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
İkinci (لَآمُرَنَّهُمْ) cümlesi birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُغَيِّرُنَّ...) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(مَنْ يَتَّخِذِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ...) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(خَسِرَ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahalen meczum.

Âyet: 120

يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ اِلَّا غُرُوراً ﴿١٢٠﴾

Îrâbı:

(يَعِدُهُمْ) muzâri, merfu ve birinci mef'ûlü. İkinci mef'ûlü mahzuf. (طول العمر) takdîrinde. Fâili, müstetir zamir, (الشَّيْطَانُ) ye râci. (وَ) âtıfa. (يُمَنِّيهِمْ) ma'tuf olduğu (يَعِدُهُمْ) gibi. İkinci mef'ûl, mahzuf. (نيل الآمال) takdîrinde. (وَ) hâliyye veya isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (يَعِدُهُمْ) geçenki gibi. (الشَّيْطَانُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (إِلَّا) edâtı hasr. (غُرُوراً) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(يَعِدُهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُمَنِّيهِمْ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(مَا يَعِدُهُمْ...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub. Veya isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 121

اُو۬لٰئِكَ مَاْوٰيهُمْ جَهَنَّمُ وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَح۪يصاً ﴿١٢١﴾

Îrâbı:

(أُولَئِكَ) ismi işâret, mübteda, mahallen merfu. (مَأْوَى) ikinci mübteda, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (جَهَنَّمُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يَجِدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عَنْهَا) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub olan (مَحِيصاً) a müteallık.

Cümleler:

(أُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...يَجِدُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 122

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِى
مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَٓا اَبَدًاۜ وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّاۜ
وَمَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ قِيلًا ﴿١٢٢﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (سَ) harfi tenfîs. (نُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ) muzâri, merfu, birinci ve ikinci mef'ûlleri. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (تَجْرِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (مِنْ تَحْتِ) cârr-mecrur, (تَجْرِي) ye müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الأَنْهَارُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَالِدِينَ), (نُدْخِلُهُمْ) deki ğâib zamîrinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (فِيهَا) cârr-mecrur, (خَالِدِينَ) ye müteallık. (أَبَداً) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (خَالِدِينَ) ye müteallık. (وَعْدَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (حَقّاً) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (أَصْدَقُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (مِنَ اللّٰهِ) cârr-mecrur, (أَصْدَقُ) ye müteallık. (قِيلاً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...عَمِلُوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...سَنُدْخِلُهُمْ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...تَجْرِي) cümlesi, (جَنَّاتٍ) nin sıfatı. Mahallen mansub.

Mukadder (وَعْدَ...) cümlesi, isti’nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Mukadder (حَقّاً...) cümlesi, isti’nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

(مَنْ أصْدَقُ...) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 123

لَيْسَ بِاَمَانِيِّكُمْ وَلَٓا اَمَانِيِّ اَهْلِ الْكِتَابِۜ مَنْ يَعْمَلْ سُٓوءًا

يُجْزَ بِه۪ۙ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَلَا نَص۪يرًا ﴿١٢٣﴾

Îrâbı:

(لَيْسَ) fi’li mâzı, nâkıs, câmid. İsmi mahzuf. (الأمر) takdîrinde. (بِأمَانِيِّ) cârr-mecrur, mahzuf haberine müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لا) zâide nefyi te’kîd için. (أمَانِيِّ) geçenkine ma’tuf, onun gibi. (أهْلِ الْكِتَابِ) muzâfun ileyhler, mecrurlar. Cerr alâmetleri kesreler. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَعْمَلْ) muzâri, fi’li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir (مَنْ) e âid. (سُوءاً) mef’ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُجْزَ) muzâri, mechul, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُجْزَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (يَجِدْ) ma’tuf olduğu (يُجْزَ) gibi. (لَهُ) ile (مِنْ دُونِ) cârr-mecrurlar, mef’ûlü bih ve mansub olan (وَلِيّاً) den hâl olan mahzufe müteallıklar. (اللّٰهِ) lafzatullah muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لاَ) zâide nefyi te’kîd için. (نَصِيراً) ma’tuf olduğu (وَلِيّاً) gibi.

Cümleler:

(لَيْسَ بِأمَانِيِّكُمْ...) cümlesi, isti’nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(مَنْ يَعْمَلْ...) cümlesi, ta’lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(يَعْمَلْ سُوءاً) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.

(يُجْزَ بِهِ) cümlesi, şartın (فَ) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(لاَ يَجِدُ...) cümlesi, geçenkine ma’tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 124

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ

فَاُو۬لٰٓئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَق۪يرًا ﴿١٢٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ يَعْمَلْ) geçen âyetteki gibi. (مِنَ الصَّالِحَاتِ) cârr-mecrur, (شيئًا) takdîrindeki mef'ûlün mahzuf sıfatına müteallık. (مِنْ ذَكَرٍ) cârr-mecrur, (يَعْمَلْ) in fâilinden hâl olan mahzufe müteallık. (أَوْ) harfi atf. (أُنْثَى), (ذَكَرٍ) e ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (مُؤْمِنٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (أُولَئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye. (يُظْلَمُونَ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) nâibi fâili. (نَقِيراً), (ظلمًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'ın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...مَنْ يَعْمَلْ) cümlesi, geçen âyetteki (مَنْ يَعْمَلْ) e ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَعْمَلْ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(هُوَ مُؤْمِنٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...أُولَئِكَ يَدْخُلُونَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...يَدْخُلُونَ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...لَا يُظْلَمُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 125

وَمَنْ اَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ اَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ اِبْرٰهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللّٰهُ اِبْرٰهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٢٥﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi istifham. Mübteda, mahallen merfu. (أَحْسَنُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (دِينًا) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِمَّنْ) cârr-mecrur, (أَحْسَنُ) ye müteallık. (أَسْلَمَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (وَجْهَهُ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (أَسْلَمَ) ye müteallık. (و) hâliyye. (هُوَ مُحْسِنٌ) mübteda ve haber, mahallen ve zâhiren merfular. (و) âtıfa. (اتَّبَعَ), (أَسْلَمَ) gibi. (مِلَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِبْرَاهِيمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (حَنِيفاً), (إِبْرَاهِيمَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (اتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلاً) fi'li mâzı, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlleri.

Cümleler:

(مَنْ أَحْسَنُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَسْلَمَ...) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(هُوَ مُحْسِنٌ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(اتَّبَعَ...) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(اتَّخَذَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 126

وَلِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِۜ وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ
شَیْءٍ مُحِيطًا ﴿١٢٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مَا) ismi mavsul. Muahhar mübteda, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَاتِ) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (وَمَا فِي الأَرْضِ) ma'tuf olduğu (مَا فِي السَّمَاوَاتِ) gibi. (وَ) âtıfa. (كَانَ اللّٰهُ) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (مُحِيطاً) a müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(لِلّٰهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, geçen âyetteki isti'nâfiyyeye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ اللّٰهُ...) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 127

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِى النِّسَٓاءِۜ قُلِ اللّٰهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّۙ وَمَا يُتْلٰى
عَلَيْكُمْ فِى الْكِتَابِ فِى يَتَامَى النِّسَٓاءِ الّٰتِى لَا تُؤْتُونَهُنَّ
مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ اَنْ تَنْكِحُوهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ
الْوِلْدَانِۙ وَاَنْ تَقُومُوا لِلْيَتَامٰى بِالْقِسْطِۜ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ

خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا ﴿١٢٧﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (يَسْتَفْتُونَكَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (فِي النِّسَاءِ) cârr-mecrur, (يَسْتَفْتُونَ) ye müteallık. (قُلِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اللَّهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُفْتِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (فِيهِنَّ) cârr-mecrur, (يُفْتِي) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا) ismi mavsul. Lafzı celâla ma'tuf, mahallen merfu. (يُتْلَى) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي يَتَامَى) cârr-mecrurlar, (يُتْلَى) ye müteallıklar. Son mecrûrun cerr alâmeti mukadder kesre. (النِّسَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (اللَّاتِي) ismi mavsul, (يَتَامَى) nin sıfatı, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (تُؤْتُونَهُنَّ) muzâri, fâili ve birinci mef'ûlü. (مَا) ismi mavsul. İkinci mef'ûlü, mahallen mansub. (كُتِبَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (لَهُنَّ) cârr-mecrur, (كُتِبَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa veya hâliyye. (تَرْغَبُونَ), (يَسْتَفْتُونَ) gibi. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَنكِحُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هُنَّ) mef'ûlü bih, mahallen mansub.

(أَن تَنكِحُوهُنَّ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (عن) veya (في) ile mahallen mecrur. (تَرْغَبُونَ) ye müteallık. Buna göre (تَرْغَبُونَ) cümlesi, ya (لَا تُؤْتُونَهُنَّ) cümlesine ma'tuf olur veya hâliyye olur.

(وَ) âtıfa. (الْمُسْتَضْعَفِينَ), (يَتَامَى) ye ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (مِنَ الْوِلْدَانِ) cârr-mecrur, (الْمُسْتَضْعَفِينَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (أَن تَقُومُوا), (أَن تَنكِحُوا) gibi

(أَن تَقُومُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَتَامَى) ye ma'tuf. Mahallen mecrur. (لِلْيَتَامَى بِالْقِسْطِ) cârr-mecrurlar, (تَقُومُوا) ye müteallıklar. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) ismi şart, câzim. Mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (تَفْعَلُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مِنْ خَيْرٍ) cârr-mecrur, (تَفْعَلُوهُ) takdîrindeki (هُ) zamîrinden hâl olan mahzufe müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ اللَّهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِهِ) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (عَلِيماً) e müteallık.

Cümleler:

(...يَسْتَفْتُونَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(قُلِ) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...اللَّهُ يُفْتِيكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.

(يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.
(يُتْلٰى عَلَيْكُمْ...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَا تُؤْتُونَهُنَّ) cümlesi, (اللَّاتِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كُتِبَ لَهُنَّ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَرْغَبُونَ) cümlesi, (لَا تُؤْتُونَهُنَّ) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَنْكِحُوهُنَّ...) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَقُومُوا...) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَفْعَلُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللَّهَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(كَانَ بِهِ عَلِيماً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 128

وَاِنِ امْرَاَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا اَوْ اِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ
عَلَيْهِمَٓا اَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًاۜ وَالصُّلْحُ خَيْرٌۜ وَاُحْضِرَتِ
الْاَنْفُسُ الشُّحَّۜ وَاِنْ تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَب۪يرًا ﴿١٢٨﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (امْرَأَةٌ), (خَافَتْ) takdîrindeki fi'lin fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (خَافَتْ) fi'li mâzı, fi'li şart, mahallen meczum. Fâili, müstetir zamir, (امْرَأَةٌ) e râci. (مِنْ بَعْلِ) cârr-mecrur, mef'ûlü bih ve mansub (نُشُوزاً) den hâl olan mahzufe müteallık. (هَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَوْ) harfi atf. (إِعْرَاضاً) ma'tuf olduğu (نُشُوزاً) gibi. (فَـ) şartın cevâbında vâkı. (لَا) nâfiye lilcins. (جُنَاحَ) ismi, fetha üzere mebni, mahallen mansub. (عَلَيْهِمَا) cârr-mecrur, mahzuf habere müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (يُصْلِحَا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (ا) fâili. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُصْلِحَا) ya müteallık. (هُمَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (صُلْحاً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَنْ يُصْلِحَا) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (فِي) ile mahallen mecrur. (لَا) nın mahzuf haberine veya (جُنَاحَ) ya müteallık.

(وَ) îtirâzıyye. (الصُّلْحُ خَيْرٌ) mübteda ve haber, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (وَ) âtıfa. (أُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ) fi'li mâzı, mechul, nâibi fâil ve mef'ûlü. (وَ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تُحْسِنُوا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (وَتَتَّقُوا) ma'tuf olduğu (تُحْسِنُوا) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ اللّٰهَ كَانَ) geçen âyetteki gibi. (بِمَا) cârr-mecrur, (كَانَ) nin haberi ve mansub olan (خَبِيراً) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(إِنْ "خَافَتْ") cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(خَافَتْ...) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(لَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يُصْلِحَا...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(الصُّلْحُ خَيْرٌ) cümlesi, îtirazıyye. Îrâbda yeri yok.
(أُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تُحْسِنُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(تَتَّقُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(كَانَ ... خَبِيراً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 129

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوٓا اَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَٓاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا
تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ ۜ وَاِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا
فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٢٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تَسْتَطِيعُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَعْدِلُوا), (تَسْتَطِيعُوا) gibi. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَعْدِلُوا) ye müteallık. (النِّسَاءِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) hâliyye. (لَوْ) harfi imtina'. (حَرَصْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili.

(أَنْ تَعْدِلُوا...) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü bih. Mahallen mansub.

(فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَمِيلُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (كُلَّ) masdardan vekil olarak mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمَيْلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (فَ) sebebiyye. (تَذَرُوا) muzâri, gizli (أن) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (كَالْمُعَلَّقَةِ) cârr-mecrur, (هَا) den hâl olan mahzufe müteallık.

(أن تَذَرُوهَا) cümlesi, masdar te'vîlinde geçen sözden kavranılan masdara ma'tuf. (لا يكن منكم ميل فتك لها) takdîrinde.

(وَ) âtıfa. (إن تُصلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللّهَ كَانَ غَفُوراً رَحِيماً) geçen âyetin sonu (إن تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللّهَ كَانَ ... خَبِيراً) gibi.

Cümleler:

(...لَن تَسْتَطِيعُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(...تَعْدِلُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(لَوْ حَرَصْتُمْ) cümlesi, (تَسْتَطِيعُوا) nun fâilinden hâl. Mahallen mansub. (لَوْ) in cevâbı mahzuf. Ma kabli delâlet ediyor.

(...لا تَمِيلُوا) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...تَذَرُوهَا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(إن تُصلِحُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(تَتَّقُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...إِنَّ اللّهَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

(...كَانَ غَفُوراً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 130

وَاِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللّٰهُ كُلًّا مِنْ سَعَتِهِ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ
وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿١٣٠﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (إن) harfi şart, câzim. (يَتَفَرَّقَا) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (ا) fâili. (يُغْنِ) muzâri, şartın cevâbı, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. (اللّهُ) lafzatullâh fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (كُلاًّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِن سَعَةِ) cârr-mecrur, (يُغْنِ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللّهُ وَاسِعاً حَكِيماً) fi'li mâzı, nâkıs, merfu olan ismi ile mansub olan haberleri.

Cümleler:

(**يَتَفَرَّقَا**) cümlesi, geçen âyetteki (**تُصْلِحُوا**) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(**يُغْنِ اللّٰهُ**...) cümlesi, şartın (**فَ**) sız cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(**كَانَ اللّٰهُ وَاسِعاً**...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 131

وَلِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۜ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ
اُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَاِيَّاكُمْ اَنِ اتَّقُوا اللّٰهَ ۜ وَاِنْ
تَكْفُرُوا فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۜ وَكَانَ
اللّٰهُ غَنِيًّا حَمِيدًا ﴿١٣١﴾

Îrâbı:

(**وَ**) isti'nâfiyye. (**لِلّٰهِ**) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (**مَا**) ismi mavsul. Muahhar mübteda, mahallen merfu. (**فِي السَّمَاوَاتِ**) cârr-mecrur, (**مَا**) nın mahzuf sılesine müteallık. (**وَمَا فِي الأَرْضِ**) ma'tuf olduğu (**مَا فِي السَّمَاوَاتِ**) gibi. (**وَ**) isti'nâfiyye. (**لَ**) kasemiyye. (**قَدْ**) harfi tahkık. (**وَصَّيْنَا الَّذِينَ**) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (**أُوتُوا الْكِتَابَ**) fi'li mâzı, mechul, nâibi fâili ve mef'ûlü. (**مِنْ قَبْلِ**) cârr-mecrur, (**أُوتُوا**) ye müteallık. (**كُمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**إِيَّاكُمْ**) zamiri munfasıl, ismi mavsûle ma'tuf, mahallen mansub. (**أَنْ**) harfi tefsîr. (**اتَّقُوا اللّٰهَ**) fi'li emr, fâili ve mef'ûlü. (**وَ**) isti'nâfiyye. (**إِنْ تَكْفُرُوا**) harfi şart, câzim ve fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) fâili. (**فَ**) şartın cevâbında vâkı. (**إِنَّ**) harfi te'kîd ve ismi. (**لِلّٰهِ**) cârr-mecrur, (**إِنَّ**) nin mahzuf haberine müteallık. (**مَا**) ismi, mahallen mansub. (**فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الأَرْضِ**) baştaki geçen gibi. (**وَ**) isti'nâfiyye. (**كَانَ اللّٰهُ غَنِيّاً حَمِيداً**) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(**لِلّٰهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ**...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**وَصَّيْنَا**...) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Kasem cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**أُوتُوا**...) cümlesi, (**الَّذِينَ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(**اتَّقُوا**...) cümlesi, tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(**تَكْفُرُوا**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(كَانَ اللَّهُ غَنِيّاً...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 132

وَلِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ؕ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلًا ﴿١٣٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الأَرْضِ) geçen âyetin başına ma'tuf. Onun gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (كَفَى) fi'li mâzı. (بِ) harfi cerr zâid. (اللَّهِ) lafzı celâl fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَكِيلاً) temyiz veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ...) cümlesi, geçen âyetin başına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَفَى بِاللَّهِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 133

اِنْ يَشَاْ يُذْهِبْكُمْ اَيُّهَا النَّاسُ وَيَاْتِ بِاٰخَرِينَ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى ذٰلِكَ قَدِيرًا ﴿١٣٣﴾

Îrâbı:

(إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْ) harfi şart, câzim, fi'li şart ve şartın cevâbı, meczumlar. Cezm alâmetleri sükûnlar. Fâilleri, müstetir zamirler, Allâh'a râcîler. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (أَيُّهَا النَّاسُ) münâda müfred, zamme üzere mebni. Harfi tenbih ve (أيٌّ) den bedel ve ona tâbi. (وَ) âtıfa. (يَأْتِ) muzâri, şartın cevâbına ma'tuf, meczum. Cezm alâmeti harfi illetin hazfi. Fâili de zamir, Allâh'a râci. (بِآخَرِينَ) cârr-mecrur, (يَأْتِ) ye müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللَّهُ ... قَدِيراً) geçen âyetlerin sonları gibi. (عَلَى ذَلِكَ) cârr-mecrur, (قَدِيراً) a müteallık.

Cümleler:

(يَشَأْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُذْهِبْكُمْ) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أَيُّهَا النَّاسُ) nidâ cümlesi, îtirâzıyye. Îrâbda yeri yok.

(...يَأْتِ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 134

مَنْ كَانَ يُر۪يدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللّٰهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا
وَالْاٰخِرَةِۜ وَكَانَ اللّٰهُ سَم۪يعاً بَص۪يراً ﴿١٣٤﴾

Îrâbı:

(مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. (يُرِيدُ ثَوَابَ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (الدُّنْيَا) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti mukadder kesre. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mukaddem mahzuf habere müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullah muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (ثَوَابُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (الدُّنْيَا) geçenki gibi. (وَالْآخِرَةِ), (الدُّنْيَا) ya ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللّٰهُ سَمِيعاً بَصِيراً) geçen 130. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(مَنْ كَانَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ يُرِيدُ) cümlesi, (مَنْ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...عِنْدَ اللّٰهِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(...كَانَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 135

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا كُونُوا قَوَّام۪ينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَٓاءَ لِلّٰهِ وَلَوْ
عَلٰٓى اَنْفُسِكُمْ اَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَب۪ينَۚ اِنْ يَكُنْ غَنِياًّ اَوْ
فَق۪يراً فَاللّٰهُ اَوْلٰى بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوٰٓى اَنْ تَعْدِلُواۚ وَاِنْ
تَلْوُٓا اَوْ تُعْرِضُوا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَب۪يراً ﴿١٣٥﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ) harfi nidâ, münâda müfred, zamme üzere mebni, harfi tenbih ve ismi mavsul (أَيُّ) den bedel veya sıfatı, ona tâbi. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (كُونُوا قَوَّامِينَ) fi'li emr, nâkıs, ismi ve haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (بِالْقِسْطِ) cârr-mecrur, ikinci haber veya hâl olan (شُهَدَاءَ) ye müteallık. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (شُهَدَاءَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (لَوْ) harfi imtina'. (عَلَى أَنفُسِ) cârr-mecrur, ismiyle birlikte mahzuf olan fi'li nâkısın mukadder haberine müteallık. (كانت الشهادة ثابتة) takdîrinde veya (شهدتم) takdîrindeki fi'le müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَو) harfi atf. Biri tensiye diğeri cemi olan (الْوَالِدَيْنِ وَالأَقْرَبِينَ), (أَنفُسِ) ye ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri (ي) lar. (ن) lar tenvinden ıvazlar. (إِنْ) harfi şart, câzim. (يَكُنْ) muzâri, nâkıs, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir, (كل واحد من المشهود عليه أو المشهود له) takdîrindeki mefhûme râci. (غَنِيّاً) haberi, mansub. (أَوْ فَقِيراً) buna ma'tuf mansub. Nasb alâmetleri fethalar. (فَ) şartın cevâbında vâkı –ta'lîliyye de olur–. (اللّٰهُ) lafzı celâl mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (أَوْلَى) haber, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (بِهِمَا) cârr-mecrur, (أَوْلَى) ye müteallık. (فَ) isti'nâfiyye. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَتَّبِعُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (الْهَوَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (أَن) harfi masdar ve nasb. (تَعْدِلُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أَن تَعْدِلُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahzuf harfi ta'lîl (ل) ile mahallen mecrur. (تَتَّبِعُوا) ye müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) harfi şart, câzim. (تَلْوُوا) muzari, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (أَوْ تُعْرِضُوا) ma'tuf olduğu (تَلْوُوا) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِمَا) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (خَبِيراً) a müteallık. (تَعْمَلُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(كُونُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.

(“كانت الشهادة” عَلَى أَنفُسِكُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok. (لَوْ) in cevâbı mahzuf. (لوجبت عليكم الشهادة) takdîrinde.

(يَكُنْ غَنِيّاً...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.

(اللّٰهُ أَوْلَى بِهِمَا...) cümlesi, ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(لَا تَتَّبِعُوا الْهَوٰى) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تَعْدِلُوا) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(تَلْوُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تُعْرِضُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ اللّٰهَ كَانَ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيراً) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(تَعْمَلُونَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 136

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُٓوا اٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهٖ وَالْكِتَابِ الَّذٖى
نَزَّلَ عَلٰى رَسُولِهٖ وَالْكِتَابِ الَّذٖٓى اَنْزَلَ مِنْ قَبْلُۜ وَمَنْ يَكْفُرْ
بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ فَقَدْ
ضَلَّ ضَلَالًا بَعٖيدًا ﴿١٣٦﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا) geçen âyetin başı gibi. (آمِنُوا) fi'li emr ve fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (آمِنُوا) ye müteallık. (وَرَسُولِ) lafzı celâle ma'tuf, mecrur. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَالْكِتَابِ) de öyle. (الَّذِي) ismi mavsul. (الْكِتَابِ) nin sıfatı, mahallen mecrur. (نَزَّلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلٰى رَسُولِ) cârr-mecrur, (نَزَّلَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ) geçenki gibi. (مِنْ قَبْلُ) cârr mahallen mecrur, (أَنْزَلَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. (يَكْفُرْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَكْفُرْ) a müteallık. (وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ), (وَ) larla lafzı celâle ma'tuflar, mecrur. Cerr alâmetleri kesreler. (هِ) ler, muzâfun ileyhler. Mahallen mecrurlar. (الْآخِرِ) sıfatı mavsufu olan (الْيَوْمِ) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (قَدْ) harfi tahkık. (ضَلَّ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (ضَلَالاً بَعِيداً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(آمِنُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(نَزَّلَ...) cümlesi, (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَنزَلَ...) cümlesi, ikinci (الَّذِي) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَن يَكْفُرْ...) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَكْفُرْ بِاللّٰهِ...) cümlesi, (مَن) in haberi. Mahallen merfu.
(ضَلَّ ضَلَالاً...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 137

إِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ اٰمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا ﴿١٣٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve mahallen mansub olan ismi. (آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ ازْدَادُوا) fi'li mâzıler, (ثُمَّ) ler ile ilk fi'le mâtuflar, (و) lar fâilleri. (كُفْراً) temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُنْ) muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (اللّٰهُ) lafzatullâh ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِ) cuhud lâmı. (يَغْفِرَ) muzâri, vucûben gizli (أَن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يَغْفِرَ) ya müteallık.

(أَن يَغْفِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. (يَكُنْ) nün mahzuf haberine müteallık.

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (لِيَهْدِيَ), (لِيَغْفِرَ) gibi. Ona ma'tuf. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (سَبِيلاً) ikinci mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَن يَهْدِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَن يَغْفِرَ) ya ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا), (آمَنُوا), (كَفَرُوا) ve (ازْدَادُوا) cümleleri, (آمَنُوا) gibiler. Îrâbda yerleri yok.
(لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi, mahallen merfu.
(يَغْفِرَ...) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(يَهْدِيَ...) cümlesi de (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 138

بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِاَنَّ لَهُمْ عَذَاباً اَلِيماًۙ ﴿١٣٨﴾

Îrâbı:

(بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ) fi'li emir ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (أنت). (بِ) harfi cerr. (أَنَّ) harfi te'kîd ve nasb. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أَنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (عَذَاباً أَلِيماً) ismi ve sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

(أَنَّ لَهُمْ عَذَاباً...) cümlesi, masdar te'vîlinde (بِ) ile mahallen mecrur. (بَشِّرِ) e müteallık.

Cümle:

(بَشِّرِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 139

اَلَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ اَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَۜ اَيَبْتَغُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَاِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعاًۜ ﴿١٣٩﴾

Îrâbı:

(الَّذِينَ) ismi mavsul. Geçen âyetteki (الْمُنَافِقِينَ) nin sıfatı, mahallen mansub. (يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ) fi'li muzâri, fâili ile birinci ve ikinci mef'ûlleri. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, (أَوْلِيَاءَ) ye müteallık. (الْمُؤْمِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (أ) istifham inkâri. (يَبْتَغُونَ) muzari, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (عِنْدَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَبْتَغُونَ) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الْعِزَّةَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (فَ) ta'lîliyye. (إِنَّ الْعِزَّةَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (جَمِيعاً), (الْعِزَّةَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(يَتَّخِذُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يَبْتَغُونَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ...) cümlesi, isti'nâf ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 140

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِى الْكِتَابِ اَنْ اِذَا سَمِعْتُمْ اٰيَاتِ اللّٰهِ يُكْفَرُ
بِهَا وَيُسْتَهْزَاُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتّٰى يَخُوضُوا فى حَدِيثٍ
غَيْرِهِ ۘ اِنَّكُمْ اِذًا مِثْلُهُمْ ۜ اِنَّ اللّٰهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ
فى جَهَنَّمَ جَمِيعًا ۙ ﴿١٤٠﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (قَدْ) harfi tahkık. (نَزَّلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ) cârr-mecrurlar, (نَزَّلَ) ye müteallıklar. (أَنْ) harfi te'kîd muhaffefe. İsmi, mahzuf zamîri şân. (إِذَا) şart ifâdeli gelecek zaman içi̇n zarf, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (سَمِعْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili.

(أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (نَزَّلَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(آيَاتِ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre (cemi' müennes sâlim). (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يُكْفَرُ) muzâri, mechul, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِهَا) cârr-mecrur, nâibi fâil. (وَ) âtıfa. (يُسْتَهْزَأُ بِهَا), (يُكْفَرُ بِهَا) gibi. (فَ) cevâbda vâkı. (لَا) nâhiye, câzime. (تَقْعُدُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (تَقْعُدُوا) ye müteallık. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (حَتَّى) harfi ğâye ve cerr. (يَخُوضُوا) muzâri, gizli (أَنْ) ile mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أَنْ يَخُوضُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (تَقْعُدُوا) ye müteallık.

(فِي حَدِيثٍ) cârr-mecrur, (يَخُوضُوا) ya müteallık. (غَيْرِ) sıfat, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّكُمْ) harfi te'kîd ve ismi. (إِذاً) harfi cevâb. (مِثْلُ), (إِنَّ) nin haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنَّ اللّٰهَ جَامِعُ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi ile merfu olan haberi. (الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ) muzâfun ileyhler ve ona ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri (ي) lar. (ن) lar tenvinlerden ıvazlar. (فِي جَهَنَّمَ) cârr-mecrur, (جَامِعُ) ya müteallık. (جَمِيعاً), (الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(قَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(**إِذَا**) şart ve cevâb ile (**أَنْ**) nin haberi. Mahallen merfu.
(**سَمِعْتُمْ**...) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(**يُكْفَرُ بِهَا**) cümlesi, (**آيَاتِ اللّٰهِ**) den hâl. Mahallen mansub.
(**يُسْتَهْزَأُ بِهَا**) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(**لَا تَقْعُدُوا**...) cümlesi, (**إِذَا**) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(**يَخُوضُوا**...) cümlesi, (**أَنْ**) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(**إِنَّكُمْ إِذاً مِثْلُهُمْ**) cümlesi, ta'lîliyye isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**إِنَّ اللّٰهَ جَامِعُ**...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 141

اَلَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ ج فَاِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللّٰهِ قَالُوٓا اَلَمْ
نَكُنْ مَعَكُمْ ز وَاِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ لا قَالُوٓا اَلَمْ نَسْتَحْوِذْ
عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعْكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ط فَاللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ
الْقِيٰمَةِ ط وَلَنْ يَجْعَلَ اللّٰهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلاً ع ﴿١٤١﴾

Îrâbı:

(**اَلَّذِينَ**) ismi mavsul. Geçen âyetteki (**الْمُنَافِقِينَ**) nin sıfatı, mahallen mecrur. (**يَتَرَبَّصُونَ**) muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili. (**بِكُمْ**) cârr-mecrur, (**يَتَرَبَّصُونَ**) ye müteallık. (**فَ**) isti'nâfiyye. (**إن**) harfi şart, câzim. (**كَانَ**) fi'li mâzı, nâkıs, fi'li şart, mahallen meczum. (**لَكُمْ**) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (**فَتْحٌ**) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (**مِنَ اللّٰهِ**) cârr-mecrur, (**فَتْحٌ**) nun mahzuf sıfatına müteallık. (**قَالُوا**) fi'li mâzı ve fâili. (**أ**) istifhâmiyye. (**لَمْ**) harfi nefy ve cezm ve kalb. (**نَكُنْ**) muzâri, nâkıs, meczum. Cezm alâmeti sükûn. İsmi, müstetir zamir (**نحن**). (**مَعَ**) zarfı mekân, mansub nasb alâmeti fetha. Mahzuf haberine müteallık. (**كُمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**وَ**) âtıfa. (**إِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحْوِذْ**) geçenki gibi –burada (**مِنَ اللّٰهِ**) yok–. (**عَلَيْكُمْ**) cârr-mecrur, (**نَسْتَحْوِذْ**) e müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**نَمْنَعْ**) ma'tuf olduğu (**نَسْتَحْوِذْ**) gibi. (**كُم**) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (**مِنَ الْمُؤْمِنِينَ**) cârr-mecrur, (**نَمْنَعْ**) a müteallık. Cerr alâmeti (**ي**). (**ن**) tenvinden ıvaz. (**فَ**) isti'nâfiyye. (**اللّٰهُ**) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (**يَحْكُمُ**) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (**بَيْنَ**) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**يَحْكُمُ**) ye müteallık. (**كُمْ**)

muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يَحْكُمُ) ye müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَجْعَلَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهُ) lafzatullâh fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ) cârr-mecrurlar (يَجْعَلَ) ye müteallıklar. (سَبِيلاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...يَتَرَبَّصُونَ) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ) cümlesi, ikinci cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
İkinci (قَالُوا) cümlesi, şartın (فَ) siz cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(...لَمْ نَسْتَحْوِذْ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...نَمْنَعْكُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.
(...اللّٰهُ يَحْكُمُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ) cümlesi, lafzatullâhın haberi. Mahallen merfu.
(...لَنْ يَجْعَلَ اللّٰهُ) cümlesi, bir önceki cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 142

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللّٰهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ ۚ وَإِذَا قَامُوا
إِلَى الصَّلٰوةِ قَامُوا كُسَالٰى ۙ يُرَاؤُنَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ
اللّٰهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٢﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الْمُنَافِقِينَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (يُخَادِعُونَ اللّٰهَ) muzâri, fâili ve mef'ûlü. (وَ) hâliyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (خَادِعُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (إِذَا) şart ifâdeli, gelecek zaman için zarf, mahallen mansub. Cevâbına müteallık. (قَامُوا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَى الصَّلَاةِ) cârr-mecrur, (قَامُوا) ye müteallık. (قَامُوا) geçenki gibi. (كُسَالَى), (قَامُوا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (يُرَآؤُونَ النَّاسَ), (يُخَادِعُونَ اللّٰهَ) gibi. (وَ) âtıfa. (لَا) nâfiye.

(يَذْكُرُونَ اللّٰهَ) de (يُخَادِعُونَ اللّٰهَ) gibi. (إِلَّا) edâtı hasr. (قَلِيلاً), (ذِكْرًا) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'ın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(إِنَّ الْمُنَافِقِينَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُخَادِعُونَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(هُوَ خَادِعُهُمْ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ) cümlesi, muzâfun ileyh. Mahallen mecrur.
(قَامُوا كُسَالَى) cümlesi, (إِذَا) nin cevâbı. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı, (إِنَّ) nin haberine ma'tuf. Mahallen merfu.
(...يُرَآؤُونَ) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(...لَا يَذْكُرُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen mansub.

Âyet: 143

مُذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذٰلِكَ لَآ اِلٰى هٰٓؤُلَٓاءِ وَلَآ اِلٰى هٰٓؤُلَٓاءِ
وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلاً ﴿١٤٣﴾

Îrâbı:

(مُذَبْذَبِينَ) geçen âyetteki (يُرَآؤُونَ) nin fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (ذَلِكَ) ismi işâret. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لَا) nâfiye. (إِلَى) harfi cerr. (هَا) harfi tenbih. (أولاء) ismi işâret, mahallen mecrur. Âmil olan (مُذَبْذَبِينَ) nin zamîrinden hâl olan mahzufe müteallık. (لا منسوبين إلى هَؤُلاء) takdîrinde. (وَ) âtıfa. (لا إلى هَؤُلاء) geçenki gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mukaddem mef'ûlü bih, mahallen mansub. (يُضْلِلْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn –kesre ârıza–. (اللّٰهُ) lafzı celâl fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (تَجِدَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (لَهُ) cârr-mecrur, mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (سَبِيلاً) birinci mef'ûl, mansub.

Cümleler:

(يُضْلِلِ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لَنْ تَجِدَ) cümlesi, şartın cevâbı. mahallen meczum.

Âyet: 144

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِر۪ينَ اَوْلِيَٓاءَ مِنْ دُونِ
الْمُؤْمِن۪ينَۜ اَتُر۪يدُونَ اَنْ تَجْعَلُوا لِلّٰهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُب۪ينًا ﴿١٤٤﴾

Îrâbı:

(**يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا**) geçen 135. âyetin başı gibi. (**لاَ**) nâhiye, câzime. (**تَتَّخِذُوا**) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) fâili. (**الْكَافِرِينَ**) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti (**ي**). (**ن**) tenvinden ıvaz. (**أَوْلِيَاءَ**) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**مِنْ دُونِ**) cârr-mecrur, (**أَوْلِيَاءَ**) ye müteallık. (**الْمُؤْمِنِينَ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (**ي**). (**ن**) tenvinden ıvaz. (**أ**) istifhâm inkâri. (**تُرِيدُونَ**) muzâri, merfu. Raf alâmeti (**ن**) un sübûtu. (**و**) fâili. (**أن**) harfi masdar ve nasb. (**تَجْعَلُوا**) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) fâili.

(**أن تَجْعَلُوا**) cümlesi, masdar te'vîlinde (**تُرِيدُونَ**) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(**لِلّٰهِ**) cârr-mecrur, (**تَجْعَلُوا**) nun mahzuf ikinci mef'ûlüne müteallık. (**عَلَيْكُمْ**) cârr-mecrur, birinci mef'ûl ve mansub olan (**سُلْطَاناً**) den hâl olan, mahzufe müteallık. (**مُبِيناً**) sıfat mavsufu olan (**سُلْطَاناً**) gibi.

Cümleler:

(**يَا أَيُّهَا الَّذِينَ...**) nidâ cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(**آمَنُوا**) cümlesi, (**الَّذِينَ**) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(**لاَ تَتَّخِذُوا...**) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(**تُرِيدُونَ**) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(**تَجْعَلُوا...**) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 145

اِنَّ الْمُنَافِق۪ينَ فِي الدَّرْكِ الْاَسْفَلِ مِنَ النَّارِۚ وَلَنْ تَجِدَ
لَهُمْ نَص۪يرًاۙ ﴿١٤٥﴾

Îrâbı:

(**إنَّ الْمُنَافِقِينَ**) geçen 142. âyetin başı gibi. (**فِي الدَّرْكِ**) cârr-mecrur, (**إنَّ**) nin mahzuf haberine müteallık. (**الأسْفَل**) sıfat mavsûfu olan (**الدَّرْكِ**) gibi. (**مِنَ النَّار**) cârr-mecrur,

(الدَّرْكِ) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَ) âtıfa. (لَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيراً) bir önceki âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(إِنَّ الْمُنَافِقِينَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لَنْ تَجِدَ لَهُمْ...) cümlesi, (إِنَّ) nin mahzuf haberine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 146

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ
لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَسَوْفَ يُؤْتِ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ
أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٤٦﴾

Îrâbı:

(إِلَّا) edâtı istisna. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Müstesna münkatı', mahallen mansub. (تَابُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا ... وَأَخْلَصُوا) ma'tuf oldukları (تَابُوا) gibiler. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (وَاعْتَصَمُوا) ye müteallık. (دِينَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (لِلَّهِ) cârr-mecrur, (أَخْلَصُوا) ye müteallık. (فَ) isti'nâfiyye veya zâide sözün bağlantısı. (أُولَئِكَ) mübteda, mahallen merfu. (مَعَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. Mahzuf habere müteallık. (الْمُؤْمِنِينَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يُؤْتِ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ) muzâri, –harfi illet mahzuf– fâili ve birinci mef'ûlü. (أَجْراً عَظِيماً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(تَابُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَصْلَحُوا), (اعْتَصَمُوا) ve (أَخْلَصُوا) cümleleri, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yerleri yok.
(أُولَئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(سَوْفَ يُؤْتِ اللَّهُ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 147

مَا يَفْعَلُ اللّٰهُ بِعَذَابِكُمْ اِنْ شَكَرْتُمْ وَاٰمَنْتُمْ ۜ وَكَانَ اللّٰهُ شَاكِرًا عَلٖيمًا ﴿١٤٧﴾

Îrâbı:

(مَا) ismi istifhâm. Mukaddem mef'ûl, mahallen mansub. (يَفْعَلُ اللّٰهُ) muzâri, merfu ve fâili. (بِعَذَابِ) cârr-mecrur, (يَفْعَلُ) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (إِنْ) harfi şart, câzim. (شَكَرْتُمْ) fi'li mâzı ve fâili. Fi'li şart, mahallen meczum. (وَآمَنْتُمْ) ma'tuf olduğu (شَكَرْتُمْ) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللّٰهُ شَاكِرًا عَلِيمًا) fi'li mâzı, nâkıs ve merfu olan ismi ile mansub olan haberleri.

Cümleler:

(يَفْعَلُ اللّٰهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(شَكَرْتُمْ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok. Şartın cevâbı, mahzuf.
(آمَنْتُمْ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ اللّٰهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

BEŞİNCİ CÜZÜN SONU

ALTINCI CÜZÜN BAŞI

Âyet: 148

لَا يُحِبُّ اللّٰهُ الْجَهْرَ بِالسُّوٓءِ مِنَ الْقَوْلِ اِلَّا مَنْ ظُلِمَ
وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ﴿١٤٨﴾

Îrâbı:

(لَا) nâfiye. (يُحِبُّ اللّٰهُ الْجَهْرَ) muzâri, merfu, fâili ve mef'ûlü. (بِالسُّوءِ) cârr-mecrur, (الْجَهْرَ) ya müteallık. (مِنَ الْقَوْلِ) cârr-mecrur, (السُّوءِ) den hâl olan mahzufe müteallık. (إِلَّا) edâtı istisna. (مَنْ) ismi mavsul. Müstesna muttasıl, mahallen mansub. (ظُلِمَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللّٰهُ سَمِيعاً عَلِيماً) geçen âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(لَا يُحِبُّ اللّٰهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(ظُلِمَ) cümlesi, (مَنْ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ اللّٰهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 149

اِنْ تُبْدُوا خَيْرًا اَوْ تُخْفُوهُ اَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوٓءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ
كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا ﴿١٤٩﴾

Îrâbı:

(إِنْ) harfi şart, câzim. (تُبْدُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (خَيْراً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (أَوْ تُخْفُوهُ أَوْ تَعْفُوا) ma'tuf oldukları (تُبْدُوا) gibiler. (هُ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (عَنْ سُوءٍ) cârr-mecrur, (تَعْفُوا) ye müteallık. (فَ) şartın cevâbında vâkı veya ta'lîliyye. (إِنَّ اللّٰهَ) harfi te'kîd ve mansub olan ismi. (كَانَ) fi'li mâzı, nâkıs. İsmi, müstetir zamir, Allâh'a râci. (عَفُوّاً قَدِيراً) haberleri, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(إِنْ تُبْدُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(تُخْفُوهُ) ve (تَعْفُوا...) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.

(إِنَّ اللّٰهَ كَانَ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum veya ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.

(كَانَ عَفُوّاً...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 150

اِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ اَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللّٰهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ اَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيلاً ﴿١٥٠﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (يَكْفُرُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (يَكْفُرُونَ) ye müteallık. (وَرُسُلِ) ma'tuf olduğu lafzatullâh gibi. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يُرِيدُونَ), (يَكْفُرُونَ) gibi. (أن) harfi masdar ve nasb. (يُفَرِّقُوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili.

(أن يُفَرِّقُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde (يُرِيدُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

(بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُفَرِّقُوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَرُسُلِهِ) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (يقُولُونَ), (يَكْفُرُونَ) gibi. (نُؤْمِنُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir (نحن). (ببَعْضٍ) cârr-mecrur, (نُؤْمِنُ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (نَكْفُرُ ببَعْضٍ), (نُؤْمِنُ ببَعْضٍ) gibi. (وَيُرِيدُونَ أن يَتَّخِذُوا), (وَيُرِيدُونَ أن يُفَرِّقُوا) gibi. (بَيْنَ) geçenki gibi. Mahzuf ikinci mef'ûle müteallık. (ذٰلِكَ) ismi işâret. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (سَبِيلاً) birinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أن يَتَّخِذُوا) cümlesi, masdar te'vîlinde ikinci (يُرِيدُونَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

(يَكْفُرُونَ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يُرِيدُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(يُفَرِّقُوا...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

(يقُولُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(...نُؤْمِنُ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...نَكْفُرُ) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
İkinci (يُرِيدُونَ) cümlesi, birincisine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَتَّخِذُوا) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 151

اُولٰٓئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّاۚ وَاَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٥١﴾

Îrâbı:

(أولَئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (هُمُ) zamîri fasl. (الْكَافِرُونَ) haber, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (حَقّاً) mahzuf fi'linin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) isti'nâfiyye. (أعْتَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (أعْتَدْنَا) ye müteallık. (عَذَاباً مُهِيناً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...أولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ) cümlesi, geçen âyetin başındaki (إنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(...أعْتَدْنَا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 152

وَالَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ اُولٰٓئِكَ
سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ اُجُورَهُمْۜ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًاۚ ﴿١٥٢﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (بِاللَّهِ) cârr-mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (وَرُسُلِ) ma'tuf olduğu lafzı celâl gibi. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يُفَرِّقُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (بَيْنَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُفَرِّقُوا) ye müteallık. (أحَدٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أحَدٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (أولَئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (سَوْفَ) harfi tenfîs. (يُؤْتِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (هِمْ) birinci mef'ûlü, mahallen mansub. (أُجُورَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللّٰهُ غَفُوراً رَحِيماً) geçen 149. âyetin sonu gibi.

Cümleler:

(الَّذِينَ آمَنُوا...) cümlesi, bir önceki âyetin ilk cümlesine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا بِاللّٰهِ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ يُفَرِّقُوا...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أُولٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ...) cümlesi, (أُولٰئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(كَانَ اللّٰهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 153

يَسْئَلُكَ اَهْلُ الْكِتَابِ اَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ السَّمَاءِ
فَقَدْ سَاَلُوا مُوسٰى اَكْبَرَ مِنْ ذٰلِكَ فَقَالُوا اَرِنَا اللّٰهَ جَهْرَةً
فَاَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ۚ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَنْ ذٰلِكَ ۚ وَاٰتَيْنَا مُوسٰى
سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿١٥٣﴾

Îrâbı:

(يَسْأَلُكَ أَهْلُ) muzâri, mef'ûlü ve fâili. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تُنَزِّلَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. Fâili, müstetir zamir (أنت). (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (تُنَزِّلَ) ye müteallık. (كِتَاباً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنَ السَّمَاءِ) cârr-mecrur, (تُنَزِّلَ) ye müteallık. (فَ) ta'lîliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (سَأَلُوا) fi'li mâzı ve fâili. (مُوسَى) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (أَكْبَرَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مِنْ ذٰلِكَ) cârr-mecrur, (أَكْبَرَ) ya müteallık.

(أَنْ تُنَزِّلَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (يَسْأَلُكَ) nin mef'ûlü. Mahallen mansub. (فَ) âtıfa. (قَالُوا) fi'li mâzı ve fâili. (أَرِنَا اللّٰهَ) fi'li emr, birinci ve ikinci mef'ûlleri. Fâili, müstetir zamir (أنت). (جَهْرَةً) hâl yerinde masdar veya mef'ûlü mutlak, mansub.

Nasb alâmeti fetha. (فَ) âtıfa sebebiyye. (أَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (بِظُلْمِ) cârr-mecrur, (أَخَذَتْ) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (ثُمَّ) harfi atf. (اتَّخَذُوا الْعِجْلَ) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. İkinci mef'ûlü mahzuf. (إِلَهًا) takdîrinde. (مِنْ بَعْدِ) cârr-mecrur, (اتَّخَذُوا) ye müteallık. (مَا) harfi masdar. (جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili.

(مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ) cümlesi, masdar te'vîlinde muzâfun ileyh, mahallen mecrur.

(فَ) âtıfa. (عَفَوْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (عَنْ ذَلِكَ) cârr-mecrur, (عَفَوْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (آتَيْنَا مُوسَى) fi'li mâzı, fâili ve birinci mef'ûlü. Nasb alâmeti mukadder fetha. (سُلْطَانًا مُبِينًا) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(يَسْأَلُكَ أَهْلُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(تُنَزِّلَ...) cümlesi, (أَنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(سَأَلُوا...) cümlesi, mahzuf sözün ta'lîli. Îrâbda yeri yok.
(قَالُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(أَرِنَا...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(أَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ) cümlesi, (قَالُوا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(اتَّخَذُوا...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(عَفَوْنَا...) cümlesi, bir öncekine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(آتَيْنَا...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 154

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمُ ادْخُلُوا الْبَابَ
سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِى السَّبْتِ وَاَخَذْنَا مِنْهُمْ
مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿١٥٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (رَفَعْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (فَوْقَ) zarfı mekân, mansub. Nasb alâmeti fetha. (رَفَعْنَا) ye müteallık. (هُمُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (الطُّورَ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (بِمِيثَاقِ) cârr-mecrur, (رَفَعْنَا) ye müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (قُلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لَهُمُ) cârr-mecrur,

(قُلْنَا) ye müteallık. (ادْخُلُوا الْبَابَ) fi’li emr, fâili ve mef’ûlü. (سُجَّداً), (ادْخُلُوا) nün fâilinden hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (قُلْنَا لَهُمْ) geçenki gibi. (لاَ) nâhiye, câzime. (تَعْدُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili, (فِي السَّبْتِ) cârr-mecrur, (تَعْدُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَخَذْنَا) fi’li mâzı ve fâili. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (أَخَذْنَا) ye müteallık. (مِيثَاقاً غَلِيظاً) mef’ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(رَفَعْنَا...) cümlesi, geçen âyetteki (آتَيْنَا) ye ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(قُلْنَا لَهُمْ) cümlesi, geçenkine ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(ادْخُلُوا...) cümlesi, makûlül’kavl. Mahallen mansub.
İkinci (قُلْنَا لَهُمْ) cümlesi, birincisine ma’tuf. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَعْدُوا...) cümlesi, makûlül’kavl. Mahallen mansub.
(أَخَذْنَا...) cümlesi, (قُلْنَا) ye ma’tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 155

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ وَكُفْرِهِمْ بِاٰيَاتِ اللّٰهِ وَقَتْلِهِمُ الْاَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ طَبَعَ اللّٰهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ اِلَّا قَلِيلاً ﴿١٥٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti’nâfiyye. (بِ) harfi cerr sebebiyye. (مَا) zâide. (نَقْضِ) mecrur. Mukadder (لعنا) ye müteallık. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (مِيثَاقَ), (نَقْضِ) nin mef’ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (كُفْرِهِم) ma’tuf olduğu (نَقْضِهِم) gibi. (بِآيَاتِ) cârr-mecrur, (كُفْرِ) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullah muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (قَتْلِهِمُ الأَنْبِيَاءَ), (نَقْضِهِم مِيثَاقَ) gibi. (بِغَيْرِ) cârr-mecrur, (ظالمين) takdîrindeki hâle müteallık. (حَقٍّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَقَوْلِهِم) ma’tuf olduğu (نَقْضِهِم) gibi. (قُلُوبُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (نَا) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (غُلْفٌ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (بَلْ) harfi idrâb intikâli. (طَبَعَ اللّٰهُ) fi’li mâzı ve fâili. (عَلَيْهَا بِكُفْرِ) cârr-mecrurlar, (طَبَعَ) ya müteallıklar. (هِم) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (فَ) âtıfa sebebiyye. (لاَ) nâfiye. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (إلاَّ) edâtı hasr. (قَلِيلاً), (إيماناً) takdîrindeki mef'ûlü mutlakın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

Mukadder (لعناهم) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قُلوبُنَا غُلْفٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...طَبَعَ اللّٰهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...لاَ يُؤْمِنُونَ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 156

وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلٰى مَرْيَمَ بُهْتَانًا عَظِيمًاۙ ﴿١٥٦﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (بِكُفْرِهِمْ) geçen âyetteki gibi. Mukadder (لعنا) ye müteallık. (وَقَوْلِهِمْ) ma'tuf olduğu (كُفْرِهِمْ) gibi. (عَلٰى مَرْيَمَ) cârr-mecrur, (قَوْل) ye müteallık. (بُهْتَاناً عَظِيماً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Âyet: 157

وَقَوْلِهِمْ اِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ اللّٰهِۚ وَمَا
قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلٰكِنْ شُبِّهَ لَهُمْۜ وَاِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا
فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُۜ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ اِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّۚ
وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًاۙ ﴿١٥٧﴾

Îrâbı:

(وَقَوْلِهِمْ) bir önceki âyettekine ma'tuf. Onun gibi. (إِنَّا) harfi te'kîd ve mukadder mansub olan ismi. (قَتَلْنَا الْمَسِيحَ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عِيسَى), (الْمَسِيحَ) den bedel, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (ابْنَ) sıfat veya bedel, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (رَسُولَ) atfı beyan, mansub. Nasb alâmeti fetha. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) isti'nâfiyye. (مَا) nâfiye. (قَتَلُوهُ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (وَمَا صَلَبُوهُ) ma'tuf olduğu (مَا قَتَلُوهُ) gibi. (وَ) âtıfa. (لٰكِنْ) harfi istidrâk. (شُبِّهَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (عِيسَى) ya râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (شُبِّهَ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (إِنَّ الَّذِي) harfi te'kîd ve ismi. (اخْتَلَفُوا) fi'li mâzı ve fâili. (فِيهِ) cârr-mecrur, (اخْتَلَفُوا) ye müteallık. (لَ) harfi te'kîd. (فِي شَكٍّ) cârr-mecrur, (إِنَّ) nin mahzuf haberine müteallık. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (شَكٍّ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (مَا) nâfiye. (لَهُمْ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (بِهِ) cârr-mecrur, (عِلْمٍ) den hâl olan mahzûfe müteallık. (مِنْ) harfi cerr zâid. (عِلْمٍ) muahhar mübteda, lafzan mecrur, mahallen merfu. (إِلاَّ) edâtı istisna. (اتِّبَاعَ) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الظَّنِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (مَا قَتَلُوهُ) geçenki gibi. (يَقِينًا), (قَتْلاً) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'ın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(...إِنَّا قَتَلْنَا) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(...قَتَلْنَا الْمَسِيحَ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(مَا قَتَلُوهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(مَا صَلَبُوهُ), (لَكِن شُبِّهَ لَهُمْ) ve (...إِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا) cümleleri, geçenkine ma'tuflar. Îrâbda yerleri yok.
(...اخْتَلَفُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(مَا لَهُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...مَا قَتَلُوهُ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 158

بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٥٨﴾

Îrâbı:

(بَلْ) harfi idrab ibtâlî. (رَفَعَهُ اللَّهُ) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (رَفَعَ) ya müteallık. (وَ) âtıfa. (كَانَ اللَّهُ عَزِيزاً حَكِيماً) fi'li mâzı, nâkıs ve merfu olan ismi ile mansub olan haberleri.

Cümleler:

(...رَفَعَهُ اللَّهُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...كَانَ اللَّهُ) cümlesi de isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 159

وَاِنْ مِنْ اَهْلِ الْكِتَابِ اِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهٖ قَبْلَ مَوْتِهٖۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًاۚ ﴿١٥٩﴾

Îrâbı:

(وَ) isti'nâfiyye. (إِنْ) nâfiye. (مِنْ أَهْلِ) cârr-mecrur, (أحد) takdîrindeki mübtedanın mahzuf sıfatına müteallık. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (إلاَّ) edâtı hasr. (لَ) kasemiyye. (يُؤْمِنَنَّ) muzâri, mebni. (ن) harfi te'kîd. Fâili, müstetir zamir, mahzuf (أحد) e râci. (بِهِ) cârr-mecrur, (يُؤْمِنَنَّ) ye müteallık. (قَبْلَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (يُؤْمِنَنَّ) ye müteallık. (مَوْتِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) isti'nâfiyye. (يَوْمَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (شَهِيداً) e müteallık. (الْقِيَامَةِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (يَكُونُ) muzâri, nâkıs, merfu. İsmi, müstetir zamir, Îsâ aleyhisselâma râci. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (يَكُونُ) nün haberi ve mansub olan (شَهِيداً) e müteallık.

Cümleler:

(إِنْ مِنْ أَهْلِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يُؤْمِنَنَّ بِهِ...) cümlesi, mukadder kasemin cevâbı. Îrâbda yeri yok.
Kasem ve cevâb cümlesi, mukadder (أحد) nün haberi. Mahallen merfu.
(يَكُونُ عَلَيْهِمْ...) cümlesi, ilk cümleye müteallık. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 160

فَبِظُلْمٍ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتٍ اُحِلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ كَثِيرًاۙ ﴿١٦٠﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa. (بِظُلْمٍ) cârr-mecrur, gelecek (حَرَّمْنَا) ye müteallık. (مِنَ الَّذِينَ) cârr-mecrur, (ظُلْمٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (هَادُوا) fi'li mâzı ve fâili. (حَرَّمْنَا) de fi'li mâzı ve fâili. (عَلَيْهِمْ) cârr-mecrur, (حَرَّمْنَا) ye müteallık. (طَيِّبَاتٍ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti kesre. (أُحِلَّتْ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (طَيِّبَاتٍ) e râci. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (أُحِلَّتْ) e müteallık. (وَ) âtıfa. (بِصَدِّ) cârr-mecrur (أُحِلَّتْ) e müteallık. (هِمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (عَنْ سَبِيلِ) cârr-mecrur, (صَدِّ) e müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (كَثِيراً), (صَدِّ) nin (نَاساً) takdîrindeki mef'ûlünün sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(هَادُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُحِلَّتْ لَهُمْ) cümlesi, (طَيِّبَاتٍ) nin sıfatı. Mahallen mansub.

Âyet: 161

وَاَخْذِهِمُ الرِّبٰوا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَاَكْلِهِمْ اَمْوَالَ النَّاسِ
بِالْبَاطِلِۜ وَاَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا اَلِيمًا ﴿١٦١﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (أَخْذِهِمُ) ma'tuf olduğu geçen âyetteki (صَدِّهِمْ) gibi. (الرِّبَا), (أَخْذِ) nin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti mukadder fetha. (وَ) hâliyye. (قَدْ) harfi tahkık. (نُهُوا) fi'li mâzı, mechul ve nâibi fâili. (عَنْهُ) cârr-mecrur, (نُهُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَكْلِهِمْ أَمْوَالَ) ma'tuf olduğu (أَخْذِهِمُ الرِّبَا) gibi. (النَّاسِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (بِالْبَاطِلِ) cârr-mecrur, (أَكْلِ) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (أَعْتَدْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (لِلْكَافِرِينَ) cârr-mecrur, (أَعْتَدْنَا) ye müteallık. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (الْكَافِرِينَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (عَذَاباً أَلِيماً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(قَدْ نُهُوا...) cümlesi, hâl. Mahallen mansub.
(أَعْتَدْنَا...) cümlesi, geçen âyetteki (حَرَّمْنَا) ye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 162

لٰكِنِ الرَّاسِخُونَ فِى الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ بِمَٓا اُنْزِلَ
اِلَيْكَ وَمَٓا اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلٰوةَ وَالْمُؤْتُونَ
الزَّكٰوةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِۜ اُولٰٓئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ
اَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٦٢﴾

Îrâbı:

(لَكِنِ) harfi istidrâk –kesre ârıza–. (الرَّاسِخُونَ) mübteda, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (فِي الْعِلْمِ) cârr-mecrur, (الرَّاسِخُونَ) ye müteallık. (مِنْهُمْ) cârr-mecrur, (الرَّاسِخُونَ) den hâl olan mahzufe müteallık. (وَالْمُؤْمِنُونَ) ma'tuf olduğu (الرَّاسِخُونَ) gibi. (يُؤْمِنُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (بِمَا) cârr-mecrur, (يُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (أُنزِلَ) fi'li mâzı, mechul. Nâibi fâili, müstetir zamir, (مَا) ya âid. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أُنزِلَ) ye müteallık. (و) âtıfa. (مَا أُنزِلَ) geçenki gibi. Ona ma'tuf. (مِن قَبْلِ) cârr-mecrur, ikinci (أُنزِلَ) ye müteallık. (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الْمُقِيمِينَ), (امدح) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz –Bu kelimenin îrâbındaki ihtilafların en uygunu bu–. (الصَّلَاةَ) mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالْمُؤْتُونَ) ma'tuf olduğu (الْمُؤْمِنُونَ) gibi. (الزَّكَاةَ) mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَالْمُؤْمِنُونَ) de ma'tuf olduğu (الْمُؤْمِنُونَ) gibi. (بِاللّٰهِ) cârr-mecrur, (الْمُؤْمِنُونَ) ye müteallık. (وَالْيَوْمِ) lafzı celâla ma'tuf, mecrur. (الْآخِرِ) sıfatı, mecrur. Cerr alâmetleri kesreler. (أُولَئِكَ) ismi işâret. Mübteda, mahallen merfu. (سَ) harfi tenfîs. (نُؤْتِيهِمْ) muzâri ve birinci mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (mütekellim muazzam). (أَجْرًا عَظِيمًا) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...الرَّاسِخُونَ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يُؤْمِنُونَ) cümlesi, (الرَّاسِخُونَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(أُنزِلَ إِلَيْكَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(الْمُقِيمِينَ "امدح") cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...الْمُؤْتُونَ) cümlesi, (الرَّاسِخُونَ) ye ma'tuf olan (الْمُؤْمِنُونَ) ye ma'tuf. Mahallen merfu.
(أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. Îrâbda yeri yok.
(...سَنُؤْتِيهِمْ) cümlesi, (أُولَئِكَ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 163

اِنَّٓا اَوْحَيْنَٓا اِلَيْكَ كَمَٓا اَوْحَيْنَٓا اِلٰى نُوحٍ وَالنَّبِيّٖنَ مِنْ بَعْدِه۪ۚ وَاَوْحَيْنَٓا اِلٰٓى اِبْرٰه۪يمَ وَاِسْمٰع۪يلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْاَسْبَاطِ وَع۪يسٰى وَاَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهٰرُونَ وَسُلَيْمٰنَۚ وَاٰتَيْنَا دَاوُ۫دَ زَبُورًاۚ ﴿١٦٣﴾

Îrâbı:

(إِنَّا) harfi te'kîd ve ismi. (أَوْحَيْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (كَ) harfi cerr. (مَا) harfi masdar. (أَوْحَيْنَا) geçenki gibi.

(مَا أَوْحَيْنَا) cümlesi, masdar te'vîlinde (كَ) ile mahallen mecrur. (إِيحَاءً) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'a müteallık.

(إِلَى نُوحٍ) cârr-mecrur, (أَوْحَيْنَا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (النَّبِيِّينَ), (نُوحٍ) e ma'tuf, mecrur. Cerr alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (مِنْ بَعْدِهِ) cârr-mecrur, (النَّبِيِّينَ) nin mahzuf haberine müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ) ma'tuf olduğu (أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ) gibi. (وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ وَيُونُسَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ), (إِبْرَاهِيمَ) ma'tuflar, mecrurlar. Cerr alâmetleri fethalar. Çünkü ğayri munsarifler. (الأَسْبَاطِ) ise, kesre ile mecrur. (وَ) âtıfa. (آتَيْنَا), (أَوْحَيْنَا) gibi. (دَاوُودَ زَبُوراً) birinci ve ikinci mef'ûller, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(إِنَّا أَوْحَيْنَا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ...) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(آتَيْنَا دَاوُودَ...) cümlesi, birinci (أَوْحَيْنَا) ye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 164

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَۜ وَكَلَّمَ اللّٰهُ مُوسٰى تَكْل۪يمًاۚ ﴿١٦٤﴾

Îrâbı:

(وَ) âtıfa. (رُسُلاً), (أرسلنا) takdîrindeki fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (قَدْ) harfi tahkık. (قَصَصْنَاهُمْ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (عَلَيْكَ مِن قَبْلُ) cârr-mecrurlar, (قَصَصْنَا) ye müteallıklar –(قَبْلُ) zamme üzere mebni–. (وَرُسُلاً) geçenki gibi. Ona ma'tuf. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (نَقْصُصْهُمْ) muzâri, meczum ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir (نحن) (ta'zım için). (عَلَيْكَ) cârr-mecrur, (نَقْصُصْ) a müteallık. (وَ) isti'nâfiyye. (كَلَّمَ اللّٰهُ مُوسَى) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. Nasb alâmeti mukadder fetha. (تَكْلِيماً) mef'ûlü mutlak, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(رُسُلاً "أرسلنا") cümlesi, geçen âyetteki ilk (أَوْحَيْنَا) ye ma'tuf. Mahallen merfu.
(قَدْ قَصَصْنَاهُمْ...) cümlesi, (رُسُلاً) nin sıfatı. Mahallen mansub.
İkinci (رُسُلاً "أرسلنا") cümlesi, birincisine ma'tuf. Mahallen merfu.
(لَمْ نَقْصُصْهُمْ...) cümlesi, (رُسُلاً) nin sıfatı. Mahallen mansub.
(كَلَّمَ اللّٰهُ...) cümlesi, isti'nâf îtirâzı. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 165

رُسُلاً مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ لِئَلاَّ يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللّٰهِ حُجَّةٌ
بَعْدَ الرُّسُلِ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزاً حَكِيماً ﴿١٦٥﴾

Îrâbı:

(رُسُلاً) geçen âyettekinden bedel veya mahzuf fi'lin mef'ûlü, mansub. Nasb alâmeti fetha. (مُبَشِّرِينَ) sıfatı, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (وَمُنْذِرِينَ) ma'tuf olduğu (مُبَشِّرِينَ) gibi. (لِ) harfi ta'lîl ve cerr. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (لا) nâfiye. (يَكُونَ) muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلنَّاسِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (عَلَى اللّٰهِ) cârr-mecrur, muahhar ismi ve merfu olan (حُجَّةٌ) nün mukaddem mahzuf sıfatına müteallık. (بَعْدَ) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (حُجَّةٌ) e müteallık. (الرُّسُلِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

(ألاَّ يَكُونَ...) cümlesi, masdar te'vîlinde (لِ) ile mahallen mecrur. Mukadder fiil (أرسلنا) ye müteallık.

(وَ) isti'nâfiyye. (كَانَ اللّٰهُ عَزِيزاً حَكِيماً) fi'li mâzı, nâkıs, ismi ve haberleri.

Cümleler:

(يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللّٰهِ حُجَّةٌ...) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(كَانَ اللّٰهُ عَزِيزاً...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 166

لٰكِنِ اللّٰهُ يَشْهَدُ بِمَٓا اَنْزَلَ اِلَيْكَ اَنْزَلَهُ بِعِلْمِه۪ۚ وَالْمَلٰٓئِكَةُ
يَشْهَدُونَۜ وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَه۪يداً ﴿١٦٦﴾

Îrâbı:

(لٰكِنِ) harfi istidrâk. (اللّٰهُ) lafzı celâl mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَشْهَدُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (بِمَا) cârr-mecrur, (يَشْهَدُ) ye müteallık. (أنزَلَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِلَيْكَ) cârr-mecrur, (أنزَلَ) ye müteallık. (أنزَلَهُ) geçenki gibi ve mef'ûlü. (بِعِلْمِهِ) cârr-mecrur, (أنزَلَ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (الْمَلآئِكَةُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يَشْهَدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (وَ) isti'nâfiyye. (كَفَى) fi'li mâzı. (بِ) harfi cerr zâid. (اللّٰهِ) lafzatullâh, fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (شَهِيداً) hâl veya temyîz, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(اللّٰهُ يَشْهَدُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَشْهَدُ...) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.
(أنزَلَ إِلَيْكَ...) cümlesi, (مَا) nın sılesi. Îrâbda yeri yok.
(أنزَلَهُ...) cümlesi, isti'nâf beyâni veya tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(الْمَلآئِكَةُ يَشْهَدُونَ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يَشْهَدُونَ) cümlesi, haber. Mahallen merfu.
(كَفَى بِاللّٰهِ...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 167

اِنَّ الَّذ۪ينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَب۪يلِ اللّٰهِ قَدْ ضَلُّوا
ضَلَالاً بَع۪يداً ﴿١٦٧﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ) harfi te'kîd ve ismi. (كَفَرُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (صَدُّوا), (كَفَرُوا) gibi. (عَنْ سَبِيلِ) cârr-mecrur, (صَدُّوا) ye müteallık. (اللّٰهِ) lafzatullâh muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (قَدْ) harfi tahkık. (ضَلُّوا), (كَفَرُوا) gibi. (ضَلَالاً بَعِيداً) mef'ûlü mutlak ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...صَدُّوا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.
(...ضَلُّوا) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.

Âyet: 168

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ﴿١٦٨﴾

Îrâbı:

(إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا) geçen âyetin başı gibi. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُنِ اللّٰهُ) fi'li muzâri, nâkıs, meczum ve merfu olan ismi. (لِ) cuhud lâmı. (يَغْفِرَ) muzâri, gizli (أَن) ile mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يَغْفِرَ) ya müteallık. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci.

(أَن يَغْفِرَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mahallen mecrur. (يَكُنِ) nün haberine müteallık.

(وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye nefyi te'kîd için. (لِيَهْدِيَ), (لِيَغْفِرَ) gibi. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (طَرِيقاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha.

(أَن يَهْدِيَ) cümlesi, masdar te'vîlinde (أَن يَغْفِرَ) ya ma'tuf. Onun gibi.

Cümleler:

(إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَرُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(ظَلَمُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(لَمْ يَكُنِ اللّٰهُ) cümlesi, (إِنَّ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَغْفِرَ لَهُمْ) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...يَهْدِيَهُمْ) cümlesi de (أَن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 169

اِلاَّ طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَٓا اَبَدًا ط وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا ﴿١٦٩﴾

Îrâbı:

(**إلاَّ**) edâtı istisnâ. (**طريقَ**) müstesna, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**جَهَنَّمَ**) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (**خَالِدِينَ**) geçen âyetteki (**يَهْدِيَهُمْ**) ün mef'ûlünden hâl, mansub. Nasb alâmeti (**ي**). (**ن**) tenvinden ıvaz. (**فِيهَا**) cârr-mecrur, (**خَالِدِينَ**) ye müteallık. (**أبَداً**) zarfı zaman, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**وَ**) isti'nâfiyye. (**كَانَ ذَلِكَ**) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. (**عَلَى اللّهِ**) cârr-mecrur, haber ve mansub olan (**يَسِيراً**) a müteallık.

Cümle:

(**كَانَ ذَلِكَ عَلَى اللّهِ يَسِيراً**) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 170

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَٓاءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَاٰمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ ط وَاِنْ تَكْفُرُوا فَاِنَّ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ط وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧٠﴾

Îrâbı:

(**يَا أيُّ**) harfi nidâ. Münâda müfred, zamme üzere mebni. (**هَا**) harfi tenbih. (**النَّاسُ**), (**أيُّ**) den bedel veya sıfatı. Ona tâbi. (**قَدْ**) harfi tahkık. (**جَاءكُمُ الرَّسُولُ**) fi'li mâzı, mef'ûlü ve fâili. (**بِالْحَقِّ مِن رَبِّ**) cârr-mecrurlar, (**جَاءَ**) ye müteallıklar. (**كُمْ**) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (**فَ**) mukadder şartın cevâbında vâkı. (**آمِنُوا**) fi'li emr ve fâili. (**خَيْراً**), (**إيماناً**) takdîrindeki mef'ûlü mutlak'ın sıfatı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (**لَكُمْ**) cârr-mecrur, (**خَيْراً**) a müteallık. (**وَ**) âtıfa. (**إن**) harfi şart, câzim. (**تَكْفُرُوا**) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (**ن**) un hazfi. (**و**) fâili. (**فَ**) şartın cevâbında vâkı. (**إنَّ**) harfi te'kîd ve nasb. (**لِلَّهِ**) cârr-mecrur, (**إنَّ**) nin mahzuf haberine müteallık. (**مَا**) ismi mavsul. (**إنَّ**) nin ismi, mahallen mansub. (**فِي السَّمَاوَاتِ**) cârr-mecrur, (**مَا**) nın mahzuf sılesine müteallık. (**وَالأَرْضِ**) ma'tuf olduğu (**السَّمَاوَاتِ**) gibi. (**وَ**) isti'nâfiyye. (**كَانَ اللّهُ عَلِيماً حَكِيماً**) fi'li mâzı, nâkıs ve merfu olan ismi ile mansub olan haberleri.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(قَدْ جَاءَكُمُ الرَّسُولُ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(آمِنُوا...) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(إِنْ تَكْفُرُوا) cümlesi, nidânın cevâbına ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّ لِلَّهِ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(كَانَ اللَّهُ عَلِيماً...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 171

يَٓا اَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فٖى دٖينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّۜ اِنَّمَا الْمَسٖيحُ عٖيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللّٰهِ وَكَلِمَتُهُۚ اَلْقٰيهَٓا اِلٰى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُۘ فَاٰمِنُوا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖۚ وَلَا تَقُولُوا ثَلٰثَةٌۜ اِنْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْۜ اِنَّمَا اللّٰهُ اِلٰهٌ وَاحِدٌۜ سُبْحَانَهُٓ اَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌۢ لَهُ مَا فِى السَّمٰوَاتِ وَمَا فِى الْاَرْضِۜ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَكٖيلًاۚ ﴿١٧١﴾

Îrâbı:

(يَا) harfi nidâ. (أَهْلَ) münâda muzâf, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْكِتَابِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (لَا) nâhiye, câzime. (تَغْلُوا) muzâri, meczum. Cezm alâmeti (ن) un hazfi. (و) fâili. (فِي دِينِ) cârr-mecrur, (تَغْلُوا) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لَا تَقُولُوا), (لَا تَغْلُوا) gibi. (عَلَى اللَّهِ) cârr-mecrur, (الْحَقّ) dan hâl olan mahzufe müteallık. (إِلَّا) edâtı hasr. (الْحَقَّ) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (إِنَّمَا) edâtı hasr. (الْمَسِيحُ) mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (عِيسَى) bedel, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (ابْنُ) sıfat veya bedel, merfu. (مَرْيَمَ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti fetha (ğayri munsarif). (رَسُولُ) haber, merfu. Raf alâmeti zamme. (اللَّهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَ) âtıfa. (كَلِمَةُ) ma'tuf olduğu (رَسُولُ) gibi. (ه) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أَلْقَاهَا) fi'li mâzı ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (إِلَى مَرْيَمَ) cârr-mecrur, (أَلْقي) ya müteallık. (وَرُوحٌ) ma'tuf olduğu (رَسُولُ) gibi. (مِنْهُ) cârr-mecrur, (رُوحٌ) nun sıfatına müteallık. (فَ) mukadder şartın cevâbında vâkı. (آمِنُوا) fi'li emr ve fâili. (بِاللّهِ) cârr-mecrur, (آمِنُوا) ye müteallık. (وَرُسُلِ) ma'tuf olduğu lafzı celâl gibi. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (لاَ تَقُولُوا) geçenki gibi. (ثَلاَثَةٌ), (الآلِهَة) takdîrindeki mübtedânın haberi, merfu. Raf alâmeti zamme. (انتَهُوا خَيْراً لَكُمْ) geçen âyetteki (آمِنُوا خَيْراً لَكُمْ) gibi. (إِنَّمَا اللّهُ), (إِنَّمَا الْمَسِيحُ) gibi. (إِلَهٌ وَاحِدٌ) haber ve sıfatı, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (سُبْحَانَ) mahzuf fi'lin mef'ûlü mutlakı, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (أن) harfi masdar ve nasb. (يَكُونَ) muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (وَلَدٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme.

(أن يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (عن) ile mahallen mecrur. (سُبْحَانَ) ye müteallık.

(لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (مَا) ismi mavsûl. Muahhar mübteda, mahallen merfu. (فِي السَّمَاوَات) cârr-mecrur, (مَا) nın mahzuf sılesine müteallık. (وَ) âtıfa. (مَا فِي الأَرْض) geçenki gibi. (وَ) âtıfa. (كَفَى) fi'li mâzı. (بِ) harfi cerr zâid. (اللّهِ) lafzatullâh fâil, lafzan mecrur, mahallen merfu. (وَكِيلاً) temyîz veya hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(يَا أَهْلَ الْكِتَابِ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَغْلُوا...) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(لاَ تَقُولُوا...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّمَا الْمَسِيحُ...) cümlesi, isti'nâf beyâni veya tefsîriyye. Îrâbda yeri yok.
(أَلْقَاهَا...) cümlesi, (قد) takdîriyle (كَلِمَةُ) den hâl. Mahallen mansub.
(آمِنُوا...) cümlesi, mukadder şartın cevâbı. Mahallen meczum.
İkinci (لاَ تَقُولُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen meczum.
("الآلِهَة" ثَلاَثَةٌ) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(انتَهُوا...) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(إِنَّمَا اللّهُ إِلَهٌ...) cümlesi, intihâyı taleb için ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
("نسبح" سُبْحَانَهُ) cümlesi, îtirâzıyye duâiyye. Îrâbda yeri yok.
(يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ) cümlesi, (أن) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(لَهُ مَا فِي السَّمَاوَات...) cümlesi, isti'nâfiyye ta'lîliyye. Îrâbda yeri yok.
(كَفَى بِاللّهِ وَكِيلاً) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

Âyet: 172

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ اَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلّٰهِ وَلَا الْمَلٰٓئِكَةُ
الْمُقَرَّبُونَۜ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ
اِلَيْهِ جَمِيعًا ﴿١٧٢﴾

Îrâbı:

(لَنْ) harfi te'kîd ve nefy ve nasb. (يَسْتَنْكِفَ) muzâri, mansub. Nasb alâmeti fetha. (الْمَسِيحُ) fâil, merfu. Raf alâmeti zamme. (أنْ) harfi masdar ve nasb. (يَكُونَ) muzâri, nâkıs, mansub. Nasb alâmeti fetha. İsmi, müstetir zamir, (الْمَسِيحُ) ya râci. (عَبْداً) haberi, mansub. Nasb alâmeti fetha. (لِلّٰهِ) cârr-mecrur, (عَبْداً) nin mahzuf sıfatına müteallık.

(أن يَكُونَ) cümlesi, masdar te'vîlinde mukadder (عن) ile mahallen mecrur. (يَسْتَنْكِفَ) ye müteallık.

(وَ) âtıfa. (لاَ) zâide nefyi te'kîd için. (الْمَلاَئِكَةُ) ma'tuf olduğu (الْمَسِيحُ) gibi. (الْمُقَرَّبُونَ) sıfat, mavsufu olan (الْمَلآئِكَةُ) gibi, merfu. Raf alâmeti (و). (ن) tenvinden ıvaz. (وَ) âtıfa. (مَنْ) ismi şart, câzim. Mübteda, mahallen merfu. (يَسْتَنْكِفْ) muzâri, fi'li şart, meczum. Cezm alâmeti sükûn. Fâili, müstetir zamir, (مَنْ) e âid. (عَنْ عِبَادَةِ) cârr-mecrur, (يَسْتَنْكِفْ) e müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَيَسْتَكْبِرْ) ma'tuf olduğu (يَسْتَنْكِفْ) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (سَ) harfi tenfîs. (يَحْشُرُ) muzâri, merfu. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (هُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (يَحْشُرُ) ye müteallık. (جَمِيعاً), (يَحْشُرُهُمْ) deki (هُمْ) den hâl, mansub. Nasb alâmeti fetha.

Cümleler:

(لَن يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...يَكُونَ) cümlesi, (أنْ) harfinin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(...مَن يَسْتَنْكِفْ) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(...يَسْتَنْكِفْ) cümlesi, (مَنْ) in haberi. Mahallen merfu.
(...يَحْشُرُهُمْ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.

Âyet: 173

فَاَمَّا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفّ۪يهِمْ اُجُورَهُمْ
وَيَز۪يدُهُمْ مِنْ فَضْلِه۪ۚ وَاَمَّا الَّذ۪ينَ اسْتَنْكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا
فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَاباً اَل۪يماًۙ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ
وَلِيّاً وَلَا نَص۪يراً ﴿١٧٣﴾

Îrâbı:

(فَ) âtıfa tefrîıyye. (أمَّا) harfi şart ve tafsıl. (الَّذِينَ) ismi mavsul. Mübteda, mahallen merfu. (آمَنُوا) fi'li mâzı ve fâili. (وَ) âtıfa. (عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ) fi'li mâzı, fâili ve mef'ûlü. (فَ), (أمَّا) nin cevâbında vâkı. (يُوَفِّي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (هِمْ) birinci mef'ûlü, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (أجُورَ) ikinci mef'ûl, mansub. Nasb alâmeti fetha. (هُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (يَزِيدُهُمْ) ma'tuf olduğu (يُوَفِّيهِمْ) gibi. (مِنْ فَضْلِ) cârr-mecrur, (يَزِيدُ) ye müteallık. (هِ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أمَّا الَّذِينَ اسْتَنْكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ) geçenki gibi. (عَذَاباً ألِيماً) mef'ûlü bih veya mef'ûlü mutlak ile sıfat, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar. (وَ) âtıfa. (لاَ) nâfiye. (يَجِدُونَ) muzâri, merfu. Raf alâmeti (ن) un sübûtu. (و) fâili. (لَهُمْ) cârr-mecrur, (يَجِدُونَ) ye müteallık. (مِنْ دُونِ) cârr-mecrur, (وَلِيّاً) den hâl olan mahzufe müteallık. (اللّٰهِ) lafzı celâl muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (وَلِيّاً) mef'ûlü bih, mansub. Nasb alâmeti fetha. (وَ) âtıfa. (لاَ) zâide nefyi te'kîd için. (نَصِيراً) ma'tuf olduğu (وَلِيّاً) gibi.

Cümleler:

(الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, geçen âyetteki (مَن يَسْتَنْكِفْ) e ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(عَمِلُوا...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُوَفِّيهِمْ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَزِيدُهُم...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(الَّذِينَ اسْتَنْكَفُوا) cümlesi, ilk cümleye ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(اسْتَنْكَفُوا) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اسْتَكْبَرُوا) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.
(يُعَذِّبُهُمْ...) cümlesi, ikinci (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(لاَ يَجِدُونَ) cümlesi, geçen cümleye ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 174

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَٓاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَاَنْزَلْنَٓا اِلَيْكُمْ
نُورًا مُبِينًا ﴿١٧٤﴾

Îrâbı:

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءكُم بُرْهَانٌ) geçen 170. âyetin başı gibi. (مِن رَبِّ) cârr-mecrur, (جَاء) ye müteallık. (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (وَ) âtıfa. (أنزَلْنَا) fi'li mâzı ve fâili. (إِلَيْكُمْ) cârr-mecrur, (أنزَلْنَا) ye müteallık. (نُوراً مُبِيناً) mef'ûlü bih ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(يَا أَيُّهَا النَّاسُ) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...قَدْ جَاءكُم بُرْهَانٌ) cümlesi, nidânın cevâbı. Îrâbda yeri yok.
(أنزَلْنَا) cümlesi, geçenki gibi. Ona ma'tuf.

Âyet: 175

فَاَمَّا الَّذِينَ اٰمَنُوا بِاللّٰهِ وَاعْتَصَمُوا بِهٖ فَسَيُدْخِلُهُمْ فٖى
رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمْ اِلَيْهِ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿١٧٥﴾

Îrâbı:

(فَ) isti'nâfiyye. (أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا) geçen 173. âyetin başı gibi. (بِاللّهِ) cârr-mecrur, (آمَنُوا) ye müteallık. (وَ) âtıfa. (اعْتَصَمُوا), (آمَنُوا) gibi. (بِهِ) cârr-mecrur, (اعْتَصَمُوا) ye müteallık. (فَ), (أَمَّا) nin cevâbında vâkı. (سَ) harfi tenfîs. (يُدْخِلُهُمْ) muzâri, merfu ve mef'ûlü. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (فِي رَحْمَةٍ) cârr-mecrur, (يُدْخِلُ) ye müteallık. (مِّنْهُ) cârr-mecrur, (رَحْمَةٍ) nin mahzuf sıfatına müteallık. (وَفَضْلٍ) ma'tuf olduğu (رَحْمَةٍ) gibi. (وَ) âtıfa. (يَهْدِيهِمْ), (يُدْخِلُهُمْ) gibi. (إِلَيْهِ) cârr-mecrur, (صِرَاطاً) den hâl olan mahzufe müteallık. (صِرَاطاً مُّسْتَقِيماً) ikinci mef'ûl ve sıfatı, mansublar. Nasb alâmetleri fethalar.

Cümleler:

(...أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا) cümlesi, isti'nâfiyye. Îrâbda yeri yok.
(...آمَنُوا) cümlesi, (الَّذِينَ) nin sılesi. Îrâbda yeri yok.
(اعْتَصَمُوا بِهِ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Îrâbda yeri yok.

(سَيُدْخِلُهُمْ...) cümlesi, (الَّذِينَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَهْدِيهِمْ...) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.

Âyet: 176

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللّٰهُ يُفْتِيكُمْ فِى الْكَلَالَةِ اِنِ امْرُؤٌا هَلَكَ
لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ اُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ يَرِثُهَا اِنْ لَمْ
يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ فَاِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الثُّلُثَانِ مِمَّا تَرَكَ
وَاِنْ كَانُوا اِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْاُنْثَيَيْنِ
يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اَنْ تَضِلُّوا وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧٦﴾

Îrâbı:

(يَسْتَفْتُونَكَ) fi'li muzâri, fâili ve mef'ûlü. (قُلِ) fi'li emr. Fâili, müstetir zamir (أنت). (اللّٰهُ) lafzatullâh mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (يُفْتِي) muzâri, merfu. Raf alâmeti mukadder zamme. (كُمْ) mef'ûlü bih, mahallen mansub. Fâili, müstetir zamir, Allâh'a râci. (فِي الْكَلَالَةِ) cârr-mecrur, (يُفْتِي) ye müteallık. (إِنِ) harfi şart, câzim. (امْرُؤٌ), (هَلَكَ) takdîrindeki fi'li şartın fâili, merfu. Raf alâmeti zamme. (هَلَكَ) fi'li mâzı. Fâili, müstetir zamir, (امْرُؤٌ) e râci. (لَيْسَ) fi'li mâzı, nâkıs, câmid. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf haberine müteallık. (وَلَدٌ) muahhar ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (وَ) âtıfa. (لَهُ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (أُخْتٌ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَـ) şartın cevâbında vâkı. (لَهَا) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (نِصْفُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (مَا) ismi mavsul. Muzâfun ileyh, mahallen mecrur. (تَرَكَ), (هَلَكَ) gibi. (وَ) isti'nâfiyye. (هُوَ) mübteda, mahallen merfu. (يَرِثُ) muzâri, merfu. Raf alâmeti zamme. Fâili, müstetir zamir (امْرُؤٌ) e râci. (هَا) mef'ûlü bih, mahallen mansub. (إِنْ) harfi şart, câzim. (لَمْ) harfi nefy ve cezm ve kalb. (يَكُنْ) muzâri, nâkıs, fi'li şart, meczum. (لَهَا) cârr-mecrur, (يَكُنْ) nün mahzuf haberine müteallık. (وَلَدٌ) ismi, merfu. Raf alâmeti zamme. (فَـ) âtıfa. (إِنْ) harfi şart, câzim. (كَانَتَا) fi'li mâzı, nâkıs ve ismi. Fi'li şart, mahallen meczum. (اثْنَتَيْنِ) haberi, mansub. Nasb alâmeti (ي). (ن) tenvinden ıvaz. (فَـ) şartın cevâbında vâkı. (لَهُمَا الثُّلُثَانِ), (لَهَا نِصْفُ) gibi. (مِمَّا) cârr-mecrur, (الثُّلُثَانِ) den hâl olan mahzûfe müteallık. (تَرَكَ), (هَلَكَ) gibi. (وَ) âtıfa. (إِنْ كَانُوا إِخْوَةً), (إِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ) gibi. (رِجَالاً), (إِخْوَةً) den bedel, mansub. (وَ) âtıfa. (نِسَاءً) ma'tuf olduğu (رِجَالاً) gibi. (فَ) şartın cevâbında vâkı. (لِلذَّكَرِ) cârr-mecrur, mukaddem mahzuf habere müteallık. (مِثْلُ) muahhar mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (حَظِّ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre. (الأُنْثَيَيْنِ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti (يِ). (نِ) tenvinden ıvaz. (يُبَيِّنُ اللّهُ) muzâri ve fâili, merfular. Raf alâmetleri zammeler. (لَكُمْ) cârr-mecrur, (يُبَيِّنُ) ye müteallık. (أَنْ) harfi masdar ve nasb. (تَضِلُّوا) muzâri, mansub. Nasb alâmeti (نِ) un hazfi. (و) fâili.

(أَنْ تَضِلُّوا) cümlesi, masdar te'vîlinde mef'ûlü lieclih. Mahallen mansub. (وَ) isti'nâfiyye. (اللّهُ) lafzatullah mübteda, merfu. Raf alâmeti zamme. (بِكُلِّ) cârr-mecrur, haber ve merfu olan (عَلِيمٌ) e müteallık. (شَيْءٍ) muzâfun ileyh, mecrur. Cerr alâmeti kesre.

Cümleler:

(يَسْتَفْتُونَكَ) cümlesi, isti'nâfiyye. İrâbda yeri yok.
(قُلْ) cümlesi, isti'nâf beyâni. İrâbda yeri yok.
(اللّهُ يُفْتِيكُمْ...) cümlesi, makûlül'kavl. Mahallen mansub.
(يُفْتِيكُمْ...) cümlesi, lafzı celâlın haberi. Mahallen merfu.
(هَلَكَ"إِن" امْرُؤٌ) cümlesi, isti'nâf beyâni. İrâbda yeri yok.
(هَلَكَ) cümlesi, tefsîriyye. İrâbda yeri yok.
(لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ) cümlesi, (امْرُؤٌ) nün sıfatı. Mahallen merfu.
(لَهُ أُخْتٌ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. Mahallen merfu.
(لَهَا نِصْفُ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(تَرَكَ) cümlesi, (مَا) nın sılesi. İrâbda yeri yok.
(هُوَ يَرِثُهَا) cümlesi, (هَلَكَ"إِن" امْرُؤٌ) e ma'tuf. İrâbda yeri yok.
(يَرِثُهَا) cümlesi, (هُوَ) nin haberi. Mahallen merfu.
(يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. İrâbda yeri yok. Şartın cevâbı mahzuf.
(كَانَتَا اثْنَتَيْنِ) cümlesi, geçenkine ma'tuf. İrâbda yeri yok.
(لَهُمَا الثُّلُثَانِ) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
İkinci (تَرَكَ) cümlesi, ikinci (مَا) nın sılesi. İrâbda yeri yok.
(كَانُوا إِخْوَةً...) cümlesi, (إِن كَانَتَا اثْنَتَيْنِ) ye ma'tuf. İrâbda yeri yok.
(لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ...) cümlesi, şartın cevâbı. Mahallen meczum.
(يُبَيِّنُ اللّهُ...) cümlesi, isti'nâfiyye. İrâbda yeri yok.
(تَضِلُّوا) cümlesi, (أَن) harfinin sılesi. İrâbda yeri yok.
(اللّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) cümlesi, isti'nâfiyye. İrâbda yeri yok.

NİSÂ SÛRESİNİN SONU